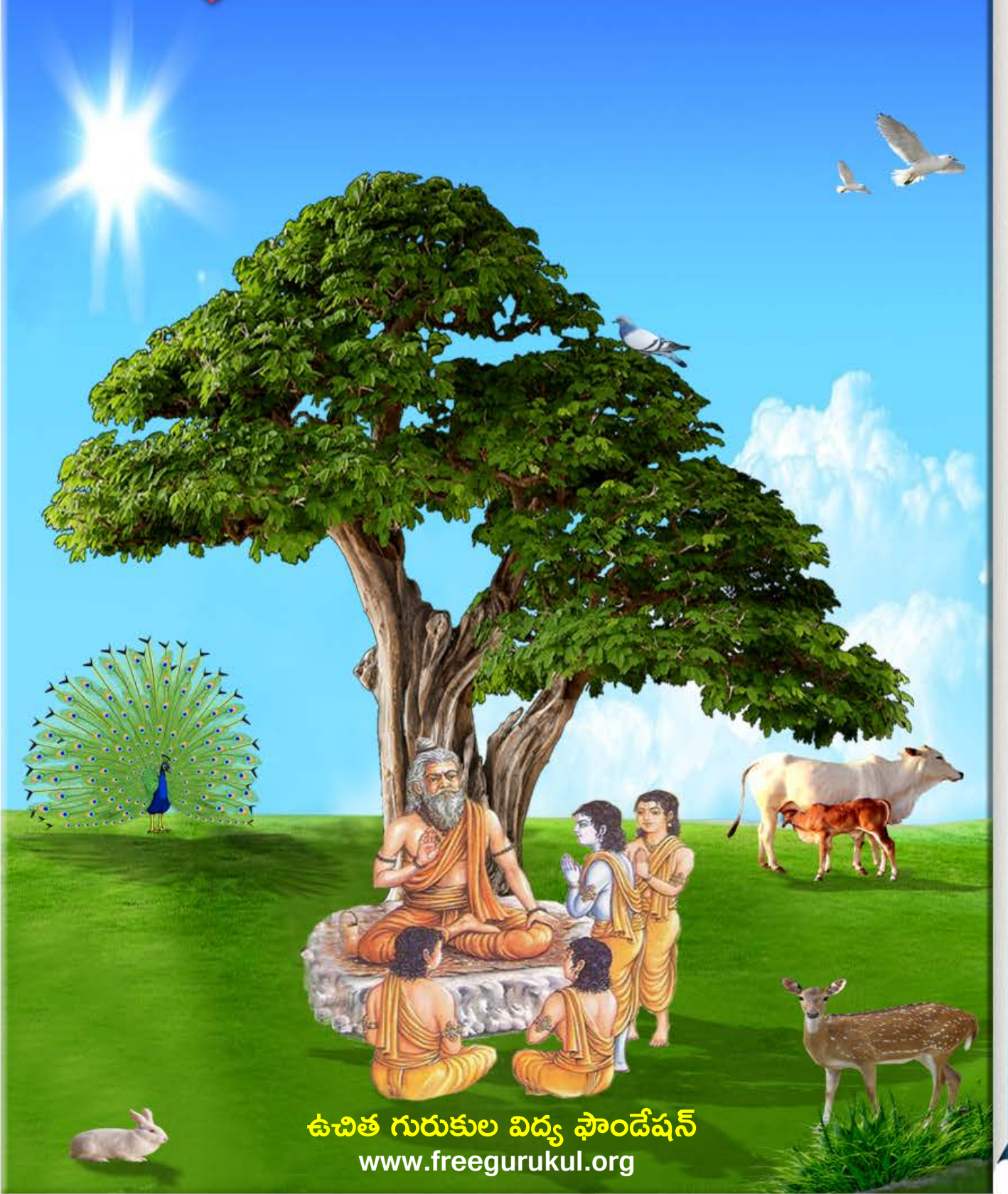

భాగవతము

భాగవామ్మత కలశం

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్
www.freegurukul.org

సదాశివ సమారంభం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు కుక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాలాభాజ

గురు గోతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

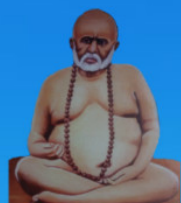

గురు వీరభక్త్యంద్ర స్వామి

యోగి బేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతం

గురు వైలింగ్ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస

అమృతాచార్య దేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయీబాబా

గురు అరబింద్

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తవేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళ స్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

“ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్” ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో భాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వెబ్ సైట్ నుంచి సేకరించి అందిస్తున్నాము. ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియచేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో భాగంగా ఈ ఫౌండేషన్ స్థాపించబడినది. ఈ స్వచ్ఛంద సంస్థ ద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు వ్రాసినట్లయితే (లేక) సేకరిస్తే మాకు తెలియచేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిచేయుటకు, భాగస్వామ్యం అగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రదించగలరు.

ఈ గ్రంథాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

- 1) తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారి వెబ్ సైట్: <http://ebooks.tirumala.org>
- 2) ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
- 3) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : <https://sites.google.com/site/saidealattitudemanagement>
- 4) మొబైల్ ఆప్: Free Gurukul

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన,ధర్మ ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారి సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది లాభార్జన దృష్టిలేని ఉచిత సేవ. ఈ సేవలో అంతర్జాలంలోని(ఇంటర్నెట్) లైసెన్సు / కాపీరైటు అభ్యంతరాలు లేనివి అనుకొన్న పుస్తకాలను గ్రహించటం జరిగినది. అనుకోకుండా ఏవైనా అభ్యంతరకరమైనవి ఉన్నచో మాకు తెలుప మనవి, వాటిని తొలగించగలము అని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Website: www.freegurukul.org

Mobile App: Free Gurukul

email: support@freegurukul.org

Facebook: www.facebook.com/freegurukul

Helpline/WhatsApp: 9042020123

“ మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేది ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందరికీ అందించబడాలి “

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పాద సమర్పణమస్తు

TTD(తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం)

<http://ebooks.tirumala.org>

← ebooks.tirumala.org

 తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
Tirumala Tirupati Devasthanams
ePublications

Home Languages Series Authors Archives Saptagiri Catalog Contact Us Search

COMPLAINTS PLS CONTACT e MAIL saptagirittu@gmail.com CAN CALL 0877 226 4359, 4543, 4360, 4363, 4306 BETWEEN 10.30 AM AND 5 PM (DURING WORKING DAYS)

Saptagiri **Panchangam** **Sri Bhagavad Ramanuja "Sahasrabdi" Utsavam**

TELUGU (1187)
BANJARA (2)
ENGLISH (226)
SANSKRIT (70)
TAMIL (302)
KANNADA (175)
HINDI (181)

Telugu Tamil
Sanskrit Kannada
Hindi English
Online Subscription

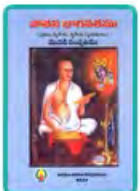

Telugu
Tamil

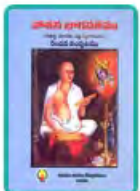

Narada Bhakthi
Sutra...

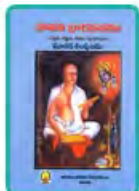

Maha Bharatham - Bhagavatham

Maha Bharatham Vol
1...

Potana Bhagavatam
Vo...

Potana Bhagavatam
Vo...

Potana Bhagavatam
Vo...

Potana Bhagavatam
Vo...

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

“దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్టమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం” అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసించజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పౌరమార్గిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్చాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నీ కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన ‘ఇచ్చ’ (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. ఆనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. “నీచాతినిచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది” అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

భాగవతామృత కలశం

రచయిత్రి ;

శ్రీమతి పవని నిర్మల ప్రభావతి

THIS BOOK IS
Published with the Financial Assistance of
Tirumala Tirupati Devasthanams
Under Their Scheme
“Aid to Publish Religious Books”

మన కోసం ఈ అమృతకలశం

ఆధ్యాత్మిక పరిమళాలు వెదజల్లే ఉత్తమ గ్రంథాలకు పెద్దల చేత పరిచయ వాక్యాలు రాయించడం పరిపాటి అయితే నా మీద వుండే అపారమైన వాత్సల్యంతో పుణ్యదంపతులు పవని శ్రీధరరావు గారు, నిర్మల ప్రభావతి గారు నన్ను - ఒక పామరుణ్ణి - ఈ నాలుగుముక్కలూ రాయమని కోరారు. ఇది నా అదృష్టంగా భావిస్తున్నాను.

నిఖిల ప్రపంచం చీకటిలో కొట్టు మిట్టాడుతున్నపుడు అనేక రంగాలలో మానవాళికి చారిమాపిన దేశం మన భారతావని ఋషులు క్రాంతదర్శులూ, సార్వజనీన సార్వకాలిక సత్యాలను తోకానికి అందచేసిన ద్రష్టలూ. భారత భాగవత రామాయణాలు, భగవద్గీత ఉపనిషత్తులు-వీటిసారం గ్రహించాలంటే సామాన్యులకు ఒక జీవితకాలం చాలదు ఎందరో మహానుభావులు ఈమహా గ్రంథాలకు వ్యాఖ్యానాలు రాసి అస్తిక జనావళిని తరింపచేసారు, వాళ్ళు తరించారు.

భాగవతకథా నాయకుడు అనంత సౌందర్య మూర్తి శ్రీకృష్ణుడు తోకరక్షకుడు, లీలామానుష విగ్రహుడు, పురుషోత్తముడు, కాళీయమర్దనం, గోపికావస్త్రాపహరణం మొదలైన ఘట్టాలకు సామాన్యార్థాలు వొకటైతే ఆధ్యాత్మికపరంగా చెప్పుకనే తాత్పర్యం వేరు. ఆ కథల వరమార్థం వేరు. గోపికలు ఎవరోకాదు మన జీవాత్మలే ఆ విశ్వవిభుడికోసమే మన నిరంతర గవేషణ. ఆ అన్వేషణే అనేక భాగవతకథల్లో చెప్పబడింది.

మన పుణ్యం కొద్దీ పోతనామాత్యుడు భాగవతాన్ని తెనిగించి దోసిళ్లతో తాత్విక మధువును మనకు అందించాడు. పోతన గారి భాగవత కథలను దృష్టిలో పెట్టుకుని ప్రఖ్యాత రచయిత్రి శ్రీమతి పవని నిర్మల ప్రభావతి గారు భాగవతామృత కలకాన్ని ఆస్తిక మహాజనులకు అందించాడు. వారు లబ్ధి ప్రియములు. గతంలో అనేక కథలూ, నవలలూ రాసి తెలుగువారి అభిమానాన్ని చూరగొన్నారు. ఇప్పుడు ఈ విదూషీమణి మధురమైన, మార్దవమైన, మానసానందకరమైన వచనంలో భాగవత కథలను మన ముందు వుంచారు.

ప్రకాశం జిల్లా కందుకూరి మండలంలోని మొగిలిచర్లలో దత్తాత్రేయ స్వామి దేవాలయాన్ని నిర్మించడమేకాదు, ఒక ఆసుపత్రి కూడా ప్రారంభించి మానవసేవచేస్తున్న ఈ దంపతులు ఆదర్శమూర్తులు.

నిర్మల ప్రభావతి గారు సమర్పిస్తున్న ఈ అమృతకలశం భక్త జనుల పాలిటి వర ప్రసాదం. ఈ కలశంలోని అమృతాన్ని యథాశక్తి ఆస్వాదించి మనం చరితార్థులమయ్యేదము గాక! తథాస్తు.

గోపాల చక్రవర్తి

ఐ జె - 3

7 సెప్టెంబరు 1992

ఇర్రంమంజిల్ కాలనీ

హైదరాబాదు.

“భాగవతామృతకలశం”

అంకితం

శ్రీ మాల్యాద్రి లక్ష్మీ నృసింహస్వామి

పాదార విందములకు

భక్తిప్రపత్తులతో— అంకితం

నా మనవి

ఈ “స్పీడు” యుగంలో పోతన భాగవతాన్ని ఆమూలాగ్రం చదవలేని జిజ్ఞాసువులైన పాఠక మహాశయుల కోసం వ్రాసినదీ “భాగవతామృత కలశం” సహృదయంతో స్వీకరించ ప్రార్థన.

రామాయణ, భారత, భాగవత గ్రంథాలు మన దేశానికి మహర్షులు ప్రసాదించిన మహత్తరవరాలు. ఒక్కొక్క గ్రంథం ఒక్కొక్క విధంగా మానవ జీవితాన్ని ధర్మ పథాన కొనసాగించేందుకు నిర్దేశించారు ఆమహర్షులు రామాయణ కావ్యం మహర్షి వాల్మీకి విరచితమై ఆది కావ్యమై అలరారింది వాటికి నేటికీ మరేవాటికీ “భారతం” పేదవ్యాస మహర్షి తన స్వంత వంశ చరిత్రలోని వ్యక్తులనూ, వారి గుణ గుణాలనూ, దేశ, కాల, పరిస్థితుల,

సాంఘిక, రాజకీయ, నైతిక, ధార్మిక, భక్తి యుక్తుల మేళవింపుతో, తానే రచించి, తరతరాలకూ అందించారు చిత్త శుద్ధితో, నిష్కల్మషచిత్తంతో అందుకే అది “పంచమ వేదంగా” మారింది. తన పుట్టుకలోని రహస్యం మొదలు తన మునిమనవళ్ళ తరం వరకూ, ఏ ఒక్కటి దాచకుండా, ప్రపంచం ముందుంచిన ఆ మహర్షినిమించిన మానవతావాదీ, హేతువాదీ ఎవరున్నారు? ఆతన వంశంలోని మంచి చెడులను విశ్లేషించి ఏది ధర్మమో, ఏది అధర్మమో ఏది ఎప్పుడు, ఏ సమయంలో రాజకీయ, సాంఘిక, దైవసమ్మతమైన నీతి అనేది మనల్నే తేల్చుకోమన్నాడు. వాటిలో మంచిని వదిలి, చెడు మాత్రమే తీసుకొని, మనకి మనం వక్రభాష్యాలు చెప్పటంటే అది మనలోని కుసంస్కారమేగానీ, ఆ మహాత్ముల కావ్యాలలో తప్పుకానేకాదు. ఇక ఉపనిషత్తులలోని సారాన్నంతటినీ “భగవద్గీత” గా రూపొందించి, భారతకథలో ఒక నొక పుట్టానికి సమన్వయపరచి, జీవిపుట్టుక మొదలు, జీవి పరిణామదశ మొదలు, జీవి మృత్యువు వరకూ గల ఏన్నో కర్తవ్యాలను స్పష్టంగా మానవాళికి అంద జేసాడు వ్యాస మహర్షి! భగవద్గీతాసారాన్ని సంయమనంతో అర్థంచేసుకుని. ఆచరించేమనుష్యులు, మృత్యుంజయులు. జీవితంలో ఎలాటి పరిస్థితులెదురై నా మనోనిబ్బరంతో ఎదుర్కొనె అత్మ స్థైర్యమే మృత్యుంజయత్వం అంటే! అది ప్రసాదించే గురు బోధ భగవద్గీత! “వౌ! గీతలో ఏముంది? నాతలరాత?” అని పెదవి విరిచే వారికి, నచ్చచెప్పటం కంటే, నమస్కారం పెట్టి తప్పుకోవటమే విజ్ఞులు చేసేవని. వాదన వేదనకూ, తర్కం తగవులూ దారితీస్తుండేతప్ప, అలాటి వారిని ఒప్పించలేదు.

సర్వశాస్త్రాంసారాన్ని మధించిన వేద వ్యాసమహర్షికి తృప్తి కలగలేదు శాంతి దొరకలేదు. తాను రచించిన వేదశాస్త్ర సార గ్రంథాలు కేవలం “రచనకే” అనిపించాయే తప్ప, “మాస్టర్ పీస్” అనిపించలేదు. ఆ ఆవేదనలో

ఆయన కొట్టు మిట్టాడుతుండగా, నారద మహర్షి బోధతో “భాగవతం” ఒక్కటి తనకు మనశ్శాంతి, తనతోబాటు అశేషభక్తకోదికీ, మానవాళికీ శాంతి ప్రసాదించగలదని భాగవతాన్ని రచించి తృప్తి చెందాడు ఆ మహనీయుడు.

భక్తులకూ, భగవంతునికి మధ్యవుండే అనుబంధం, భక్తిలోని వివిధ మార్గాలు, భక్తి పరాకాష్ఠలో, భక్తుడు అనుభవించే మానసిక అనుభూతుల వర్ణనే భాగవతంలోని ప్రత్యక్ష్యరమూను. నిజంగా కృష్ణుడు పూతనను చంపాడా బండినితన్నాడా? కుబ్జును అందగత్తెగా మార్చాడా? గజేంద్రుని రక్షించాడా? ప్రహ్లాదుని కథ నిజంగా జరిగిందా? నృసింహావతారం అంటూ ఒకటుందా?” ఇలా ప్రశ్నించేవారి కోసం కాదు భాగవతం. భక్తి అన్నది ఎంతటి “మత్తు మందో” అది మనసారాగ్రోలినవారికి ఇక ప్రపంచంలోని ఏ సంపద, సుఖమూ అవసరం లేదనిపిస్తాయో, భగవంతుని శరణాగతికి ఆభక్తి తప్ప మరేమార్గమూ “ప్లాస్ట్ కట్” “మనీ ప్రభావం” ఎలాలేవో ఏ భక్తునికాభక్తుడు దైవం తన ఒక్కరి స్వంతంగా భావించి తననితాను అత్కార్పణ చేసుకున్నప్పుడు, ఆ భగవంతుని అవతారాలూ, లీలలూ, ఆ భక్తుని మనోనేత్రాలతో వీక్షించగలిగినప్పుడు పై ప్రశ్నలకూ, అలోచనలకూ తాపే లేదు వుండదు. అదీ భాగవతం. తనని అవమానించిన వాడివై నా భగవంతుడు క్షమిస్తాడని, ప్రాపంచిక సుఖాన్నిటిని తృప్తిప్రాయంగా ఎంచి, తననే సర్వసంపదగా, సర్వస్వంగా భావించే భక్తులను అవమానించినా, బాదించినా, శోధించినా, వారికితగిన గుణపాఠం దైవం చెప్పి తీరుతాడన్నదే ఆయా అవతారాల అవిర్భావ పర్వంలోని రహస్యం.

వేదవ్యాస మహర్షి భాగవతాన్ని రచించి - “ఇక నావని అయిపోయిందని” హాయిగా నిట్టూర్చాడు. తెలుగులో పోతన మహాకవి. సంస్కృత భాగవతాన్ని, తన ఇష్ట దైవమైన శ్రీరామచంద్రుని ఆజ్ఞమేరకు తేట తెనుగులో అనువదించాడు అదే “శ్రీమదాంధ్ర మహాభాగవతము.” స్వయంగా దైవమే ఆసుగ్రహించి ఆదేశించిన వ్యక్తికి ఘంటం ఒక సాధనం, తాటాకులు ఆ అక్షరాలను పొందుపరచే బంగారు రేఖలు! సహజంగా కవి అయిన పోతనా మాత్రుడు, వేదవ్యాస విరచిత స-స్కృత భాగవతాన్ని తెనిగించటంలో తనని తాను మరచిపోయాడు భగవంతుని పాదరేణువుగా మారిన ఆయన ఘంటం లోనుంచి అక్షరరూపంలో పద్యాలు, గద్యము, తేనెల సొనలై ప్రవహించింది. భక్త్యావేశమూ, భక్తిపరాకాష్ఠలలో యతులు, ప్రాసలు, అక్షరాలు తమకితామే పోటీపడి, ఒకదానినొకటి త్రోసుకుంటూ, ఒరుసుకుంటూపరవళ్ళ గోదావరిలా పరుగులుతీశాయి, అవి చదివే పాఠకుడినీ పరవశింపజేసి భక్తి అనే గంగా ఝర్పిలో మునకలు వేయించాయి! ఆయన జీవిత సంఘటనలూ భాగవతానికి సమాంతరంగా నడవటంతో ఆయన “నిధా? రాముని సన్నిధా?” అనే త్యాగరాజు ప్రశ్నలానే, తాను ప్రశ్నించుకొని-“భగవంతుని సన్నిధి పెన్నిధి” అనే జవాబు ఇచ్చాడు నిర్వృంద్యంగా!

భాగవతం మొదలు పెట్టింది మొదలు, చివర పూర్తి చేసేవరకూ, ప్రతి పద్యమూ ఒక తేనె సొన! ఒక వెన్నెలవాన, ఒక భక్తిరసావేశ ఝర్పి, ప్రతి పద్యం కంఠస్థం అయితే బావుండుననిపిస్తుంది అందులో లీనమైనవాళ్ళకి అంతటి ధారణ ఏ కొద్ది మంది అదృష్టవంతులకోగదా? రామాయణంలోని “సుందరకాండ” భారతంలోని “భగవద్గీత” లానే భాగవతంలోని దశమ స్కంధం, “శ్రీకృష్ణలీలలు” ఆ గ్రంథానికి హృదయంలాటివి: పోతన

మహానుభావుడు, సంస్కృత భాగవతంలోని ఎల్లలను చెరిపివేసి, తన భక్త్యవేశములో మూలంలోని భావం చెడకుండా, ఈశ్వరుని ఆనందనాట్యంలా శివతాండవంలా, పరమేశ్వరి నృత్యహేలలా నర్తింపజేసాడు పద్యాలని. తాను వర్తించాడా భక్తిలో. పోతన భాగవతంలో ఎందరో కవులు తమ కలాలకు వరవడి దిద్దుకున్నారు, తిద్దుకుంటూనేవున్నారు. నా పరిమిత జ్ఞానంతో పోతన భాగవతామృతాన్ని, పొరకులకు నా చేతనైనంత వరకూ పంచుదామనే సదాశయంతో “భాగవతామృతకలశం” వ్రాశాను. “జాగృతి” వారపత్రికలో ఈ వ్యాసాలు వరుసగా (సీరియల్ గా) ప్రచురితమయ్యాయి. “జాగృతి” వారపత్రిక వారికి నా కృతజ్ఞతాభివందనములు. నేను భాగవతంలోని “రాసలీల” ఘట్టాన్ని ఆనలు వ్రాయదల్చుకోలేదు. “మధుర భక్తి” కి పరాకాష్ఠ అయిన రాసలీలను కొందరు బాబాలూ, స్వామీజీలూ, వక్రబాష్పం, వక్రమార్గం వట్టించారు. అందుకే ఆ మహద్భుత ఘట్టాని పోతన భాగవతంలోనే చదివి అర్థం చేసుకుంటారు భక్తులనే ఉద్దేశ్యంతో. అట్లాగే పేదవ్యాస మహర్షి తన మునిమనవడైన వరీక్షిత్తు - తన కుమారుడైన శుకమహర్షి చేత భాగవతకథను వలికించగా, “శ్రీకృష్ణ నిర్యాణ ఘట్టం” నుండి ప్రారంభమౌతుంది అసలు కథ, నేనా ఘట్టం స్ఫులింపదల్చుకోలేదు. “భగవంతుడు లేడు” “నిర్యాణం చెందాడు” అనే దుర్వార్త విని ధర్మరాజు ఎలాకృంగి బోయాడోగానీ, నేను మాత్రం ఆభావాన్ని వామనసులోనికి రానివ్వలేను, రానిస్తే నేను నా ఉనికినీ, వ్యక్తిత్వాన్ని కోల్పోతాను. అంచేతే శ్రీకృష్ణ నిర్యాణ ఘట్టమూ నేను వ్రాయలేదు.

నాకక్తిమేరకు “భాగవతామృత కలశాన్ని” వహృదయ్యలైన పాఠకులకు అందించాను. పండితులు నా అజ్ఞానం వలన దొర్లిన తప్పులను

క్షమించి నా రచనలోని మంచికి ఆశీర్వాదివ్వగలరని తలుస్తాను నా ఈ పుస్తకానికి ఆర్థిక సాయం అందించిన శ్రీ తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారికి హృదయ పూర్వక కృతజ్ఞతాభివందనములు. ముందుమాట వ్రాసిమ్మని కోరగానే, తమదై వత్తై లిలో వ్రాపిచ్చి, వమ్మ ఆశీర్వాదిచిన సోదరతుల్యులు, సహజోజ్వి, పండితులు, మహోన్నత వ్యక్తిత్వంగలిగి సాహిత్యరంగంలో గోపాల చక్రవర్తిగా ప్రసిద్ధిగాంచిన శ్రీ N.V. గోపాలశాస్త్రిగారికి నా కృతజ్ఞతాభివందనములు. సాధ్యమైనతంతవరకూ అచ్చు తప్పలు లేకుండా “ప్రూఫ్ రీడింగ్” చేసి ఇచ్చిన శ్రీమతి వర్ణుల వసంతలక్ష్మికి నా శుభాశీర్వాదాలు. నా అనారోగ్య కారణంగా వ్యాసాలు వ్రాయలేక, డిక్టేట్ చేస్తుంటే, వ్రాసిఇచ్చిన నాకు మనవడి వరస అయిన చిరంజీవి పవని నరసింహారావుకు నా శుభాశీర్వాదాలు ఈ పుస్తకం చదివి నద్విమర్శ చేసే పాఠకులందరికీ, భక్తులకందరికీ నా నమస్సుమాంజలులు.

రచయిత్రి

పవని నిర్మల ప్రభావతి

ఇ దీ ప్రా రం బం ;

అదికవి వాల్మీకిమహర్షి ఈలోకంలో మానవోత్తముడు ఎవరు? మానవ జాతికి ఆదర్శప్రాయుడైన వ్యక్తి ఎవడు? సకల సద్గుణాలు రాశీభూతమై, మానవుడే మాధవుడుగా నిరూపించగలిగిన పురుషుడంటూ వున్నాడా? అనే భీమాంశంలో వుండగా నారదమహర్షి వాల్మీకిమహర్షి సందేహ నివృత్తి చేస్తూ ‘ఆ గుణగణాన్ని మూర్తిభవించిన పురుషుడు రాముడుఅని రామాయణ కావ్యారంభానికి, కథానాయకుని గురించి ఆ దివ్యచరిత్రను గురించి సంక్షిప్తంగా చెబుతాడు. తను కరకుబోయగావున్నప్పుడు శ్రీరామనామతారక మంత్రాన్ని ఉపదేశించి తనలోని అజ్ఞానాన్ని పారద్రోలి, జ్ఞాన జ్యోతి వెలి గించి, ఆ రామనామ తారకంతో తననో మహర్షిగా మలచిన దివ్యగురువు నారదుని మాటలనే నెమరువేసుకుంటూ, తమసానదికి శిష్యసమేతుడై స్నానానికి వెళ్ళిన వాల్మీకి మహర్షి, అక్కడ క్రొంచ మిధునంలోని మగపక్షిని వరము కిరాతకంగా చంపిన నిషాధుని క్రూర వర్యతో క్రొంచ మిధునంలోని అడపక్షి విలాపం, మగపక్షి మరణం హృదయాన్ని కలచివేయగా, అప్రయత్నంగా, “మానిషావ ప్రతిష్ఠా త్వామగమ శాశ్వతీనమా” అంటూ శాప రూపమూ, శోకరూపమూ అయిన శ్లోకం పెల్లుబికి వచ్చింది. అశ్లోకాన్నే పదే పదే ఆలోచిస్తున్న మహర్షిని బ్రహ్మదేవుడు ప్రత్యక్షమై, అలాటి అత్యద్భుత కవితా ఝరితోనే రామాయణాన్ని (శ్రీరామ చరిత్రను) రచించమని, అదే లోకంలో అది కావ్యమౌతుందనీ, ఆచంద్రార్కం రామాయణ కావ్యం నిలచి వెలుగుతుందనీ ఆదేశిస్తాడు. ఆశీర్వదిస్తాడు.

గురుదీవెనతో, బ్రహ్మ ఆశీర్వాదబలంతో, వాల్మీకి మహర్షి రామాయణ కావ్యాన్ని రచించారు. అయితే దాని ప్రచారానికి, ఎవరు అర్హులు? అనేది మరో సమస్య అయిందాయనకు. అప్పుడే శ్రీరామునికి ప్రతిబింబాలు, సీతా రాముల రూప, గుణగణాలు వుండికి పుచ్చుకొన్నవారూ అయిన “కుశలపులు” మహర్షికి ప్రణమిల్లారు. మహర్షి ఇక వీరిద్దరే ఆ రామాయణ కావ్య గానానికి అర్హులని నిశ్చయించి, వారికి రామాయణ కావ్యాన్ని క్లుప్తంగా బోధించాడు.

రాజసూయయాగం జరుగుతుండగా, ఆయోధ్యలోని జనపదాలలో రాజమార్గాలలో, వీధులలో కుశలవులు రామాయణ కావ్యాన్ని అద్భుతంగా గానం చేయసాగారు ఋషులు మొదలు, పాటకజనం వరకూ ఆ కావ్యానికి, గానానికి, ముఖ్యంగా సీతారాముల కథకూ ముగ్ధులైపోయారు.

ఏ ఆయోధ్యా నగరంలో శ్రీరాముడు జన్మించాడో, సీతారాములు వనవాసానికి తరలి వెళ్ళారో, తిరిగి వట్టాభిషిక్తులైనారో, మరలా సీతాదేవికి లోకపవాదు కలిగిందో, ఆ ఆయోధ్యానగరమూ, ఆ ప్రజలే వరచకులై, పశ్చాత్తపులై, పోయారా కావ్యానికి, ఆగానానికి, రాజసూయ యాగానంతరం, భరతునిద్వారా ఆ బాలకుల గానం, కావ్యం గురించి విన్న శ్రీరాముడు కుశలవులను తనవద్దకు పిలిపించి, సభలో వారిని ఆ కావ్యం గానం చేయవలసిందిగా కోరాడు శ్రీరాముడు. తన ప్రతిబింబాలయిన బిడ్డలద్వారా తన ఇల్లాలయిన సీతాసాధ్వీ చరిత్ర వింటూ నిశ్చేష్టుడైపోయాడు.

ఇట్లా ఆదికవి రామాయణం ఆసేతు హిమాచలం గాలిలో, నీటిలో, నేలలో, నిప్పులో, అకాశంలో తరంగాలుగా వ్యాపించి ఈ దేశపు మూలములకు వ్యాపించి చిరంజీవత్వం పొందింది.

ఇక భారతం విషయానికివస్తే, వ్యాసమహర్షి, వేదాలను విభజిస్తూ, 'పంచమ వేదంగా' భారతాన్ని వ్రాశాడు. పంచనిషత్తులలోని సారం, రాజరికపు ధర్మాలు, సామాజిక ధర్మాలు, స్త్రీ ధర్మాలు, ఒకటేమిటి? భారతంలో అటు ఇహమూ! పరమూకూడా మేళవించి రచించాడా మహర్షి. ఆ భారతాన్ని వ్యాప్తిలోనికి తేవటానికి, శిష్యులకు బోధించాడు. భారతంలోని ప్రాతలన్ని వేదవ్యాసునికి సంబంధించినవే వేదవ్యాసునికి, అంబిక, అంబాలికలకు జన్మించినవారే ధృతరాష్ట్ర, పాండు రాజులు. వేదవ్యాసునికి, దాసీకి జన్మించినవారే చిన్నవాడే విదురుడు. మహాకౌని, ఇక ధృతరాష్ట్ర పాండురాజులకు గాంధారి, కృంతి, మాద్రుల వలన జన్మించినవారే కౌరవులు, పాండవులు. ఇట్లా భారతకథ వేదవ్యాస మహర్షి మనుమల, మునిమనుమల పరంపరగా సాగింది.

శ్రీకృష్ణుడు భారత కథలో ఎక్కువగా మానవాతీత శక్తులు గలిగిన అద్భుత రాజకీయవేత్త, యోధుడు, సారథి, ఆలోచనా వరుడు.

పాండవులకు ఎప్పటికప్పుడు నైతిక బలాన్ని, ఆత్మ విశ్వాసాన్ని, మార్గదర్శకత్వాన్ని ఇచ్చే సచివుడు, ఆత్మీయుడు, ఆత్మబంధువు, ఏప్పుడో తప్ప శ్రీకృష్ణుని దైవంగా భావించలేదెవరూ. ఆ భారత కథను వ్యాప మహర్షి మునిమనువడి మనవడైన “జనమేజయుడు” సర్పయాగం చేశాక ఎందరో మహర్షులు హితైవులు సర్పయాగం అపింపగా, ఆ తర్వాత తన వంశకర్తలూ, అజేయ పెరాక్రములూ, భారత కథకు మూల పురుషులూ అయిన ‘పాండవులు’ (తన తాత ముత్తాతలు) వారివారి వ్రతాపాలూ, కురుక్షేత్ర సంగ్రామానికి దారితీసిన పరిస్థితులు వివరించ వలసిందిగా కుతూహలం తో, వినయంగా. భారత కథ రచించిన వేదవ్యాస మహర్షిని కోరుతాడు జనమేజయ మహారాజు.

వేదవ్యాసుడు ఆ కథ చెప్పటంలో అద్భుత ప్రతిభగలిగిన వైశంపాయను డనే తన శిష్యుడిని ఆ కథ చెప్పమంటాడు. జనమేజయుని కోరికపై వైశంపాయన మహర్షి భారత కథను యధావిధిగా చెబుతాడు. అట్లా వేదవ్యాస మహర్షి అష్టాదశ పూర్ణాలను, వేద వేదాంగాలనూ, ఉపనిషత్తులనూ రచించి, పంచమ వేదంగా భారతాన్ని పేర్కొని, అందులో ఉపనిషత్తులనూ రచించి పంచమ వేదంగా భారతాన్ని పేర్కొని అందులో ఉపనిషత్తుల సారమైన “భగవద్గీతను” పొందుపరచి, ఆ సేతు హిమాచలం భారతాన్ని ఆచంద్రార్కం చిరంజీవత్వం కలిగించాడు.

రామాయణం మానవజాతికి సంస్కారం, సంస్కృతి తెలిపే కావ్యం అయితే భారతం మానవజాతి మనుగడకు సంబంధించిన ధర్మా ధర్మాల సంఘర్షణకు సంబంధించినది.

ఇక భాగవతం ప్రశ్నకమైనది.

అష్టాదశ పురాణాలని రచించి, వేదవేదాంగాలకు వ్యాఖ్యలు వ్రాసి, భారతం నెవంగా మానవ ధర్మా ధర్మాలు క్లెష్టించి చూపిన వేదవ్యాస మహర్షికి ఇంకా తన కర్తవ్యం ఎదో మిగిలి వున్నట్లే అనిపించసాగింది. అన్ని వ్రాసినా, వ్రాయవలసిందేదో వ్రాయలేదన్న అశాంతి మొదలైందా మహర్షి హృదయంలో, మరేం వ్రాయాలో, ఏం చేస్తే ఆ అశాంతి హృదయానికి తొలగుతుందో బోధపడలేదాయనకు ఆ సమయంలోనే నారదమహర్షి ప్రత్యక్షమైనాడు. వ్యాసమహర్షి హృదయావేదన గుర్తించాడు.

“మానవ ధర్మాలను, అవనిషత్తులను, వేదాలను ఎంతగా మర్చించి వ్రాసినా, నీలో అశాంతి తీరకపోవటానికి కారణం ఒక్కటే: మానవ జీవితానికి ఒక్క మానవులకేకాదు సర్వ ప్రాణికోటికీ హృదయాంతరాళంలో చిదివెల్లలా వెలిగే పరమాత్మునిపై భక్తి నీకింకా ధృఢతరం కాలేదు ఆ భక్తి ఎంత ముఖ్యమో, ఆభక్తి ఒక్కటే జీవిని తరింపజేయగల మార్గం భక్తికి మాత్రమే భగవంతుడు వత్సఙ్గతాడనీ, నీవు ఘంటాపథంగా చెప్పలేక పోయావు. “విష్ణువు” పకల చరాచర జగత్తుకు దివ్యజ్యోతి, ఆ విష్ణు కథలను నీవు “భాగవత” రూపంలో రచించి మానవాళికి ప్రసాదించు అని బోధించాడు ఆదివ్యబోధ దివ్యౌషదంలా వనిచేసింది. వెంటనే భారత కథలో తాను కేవలం మానవాతీత శక్తులుగల వ్యక్తిగా చూపిన శ్రీకృష్ణుని (విష్ణుని) కథలు, భక్తుల కథలు భాగవతంగా మలిచాడు వేదవ్యాస మహర్షి.

భాగవతంలో భగవంతుడికి-భాగవతునికి (భక్తునికి) మధ్యగల అవినా భావ సంబంధం అమోఘమైన ద్యోతకమౌతుంది. భగవంతుడిని నిర్లక్ష్యం చేసినా, అవమానించినా ఆయన సహిస్తాడు కానీ, భాగవతులను (భక్తులను) ఎవరైనా అవమాన పరిచినా, బాధించినా భగవంతుడు సహించడనీ, ఆ భాగవతుల వక్షం తాను వహించి తీరుతాననీ క్షణం క్షణం నిరూపిస్తాడు. విష్ణు కథలద్వారా, వేదవ్యాస మహర్షి అలాగే భాగవతులలో వారివారి భక్త్యావేశంలో తరతమ బేధాలు, వారివారి హృదయ గతసంస్కార పరిపక్వత, అపరిపక్వతను సరించి వారివారి మార్గాలలో వారెలా భగవంతుడికి చేరువయ్యే

అవకాశం వుందో బోధించాడు. వేదవ్యాస మహర్షి ఒకసారి భాగవతాన్ని మనస్సువ్రింగా పఠించిన వ్యక్తి వైరాగ్యంవేపు, భక్తివేపు అడుగువేస్తాడు. అదే భాగవతపఠనానికి ప్రాప్యమూ గమ్యమూ అయితే సంస్కృత భాగవతం అందరికీ అవగాహన కాలేదు. భక్తి, వేదాంతం, వైరాగ్యం అనేవి పండితులకు మాత్రమే పరమితమై పోయాయి. వేదాంత వైరాగ్యం భక్తి అన్నవి చాలా గహనమైనవి. తలనొప్పి కలిగించేవిగా కూడా అభిప్రాయం ఎర్పడింది.

అప్పుడే ఆంధ్రుల జన్మజన్మల అదృష్టఫలంగా “పోతన భాగవతం” అవిర్భవించింది.

వేదవ్యాసుని భాగవతం గురించి తెలియనివారూ, వేదవ్యాస మహర్షి వ్రాసిన భాగవతమే పోతన భాగవతానికి మూలమని తెలియనివారూ తెలుగు నేలపై వుండచ్చుగానీ, పోతన భాగవతంలోని తేటతెనుగు భక్తిరస పద్యాలు ఒకటైనా విననివారూ మనసులో తలచనివారూ, ఏదో ఒక సన్నివేశంలో పోతన భాగవతంలోని భక్తుల, భగవంతుని చరిత్రలను మననం చేసుకొని వారూ ఒక్కరైనా వుండరుగాక వుండరు.

“దుక్కిటి కళ్యాణం” “గణేంద్ర మోక్షం” “ప్రహ్లాద చరిత్ర” “అంజలి పోషాభ్యాసం” “కుచేతో పాభ్యాసం” ‘వామనావతారం’ ‘శ్రీకృష్ణలీలలు’ “గోవింద గీతాలు” ‘గోవింద వస్త్రావహరణం’ “కంఠపద” ఇలా భాగవతంలోని ప్రతి పుట్టం, ప్రతి సంపుటనా ఒక్కో భక్తుని లేక భక్తురాలి భక్త్యావేశానికి, భగవంతుని అపారలీలా విశేషాలకు, అపార కరుణకు సంబంధించినవి కావటంతో ఆహల గోపాలం ఆయా కథలు కంఠస్తం అయి ఆ పద్యాలు మననం చేసుకుంటూనే వున్నారు. అదికవి రామాయణ కావ్యంలా, వేదవ్యాసుని భారతంలా, పోతన భాగవతమూ- అవిర్భవించి షుమారు ఐదు శతాబ్దాలే అయినప్పటికీ, ఆ చంద్రాద్వారం నిలచి పోతుండనటంలో సందేహమూలేదు.

అందుకూరణం పోతన అది ఒక కావ్యరచన అని భావించలేదు. ఆయనలోని భక్తావేశం పద్యగద్య రూపంలో సహజ పాండిత్య యురిలో

అశేషాంధ్ర ప్రజల హృదయాలనూ ముంచేత్తి వేశాయి. పోతన మహాకవి తెనిగించిన ఆ ప్ర మహాభాగవత్ని గురించి ముచ్చటించు కుందామా:

“దేవుడున్నాడా? లేదా? లేనేలేదు లేడుగాకలేదు” అని వాదోపవాదాలు చేసే వాని కులకై నా “దేవుడున్నాడు ఉన్నాడు-ఉన్నాడు” అని మంటావదంగా వాదించే అసి కులకుగాని

‘కలదు కలందనేడివాడు కలదో? లేదో?’ అని సంశయాందోళిత హృదయాలకుగానీ, పోతన మహాకవి భాగవతం వాదాతీతంగా జవాబు చెబుతుంది వాదాతీతంగానేగాక, నాగతీతంగా కూడా పోతన భాగవత పద్యాలు హృదయంలో కదలాడుతూ, కంఠంలో సుడులు తిరుగుతూ, అప్రయత్నంగా నాలుకమీద నరి సాయి.

పోతన భక్తావేశం తప్ప, భాగవతానికి మార్గదర్శనం మరొకటి లేదు. అందుకే వ్యాసమహర్షి రచించిన సంస్కృత భాగవతం ఘట్టాలలో ఎక్కువ భాగం పోతన మహాకవి స్వేచ్ఛానువాదం చేశాడు. కొన్నిటిని, తన హృదయం భక్తి భావ లహరిలో కొట్టుకుపోయినంతమేరా, మూల కథతో, మూల భావాలతో సంబంధం లేకుండా, పెంచుకోంటూపోయాడు. మరి కొన్ని ఘట్టాలలో తన భక్త్యావేశపు యురికి అడ్డుపెట్టాయనిపించిన మూల భాగాలను కుదించి, అసలు తీసివేసి వ్రాశాడు. ఎక్కడ ఏ పాత్రద్వారా విష్ణు స్వరూపాన్ని ప్రార్థించే సన్నివేశం, అవకాశం వచ్చినా ఆయాపాత్రలలో తాను స్వయంగా తాదాత్మ్యం చెంది, ఎల్లలులేని భక్తిలోనుంచి జాలువారిన సహజ కవితా మాధుర్యంతో పద్యాలు పరవళ్ళు తొక్కుచాడు ఆపద్యాలు అత్యంత కమనీయంగా, శబ్దాలంకారాలుగా, అంత్యప్రాసలుగా, అత్యద్భుతరీతిలో మరెవరూ అనుకరించలేని విధంగా రూపుదిద్దుకొని పోతన మహాకవిని ఆయన విరచిత భాగవతాన్ని కూడా చిరంజీవులను చేసివేశాయి.

“వలికెడిది భాగవతమట, వలికించెడి విభుడు రామభద్రుండట, నే
వలికిన భవహరమగునట, వలికెద వేరొండుగాధ పలుకగనేల?”

అరి ఆ కవిత్వం వ్రాస్తున్నది తాను కావనీ, తన ఇష్టదైవమైన
శ్రీరామ చంద్రుడనీ, తద్వారా తన భవహ ధాలు తెగిపోతాయనీ, ఆత్మార్పణ
భావంతో మంచి చేసుకున్నాడు ఆ మహాకవి. కాసిగ్ని వితలు, కథలు,
నాలుగు నవలలు వ్రాయుగానే- తామే సర్వ సృష్టి స్థితిలయాలకూ కారణ
భూతులమనే కొనే ఎందరో ఆధునిక కవులు రచయితలు, రచయిత్రులు పై
మహానుభావుని వినయాన్నీ, ఆత్మార్పణనూ ఎన్ని జన్మాలకు అలవర్చుకో
గలరో ఆలోచిద్దామా ఒక్కక్షణం!

వాల్మీకి మహర్షికి, నారద మహర్షి ద్వారా రామనామతారక మంత్రం
బోధింపబడి తీరిగి ఆ నారద మహర్షి ప్రోత్సాహంతోనే ఆదికావ్యమైన “రామా
యణా” నికి ఆలోచన ప్రారంభమైంది. బ్రహ్మ సాక్షాత్కారంతో ఆ ఆలోచన
ఆచరణలోనికి వచ్చి, రామాయణ కావ్యం ఆజరమైంది.

ఇక వ్యాసమహర్షికి, తాను వ్రాసిన వేద వేదాంగాల, ఉపనిషత్తుల
అష్టాదశ పురాణాల రచన శాంతి నివ్వకపోగా, నారదమహర్షి బోధతో భాగవతం
ఁచించి శాంతిని. తృప్తిని, జీవితధ్యేయాన్నీ సాధించుకున్నాడా మహర్షి.

ఇక పోతన మహాకవి, తల్లి లక్క-మాంబ, తండ్రి కేసనమంత్రి, తల్లి
దండ్రులు, సోదరుడైన పిప్పన శైవ భక్తులు. పోతన తాతలు కూడా శైవ
భక్తులే. కానీ తల్లితండ్రులలో, తన సోదరుడైన పిప్పనలా పోతన కేవలం
శైవభక్తి తత్పరుడు కాలేదు. పోతన ఇష్టదైవం శ్రీరామచంద్రుడు.
భక్తి తాత్పర్యాలు విష్ణు కథలు, విష్ణుభక్తికి సంబంధించినవి. అంటే శ్రీవైష్ణవ
శివకేశవులకు జైధం లేదనే చాలాదు పోతన. కానీ ఆయునహృదయం మాత్రం
వైష్ణవభక్తి పరిపూర్ణమైపోయింది.

ఒక నిండుపొద్దుమీ నాటి రాత్రి, పోతన గోదావరి నదిలో ముస్సాకుడై నీటి ఒడ్డునగల మండరంలో 'మహేశ్వర ధ్యానంలో' లీనమైపోయాడు. ఒకానొక సమాధి స్థితి సాధించిన ఆ భక్తాగ్రేసరుడి హృదయపీఠం మీద సీతా సమేతుడై శ్రీరామచంద్రమూర్తి సాక్షాత్కరించాడు.

“నాకు అంకితంగా భాగవతాన్ని తెనుగుతో అనువదించి భవబంధం విముక్తుడవు కావలసిందిగా ఆనతిచ్చాడు. ఆశీర్వదించాడు బహుశా ఆసమయంలో ఆయన హృదయ కుహరంలోనుండి దివ్యవాణి పద్యరూపంలో పులికి పచ్చింది,

వలికెడిది భాగవతముట - వలికించెడి విబుండు రామభద్రుండట

నే వలికిన భవహరమగునట, అంటూ పక్షి మరణించూచిన వాల్మీకి మహర్షి హృదయం లోతులలోనుంచి వచ్చినట్లే అప్పుడే మిగతా పురాణాలు తెలుగుచేయబడ్డాయన్నది గుర్తొచ్చి పోతనలో మలయ మారుతంలా తాకి అత్కార్పణ భావానికి అర్థం పట్టింది. అంకేకాదు,

మ॥ ‘ఒనరన్ నన్నయ తిక్కనాది కవులీ యుర్విం, బురాణావళిల్,
తెనుగుల్ సేయుచు, మత్పురాకృత, శుభాధిక్యంబు దానెట్టిదో!
తెనుగుంజేయరు, మున్ను భాగవతమున్, దీనిన్ తెనిగించి, నా
జననంబున్ సఫలంబు, చేసెద బునర్జన్మంబులేకుండగన్!’

అని అదోవరంగా, తపస్సుగా భావించి భావగతం తెనిగించాడా మహాకవి.

పోతన మహాకవి ఆయన యవ్వన, కౌమార దశలలో “భోగినీదండకం” “వీరభద్ర విజయం” అనే మరెన్నో శతకాలు, రచనలు చేశాడని ఆధారాలున్నాయి. అలాగే అవి అనాది మహారాజులకు అంకితంగా ఇచ్చాడనే ఆధారాలు పున్నాయన్న వాదమూవుంది. ఎటొచ్చి ఈ వాదోపవాదాలు పండితులకూ, పరిశోధకులకూ వదిలిపెద్దాం. భాగవతం అనువదించే నాటికి పోతన మహాకవి తనుపూ, మనసూ పరితక్వ స్థితికి చేరుకున్నాయి. జీవితంలోని అటుపోట్లు అశాశ్వతమైన సుఖ, భోగాలవల్ల విరక్తి. మహారాజుల ‘క్షణం చిత్తం, క్షణం మాయ’ అన్నట్లుండే ఆగ్రహానుగ్రహాలు, సన్మాన అవమానాలు తాటాకు

అనుభవాల పాఠాలు, ఆయన హృదయాన్ని మథించి, భక్తి, భగవంతుడే నిత్యం, సత్యం అన్న స్థిరనిశ్చయానికి చేర్చాయి. అంచేత

❖ “ఇమ్మనుజేశ్వరాధముల కిచ్చి పురంబులు వాహనంబులున్,
సొమ్ములు గొన్ని పుచ్చుకొని పొక్కి శరీరము వాసి, కాలుచే
సమ్మెట వేటులంబడక, సమ్మతితో శ్రీహరి కిచ్చి చెప్పె, నీ
ఐమ్మెర పోతరాజొకడు, భాగవతంబు జగద్ధితంబుగన్.”

అంటూ తన నిర్భయద్య భక్తి ప్రవక్తులనేగాక, భావితరాల కవులకు కూడా, అత్మాభిమానం తాలూకు పరోక్ష హెచ్చరిక చేశాడు. అలాగే,

“కాటుక కంటినీరు చనుకట్టు పయింబడ నేల ఎద్దెదో
తైటభవిత్కమర్దనుని గాదిలి కోడల యోముదంబ! యో
హరిక గర్భురాడి! నిను నాకదికిన్ గొనిపొయి, యల్ల క
ర్నాట కిరాట కీచుకల కమ్మ త్రిశుద్ధిగనమ్ము భారతీ”

అని తన కవితా కాన్యను, తన కన్నతల్లి అయిన దివ్యరచనను భోగ భాగ్యాల వ్రలోబాలకు, తుచ్చమైత రాజుల అహంకార పూరిత పన్నాన అవ మానాలకు బలిచేయనని ధంకా ఇజాయించి చెప్పాడా మహాకవి.

కార్యారంభంలో అందరు కవులలానే పోతన కూడా పూర్వ కవులకూ, వర్తమాన కవులకూ వినయంగా మొక్కిాడు. మరిలా భావితరాల కవులకూ సర్వానాలు పలికిన ఘనత, హృదయ వైశాల్యం పోతన ఒక్కడే దక్కించు కున్నాడు.

ప్రతి మనిషి జీవితంలోనూ ఒకానొక అత్యద్భుత మలుపు, అధ్యాత్మిక ద్వారా కవాలాలను తెరుస్తుంది. అవ్యక్తి స్త్రీ అయినా, పురుషుడయినా. వయసుతో చిన్నలైనా, వయోవృద్ధులైనా, వై అనుభవానికి, అనుభూతికి అతీతులుకారు. అస్తికులైనా, నాస్తికులైనా, వారివారి జీవకాసుఖవాలలోని

ఒకానొక సంఘటన వారివారి హృదయాలని వూపివేసిన క్షణంలో భగవంతుని వట్ల విశ్వాసం, భక్తిపట్ల ఆసక్తి ప్రారంభ మౌతుంది. సాధారణంగా విషాదంలో నుంచే భక్తి బాట ఏర్పడు తుంటుంది. అది పలాయన వాదమో, పిరికి తనమోగానీ, నిజమైన భక్తి పై రాగ్యాలుగా రూపొందినపుడే ఆ వ్యక్తి పరిపూర్ణుడు, చిరంజీవి అవుతారు. “నేనెవర్ని? ఈలోకంలోకి ఎందుకొచ్చాను? అసలు మానవ జీవిత ధ్యేయం ఏమిటి? ఇందాక నేనేంచేశాను! ఇక శేషజీవితం లో ఏచెయ్యాలి? మరణం తర్వాత ఏమి? మరణాన్ని శాంతంగానూ స్వాభావికంగానూ, శిశ్మలంగానూ ఎదుర్కొనే మనస్థితి ఎలా సాధించాలి? ఇలాంటి ప్రశ్నలు మొదలైనపుడే అత్మపిమర్శ, ఆంతర్మథనం ప్రారంభ మౌతాయి, అప్పుడే భాగవతం అవసరం. ఆస్థితికి వచ్చినవానికి భాగవతం అర్థమౌతుంది. ఆస్థితి లేనివారికి, రానివారికి, భాగవతం “శబ్దాడంబర పద విన్యాసము”, ‘పద్యాల శ్రావ్యత’ తప్ప మరేమి లేని తలగడలాంటి పుస్తకం మాత్రమే!

అంచేత భాగవతంలో వర్ణింపబడిన దైవభక్తులు, పరిణీత భక్తులు, అపరిణీత భక్తులు తామస, రాజస, సాత్వికభక్తులు వారివారి అనుభూతులు ఎవరివో కావు. మనలో ప్రతి ఒక్కరిదీ! మనందరిదీ! అచంచల విశ్వాసం ఒక్కటే మానవుడిని ముందుకు నడిపించగల దివ్యే! ఏ ఆంతరిక్ష (ఆధునిక) పరిశోధకులకైనా, అణు పరిశోధకులకైనా, భూ, ఖగోళ, జలంతర్గతపరిశోధ కులకైనా, ‘ఇది నేనుసాధించి తీడుతాను’ అనే పట్టుదల, ఆత్మవిశ్వాసాలే వారివారి విజయ సాధనాలు.

‘భగవంతుడున్నాడు, దీనులెడ, బాధితులెడ, మానవ, దానవ, జంతు క్రిమికటకాది సకల ప్రాణికోటి ఎడల ఆ భగవంతుడున్నాడు. ఆనాడూ, ఈనాడూ, మరేనాడు, వున్నాడు, వున్నాడు, వున్నాడు’ అని ఏలుగిత్తి చాచిదే భాగవతం ఆవిశ్వాసం కలిగించేదే భాగవతం. ఆధ్యేయానికి నడిపించేదే భాగవతం.

మొండిగా వాదించే వారికి వినయంగా నమస్కరించి వారి తర్కాన్ని వారికే వదిలి, పరిణిత కొంతయినా మనసుకి కలిగిన పాఠకులకు మనసారా నమస్కరించి ... పోతనలాంటి మహాకవికి జన్మనిచ్చిన మనదేశానికి, మనతెలుగు నేలకీ, మన తరతరాల మహాన్నత సంస్కారానికి శతకోటి నమస్కారాలు చేసి-

‘ఈ దేశం మాకేమిచ్చింది?’ అని ఆవేశంతో వదేవదే ప్రశ్నించే కొందరు ఆధునికులకు,

జవాబుగా రామాయణ రసవాహిని, భాగవతామృత కలశం లాంటి అనర్థ రత్నాలెన్నిటిలో ఈ రత్నగర్భ పుంఖాను పుంఖలుగా పంచి ఇచ్చిందనీ, ఇస్తోందనీ గుర్తువెస్తూ,

పోతన మహాకవి తెనుగు భాగవతాన్ని పరిశీలిద్దాం. అందులో నిక్షిప్తమైవున్న భాగవత కథలనూ, భగవంతుని లీలలనూ, మననం చేసుకుందాం.

పండితులకు మాత్రమే అర్థమయ్యే రీతిలో వున్న వేదాంతాన్ని, వేదాంత సారాన్ని పండితులకే వదిలివేద్దాం. కావ్య లక్షణం కాబట్టి, పోతన మహాకవి కావ్య లక్షణాలన్నిటినీ అనుసరించాడు. మన హృదయ సంస్కారం-మేధ. బిజీయుగంలో మనం త్వరత్వరగా తెలుసుకో గలిగిన కొద్దిపాటి సమయం అనుసరించి మనం భాగవత విశ్లేషణ చేసుకుందాం.

“శ్రీ కై వల్యపదంబు జేరుటకు నై చింతించెదన్, లోకరక్షై కారంభకు, భక్త పాలన కళాసంరంభకున్, దానవోద్రేకస్థంభకు, గేశిలొల విలసదృగ్జాల, సంభూత, నానాకం జాత భవాండ కుంభకు, మహానందాంగనాడింభకున్!”

అని తనకు శ్రీహరి, శ్రీకైవల్యం మాత్రమే ప్రాధాన్యమైనవని తెలుపుకున్న పోతన మహాకవి భాగవతాన్ని ఒక్కసారి జీవితంలో ఒక్కసారి మనసారా ఘట్టంగా చదివి తెలుసుకొని శ్రీకైవల్యపు బాటలోకి అడుగెడుదామా?

వ్యాసమహర్షి భాగవతం రచించిన తరువాత, ఆ భాగవత కథావ్యాప్తి కొరకు దానిని తన కుమారుడు, అవధూత, (దిగంబరుడు) అయిన శుకయోగికి ఉపదేశించాడు. మిగతా వేదములను తన శిష్యులైన పైలుడు (ఋగ్వేదం) జైమిని (సామవేదం) యజుర్వేదం, వైశంపాయనుడు (ఈ వైశంపాయనుడే భారత కథ జనమేజయ మహారాజుకు చెబుతాడు) సుమంతుడు అధర్వణ వేదం వరించగా మిగతా వచనము వేదమనబడే పురాణాలన్నీ “రోమహర్షణుడు” (ఇతడే సూతుని తండ్రి) కంఠస్థం చేసుకుంటారు. ఇక ఒకసారి చదివినంత మాత్రాన, మనసువుండి విన్నంత మాత్రాన సర్వ పావములు నశించిపోయే భక్తిరస గ్రంథం అయిన భాగవతాన్ని వేదవ్యాసుడు స్వయంగా తన కుమారుడైన శుక యోగికి మాత్రమే బోధించాడు. ఆ శుకయోగిండు ప్రాయోపవేళుడై వైరాగ్యసిద్ధి కోరివున్న పరీక్షిన్నహారాజుకు బోధించాడు.

పాండవులలోని అర్జునుడి కొడుకు అభిమన్యుని భార్య ఉత్తర. ఉత్తర గర్భిణిగావున్న సమయంలో కురుక్షేత్ర సంగ్రామం జరిగి, అభిమన్యుడందులో మరణించాడు. పంచ పాండవులకు ద్రౌపది ద్వారా కలిగిన ఐదుగురు ఉప పాండవులనే బాలకులను, గాఢనిద్రలో వున్న సమయంలో అశ్వద్ధామ (ద్రోణాచార్యుని కొడుకు) కిరాతంగా చంపివేస్తాడు, దానితో “అపాండవం” అయిందని భావిస్తాడు. అశ్వద్ధామను వట్టితెచ్చి, పాంచాలి కరుణించగా, అవమానించి వదలి వేస్తాడు అర్జునుడు. అలా అవమానం పాలయిన అశ్వద్ధామ తన క్రోధంతీరక, ఉత్తరా గర్భస్థుడైవున్న పరీక్షితుమీద బ్రహ్మశిరోనామకస్తోత్రిని వ్రాయొగిస్తాడు. గర్భ విచ్ఛిత్తి జరగాలని.

అప్పుడు ఉత్తర శీశ్యుని పలువిధాల ప్రోత్సాహముగా శ్రీశ్యుడు తన మహావృత్త లీలలతో తన గంభాయుద్ధాన్ని ఉత్తర గర్భస్థ శిశువుకు అడ్డుగా నిలిపి, బ్రహ్మ శిరోసామకస్థాన్ని వారించి, అబిష్టకు ఏ అపదా కలగ కుండా రక్షిస్తాడు, తను తల్లి గర్భంలో వుండగా, చతుర్బుజుడైన మహానుభావుడు శంఖ, చక్ర, గవాభయ హస్తాలతో తనని రక్షించటం చూచిన ఆ శిశువు ఆ మహానుభావుడెవరో? ఎక్కడున్నాడో అని దిశలన్నీ పరీకించి చూస్తూండటంవల్ల అతనికి “పరీక్షిత్తు” అని- తల్లి గర్భంలోనే శోధింపబడిన వాడవటంవల్ల ‘పరీక్షిత్తు’ అని పేర్లు వచ్చాయి. ఈ పరీక్షిన్నహరాజునే తమ వారసునిగా రాజ్యాభిషేకంచేసి, పాండవులు మహాప్రస్థానానికి వెళ్ళారు సకల జన మనోభిరంజకంగా పరిపాలన చేస్తున్న పరీక్షిత్తు, కలి షురుమడు ధర్మ మనే గో, వృషభరూప (గోవు, గోవత్సం) ఆశక్తులను నిష్కారణంగా దండించటం చూచి, కలిని నిగ్రహించి ధర్మదేవతలను పూండించి, ధర్మాన్ని ప్రతిష్ఠిస్తాడు.

అయితే విధి ఒలియం, ఐశ్వర్యము, అధికారము, ఒక్కోసారి ఇంగిత జ్ఞానాన్ని మింగివేస్తాయి. వేటకోసం అడవిలో తిరిగి, ఓ మృగంవెంట పరుగెడుతూ అలసిపోయి దాహంతో శమీక మహాముని ఆశ్రమానికి వచ్చిన పరీక్షిత్తు మహారాజు, ఆ మహర్షి సమాధిస్థితిలోవుండి మౌనంవహించి ఉండటాన్ని, కేవలం దురహంకారంగా భావించి విధి ప్రేరేపితుడై నిర్జీవ సర్ప కళేబరేన్ని ఆ మహర్షి మెడలోవేసి, రాజదానికి తిరిగి వెళతాడు. శమీక మహర్షి ఓమూరుడైన “శృంగి” తండ్రికి జరిగిన అవమానాన్ని చూచి, సహించలేక, ఆ అవమానం చేసిన వ్యక్తి నేటికి ఏడవనాడు “తక్షక” మహా విషసర్ప విషానలానికి గురై మరణించుగాక, అని తిరుగులేని శాపం ఆస్తాడు తరువాత శమీక మహర్షి కొడుకైన శృంగిని మందలించి, పరీక్షిత్తుకి కబురు తెలియజేసాడు.

మరణం ఎప్పుడో వస్తుందని ప్రతి మనిషికి తెలుసు. అది ఏరూపంలో వస్తుందో, ఏక్షణాన వస్తుందో ఏ మనిషికి తెలియదు గనుక, మరణాన్ని

గురించి పదేపదే ఆలోచించడు మనిషి, అలాగే ఆందోళన చెందడు. ఈ జీవితం శాశ్వతం అనే భ్రమలోనే వుంటాడు. కానీ మరణమన్నది ఖచ్చితంగా ఫలాన రూపంలో, ఫలాన సమయంలో వచ్చితీరుతుందన్నది తెలిసిన మనిషికిక ప్రత్యక్ష నరకం అంటూ పేరే వుండదు. శరీరీక్ష పేయబడిన నేరస్తులు, రకరకాల మరణశిక్షలకు గురికాబడే నేరస్తులు- స్కారణంగా చిత్రహింసల పాలై మంజానికి దగ్గరగా త్రోయబడే నిర్భాగ్యులు-వీరంతా అనుభవించే మానసికవృధ ఏ భాషకూ, ఏ భావాలకూ అందగిడి- తెలిసితెలిసి ఉన్న మృత్యువు కలిగించే క్రోధ భయం అది. అయితే కాస్తంత వివేకమూ, జ్ఞానం వున్న వ్యక్తుల మనశస్థితివేరు, ఎలాగూ మరణం రాబోతున్నది గనుక, ఇక ఈ ఇహసంబంధమైన బంధాలు వదులుకొని, దైవంమీద మనసు నిలిపి, వైరాగ్యం అలవర్చుకొని చివరి క్షణాలు ఆదైవంమీద దృష్టి కేంద్రీకరిస్తామని భావిస్తారు. జ్ఞానదీపం లోపలవున్నవారు. సరిగ్గా పరీక్షితు అవసేచేశాడు అశాశ్వతమైన భౌగభాగ్యాలు ఇక తన వెంటరావు రాజ్యాధికారాన్ని తన కుమారుడైన జనమేజయునికి అప్పగించాడు కాంతా కనకాలేవీ తనకిక మోక్షగాములు కావసే ధృఢ వైరాగ్యంతో గంగాతీరాన ప్రాయోపవిష్టుడైనాడు. అక్కడికి వ్యాస, ఆత్రి, విశ్వామిత్ర, భరద్వాజ, వశిష్ట, భరగు, పరిశురామ, గౌతమ, మైత్రేయ, నారదాది మహర్షు లెందరో వచ్చి పరామర్శించారు. పరీక్షితుకూడా, వారందరికీ మ్రొక్కి, తనకి ఏడురోజులలోగా నిజమైన, విరక్తి, భగవచ్చరణారవిందములమీద తొలగిపోని అంతర్ దృష్టి ప్రసాదించే మార్గం చెప్పమని పేడుకుంటాడు. నారాయణ కథాశ్రవణం ప్రసాదించమని కోరుతాడు. ఈ సమయంలోనే పరీక్షితు పూర్వపుణ్యవశాన శుకయోగీంద్రు డక్కడికి వస్తాడు.

ఒకరు మరణ సమయం తెలుసుకొని వైరాగ్యనిధికోరే మహారాజు, మరొకరు ముక్తసంగుడై జన్మించి, స్త్రీ, బాల, పృథ్వి భేదభావముల కతీతమైన మానసిక స్థితితో దిగంబరుడు, అపదూతకయి-ముక్తిని కరతలామలకం చేసుకున్న నిస్సంగ మహర్షి, ఇంకేంకావాలి? పరీక్షితు శుకయోగిని తనకు ముక్తి చూరగొనే మార్గం, ఏ జప నిధివారా, ఏకధాశ్రవణంచ్చారా వస్తుందో తెలుపమని కోరుతాడు.

వేదవ్యాసుడు (తండ్రి) తనకు బోధించిన భాగవతాన్ని - శుకయోగి ఈ సమయంలో పరీక్షిస్తుకు ఉపదేశిస్తాడు. పరీక్షిస్తు పరిణిత హృదయుడై వున్న విద్యార్థి, శుకయోగి ఆ పరిణితి తెలుసుకొని బోధించే గురువు ఓకరు భోగభాగ్యాలన్నీ అనుభవించి వైరాగ్యంకోరే వ్యక్తి మరొకరు జన్మతః ప్రాపంచిక విషయాలకతీతుడైన మహర్షి పశ్చాత్తాపమూ, అత్మార్పణ భావమూ, వైరాగ్యమూ, ముప్పిరిగొన్న పరీక్షితుకు వైరాగ్యమూ, శాంతి, బ్రహ్మ విద్యను సమయస్ఫూర్తితో బోధించే గురువైన శుకయోగి భాగవత కథను సొకల్యంగా చెప్పటం ప్రారంభిస్తాడు,

ఇలా ప్రారంభమవుతుంది భాగవతం.

ఎక్కడ నిజమైన వైరాగ్య ఆసక్తి, విష్ణుకథలయందు శ్రద్ధ, అచంచల విశ్వాసం భగవంతునిమీద వుంటయో, అక్కడకు నిజమైన బోధ గురువు వెతుక్కుంటూ వస్తాడు.

ఇక పోతనలాంటి మహాభక్తుడు, శ్రీరామ పాదభక్త పరమాణువు, మంటం నుండి భక్తిరసం జాలువారింది పద్యరూపంలో గద్యరూపంలో, అన్ని భాషలలోనూ భాగవతం అనువదించబడినా (వివిధ భాషా కవులద్వారా. పోతన భాగవతానికున్న ప్రాచుర్యం, కమ్మదనం అవి సంతరించుకోలేవేమో)

శుకయోగింగ్రుడు, పరీక్షిన్నహారాజుకు, మునుముందుగా, “ఋట్వాంగు డనే” రాజు కథ ఉపోద్ఘాతంగా చెబుతాడు.

“ఋట్వాంగు” డనే మహారాజు మహావరాక్రమశాలి. రాక్షసుల బాధ వడలేక, ఇంద్రాదిదేవతలు, తమకు సాయపడవలసిందిగా, ఋట్వాంగుడిని కోరుతారు. ఋట్వాంగ మహారాజు, అపరిమిత ధైర్యసాహసాలు ప్రదర్శించి రాక్షసులను సంహరించి, దేవతలకు సంతోషం కలిగిస్తాడు. దేవతలతగాడిని ఏదేనా

వరం కోరుకొమ్మంటారు. ఖట్టాంగుడు తన ఆయుర్దాయం ఎంతో చెప్పమంటాడు. అందుకు వారు కేవలం ఒక ముహూర్తకాలం మాత్రమే వుందని చెప్పతారు.

వెంటనే ఖట్టాంగుడు గగనమార్గంలో భువికి దిగివచ్చి, తనందాకా ప్రాణాధికంగా ప్రేమించిన భార్యలనూ, పుత్రులనూ, భోగభాగ్యాలనూ, క్షణకాలంలో గాఢ వైరాగ్యంతో విడనాడి, గోవిందనామ స్మరణచేస్తూ, మనస్సు ఆ గోవిందుని చరణ కమలాల మీద లగ్నం చేసి, మిగిలివున్న రెండు గడియాల లోనే, ముక్తి చెందుతాడు.

ఈ కథ చెప్పటంలో శుకయోగి ఉద్దేశ్యం, అంతటి ప్రగాఢ వైరాగ్యం, అప్పటి కప్పుడు కలిగిన చక్కత్తావంతో రెండుగడియలలోనే మోక్షం సాధించగలుగగా, ఏడురోజుల గడువుండగా కలిత చెందక మోక్షాయత్తుడవు కమ్మని అటు పరీక్షిస్తునకూ, ఇటు సామాన్య మానవులందరికీ బోధించాడు. ఈనాటి సామాజిక, ఆర్థిక, రాజకీయ వాతావరణంలో వృధా వ్యసనాలలో తలమునకలై జీవితకాలమంతా వ్యర్థం చేసుకోకుండా, దైవభక్తిని అలవర్చుకోవటం శ్రేయస్కరమనే హెచ్చరిక నిండివున్నాయి.

అదే పోతన కాలంనుండి తేనె, మీగడ, చక్కెర, చెరుకురసం లాటి వివిధ తీపి రుచులలో ..

సీ॥ కమనీయభూమి భాగములు లేకునవే?
పడియుండుటకు దూది పరుపులేల?
సహజంబులగు కరాంజలులు లేకున్నవే,
భోజన భాజన పుంజమేల?
వల్కలాజినకు శావళులు లేకున్నవే?
కట్టదుకూల సంఘంబులేల?
గొనకొనివసియింప గుహలులేకున్నవే?
ప్రాసాదసౌధాది పటలమేల?

తే॥ ఫలరసాదులు గురియవే, పాదపములు?

స్వాదు జలముల నుండవేలుఁ సకల నదులు?

బొసగ భిక్షము వెట్టరే పుణ్య పతులు?

ధనమదాంధుల కొలువేల, తాపసులకు?

అనే సీసపద్యంతో తేనెలు కురుస్తూ హెచ్చరిస్తోందినాటి మానవాళిని? అందరూ సన్యాసులు కాలేదు. మోక్షం అంటూ ముక్కు-మూసుక్కుర్చొని కర్తవ్యాలనీ, బాధ్యతలనీ విస్మరించమని కాదు. కానీ నేటి “స్పీడ్” యుగంలో “ఈజీమనీ” ప్రలోభంలో మనిషి వరుగు ఎంతకీ జీవితావసరాలూ, అవి ఒనకూడాక, సుఖాలూ సతవేపు పోటీ వడుతుంది. దాని ఫలితమే, రకరకాల వంచనలు, ఆత్మవంచనలు, పరవంచనలు, ఈజీ మనీకోసం దేశవిదేశాల పేపు వెర్రి పరుగులు, ఇంకా కారు, బంగళా, మూడు తరాలకు సరిపడా డబ్బు, బంగారం, సాధించాకకూడా కలగని సంతృప్తి, పెరిగే అశాంతి. ఈ పరుగు పోటీలో మనిషి తాను జారవిడుచుకుంటున్న విలువైన కాలం ఆయుర్దాయం తనకి చేరువౌతున్న మృత్యువు, తాను దూరమౌతున్న భగవాత్పాదాలు గుర్తించలేక పోతున్నాడు. అలాంటి వారికి హెచ్చరిక పై పద్యం ఏ మంత్రి గారినో, అధికారినో స్తోత్రంచేసి తమతమ కార్యాలు సానుకూలం చేసు కోవాలని చూసే ప్రతి ఒక్కరికీ,

క॥ రక్షకులులేని వారల-రక్షించెద

ననుచు జక్రిరాజై యుండన్,

రక్షింపునుచు నొకనరు-నక్షము

బ్రార్థింపనేల యాత్మజ్ఞులకున్.

అని చెప్పాకొలతో ఒక దెబ్బవేశాడు మహాకవి కంద పద్యంతో. అంతే కాదు అలాటి వారందరికీ మరో మాత్ర పేస్తూ వారివారి హృదయగత మాలిన్యాలు తొలగటానికి, కాస్తంతభయం, భక్తి కలగటానికి బీటుగా-

మ॥ "హరిఁ జింతింపక మత్తుడై విషయ చింతాయుత్తుడై చిక్కివా
సరముల్ ద్రోసెడు వాడు కింకర గదా సంతాడితోరస్కుడై
ధరణీశోత్తమః దండ భృన్నివసన ద్వారోపకంఠోగ్రవై
తరణీవహ్ని శిఖా పరంపరలచే దగ్గుండు గాకుండునే?"

అని "మత్తెభాన్ని" పురికొల్పాడు అలా జీవితాంతం భగవద్భక్తి వాసన
అంటనీయని వారిని.

క॥ మొత్తుదురు గదల, మంటలకెత్తుదు,
రడ్డంబు, దేహమింతింతలుగా
నొత్తుదురసి ప్రతికలను-హత్తుదురు
కృతాంతఖలులు హరివిర హితులన్.

అని కందంలో అందంగా చెప్పాడు మహాశుడు. అంచేతే-ఎన్ని వ్యాపకా
లున్నా, ఎంతలేని సిరులున్నా, ఎంత పాండిత్యమున్నా మరణం అనివార్య
మైన మానవజీవితం-మానవ శరీర మొక్కటే మోక్షసాధనకు చక్కని సాధనం
గనుక మరణించాక మనవెంటరాని వస్తువులెన్నిటిలో పోగుచేసుకోవటంలోనూ,
ఆవస్తువులకోసం మనలాటి సాటి మానవులని దేవిరించటం, వంచించటంలాటి
నీచపు పనులలోనూ ఆయుర్దాయం చెల్లించి వేసుకోకుండా,

రోజూ మన విరామసమయంలో ఒక్క ముప్పై నిమిషాలు మనకిష్టదై
వం అయిన భగవంతుని మూర్తిమీద (ఆ మూర్తి కృష్ణుడయినా, క్రీస్తు
అయినా, అంబ అయినా అల్లా అయినా ఎవరయినా ఒక్కటే.) మనసు
కేంద్రీకరించగలిగితే అదే గొప్ప సాధన అవుతుంది కలియుగంలో అదే
గొప్ప ముక్తిబాట అవుతుంది స్పీడు యుగంలో అదే గొప్ప శాంతి నిస్తుంది.
నిత్యజీవిత సమస్యలలో పేకటలూ, క్లబ్ లూ, సినిమాలూ, వీడియోలూ, వనికీ
మాలిన కబుర్లతో ఖర్చుచేసే కాలంలో ఒకే ఒక్క ఆరగంట తీరదా? చాలదా?
పోతన కవితాయుగంలో జాలువారినా, శుకయోగీంద్రుని తత్వబోధలో పొందు
పరచబడినా అసత్యమేః అసత్యమేః అవునా?

“నారద మహర్షి”

నారద మహర్షి పేరులేని పురాణం అంటూ లేదు అలాగే భక్తికి సంబంధించిన ఏకధలో అయినా నారద మహర్షి ప్రసక్తి, ఈనిక ప్రత్యక్షంగానో, పరోక్షంగానో వుండితీరుతాయి అదికవి వాల్మీకికి రామనామం బోధించి, పునర్జన్మ నిచ్చిన మహనీయుడు నారద మహర్షి. వ్యాసమహర్షిని భాగవత రచనకు ప్రోత్సహించినవాడు నారద మహర్షి. తల్లి గర్భంలో వుండగానే ప్రహ్లాదునికి అష్టాక్షరి మంత్రోపదేశం చేసి, ఃష్టుకథలు వినిపించి, తద్వారా పుట్టుకతోనే ప్రహ్లాదుని విష్ణుభక్తులలో అగ్రగణ్యునిగా రూపొందించి లోకకంటకుడైన హిరణ్యకశిపుని అంతమొందింపజేసి, శ్రీహరి నృసింహావతారానికి అవతారిక సిద్ధం చేసినవాడు నారదమహర్షి. నక్షత్రమండలంలో ధృవతారగా ఆచంద్రార్కం నిలిచిపోయిన ధృవునికి శ్రీమన్నారాయణ మంత్రం ఉపదేశించి, అనుపమాన పున్నత పథాన్ని ప్రసాదించటంలో మార్గదర్శకుడు నారదమహర్షి. శ్రీరామ శబ్దం పున్నచోట అంజనేయుడున్నట్లే, విమనామం వినిపించిన చోటల్లా. నారదుడుండి తీరుతాడు.

ఇక కథలలో నాటకాలతో నాడుని పాత్ర తక్కువై నదేమీకాదు. కలహ ప్రియుడు, కలహభోజనుడు అయిన నారదుడు తన సహజ చమత్కార, చాడీకోరు మనస్తత్వంతో మాటలతో, దేవుళ్ళకూ, దేవేరిలకు మధ్య, దేవతలకూ రాక్షసులకూ మధ్య తగవులు సృష్టించి, చివరకు దుష్టశేక్షణ, శిష్టరక్షణ జరిగేట్లుగా సన్నివేశాలు ఏర్పాటుచేసి తన సహజ కలహప్రియత్వం లోకోపకారానికిగానీ, లోకాపకారానికి కాదు అని ఝజు చేస్తూనే వుంటాడు. అలాగే నారదుని రూపంకూడా ప్రతి పామర పండిత హృదయాలలోనూ ఒక్కలానే ముద్రించుకు పోయింది. తలమీద చక్కగా వేసినముడి, ముడిచుట్టురా పూల చెండు, విశాలమైన నుదురుమీద గోవిందనామం, ముంజేతులపై భాగాన పూలదండలు, దంజంలా వ్రేలాడే “మహతి” వీట కుడిచేతితో చిరుతలు మ్రోగిస్తూ, శ్రీమన్నారాయణ నామం ఆలాపన చేస్తూ, పరవశత్వంతో మధ్యమధ్య “నారాయణ! నారాయణ!” అంటూ గంధర్వగానంతో శ్రీమన్నారాయణ అవతార కథలు పాడుతూ గగనంలో నిర్విరామంగా విపరీత దివ్యమూర్తి రూపం అది. ఆ రూపానికి మార్పులేదు.

అలాటి నారదుడు తనజన్మ వృత్తాంతాన్ని తానే స్వయంగా వేదవ్యాసునికి చెప్పుకుంటాడు భాగవత ప్రథమంలో.

ఒక దాసీ పుత్రుడు నారదుడు. తల్లి కలవారింట చాకిరిచేసి ఈ బిడ్డను పోషిస్తుంది. తనకుకలిగినంతలో ముద్దుగా ఆశుండివారు వంపగా చాతుర్మాస్య వ్రతంచేస్తున్న కొందరు యోగులకు పరిచర్యచేసే పనిలో నిమగ్నమౌతారు.

శా|| వారల్ కృష్ణచరిత్రముల్ చదువగా వర్ణింపగాబాడగా
నారావంబు సుధారస ప్రతిమమై యక్రాంతమున్ వీనులం
దోరంబై పరిపూర్ణమైన మదిసంతోషించి నేనంతటన్
బ్రారంభించితి విష్ణుసేవ కితర ప్రారంభ దూరుండన్తై !

అంటూ, అట్లా బాల్యంలోనే హృదయంలో నాటిన విష్ణుసేవా తత్పరతతో, ఆయోగులకు నిష్కలంగా సేవచేయుటతో, వారు ప్రసన్నులై, విష్ణుభక్తి, వైరాగ్యము హృదయంలో నిలిచిపోయేటట్లు జ్ఞానం ప్రసాదించారు. ఆ యోగులు వెళ్ళిపోయాక కూడా ఈ బాలడాజ్ఞాన బోధను అనుష్ఠానం చేసూనే వున్నాడు. అలా వుండగా అతని తల్లి, తన యజమానుల సేవలో భాగంగా, రాత్రివేళ ఆవుపాలు పితకటానికి వెళ్ళి, ప్రమాదవశాత్తూ పాము కాటుకుగురై మరణిస్తుంది, తల్లిమరణం ఆబాలునిలో దుఃఖం కలిగించకపోగా వైరాగ్యం అవరించుకొనివున్న అతని హృదయంలో ఆ బంధం అలా వదలి పోయిందన్న పూరణను కలిగిస్తుంది. తల్లి మరణిస్తే బిడ్డ సంతోషించాడనే అపార్థంగాక, అశాశ్వతమైన ఇహబంధాలకంటే, శాశ్వతమైన పరమార్థం వేపు ఆ పిల్లవాని హృదయం ఆకర్షితమై వుందన్నదే దీనిభావం. తల్లి మరణంతో ఏకాకి, బంధరహితుడు అయిన ఆ బాలుడు అరణ్యానికి వెళ్ళినిశ్చల బుద్ధితో శ్రీహరిగూర్చి తపస్సు ప్రారంభించాడు. అతడి హృదయంలోనే పరమాత్మ రూపం సాక్షాత్కరించింది క్షణకాలం. ఆరూపాన్నే మరల మరల చూడాలని వ్రయత్నించాడు. కానీ అదివ్యరూపం అదృశ్యమై, నాగగోచరుడైన శ్రీహరి ఆస్పృశ్యరూపంలో “నాయనా! ఈ జన్మలోనీవు మరలనన్ను కనుగొన లేవు. ఈ శరీరం పతనమయ్యాక, నీవు నన్ను చూడగలవు విష్ణుభక్తి జన్మ జన్మాంతరాలకు కలసివస్తుంది. పూరకపోదు.” అని అతనిని పూరడిస్తాడు ఆ ఆశరీరవాణి.

క: నాయందు గలుగునీమది, వాయదు
జన్మాంతరమున, బాలక నీవీ
కాయంబు పెడిచి మీదట, మాయనుమతిఁ
బుట్టగలవు మచ్చడక్తుడవై!

అని వలికి ౧౯-అనీ వరం ప్రసాదిస్తుంది శ్రీహరి కంఠస్వరంగా.

మ: ఏను మీ సృష్టిలయంబు నొంది యుగముల్ వేయైన కాలంబు యా
మినియై పోయెడిఁ బోవగా గలుగుఁ జూ మీదంబున సృష్టి, యం
దు నిరూఢ సృతితోడఁ బుట్టెదవు, నిర్దోషుండవై నాకృపన్
మనతం జెందెను, శుద్ధ సాత్త్వికులలో, గణ్యుండవై, యర్చకా!

అట్లా ఆజన్మ అంతా విష్ణు సంకీర్తనతో, వరమ వైరాగ్యంతో, గడిపి
సహజ మరణానికి తలవంచి, భాగవత దేహముదాల్చి (దివ్య తేజస్సు
రూపంలో) వుండగా ప్రళయ కాలం వచ్చింది. ఆ తమస్సులో ఆ జలరాశి
మధ్య శ్రీమన్నారాయణ మూర్తిలో లీనమై నిద్రబోదలచిన బ్రహ్మదేవుని
నిశ్వాసంద్వారా, ఆయనలోవల ప్రవేశించిందా దివ్యతేజస్సు. తద్వారా సహస్ర
యుగములు గడిచి, బ్రహ్మ నిద్ర మేలుకొని, పునఃసృష్టి ప్రారంభించబోతూ
ఆవులింపగా, మరిచి ముఖ్యులగు మునులతో బాటు, నారదుడు జన్మించాడు.

సహజ బ్రహ్మచర్యం, నిరంతర విష్ణునామ సంకీర్తన, తనంతతానుగా
సప్త స్వరములు వలికి "మహతి" అనే మహా మహిమాన్వితమైన వీణతో శ్రీ
మన్నారాయణ కథాగానం చేసి గంధర్వగానం, సుస్వర కంఠస్వరాలతో,
అన్నింటికిమించి శ్రీహరి అపార కడుటతో, ముల్లోకాలలోనూ గగన గమనం
కలిగిన నారదుడు భాగవత శ్రేష్ఠులలో అగ్రగణ్యుడయ్యాడు. మహర్షులకు
జ్ఞానబోధ చేయగలిగిన మహాగురువు అయ్యాడు.

చ॥ ఎతీగనవాడు కర్మచయ మెల్లను మాని, హరిష్వరూపమున్
 నెఱయు నెఱుంగుదాను, మదిసేరుపుఁజూపు గుణాను రక్తుడై
 తెఱకువ లేక క్రుమ్మరుచు దేహధనాద్యభిమాన యుక్తుఁడై
 యెఱుంగని వానికిం దెలియ, నీళ్ళరలీలి మునీంద్ర! చెప్పమా.

అని వ్యాసమహర్షికి కర్తవ్యం బోధించి, భాగవత రచనకు ప్రోత్సహించాడు నారదమహర్షి.

శ్రీరామ భక్తుల హృదయంలో ఆంజనేయ రూపంలానే, విష్ణు భక్తులైన వారికి, కానివారికి స్త్రీ బాలవృద్ధులందరికి నారదుని రూపం ఆ సేను హిమాచలం ఒకటే రకంగా గుర్తుంటుంది వినాటికి. అది

క॥ “చేతుల ద్రాశములొత్తుచు జేతోమోదంబుతోడ,
 సిగముడి వీడన్ బాతరలొడుచు మింటను,
 గీతము నారదుడువాడె గృష్టా యనుచున్!”

పరిణత భగవతులు కుంతీదేవి

పాండవుల తల్లి కుంతి. ఆమె జీవితమంతా కష్టాల కొలిమిలోనే కాగి పోయింది. భోజమహారాజు కుమార్తె అయిన కుంతీదేవి బాల్యంలో తనతండ్రి ఇంటికి ఆతిథిగా వచ్చిన దుర్వాస మహర్షిని ఆతిథికి శ్రద్ధలతో పూజించి, సేవలు చేసింది. ఆ సేవలకామహర్షి మెచ్చి, ఒక మంత్రం ఉపదేశించి ఆ మంత్రం జపిస్తూ ఏ దేవతను ఆహ్వానిస్తే, ఆ దేవత స్వయంగా ప్రత్యక్షమై ఆమెకు తనకు సమానమయిన పుత్రుని అనుగ్రహిస్తాడనీ-కనీ అనవసరంగా మంత్రాన్ని జపించకూడదనీ వరం అనుగ్రహించి వెళ్ళిపోతాడు. యువ్వనం లోకి అడుగెట్టిన కుంతి, అటు పూర్తిగా వదలని బాల్యచావల్యం, ఇటు

యవ్వన కుతూహలంతో దుర్వాసముని మంత్రం పరీక్షించదలచి సూర్యుణ్ణి మంత్రోచ్ఛారణతో ఆవాహన చేస్తుంది. తక్షణం సూర్యుడు ప్రత్యక్షమై పుత్ర సంతానం ప్రసాదిస్తాడు. ఆ బాలుడే సహజ కవచ కుండలధారి, సూర్యసమాన తేజో నిధి అయిన కర్ణుడు. కుంతీదేవి ప్రార్థనతో, సూర్యుడొక మె కన్యాత్వం చెడని విధంగా వరమిస్తాడు. కానీ లోకావవాదుకు భయపడి కుంతి ఆ బిడ్డను ఒక పెట్టెలో పెట్టి, నదిలో విడిచి పెట్టి-తన మాతృ హృదయపు వేదనను అణచి పెట్టుకుంటుంది. (ఈనాటి ఎందరో అవివాహిత తల్లులకూ, అనాథ బిడ్డలకూ ప్రతిబింబాలు ఆనాటి కుంతి, కర్ణులు)

ఆ తర్వాత ఆమె పాండురాజు పత్నిగా మారుతుంది. అక్కడ ఆమెకు కష్టాలే! శాపవశాన పాండురాజు సంతానానికి అనర్హుడౌతాడు. కుంతి, కుంతి సవతిఅయిన మాద్రికి ఆసరికి బిడ్డలు కలుగలేదు. కుంతీదేవి భర్తతో, దుర్వాస మహర్షి మంత్రోపదేశం గురించి చెప్పి, ఆయన అనుమతితో తాను యమ, వాయు, ఇంద్రుల వలన, ధర్మరాజు, భీముడు, అర్జునుడు అనే పుత్రులను పొందుతుంది. తన సవతి అయిన మాద్రి పట్లగల స్నేహభావం, జాలితో ఆమెకుకూడా అశ్వనీ దేవతలిద్దరి వలన నకుల, సహదేవులనే ఇద్దరు కుమారులు కలిగేటట్లు చేస్తుంది. దుర్వాసమహర్షి మంత్రం గురించి భర్తతో చెప్పగలిగి ఆయా దేవతల వలన బిడ్డలు పొంద గలిగిన కుంతీదేవి, స్త్రీ సహజమైన భయంతో, వివాహానికి ముందే తాను కర్ణునికి తల్లిఅయిందన్న నిజం చెప్పు కోలేక పోతుంది. బహుశా అలా కాలుజారిన తల్లులకు కలిగే ఆత్మ సంకోచ భావమో, లేక భర్త తనను “జారిణి”గా భావిస్తాడేమోననే భయమో కావచ్చు,

పాండురాజు మరణంతో, ఆమరదానికి కారకురాలైన మాద్రికూడా ఆయన తో పాటు సహగమనం చేయగా, కుంతి అపార మాతృహృదయంతో, కర్తవ్య నిష్ఠతో పాండవులు ఐదుగురినీ సమహృదయంతో పెంచే బాధ్యత వహిస్తుంది. ఇక ఆమె కష్టాలు వరిపాకన పడ్డాయి పెరుగుతున్న పాండవులకు, కౌరవులైన దుర్యోధనాదుల వలన అనుక్షణమూ అపాయాలూ, ప్రమాదాలే! ఎవ్వరి కప్పుడే ప్రమాదాలు దైవాధీనంగా తప్పిపోతున్నాయి, ధృతరాష్ట్రుడు,

గాంధారి రావరికపు భోగాలూ, పెద్దరికపు హోదాలూ అనుభవిస్తుండగా, వారి పిల్లలైన దుర్యోధనాదులు యువరాజు హోదాలుః భోగాలు అనుభవిస్తుండగా వారి పడగనీడలో, పిల్లలు అనుక్షణం ప్రాణహానికి భయపడ్తూ, బాధపడ్తూ, తమని రక్షించగల దైవాన్ని ప్రార్థిస్తూ, దినదినగండంగా గడిపిందాతల్లి. రాజ్యభాగం ఈయవలసి వస్తుందన్న దుర్బుద్ధితో దుర్యోధనుడు చేయించే అఘాయిత్యాలనూ, తన కొడుకుల క్రౌర్యం తెలిసి, బుద్ధిచెప్పని బావగారి మౌనం, అక్కగారి తటస్థ విధానంతో కడగండ్రపాలైందా తల్లి! మత్స్య యంత్రాన్ని బేధించి, అర్జునుడు ద్రౌపదిని గెల్చుకున్న వేళ (ఏకచక్రపురంలో) “అందరూ సమంగా పంచుకొనండి!” అని చెప్పి, తన మాటకు అన్యతదోషం అంటు తుందన్నట్లుగా ద్రౌపదిని “పాంచాలి”గా చేసిందా వివేకవంతురాలైన రాజనీతిజ్ఞురాలైన తల్లి! తన బిడ్డలకు కౌర్యసాహసాలు మాత్రమే ఐశ్వర్యం! అవేవారి తిరుగులేని ఆయుధాలు. వారు ఐకమత్యంగా వుండగలిగితేనే కౌరవులను ఎదుర్కొనగలరు. కౌరవులను జయించితేగానీ తమ రాజ్యభాగం తమకు రాదు. ఇంతటి దూరాలోచనగల ఆతల్లి, ఒకస్త్రీ (ద్రౌపది) మూలంగా అన్నదమ్ములలో అసూయ, ద్వేషం పొడచూపకూడదన్న నిర్ణయంతో ద్రౌపదిని పాంచాలిగా మార్చి, కొడుకులందరినీ మానసికంగా సమాధానపరచి ఐకమత్యం కాపాడింది. పెండవమారు మరలా పాండవులు ద్రౌపదీ సమేతులై అరణ్యవాసం, అజ్ఞాతవాసం చేస్తున్నప్పుడూ, పాంచాలీ పరాభవ సమయంలో ఆ కన్నతల్లి-ధృతరాష్ట్రాన్ని కొఱవెట్టి ఆయన పోషణలోనే, అంతఃపురంలో వుండి పోయింది. ఆమె శరీరం హస్తినాపురంలో వుంది. మనసు బిడ్డలవెంట వుంది. ఆమెతనకళ్ళతో అనుదినం కౌరవుల భోగభాగ్యాలు, ధృతరాష్ట్ర గాంధారి వికృతనీతి చూస్తూ సహిస్తోంది. మనసులో తన బిడ్డల అరణ్య, అజ్ఞాత వాసాల కథలు మననం చేసుకుంటోంది. ఎంతటి సంయమనం కావాలి ఆ హృదయానికి? ఎంతటి అత్త నిగ్రహం కావాలి ఆస్థితి తట్టుకోవటానికి? ఆమె ఆ కష్టాల కొలిమిలో కాగి కాగి పరమాత్ముని శ్రీ చరణాలను శరణాగతి చెందింది. ఆ పరమాత్ముడు మరెవరోకాదు శ్రీకృష్ణుడని ఆమె గుర్తించింది. ఆచంచల భక్తి విశ్వాసాలే ఆమెకు పూరణ కలిగించే సాధనాలు. ఆమె సాధన అంతా కఠోర తపస్సు.

అంచేత కుంతి హృదయతప్తమై కాష్టంలా మారి .. కురుక్షేత్ర సంగ్రామం తర్వాత, ఉత్తర గర్భస్థ శిశువును, శ్రీకృష్ణుడు కాపాడిన వేళ, భక్తిరసం పొంగులువారి, మనసా, వాచా, కర్మణా, శ్రీకృష్ణుని స్తుతించింది.

ఆ కుంతీస్తుతిని వ్యాసమహర్షి ఎలా వర్ణించాడో గానీ, పోతన మాత్రం తానే కుంతీ హృదయంలోనికి పరకాయ ప్రవేశంచేసి, రెండుచేతులూ ఎత్తి, మ్రొక్కుతూ,

క॥ జననము నైశ్వర్యంబును ధనమును
విద్యయును గల మదచ్చన్నులకిం
చన గోచరుడగు నిన్నున్, వినుతింపగ
లేరు నీఖిల విభుధస్తుతాః!

అంటూ,

మ॥ “నినుఁచుతింజింఁచుఁబాడుచుం బొగడుచున్ నీదివ్వవారిత్రముల్
వినుచుంజూతురు గాక, లోకులిత రాన్వేషంబులంజూతురే?
మన దుర్జన్మ పరంపరా హరణ దక్షంబై, మహాయోగి వా
గ్వినుతంబైన భవత్పదాబ్జ యుగమున్, విశ్వేశ! విశ్వంభరా !

ఉ॥ “యాదవులందు పాండుసుతులందు నధీశ్వర! నాకు మోహ, వి
చ్ఛేదము సేయుమయ్య! మనసింధువుఁ జేరెడిగంగభంగి, నీ
పాదసరోజ చింతనముపై ననిశంబు మదీయబుద్ధి, న
త్యాదర వృత్తితోఁగదియునట్లుగ జేయుగదయ్య యీశ్వరా!”

ఆ వృద్ధురాలు జీవితంలో అటుపోట్లకు అలసిపోయి, తనదైన కర్తవ్య నిర్వహణలో కృతకృత్యురాలై, ఆ విజయాన్నికూడా నిర్వికారంగా గ్రహించే వైరాగ్యస్థితికి చేరుతున్న ఆ కఠోర తపస్విని, ఇక చివరి కర్తవ్యంగా మోక్షగామిగా యాదవులందు తన బిడ్డలైన పాండుసుతులందు కూడా ఇక తనకు మోహం వద్దనీ, కేవలం శ్రీమన్నారాయణుని చరణారవిండముల మీద వికాగచిత్త కదిలేలా అనుగ్రహించమనీ మనసారా కోరుకుంది.

చివరగా

శ్రీ॥ త్రీకృష్ణా యదుభూషణా! నరసఖా శృంగార రత్నాకరా
లోకద్రోహి నరేంద్ర వంశదహనా! లోకేశ్వరా, దేవతా
నీక బ్రాహ్మణ గోగణార్తి హరణా! నిర్వాణ సంధాయకా!
నీకున్ మ్రొక్కెద ద్రుంపవే! భవలతల్ నిత్యాను కంపానిధీ!

అని ఆత్మార్పణ చేసుకుంది. పోతనా మాత్యుడు హృదయమూ అదే స్థాయిలో వుండంటే ఆ భక్త్యావేశపు యుగి పద్యరూపంలో అలా వెలువడి ఈనాటికి ఇంటింటా ఆడ, మగ, వృద్ధుల హృదయాలలో నాలుకమీద నాట్యం చేస్తోంది. ఈనాటి వేలాది కర్తవ్య నిష్ఠాపరులైన ఉద్యోగినులు, భర్తృపరిత్యక్తలు, భర్తృ విహీనులు అయిన స్త్రీలు స్పీడ్ యుగంలో తమశక్తియుక్తులన్ని కుటుంబ పోషణకూ, పిల్లల్ని పై చదువులు చదివించి, జీవితంలో స్థిరపరిచేందుకూ వినియోగించి, చివరి దశలో ఆ బిడ్డలై “మీదుమాకు భారం, మీదారి మీరు చూచుకొనండి!” అని చెబుతున్న సామాజిక ఆర్థిక, నైతిక, రాజకీయ వ్యవస్థలోని పురుషులూ మనశ్శాంతి వెదుక్కోనే మార్గంలో పైవద్యాలే, పైవద్యాల భావార్థమే మననం చేసుకుంటున్నారనటంలా సందేహం ఏమైన వున్నదా?

వచాన తపస్విని ద్రౌపది

కుంతీదేవికి అన్నివిధానా తగిన కోడలు ద్రౌపది. మత్స్యయంత్రం చేరించిన మహావీరుడు అర్జునుడనీ తెలిసి ఆమె ఆనందానికి అవధులులేవు. కానీ ఒకనొక ధర్మపాశంలో ఆమె “పాంచాలి” గా వంచభర్తృకగా మారింది ఎన్ని ధర్మసూత్రాలు వల్లై వేసినా ఎంతగా సమర్థించినా సాటివారిలో ఆమె అప్పుడప్పుడూ ఆతాలూకు అవహేళనను దుచి చూస్తూనేవుంది ఇక అసహాయ పూరులైన ఐదుగురు భర్తలుండీ: వారి ధర్మ బద్ధత కారణంగా నిండు సభలో అవమానానికి గురై, అసహాయ స్థితిలో తాను నమ్మిన దైవాన్ని శరణాగతి చెంది-ఆపద గడ్డిక్కిన ఇల్లాలు.

ఇక ఆమె జీవితం ఏనాడూ పూలపాన్ను కాలేదు. భర్త వెంట అరణ్య వాసం, అజ్ఞాతవాసం ఆమె మహారాజ్ఞిత్వానికి కానుక అయ్యాయి కష్టాలు, కడగండ్ల ఆమెకు అభరణాలూ, అందాలూ అయ్యాయి,

భీముడు హేడించిని పెళ్ళాడినా తనకంటూ మతోత్కచుడనే పుత్రుని కన్నా, తన ప్రాణసమానుడైన అర్జునుడు తీర్థయాత్రా సందర్భముగా సుభద్రను పరిణయమాడి తెచ్చి-తనకంటూ అభిమన్యునికన్నా ఆమె తనని తాను సంయమనంతో పద్మకోవలసిందే తప్ప, భర్తలనిగానీ, నవతులుగానీ అయిష్టతతో దూరం పెసేందుకు వీలులేదు. అత్తగారైన కుంతీదేవిలానే అల్లాలు అయినా తాను ఆ అన్నదమ్ముల ఐకమత్యాన్ని తద్వారా భావి కురుక్షేత్ర సంగ్రామంలో వారి జయాన్ని ఆకాంక్షించటమే తప్ప మార్గంతరంలేదు. ఇక దుర్యోధనుని ఘోషయాత్ర వందర్భంగా బడిగా చిక్కిన దుర్యోధనుని విడిపించడానికి పరోక్షకారకురాలిగా మారి తనదైన విశాల హృదయం ముఖ్యంగా సాదీస్త్రీ అయిన భానుమతి దుర్యోధనువిభార్య పట్ల ప్రదర్శించు కుంది. ఇక కీచకుడు తనని అవమానపరచిన సందర్భంలో కీచకవధ ఘట్టం లోనూ వీరపత్ని అవతారం ఎత్తి తనలో అణచి పెట్టబడియున్న బాధనూ, వీరత్వాన్ని ప్రదర్శించింది.

కురుక్షేత్ర యుద్ధ సందర్భంగా ఆమె తను నమ్మిన దైవం సోదరుడు అయిన శ్రీకృష్ణునితో, తన భర్తలకు పరోక్ష హెచ్చరికగానూ, తన అవమానాన్నికి ప్రతీకారంగానూ, దుశ్శాశనుడి చేతులతో ఈడ్చుకురాబడి, అసవిత మై, అందాక ముడివేయని తన కేశ పాశాలను చూపిస్తుంది. కురుక్షేత్ర సంగ్రామం తర్వాత అశ్వద్ధామ నిద్రపోతున్న తన ఐదుగురు బిడ్డలను హత్య చేయటంతో, ఆమెకు “తనదంటూ” ప్రత్యేకంగా ఏమీ మిగలని శూన్యం ఏర్పడింది, కషాల కొలిమిలో కాగికాగి, ఏన్నో చేదు అనుభవాల సమ్మెట పోట్లకు గురౌతూ, అత్త విశ్వాసాన్ని కోల్పోక, కుంతికి సమానంగా కర్తవ్యపాలన చేసిన ద్రౌపదికి చివరకు తన బిడ్డలంటూ కూడా ఎవరూ దక్కలేదు. ఆ మనస్థితి వర్ణనాతీతం! తనబిడ్డలను క్రూరంగా హత్యచేసిన అశ్వద్ధామను శ్రీకృష్ణుడు

సారధిగా, అర్జునుడు బందించి తెస్తాడు. మరో స్త్రీ అయితే “ఆ శిశుహంతను ఇంకా ప్రాణాలతో ఎందుకు తెన్నావు? ఖండఖండాలుగా నరికి కాళ్ళలకూ గద్దల కూ వేయలేక పోయావా? ఇప్పుడై నా మించిపోయిందిలేదు, నా కళ్ళముందు కత్తికో కండగా నరికివెయ్యి, బిడ్డల అసహజ, అకాల క్రూర మరణంతో తల్లి డిల్లీ పోతున్న నా హృదయం అదృశ్యం చూచి ఆవందిస్తుంది, శాంతిస్తుంది. అని చెబుతుంది. చెప్పవలసిన ఘట్టమే అది.

కానీ ద్రౌపది ఓరకంగా తనన్నమాధిస్థితికి చేరుకున్న కర్తవ్య నిష్ఠా గరిష్ఠురాలైన ఇల్లాలు కష్టల కొలిమిలో ఆమె వివేకం పేయిరెట్లు పెరిగింది. ఆవదల తోరణాలలో ఆమె హృదయం ప్రతిక్షణం భగవంతుని శీఘరజాలకు చేరువయ్యింది. ఒక్కో జీవితానుభవం ఆమెని అపార అత్యుపయమనానికీ భగవంతునివట్ల అత్కార్పణకూ నడిపించుకు పోయాయి. సోదర బాంధవ్యం గల శ్రీకృష్ణుడామెకు సాక్షాత్తూ దేవుడే! వైరాగ్యం ఆమె హృదయంలో ఒక్కో అబువసువే ఆకమించుకుంటూ, సదసద్వివేచన అనే జ్యోతిని వెలిగించింది. అపారమైన కరుణ, ఎదుటివారి మానసిక వేదనను అర్థం చేసుకోగల దూర దృష్టి, ఆంతర్దృష్టి ఆమెలో స్థిరంగా నిలిచాయి, ఇది జీవితాన్ని తపస్సులూ పాప్రమైన దానిని వంతోషంగా స్వీకరించే మనస్సును అయిత్తవరచుకొన్న వారికే సాధ్య మౌతుంది, అలాటి వారినే దైవం వెంట వుంటాడు. కాపాడు తూంది.

అశ్వద్ధామ సిగ్గుతో, అవమానంతో, ప్రాణభీతితో నిల్చునివున్నాడు. ద్రౌపది ఆజ్ఞ అయితే అతడిని ఆమె కళ్ళముందు ఖండ ఖండాలుగా నరక టానికి అర్జునుడు సిద్ధంగా వున్నాడు. అ సమయంలో ఆమెకు తన భర్తల గురువైన ద్రోణాచార్యుడు గుర్తుకొచ్చాడు, అయిన ప్రతిబింబం అన్నట్లున్న అశ్వద్ధామ గురుపుత్రునిగా మాత్రమే దృగ్గోచరుడైనాడు. గౌరవభావంతో అతనికి మ్రొక్కింది,

మ॥ పరగన్ మా మగవారలందఱునుమున్ బాణ ప్రయోగోప, సం
హరణాద్వాయుధ విద్యలన్నియును, ద్రోణాచార్యుజే, నభ్యసించిరి,
పుత్తాశ్రితినున్న ద్రోణుడవు, నీచిత్తంబులో లేకమున్
గరుణాసంగములేక, శిష్య సుతులన్ ఇండింపగా బాడియే?

అంది మృదువుగా!

క॥ భూసురుడవు, బుద్ధివయా-భాసురండువు, శుద్ధ వీరభట సందోహ
గ్రేసురుడవు, శిశు మారణ-మాసురకృత్యంబు, ధర్మమగునేతం

అని ఆశ్చర్యంగా ప్రశ్నించింది అంతటితో ఆగక,

శా॥ శరదేకంబునరారు శస్త్రధరులై, యుద్ధావగన్ లేరు, కిం
చి ద్రోహంబును నీకు జేయురు బలోత్పేకంబుతోఁ జీకటిన్
భద్రాకారుల, చిన్న పాపల, రణ ప్రౌఢ క్రియా హినులన్
నిద్రాసక్తుల, సంహరింప నకటా! నీ చేతులెట్లాడెనో?

అంటూ, భూసురత్వం మరచి, రాక్షసత్వం చూపిన, ఆ భూసురరూప రాక్షసు
డికి, అత్మ విమర్శకు అవకాశం ఇస్తూ ప్రశ్నించింది. ఇక అప్పుడామెకు
అశ్వద్ధామ దీన పదనంలో. మూనపదనంలో, ఆశ్వద్ధామ కన్నతల్లి హృదయం
దృగ్గోచరమైంది! అంతే! ఈమె మాతృహృదయం వివేకదీప్తమై విలవిల్లాడి
పోయింది క్షణకాలం.

చ॥ ఆక్కట! పుత్రకోక జనితా కుల భార విషణ్ణచిత్త నై
పొక్కుచు నున్నభంగి, నిను బోర గిరికి, నిబద్ధుజేసి, నే
డిక్కడ కిడ్చి తెచ్చుట వహింపనిదై, భవదీయమాత, నే
డెక్కడ నిట్టి శోకమున నేక్రియ నేడ్చుచు బొక్కుచున్నదో!

అని తన సాటి మాతృదేవత మనోవేదనను స్పష్టంగా తెలియబలికిన కరుణాసముద్రురాలు ద్రౌపది! నిజమైన భాగవతులలో నిలచి వెలిగే “సమదృష్టి” ఆమె హృదయాని కెప్పుడో అలవడిందన్న సత్యానికి ఇదో ఉదాహరణ

ఉ॥ ద్రోణునితో శిఖింబడక, ద్రోణ కుటుంబిని యున్నదింట, న
క్షీణ తనూజ శోక వివశీకృతనై విలపించు భంగి, నీ
ద్రాణి దెరల్చి తెచ్చుటకు దైన్యము నొందుచు నెంతపొక్కునో,
ప్రాణ వియుక్తుడైన నతిపాపము! బ్రాహ్మణ హింస మానరే!

క॥ “భూపాలకులకు, విప్రుల- గోపింపం జేయదగదు; కోపించిన, ద
క్కోపానలంబు మొదలికి, భూపాలాటపులంగాల్చ భూకంపముగాన్”

అని ఆర్జునునికి కర్తవ్య బోధచేసి. స్వయంగా ఆ శిశు హంతకుణ్ణి రక్షించిందా ఇల్లాలు! ఒక్కో వద్యం ఒక్కో రసగుళికగా పోతన హృదయం నుంచి జాలువారి. ఆ వద్యపాద పాదంతో, అక్షరం అక్షరంలో ద్రౌపది మూర్తి, ద్రౌపతి మనస్థితి, ద్రౌపది నీతి, ద్రౌపతి అత్మవంయము మన కళ్ళముందర చిరంజీవిగా నిలిపాడు కదా? మహాకవి.

ద్రౌపతి చెప్పిన ఈ తీర్పువిని మండిపడుతాడు భీముడు.

చ॥ ‘కొడుకులబట్టి చంపెనని కోపము నొందదు, బాలభూతకున్
“విడుపు” మనించు జెప్పెడిట “వెత్రీది” ద్రౌపది! వీడు విప్రుడే?
విడువగనేల? చంపుడిటు, వీనిని మీరలు సంపరేసి, నా
పిడికిటి పోటునన్ శిరము భిన్నము సేసెద జూడుడిందఱున్!

అంటూ వచ్చిన భీమసేనుని వీరావేశాన్ని వర్ణించాడు. మహాకవి ఒకే ఒక “చంపకమాలలో” అయితే అన్నిటికీ ఆద్యుడు, అర్థుడు. అన్నీ తెలిసిన భగవంతుడు అయిన శ్రీకృష్ణుడు భీముడునుంచి అశ్వద్ధామను రక్షించబానికి.

అడ్డువచ్చిన ద్రౌపదిని అందోళన చెందనీయకుండా, భీమునికోపం చల్లార్చే మంచి మాటలుచెప్పి, జటు అడ్డునుని శవధం తీరేలా, అశ్వద్ధామకు శిరోముం డనం చేయించి సహజ చూడామణి అనే శిరోరత్నాన్ని తీయించి నంపించి వేస్తాడు. మరణాన్ని మించిన శిక్ష వేయించి బ్రాహ్మణ హత్య జరుగకుండా!

జీవితమంతా బిడ్డలకోసం బాధలు అవమానాలు సహించి భరించి కర్తవ్యం కోసం జీవించిన మాతృమూర్తి, చివరగా “మోహవిచ్చేదము జేయవయ్యా” అంటూ బిడ్డలపట్ల మమకారాన్ని కూడా తెంచి వేయమని శరణాగతి చెంది నట్లే, భర్తలకోసం తనదైన ధర్మంకోసం, జీవితమంతా సుశిక్షిత తపస్వినీలా మానతపస్వినీలా నిర్వికారంగా గడిపిన ద్రౌపది పరిణీత సంస్కారం అది!

ఈనాడు ఎందరో హంతకులు, మానభంగాల మహావీరులూ, చట్టాల కళ్ళు గప్పి పెద్ద మనుషులుగా చలామణీ అవుతుండటం మనందరం చూస్తున్నాం.

వారు చేసిన, చేస్తున్న ఘోరనేరాలకు దైవమే ఒకనాడు శిక్ష వేస్తాడు లెమ్మని క్షమించి వదిలే ఎందరో కన్యల, స్త్రీల ఇల్లాళ్ళ, మాతృమూర్తులకు మూల గురువు ద్రౌపది! పోతన మహాకవి తేటతెల్లం చేశాడా సత్యాన్ని- అవునా?

రాజన ఉత్తమ భక్తుడు భీష్ముడు

కుంతీస్తుతి తర్వాత, ద్వారకా నగరికి మరలిపోదల్చుకున్న శ్రీకృష్ణుని ధర్మరాజు ఆపి. తన ఘనవైరాగ్యం చెప్పి, జననష్టంతో, బంధు మరణంతో రక్తసిక్తమై సంప్రాప్తించిన ఈ రాజ్యం తన కవసరం లేదనే వైరాగ్య భావంతో, శరతల్పగతుడైన భీష్మచార్యుని వద్దకు బయల్దేరుతాడు. అదొక నెపంగా తీసుకొని భీష్ముని అంతిమ క్షణాలలో తాను ఆయనకు దృగ్గోచరుడై భీష్మునికిమోక్షం ఇవ్వదలచినందుకు కాబోలు అనిపించేట్లుగా శ్రీకృష్ణుడు ధర్మ రాజువెంట భీష్ముని వద్దకు వస్తాడు పాండవులు, ఋషులు, కుంతి మొదలైన వారందరి వెంట వచ్చిన శ్రీకృష్ణ భగవానుని చూచి కళ్ళు చెమర్చగా స్తోత్రం చేస్తాడు భీష్ముడు.

భీష్ముడు యోధాన యోధుడు, గంగా తనయుడు తన తండ్రి శంతన మహారాజు సత్యవతిని పెండ్లాడే సమయంలో, సత్యవతి తండ్రి, తన కుమార్తె బిడ్డలకే రాజ్యాధికారం దక్కాలని పెట్టిన షరతులకు అంగీకార సూచకంగా, తాను ఆజన్మ బ్రహ్మచారిగా వుండిపోతానని భీష్మ ప్రతిజ్ఞచేసి, అది ఆచరించి భీష్ముడిగా ప్రసిద్ధి చెందినవాడు గాంగేయుడు.

ఆయన జీవితధ్యేయం కురువంశస్థులను సేవించటం, వారి వారి యుద్ధాలలో వారి పక్షం వహించి శక్తివంచన లేకుండా పోరాడి, విజయం సాధించటమే! వారి రాజ్యలక్ష్మిని కాపాడటమే ప్రథమ కర్తవ్యం. ఒకనొక సుక్షితుడైన సైన్యాధికారి పాత్ర భీష్మునిది ఇందులో మమకారాలకు, తర్కాలకు తావులేదు. న్యాయన్యాయ విచారణకు ఆస్కారంలేదు. కర్తవ్యం ఒక్కటే ధ్యేయం, అదే లక్ష్యం.

ఇక భీష్ముని జీవితంలో ఎన్నో సంఘటనలు అనుకోకుండా జరిగి పోయాయి. తన సోదరులు (సత్యవతీ పుత్రులు) అర్భకులు, శౌర్యహీనులు నిరంతర స్త్రీలోరురు. ఆనారోగ్యపు అర్భకులు అయిన విచిత్ర వీర్య, చిత్రాంగదులకోసం రాచకన్యలను వివాహానికి అంగీకరింపజేయటం అసంభవమని భీష్మునికి తెలుసు అంచేత కాశీరాజు కుమార్తెలయిన అంబ, అంబిక, అంబాలికల స్వయంవరానికి తానే స్వయంగా వెళ్ళి, అక్కడి రాజులందరినీ యుద్ధంలో ఓడించి బలాత్కారంగా (రాక్షస విధానంలో) ఆ ముగ్గురు కన్యలను తన తమ్ముళ్ళిద్దరికీ వివాహంచేయటానికి లాక్కుని వస్తాడు భీష్ముడు. కానీ ఆకన్యలలో “అంబ” తాను సాశ్వరాజును ప్రేమించినట్లు చెబుతుంది వచ్చాత్తాపంతో భీష్ముడు ‘అంబ’ను సగౌరవంగా సాశ్వరాజు దగ్గరికి పంపి అంబిక, అంబాలికను తన తమ్ముళ్ళిద్దరితో వివాహం జరిపిస్తాడు.

సాశ్వరాజు “భీష్ముడు ఆవహరించుకు పోతుండగా నిన్నహోయంగా వుండి పోయాను నేను నిన్ను పెళ్ళాడను. భీష్ముని వద్దకే తిరిగి వెళ్ళమని” ఆవమానంతోనూ, బాధతోనూ తిరస్కరిస్తాడు. అంబ తిరిగి భీష్ముని వద్దకు వస్తుంది. నిర్వీర్యులు వివాహితులు అయిన ఆయన తమ్ముళ్ళనిగాక,

ఆయననే స్వయంగా తనని వివాహం చేసుకోమని, తద్వారా తనున్న నిస్స నిస్సహాయస్థితి, రక్షణలేనిస్థితి, పుట్టినింటికి తిరిగిపోలేనిస్థితి గురించి పరోక్షంగా విన్నవించుకుంటుంది. దురదృష్ట వశాత్తు ఒక ఆడపిల్ల ఇష్టంగానో అయిష్టంగానో, బుద్ధిపూర్వకంగానో, బలాత్కారంగానో, ఇంటి బయటకు వచ్చేయటం జరిగితే ఇక పుట్టినింటా, మెట్టినింటా, సమసమాజంలోనూ ఆమెకు అనాడూ ఈనాడూ కూడా రక్షణ, స్థానం, గౌరవం లేదన్నది అంబ కథద్వారా మనకు బోధపడుతుందీనాటికీ, ఇలాంటి అంబలెందరో వున్నారీనాడు.

కానీ భీష్ముడు తన భీష్మ ప్రతిజ్ఞచెప్పి, అంబను తిరస్కరిస్తాడు. అన్ని విధాలా సర్వనాశనమైన అంబ నిస్సహాయ కోపంతో, పగలో, ప్రతీకార వాంఛతో తన ఈ స్థితికి కారకుడైన భీష్ముని మరణం కోసం ఈశ్వరుని గురించి కఠోర తపస్సు చేస్తుంది. నిస్సహాయురాలైన పగతోనిండిన స్త్రీ హృదయం ఎలా భగవదర్పణం అవుతుందో ఇదో ఉదాహరణ. ఈశ్వరుడు ప్రత్యక్షమై భీష్ముడు ఒకానొక ప్రత్యేక సందర్భంకోసం గాంగేయునిగా అవతరించిన వాడవటంవల్ల ప్రత్యక్షంగా అతనిని మరణి. పజేయటం అసాధ్యమని “శిఖండి” గా పుట్టి తద్వారా భీష్ముని మరణానికి పరోక్షకారకురాలివి కమ్మని ఆదేశిస్తాడు. ఆమె శిఖండిగా పుడుతుంది దేహత్యాగా నంతరం, కురుక్షేత్ర యుద్ధంలో భీష్ముని యుద్ధంరోజు, శిఖండి పాండవుల పక్షంలో సారథిగామారి భీష్ముని వతనానికి కారకురాలౌతుంది. అద్భుతమైన మహాయోధునికి కురుక్షేత్రయుద్ధం అంతమయ్యేవరకూ, ఆయన వరం పొందిన “ఇచ్ఛామరణ” అనుసరించి ఉత్తరాయణ పుణ్యకాలం వచ్చే వరకూ అంపశయ్యను అమరస్తాడు తాత గారి మీద భక్తి గౌరవాల్తో,

భీష్మునికి పాండవులది ధర్మం అని తెలుసు. దృతరాష్ట్రునిదీ, కౌరవులదీ అధర్మమనీ తెలుసు. ఎప్పటికప్పుడు నీతిమార్గం తన తమ్ముని మనుమలైన దుర్యోధనాది కౌరవులకు చెబుతాడేగానీ, వాళ్ళు వినిపించుకోలేని స్థితిలో సుశీక్షితుడైన సైన్యాధికారిలానే తన కర్తవ్యం మాత్రం పాలిస్తూ మౌనం

వహిస్తాడు. ఆయిశే ఆయన జీవితమంతా ఆధర్మంచేపు నిలబడి, తన కిష్టం లేకుండానే అధార్మికులకు సాయంచేయటంలోనే గడిచిపోయింది. హృదయ సంస్కారం సదసద్యిచేక హృదయం కలిగిన ఏ వ్యక్తికైనా అది ప్రత్యక్ష నరకం. ఆయినా తప్పదు, శ్రీకృష్ణుడు సాక్షాత్తు భగవంతుడనీ, ఆయన అండ పొండవులకుండగా, వారికి ఏ ఆపదలూ ప్రాణహానీ కలిగించవనీ విజయం తధ్యంగా పొండవులదేనని మనసా వాచా, కర్మణా తెలిసిన నమ్మిన వ్యక్తి భీష్ముడు! అంచేత తన కర్తవ్య పాలనలో భాగంగా యుద్ధంచేశాడు. దుర్యోధనుని పక్షం వహించి తనకు మరణం ఆసన్నమైందని శిఖండివ్వారా తెలుసుకుని, ఆ ఆపజయ్యాన్నీ, మరణాన్నీ ధీరోదాత్తతతో ఆహ్వానించాడు. ధీరుని లానే! ధర్మరాజుకు రాజ్యపాలనకు సంబంధించిన విషయాలన్నో అనుభవజ్ఞునిగా, తెలివీ ఇక తన కర్తవ్యం పరిసమాప్తమైందని తెలుసుకొని జీవితమంతా యుద్ధాలు, రాజకీయ కలుషిత వాతావరణంలో గడిపిన తన మనోవాక్కాయ కర్మలనూ, ఒక్కసారిగా భగవంతుడైన కృష్ణునిమీద కేంద్రీకరించాడు చివరి క్షణాలలో సాక్షాత్తు భగవంతుడే తన యెదుట నిలబడియుండగా భీష్ముడు భవబంధాలను క్షణంలో తెంచివేసుకున్నాడు. వైరాగ్యపు అంచులకు వెళ్ళాడు.

అ॥ వాయువశంబులై యెగసి, వారి ధరంబులు మింట గూడుచుం
బాయుచునుండు కై వడి బ్రవంచము సర్వముఁగాలతంత్రమై
పాయుచుఁగూడుచుండు నొకభంగి జరింపదు, కాలమన్నియుం
జేయుచునుండుఁగాలము విచిత్రము, దుస్తరమెట్టి వారికిన్"

అంటూ విధి ఒలీయమైనదనిచెప్పి,

మ॥ "త్రిగన్మోహన శీలకాంక్షిందనువుద్దీపింపఁ బ్రాభాత నీ
రజ బంధు ప్రభమైన చేలము పయిన్రంజిల్ల నీలాంక
ప్రజ సాయుక్త ముఖారవింద మతిసేవ్యంబై, విజృంభింప, మా
విజయుం జేరెడు వన్నెఁకాడుమది నావేశించు నెల్లప్పుడున్"

మ॥ హయరింభాముః ధూళిధూసర పరిన్యస్తా లకోపేతమై,
రయజాత శ్రమతోయ బిందుయుతమై ర జిల్లు నెమ్మొముతో
జయముం బార్థునకిచ్చు వేడ్కనని నాశస్త్రిహతిం జాలనో
చ్చియు బోరించు మహానుభావు మదిలోజింతింతు నశ్రాంతమున్”

మ॥ నరుమాటని నవ్వుతో నుభయసేనా మధ్యమక్షోజిలో
బరులీక్షింప రథంబునిల్చి, వరభూపాలావళిం జూపుచుం.
బర భూపాయువులెల్లఁజూపులన శుంభశ్మేళి వంచించు నీ
వరమేశుండు వెలుంగుచుండెడు మనః పద్మాసనాసీనుడై.

సీ॥ కుప్పించి ఎగసినన్ గుండలంబులకాంతి గగనభాగంబెల్లఁ గప్పికొనగ
నుతికిన నోర్వక యుదరంబులోనున్న జగముల ప్రేగున జగతి గదల
జక్రంబుజేవట్టి చనుదెంచు రయమున బై నున్న పచ్చని పటము జాట
నమ్మితి నాలావు నగుబాటుసేయక మన్నింపుమని క్రీడిమరలఁ దిగువ.

తే॥ గీ॥ గరికి లంఘించు సింహంబు కరణిమెఱసి
నేడు భీష్మునిఁజంపుదు నిన్నుగాతు
విడువు మర్జన యనుచు మద్విశేషవృష్టి
దెరలి చనుదెంచు దేవుండు దిక్కునాకు”

మ॥ ఒక సూర్యుండు సమస్త జీవులకు దానొక్కక్కడై తోచుపొ
లిక నేదేవుడు సర్వకాలము మహాలీలన్ నిజోత్పన్న జ
న్యక దంబంబుల హృత్ప రోరుహములన్ నానావిధానూన రూ
పకుడై యొప్పుచునుండునట్టి హరినేత్రార్ధింతు శుద్ధుండనై”

అట్లా న్తుతించి భీష్ముడు ఆ శ్రీకృష్ణుని దివ్యమంగళ విగ్రహంమీద
చూపులు నిలిపి, మనసు నిలిపి మోక్షం పొందాడు.

పోతన మహాకవి భీష్మునిలోనూ పరకాయ ప్రవేశం చేశాడు. భీష్ముని ద్వారా పఠికిస్తున్నట్లు ఆయన హృదయంలోనుంచి భక్త్యావేశం వెల్లువలై పెల్లుబిగింది. అంచేత సుమారు ఐదువందల సంవత్సరాల క్రితం తాళవత్ర గ్రంథంగా వెలువడిన పోతన భాగవత తాళవత్ర వ్రతులు శిథిలమై పోయినా యావదాంధ్ర ప్రజల హృదయాలలో “భీష్మస్తుతి” చెరిగిపోలేదు. శిథిలం కాలేదు. వ్రభాత పూజ సమయంలో సాధారణ విష్ణుభక్తులందరి స్తోత్రాలూ జపాలూ, మంత్రాలూ అంటూ సాంగో పాంగపూజ చేసుకోవానికి అవకాశంలేని ఆధునికుల నాలుకలమీద భీష్మస్తుతి నర్తిస్తుంటుంది. త్రిజగన్నోహ నీలకాంతి తనువుతో కుప్పించి ఎగసినవుడు మిడిపేవడి కుండలాల కాంతితో, ఒక సూర్యుడు సమస్త జీవులకు తానొక్కడై తోచినట్లు విష్ణుమూర్తి వివిధ రూపాలు మానసోల్లాసకరంగా హృదయంమీద నర్తిస్తుంటాయి. ముద్దు పలుకుల చిన్నారులుకూడా వచ్చిరాని మాటలతో పలుకుతారీ పద్యాలు. కర్తవ్య నిష్ఠలో పండిపోయిన ఒకానొక ఆజన్మ బ్రహ్మచారి మనసు భగవంతుడికి ఆర్పితంచేసి, శరీరము, కర్తవ్యము, శరీర, సామాజిక, రాజకీయ ధర్మాలకు అనువుగా మలచుకొని తన కర్తవ్యం పూర్తయిన మరుక్షణంలో భగవంతుని లో ఎంత త్వరగా, ఎంత నిశ్చింతగా ఐక్యంకాగడో భీష్మ నిర్యాణం మనకు తెలుపుతుంది. ఇతమ శ్రేణికి, ఇతమ భగవత్సంస్కారానికి చెందిన ఇతమ భాగవతుని కథ ఇది.

“మనలో “విష్ణురాతు” లెందరో?

ఇతర గర్భంలోవున్న అభిమన్యు కూమారుడైన ఆ శిశువుపై ఆశ్వత్థామ తనకు అడ్డునుడు చేసిన అవమానాన్ని దహించుకపోతూ తన తండ్రి ఆజ్ఞకూడా లెక్కచేయక “అపాండవంబగుగాక” అంటూ “బ్రహ్మశిరోనామ కాస్త్రాన్ని” ప్రయోగిస్తాడు. అది చివర పిడుగులా వచ్చి గర్భస్థ శిశువును చిన్నాభిన్నం చేయటానికి ఉద్యుక్తమౌతుంది, అగర్భస్థ శిశువు తన జన్మ జన్మాంతరాల సంస్కార పుణ్యపీఠేష జ్ఞానంతో.

౧॥ కుయ్యడశక్తిలే, దుదలగోళము లోపల నున్నవాడది
 క్కెయ్యది? దా ననాపనని యెప్పుడు దల్లి గణింప విందునే
 డియ్యిష్ట వహ్నివాయుటకు నెయ్యది మార్గము? నన్ను గావ నే
 యయ్యగలండు? గర్భజని తాపదనెక్కడెటుంగు దైవమా?"

అంటూ ఆవేదనతో మొదలెడుతాడు.

తల్లి గర్భంలోవుండే ప్రతి శిశువు వేదనా. ఏ చిన్న ఆపదగలిగినా ఆ
 శిశువు వడేయాతన, తల్లి మనోభావాలు ఆ శిశువు గ్రహించే తీరు, తల్లి మాన
 సిక, శారీరక స్థితిగతులు, ఆబిడ్డపై వాటివాటి ప్రభావం చూపే తీరు, అత్యంత
 అద్భుతంగా విశదీకరిస్తుందీ పద్యం ఒక్కటే "గర్భజనితాపద నెవ్వడెటుంగు
 దైవమా?" అంటూ లోలోపల తానువడే నరకయాతన ఎవరికి తెలుస్తుందని
 వాపోతాడా శిశువు.

ఈనాటి సవనాగరిక సమాజంలో చట్టబద్ధ గర్భస్రావాలు కాననీండి,
 చాటుమాటు గర్భస్రావాల కథలు కానీండి, ఆ గర్భస్థ శిశువులు పడే నరక
 యాతనకూ, చిత్రహింసకూ తార్కాణాలు ప్రసిద్ధ శాస్త్రవేత్తలు, డాక్టర్లు గర్భ
 విచ్ఛిత్తి సమయంలో వువయోగించే మందులతో లోపల పిండం ఎన్ని
 ముక్కలుగా చేధింపబడుతుందో వింతటి చిత్రహింస అనుభవిస్తుందో వివరం
 గా ఎన్నో వైద్య పత్రికలలో ప్రచురించారుకూడా. గర్భవిచ్ఛిత్తికి వువయో
 గింపబడే పల్లెటూరి మూలికలు, ఆకు పసర్లు, మాత్రలు, చట్టబద్ధంగా టొన్లలో
 సిటీలలోఉచ్చే ఇంజక్షన్స్, మందులు ఏవైనాసరే ఆ గర్భస్థ శిశువుపాలిట
 బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రలే. ఇక తన తల్లిని గురించి మరింతగా ఆవేదన చెందు
 తాడా శిశువు మూగవేదనతో.

కీ॥ చిచ్చుతిక్కల వంశంబున జచ్చి జహిర్గుడు గాని సమయమునను దా
 నుచ్చలిత గర్భవేదన జచ్చును మాతల్లి గర్భసంతాపమునన్"

అవునుమరి గర్భస్థ శిశువులో చలనం (పోజింగ్) పోయాక ఇక తల్లి గర్భంలో నుండి ఆ పిండం లేక ఆ శిశువు బయటపడే మార్గం వుండదు. గ్రామ ప్రాంతాలలోని మోటు మంత్రసానుల మొరటు వద్దతులలో అధునికులు చాటుమాటు ప్రజయాల తాలూకు పావభారం దింపుకొనే ప్రయత్నాలలో ఇలా మృత పిండం రోజుల తరబడి తల్లి గర్భంలోనే వుండి పోవడంతో, ఆ తల్లులుకూడా నరకయాతనపడి శరీరమంతా సెప్టిక్ అయిపోయి, బ్రతికి వుండగానే దుర్బరమైన దుర్వాసన వ్యాపించి, ఆ తర్వాత మరణించటం సర్వ సాధారణంగా జరుగుతున్న విషయమే.

అప్పుడా శిశువుకు తోచిన, వున్న ఒకే ఒక మార్గం-శరణాగతి. బయటి వారు చెప్పుకొనే ముచ్చటల సారాంశం అర్థం చేసుకొనే గ్రహణశక్తి కలిగి వుంటాడా శిశువు.

క॥ చెచ్చెర బాణజ్వాలలు, వచ్చిన విప్లుండుగావ వచ్చుననుచు దా

ముచ్చటలు సెప్పవతులకు-నిచ్చలు, మా యవ్వనేడు నిజమయ్యడినో

అంటాడు. ఇదే గ్రహణశక్తి కారణంగా అభిమన్యుడు, సుభద్రాగర్భస్థ శిశువు వై యుండగా తండ్రి అయిన ఆర్జునుడు “వద్దువ్యాహ ప్రవేశం” వరకూ తల్లికి చెబుతుండటం విని గ్రహిస్తాడు. ప్రహ్లాదుడు, లీలావతి అగర్భస్థ శిశువు వై వుండి నారదమహర్షి విష్ణురామ సంకీర్తననూ, విష్ణుభక్తిని, అష్టాక్షరీ మంత్రాన్ని హృదయగతం చేసుకొని జన్మతః పరమ భాగవత్తమునిగా మారిపోతాడు.

ఇక చివరగా.

కా॥ రాదాచూడ సమస్త భూతములలో రాజిల్లు వాడిచ్చటన్

లేదా? పాటుచి చిచ్చుముద్దు దొలగన్ లీలాగతిన్ ద్రోచి, నా

కీడా నేడభయ ప్రదాన, మత్స్య? డూ హింపన్ నతత్రాత, మున్

కాడా? యెందఱగాన? డీ యెడల మత్స్యర్కంబు దానెట్టిదో!

అంటూ చేతులుమోడ్చి (గర్భస్థశిశువు తల్లిగర్భంలో ఇమిడి వుండే శిశు అది) అర్తిగా పిలుస్తాడు. అప్పుడు శ్రీమహాేశ్వరు ఆశిశువు ఎదుట ప్రత్యక్షమై ఆపద నివారిస్తాడు. శంఖ చక్ర గదాభయహస్తాడై తనని రక్షించటానికి వచ్చిన ఆ మహానుభావుడెవరూ అని పరిశీలిస్తూ, ఆ మహానుభావుడిని మరలా చూడాలనీ అన్ని దిక్కులనూ వరీక్షిస్తున్నట్లు పుట్టిన ఆ శిశువుకు “వరీక్షితు” అనే పేరొచ్చింది.

కానీ ఆశిశువు తాతగారైన ధర్మరాజు మనస్థితి వేరుగావుంది. కురుక్షేత్ర సంగ్రామంలోనూ, సంగ్రామానంతరము, కురుపాండవుల బంధుమిత్రులు అంతా సభాంధవంగా మరణించారు. ఇక పాండవ వంశాంకురమైన ఔరవ వంశాకురమైనా రాజార్హత గలిగినవాడీ శిశువు ఒక్కడే. ఈతని మీద, ఆ తాతగారి ఆశలన్నీ ఇక ఈ శిశువు గుణగణాల ఎలా వుండబోతాయో అన్న సహజమైన ఆందోళన, ఆవేదన అతాతగారిది. అందుకే ఆ శిశువు జన్మోత్సవ సందర్భంగా బ్రాహ్మణులను సన్మానించి, ధర్మరాజు తన సందేహాలను బయట పెడతాడు.

కా॥ “ఓ పుణ్యాత్మకులార నా పలుకు మీరూ హింపుడా; మొక్కేదన్;
మా పెద్దల్ శ్రుతకీర్తులై సదయులై మన్నారు రాజర్హులై;
యీ విఘ్నాతడు వాటిబోలిడి గదా యెల్లప్పుడున్ మాధవ
శ్రీపాదంబుజ భక్తి యుక్తుడగుచున్ జీవించునే? చూడరే!”

అంటూ తన పౌత్రుడు తను వారసునిగా, తమలాటి సత్కీర్తి ప్రతిష్ఠలతో, విషుభక్తితో రాజ్యపాలన చేస్తాడో చేయడోనని అడుగుతాడు. ప్రతి తాతకూ, తన మనవళ్ళపట్ల వుండే కుతూహలమూ, వాత్సల్యమూ, భయమూఇదే.

చ॥ “ప్రకటిత దైవయోగమున ఔరవసంతతి యంతరింపగా
వికలత నొందనీక, ప్రభాేశ్వరుడు విష్ణుడనుగ్రహించి కా
బకు బ్రదికించెగావున, నృపాలక శాబకు డింక, శాత్రువాం
తకుడగు “విష్ణురాతు” డన ధాత్రి బ్రసిద్ధికి నెక్కు బూజుడై?”

అంటూ ఆశీశువుకు వ్యవహార నామంగా “విష్ణురాతుడు” (విష్ణువుచే రక్షింపబడినవాడు) అని పేరు స్థిరం చేస్తారు. ఆ విష్ణురాతుడే పరిక్షిత్తుగా ప్రపిద్ధికెక్కి పరిక్షిన్నహారాజుగానే చరిత్రలో నిలచిపోయాడు. జన్మతః విష్ణు భక్తుడు. పాండవశౌర్య పరాక్రమాలకు వారసుడు అయిన పరిక్షిత్తు - కలిని నిగ్రహించి, ధర్మదేవతను నాలుగు పాదాలతో నడిపిస్తాడు తన రాజ్యంలో.

అయితే ఎలాటి వివేకులకైనా, భక్తులకైనా విధి జలీయమైనపుడు, అహంకారంతో కళ్ళు మూసుకుపోతాయి. వేటకు వెళ్ళిన పరిక్షిత్తు, వేటాడటంలో అలసిపోయి దాహం తీర్చుకోవటానికి శమీకముని ఆశ్రమానికి వెళ్ళి ఆ మహాముని వున్న “సమాధి స్థితిని” తనవల్ల ఆయన ప్రదర్శిస్తున్న నిర్లక్ష్యమూ, అవిధేయత, అహంకారంగా భ్రాంతిపడి, నిరపరాధి అయిన ఆ మునీశ్వరునికి బుద్ధి చెప్పడలచి, మృత సర్వాన్ని ఆ ముని మెడలో వేసి తన రాజదర్బాన్ని, ఐశ్వర్య మదాన్నీ చాటుకొని, రాజధానికి తిరిగివస్తాడు. కానీ శమీకమహాముని కుమారుడైన “శృంగి” కూడా మహాతపస్సంపన్నుడు తన తండ్రీకి జరిగిన ఈ అవమానానికి ఆ మునికుమారుని హృదయం రోషంతో దావాగ్నిలా మారిపోయింది.

❖ “పోము హిరణ్యదానములు బుచ్చుకొనంగ; ధనంబులు లేమియుం దేము; సవంచసంబులుగ దీవనలిచ్చుచు, వేసరించగా
రాము: వనంబులన్ గృహవిరాములమై నివసించెల్లరే;
పామును వై వగా దగునె: బ్రహ్మమునీంద్రు భుజార్గళంబునన్?”

అంటూ నిజమైన తపోధనుల ఆత్మాభిమానాన్ని, అపరిగ్రహ స్వభావాన్ని, ప్రపంచములోని ఏ విశ్వరూపాలకూ, అధికారాలకూ లొంగని తపస్సంపన్నతా శక్తిని చాటుతాడు. కేవలం యాచకులు, ముఖస్తుతి పరులు, అయిన కపట యోగులను రాజులు దండించినా వారికెమీ అపద జరుగదుగానీ, నిస్వార్థులూ, ప్రకృతిమాత ఒడిలో, నిష్కలంబంగా తపస్సే, సర్వలోక శ్రేయఃకామనే ధ్యేయంగా జీవించే తపోనిధులను అవమానపరిస్తే ఫలితంగా పరిణమిస్తుంది

ధారుణంగా శృంగి-పరీక్షిత్తునకు ఆనాటికి వీడవనాడు తక్షక మహాసర్ప విషా సలజ్వాలలో దగ్గుడై నశించమని ఘోరశాపం ఇస్తాడు.

ఆ శాపం ఆమోఘమని, అప్రతిహతమని తెలుసుకున్న విష్ణురాతుని లోని ఆహంకారం అంతా క్షణాలమీద పటాపంచలై పోతుంది. మృత్యువు ఇక తప్పనిసరి ఆ మృత్యువు సర్వప్రాణికోటికీ అత్యంత భీకావహమైనది. దానిని అత్యంత సహజంగానూ, ఇచ్చా పూర్వకంగానూ స్వీకరించగలిగినప్పడే మానవ జీవితం సార్థకమౌతుంది. అందుకు ఆధ్యాత్మిక సాధనతప్ప మరోమార్గంలేదు.

జన్మతః నాటికే విష్ణుభక్తి బీజం. ఇప్పుడు అయాచిత, అనివార్య వైరాగ్య స్థితిలో మహావృక్షమై నిలచింది పరీక్షిత్తుని హృదయంలో భగవంతుని శ్రీచరణాలమీద మనస్సు లగ్నంచేసి, శుకయోగీంద్రుని లాటి మహాను భావుడు గురువుగా లభించగా విష్ణుకథలు వినటం మొదలు పెడతాడు.

నిజమైన భాగవతునికి ఆహంకార, మమకార నిర్మూలనకోసం, అతని సర్వసంపదనూ, బంధుమిత్రులనూ, హరిస్తాననీ తద్వారా అతగాడిని తన పాదాలమీద దృష్టి కేంద్రీకరించేలాచేసి, దుర్లభమైన ముక్తి సంపదను ప్రసాదిస్తానని శ్రీమహావిష్ణువే ఆనేకసందర్భాలలో చెబుతాడు భాగవతంలో. తానుపెట్టే పరీక్షల కొలిమిలో భక్తుని హృదయం తప్ప మై, మకిలి అంతాపోయి కరిగించిన బంగారంలా, కాలిన ఇనుములా, సానబెట్టిన వజ్రంలా స్వచ్ఛము సరళమూ, నిష్కల్మమూ అవుతుంది. విష్ణుభక్తులకు విష్ణువు ప్రసాదించే దివ్య వరమే అది. ఆహంకార నిర్మూలనే విష్ణుభక్తుని అభరణం. పునర్జన్మలేని వైఫల్య వధమే విష్ణుభక్తుని ఎనలేని ఐశ్వర్యం. ఒక్కొక్కమెట్టుగా తన భక్తుని ఒక్కొక్కసంఘటన సమిష్టి చేశం సాకుగా, అత్యంత అన్నత పదవికి తీసుకవెళ్ళుటమే భగవంతుని లీలా విలాసం. భగవంతునికి భక్తుని మీద కల కరుణకు అసోహినాలే తార్కాణాలు. భాగవత ధ్యేయమంతా ఇదే.

విష్ణురాతుడైన పరీక్షిత్తు-అశ్మార్పణ భావంతో అలా తరించాడు. నిజాని కిది ఒక్క విష్ణురాతుని కథే కాదు ఈనాటికీ మనలోని ప్రతి ఒక్కరిదీ మనలో ఎందరు-తల్లులు “అనవసరం” అనుకొని చాటుమాటు గర్భసావాలకు ఒడిగడి తేనెఒక్క పిండాల్లా చెక్కు చెదరక పుట్టుకొచ్చేమో ఆతల్లులకూ. అదై వానికే తెలుసు, మనకున్న కొద్దిపాటి అక్షరజ్ఞానం చదువూ డిగ్రీ, తర్కం-పాండిత్యం, ఐశ్వర్యం, అధికారం కారణంగా, మితిమించిన అహంకారంతో “శమీకముని” శృంగిల్లాటి ఎందరో నిరసరాధులనూ, నిరాడంబర భక్తులనూ అవమానిస్తున్నామో, బాధిస్తున్నామో తద్వారా వారినిస్పృహయ “నిట్టూర్పుల శాపాన్ని కీలలకు”. బలొతున్నామో ఎవరికి తెలుసు? పదవులు, ఐశ్వర్యాలు హఠాత్తుగా పోయినప్పుడు దైవం గుర్తుకువచ్చి, మొక్కులు పెడుతూ మనలో ఎందరం పరుగులు పెడుతున్నామో ఎవరికెరుక? చివరగా మంచంలో వడి తీసుకుంటున్నప్పుడుకూడా సాంసారిక వ్యామోహాలూ అందోళనలు వదలి ఎందరినో కళ్ళారాచూస్తూ “ఇంకా వీళ్ళకీ యావ ఎందుకు?” అని చిరాకు పడున్నాం కదా? స్థితి మనకు కలగకుండా కాస్తంత మెలకవగా ప్రవర్తించి మనసును వైరాగ్యంలో సుధృఢం చేసుకొమ్మిని-విష్ణురాతుని కథ ద్వారా వ్యాసభాగవతం కమ్మని పద్యాలద్వారా పొతన భాగవతం చెబుతున్నాయి అవునా?

“సుదర్శన చక్రం”

నాస్తి కులకై నా, ఆస్తి కులకై నా ఏ సందర్భములోనై నానరే, శ్రీమహా విష్ణువు రూపాన్ని వర్ణించవలసినస్త్రీ, ముందుగా గుర్తొచ్చేవి శంఖ చక్రాలు పరిసర వైష్ణవాచార్యులన్నింటి మీదూ, చిత్రించబడేవి కరెంటు బల్బులద్వారా వెలుగు విరజిమ్ముతూ “ఇది వై కుండలూమం” అని ఋజువు చేస్తూండేవి శంక చక్రాలూ-వాటి నడుమ గోవింద నామం. ఇక పౌరాణిక నాటకాలలో, సినిమాలలో, విష్ణుమూర్తి ప్రత్యక్షం కాగానే, ప్రముఖంగా కనిపించేది ఆయన కుడి చేతి వేలిమీద గిరగిర తిరుగుతుండే సుదర్శన చక్రం.

సుదర్శనుడనే గంధర్వరాజు శాపవశాత్తూ రాక్షసునిగా జన్మించగా, విష్ణువు స్వయంగా ఆతనిని సంహరించవలసి వస్తుంది. శ్రీమహావిష్ణువు దివ్యమంగళ విగ్రహాన్ని చూస్తూ, ఆయన శౌర్య పరాక్రమాలకు ముగ్ధుడౌతూ, చివరిశ్వాస విడవబోతూ ఆ రాక్షసరూప గంధర్వుడు నిరంతరం విష్ణుమూర్తి చేయి విడవకుండా వుండే ఆయుధంగా తనకి చిరంజీవత్వం-ముక్తి ప్రసాదించమని విష్ణువును వేడుకుంటాడు. భగవంతుడాతని కోర్కెతీరుస్తూ సుదర్శన చక్రంగా ఆ గంధర్వునికి అజరామరమైన కీర్తిని, మహాన్నతమైన స్థానాన్ని, దుష్టశిక్షణ శిష్టరక్షణ అనే అమోఘ కర్తవ్యాన్ని ప్రసాదించి “సుదర్శన చక్రాయుధానికి” ప్రత్యేకమైన పూజ-మంత్ర జపం, మంత్ర సిద్ధి కూడా ఏర్పరిచాడని కొన్ని పురాణగాథలున్నాయి. అలాగే సూర్యబింబంలోని అతివాడియైన ములుకుల్లాడీ కిరణాల అగ్నికీ, గమన వేగానికి సర్వలోకాలూ కంపించిపోగా దేవతలందరి విన్నవంమీద, విశ్వకర్మ సూర్య బింబాన్ని “తరిమెడ” (సాన బెట్టినట్టుగా అరిగదీయటం) పట్టినపుడు రాలిన అతిశక్తి వంతమూ అగ్ని సమానమూ అయిన ‘రజం’ (పొడి) అంతా-బింభాకరంగానూ, ఆమరి చక్రాయుధ రూపం ఏర్పడిందని, ఆశేష్టమైన ఆయుధాన్ని విష్ణువుకు దేవతలందరూ కానుకగా ఇచ్చగా-ఆయన ఆ ఆయుధంతో దుష్ట శిక్షణ, శిక్షరక్షణ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టాడని మరొకథ ప్రచారంలో వుంది.

కథలు ఎన్నివున్నా, సుదర్శన చక్రం విష్ణుస్వరూపంలో ఒక భాగం విష్ణుకథలలో ప్రధాన పాత్ర విష్ణుభక్తులకు రక్షకవచం. విష్ణుభక్తుల పాలిడీ పీడకులకు అది మృత్యువు, వైష్ణవ సాంప్రదాయంలో శ్రీవైష్ణవ దీక్షను శిష్యులకు ప్రసాదించే ప్రతి గురువూ, ఆ శిష్యుని రెండు భుజాలమీదా ముద్రాంకితాలు ‘శంఖ చక్ర చిహ్నాలు’ వేశాకగానీ-మంత్రోపదేశం చేయడు. పాల సముద్రంలో ‘క్షీరసాగర మధనం’ సందర్భంగా ఉద్భవించిన మహాద్భుతాలలో ‘పాంచజన్యం’ అనే అపురూప శంఖం ఒకటి. శ్రీమహాలక్ష్మికి తోబుట్టువుగా జన్మించిన ఆ అపురూప శంఖం శ్రీమహాలక్ష్మి విష్ణువు వక్షస్థలాన్ని కోరుకోగా, పాంచజన్య శంఖం విష్ణువుచేతిలో ఒదిగిపోయి తన ప్రత్యేక స్థానాన్ని నిలుపుకుంది. ఆ శంఖంలో నుంచి (ఊదినపుడు) వచ్చేనాదం

సప్తస్వర నమ్మిశితమైన ప్రణవనాదానికి సరితూగగలది. నారదమహర్షి మహతివీణ తుంబురుని అత్యద్భుత తుంబుర నాదసహిత సుస్వరగాత్రంలానే ఈ శంఖధ్వని సకల దిక్కులకూ సంభ్రమాశ్చర్యాలు కలిగిస్తుంది. అది భక్తుల పాలిట దివ్యనాదం ఆయితే, దుష్టులపాలిటి ప్రళయ ఘోష.

సాయం సంధ్యాసమయంలో 'శంఖ నాదం' చేసి, అది అత్యంత శుభ ప్రదంగా భావించే ఆచారం ఈనాటికీ బెంగాల్ (వంగదేశం) లో నిర్వహించు కుటుంబాలలో వుంది.

ఇలా విష్ణువు శంఖ చక్రాలకు ప్రత్యేకతవుంది. తర్వాత గద, అభయ హస్తం. చతుర్భుజుడైన విష్ణుమూర్తి రూపానికి వైవి ఆయుధాలు, ఆభరణాలు ఆయన చిత్ర విచిత్ర లీలలకు సంకేతాలు దుష్టశిక్షణ, శిష్టరక్షణకు నియమాలు. ఆభయహస్తంలో ఒక్కొక్కమారు తామరపూవు వట్టుకొని ప్రత్యక్ష మౌతుంటాడు భగవంతుడు. ముఖ్యంగా సుదర్శనచక్రం అనేక భాగవతుల పాలిటి దివ్యవరం. అనేక భక్తులకు ఆభయప్రదాత. అభక్తులను బాధించినా దుష్టులపాలిట మృత్యుదేవత. భాగవతంలో ఈ చక్రాయుధ వర్ణన ఆచక్రాయుధ కర్తవ్యం, చక్రాయుధంతో సంహరింపబడిన దుష్టుల వైనం చాల సందర్భాలతో వివరంగా వుంది. పోతన మహాకవి భక్తిపూరిత కమ్మని కవితారూరిలో చక్రాయుధం మన కళ్ళముందు గిరగిర తిరుగుతూ మహాద్భుతంగా దర్శనమిస్తుంది వివిధ సందర్భాలలో.

గర్భస్థ శిశువుగావున్న పరీక్షిత్తు మొరాలికించి బ్రహ్మశిరోనామకాస్త్రపు ఆగ్ని జ్వాలలు ఆడ్డుకొనటానికి, ఓష్ఠమూర్తి తన చక్రాయుధాన్ని పంపిస్తాడా అని గోళంలోనికి శిశువుకు రక్షాచివచంలా ఆ సందర్భంలో పోతన కవితారూరి ఇలా పొంగులు వారింది.

మ॥ తన సేనారతి చింతగాని, వరచింతా లేకమున్ లేనిన

జ్ఞనులం బాండు తనూజున్, మనుచు వాత్సల్యంబుతో దోషసం
దను బ్రహ్మాస్త్రముసానర్థ పెట్ట, బనిచెన్, ధైత్యాది, సర్వారి
ధన నిర్వృత్తిము, రక్షతాఖిల సుధాంధశ్చక్రమున్ జకమున్.

ఇక సముద్ర గర్భంలో పడిపోయిన భూగోళాన్ని యజ్ఞవరాహరూపం లో శ్రీమహావిష్ణువు శుద్ధరిస్తున్న సందర్భంలో హిరణ్యాక్షుడు శ్రీమహావిష్ణువుతో యుద్ధానికి తలపడగా.

మ॥ కుతులోద్ధర్త, మనంబు నందలచె రక్షోరాడ్వధార్ధంబుగా
దితినంతాన కులాటవీ మహిత సందిప్త ప్రభాశక్రమున్
“సతతోద్యజ్జయశబ్ద” సన్ముఖర భాస్వచ్చ క్రమున్, సంతతా
శ్రిత నిర్వక్రముఁ బాలిత ప్రకటధాత్రి చక్రమున్, జక్రమున్;

అంటూ చక్రాయుధ వర్ణనతో సుదర్శనచక్ర స్వరూపాన్ని, స్వభావాన్ని కర్తవ్యాన్ని కన్నులకు కట్టచూపాడు మహాకవి.

అష్టమస్కంధంలోని గజేంద్రమోక్షం కథలోని చక్రాయుధ వేగం, అది వచ్చే తీరు గజేంద్రుణ్ణి వట్టివున్న మొసలి (మకరి) ని వధించే ఘట్టం విష్ణుభక్తుల హృదయాలలో మారుమోగుతూ, తమకు ఎప్పుడైనా ఏ ఆపద వచ్చినా ఆ చక్రి, చక్రాయుధాన్ని వంపి తమ ఆపదను నివారిస్తాడనే వ్రగాధ విశ్వాసం నిలచిపోతుంటుంది ఈనాడూ మరేనాడూ.

మ॥ “కరుణాసింధుడు, ‘శౌరి’ వారి చరమున్, ఖండింపగా బంపె, సత్వరితా కంపిత భూరిచక్రము, మహోద్య దిన్నులింగచ్చటా
పరి భూతాంబర శుక్రమున్, జహువిధ బ్రహ్మాండ భాండచ్చటాం
తర నిర్వక్రము బాలితాభిల సుధాంశ్చ క్రముం, జక్రమున్.”

అట్లా వచ్చిన ఆ చక్రాయుధం:-

శా॥ “అంభోజాకర మధ్య నూతన నశిన్యాలింగన కీర్తనా
రంభుండై నా, వెలుంగుతేని చెలువారన్ వచ్చి, నీటన్, గుబుల్
గుంభ ధ్యానముతోఁగొలంతును గలంకం బొందగా జొచ్చెడు
ష్టాంభోవర్తి వసించు చక్కటికి డాయంబోయి హృద్వేగమై ”

శా|| భీమంబై తలమించి ప్రాణముల. బాపెన్ జకమాశక్రియన్
 హేమజ్ఞాధర దేహముం, జకితవన్యే భేంద్ర సందోమున్
 గామక్రోధనగేహమున్, గరదీ రక్తస్రావ గాహంబు, ని
 స్పీమోత్సాహము, వీతదాహము, జయశ్రీమోహమున్ గ్రాహమున్.

మకరిని ఖండించి మరలా విష్ణుమూర్తి చేతిని ఆలంకరిస్తుంది. వ్యాభరణంలా.

శా|| పూరించెన్ హరి పాంచజన్యము, గృపాంభోరాశి సౌజన్యమున్
 భూరిధ్యాన చలా చలీకృత మహాభూత ప్రచైతన్యమున్,
 సారోదార సిత, వ్రభాచకిత, పర్జన్యాది రాజన్యమున్
 దూరీభూత విపన్నదైన్యమును, నిర్ఘాత నిష్పత్తైన్యమున్:

చూశారా ఒక దుష్టుని సంహరించి, ఒక భక్తుని కాపాడిన సందర్భంగా
 హరి విజయోత్సాహంతోనూ, భక్త జనులపొలిట అభయ ప్రదాతగానూ
 పాంచజన్యాన్ని (శంఖాన్ని) పూరించి ఆ శంఖధ్వని తాలూకు గుణగణాలు
 కూడా తేటతెల్లం చేశాడు సర్వలోకాలకు

ఒకరూపాన్ని, ఒకనామాన్ని ఒక శంఖాన్ని ఇలా విడివిడిగా, హృద
 యంలో ఒక స్థాయిగా ముద్రవడి పోయేలా వర్ణించిన మనత పోతన కవి
 త్యానిది. ఆ కవిత్యానికి పునాది ఆ మహనీయునిలోని భక్తి ఆ భక్తికి మూలం
 భగవంతుని సాక్షాత్కారం, అపార కరుణదీపన.

ఇక అంబరీషోపాఖ్యానంలో దుర్వాసమహర్షి, తన సహజ ముక్కోపి
 స్వభావంతో, నిష్కారణంగా విష్ణుభక్తుడైన అంబరీషుని పైకి, తన తప
 శ్శక్తితో జట నొకదాన్ని పెరికి “కృత్స్న” అనే శక్తిగా మార్చి, ప్రయోగిస్తాడు
 మహాభక్తుడైన అంబరీషుడు, తనకు విష్ణువు ప్రసాదించిన చక్రాన్ని ప్రార్థి
 స్తాడు. కృత్స్నను సంహరించిన సుదర్శన చక్రం-ఇక దుర్వాసుని భరతం
 పడుతుంది. ఆయన్ని ముల్లోకాలకు వెంటతరుముతుంది. బ్రహ్మద్రాదులే
 గాక, శ్రీమహావిష్ణువు నైతం-ఆ-చక్రాయుధాన్ని ఆపగల శక్తి తనకు లేదని

చెప్పి, తన భక్తుడైన అంబరీషునే శరణువేడుమని చెబుతాడు. శ్రీమహావిష్ణువు అట్లా విష్ణుభక్తుడే విష్ణుభక్త టే అధికుడనీ, భక్తి కీ, భక్తునికీ భగవంతుడు వశువనీ తెలుసుకొని ఆహంకారం, అనవసర కోధం దిగజేడచిన దుర్వాస మహాముని అంబరీషుని శరణు వేడుతాడు. అంబరీషుడు సుదర్శన చక్రాన్ని సుతిస్తాడు.

పోతన భాగవతంలోని సప్తమస్కంధంలోని అంబరీషోపాఖ్యానం కథ లో సుదర్శనచక్ర వర్ణన, స్తుతి, అత్యద్భుతంగా సాగిపోతుంది. విష్ణుభక్తు లందరి హృదయాలలో ఆ పద్యాలన్నీ మారు మ్రోగు తుంటాయి. సుదర్శన చక్ర మహిమలానే, ఆరు పద్యాలలో పోతన మహాకవి కవితామృత ఝరిలో అంబరీషుని నోటివెంట వచ్చిన ఆ సుదర్శన చక్రాయుధస్తుతి సుదర్శనచక్ర పూజా పారాయణ అందరికీ కంఠతావస్తుంది ఒక్కరోజుతో.

చక్రాయుధాన్ని చేతబట్టిన శ్రీమహావిష్ణువు “చక్ర” అనే నామంతో పూజింపబడు తున్నాడు.

ఓ అయుధానికి కథేమిటి? ఎర్థనేమిటి? స్తుతీమిటి? అని తర్కంలోకి దిగేవారికి బండి చక్రానికి, సుదర్శన చక్రానికి, జేడాగానీ మహిష్మతోగల తారతమ్యాలుగానీ తెలుపబూనుకోవటం వృధా ప్రయాసే అవుతుంది. దైం వేస్ట్ కూడా అవుతుంది, కానీ భాగవతానికి మూలం భక్తివిశ్వాసాలు అనే దొక్క టి విశ్వసినీ, భక్తుని హృదయంలో తన దైవం ఆ రూపం, నామం, అయు ధాలు అణవణుపూ ముద్రించుకు పోతాయి. ఆ తన దైవాన్ని ఆ దైవ చిహ్నాలుగానీ వేరువేరుగా భావించే స్థితి వుండదు. తనని ప్రాణవ్యధంగా పేరిమించే భార్య రూపం, గుణం, వస్త్రాభరణాలు ఆ భర్త హృదయంలో మెదులుతూనే వుంటాయి. తనకి ప్రాణసమానమైన భర్త చేతివచ్చి మొదలు తల వెండ్రుక వరకూ ఆ భార్య హృదయంలో అత్యంత అద్భుతంగా ముద్రించుకుపోయి వుంటాయి. అలాటి అనుబంధమే భగవంతునికి, భక్తునికి మధ్య వుంటుందనీ, వుండాలనీ, అదే ఈ సకల చరాచర సృష్టినీ, తుష్టినీ, ధర్మాన్నీ, ధర్మాచారాలవల్ల ముక్కువనీ దైవాన్నీ, దైవంవల్ల విశ్వాసాన్నీ తద్వారా మానవత్వం నుంచి మానవుడు దైవత్వ శిఖరాలకు చేరుకోవాలని

నిర్దేశిస్తుంది భాగవతం. మహద్గుణ స్వానుభవాల సుమాలతో, తవస్సనే పరి మళంతో ఏర్పి కూర్చిన రామాయణ భాగవతాది గ్రంథాలు కట్టుకథలు కావు ఈదేశం సర్వప్రపంచానికి ప్రసాదించిన దివ్యవరాలు మన మనసుకి గ్రహణ శక్తి వుంటే, అవునా మరి.

“శుకయోగీంద్రుడు”

విష్ణురాతుడనే పరిక్షిన్నహారాజుకు, శుకయోగీంద్రుడు. భాగవతాన్ని గురించి కూలంకషంగా చెప్పాడు. చెప్పి, పరిక్షిన్నహారాజుని ఇహబంధ విముక్తునిగానూ, మోక్షగామిగానూ మార్చాడు మానసికంగా. ఒకవ్యక్తి ఉప దేశం-లేదా ఉపన్యాసం వినగానే ఎదుటి వ్యక్తిలో సత్వరమూ, శాశ్వతమూ సత్పరిణామము అయిన మార్పురావాలీఅంటే, ఆ ఉపన్యాసకుడు లేదా ఆ ఉపదేశించే వ్యక్తి అత్యంత తవశక్తి సంపన్నుడూ, నిస్వార్థ సేవావరాయణు డూ నిష్కలంక చిత్తుడూ అయివుండాలి. అలా కాక డాంబికుడూ, వాగాడంబ రుడూ, ఇతరుల మెప్పుకోసం నటించే నటుడూ అయితే ఆ ఉపన్యాసం లేదా ఉపదేశం తాత్కాలికంగా వినేవారిలో “శభాష్” ‘బాగా చెబుతున్నాడు’ అనే భావాన్ని కలిగిస్తుండేతప్ప, అతర్వాత వారి హృదయంమీద పరివర్తన తీసుక రాదు. ఈ రెండో కోవకి చెందిన ఉపదేశికులనూ, ఉపన్యాసకులనూ నిత్యం మనం ఇంటా, బయటా, వృద్ధులరూపంలోనూ, రాజకీయంగా పదవికలిగిన వారిలోనూ, డి. వి. ఉపన్యాస హింసాకాండలలోనూ, సభా, సన్మానకాండల లోనూ చూస్తూనే వున్నాం. చిత్తశుద్ధి లేని ఆ ఉపన్యాసాలను, పువదేశాలను దులపరించుకుపోయే మానసిక దశకు చేరుకున్నాం కూడాను!

కానీ, ఒక రామకృష్ణ పరమహంస కరుణతో-“షోడశి” పూజతో ఒక కన్య (శారదాదేవి) ఆపార మాతృత్వం స్థాయికి ఎదిగిపోయి, “విశ్వమాత”గా నిలచిపోయిన సంఘటన జరిగి ఎంతోకాలం కాలేదు! ‘శారదామాత’గా ఆమెలో హింగులువారిన మాతృత్వాన్ని కళ్ళారాచూచి, మనసారా అనుభూతి చెంది ధన్యులై న వారెందరినో డై రీల్లాటి గ్రంథాల్లో ఈనాడు మనం చదువు తున్నాం. అరామకృష్ణ పరమహంస పువదేశమే ఒకపొగరుమోతు ‘సరేంద్ర ఙ్గి’

వివేకానందునిగా మార్చటం, ఆ వివేకానందస్వామి పుషన్యాసాలకు వశ్చిమ దేశాల ప్రజలు తలలువంచి నమస్కరించటం, 'మార్గరెడ్' అనే బ్రిటిష్ పనిత "సోదరి నివేదిత" గా మారి 'శ్రీరామకృష్ణ మఠ' స్థాపనకు కృషిచేయటం జరిగి ఎన్నో ఏళ్ళు కాలేదు. అలాగే స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో "సిపాయికలహం" "ఝాన్సిరాణి" నాటినుండి మహాత్మాగాంధీజీ వరకూ ఒక్క గర్జనకు, ఒక్క పిలుపుకు తమ ధన, మాన ప్రాణాలు త్యజ ప్రాయంగాఎంచి స్వాతంత్ర్య సమరంలోకి దూకిన మహాన్నత వీరులు, త్యాగులు, చరిత్ర పుటల్లో పేరై నా తెలియని మహానుభావులు ఈనెలకు రక్తతర్పణం చేశారు అదీ పుషదేశకులకు అనుయాయులకూ మధ్యగల చిత్త శుద్ధి, కర్తవ్యదీక్ష.

సరిగ్గా అలాగే ఏడురోజులలో మృత్యువు రాబోతుండగా, ఆ ఏడురోజుల గడువునే మహదవకాశంగా తీసుకొని, శిష్మడైన పరీక్షిత్తును వైరాగ్యవధిలోని అత్యున్నత సోపానం వరకూ తీసికెళ్ళగలిగిన సుహృద్దాని శుకయోగీంద్రుడు. బోధ గురువుకూ బాధ గురువుకూగల తేడా తెలియజెప్పగలిగినవారా అవధూత.

ఈయన జన్మకూడా చిత్రంగానే జరుగుతుంది. వ్యాసమునీంద్రుడు ఒకరోజు అగ్నిహోత్రం కోసం "అరణి" మధిస్తుండగా, 'ఘృతాచి' అనే దేవతా స్త్రీ ఆదారంట వెళ్తూ ఆయన కంటపడింది. అంతటి మునీంద్రుడూ మోహ వరవశుడై నాడు. ఈవిషయం కనిపెట్టిన 'ఘృతాచి' మునీంద్రునికి తాను చిక్కినా, చిక్కకపోయినా, ఆయన ఆగ్రహానికి గురౌతానన్న భయంతో, కామరూప విద్యతో 'శుక' (చిలుక) రూపందాల్చి ఎగరసాగింది, మునీంద్రునికి వీర్యస్కలనమై, అరణిలో పడగా అది ఒక శిశువు రూపం దాల్చింది. ఆ శిశువే శుకయోగీంద్రుడు. జరిగిన దానికి వ్యాసుడు కలతచెందాడు. కానీ శుకంవట్ల కూడా మోహం చెరగని తరుణంలో జన్మించిన వాడవటంచేత "శుకుడు" అనే నామం ప్రసిద్ధిలోకి వచ్చింది.

శుకయోగి జన్మతః ముక్త సంగుడు. తండ్రితపస్సు అతనిలో మూర్తిభవించింది. అష్టాదశ పురాణకర్త, వేదవేదాంగ పురాణ విభజనకర్త అయిన తండ్రిలోని సునిశితమైన మేధాశక్తి ధారణ చక్కగా ఉపన్యసించగల, ఉపదేశించగల నేర్పు ఆయనకి యథాతథంగా వచ్చాయి. పదహారేళ్ళలోపు బాల్యం వదలని బాలునిలా ఆయన అవధూత, దిగంబరుడు అయ్యాడు. బ్రహ్మ స్వయంగా శుకయోగికి ఉపనయనం చేశాడు. ఆకాశంనుండి దివ్య దండ కమండలాలు ఆయనకి లభించాయి. స్త్రీ పురుష బేదభావాలకు కత్తి తుడై, జడుడో, మూఢుడో, ఉన్నత్తుడో, బాటడో (“బాలోన్నత్త మహాముని”) అన్నట్లుగా ముల్లోకాలూ సంచరిస్తుంటాడు. ‘ప్రహ్లాద నారద మహేశర పుండరీక వ్యాసాంబరీష శుకశౌనకహ్మన్ని వాస’ అంటూ శ్రీలక్ష్మీనృసింహ కరావలంబ స్తోత్రంలో శంకర భగవత్పాదులు వర్ణించినట్లు నిరంతరం “హరినామ స్మరణ తో, హరినామ సంకీర్తనలతో, హరికథా కాలక్షేపంతో, శ్రీహరితో సారూప్య, సాయుజ్య సామీప్య విదేహముక్తులను కైవసం చేసుకున్న మహాత్ముడాయన. ఆయన అడుగుపెట్టిన నేల పుణ్యక్షేత్రం అవుతుంది. గోవును పాలుపిత్తికినంత సేపుగానీ ఒకచోట నిలబడదు. కానీ తనను వేదాంతపరమైన, లేదా విష్ణు కథలకు సంబంధించిన ఏ ప్రశ్న అడిగినా, దానికి సావధానంగా జవాబు చెప్పే గానీ, కదలదు అందుకే వరీక్షిన్నహారాజు, ఒక కథ పూర్తయ్యేలోగా, ఆ కథకు సంబంధించినదిగానీ, మరొకొత్త కథకు సంబంధించినదిగానీ ప్రశ్న అడిగి అమహానుభావుణ్ణి ఏడురోజులు తనవద్ద నిలువరించుకోగలిగాడు. చెప్పేవాడికే కాదు, పృచ్ఛకుడికి (ప్రశ్నించేవాడికీ) తెలివితేటలు వుండాలంటారు అందుకే.

ఒకమారు శుకయోగింద్రుడు గగనగమనంలో వెళ్తున్నాడు. ఆకాశ గంగలో స్నానం చేస్తున్న అవ్వర స్త్రీలు, ఆయన్ని చూచికూడా చూడనట్లే స్నానం చేస్తూండి పోయారు. ఇంతలో ‘కుమారా, కుమారా’ అని పిలుస్తూ వ్యాసమునీంద్రు డామార్గాన వచ్చాడు. వెంటనే అవ్వర స్త్రీలు కలవరపాటుతో తమ తమ వస్త్రాలు చుట్టబెట్టుకున్నారు. వ్యాసమునీంద్రుడు వారి ప్రవర్తనకు ఆశ్చర్యపడి ‘నాకుమారుడు తరుణ వయస్కుడు, వాడు బెత్తుండగా మీరు సిగ్గుపడకపోగా, ముసలివాణ్ణయిన నన్నుచూసి సిగ్గుపడటమేమిటి?’ అని

అడిగాడు. అందుకువాళ్ళు శుకయోగీంద్రుడు స్త్రీ పురుష భేదభావాల కతీతుడైన ముక్తసంగుడు, అవధూత. కానీ నీవు వయసు వుడిగిన వాంఛలు చావని తపస్వివి. రాగద్వేషాలు నీలో యింకా వున్నాయి. అందుచేత నిన్ను చూడగనే మాలోనూ సహజమైన స్త్రీ పురుష మనోవికారం కలిగింది". అని నిర్వృద్ధ్యంగా చెప్పారు.

ఇక తండ్రి గొప్పవాడు, తపస్వి, అత్యంత తెలివి తేటలు గలవాడూ, మహాకవి మంత్రతంత్ర జపసిద్ధుడూ, ఆయితే, ఆయనబిడ్డ ఆయనని మించిన తపస్వి, బ్రహ్మచారి, సనాతనాచారాలవట్ల, సాంప్రదాయాలవట్ల, పూజానియమాలవట్ల చిత్తశుద్ధితోకూడిన ప్రవర్తన కలవాడుగా కొడుకు వుండడం చాలా అరుదైన గొప్ప విషయం.

నిత్యజీవితంలో మనం నిత్యం చూస్తుంటాం తండ్రి మేధావి అయితే కొడుకు పరమశుద్ధ, తండ్రి అత్యంత ఆస్తికుడైతే కొడుకు పరమనాస్తికుడు తండ్రి నిత్యం పూజా ధుర్ధుర్దుడైతే, కొడుకు పూజలవ్వడంవున్నా, నిత్యం బార్కూ, క్యాబరేకూ హాజరయ్యే సర్దుకు, ఇక సాతంత్ర్య పసురంలో త్యాగాలు చేసినవారెందరి కొడుకులో అత్యంత స్వార్థవరులుగా, దేశాన్ని కొల్లగొట్టుకొనే రకం నీచులుగా తయారు కావటమూ చూసూనే వున్నాం. ఆ తండ్రుల కీర్తిని సర్వనాశనం చేస్తారీ కుమారులు! ఇలాగే తండ్రి తాగుబోతూ, కిరాతకుడూ అయివున్నచోట కొడుకు అత్యంత మేధావి. సత్ప్రవర్తనగల వాడుగానూ వుంటాడు. దీనికి సరైన నిర్వచనం ఎవరూ చెప్పలేదు, 'ఖర్బ్' అనుకొనో 'అద్బుష్టం' అనుకొనో సరిపెట్టు కోవాల్సిందేతప్ప.

కానీ వ్యాసమునీంద్రునికి శుకయోగి, తండ్రి కీర్తిని, మేధాశక్తిని మరింతగా ప్రకాశింపజేసే కుమారుడు. అంచేత వ్యాసమునీంద్రుడు తన భాగవతాన్ని శుకయోగికి మాత్రమే బోధించాడు. భాగవత వ్యాప్తికి తన కుమారుడొక్కడే యోగ్యుడనీ, అర్హుడనీ ఆ తండ్రి భావించాడు. దానిని అక్షరాలా నిలబెట్టుకున్నాడో అవధూత.

ఇక భాగవం కథ ఉపక్రమించేముందు తన ఇష్టదైవాన్ని శుకయోగి స్తుతించాడు. ఆ స్తుతిని పోతన మహాకవి శుకయోగి హృదయంలోనికి పరకాయ ప్రవేశంచేసి తనదైన భక్తావేశంతో ఆంధ్రుల హృదయాలలో మారుమోగించాడు.

మ॥ పరుడై, యీశ్వరుడై మహామహిమ డై ప్రాదుర్భవస్థాన, సంహరణ క్రీడనుడై, త్రిశక్తి యుతుడై, అంతర్గత జ్యోతియై, పరమేష్ఠి ప్రముఖామ రాధిపులకుం బ్రాపింపరాకుండు, దుస్తర మార్గంబునఁదేజరిల్లు హరికిం యత్వార్థినై మ్రొక్కెదన్.

ఉ॥ 'ఏవిభువందనార్చనము, లేవేభుచింతయు నామకీర్తనం, బేవిభులీలలద్భుతము,? లేవ్వుడు సంశ్రవణంబుసేయ దోషాపజిబాసి లోకము శుభాయతవృత్తిఁ జెలంగునంద్రు నేనావేభు నాశ్రయించెద, నఘౌఘ నివర్తను భద్రకీర్తనున్.'

అ॥ ఏవరమేళు పాదయుగమెప్పుడుగోరి భజించి నేర్పరుల్ లోవలి బుద్ధితో నుభయ లోకములందుల జడ్డుబాసి, యేతాపములేక బ్రహ్మగతిఁదారు గతశ్రములై చరింతు; రేనావరమేళు మ్రొక్కెద నఘౌఘ నివర్తను, భద్రకీర్తనున్.

చ తవముల జేసియైన, మఱి దానములెన్నియు జేసియైన, నేజవములు జేసియైన, ఫలసంచయ మెవ్వని జేర్చుకున్న హేయ పదములై దురంత వివదంచిత రీతిగ నొప్పుచుండు, నయ్య పరిమితున్ భజించెద నఘౌఘ నివర్తను, భద్రకీర్తనున్.

మ॥ తపముల్ సేసిననో, మనోనియతిసో, దానవ్రతా వృత్తిసో
జపమంత్రంబులనో, శ్రుతిస్మృతులనో, సద్భక్తిసో యెట్లు ల
బ్ధపదుండొనని, బ్రహ్మరుద్ర ముఖరుల్ భావించురెవ్వని? న
య్యవ వర్గాఫీపుడాత్మమూర్తి, సులభుండొగాక నాకెప్పుడున్.

మ॥ అణువో కాక కడున్మహావిభవుడో, యచ్చిన్నుడో, భిన్నుడో
గుణియో, నిర్గుణుడో యటంచు విభుదుల్, గుంతిభవత్తత్త్వ మా
ర్గణులై, యే విభుపాదవద్ద భజనోత్కర్షంబులందత్త్వ, వీ
క్షణముంజేసెదరట్టి ిష్టు, బరమున్, సర్వాత్ము సేవించెదన్.

పైవి మచ్చుకి ఆరుపద్యాలు మాత్రమే, ఉరయాన్నే నిద్రలేవగానే, మనసులో ఓమారు పై పద్యాలు మననం చేసుకు చూడండి రోజు క్రమం తప్పకుండా. ఎంతటి హృదయశాంతి లభ్యమౌతుందో. ఎంత ప్రశాంతంగా రోజు మొదలౌతుందో, లేదూ, రాత్రి-పడుకోబోయేముందు రెండు నిమిషాలు పై పద్యాలు లోలోపల స్మరించుకోండి. రోజులోని చికాకులు, సమస్యలతో అలసి పోయిన హృదయానికి, రేపటి గురించిన ఆందోళనతో చికాకుపడే హృదయానికి. ఎంతటి స్వాంతన, ఎంతటి ఉత్సాహం వస్తుందో, నిశ్చింత అయిన నిద్రవడుతుందో ప్రయత్నించి చూడండి,

భక్తి అన్నది పరిపూర్ణత. భక్తి అన్నది పేరెవరికోసమో చేసే చేషమూ నటనాకాదు. భక్తి అన్నది కేవలం వ్యాపారమూ, కాలక్షేపపు వ్యాపకమూకాదు ఆ బావనతోగాక భక్తి అన్నది రోజూ మన శరీరస్థానం ఆహారాలనే, మనసుని మాలిన్యరహితంగా, నిర్మలంగా వుంచుకోవటం కోసం అదే ప్రగాఢ విశ్వాసం కలిగివుంటేచాలు. ఏస్తోత్రమయినా, ఏమూర్తిరూపమైనా, ఏధ్యానమైనా, ఎటులమైనా, ఏమతమైనా ఒకటే. ఈస్టిడ్ యుగంలో జపతపాలకు టైం లేదు. భాగవత, భారత రామాయణాది గ్రంథాలు క్షుణ్ణ గా చదివి అర్థంచేసుకొనే ఓపిక తీరికలేదు. అలాచివాదికోసం భాగవతంలో ఒక్కో-

పాత్రధ్వారా పోతన పలికించిన తేటతెనుగు తేనెలొలుకు ఆరేసి పద్యాలుచాలు మననం చేసుకోవటానికి, మనసును జ్ఞానం చేసుకోవటానికి, మనదైన వ్యక్తిత్వాన్ని మలచుకోవటానికి, ప్రయత్నించి చూడండి. తప్ప లేదుగా. ఇదేం తప్పవనికాదుగా మరి!

దాసి పుత్రుడు విదురుః

వేదవ్యాస మహర్షి వ్యాసినవే భారత, భాగవత పురాణ సంహితలన్నీ అంచేత భారతంలోని పాత్రలు భాగవతంలోనూ సంక్షిప్తంగా పరిచయమవుతాయి. పైగా కురుపాండవులకు తానేతాత అవటంవల్ల తన వంశాంకురాలైన వారిందరికీ సంబంధించిన ఏన్నో విషయాలను, వివరంగానూ, విపులంగానూ, అటుభారతంలోనూ ఇటు భాగవతంలోనూ వ్యాశాదు వ్యాసమహర్షి. ఆ వ్యాయుటం కేవలం తన తాలూకు డైరీ వ్యాసినట్లుగాక, ఏయే వ్యక్తి ఏయే పరిస్థితులలో ఎలా ప్రవర్తించాడో, దాని ఫలితం ఏ విధంగా (మంచిగానీ, చెడుగానీ) అనుభవించాడో స్పష్టంగా తెలియజేశాడు. భావితరాల వాళ్ళకి ఆదో హెచ్చరిక, ఆదో పాఠం, ఆదో మార్గనిర్దేశనం కావాలని నిష్కపటంగా ఆశించాడా మహర్షి. భారతంలోని పాత్రలన్నీ కేవలం ధర్మాధర్మాల చుట్టూరా పరిభ్రమించి, అనాటి సాంఘిక, రాజకీయ నైతిక వాతావరణాలకూ ధర్మాలకూ, సర్దుబాట్లకూ అద్దంపడతాయి అందులో శ్రీకృష్ణుడు కేవలం ఓ అత్యద్భుత రాజకీయవేత్త అతి సమర్థుడైనవ్యక్తి. ధర్మగ్గాని ఎక్కడజరిగితే అక్కడ వారి పక్షం తాను ఎహించి, దుర్మార్గులకు బుద్ధిచెప్పి, ధర్మ సంస్థాపనకు తోడ్పడి నిస్వార్థ సమాజ సేవాపరాయణుడు. ఈ నాటికీ భారతం నాటి రాజకీయ సాంఘిక నైతిక వాతావరణాలెన్నో వున్నాయి. ఏటొచ్చి శ్రీకృష్ణునిలాటి మానవాతీతులైన నాయకులే. సారధులే కనిపించటంలేదు.

ఇక భాగవతంలో శ్రీకృష్ణుడు సాక్షాత్తూ భగవంతుడు. శ్రీమహావిష్ణువు భారతంలోని పాత్రలు, భాగవతంలో తారసపడినప్పుడు, అవి రాజకీయ

చర్చగాక భక్తి భావతరంగాలతో శ్రీకృష్ణుని స్తుతిస్తాయి. అందుకు ఉదాహరణగానే భాగవతంలో “కుంతీ స్తుతి” “భీష్మ స్తుతి” “నారద స్తుతి” “శుక స్తుతి” ఇలా ప్రతి భక్త్యావేశంలో భగవంతుని శ్రీ చరణాలకు ఆత్మార్పణ చేసుకుంటుంది. భారత యుద్ధం జరిగేనాటికి, భారత కథాకాలంనాటికి ఆయా పాత్రలన్నీ యువన కౌమార దశలలోవున్న వ్యక్తులు సహజంగా ఆ వయసులో సమసమాజ సమస్యలపట్లవున్న ఉద్రేకమూ, ఉత్సాహమూ, భక్తిమీద భద్రవంతునిమీద నిలువక పోవటమూ సహజమే. కురుక్షేత్ర సంగ్రామం తర్వాత అవే పాత్రలు వృద్ధావ్యదశలోనికి పైగా జీవితానుభవాల పాఠాల, బొప్పలతో ఆరిసి వున్న వేకావటంతో. భక్తి ప్రపత్తులకు రంగం సిద్ధం అయింది. ఆయితే పుట్టుకతోనే కొందరు ముక్త సంగులుగా, మహాత్ములుగా జన్మించి, జ్ఞాన, వైరాగ్య, భక్తి మార్గాలలో ప్రయాణించటమూవుంది అలాటివారిలో నారదుడు, తుంబురుడు, సనకసనందులు, శుకయోగీంద్రుడు, భీష్ముడు, విదురుడు లాటి వారున్నారు కొందరు.

విదురుడు దాసీపుత్రుడు, వ్యాసమహర్షిని, ఆయన తల్లి అయిన సత్యవతి భర్తృ విహీనులైన తన కోడళ్ళిద్దరికీ (అంబిక. అంబాలిక) పుత్రభిక్ష పెట్టవలసిందిగా కోరినపుడు, తల్లికోర్కె తీర్చడానికి వ్యాసమునీంద్రుడు అంబిక, అంబాలికలతో ఒక్కోరాత్రి గడుపుతాడు. కానీ వాళ్ళిద్దరూ వ్యాసుని రూపానికి ఒకరు భయపడి కళ్ళు మూసుకోగా, మరొకరు అసహ్యంతో ‘పాలి పోతారు’ ఫలితంగా పుట్టంధుడైన ధృతరాష్ట్రుడు, పాండువ్యాధి గ్రస్తునిలా పాండు శరీరంతో పాండురాజు పుడతారు. ఈ ఫలితం ముందే తెలుసు గనుక వ్యాసుడు తల్లికి చెప్పగా, ఆమె మరలా ఆ కోడళ్ళని పంపుతుంది వ్యాసమునీంద్రునిపట్ల ఏర్పడిన భయమూ, అసహ్యమూ కారణంగా ఆరాజకుమార్తెలిద్దరూ, తాము వెళ్ళక ఒక దాసీదాన్ని ఆయనవద్దకు పంపుతారా రాత్రి తమకు బదులుగా ఆ దాసీ తన కర్తవ్యం తప్ప అన్యమెరుగని కర్తవ్య వరాయణ. నిష్కవటంగా తన యజమానురాళ్ళ ఆదేశంమేరకు, వ్యాసమునీంద్రుని భక్తిగా సేవించుకుంది. ఫలితంగా ఆమెకు జన్మించిన టమారుడే “విదురుడు” జన్మతః తండ్రి వేదవ్యాసునిలోని జ్ఞాన, వైరాగ్యాలు, సదాలోచన,

సత్యర్థాచరణ సునిశిత మేధాశక్తి పుటికి పుచ్చుకున్న మహనీయుడు. తన సోదరుడైన ధృతరాష్ట్రుని అడుగడుగునా పక్షపాతం తగదని హెచ్చరిస్తూనే వుంటాడు. విదురుడు భారతం అంతటా ఆలాగే తన మరోసోదరుడైన పాండు రాజు కుమారులైన పాండవుల శౌర్య ప్రతాపాలకు సంతోషిస్తూ వారికి అండగా నిలచి శ్రీకృష్ణుని మహాసుభాషణగా దైవంగా గుర్తించి కీర్తిస్తూ వారికి శుభం కలగాలని అనుక్షణం “దీవిస్తుంటాడు” సమాజంలో, రాజకీయంలో, సంసారంలోవున్నా. విదురుడు జ్ఞాన వైరాగ్యాలతో, తామరాకుమీద నీటిబొట్టులా వీడి తనకు అంటకుండా మసలుకుండాడు.

“కర్మజ్యేవాధికారస్తే మాఫలేషుకదాచన” అనే గీతా శ్లోకార్ధానికి అనుగుణంగా ‘కర్మనాది-ఫలితంనీది’ అనే జ్ఞానమార్గంలో ఆత్మార్పణ భావంతో మసలుకొని చరితార్థాడౌతాడు. “విదురునీతి” అని ప్రసిద్ధిచెందిన వీయన పలుకులు. రాయభారం విఫలమౌతుందని తెలిసి, శ్రీకృష్ణుడు రాయభారం నడవటానికి హస్తినాపురికి వచ్చినప్పుడు. నిరాడంబర భక్తుడూ, జ్ఞానీ, నిష్పక్ష పాతి, ధర్మవర్తనుడు అయిన విదురుని ఇంట సాత్త్విక విందు ఆరగించి, ఆ భక్తుణ్ణి ధన్యుణ్ణి చరితార్థుణ్ణి చేస్తాడు.

దాసీ పుత్రుడైన విదురుడు - శూద్రునిగా పరిగణింపబడే విదురునికి చరిత్రలో ఇంతటి మహోన్నత స్థానం ఇచ్చి, దానిని పదేపదే ఋజువుచేసి కులమతాలు ముఖ్యంకాదు. గుణగణాలకే ప్రాధాన్యం ఏ వ్యక్తికయినా అని భారత భాగవతాలలో ఋజువుచేసిన వ్యాసమునీంద్రుని కంటే ఆఖ్యుదయ వాడీ, ఆదర్శవాదీ ఆ విదురుని ఇంటి అతిధ్యం స్వీకరించటమేగాక, తన అగ్రగణ్య భక్తులలో ఒకనిగా నిలిపిన శ్రీకృష్ణుని కంటే సోపలిస్తు-మరొకరు వున్నారా ఈవాడు మత్స్యగంధి (సత్యవతి) (షెడ్యూల్డ్ టైల్స్) కి పరాశరునికి పుట్టినవాడు వ్యాసుడు వ్యాసునికి దాసీకి జన్మించినవాడు విదురుడు. యథాతథంగానే ఆ జన్మివివరాలు వ్రాశాడు వ్యాసుడు. మరి అనాటివారు కులపిచ్చి మతపిచ్చి మనుషులా. అగ్రవర్ణాలు సృష్టించిన కథలా ఆ పురాణాలు ఆలోచించండి ఒక్కమారు.

ఇక విదురునినై జం చాలా నిర్మలమైనది శ్రీకృష్ణరాయబార ముట్టంలో శ్రీకృష్ణుడు ధృతరాష్ట్రునికి చెప్పవలసిన దంతా చెప్పి ఆ సభాస్థలికి విదురుని రమ్మని, పుట్టంధుడేగాక పుత్రవాత్సల్య వక్షపాతంతో చెడిపోవాడు, మతి మాలినవాడూ కూడ అయిన ధృతరాష్ట్రునికి నీతి చెప్పమని చెబుతాడు. విదురుడు తన అన్నగారైన ధృతరాష్ట్రునితో శ్రీకృష్ణుని భగవదవతారంగా చెప్పి, ఆ భగవంతుడి అండవుండగా పాండవులకు ఆపజయం అన్నది వుండ బోదనీ చెబుతాడు నిండుసభలో మదమాత్సర్యలోఁడూ, దురభిదుర్వర్తనుడు అయిన దుర్యోధనుని మాటలు విని, కొడుకన్న వక్షపాతంతో అధర్మమైన తీర్పు చెప్పవద్దనీ, యుద్ధానికి అంకురార్పణ జరపవద్దనీ హితవు చెబుతాడు.

ఉ॥ కావున, బొండునందనుల గాతీయ పెట్టక, రాజ్య భాగమున్
వావిరి నిచ్చి, రాజ్యమును వంశము ఐత్రుల బంధు వర్గమున్
గావుము గాక, లోభియగు కష్ట సుయోధను మాట వింటివే,
భూవరః నీయుపేక్షనగుఁ బోకులనాశనము, బంధు నాశమున్.

తే॥ ఒకనికై యిట్లుకుల మెల్లనుక్కడంప
నెత్తుకొనఁజూచె; దిదినీతియే? నృపాల
వినుము నామాట, నీసుయోధనుని విడిచి,
కులము, రాజ్యంబు, దేజంబు నిలువవయ్య.

అని నిర్ద్వంద్వంగా, నిష్పక్షపాతంగా చెబుతాడు. కానీ విభీషణునిహితవు వినిపించుకొని రావణాసురునిలా, హరిభక్తుడైన కన్న కొడుకుని హింసించిన హిరణ్యకశిపునిలా-ధృతరాష్ట్రునికి వంశక్షయం నుదుట వ్రాసిపెట్టి వుండగా ఆ హితవు తల కెక్కదు.

ఈలోగా, అసలే దురభిమాని పెద్దలమాటంటే గౌరవంలేని దుర్యోధనుడు మండిపడి-నిండుసభలో తనచిన్నాన, గౌరవనీయుడు, పూజనీయుడు అయిన విదురుణ్ణి-బాంధవ్యం-జ్ఞానం, వయోబేధం ఏమీ లెక్క చేయకుండా, నిందిస్తాడు నీచంగా మెడబెట్టి గెంటునున్నట్లు మాట్లాడుతాడు.

క॥ “దాసీ పుత్రుని మీరలు, దాసీనుంజేయకటకుఁ దగరావింపన్
నాసీనుండై, ప్రేలెడు, గాసిలి చెడిపోవ వెడలగా నడువరనన్.

అంతటి అవమానాన్ని ఎదుర్కొన్న విదురుడు-ఇక మారుమాట్లాడడు. మూర్ఖులముందు జరిగిన అవమానంతో, ఇంకా మాట్లాడటం అనవసరమనుకొని ఎలాగూ జరగబోయే కురుక్షేత్ర సంగ్రామ ఫలితం తెలుస్తూనే వుంది గనుక, అత్రు సన్యాసంచేసి, పెల్లుబికిన కోపాన్ని నిగ్రహించుకొని సభవిడిచి తీర్థయాత్రలకు వెళతాడు, కురుక్షేత్ర సంగ్రామానంతరం చాలావిళ్ళ తర్వాత హస్తినాపురికి ధర్మరాజు రాజుగా వున్న తరుణంలోనే వస్తాడు మరలా ఏవే కులూ, జ్ఞానులూ, తమకు జరిగిన అవమానాలకు ప్రతీకారం చెయ్యమని చెబుతారు. ఆ అవమానాలు చేసిన వ్యక్తులకు కాలమేతీర్పు, శిక్ష విధిస్తుందని వారికి తెలుసు. తమ మౌనం తమ గొట్టూర్చే వెయ్యిశాపాల పెట్టు అనికూడా వారికి తెలుసు. తమకు విలువ, గౌరవం లేనిచోటవుండేకంటే తీర్థయాత్రల నెపంతో, నిస్వార్థంగా జల జల వారుతూ స్వచ్ఛ జలాలనిచ్చే నదులు, ఓషధులు నింపుకున్న పర్వతాలు, మనసుకు శాంతినిచ్చే పుణ్యక్షేత్రాలలో కాలం వెళ్ళబుచ్చుకోవటమే మంచిదని తలుస్తారు. అవనే చేస్తాడు విదురుడు. తన కళ్ళతో బంధుక్షయాన్ని చూస్తు విధిలేక దుర్యోధనుని పక్షం వహించి పొండవులకు, తద్వారా ధర్మానికి అపకారం చేసేకంటే, తాను నిశ్చింతగా దైవధ్యానంలో ఈ అలజడికి దూరంగా వెళ్ళాలనుకొని వెళ్ళిపోతాడు.

క॥ కూరలు-గాయలు నీళ్ళాచారముగా, గొనుచు, నియమ మలవడగ నసం
స్కార శరీరుండగుచు, ను-దారతనవ ధూత వేషధరుడై వరుసన్.

క॥ హర్షము గదురగ, భారత-వర్షమునం గలుగు పుణ్యపరతీర్థములు
తక్కిన జూచుచు విగతా-మర్దుండై సంచరించె మనుజువరేణ్యు.

అవునుమరి. “ఒకచోనేలను బవ్వళించు నొకచో లొప్పురు భూసెజ్జ పై” అన్న భర్తృహరి పద్యంలా జ్ఞాని అయినవాడు భౌతిక సుఖాలకు, పాపించిక విషయాలకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వడు. దాసీ పుత్రుడంటూ విదురుణ్ణి

వయోజ్ఞాన వృద్ధుణ్ణి తూలనాడిన దుర్యోధనుడే - సూతపుత్రునిగా పరిచయం అయిన కర్ణునికి తన వక్క-న పెద్ద పీటపేస్తాడు. పాండవులమీద పగతోరగిలే దుర్యోధనుడికి వ్యక్తులూ-వ్యక్తిత్వాలూ-కులాలు వ.తాలు కాదు ముఖ్యం. తన పగ తీర్చుకొనే సాధనంగా ఎవరినైనా ఉపయోగించుకుంటాడు.

ఇక విదురుడు తిరిగి వచ్చేనాటికి, (మైత్రేయ మహామునిద్వారా కూలం కషంగా భక్తి వై రాగ్యాలు తెలుసుకొని) హస్తి నాపురంలో ధర్మరాజు రాజ్యం చేస్తున్నాడు. కొడుకులందరూచావగా; మనవళ్ళుచావగా విధవలందరూ గోలు గోలున ఏడుస్తూ కాలం వెళ్ళబుచ్చుతుండగా ఏ పాండవులమీద ద్వేషంతో ఏ పుత్ర వాత్సల్యంతో ఇలాటి పరిస్థితి కోరుకొని తెచ్చుకున్నాడో, ఆ ధృత రాష్ట్రాదు ఆ గాంధారిపైకి కనిపించని పుత్రశోకంతో క్షుమిలిపొతూ అపాండవుల రాజ్యంలోనే, (ఒకప్పుడు తాము కుంతీదేవికిచ్చిన పరిస్థితినే) తాము వారి దయాదాక్షిణ్యాలమీద ఆధారపడుతూ జీవితం వెళ్ళమారుస్తున్నారు. ఈపరిస్థితిలో తిరిగి విదురుడు తన సోదరునికి, వదిలెగారికి హితవు చెబుతాడు.

కా॥ “పుట్టంధుడవు, పెద్దవాడవు, మహాభోగంబులా లేవు; నీ పట్టెల్లంజెడిపోయె; దుస్సహ జరాభారంబు పైగప్పె, నీ చుట్టా లెల్లనుబోయి; రాలు మగడున్ శోకంబునన్ మగ్నులై కట్టా! దాయలపంచ నుండదగవే? గౌరవ్యవంశాగ్రణి.

క॥ “పెట్టితిరిచిచ్చు, గృహమున-బట్టితిరి తదియభార్య, బాడడవులకుం గొట్టితిరి, వారు మనుపగ, నెట్టె న భరింప వలెనె? యీప్రాణములన్?”

క॥ బిడ్డలకు బుద్ధిసెప్పని-గ్రుడ్డికి బిండంబువండి కొని పొండిదై పై బడ్డాడని భీముండొంక-గొడ్డెము లాడంగ గూడుగుడిచెదవధిపా.

క॥ కనియెదవో బిడ్డలనిక-మనియెదవో తొంటికంటె మనుమలమాటల్ వినియెదవో, యిచ్చెద రమ్మని-యెదవో దానములకు నవనీసురులన్;

క॥ దేహము నిత్యముగాదని-మోహము దెగగోసి, సిద్ధము నివర్తి నుడై
గేహము వెలువడు నరుడు-త్సాహముతో జెందుముక్తి, సంపదననఘా!

అంటూ (పోతన మహాకవి అనువదించిన అత్యద్భుతపద్య కవితార్పురి
లో) ధృతరాష్ట్రునికి, గాంధారికి, ప్రాణములమీదా, బ్రతుకుమీదా తీపిని
వదలించి, వైరాగ్యం మీదకు మనసు మరలించి, వానప్రస్థాశ్రమానికి మాన
సికంగా సిద్ధం చేస్తాడు వాళ్ళిద్దరినీ. అంత కటువుగానూ, అంతటి నిర్మోహ
మాటంగానూ, చెపితేకప్ప అవృద్ధ దంపతులకు వ్యామోహం తెగిపోలేదు మరి
అయితే వారిని అడవులలోనికి నెట్టి (హితబోధ చేసి) తాను హస్తినాపురిలోనే
కూర్చోలేదు విదురుడు. ఇది ఈనాటి బోధగురువులు చేసేపని. తనకి హస్తినా
పురితో పనిలేదని విదురునికి తెలుసు.

ధర్మం జయించి పాండవులు రాజ్యం చేస్తుండగా ఇక తన సలహాలు,
హితవులూ అవసరం లేదనీ తెలుసు అవయోవృద్ధునికి అంతేకాదు శ్రీకృష్ణ
నిర్యాణంతో, కల్పవ్రణేశం జరుగబోతుండగా, ఇక తనలాటి జ్ఞానులకు విలువా,
పూజావుండవనీ తెలుసు. అంచేత తాను కేవలం (కాళ్ళరిగేలా తీర్థయాత్రలు
చేసి దేశం చుట్టివచ్చి మరలా సంసారాల్లో జోక్యం చేసుకొనే ఈనాటి చాలా
మంది వృద్ధులలాగాక) తీర్థయాత్రలూ, పుణ్యక్షేత్రాల దర్శనంతో పెంచు
కొన్న జ్ఞానం ఆచరించి చూపుతూ, భగవంతుని శ్రీచరణాలమీద మనసు
లగ్నం చేసి ధృతరాష్ట్రుడు, గాంధారితోబాటు తానూ హిమవత్పర్వత ప్రాం
తాలకు వెళ్ళి, వారితోబాటు దావానలానికి ఆహుతై దేహం చాలిస్తాడా మహా
త్ముడు. మాండవ్య మహాముని శాపం వలన, యమధర్మరాజు, దాసీపుత్రునిగా
విదురుడిగా జన్మించాడని చెబుతాడు వ్యాసమహర్షి. అంచేత జన్మతః జ్ఞాని,
విరాగీ, ధర్మాధర్మ విచక్షణా దక్షుడూ, అయి జన్మ, కులమూ ముఖ్యంగాదని,
మనిషికి కావలసింది ధర్మం, దైవం అని నిరూపించాడు విదురుడు. మనం
పరికించి చూస్తే విదురులెందరో వున్నారీనాడూ.

బ్రహ్మ

మైత్రేయ మహాముని, విదురునితో బ్రహ్మను గురించి, బ్రహ్మసృష్టి గురించి వివరంగా చెప్పాడు. విష్ణువు నాభికమలంలో నుంచి సృష్టికార్యాన్ని తన బాధ్యతగా స్వీకరించాడు “అహం” అనే దేహాభిమాన బుద్ధితో ప్రారంభమైన ఈసృష్టి, ఆహారం, భోగేచ్ఛ, కామం వగైరా మోహ పాశాలతో వృద్ధి పొంది, కామ క్రోధాదులు, చిత్తవిభ్రమంలాటి తామస, రజోగుణం వరంపరగా సాగింది. అయితే అలాటి సృష్టి చేసినందుకు, బ్రహ్మకూడా వశ్చాత్తాపం చెందాడు. మరలా తనలోతాను విష్ణుధ్యానంచేసి సనక, సనందన, సనత్కుమార సనత్కు జాతులనే అవదూత స్వరూపులను, బ్రహ్మ మానసపుత్రులుగా భ్యాతిగాంచి వారిని సృష్టించి వారిని సృష్టికార్య బాధ్యత వహించవలసిందిగా కోరాడు బ్రహ్మ కానీ, నిరంతర భగవద్ధ్యానా సత్తులు, మోక్షగాములూ, వియుగానికి బాల్యం వదలని అవదూత స్వరూపులు, బ్రహ్మచారులూ అయిన వారంతా బ్రహ్మ ఆజ్ఞను పరిహసించి తమ త్రోవన తాము వెళ్ళిపోయారు. అందుకు కోపంతో బ్రహ్మ కనుబొమ్మ ముడిపడింది. ఆక్రోధాగ్ని నుండి ‘నీలలోహితుడు’ అనేవాడు జన్మించి, జన్మతః పెద్దగా ఆక్రందన చేశాడు. తర్వాత “తండ్రీ, ఏంచెయ్యాలో ఆజ్ఞాపించు” అన్నాడు. బ్రహ్మ రోదనంనుండి పుట్టిన నీలలోహితుని ‘రుద్ర’ నామంతో పిలిచి చంద్రునిలో, సూర్యకాంతిలో, వాయువులో నీటిలో, ఆకాశంలో, అగ్నిలో, భూమిలో, ప్రాణంలో, ఉపస్సులో, హృదయంలో, ఇంద్రియాలలో ఇలా ఏకాదశస్థానాలలో (11స్థానాలు) నివసించమనీ ఆయా స్థానాలకు తగినట్లుగా ‘మన్యు’ మను, మహాకాల, మహత్, శివ, ఋత్ ధ్వజ, ఉరురేతన్, భవ, కాల, వామదేవ. ధృతప్రతులనే పదకొండు నామాలతో (ఏకాదశ రుద్రులుగా) సంచరించమనీ, వారివారికి ఆనురూపలు, అనుకూలురు అయిన భార్యలు వరుసగా “ధీ, వృత్తి, అశనా, ఉమా, నియత్, సర్వీ, ఇలా, అంబికా, ఇలావతి, సుధా, దీక్ష” అనే నామాలు కలిగిన వారితో సృష్టి వృద్ధిచేయమనీ ఆజ్ఞాపించాడు ఆ ప్రకారమే ఆ రుద్రులచేత రుద్రగణం సృష్టించబడింది. స్థావర జంగమాలన్నీ వీరే మింగేట్లు తయారయ్యారు. వీరినే

“భగ్గులు” అని కూడా అంటారు. వీరి వంశజులే భార్గవ వంశస్థులు. బ్రహ్మ ఈ వైవరీత్యం గమనించి, భగ్గులతో ‘ఇక మీ సృష్టిచాలు. మీరు శ్రీమన్నారాయణుపై మనసు లగ్నంచేసి. తపోవృత్తితో శేషజీవితం కొనసాగించండి’ అని మరలా ఆజ్ఞాపించగా వారంతా ఆప్రకారమే వెళ్ళిపోయారు. మరలా బ్రహ్మ తన శరీరావయవములలోనుండి, దక్షుడు, నారదుడు, పులహుడు, పులస్త్యుడు, భృగువు, క్రతువు, అంగీరసుడు, వసిష్ఠుడు, మరీచి, అత్రి అనే పదిమంది పుత్రులను సృష్టించాడు. ఊరుపులనుండి ఉద్భవించిన నారదుడు విష్ణు భక్తునిగా, చిరంజీవిగా, బ్రహ్మచారిగా, కలహభోజనుడిగా, లోక కళ్యాణం కోసమే కలహాలు సృష్టించే విశిష్ట వ్యక్తిగా నాటికీ నేటికీ కీర్తింపబడుతున్నాడు. పులస్తునిద్వారా పౌలస్త్యవంశం ప్రఖ్యాతిగాంచి, వారి వారసుడే అయిన రావణబ్రహ్మ పుట్టి, సృభావంచేత రాక్షసుడై, శ్రీరామావతారానికి నాంది పలికాడు. అత్రిమహర్షి సప్తర్షులలో ఒకరిగా ప్రఖ్యాతిగాంచి నక్షత్రమండలంలో చిరంజీవిగా ప్రకాశిస్తుండటమేగాక, త్రిమూర్తి అవతార పురుషునిగా కీర్తింపబడే దత్తాత్రేయుని తండ్రిగా, అత్రిమహర్షి భార్య అనసూయా దేవి పతివ్రతా శిరోమణిగా చరిత్రలో శాశ్వతులై నారు.

వశిష్ఠుడు, తపస్సులోనూ, శాంతంలోనూ, ప్రఖ్యాతిగాంచి, బ్రహ్మర్షిగా సకల దేవగణాలచేత పూజలందుకుని, ఇక్ష్వాకుల కులగురువు పీఠానికి మూల పురుషుడై, విశ్వామిత్ర మహర్షికి పరోక్ష (వైర) గురువై, ఈనాటికీ పౌరోహిత్య పీఠానికి “వశిష్ట పీఠం,” “వశిష్ఠులవారు” అనే పేరు చిరంజీవిగా చేసిన మహాత్ముడు. దక్షుడు, దక్షాధ్వర ధ్వంసం అనే ప్రఖ్యాత ఇతిహాసానికి కథా నాయకుడై, ‘వీరభద్రావతారానికి’ మూలసాధనం అయ్యాడు. ‘దాక్షాయణి’ గా పార్వతి ఉద్భవించింది దక్షునికే. బ్రహ్మ తన వివిధ అవయవాలలోనుంచి మరల పునఃసృష్టి చేశాడు. ‘ధర్మము, మృత్యువు. అధర్మము, కామము, క్రోధము, లోభము పుట్టుకు వచ్చాయి. ఆయన శరీరచ్ఛాయలోనుంచి ‘కర్దముడు’ అనే మహర్షి పుట్టి. ‘కర్దమ ప్రజాపతి’ గా ప్రజాపతులలో ఒకరైనాడు. దేవహూతి అనే ఆమె ఈయన భార్య.

బ్రహ్మ నోదీనుండి “వాణీ” జన్మించింది ఆ భారతి ముగ్ధమోహన సౌందర్యంచూచిన బ్రహ్మ, తనలోనుంచి జన్మించిన ఆమె తన ‘తనయ’ అనే వావివరుస లేకుండా, ఆమెను మోహించి, భార్యగా చేసుకున్నాడు, ఈ వికృతాన్ని చూచిన, బ్రహ్మ పుత్రులైన మరీచాది మహామునులు,

❖ చాలుబురే సరోజభవ సత్పథవృత్తిఁ దొఱఁగి, కూతు ని
ద్వారవివై రమింప హృదయంబునఁ గోరుట ధర్మరీతియే?
బేరివివై తి నీతగవు బెద్దతనంబును ముంటిపాలుగా,
శేంమువోవ, దట్టి, యిటుసేసిన వారలు మున్నుగల్గిరే?!

❖ నీవు మహానుభావుడ, వనింద్యచరితుడ విట్టిచోట, ‘రా,
జీవభవుండు దావిధి నిషేధము లాత్మ నెఱంగడయ్యె, నీ
భావభవ ప్రసూన శరబాధితుడై, తన కూతుబొందెఁ బో,
వావిదలంపలే’ కనుచు వారిక లోకులు ప్రవృద్దిట్టరే!’

అని నిందిస్తారు తండ్రీని! కానీ జరగవలసినదేదో జరిగిపోయింది. వాణిని తన రాణిగానే చేసుకున్నాడు బ్రహ్మ కానైతే, తన బిడ్డలచేత అలా నింపింపబడి, తన పనికితానే సిగ్గుపడి, ఆ శరీరాన్ని త్యజించి, మరో శరీరం ధరించాడు. శరీరత్యాగం అయితే చేయగలిగాడు గానీ, “అడుదానిజూడ నర్థంబు జూడంగ, బ్రహ్మకైన బుట్టు రిమ్మ తెగులు” అనే తేలిక మాటకు మూలపురుషుడైనాడు. సృష్టికర్త అయిన బ్రహ్మ ఇలా వావివరుసలు తప్పటంతో, ఆతర్వాత కొన్ని వంశాల రాజులు కూడా, సోదర, సోదరీలు దంపతులుగా మారిన వికృతాలు భాగవతంలో, చాలా వున్నాయి. వారి వంశాలూ ప్రసిద్ధమైనవేమరి. ఈనాడూ, కొన్ని కొన్ని దేశాలలో, కొన్ని మత సాంప్రదాయాలలో రాజులు, జమీందారులు వగైరాలు ఒక తండ్రీకి వివిధ భార్యల ద్వారా పుట్టిన సోదరీ, సోదరులు, చిన్నాన్న, పెదనాన్న బిడ్డలు, దంపతులు కావటం ఆచారంగా కొనసాగుతోంది. మనదేశంలోనూ, మేనత్త మేనమామ బిడ్డలు. మేనరికాల వారసత్వంగా కొనసాగుతూ. కొన్ని తరాలకు అసలు

వాచివరుసలే అర్థంగాని దాంపత్యాలు ఈనాడు కొనసాగటానికి, అనాటి బ్రహ్మ వికృతచర్యే మూలసూత్రమన చెప్పవచ్చు. అంచేత “కామాతురాదాం, నలజ్జ, నభయం” అనే సామెత కూడా ఏర్పడిందేమో.

బ్రహ్మ చతుర్ముఖాలనుండి వేవాలు, వేదాంగాలు అయిన సర్వశాస్త్రాలు గానం (గాంధర్వం) లాటి సర్వకళలూ ఉద్భవించాయి అయితే సృష్టి సృష్టికీ మధ్య అయిన తన శరీరాన్ని తృణించవలసి వచ్చింది. అతర్వాత ఎంత సృష్టిదామని ప్రయత్నించినా, అదాయనకు అసాధ్యమైపోయింది. అయిన శరీరం రెండు భాగాలుగా విడిపోయి, కుడిభాగం “స్వాయంభువ మనువు” గానూ, ఎడమ భాగం “శతరుద్ర” అనే స్త్రీ గానూ మారింది. ఆ దంపతులద్వారా సృష్టి అద్భుతంగా వృద్ధిపొందింది,

సృష్టిబాధ్యత వహించేముందు, బ్రహ్మ తన కర్తవ్యం గోచరించక, శ్రీమన్నారాయణుని గురించి వెయ్యి దివ్యవత్సరాలు ఘోర తపస్సుచేస్తాడు, తన జన్మస్థానమైన కమల నాళంలో పైకి క్రిందికి తిరుగుతాడు. శ్రీమన్నారాయణుని దంభనంకోసం. చివరగా తన హృదయంలోనే, శంఖ చక్రగదా పద్మహస్తాలతో, చతుర్ముఖుడు, సర్వాంతర్యామి, సర్వసృష్టి సృతినిలయాలకు కారణభూతుడు, అద్యుడు, అనంతుడు అయిన శ్రీమన్నారాయణుని దర్శించి కృతార్థుడౌతాడు.

ఆ॥ వె॥ “కపటమునులకెంత కాలంబునకునైన-సంతసించ నేను జలజగర్భ!

చిరతపస్సమాధిజెంది విసర్గేచ్ఛ-మెలగునిన్ను బరిణమింతుగాని.

క॥ తపమనగ నాదుహృదయము, తపమను తరువునకు ఫలవితానమునేనా తపముననే, జననస్థిత్వప సంహరణము లొనర్చుచుండుదుఁ దనయా.

క॥ కావున మద్భక్తికి, దపమే విధమున మూలధనము: నిది నీమది రా జీవభవ! యెఱిగి; తపమిటు గావించుట విగతమోహ కర్ముడవింకన్.

అని శ్రీమన్నారాయణుడు శలవిస్తాడు. తనదైన విష్ణువధృ చేరుకోవటానికీ, తనదైన విరాటస్వరూపం దర్శించటానికీ, తన శ్రీచరణాలు కొలిచే అర్హత పొందటానికీ, కపటంలేని తపస్సు ఒక్కటే మార్గమని యుగయుగాలకూ చాటి చెబుతాడు. బ్రహ్మకు ఉపదేశించినట్లు. ఆ పలుకులే-పోతన మహాకవి తేటతెనుగులో పై పద్య రూపాలుగా సంతరించుకున్నాయి హృదయాలలో మారుమోగేలా.

సృష్టి వివిధ రూపాలలో వృద్ధిపొందిన తర్వాత, నారదమహర్షి, తండ్రి అయిన బ్రహ్మదేవుని వద్దకువచ్చి, ఈ సర్వసృష్టి ప్రకారం తెలియచెప్పమని వేడుకుంటాడు. భావికాలంలో ఎందరో మహర్షులకూ, మహాత్ములకూ నారదుడు “మహద్గురువు” కావాలని వుందనీ, నారదుడు అర్హుడైన శిష్యుడనీ తెలిసిన బ్రహ్మ సర్వసృష్టి రహస్యమంతా నారదమహర్షికి బోధిస్తాడు. ఆ నారదుడే, వాల్మీకి, వ్యాసమహర్షులకూ, ధృవుడు, ప్రహ్లాదుడులాటి భక్తాగ్రేసరులకూ, మరెందరో మహర్షులకు మంత్రోపదేశంచేసి వారందరినీ మహర్షులుగా మలచిన మహనీయుడు.

బ్రహ్మలేని పురాణంలేదు. బ్రహ్మనుగురించి తపస్సుచేయని రాక్షసుడు లేడు. బ్రహ్మద్వారా యక్షగంధర్వ దేవపన్నగ జాతులెవ్వరినీ మరణం లేకుండా వరంకోరుకొని వరంపొందాడు రావణుడు. నరవానరులను మరచిన రావణునికి వారివల్లే మరణం ప్రాప్తించాలని-దేవతలకు తెలియజెప్పి, రామావతారానికి పోత్రహించినదీ బ్రహ్మదేవుడే. అలాగే హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యకశిపులకూ వారివారి తపస్సులకూ మెచ్చి వరప్రదానం చేసినదీ బ్రహ్మ. మరలా హిరణ్యకశిపునికోసం “యజ్ఞవరాహరూపాన్ని” సృష్టించినదీ బ్రహ్మ. హిరణ్యకశిపునికోసం “నృసింహావతార అవత్యకతలు సృష్టించినదీ బ్రహ్మ. ఇలా భోళా శంకరునిలానే వరాల్లివ్వటమూ బ్రహ్మవంటే. అవి లోకకంటకంగా మారటంతో వాటికి పుపాయాలు సృష్టించి, శ్రీహరిచేత వివిధ అవతారాల రూపకల్పనకు సూత్రధారి అయినవాడుకూడా బ్రహ్మదేవుడే.

ఇక ఏయుగంలో వీనియంత (రాక్షసుడు మరణించిన) సందర్భాలలో ఆ రాక్షసుని అంతమొందించిన అవతార పురుషుని స్తుతించే సందర్భాలలో దేవగణాలతోసహా, ముందుగా వచ్చేదేవుడు బ్రహ్మ. అంచేతే, ఈనాటికి పూజావిధానాలలోవున్న ఎన్నో స్తోత్రాలకు “బ్రహ్మఋషి” అనుష్టుప్ చంద” అంటూ ఆయా మంత్రాల ఋషిగా బ్రహ్మ కీర్తింపబడుతున్నాడు.

గగనపథంలో సూర్యపథం, చంద్రపథం, వాయుపథం, జ్యోతిశ్చక్ర పథం, సిద్ధచారణ విద్యాధరపథం, నక్షత్రపథం ఇలా అనేక మార్గాలు, లోకాలు వున్నట్లే, బ్రహ్మపథం, బ్రహ్మలోకం ప్రత్యేకమైనవి. ఎంతో ఘోర తపస్సు చేసిన మహర్షులకుగానీ, బ్రహ్మపథంలో విహరించి, బ్రహ్మ లోకంలో నివసించే అర్హతరాదు. బ్రహ్మలోకం, సత్యలోకం ఇలా ఊర్ధ్వలోకాలలో బ్రహ్మ లోకం ప్రసిద్ధమైనది.

ఇలా సకల వేదాలకూ, మంత్రాలకూ, తపస్సుకూ, సర్వజగత్తులోని చరాచరాలకూ సృష్టికర్త అయిన బ్రహ్మ సరస్వతి (వాణి) ఇల్లాలుగా కాలాన్ని విభజించి సృష్టించాడు. అనేక సందర్భాలలో, భాగవతంలో శ్రీమన్నారాయణుని కీర్తించిన వారిలో బ్రహ్మ ఆగ్రగణ్యుడు.

సనక సనందనులు - జయ విజయాలు

భాగవతంలో బాలభక్తులు చాలామంది కనిపిస్తారు, బ్రహ్మమానస పుత్రులైన సనక సనందన, సనత్కుమార సనత్సు జాతులనే మహర్షులు బాలప్రాయం ఎన్నటికీ వదలని అవదూతల స్థాయి మహాత్ములు. కొపీసధారులు గానో, దిగంబరులుగానో సంచరించే వీరు బాల్యవస్త్ర దాటినా, దాటని వారే! విష్ణునామ సంకీర్తన, విష్ణుమంత్ర జపింపననా తప్ప మరేవ్యాపకమూ లేనివీరు ముల్లోకాలనూ తమ తపోశక్తితో చుట్టివస్తుంటారు. వీరికి ఎక్కడా ఏ శిష్టాశీర్షం ఉండదుకూడా! మహాన్నత భక్తకోటికి చెందినవారు వీరు. ఒకమారీ సనక సనందనలు, శ్రీహరిని దర్శించే కుతూహలంతో, వైకుంఠానికి

వచ్చారు. వైకుంఠంలోని ఆరుద్వారాలు దాటి సప్తమ ద్వారము, విష్ణు ఆతః పుర మందిరము అయిన వైకుంఠ ద్వారాన్ని రారుచే.

ఆద్వారం దగ్గరవుండే పార్వదులు (కావలాభటులు) అనేవారు ఈనాటికీ వివైష్ణవాల యాన్నయినా గమనించి చూడండి, గర్భగుడి ద్వారానికిరు వేవులా విష్ణు సమాన స్వరూపులు ఇద్దరు ద్వారపాలకులుగా దర్శనం ఇస్తారు. వారికి మొక్కుతారు విష్ణు భక్తులు కారణం నీరంతరం శ్రీహరి శ్రీచండాల చెంత నిలిచివుండే మహద్భాగ్యానికి నోచుకున్న మహాత్ములు వారు.

(అయితే ఈనాడు చాలా అఫీసులలోనూ అఫీసర్ల శిశువద్దా, పూజనీయంగా వుండే కొందరు “మహాత్ముల” వింత చేష్టలను మనందం చూస్తూనేవుంటాం! “అసలు అయ్యగారి” కంటే ఎక్కువ ఫోజ్ వేస్తుంటారు వీరి! అయ్యగారిని బైంలో అలుసుకోవటానికి వీలులేదంటారు, తమ ముడుపు చెల్లించమని పరోక్షంగా పీడిస్తారు. వచ్చినవారిని గంటల తరబడి కూర్చోబెడితే. (అయ్యగారి దర్శనం కానివ్వకుండా) తమ హోదా, గొప్ప పెరుగుతాయని భ్రమపడు తుంటారు! ఈ ద్వారపాలకులను దాటితేనే అసలు అఫీసరుగారి-మంత్రిగారి ఇలా గొప్పవారి దర్శనం, కొన్ని కొన్ని దేవాలయాలలో కొందరు పూజారులే ఈ ద్వారపాలక పాత్రవహించి, దేవుడికి-భక్తుడికి మధ్య శని దేవుళ్ళలా హింసలు పెడుతుంటారు.

జయవిజయులు సహజంగా మంచివారే! సనకసనందనుల మహాత్మ్యం తెలిసినవారే! కానీ ఆరోజు వారికి ఏమి దుర్బుద్ధి పుట్టిందో, “ఈ సమయంలో స్వామివారు దేవేరితో, ఏకాంత మందిరంలో వున్నారు, గనుక మీరు లోనికి ప్రవేశించటానికి వీలు కాదని” అడ్డగించారు.

సనక సనందనాదులు నిర్ఘాంత పోయారు. శుకయోగీంద్రునిలా అవధూతలు, దిగంబరులు, స్త్రీ పురుష బేధభావాతీతులు, అరిషడ్వర్గ రాగాతీతులు అయిన తమకు-తమ పితృసమానుడు అయిన శ్రీహరి దర్శనానికి అభ్యంతరమా?

జయవిజయులు నచ్చచెప్పినా వినకపోవడంతో సనక సనందనలు ఆ ద్వారపాలకులకు ఘోరశాపం ఇచ్చారు. “కామక్రోధ లోభాది దుర్గుణాలతో తామన స్వభావులై భూలోకంలో జన్మించమని” శపించారు. ఆశాపంపిని, జయవిజయులు హడలిపోయారు. సనక సనందనాదుల పాదాల మీదవడి శరణువేడారు. ఈ సమయంలో లీలామానుష వేషధారి, భక్త జనవత్సలుడు అయిన శ్రీమహావిష్ణువు అక్కడకు వచ్చాడు. తన ద్వారపాలకులు ఉచితానుచితాలు, అర్హతా వర్హతలు పొటించకుండా, పామరులను వలె పాషండులను వలె, దొంగభక్తులనువలె సనక సనందనాది మహాత్ములను నిరోధించటం తెలుసుకొని, వారికి తగినదండన విధించబడిందని, సనక సనందన మహర్షులను. తన పార్షదులు చేసిన తప్పుకు, యజమాని అయిన తానే బాధ్యుణ్ణి అంటూ, క్షమాపణ పేడుకుంటాడు.

❖ “గోవితతిన్, ధరాదివిఃకోటిని నన్నును, దీనవర్గమున్
వావిరి భేదబుద్ధి గనువారలధోగతి బొంద, నందునా
శీవిషరోష విస్ఫురణ జెంది, కృతాంత భటుల్ మహోగ్ర గృ
ధ్రావళి వోలె జంచువుల నంగములుద్దతి జింతురెవ్వడున్,”

సీ. పొలుచునాచిత్త మందుల యభిప్రాయంబు
దెలియంగలేక, యుద్వృత్తులగుచు
గడగి మీయానతి గడచిన దద్దోషఫలము
వీరలకు సంప్రాప్తమయ్యె!;
మునులారా, నాచిత్తమున నున్నరీతియు
నిట్టిద, భూమిపై బుట్టివీర
లచిరకాలమున నాయంతి కంబునకోలి
నకుదెంచుపటుగా ననుమతించ.

తే॥ వలయునని “యమ్ముకుందుండు

వలుకుటయును-విని మనంబున

సనకది మునివరేణ్య, అమ్మహాత్ముని

మృదుల భాషామృతంబు-దవిలి

కోరియు రోషసందష్టలగుచు.”

ఇది భక్తపరాధీనుడైన భగవంతుని బెన్నత్యం! తన మహాన్నత భక్తులకు జరిగిన అవమానం తనదిగా భావించి ఆ అవమానం చేసినది తన భృత్యులే అయినా, ఆ బాధ్యత తానువహించి మహద్బలను ప్రసన్నులుగా చేసుకున్నాడు. అంతేగాక అజ్ఞానంతో వ్యవహరించిన తన ద్వారా పాలకుల మీద అపారదయతో, వాడినీ కరుణించమని అమహద్బలనే వేడుకున్నాడు! ఇది భగవంతుడి తత్వం.

సనక సనందనులు కూడా ప్రశ్నాత్తాపపడ్డారు, తమ తొందరపాటుకు తాత్కాలిక కోపావేశానికి బాధపడ్డారు. సాక్షాత్తు భగవంతుడే తమకు క్షమాపణ చెప్పటంఛూచి (అహంకరించక) సిగ్గుపడ్డారు. శ్రీహరి వరదాలమీద వాలి- ఆయనకు స్తోత్రం చేశారు! తమదీ అజ్ఞానమేననీ, మన్నించమనీ వేడు కుంటారు.

అప్పుడు శ్రీహరి, జయవిజయాలను అశురులుగా జన్మించమని, విప్ర వాక్కు అమోఘమనీ, దానిని ఎదిరించటం తనకూ శక్యంగాదనీ చెబుతూ, తనకు శత్రువులుగా పుట్టి నిరంతరం తనను ద్వేషిస్తూ, తనచేత యుద్ధంలో మరణించి-

క॥ నను వైరంబుననై నను-మనమున దలచుటను నా సమక్షమున, మదా నన మీక్షించుచు నీల్గుట ననఘాత్మకులై వసెంతు రస్మత్పదవిన్.

క॥ విమడిలమీద వికెన్నడికిని బుట్టవు లేదు వీరికి; మీరలు వ ల్కినయట్ల నాదుచిత్తము నను దలతుం గాన మీమనంబుల నింకన్ దీనికిఁ జింతఁ దక్కుదు, సుధీజన పుంగవులారా!”

అంటూ అభయ ప్రదానం చేస్తాడు.

ఇదే “వైరభక్తి” గా ప్రచారంలోకి వచ్చింది. ఆజయవిజయులే, కళ్యాణ మహామునికీ, “దితి” కీ హిరణ్యాక్ష్య, హిరణ్యకశిపులుగా జన్మించి-జన్మతః విష్ణుద్వేషులై, సాధు హింసాపరాయణులై, లోకకంటకులై చివరకు హిరణ్యాక్షుడు. “యజ్ఞవరాహమూర్తి” అవతారం దాల్చిన శ్రీహరిచేత యుద్ధంలో మరణించగా, హిరణ్యకశిపుడు “నృసింహావతారం” చేత చంపబడుతాడు.

ఇదంతా ఆలోచిస్తే, ఒక్కొక్కసారి మహాన్నత స్థానంలో వున్నవారికి (భగవత్సాన్నిధ్యంలోలాటి ఉన్నత పదవి మరేముంది?) విడిబలీయమని తెలు తెల్లమౌతుంది. జయవిజయులు విష్ణుమందిర ద్వారపాలకులుగా నిరంతరం శ్రీహరి సామీప్య, సాకార, సాయుజ్య సేవలనే మహా అదృష్టానికి నోచుకొని వుండే, క్షణకాలంలో శాపొపహతులై, అసుర జన్మలలోకి త్రోసివేయ బడటం దైవలీల కాదా:

అయితే వారి విష్ణుసేవ వ్యర్థం కాలేదు. వారు ఏరాక్షస తల్లితండ్రుల గృహవాసానో జన్మించలేదు ఏప్పుడూ! కళ్యాణమహర్షి దితిలాటి తపస్సంపన్నులైన దంపతులకే బిడ్డలుగా జన్మించారు. నిరంతరం విష్ణుద్వేషంతోనే విష్ణునామం ఉచ్చరిస్తూ, విష్ణుస్వరూపం ధ్యానిస్తూ, చివరగా విష్ణుదర్శనంతో నిశ్చేష్టులై, విష్ణుచేతిలో మరణించి, మరలా విష్ణుసాయుజ్యం పొందారు.

ఈనాడూ “దేవుడులేడు, దేవుడులేడు. దేవుడిని మీరు చూచారా? నేను నీలోను, దరిద్రులలో దేవుణ్ణి చూస్తాను. గుడిలో. రాయిలో చూడను దేవుడు లేడనలు. మనిషి దేవుడు!” ఇలా వాదనలు చేసే కొందరి నాలుకమీద అనుక్షణం నర్తించే మాట “దేవుడే” వారిది వైరభక్తి. వారికి బహుశా త్వరగానే మక్కి దేవుడు లేనే లేడని వాదిస్తూనే, దైవం వునికిని మరువలేనిది వీరే ఒకానొక జీవితపు మలుపులో అనుభవాల పాఠంలో, ఇలాంటివారు తక్కువ జ్ఞానోదయం కలిగి, దైవంమీద అశంకల భక్తి విశ్వాసాలు పొందుతారు. స్థిరమైన రాగ్యానికి బాటపేసుకుంటారు. ఇలాంటి వైరభక్తులు ఎందరో వున్నారు చరిత్రలో.

సనక సనందనలు-శ్రీహరిని స్తుతిస్తారీ సందర్భంలో ఇక పోతన మహా కవి మరల వారిలోకి పరకాయ వ్రవేశం చేశాడు తనదైన భక్త్యావేశంతో.

చ॥ వనజదళాక్ష! భక్తజనవత్సల! దేవ! భవత్పుతుండు, ము
జ్జనకుడునైన, పంకదహజాతుడు, మాకు రహస్యమొప్పు జె
ప్పిన భవదీయ మంగళ గభీర వర్తిగ్రహ విగ్రహంబు మే
మనయము జూడగంటిమి కృతార్థులమై తగమండి మీశ్వరా!

చ॥ మహిత యశోవిలాసగుణ మండన! సర్వశరణ! యింద్రియ
స్పృహలకు గానరాక యతసేకుసుమద్యుతి నొప్పుచున్న నీ
సహజ శరీరమిప్పుడు భృశంబుగఁ జూచి మదీయ దృక్కులిం
దహహ! కృతార్థతం బొరపె; నమ్యత! మ్రొక్కెద! మాదరింపవే!

అదీ భగవంతుడికీ, భాగవతునికీ వుండే అనుభంధం.

సనక సనందనాదులు లాంటి మహాభక్తుల మనస్సు నొప్పించక తానే క్షమాపణ చెప్పుకున్నాడు భగవంతుడు.

తన పాదరేణువులైన ద్వారపాలకులకు (సనక సనందనులను) విప్ర శాపరూపాన్ని నుండి, తేలిక మార్గంలో-మూడు జన్మలలో, వైరభక్తితో- నిరంతర భగవద్భ్యానంతో, తన పాదసన్నిధికి తిరిగి రప్పించు కున్నాడు భగవంతుడు.

“ యజ్ఞవరాహమూర్తి ”

భగవంతుని లీలలలానే, రూపాలూ కూడా అనంతాలు, అద్భుతాలు ఒక రూపం ఉచ్చమైనదనిగానీ, ఒకరూపం నీచమైనదిగానీ భావించడానికి వీలు లేకుండా, భగవంతుడు అతి చిన్న రూపాలలోనూ అతి విరాట్ రూపాలలోనూ కూడా తన ఉనికిని ప్రదర్శించి, తన మహిమలనుచాటి, తన భక్తులకు

తనపై గల అపార విశ్వాసానికి భక్తిశ్రద్ధలకూ, ఋజువునూ, తన భక్తులు కాని వారికి భగవద్దేవులకు తన శానికి మహాత్మ్యం, తనభక్తరక్షణా ధురీణతా చాటి చెప్పి, కనువిప్పు కలిగిస్తుంటాడు. ప్రతి యుగంలో ఇది జరుగుతూనేవుంది. వివిధ సన్నివేశాలలో, అయితే మనకే ఆలీలలనూ ఆ రూపాలనూ గ్రహించే మనోచక్రువులు, హృదయ సంస్కారం, భగవంతునివట్ల భక్తి విశ్వాసాలు వుండాలి. భాగవతం మొత్తం తెలిపే సారాంశమిదే.

అతి చిన్న మీనం (చేప) లోదూ, జలచరమూ, భూచరమూ అయిన కమతం (తాబేలు) లోనూ విష్ణువు తన దివ్యరూపాన్ని దివ్య మహత్తునూ చూపాడు. చీమనుండి, బ్రహ్మచరకూ సకల చరాచరా జీవ రాశులలోనూ జీవజగత్తులోనూ తానుండి వున్నానని ఋజువు చేసుకున్నాడు. ఆయాసన్నివేశాలలో, ఇక “సూకర రూపం” (పంది రూపం) దాల్చి, పాతాళానికి జలం లో క్రుంగిపోయిన భూమిని ఉద్ధరించి “యజ్ఞవరాహమూర్తి” గా కీర్తింప బడ్డాడు. కేవలం భూమిని ఉద్ధరించటంవరకే ఆ అవతార ధ్యేయంగాక, హిరణ్యాక్షుడనే ఘోర రాక్షసుడిని సంహరించడానికి ఆ అవతారం అవశ్యకమైంది.

బ్రహ్మ శరీరం రెండు భాగాలుగా విడిపోయి “స్వాయంభువమనువుగా” నూ “శతరూపగా” నూ మారి వారి దాంపత్యంద్యారా సృష్టివృద్ధి పొందటం మైత్రేయ మహాముని విదురునికి చెప్పాడు. అతర్వాత వారి సృష్టి, జగత్తంతా నిండిపోగా భూమిహతాత్తుగా రసాతలానికి కృంగిపోయింది, స్వాయంభువమనువు తండ్రి అయిన బ్రహ్మను ఈభూమి ఉద్ధరణ విల్లా అని ప్రశ్నిస్తాడు.

బ్రహ్మదేవుడుకూడా చింతామగ్నుడౌతాడు.

సీ! అఖిల జగత్కల్పనాబోధమునకు బాల్పడిన, నాచేత నెబ్బంగినిపుడు దగిలి విశ్వంధరోద్ధరణంబు గావింపనగునని పర్వభూతాంత రాత్ముఁ బురుషోత్తముని, నవపుండరీకాక్షు లక్ష్మీపతి దనమనస్థితునిజేసి తలపోయుచున్న బద్మజ నాసికా వివరమున యజ్ఞవరాహమూర్తి

తే॥ యర్థినంగుష్ఠ మాత్రదేహః బుతోడ జననమంది వియత్తలస్థాయయగుచు
క్షణములోపల భూరిగజ ప్రమాణమయ్యె నచ్చటి జనముల కద్భుతముగ-

అట్లా యజ్ఞవరాహమూర్తి అవిల్యాపం జరిగింది

“బ్రహ్మ నాసారంద్ర నిర్గత స్తబ్ధరోమలోకంబు, మనమువిలోకింప
నగుష్ఠ మాత్రమై, యీక్షణ మాత్రలోన, మహిమ దీపింప దంతి ప్రమాణ
మును మహాన్నతంబైన గండకై లోపమంబు నయ్యె” ననుచు ..

అక్కడవున్న మరీచి మునిముఖ్యులంతా ఆ యజ్ఞవరాహమూర్తి దివ్య
రూపాన్ని కళ్ళారా చూచి అచ్చెరు వొందుతారు.

భూమి ఉద్ధరించడానికి ఆ యజ్ఞ వరాహుడు సాగరాన్ని తన వాడి
కోరలులో చీల్చుకుంటూ రసాతలానికి చేరుతాడు. తన దంష్ట్రాగ్రములమీద
భూగోళాన్ని స్థాపించి శంఖ; చక్ర, గదా, వద్మహస్తుడైన శ్రీహరి వరాహ
రూపంలో మహాద్భుతంగా, రసాతలంనుంచి పైకి ఎస్తున్నాడు. ఆ సమయం
లోనే “హిరణ్యాక్షుడు” అనే రాక్షసుడు, యుద్ధకాంక్షతో, “వరుణుని” మీదకు
యుద్ధానికి వెళతాడు. అరాక్షమని బలపరాక్రమాలు తెలిసిన వరుణుడు వాడితో
తాను యుద్ధం చేయలేననీ, “వై కుంఠంలో వున్న శ్రీమన్నారాయణుడే నీకు
సమవుజ్జీ” అనీ చెబుతాడు. హిరణ్యాక్షుడు వై కుంఠంవేపు పరుగు తీస్తుంటాడు
యుద్ధోన్మాదంతో! ఆ సమయంలో కలహభోజనుడుగా కీర్తికెక్కిన నారదుడు
హిరణ్యాక్షునికి ఎదురౌతాడు. “శ్రీహరి వై కుంఠంలో లేడు. యజ్ఞవరాహ
రూపంతో సాగరగర్భంలో వున్నాడు” అని చెప్పి, ప్రోత్సహించి, పురికొల్పి
మరీ మృత్యుముఖంవేపు వాడిని పంపుతాడు ఇక హిరణ్యాక్షుడు యజ్ఞవరాహ
మూర్తిని వెక్కిరిస్తూ యుద్ధానికి తలపడతాడూ తన దంష్ట్రాగ్రాలమీద వున్న
భూమి సముద్రంలోనుంచి పైకి తెచ్చి స్థిరంగా నిలిపి ఇక ఆ రాక్షసునితో
యుద్ధానికి సిద్ధపడతాడు వరాహమూర్తి

వారిద్దరిపోరు మహాద్భుతంగా జరుగుతుంది. బ్రహ్మది దేవగణమంతా ఆయుధాన్ని చూస్తుంటారు. ఆ రాక్షసునిచేత హింసించబడిన దేవ, దానవ, యక్షగంధర్వ, కిన్నెర, కింపురుష, విద్యాధర, సిద్ధచారణ మహర్షి గణమంతా యజ్ఞవరాహ రూపంలోని శ్రీహరి, పై జయంతి మాలాధరుడైన హిరణ్యాక్షునికి జరుగుతున్న భీకర పోరాటాన్ని చూస్తూ “వీణ్ణి హతమార్చు స్వామి” అంటూ పేడుకుంటారు. వరాహమూర్తి హిరణ్యాక్షుణ్ణి హత మార్చి భూమిని తన దంష్ట్రాగ్రాల మీద నిలిపి నిలుపుంటాడు.

మ॥ దితి జాధీకుని నీ గతిందునిమి యుద్వృరత్తిం దదీయాంగ శో

జిత పంకాంకిత గండభాగుండగుచు న్నిష్ఠుండు దానొప్పె వి

స్తృత సంధ్యాంబుద ధాతుచిత్రిత సముద్భివ క్షమాభృద్గతిన్

క్షీతి దంష్ట్రాగ్రమునన్ ధరించి జలరాశిం బాసియేతేరగన్.

తే॥ బాలశీతాంశు రేఖా విభాసమాన ధవళదంష్ట్రాగ్రమున నున్నధరణీయొప్పె

హరికి నిత్యానపాయనియైన లక్ష్మీ నెరయ బూసిన కస్తూరిని కరమనగా!

ఆరూపంతో నిల్చిన యజ్ఞవరాహమూర్తి దివ్యరూపం నాటికీ. నేటికీ విష్ణు భక్తుల హృదయాలలో శాశ్వత ముద్రపేసుకుంది. విష్ణు దశావతార మూర్తుల చిత్రాలలో కనిపించే మూడవ అవతారమైన యజ్ఞవరాహుని మూర్తిని గమనించండి.

ఒక దుష్టుడు లోకానికి అవకారంచేస్తూ, సాధుజనులను హింసిస్తూ వీర గర్వంతోనూ, తపోగర్వంతోనూ ఆజేయుడై నియంతృత్వ ధోరణిలో కొన సాగు తున్నప్పుడూ, ఆ దుష్టుని ఎదురించే శక్తిలేని బలహీనుల ఆర్తనాదాలు బలంవున్నా వాడి యోగబలం, తపోబలం, వరబలం ముందు, తమ బలం పనికిరాక బలవంతులు నిస్సేజులై భగవంతుని శరణుజొచ్చినప్పుడూ, ఈస్పృహిని సక్రమంగా పాలించడానికి, నడిపించటానికి, దుష్ట శిక్షణచేసి, శిష్టరక్షణచేసి ఆర్తులను కాపాడటానికి ధర్మాన్ని పునరుద్ధరించటానికి భగవంతుడు తప్పని సరిగా అవతరిస్తాడు. అవతరించి తీరాలి అది ఏ రూపమైనా కావచ్చు. ఇది సర్వ మతాలలోను పున్న నగ్నసత్యం.

యజ్ఞవరాహమూర్తి అవిరావృం చాలా-వరకు నృసింహవతార అవిర్భావానికి దగ్గర పోలికలతో వుంటుంది.

అలా హిందూక్షుడనే దానపుణ్ణి చంపటమూ, భూమిని ఉద్ధరించటమూ అనే రెండు కార్యసాధనాలద్వారా (దుష్టశిక్షణ, శిష్టరక్షణ) ఒక వరాహరూపం అది వరాహరూపంగా, యజ్ఞ వరాహంగా, దైవంగా రూపు సంతరించు కున్నది. భక్తుల విప్లవానికి భక్తికి ప్రతీకగా నిల్చింది

ఇక బ్రహ్మాది దేవతలు ఆ మూర్తిని స్తుతించారు. పందర్భం వచ్చి రాగానే పోతన కవి హృదయం భక్తావేశంతో, గగన గంగలా కవితాయురి జాలువారింది,

సీ! దేవ జితంజితంతే పరమేశ్వర!

జితయజ్ఞభావన! శ్రుతిశరీర!

యనుచు గారణసూకరా కారుడగు నీకు

నతిభక్తి మొక్కెదమయ్య వరద

భవదీయ రోమ కూవములందు లీనంబులై

య్యుండు నంబుధు; లట్టి యధ్వ

రాత్మకమైతనరారు నీరూపంబు

గానంగరాదు దుష్కర్మ పరుల!

తే. కట్టి నీకు బ్రహ్మంబు లాచరింతు మఖిలజగదేక కీర్తి; దయానువర్తి!

భవ్యచారిత్ర! పంకజ వత్రనేత్ర! చిరశుభాకార! ఇందిరాచిత్తచోర!

అట్టే తేనెల సోనలు వారే పద్యాలు పరుసగా సాగిపోతాయి ఆస్తోత్ర రుపంలో-చివరగా మైత్రేయుడు విదురునికి కథ తెలుపుతూ-మైత్రేయుని మాటలుగా,

❖ కాన సరోజ లోచను జగత్ స్తవనీయ కథాసుధారసం
బానినయట్టి జిహ్వా! యసదవ్యకథా లవణోదకంబులన్
బానము సేయ జూచునే? సువర్ణమహిజ మరంద పానలా
భానుభవంబు నొందు మధువంబును బోవునే వేపచెట్లకున్!

అంటూ పోతన మహాకవి—

ఒకమారు శ్రీహరి శ్రీచరణారవిందముల మీద చూపు, మనసు లిగ్గుం
'చేసిన హరి భక్తులు, ఆమహోన్నత సంపదనుగాక, తుచ్చమైన శారీరక, వస్తు
భోగభాగ్య సముదాయానికి ఆశిస్తారా? ఆశించరుగాక. ఆశించరు!" అంటూ
స్పష్టం చేస్తాడు. నిజమే మరి మన కనులముందు నశించిపోయే వస్తుసము
దాయానికి, సంపదలకూ, మన మనోచక్షువులకు శాశ్వతత్వం ఇచ్చే మహద్దై
శ్వర్యానికి తేడా తెలుసుకో గలిగితేచాలు! అదే నిజమైన జ్ఞానం మనషికి
అవునా?

హిరణ్యాక్షుడు — హిరణ్యకశిపుడు — వేనుడు

ఒక్కొక్కమారు విధివై పరీత్యం పరికిస్తే విచిత్రంగానూ, ఆ భగవంతుని
లీలలు దురవగాహనంగానూ వుంటాయి సత్పురుషులు, పతివ్రతామతల్లులూ,
అయిన వారికి అతికర్కోటకులూ, దుర్జనులూ బిడ్డలుగా జన్మిస్తారు! వారి
అమానుష చర్యలకు తల్లితండ్రులు కూడా తల్లిడిల్లి పోకుంటారు. ఆ తల్లి
దండ్రులలో మచ్చుకై నా లేని దుర్గుణాలు ఈ బిడ్డలకెలా సంక్రమించాయో.
అని ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. అలానే అతి నీచులు, దుర్మార్గులు, కర్కోటకులు
అయిన తండ్రీకి తల్లికి (తల్లిలో మంచిగుణాలు వుండవచ్చు) అతి సాత్వికులు
అత్యంత దైవభక్తులూ జన్మించి, ఆతల్లిదండ్రుల తరతరాలకూ సత్కీర్తి
సాధిస్తుంటారు.

ఇందుకు ఉదాహరణగా భాగవతంలో మనువంశంలో పుట్టిన పరమ దుర్మార్గుడైన “వేనుడు” అనే రాజు కథా! కశ్యప మహర్షి, దితి వంటి మహా తపస్విద్వందీకు జన్మించిన హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యకశిపులనే రాక్షసుల (వారి చర్యల ద్వారా రాక్షసులైనారు వారు-విప్రవంశంలో జన్మించికూడా) కథా! హిరణ్య కశిపుడు లాంటి కర్మకంటకుడూ, లోకకంటకుడూ విష్ణుద్వేషి అయిన రాక్షసునికి అతని భార్య లీలావతి అనే పతివ్రతకూ పుట్టిన పరమ భాగవత్తత్ముడూ, బాలభక్తుడూ, భక్తాగ్రేపఁ డూ అయిన ప్రహ్లాదుని కథా వగైరా లెన్నో పున్నాయి రామాయణంలోనూ బ్రహ్మ పుత్రుడైన పుణ్యస్థుని వంశంలో రావణా-బ్రహ్మగా జన్మించే తన రాక్షస కృత్వాఁతో ముల్లోకాలను పీడించి శ్రీరామావతారం త్వారా హతుడైన రావణామరుని కథా ఒక ఉదాహరణ.

భాగవతంలో కశ్యప మహర్షి సుహృతపోగిడి అయిన భార్య “దితి” అనే ఆమె మహా పతివ్రత. ఈమె బ్రహ్మ పుత్రుడైన దక్షప్రజాపతి కుమార్తెల లో ఒకరై. ఇద్దరూ తపోబల సంపన్నులే.

కానీ విధిబలీయమై, అసురసంధ్యా సమయంలో, దితికి సంతాన వాంఛకలిగి భర్తయైన కశ్యప మహర్షికి తన కోర్కె తెలుపుతుంది. ఆసమయంలో భయం కరులైన రుద్రభటులు సంచారం చేస్తుంటారని అలాంటి సమయం కామానికి నిషిద్ధమనీ కశ్యప మహర్షి, భార్య అయిన దితికి ఎంతగానో నచ్చచెబుతాడు కానీ తన మోహవేశాన్ని, సంతాన కాంక్షనూ నిగ్రహించుకోలేక పొతుంది దితి ఇక కశ్యపమహర్షి భూత, భవిష్యత్ వర్తమాన కాలాలనూ, వాటి ఫలితాలను తెలిసిన జ్ఞాని గనుక ఆమెను నొప్పించక ఆమె కోర్కె సఫలం చేస్తాడు.

ఫలితంగా దితి గర్భవతి అవుతుంది. అయితే ఆమె గర్భాన జయ విజయులు బిడ్డలుగా జన్మించాలి గనుక వారు రాక్షసులుగా మారుతారని తెలుసుగనుక కశ్యపమహర్షి ఆమెతో ముందుగానే చెబుతాడు.

క॥ “పరగిన దర్పిద్దతులిద్దరు గొడుకులు నీకు బుట్టి, ధరణికి వ్రేగై నిరతము బుధజనపీడా-పరులై వర్తింతురాత్మ బలగర్వమునన్.”

తే॥ అట్టి దుష్కర్ముములకును, మహాత్ములలిగి

విశ్వవిదుడైన హరికిని విన్నవించ

నతడు కోపించి హరి కులిశాయుధమున

గిరుల కూల్చినగతి వారి ధరణిగూల్పు!

పాపం! దితి బాధపడుతుంది! తన గర్భవాసాన లోకకంటకులైన కుమారులు జన్మించి, విష్ణువు చేతిలో మరణిస్తారనీ తెలిసి రోదిస్తుంది. మరలా కశ్యప మహర్షి ఆమెను పూర్వదించి నిరంతరం హరినామస్మరణతో కాలంగడవ మనీ, కావలసిన కార్యం కాక మానదనీ, అయితే దితి కుమారులలో ఒకరి గర్భవాసాన పరమ భాగవత్తముడు, విష్ణు భక్తుడు; జన్మతః సద్వంశ సంజాతులయినా, దుష్కర్మలతో రాక్షసులుగా మారిన ఆ తండ్రుల వంశాలను దుష్కీర్తిని శుద్ధిచేసి, సత్కీర్తి సాధిస్తాడని చెబుతాడు. అలా తన బిడ్డలు రాక్షసులౌతారని తెలిసి దుఃఖమూ, తన మనుషుడు భక్తాగ్రేసరుడౌతాడని సంతోషము కలిగి దితి గర్భం ధరిస్తుంది తల్లిగా.

ఇక ఆ పుత్రులు పుట్టినవేళ-ప్రకృతి విపరీతాలు సంభవించాయి,

తే॥ ధరణిగంపించె! గులవర్షతములు వడకే?

జలధులుగలంగె దారకావళులుదుల్లె!

గగన మగలెను; మ్రొగ్గెదిక్కరులు; దిశల

మిడుగులులెగసె; బిడుగులు పుడమింబడియె!

నిజమే మరి; ఈనాడయినా మనం జాగ్రత్తగా పరిశీలిస్తే, ఒక మహా విలయం సంభవించబోయే ముందు ప్రకృతి ఇలా భీభత్సం అవుతుంటుంది చూడండి. ఒక నియంత రాజ్యం చేస్తున్నా, కరువులు, తుఫానులు, అనావృష్టి, భూకంపం లాంటి ఏన్నో తరచూ జరుగుతుంటాయి. అవి ప్రకృతి తెలిపే నిరసనలు. ప్రకృతి చూపే తిరస్కారాలు, కానైతే అవి గమనించి పశ్చాత్తన సరిదిద్దుకొనే రాజులూ లేరు. పశ్చాత్తన లేరు. ఈనాడూ, మరేనాడూ! అవి అలా సూచన ప్రాయంగా జరిగిపోవలసిందే!

ఆమె ఇద్దరు మగబిడ్డలను ప్రసవించింది,

బంగారు రంగు కళ్ళు గలిగిన వాడికి హిరణ్యాక్షుడనీ, పెద్దవాడికి హిరణ్యకశిపుడనీ పేర్లుపెట్టి, కశ్యప మహర్షి తపోభూములకు వెళ్ళిపోయాడు భవబంధాలను దూరంగానూ, భావిలో తన బిడ్డలద్వారా జరగబోయే లోక కంటకత్వానికి సాక్షి భూతుడుగా వుండటానికి (ఒక తండ్రిగా) ఇష్టంలేకనూ!

అందులో హిరణ్యాక్షుడు బ్రహ్మను గూర్చి తవస్సుచేసి, తనను యుద్ధంలో జయించగల వీరుడెవ్వడూ లేకుండా వరంపొందాడు! అపర గర్వంతో వాడు ముల్లోకాలనూ పీడించి, సకల దేవతలనూ ఓడించి, నానా బీభత్సం సృష్టించాడు. వాడే “యజ్ఞవరాహమూర్తి” చేత మరణించాడు ఆ యజ్ఞవరాహునికి భూదేవికి జన్మించిన బిడ్డె “నరకుడు” వాడూ అసురుడే అయ్యాడు.

మను వంశంలోనే “అంగుడు” అనే రాజుకు “సునీధ” అనే మహా పతి వ్రత అయిన భార్యకూ “వేనుడు” అనే దుర్మార్గుడు పుట్టుకొచ్చాడు.

ఆ వేనుడు జన్మించటం కూడా సాధారణంగా కాదు. అంగుడు పుత్ర కామేష్టి చేయగా, దివ్యపురుషుడు దివ్యపాయనంతో అవిర్భవించి ఇస్తే, ఆ దివ్యపాయసాన్ని అంగుని భార్య అయిన సునీధ అతిభక్తిగా స్వీకరించింది.

కానీ వారికి పుట్టిన కొడుకు “వేనుడు” పరమ దుర్మార్గుడైనాడు,

చ॥ కమలదళాక్షి పాయసము గౌతుక మొప్పభుజించి, భర్తృసం గమమున జేసి తక్షణమ గర్భముదాల్చి కుమారుగాంచె; న క్కొమరుడు నంత మాత్ర జనకుండగు మృత్యువు బోలితా నధ ర్మమున జరించుచుండె గుణమండన! వేనుడనంగ నిచ్చలున్!

వాడి దుర్మార్గాలతో ఆ తల్లితండ్రులు విసిగి వేసారి పోయారు. ఆ తండ్రి లోలోపల కుళ్ళిపోయాడు,

క॥ అనయమునిట్టి కుపుత్తుని గనిపనితాపంబు బొందుకంటెను ధరలో
ననవత్తుండగుచోప్పును వనజాక్షుభజించునట్టి వాడగువాడున్!

అని-సాధారణ తండ్రులలా సగటు తండ్రులలా-తన పుత్రతత్వం
దుశ్శ్రేష్ఠులను ఈనాటి చాలామంది అధికారంలో వున్న తండ్రులలా)
సమర్థి చటానికి ప్రయత్నించక,

సీ॥ “జనులకు దుష్పుత్రికునిచేత

నవకీర్తియు, నధర్మమును, సర్వజనవిరోధ
మును, మనోవ్యధయును, మునుకొని

బ్రాపించు నట్టి కుపుత్తుమోహంబు విడువఁ
జాలక బహుమాన సంగతి గనునెవ్వ

డతని గేహంబు దుఃఖాలయంబు
నగుచినని. మతయునిట్లను” మనుజుండు

శోకస్థానమగు పుత్తుకతనజేసి

తే॥ యనుచుముక్తేశభాజనం బయినగృహము

విడుచు గావున నిట్టి వివేకహీనుఁ

డగు కుపుత్తు సుపుత్రుగా నాత్మదలతు

ననుచు నారాజు బహుదుఃఖితాత్ముడగుచు.

ఒక రాత్రికీరాత్రి అతఃపురం విడిచి అరణ్యాలు వట్టిపొయాడా రాజు. ఇక
వేనుడు రాజుగా అభిషిక్తుడై మరింతగా చెలరేగి పొయాడు. తానే సర్వాంత
ర్యామిననీ-తానే రాజుదానంలోవున్న సర్వేశ్వరుడననీ చాటుకొని అహంకారం
వరాకాష్టకు చేరుకోగా తనకు శ్రేయస్సు, హితవు చెప్పవచ్చిన మహర్షులను
అవమానపరచి, దైవానికి బదులుగా తన కీ మొక్కమని వాచాలత ప్రదర్శిం
చాడు అంతే ఆ మహర్షుల కోపాగ్నికి మరణించాడు. వారి కోపాగ్నిలో
మాడి మసి అయ్యాడు. అయితే తల్లి అయిన సునీధ తన కొడుకు నిర్జీవ
కళేబరాన్ని, తన యోగశక్తితో కాపాడుతూ దాచి పెట్టింది. మరలా

రాజులేని రాజ్యం అల్లకల్లోలం కావటంతో మహర్షులు ఆ వేసుడి నిర్జీవ కళేబరాన్ని “పూరు ఎధనం” గావించారు “నిషాపకుడు” అనేవాడు పుట్టుకొచ్చాడు. వాడిలో రాజరికపు లక్షణాలు లేకపోగా, వాడూ వేసుడి ప్రతిబింబంలానే ఉన్నాడనితోచి మహర్షులు వాడిని ‘గిరికానలలో’ వుండమని పంపించారు. వాడి వంశజులే “నిషాములు” గా పేరు పొందారు. మరల వేసుడి బాహువులు మదించగా, ‘వృధుడు’ ‘అర్చి’ అనే పురుషుడు, స్త్రీ పుట్టుకొచ్చారు. ఈతడే వృధుచక్రవర్తిగా, విష్ణ్వంశ సంభూతుడుగా ప్రసిద్ధికెక్కి, జనరంజకముగా రాజ్యంచేశాడు. ‘అర్చి’ లక్ష్మి అంశ సంభూతురాలుగా కీర్తింపబడి వృధుచక్రవర్తి ఇల్లాలైంది. అంటే-వేసుడి వంశంలో ఒక సోదర సోదరిలు దంపతులయ్యారు ఒకే శరీరంనుండి జన్మించి.

అట్లా ఎష్టభక్తుడైన ‘అంగ’ మహారాజుకు, సుశీల సంపన్న ఆయన సునీధకు కర్మోటకుడయిన వేసుడు జన్మించగా-వేసుడికి-పుథివి నుంచి సకల ఔషధ రాశులనూ, దేవ, యక్ష, గంధర్వ, విదాధర, మానవ, వక్షి, మృగ గణాలన్నీ తాము తాము కోరిన ఆహార వదార్థాలనూ పీటికి సస్యశామలంచేసి చక్రవర్తిగా కీర్తిపొందిన వృధుచక్రవర్తి పుట్టాడు.

హిరణ్యకశిపుడికి-ప్రహ్లాదునిలానే.

క పి లు డు

భాగవతంలోని యోగింద్రులలో ఎన్నదగినవారు ‘కపిల’ మహాముని బిడ్డ చేత యోగరహస్యాలు విని తరించిన మాతృమూర్తులలో, కర్దమ ప్రజాతి భార్య అయిన దేవహూతి ప్రధమురాలు.

బ్రహ్మకుమారుడు కర్దముడు బ్రహ్మచేత సృష్టి పెంపొందింపజేయమని ఆజ్ఞాపించ బడతాడు. కర్దముడు వెయ్యి దివ్యవత్సరాలు శ్రీమన్నారాయణుని గురించి ఘోర తపస్సు చేస్తాడు. అప్పుడు శ్రీహరి ప్రత్యక్షమై, స్వాయంభువ మనువు. శతరూపల కుమార్తె అయిన దేవహూతిని విహమాడి

తొమ్మిది మంది కుమార్తెలను కని వారివారిని మహా తపస్సంపన్నులైన మహర్షులకు భార్యలుగా ఇమ్మకి, వారిద్వారా సృష్టి "భిష్యద్వివృంతుంతుందని వరం అనుగ్రహిస్తాడు. స్వాయంభువ మనువు, శతరూపలు, స్వయంగా "దేవహూతి" ని వెంట పెట్టుకొని వచ్చి, కర్ణముని కిచ్చి వివాహం చేస్తారు. కర్ణముడు మాత్రం తన భార్య సంతానవంతురాలైన తర్వాత తాను తపో షనాలకు వెళ్ళి శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానంలో శేషజీవితం గడుపుతానని చెబుతాడు. వివాహానికి ముందు.

కర్ణముడు మహాతపస్సంపన్నుడు. రామాయణంలోని భరద్వాజముని వర్ణించి చూపిన మహర్షుల యోగవిద్యా ప్రదర్శనలాదీదే, కర్ణముని లోనూ నిగూడంగ వుండి అంటే ఆమహర్షులు తమతపోబలంతో ఏవశ్యర్యాలు ఏ ఐహిక ఘటాలు అయినా సంకల్పం మాత్రం చేత సృష్టించుకోగలరు. అయితే వారు క్షణభంగురమైన ఆతుచ్ఛ భోగాలకూ, ఐశ్వర్యాలకూ ప్రధాన్యత ఇవ్వక, శాశ్వత మోక్ష మార్గం అయిన భగవంతుని శ్రీచరణ ధ్యానానికే ప్రాధాన్యత, విలువ-ఇస్తారు. అంచేత అతి స్వల్ప పరిణామంలో కనిపించే మర్రివిత్తనంతో, మహాశాఖోపశాఖలతో విస్తరిల్లే మహావృక్షం దాగివున్నట్లే తమ మహత్వాలను తమలోనే దాచుకుంటారు వినయంగా, నేటి గారడీ స్వాముల వార్లు, అట్టహాసాల అమ్మవార్ల మహిమలలా లేనిపోని మహిమల ప్రదర్శన చేయరు. ఎప్పుడో అవసరమైతే తప్ప తమ తపోశక్తి ప్రదర్శించరు.

దేవహూతి భర్త సవర్కలతో కృశించింది. సంతాన కాంక్ష ఆమెలో బలీయమైంది. ఇది గమనించిన కర్ణముడు ఆమె మనసెరిగి, సుకుమారి. రాజకుమారి, అయిన దేవహూతి మనసుకు అహ్లాదం కలిగించటం కోసం తపశ్శక్తితో, మనోభావాని కనుగుణంగా, గగనంలో విహరించగల మహద్భూత విమానాన్ని, ఆందులోనే సర్వభోగాలనూ సృష్టించాడు. ఆమెతో విహరించి ఆమెకు సంతోషం కలిగించి, ఆమెకు తొమ్మిది మంది కుమార్తెలు జన్మించేలా కాలం గడుపుతాడు. కుమార్తెలు పుట్టగానే, తాను తపోవనాలకు వెళతానంటాడు కానీ దేవహూతి. అతి బేరింగా, జాలిగా, తనకు ఈ భవబంధాలను తొలగజేసే

పుత్రుడు కావాలని కోరికగా వుందనీ, ఈ కుమార్తెలకు వరుళ్ళను చూచి వివాహం చేసి, తండ్రిగా బాధ్యత నిర్వర్తించమనీ భర్తను వేడుకుంటుంది, కర్తముడు అంగీకరించి, దేవహూతితో, నిరంతరం శ్రీమన్నారాయణుని చరణ కమలాలను ధ్యానించమనీ, శ్రీమన్నారాయణుడే తనకోర్కె మేరకు, ఆమెకు పుత్రుడుగా జన్మించి, తల్లికి సాంసారిక వ్యామోహం తెగవేసే తత్వబోధ చేయగలడనీ బోధిస్తాడు.

దేవహూతి భర్త బోధ గురు బోధలా స్వీకరించి ఆమె గర్భవాసాన శ్రీమన్నారాయణుడే సాక్షాత్తుగా, “కపిలు” డిగా జన్మించాడు, కపిలుడు పుట్టిన సమయంలో సర్వప్రకృతి సంతోషంతో పులికించి పోయింది. బ్రహ్మ స్వయంగా మరీచాది మహద్దలతో కర్తముని, దేవహూతిని ఆశీర్వదించబోనీకి, కపిలుణ్ణి చూడబోనీకి వస్తాడు ఆ సుందర్యంగా కర్తములు తన కుమార్తెలయిన ‘కళ’ను మరీచి మహామునీకి ‘అనసూయను’ అత్రి మహామునీకి ‘శ్రద్ధ’ను అంగీరసునీకి, ‘హవిర్భును’ను పులస్తునకు, ‘గతిని’ పులహానీకి, ‘క్రియ’ను క్రకకు మహర్షికి, ‘ఖ్యాతి’ని భృగుమహర్షికి, “అరుంధతిని” వశిష్టనకు “శాంతి”ని అధర్వ మహర్షికి వరుసగా ఇచ్చి వివాహాలు చేయిస్తాడు.

(ఈనాటి అవీటుడేటు ఆనుకుంటున్న పేర్లను-ఆనాటి అమ్మయిల పేర్లనూ గమనించండి.)

కపిలుడు సాక్షాత్తు విష్ణు స్వరూపుడని తెలుసుగనుక, కర్తముడు, తన పుత్రునికి నమస్కరించి అతని వలన ఆనుజ్ఞాతుడై తపోవనాలకు వెళ్ళి పోతాడు. తర్వాత తల్లి ఆయిన దేవహూతి కపిలుని తనకు మోక్ష మార్గం వున దేశించమని కోరుతుంది.

కపిలుడు తల్లికి వుపదేశించిన యోగం “సాంఖ్య యోగంగా” జగత్తు సిద్ధి పొందింది తిరువతి పుణ్యక్షేత్రంలో ఈనాటికీ ‘కపిల తీర్థంగా’ ప్రఖ్యాతి గాంచి అశేష భక్త కోటిచేత సేవించబడుతున్న తీర్థం ఆ కపిల మహాముని కొంతకాలం నివసించిన పుణ్యస్థలంగా చెబుతుంటారు పెద్దలూ, పురాణాలూ.

క॥ విను జీవుని చిత్తము దా-మనభవబంధావ వర్గకారణ, మది యే
చిన, ద్రిగుణాసక్తంబయి-నను, సంస్కృతి బంధకారణంగు మరియున్

తే॥ అదియు నారాయణాసక్తమయ్యే నేని, మోక్షకారణమగు --

అంటూ జీవుని పుట్టుక మొదలు జీవుని చరమ దశవరకూ గలిగిన వివిధ
తత్వాలనూ, బంధాలనూ, బంధ విముక్తులనూ అత్యద్భుతంగా వివరిస్తాడు
తల్లికి కపిలుడు,

కొందరు భగవంతుని సామీప్యమే తమకు సర్వస్వంగా భావించి, ఆయ
నను చూస్తూ ఆయన వెంట వుంటూ, ఆయనకు సేవలుచేస్తూ ముక్తి మార్గాన్ని
చూరగొంటారు. ఇది 'సామీప్య' ముక్తి. వీరినే సగుణ భక్తులు అంటారు.
(రామాయణంలోని లక్ష్మణుడి కోవకు చెందిన భక్తుడు) వైకుంఠంలోని
విష్ణుకింకరులలో ఎక్కువ మంది కోవకు చెందినవారు.

కొందరు దైవస్వరూపంలో తామూ తాద్యాత్మ్యం చెందిపోయి ఆ దైవా
నికి ప్రతిబింబాలుగా భాసిస్తూ ముక్తి పొందుతారు. వీరిది "సారూప్య" భక్తి
"సారూప్య" ముక్తి

మరికొందరు నిర్వకార మనస్థితిలో దైవధ్యావం, తవస్సుతప్పమరో ఐహిక
ఆలోచన లేకుండా వుంటారు. వారు "సాయుజ్య" ముక్తిని చేరుతారు. వీరే
మహోన్నత వీరరాగులు, ముక్త సంగులు. ఇట్లా వారివారి చిత్త సంస్కా
రాన్ని పూర్వజన్మ సుకృతాన్నిబట్టి భగవత్సాన్ని ధ్యాన్ని చేరుతారు భక్తులు.

మ॥ సమతన్ స్నేహముచే సుతత్త్వమును, విశ్వానంబుచేతన్ సభి
త్వము, బాలన్ హితవృత్తి చేతను సుహృత్త్వంబున్, సుమంత్రోపదే
శము చేతన్ నిజదేశికుండనక, నిచ్చల్ పూజ్యుడౌ, నిష్పదై
వములై వారికి, గాలచక్ర భయముల్ వారింపుదున్గొవునన్!

అని చెబుతాడు. ఇట్లా సాంఖ్యయోగం బోధించి, ఆమెకు సులభ తరుణోపాయంగా “తల్లి” భక్తిని మించిన తవస్సు, యోగం యజ్ఞం లేవుగాకలేవు నిరంతరం శ్రీమన్నారాయణుని శ్రీచరణారవిందాలను ఏకాగ్రతతో స్మరిస్తూ ఆయన అనంత కోటి నామాలతో ఒక నామాన్ని నిరంతరం జపిస్తూ, ఆయన పై సర్వభాధ్యతలు వదిలి శరణాగతిచెందే ఉత్తమభక్తి, ఉన్నతభక్తి మూడభక్తి ఒక్కటే చాలు మోక్షం కరతలామలక మౌతుంది అని బోధిస్తాడు. శ్రీవైష్ణవ సాంప్రదాయంలో నేటికీ సాంప్రదాయానుసారంగా వస్తున్న పూజావిధి ప్రకారం.

ముందుగా శ్రీహరి శ్రీచరణాల మొదలు, మణిమయ కిరీటం వరకూ. ఆయన పాదాలు, పీతాంబుర శోభిత కటిప్రదేశం, వైజయంతీ మాలాలంకృత వక్షస్థలం. శంఖ, చక్రగదా పద్మహస్తాలు ధరించిన చతుర్భుజాలు, చక్కని ముఖబింబం, కరుణరసం జాలువారే చల్లని చూపులు భక్తకోటిపై ప్రసరింపజేసే నేత్ర యుగ్మం, మణిమయ కిరీటం-ఇలా నఖశిఖ పర్యంతం ఆ దివ్య మంగళ విగ్రహాన్ని, అతర్వాత అమూర్తి మహోన్నత గుణాలనూ కీర్తిస్తూ పూజిస్తూ, భక్తి తత్వం ఒక్కటే సర్వ శరణ్యంగా సాగిపోతేచాలు, స్త్రీ వృద్ధ, బాలక, వయోరూప, కులమత తేడాలు లేకుండా మానవ, దానవ, వానర, క్రిమి కీటక, మృగ, పక్షిగణం అనే బేధం లేకుండా సర్వప్రాణికోటికీ ముక్తి లభించి తీరుతుంది. ఆణిమాద్యష్ట సిద్ధుల సాధనలాంటి ప్రలోభాలకు లోనుగాకుండా భక్తులు మోక్షంమీదే స్థిరమైన బుద్ధి కలిగివుండాలి. సర్వసంపదలకూ మూలమైన దైవమే మవకు సాక్షాత్కరించాలి. కానీ-ఈ సర్వసంపద ఆ భగవంతుని కృపతో దానంతటదే చేకూరుతుంది.

తామస, రాజస, సాత్వికభక్తి యోగాలలో, సాత్విక భక్తి యోగం వుత్కృష్టమైనది. కాబట్టి తల్లి,

క॥ విను, సర్వభావముల బర-ముని,

ననఘు, ననంతు, నీతుఁ, బురుషోత్తము స

న్ననమున భజియుంపుము, ముద

మున బునరావృత్తి లేని ముక్తి లభించున్.”

అని బోధిస్తాడు కపిలుడు. అంతేకాదు ఈయోగరహస్యాలు, దైవభక్తి లేనివారికి దైవం అంటే నిర్లక్ష్యం గలవారికి బోధించక; నిజమైనభక్తి శ్రద్ధలు గలవారికి బోధించాలి. అని ఆదేశిస్తాడు కూడా దేవహూతి & మారుని బోధతో, విరక్తి మార్గం తెలుసుకొని సరస్వతీ, బిందు సరోవర తీరంలో, ప్రగాఢ భక్తి వైరాగ్యాలతో భగవంతునిలో ఐక్యం అయిపోయింది కపిలుని సాంఖ్య యోగం యోగులెందరికో మార్గదర్శనం అయ్యింది నాటికి నేటికి.

ధృవుడు

ఏ యుగంలో నయినా, ఏరంగంలో నయినా ఒకనొక వ్యక్తి, మహా స్మృతుడుగా మారాడూ అంటే, ఆమార్పు వెనుక ఒక బలవత్తరమైన సంఘటన, ఆసంఘటన తాలూకు స్పందన. ఆసంఘటన తాలూకు ప్రేరణ తప్పని సరిగా వుంటాయి. అలాగే ఒకడు అస్తికుడుగా మారినా. ఒకనొక స్త్రీ అదృశ్య హస్తం ఆమార్పు వెనుకాల వుండితీరుతుంది. ఇది చరిత్రలో తిరుగులేని సత్యం. ఏందరో అతి కాముకులైన వ్యక్తులు, వేశ్యాలోలురు, ఆలశ్యం కారణంగానే, తపోనిధులుగా, మహాత్ములుగా మారిన కథలన్నీ చరిత్రలో వున్నాయి. అనాటి పుండరీకాక్షుడనే భక్తుని మొదలు, నీన్న మొన్నటి వేమన వరకూ పైకోవలోకి వస్తారు. వన్నెండు మంది ఆళ్వారులలో ఒకరైన ఆళ్వారు, విప్రనారాయణుడనే పేరిట ప్రసిద్ధి పొందినవాడూ అయిన మహానీయుని కథకూడా ఆ కోవలోనిదే.

ఇక బాలభక్తులుగా భాగవతంలో ప్రసిద్ధికెక్కిన వారిలో ధృవుడు, ప్రహ్లాదుడు ముఖ్యులు. ఒకరికి పినతల్లి, తల్లిద్వారా జరిగిన బోధ భక్తికి మార్గమైతే, మరొకరికి తల్లిగర్భంలో తానుండగానే దేవఋషి నారదమహర్షి బోధ మార్గదర్శకం అయింది.

స్వాయంభువమనువు, శతరూపల కుమారులైన ప్రియవ్రత, ఉత్తాన పాదులలో, ఉత్తాన పాదుడనే అతనికి ఇద్దరు భార్యలు. సునీతి, సురిచి అయితే ఉత్తానపాదుడు రెండవభార్య అయిన సురిచికి దాసాసుదాసుడు. ఒక విధంగా భార్యా విధేయుడు. ఆమెమాట కాదనే ధైర్యం ఆయనకు లేమగాకలేదు.

సునీతి కుమారుడు ధృవుడు, సురిచి కుమారుడు ఉత్తముడు. ఒక రోజు సురిచి కుమారుడైన ఉత్తముడు తండ్రి అయిన ఉత్తానపాదుడి ఒడిలో కూర్చుని గారాలు పోతున్నాడు. ఆ సమయంలో అక్కడకు వచ్చిన బదేంద్ర బాలుడైన ధృవుడికి కూడా తమ్ముడిలానే తానూ తండ్రి ఒడిలో కూర్చుని ఆనందించాలని ఆశ కలిగింది. తండ్రి దగ్గరకు వెళ్ళాడు. రెండవ భార్య కసుసన్నలలో మెరిగి ఆ తండ్రి, కొడుకును అదరించలేదు. ఆ భార్య కోపానికి భయపడి. పినతల్లి అయిన సురిచి ధృవుణ్ణి ఈ పడిస్తు హేళన, తిరస్కారం నిండిన స్వర్ణంతో,

తే॥ గీ॥ తండ్రి తొడనెక్కు వేడుకదగిలేనేని,
బూని నాగర్భమున నాడుపుట్టన్యక
గర్భమున బుట్టి కోరిన గలదెనేడు
జనకు తొడ యెక్కు భాగ్యంబు సవతికొడుక!

అని అంటుంది. తండ్రిముందు పినతల్లి ఆడిన కఠినోక్తులకు బాధపడ తాడు ధృవుడు. తండ్రికూడా మారుబలకగపోగా సవతితల్లి మరో సలహాకూడా ఇస్తుంది హేళనగానే.

క॥ “అదిగావు నీవధోక్షజ, పవపద్మము లాశ్రయింపు పాయక, హరి నా
యుదరమున బుట్టనిచ్చును వదలక యట్లయిన ముదము వడసెదవనఘా.

అంటూ అపసహాయంలో ఆమాటలు ములుకులై నాటుకున్నాయి. నేడుగా తల్లి అయిన సునీతి వద్దకు వచ్చాడా బాలుడు. ఆ సరికే సవతి అయిన సురిచి ద్వారా తన కుమారునికి జరిగిన అవమానం దాన దాసీల

ద్వారా వినివున్న సునీతి. ధృవుణ్ణి అట్కున జేర్చుకొని దుఃఖిస్తూ

క॥ పెరిమిటి చేతను బెండ్లామనికాదు, నికృష్ట దాసియనియును బిలువం
గను జాలని దుర్బగురాచనగల నా కుక్షినుదయమందిన కతనన్!

క॥ నినునాడిన యాసురచి వచనములు సత్యంబులగును, సర్వ శరణ్యం
డనగల హరిచరణంబులు గను, జనకుని యంక మెక్కగా దలతేనిన్!

అని సహజ స్త్రీ స్వభావమైన దీనాలాపములు చేస్తుంది. ఆ శోకం తోనే కుమారుణ్ణి ఊరడిస్తూ “సకలలోకై క సరణ్యుండు దీనజన బాంధవుడు అయిన శ్రీహరిని మనసారా ధ్యానించు నాయనా. లోగా బ్రహ్మది దేవతలు, మీతాత అయిన స్వాయంభువ మనువు మొదలైన వారంతా శ్రీమన్నారాయణుని పూజించి, ధ్యానించి, అత్యంత వున్నత పదవులు పొందారు. నీ, నా దుఃఖాన్ని ఉపశమింప జేయ గలిగినవాడు ఆ శ్రీహరి ఒక్కడే” అంటుంది.

తల్లిబోధ బీజమై నాటుకుంది. ధ్రువుని హృదయక్షేత్రంలో.

ఆ రాత్రికి రాత్రి అంతఃపురం కదిలి శ్రీమన్నారాయణుని ప్రత్యక్షం చేసుకోవాలనే ధృఢ చిత్తంతో అరణ్యాలకు బయల్దేరాడు ధృవుడు. నారదమహర్షి ఆ బాలునికి ఎదురై, ఇంత చిన్నవయసులో ఇంత పెద్ద పట్టుదల వద్దనీ, మహాయోగులకు కూడా సాధ్యంకాని విష్ణుదర్శనం అంత తేలికగా లభించదనీ వారింపజూస్తాడు. కాని ధృవుడు తన పట్టుదల వదలడు. తన వినతల్లి హేళనకు జవాబుగా తాను ఈ ముల్లోకాలలోనూ ఎవరూ సాదించలేని అత్యున్నత పీఠాన్ని అధిరోహిస్తేనే తప్ప తనకు శాంతి లేదనీ, అందుకు శ్రీమన్నారాయణుని చరణారవిందాలు వదలక పట్టుకుంటాననీ చెబుతాడు. నారదుడు సంతోషించి ద్వారకాక్షర కలితమైన “వాసుదేవ” మంత్రాన్ని ఆ చిరంజీవికి ఉపయోగించి, మధువనం తవస్సుకు అనువైన ప్రదేశమని సూచిస్తాడు.

సీ॥ హరికిరీట కేయూర కంకణ మనభూషణుడాంశిత పోషణుండు
 లాలిత కాంచీ కలావ శోభిత కటి మండలుం, డంచిత కుండలుండు,
 మహనీయ కౌస్తుభమణిఘృణి చారు గైవేయకుండానందదాయకుండు
 సలలిత మన శంఖ చక్రగదా పద్మహస్తుడు, భువన ప్రళస్తుండజుడు.

తే॥ గమసారభ వనమాలికాధరుండు
 హతవిమోహుండు, నవ్యవీతాంబరుండు
 లలిత కాంచన నూపురాలంకృతుండు,
 నిరతిశయ సద్గుణుడు దర్శనీయతముడు.

నీ కోరిక తీసుస్తాడని ఆశీర్వదించి వెళతాడు నారదమహర్షి. ఇక ధృవుడు బాలునికి తగని పట్టుదలతో హఠ యోగక్రియలో, మొదట్లో మూడు రోజుల కొకసారి ఆహారం తీసుకుంటూ ఆ తర్వాత, జలహాతునిగా, ఆ తర్వాత వాయు భక్షకునిగా, ఆ తర్వాత వాయువునూ బంధించి, తీవ్ర సమాధి నిష్ఠలో ఆరు నెలలు ఘోర తపస్సు చేస్తాడు, ఆ తర్వాత తపస్సుకు పృథివి కంపించింది. దిక్కుదులు ఒణికి పోయాయి. ఒకే ఒక కాలి బ్రాటనవేలు ఆధారంగా, హృదయంలో వంకజనాభుని మూర్తిన్ని లిపి, నేలమీద నిల్చుని స్థానంపై పోయిన ధృవుని తపశ్శక్తికి జగన్నాథుడు కూడా చలించి పోయాడు. భక్తపరాధి నుడై పరుగున వచ్చాడు. ధృవుడి ముందు ప్రత్యక్షమైనాడు నాయనా!" అంటూ.

ఇక ధృవుడి అనందానికి అవధులేవు. పోతన కవిత్వానికి అవధులేవు భక్త్యావేశపు యురీలో, శ్రీమన్నారాయణుని స్తోత్రం చేయుటలో అటు ధృవుడూ, ఇటు పోతనా తమని తాము మరచిపోయి భక్తుల హృదయాలలో మూలమ్రోగి పవ్యసుణి, కుమమ హరాలతో, నిరాజనాలతో భగవంతునీ, భక్తకోటిని ముంచెత్తి వేశారు.

చ॥ హరి! భజనీయ మార్గ నియతాత్మకులై భవదీయమూర్తివై
 వఱలిన భక్తి యుక్తులగు వారల సంగతిఁ గల్గజేయు స
 త్పురుష సుసంగతిన్ వ్యసనదుస్తవ సాగర మప్రయత్నతన్
 సర సభవత్కథామృద రసంబున మత్తుడనై తరించెదన్.

అంటూ స్త్రోతం చేసిన ధృవుని భక్తికి మెచ్చి, భక్త వరదుడు-భక్తుని మనసులోని కోరిక తెలిసి.

క॥ ధీరవ్రత రాజన్యకుమారక! నీ హృదయమందు మసలిన కార్యం
బారూఢి' నెరుంగుదు నారయనది వొందరానిదై నను గిత్తున్.

అని ఆభయమిచ్చి గగనంలో నక్షత్ర మండలం కూడా అధిగమించిన తర్వాత “ధ్రువక్షితి” అనే మహాన్నత స్థానాన్ని ప్రసాదించాడు. సప్తర్షి మండలాన్ని కూడా అధిగమించి, నాటికీ, నేటికీ, ఏనాటికీ శాశ్వతంగా “ధ్రువ నక్షత్రంగా” వెలిగే అద్వితీయ స్థానాన్ని ప్రసాదించి సంతృప్తుణ్ణి చేశాడు. బాలభక్తుణ్ణి భగవంతుడు అంతేగాక ఒకసారి శ్రీహరి కరుణాకటాక్షాలు ప్రసరించిన వారికిక ముల్లొకలలోనూ శత్రువులుండరు. ఒకనాడు తిరస్కరించిన పినతల్లి, తండ్రి వగైరాలు నీ పాదాక్రాంతు లొతారనీ చెబుతాడు శ్రీహరి. రాజ్యపాలనచేసి చివరగా “ధృవక్షితి” లో వెలుగొందమని ఆనతిస్తాడు హరి అంతర్దానమౌతు.

ధృవుడు రాజధానికి తిరిగివచ్చి, తండ్రి, తమ్ముడు, పినతల్లి తనకు క్షమాపణలు చెప్పుకోగా, తల్లి ఆనందించగా యవ్వనం వచ్చాక తండ్రిచేత పట్టాభిషిక్తుడైనాడు. రాజుగా ఉత్తానపాదుడు ధృవుని రాజునుచేసి తపోవనాలకు వెళ్ళిపోయాడు. ఉత్తముడు వేటకు వెళ్ళి గంధర్వులచేత మరణించాడు యుద్ధంలో. ఉత్తముని తల్లి అయిన సురుచి కూడా కొడుకు చనిపోయాడనే దుఃఖంతో కారడవులకు తల్లడిల్లుతూ పొయి అక్కడ దావాగ్నికి ఎర అయి చనిపోయింది.

తన తమ్ముణ్ణి గంధర్వులు చంపారనే అనుమానంతో ధృవుడు గంధర్వ రాజు మీదకు యుద్ధానికి వెళ్ళి, వాళ్ళని చిత్రహింసలు పెడతాడు. అప్పుడు తాత అయిన స్వాయంభువ మనువు ప్రత్యక్షమై హరి భక్తులకిలా అకారణ ద్వేషం అనుమానం ఆదారమైన వైరం వసికిరావని బోధిస్తాడు. కుబేరుడు స్వయంగావచ్చి.

మనుచునుమని “మనుమను” మని మనమున దీచించిమరి వెళతాడు ధృవుడుకూడా సకల జన రంజకంగా రాజ్యపాలనచేసి శిశుమూర వ్రజాపతి కుమార్తె అయిన “భ్రమి” అనే ఆమెను, వాయుపుత్రి అయిన “ఇల” అనే ఆమెను వివాహమాడతాడు. భ్రమిక ‘కల్పడు’ ‘వత్సరుడు’ అనే కొడుకు లిద్దరు, ‘ఇల’ కు “ఉత్కల” అనే కొడుకు అతిమనోహర రూపయైన మరో కుమార్తె కలుగుతాడు. చివరగా, ధృవుడు-తాను కోరుకున్న “ధృవదుక్షితి” కి తరలి వెళతాడు.

మొత్తంమీద విష్ణుభక్తులలోనూ, బాలభక్తులలోనూ, ప్రఖ్యాతి కెక్కిన ద్రువుడు, ద్రువనక్షత్రం నాటికి నేటికీ తళుక్కున మెరుస్తున్నట్లే, పోతన మహాకవి సందర్భం వచ్చిరాగానే భక్త్యావేశంతో జలజలపారే గంగలా దొర్లించిన పద్యాలు విష్ణుస్తోత్ర పద్యాలు-భక్తుల హృదయాలలో మారు మ్రోగుతుంటాయి ఏనాటికీ.

సతీదేవి

పురాణాలన్నిటిలో హిమవత్సర్వత పుత్రికగా భ్యాతినొందిన పార్వతీ దేవికి, సురేదేవుడికి. దేవతలు లేనన్ని పేర్లు, కథలు, గౌరవభక్తి ప్రవక్తులు వున్నాయి. ఆసేతు హిమాచలం ప్రతి జాతిలోనూ, ప్రతి మతంలోనూ, “అమ్మవారి” స్థానంలో పూజలు అందుకుంటూనే వుందామె ఇంటింటా “నా తల్లి తండ్రీ ఎవరోనాకు తెలియదు. అని చెప్పే అనాధలు దేవగంధర్వ జాతుల వారూ వున్నారు గానీ, “అమ్మవారంటే ఎవరో తెలీదు.” అనే మానవ దానవ మరే ఇతర జాతులూ లేవు ఈ భూమిమీద కనకదుర్గ మొనలు కాశీ విశాలాక్షి వరకూ, భగవతి మొదలు బతికమ్మ వరకూ వివిధ రూపాలలో వివిధ నామా లలో వివిధ ప్రదేశాలలో నాటికీ, నేటికీ ఏనాటికీ పూజలందుకుంటూనే వుంది. సర్వమంగళ స్వరూపిణీ అయిన అమ్మవారు. ప్రతి అడపిల్ల పేరులోనూ (మరింత నాస్తికంగానో, అతి అభ్యుదయంగానో భావించి ‘వంకాయ, బెంకాయ, చీపురు, చేట, లాంటి పేర్లు ఆలోచించే వారికిగాక సాధారణ, సగటు

కుటుంబాలలోని ఆడపిల్లలు పేర్లలో) ఎవరో ఒక అమ్మవారిపేరు అంతర్గతంగా వుంటూనే వుంది. ఇక వివాహాది సమయాలలో వధువుచేత 'మంగళ గౌరి వ్రతం, మంగళ గౌరిపూజ అంటూ చేయిస్తుంటారు. కేవలం సుమంగళిగా పరిపూర్ణ జీవితమూ, భర్త అనురాగమూ, బిడ్డలతో కూడిన చల్లని సంసారమూ నీకు మల్లనే నాకూ వ్యసాదించు తల్లీ' అని ఆ నవ వధువు మనసారా కోరు కోవటమే ఆ వ్రతం ఆ పూజలోని ఉద్దేశ్యం.

ప్రాతివ్రత్యంలో పార్వతీదేవి ఆదర్శప్రాయురాలు వారీలోకానికి రామాయణ కావ్యంలో సీతాదేవి భర్తను అనుసరించటంలోనూ; అగ్నిపరీక్షతో నెగ్గి పునీతురాలిగా కీర్తింపబడటంలోనూ, ఆ సేతు హిమచలం మహాశిల్పాలుగా ఎట్లా ఆ చంద్రార్కం నిలిచిపోయిందో, పార్వతీదేవి తన అచంచల భక్తి విశ్వాసాలతో కఠోర జవతవ నియమాలతో కూడిన తపస్సుతో, భోళాశంకరుడు భక్తవ శంకరుడు, లయకారకుడూ, మోక్షప్రదాత అయిన ఈశ్వరుణ్ణి భర్తగా పొందింది. ఈశ్వరుడు కూడా ఆమె భక్తికి, తనయందు లగ్నమైన ఆమె హృదయాంతర్గత ప్రేమకు ముగ్ధుడై, తన శరీరంలో సగభాగంలో ఆమెను కలుపుకొని 'అర్ధినారీశ్వరుడుగా' ప్రఖ్యాతుడయ్యాడు. "అర్ధాంగి" అనే మాట శివపార్వతుల వలన ఉత్పన్నమైన పదమే.

భర్త భోగభాగ్యాలతో వున్నపుడూ, భర్త ఎక్కువ 'సిరి' గలవాడైనపుడూ, భార్య (స్త్రీ) ఆ భర్తని ప్రేమించటంలో ఆశ్చర్యమూ, అసహజమూ ఏమీలేవు, ఆమె కోరిన వ్యతి కోరిక తీర్చగల ఐశ్వర్యం ఆ భర్తకు వుంటుంది. అర్ధికంగా అదినాటికే నేటికీ ఎందరు స్త్రీల (భార్యల) వట్లనో ఋజువౌతున్న నగ్నసత్యం.

కానీ భర్తకు ఏ ఐశ్వర్యాలూ లేవనీ ఐహిక సంబంధమైన ఏ కోర్కెలు తీరవనీ, ఏ భోగభాగ్యాలకూ ఆస్కారం లేదనీ, తెలిసి, చూసి, ఆభర్తనే కోరు కోవటం, ఆ భర్తనే అనుసరించటం ఆభర్త తప్ప మరో ఆలోచన, ఆరాధన, దైవం, లేకుండా వుండటం. కొందరు స్త్రీలకే సాధ్యం. అలాటి వారే ఆభర్తల చేత కూడా అనన్య సామాన్యంగా గౌరవించబడి, మహాపతివ్రతలుగా

కిర్తింబడి ఆసేతు హిమాచలం, అచంచార్కం చిరంజీవినులుగా గీలిచిపోతారా అనసూయ, అరుంధతి, సీత, సావిత్రి ఇలాంటివారిలో కొందరు. పార్వతీదేవి వీరందరికీ తలమానికం, వీరందరికీ ఆదర్శ మహిళ. వారికేకాదు ప్రతి స్త్రీకీ ఆమె ఆదర్శనతి.

శ్రీమన్నారాయణుని భార్య అయిన లక్ష్మీదేవి క్షీరసాగరంలో ఉద్భవించగా ఆమె అపురూప లావణ్యానికి సర్వదేశత గడాలూ అద్భుతపడుతుండగా, ఆమె ఎవరిని వరిస్తుందోనని కుతూహలంతో అందరు నిరీక్షిస్తున్న తరుణంలో, ఆమె చూపులు శ్రీహరిపైనా, శ్రీహరిచూపులు ఆమెపైనా పరస్పరాకర్షణతో అనురాగంతో నిలిచిపోయాయి. ఆమెను శ్రీమహాలక్ష్మిని తన వక్షస్థలంలో స్థానం ఇచ్చి భార్యగా చేసుకున్నాడు శ్రీమన్నారాయణుడు. కానీ ఆమె చంచల స్వభావురాలు తరచూ స్థాన చలనంతో పరుగెడుతుంటుంది.

బ్రహ్మ ముఖంనుండి ఉద్భవించిన సరస్వతి, బ్రహ్మ ఇల్లాలై ఎవరో కొందరు మహాకవులకు, మహర్షులకు తప్ప, గోచరించదు ప్రపన్నురాలుకాదు. లక్ష్మీ సరస్వతులు ఒకచోట కలిసి వుండటమూ అరుదే.

ఇలా త్రిమూర్తుల ఇల్లాళ్ళలో, పార్వతీదేవి ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వం గలిగిన స్త్రీమూర్తి కపాలహస్తుడు విభూది అంగరా గంగా కలవాడూ, కైలాసాచల నివాసీ, స్మశానవాసీ, ప్రమధగణ సేవకుడూ, అయిన ఈశ్వరునిలో ఆమె “పరతత్వాన్ని” గ్రహించుకుంది. ఐహిక ఐశ్వర్యాల డాంబికతలేని ఆ నిరాడంబరునిలో దిగంబరునిగా అవధూత లక్షణాలతో భాసించే ఆ బోళాళంకరునిలో ఆమె సర్వసృష్టిని నిలయాలకూ మూలమైన మోక్షమనే మహదైశ్వర్యాన్ని మనోనేత్రాలతో దర్శించింది. అంచేత ఆమె ఆయనలో అర్థశరీరింగా ఐక్యమై సుమంగళీత్వానికి, పాతివ్రత్యానికి కొత్త ఆర్థాన్ని, విలువనూ, తెలియజెప్పింది, లలిత, రాజరాజేశ్వరి, పగైరా నామాలతో, శ్రీపత్రార్చనలతో శ్రీవిద్యకు శ్రీకారం చుట్టినదీ పార్వతీదేవీ. శ్రీకైలభమరాంబను “మా ఇంటి అడపడుచు” అని గర్వంగా చెప్పుకుంటారు కన్నడిగులు. “మా అడపిల్ల”

అని చెప్పుకుంటారు శ్రీకైల ప్రాంతపు చెంచుజాతులవారు - ఆమాయకులు, మూఢభక్తులూ అయిన గిరిజనులు. మధుర మీనాక్షిని 'పాండ్య రాజతనయ' అంటూ తమ అడవడుచుగా అభివర్ణించుకొని గర్వపడతారు తమిళులు (దక్షణాతులు)

ఇక ఉత్తర హిందూదేశంలో వింధ్యవాసినీ, హైమవతి, కాశీ వీరంతా పృథ్వాత దేవతామూర్తులు. కాశీ విశాలాక్షి, కాశీ అన్నపూర్ణ వీరంతా పార్వతీ దేవి అంశలు కాళిదాసు మహాకవి కవిత్వానికి మూలమైన కాశీ. ఆదిశంకరాచార్యునిచేత వివిధ రూపాలలో స్తోత్రం చెయబడిన శక్తి స్వరూపిణులు. శక్తి యంత్రాలు శ్రీవక్రాలు అన్నీ ఆ దేవి మూర్తివే. ఆసేతు హిమాచల "వర్వత రాజపుత్రి, పార్వతి, హైమవతి, దుర్గ, చండి. కాళి, దాక్షాయణి, లక్ష్మి సరస్వతి వగైరా ఎన్నో రూపాలతో పూజలందుకొనే పార్వతి-అపురూప సౌందర్యరాశి. అమ్మలగన్న అమ్మ పోతన కవికూడా అమ్మలగన్న అమ్మ, ముగ్గురమ్మల మూలపుటమ్మ, చాల పెద్దమ్మ, సురారులమ్మ, కడుపాండి బుచ్చినయమ్మ తన్నులొనమ్మిన వేల్పుటమ్మల మనంబుల నుండెడియమ్మ, దుల్లమాయమ్మ కృపార్థ నిచ్చుత, కివిత్వ, మహత్వ, పటుత్వ సంపదల్ అని మహాద్భుత కివితా వేశంతో, భక్త్యావేశంతో మొక్కి మరీ భాగవతం ఆరంభించాడు.

ఆమె సౌందర్యం, సౌశీలం, రాశీభూతమైన చల్లని తల్లి రావణాసురుని లానే మదోన్మత్తుడూ, మహిషాసురునిలాటి పశుతుల్యుడూ, చండముండ, శంభ నిశుంభులలాటి మూఢ చిత్తులూ తప్ప ఆ తల్లిని మోహద్యుష్టితో చూడరెవరూ ఆటాలగోపాలానికి ఆమె కన్న తల్లి, జగజ్జనని. ఆమె దయారస దృష్టిచాలు-ముల్లోకాలూ కాపాడటానికి.

అదే ఆమె ప్రత్యేకత.

ఆమెలాటి అడవిల్ల తమ వశకీర్తి ఇనుమడింపజేయాలను కొంటారు పృథి అడవిల్ల తల్లిదండ్రులు.

ఆమెలాటి పాతివ్రత్యంతో ఆమె పొందిన రకం భర్త అనురాగంతో ఆమెలాటి సుమంగళిత్వంతో తమ బ్రతుకులు పండిపోవాలను కుంటారు. అవి వాహిత కన్యలు, వివాహిత స్త్రీలు,

ఆమెలాటి అపారమాత్మత్వమే తమ జీవిత పరమావధిగా సాధిస్తారు యోగినులు (కారదాదేవి లాటి మరెందరో మహాన్నత స్త్రీలు)

క్షీర సాగర మధనం సందర్భంలో దావాగ్ని వెలువడి; సర్వలోకాలను మ్రింగేలా వృద్ధి పొందుతోంది, సర్వదేవతా గణాలూ ఆ మహాగరళ దావాగ్ని కీలకకు భీతిల్లి పారి పోసాగాయి. ఆ సమయంలో ఈశ్వరుణ్ణి హోలాహలరూప మైన ఆ దావాగ్నిని నివారించవలసిందిగా సర్వదేవ గణాలూ ప్రార్థించి, సర్వమంగళ అయిన శివనతిని, శివుణ్ణి మెప్పించవలసిందిగా వేడుకుంటాడు.

ఆమె అంగీకరించి ఈశ్వరుణ్ణి కోరుకుందా హోలాహలం నిగ్రహించ మని ఆ సందర్భంలో పోతన మహాకవి అత్యద్భుత వర్ణన పరికించండి.

మ॥ అమరన్ లోక హితార్థమందు నభవుం “డౌగాక” యం చాడెఁబో
యమగుల్ భీతిని “మ్రింగుమీ” యనిరివో, యంభోజగర్భాదులుం
దముగావన్ ‘హరలెమ్ము! లెమ్మనిరి’ వో తాజూచి కన్గంట, న
య్యుమ, ప్రాణేశ్వరునెట్లు మ్రింగుమనె నయ్యుగ్రానల జ్వాలలన్,

అని పరిక్షిత్తు ఆశ్చర్యంగా అడుగగా, శుకయోగీంద్రుడు జవాబిస్తాడు.

క॥ మ్రింగెడివాడు విభుండని,
మ్రింగెడిదియు గరళమనియు, మేలని పృజకున్
మ్రింగుమనె సర్వమంగళ, మంగళ
సూత్రంబు నెంతమది నమ్మినదో!.

అంటూ,

ఆమె భక్తి అలాంటిది ఆమె భక్తజన రక్షణా ఆశురత అలాంటిది. ఆమె భర్తపై ఆమెకుగల అవంఛల విశ్వాసం అలాంటిది ఆమెకుగల ఆత్మ విశ్వాసం అలాంటిది. అంచేత ఆమె ఈశ్వరునిరాజీ శర్వాదీ అయింది. శివసతి శివ అయింది ములోకాలకూ నాటికీ నేటికీ, ఎనాటికీ జగజ్జనని అయింది.

ఆమె దక్షుని వదమూడుమంది కుమార్తెలలో ఒకరైగా “సతీదేవి” గా జన్మించింది “దక్షాధ్వరధ్వసం” అనే కథకు నాయక అయింది. ఆమెను దక్షుడేకోరి శివునికిచ్చి పెళ్ళిచేశాడు, కానైతే బ్రహ్మ పుత్రుడైన దక్షుడు (దక్ష ప్రజా తికి తన ఐశ్వర్యం మీదా, తన అధికారంమీద, తన మంత్రశాస్త్ర విహిత తపశ్శక్తిమీదా. ఎనలేని గర్వం, అహంకారం వున్నాయి. తన అల్లుడైన ఈశ్వరుడు నిర్దమిడనీ, స్మశానవాసీ కపాలధారి భస్మాంగరాగుడూ, మౌనీ అసీ-ఒక విధమైన తిరస్కార భావమూ వుంది. లోలోపల తన గొప్ప ప్రదర్శింపు కొనే తత్వం దక్షునిది. తనగొప్ప తనంలోనే నిగ్రహించుకొనే మహత్తత్వం ఈశ్వరునిది, తన ఐశ్వర్యం శాశ్వతమనే భ్రమ దక్షునిది.

సర్వ ఐశ్వర్యాలకు మూలం శాంతి, తపస్సు అనే భావం ఈశ్వరునిది.

తనను అందరూ నమస్కరించాలనే అహంకారం దక్షునిది. తనలో తాను తారకనామం జపిస్తూ సర్వాంతర్యామికి మాత్రం మౌనంగా లోలోపల మ్రొక్కుతూ రాగాది అరిషడ్వకారాలుగల అహంకారాలకు అభివాదనం చేయి నవసరం లేదని భావించే మహత్తత్వం ఈశ్వరునిది.

ఇక్కడే ఆ ఇద్దరిమధ్యా వైర్యం ప్రారంభమైంది.

అది ఎలా కొనసాగిందో, చివరకేలా పరిణమించిందో తెలుసుకుందామా.

సతీదేహ పరిత్యాగం

పూర్వం బ్రహ్మచేస్తున్న యజ్ఞం చూడటానికి దక్షుడు అట్టహాసంగా వచ్చాడు. అక్కడ యజ్ఞం చూస్తున్న దేవ, బ్రాహ్మణ ఋషిగణమంతా బ్రహ్మ పుత్రుడైన దక్షుని వట్ల గౌరవాభిమానాలలో, తమతమ అసనాలమీదనుండి లేచి, ఆయనకు అభివాదనం చేశారు. కానీ అక్కడేవున్న ఈశ్వరుడు మాత్రం నిర్వికారమూర్తి గనుక, నిమిలిత లోచనుడిలా, దక్షుని చూచి చూడనట్లూర కున్నాడు. అదే దక్షునికి తగని కోపాన్ని కలిగించిన అంశం. వెంటనే రాక్షస తామస భావాల ప్రతిబింబంలా మారిపోయిన దక్షుడు ఆ భావాలకు అక్షర రూపం ఇస్తూ ఈశ్వరుణ్ణి నిందించసాగాడు. సఖాసదులందరి ముందు “నా కూతురైన సతీదేవిని ఈ మర్యాదలు తెలియనివాడు, నా అంగీకారముతోనే వివాహమాడాడు కదా, నాకు నమస్కరించకపోగా, నన్ను పలకరించనై నా పలకరించలేదు”. అంటూ మొదలెట్టి.

సీ॥ అనయంబులాప్త క్రియాకలాపుడు మానహీనుడు మర్యాదలేనివాడు,
మత్తప్రచారుడున్నతప్రియుడు దిగంబరుడు భూతప్రేత పరివృతుండు
దామసప్రమథ భూతములకు నాధుండు, భూతిలిప్తుండ స్థిభూషణుండు
నష్టకౌమండు నునర్చనాధుడును దుష్టహృదయుడుగ్రుడును బరేతభూని

తే॥ గీ॥ కేతనుడు, వితతస్యస్త కేళు, దళుచి
యలున యితనికి శివనాముండను ప్రవాద
మెటులు గలిగె? ‘నశివు’డగు నితనినెఱిగి
యెఱిగి పేదంబు శూద్రునకిచ్చినటులు.

“నా కుమార్తెను ఈతనికి విధి ప్రేరితుడనై ఇచ్చానుకదా.” అని నానా దుర్బాషలాడాడు దక్షుడు అంతటితో ఆగక,

క॥ “ఇతడింద్రోపేంద్ర పరీవృతుడై మఱి సనుయమున హవిష్కాగము, దేవతలంగూడగ మహిత నియతి బొందకయుండుగాక ‘యనిశపియించెన్

ఇంత జరిగినా శాంతస్వరూపుడైన ఈశ్వరుడు కోపించలేదు సరిగదా దక్షుని నిందాలాపాలాయన హృదయానికి ‘ఈశ్వరస్తుతి’ లా వినిపించి, మౌనంగా తన ధ్యానంలో తానుండి పోయాడు. అదీ ఈశ్వరుని ప్రత్యేకత. కానైతే ఈశ్వర భక్తాగ్రేసరుడు, వాహనమూ ఆయిన నందీశ్వరుడు, తన స్వామిని నిందచేసిన దక్షుని మాటలు సహించలేక పోయాడు. “ఈదక్షుడు తన మానవ శరీరం గొప్పగా భావించి ఈశ్వరుణ్ణి ఇలా నిందించాడు గనుక, ఇతడు త్వరలోనే ‘మేక ముఖం’ గా మారుతాడు పైగా ఈ సమయంలో దక్షుని సమర్థించిన బ్రహ్మణ, దేవతలెవరైతే వున్నారో వారంతా “హరిద్వేషం” కారణంగా, యాచకులై, అపవిత్ర పృవర్తన గలవారుగా మారిపోతారు, అని శపించాడు వెంటనే దక్షుని సమర్థిస్తూ భృగుమహర్షి, రుద్రీ అనుచరులైన వారంతా నష్టశౌచులై, హీనవర్తనులై, పదాచారిహీనులై వుంటారని శపిస్తాడు ఇట్లా శాప ప్రతిశాపాలతో ఆ బ్రహ్మ యజ్ఞం జరిగిపోయింది.

ఆ తర్వాత ఇక దక్షుడు తన అల్లుడైన ఈశ్వరుని లెక్కచేయలేదు. తాను ప్రజాపతు లందరికి అగ్రేసరుడనే గర్వంతోనూ, సకలమంత్ర, తంత్ర శాస్త్రపారంగతుణ్ణి గర్వంతోనూ, ఈశ్వరుడులేని యజ్ఞం నాశనహేతువు అని తెలిసీ, కావాలని ఈశ్వరుని అవమానించాలనే ధ్యేయంతో ‘బృహస్పతి సవన’ మనే యజ్ఞం చేయటం ఆరంభించి, సకలదేవత గణాలనూ సగౌరవంగా ఆహ్వానించి, అల్లుడైన ఈశ్వరునికి అసలు కబురైనా పంపడు. అయితే అనికే వెల్తూ, వస్తూ దేవగణాల స్త్రీపురుషులు కైలాసం మీదుగా గగనచారులై వెల్తూ ఆ యజ్ఞంయొక్క గొప్పదనాన్ని దక్షుని వైభవాన్ని తెగపెట్టడానికై వెల్తుంటారు. వారందరి మాటలు విన్న “సతీ” దేవికి తానుకూడా తండ్రి యజ్ఞాన్ని చూడటానికి వెళ్ళాలనే కుతూహలమూ, అవరిమితమైన ఆకాంక్ష, ప్రలోభము కలిగాయి. భర్తయైన ఈశ్వరుని తాను వెళ్ళబానికి అనుజ్ఞ ఇమ్మని కోరిందా ఇల్లాలు. కన్నతండ్రి పిలుపు లేకున్నా భర్తాలేదండి ఆ పిచ్చి ఇల్లాలు.

ఈశ్వరుడు అర్ధాంగి కోరికలోని అనాచిత్యమూ, ప్రలోభమూ గుర్తించి సర్వవిధాలా నచ్చచెప్పాడు.

సజ్జనులు, సాత్వికులు, భక్తులు అయిన వారు, భాగవతత్వాన్ని నిజంగా తెలిసిన వారూ, అయిన జనులు బంధువులైనా, కాకున్నా వారు పిలిచినా, పిలవకున్నా వెళ్ళటంలో తప్పలేదుగానీ, ఆహంకారులు ఈశ్వరతత్వం తెలియని వారూ, అయిన వారూ బంధువులైనా కాకున్నా, వారు పిలిచినా పిలవకున్నా వారి ఇళ్ళకు వెళ్ళటం అనుచితమనీ, అవమానాలను ఆహ్వానించటమేనని అలాటి మూర్ఖుల వలన అవమానం పొందటంకన్నా మరణం మేలని బోధిస్తాడు.

క॥ కుటిలబుద్ధులయిన కుజనుల ఇంద్రకు

నార్యులేగ, వారనాదరమున

బొమలు ముడివడంగ, భూరిరోషాక్షులై

చూతు; రదియుగాక సుదతి! వినుము.

ట॥ సమదరిపుప్రయుక్త పటుసాయక జర్జరితాంగుడయ్యు, దుఃఖమును దొంగి, నిద్రగన్ముగాని కృశింపడు మానవుండు, నోయుమ విను, మిష్టబాంధవ దురుక్తులు మర్మములంట నాటఁజిత్తమున నహర్నిశంబు బరితాపము నొంది కృశించునెప్పుడున్.

కాబట్టి దక్షతునూభవవై నా నామూలంగా నీవు నీ తండ్రిచేత అవమానింప బడతావు. ఒద్దు అని చెబుతాడు. కానీ దాక్షాయణి మోహం వదల్లేదు. పుట్టింటిమీది మమకారం, తండ్రి యజ్ఞవైభవం ఆమెను నిలువనివ్వలేదు.

(రామాయణంలో పీతాదేవి మాయలేడి ప్రలోభంతో భర్తకు దూరమౌతుంది. సరిగ్గా అలాగే సతీదేవి, తండ్రి యజ్ఞవైభవ ఆకర్షణతో, పుట్టింటి మమకారంతో తనకు తాను దగ్ధమౌతుంది ఆ సీత, ఈసతీ ఇద్దరూ తైత్తిరిలోక్య

పూజ్యలేగాక ఆయా సంఘటనలద్వారా త్రిలోక స్త్రీలకూ వ్రలోభరహితమైన భర్తప్రేమ భర్తసానిధ్యం మించిన ఐశ్వర్యం స్త్రీలకు లేనేలేదని ఋజువు చేసినవారే.)

అలా వెళ్ళటానికి నిశ్చయించుకున్న సతీదేవి నిర్ణయం తెలుసుకున్న పరమశివుడు యిక జరుగవలసినది జరుగక మానదనే నిర్లిప్త వైఖరితో పొమ్మని, వద్దనీ చెప్పక మౌనంగా వుండిపోయాడు.

ఆమె మాత్రం భర్త మీద కించిత్తుకోపం వచ్చి,

తే॥ గీ॥ మతీయు గుపితాత్మయై స్వసమానరహితు
నాత్మదేహంబు పగమిచ్చినట్టి భవునివిడిచి “మూఢాత్మయగుచు”
నవ్వెలదిసనియెజనకు జూచెడు వేడుక సందడింప.”

వినవిసా వెళ్ళిపోతున్న ఆమె వైఖరిచూచి, తమ యజమానురాలు శివపతి మాతృస్వరూపిణి అట్లా నిరాలింకారంగా కోపంగా వున్న పాటున నడచి వెళ్ళటం సహించలేక ఆమె వస్త్రాభరణాలు మొదలై నవి తీసుకొని నందీశ్వరుడు, నందివాహనంగా ఆమెను రుద్రానుచరులు అనుసరించారు సగౌరవంగా.

దక్షుని ఇంట యజ్ఞవాదీకలో అడుగెట్టిన సతినీ-తండ్రి ఆయిన దక్షుడు కన్నెత్తి చూడలేదు, పలకరించలేదు. అసలామె వునికినికూడా గుర్తించనట్లే, తన యజ్ఞ హవిర్బాలను సర్వదేవతలకూ అందిస్తూ ఈశ్వరునికా అధికారిం అవకాశం లేకుండా చేస్తూ, గర్విస్తూ తన పని తాను చేసుకు పోతున్నాడు.

సతీదేవి తల్లి, సోదరులు ఆమెను వాత్సల్యంగా క్షేమమడిగారు. కానీ సతీదేవి తండ్రి వ్రవర్తనతో హృదయం వ్రయ్యలు కాగా, తల్లి, సోదరుల ఆదరం ఆమెకు పూరట కలిగించలేదు. వై గా దక్షునికి భయపడి దేవతాగణం

ఋషులు చాలామంది కూడా ఆమెను నిరాదరిస్తూ గుర్తించలేదు. గౌరవించలేదు. రుద్రుడులేని యాగం ఏమిటని దక్షుని మందలించలేదు.

సత్రీకి తన భర్త అయిన ఈశ్వరుని మాటలు గుర్తుకు వచ్చాయి. అపురూపమైన భర్త అనురాగంకంటే స్త్రీ కోరతగిన ఐశ్వర్యం ఏమిటన్న పశ్చాత్తాపం వచ్చింది, ముల్లోకాలలోనూ ఏ స్త్రీకి లభించని “అర్ధనారీశ్వర” మనో అపూర్వ గౌరవాన్ని పొందిన తాను ఆ భర్తను తిరస్కరించి రావటంలో ఈ ప్రలోభంలో జరిగిన అవమానం తెలిసి వచ్చింది. ఈ అవమానంకంటే మరణం మేలనే నిశ్చయానికి ఆమె వచ్చింది.

వెంటనే తండ్రి అయిన దక్షుణ్ణి ఆయన ఐశ్వర్యాన్ని ప్రజాపతిత్వ అహంకారాన్ని నిరసిస్తూ దూషించింది.

ఈ! “నీలగళాపరాధియగు నీకు దనూభవనాట చాలదా?,
చాలు గుమర్త్య! నీదు తనుజాతననన్ నుది సిగ్గుపుట్టె డి
ధ్వల వీరన్ మహాత్ములకు నెగ్గొనరించెడి వారి జన్మముల్?
గాలుపనే తలంప జనకా! కుటిలాత్మక యెన్ని చూడగన్?

చ. పరవృషకేతనుండు భగవంతుడునైన హరుండు నన్ను నా
దర పరిహాస వాక్యముల ‘దక్షతనూభవ’ యంచుభిల్వ నేఁ
బురపుర బొక్కుచున్, ముదము బొందక, నర్మవచః స్మితంబులన్
దొఱగుదు నీతనూజనను దుఃఖము కంటెను జచ్చుబొప్పగున్”.

అని పతివ్రతా శిరోమణి త్రిజగన్నాథ యజ్ఞ సభాసదులందరు చూస్తుండగనే పద్మాసనం వేసుకొనిన ప్రాణాయామ యోగక్రియద్వారా తన తపశ్శక్తి అనే అగ్ని సృష్టించుకొని నిలుపునా భస్మమై పోయింది. సభాంతా హాహాకారాలు మార్మోగాయి. ఆమెకు జరిగిన అవమానం తమ మాతృమూర్తి ఇలా దేహత్వాగం చేయటం కల్లా చూచిన రుద్రగణాలు రోషావేశంతో “తండ్రి అజ్ఞానం” అన్నాడు. ఈశ్వరుడు దక్షుని సంహరించి దక్షాధ్వర ధ్వంసం చేసి రుద్రగణాలకు నాయకుడవై సాగమని, దక్షాధ్వరంతో,

యజ్ఞ విధ్వంసక చర్యకు పూనుకన్నాయి, కానైతే భృగువు తన అద్భుత తపశక్తితో హోమగుండం నుంచి 'బుభులు' అనే భయంకర కింకరులు వేలా దిగా జన్మించి రుద్రగణాలను చిందర వందర చేశారు తమ పరాక్రమాలతో.

నందిశ్వరుడు మొదలైన రుద్రగణాలన్నీ ఈ కరిగిన వైపరిత్యం ఈశ్వరునికి తెలువటానికి కైలాసానికి వరుగుతీశారు! సతీదీవి మరణవార్త విన్న ఈశ్వరుడు (అది ఆయన ముందుగా ఊహించినదే కయినా) బాధతో కోపంతో ఉన్నట్లు నిలా-వెరినప్పుడనవ్వాడు.

శా॥ అద్యం దుగ్రుడు నీలకంఠు డిభదై త్యారాతి డష్టోష్ఠుడై
మాద్యద్భూరి మృగేంద్ర ఘోషమున భీమవ్రక్రియన్ నవ్యచున్
విద్యుద్వహ్ని శిఖాసముచ్చయరుడిన్ వెల్గొందు చంచజ్జటన్
సద్యఃక్రోధముతోడ బుచ్చివయిచెన్ జ్ఞాచక్ర మధ్యంబునన్.

అంటూ పోతన మహాకవి ఆ ఈశ్వరుని క్రోధాగ్నిని ఆక్రోధంతో పెరికి పేసిన జటనూ వర్ణించి ఆ రూపాన్ని భక్తులందరి హృదయాలలో శాశ్వత ముద్ర వేశాడు తన మహద్భుత కవితారూపితో.

వీరభద్రావతారం దక్షాధ్వరధ్వంసం

ఒక నియంతను, ఇక అహంకారిని, ఒక అకారణ భగవత్తుని, సొంత తల్లిలోపించి, తామన ప్రవృత్తితో తన తపశ్శక్తిని గొప్పగా భావించుకొనే ఒక మూర్ఖుడిని అంతమొందించాలన్న, ఆ మూర్ఖునికి బుద్ధిచెప్పాలన్నా ఒకానొక అవతార అవిర్భావం తప్పని సరి అవుతుంది. ఏయుగంలోనయినా హిరణ్యాక్షుని సంహరించటానికి 'యజ్ఞ వరాహమూర్తి' అవతరించాడు. హిరణ్యకశిపుని కోసం 'నృసింహమూర్తి' అవతరించాడు. రాక్షాసుడుని కోసం "శిశిరాముడు" అవతరించాడు. ఇలా చరిత్రలో ప్రతి అవతారమూర్తి సృష్టికీ ఒక ప్రత్యేక అవసరమూ, అవశ్యకతా విర్పడ్డాయి. అకారణ ఈశ్వరద్వేషి,

అహంకారి అయిన దక్షుడు తన కన్నకూతురన్న మమకారం కూడా లేక సతీ దేవిని అవమానించగా ఆమె తండ్రిని తిరస్కరిస్తూ, ఈశ్వరుని ధ్యానిస్తూ

తే॥ గీ॥ అమ్మహాత్ముని యంక పీఠంబునందు
నాదరంబున నుండు దేహంబు, దక్ష
వలెని దోషంబునను విడువంగదలచి
తాలెై దనువున ననిలాగ్ని ధారణములు!”

సతీత్వం చెందింది. “సతి”గా దేవతగా నిజీచిపోయింది అనేకు హిమాచలం! ఈశ్వరుడు సతీవియోగానికి తల్లిడిల్లి ఉగ్రుడై, తన జటాజూటం లోని జట ఒకటి పెరికి భూమిమీద (తైలాస వర్షతం మీద) పడవేశాడు. ఆ జట రుద్రరూపుడై, రుద్రసతి బి.బి.మై, “వీరభద్రావతారంతో” వేయి చేతులతో నింగి, నేల ఏకాదేస్తూ, నిలచింది. ఆ సమయంలో ఆ రూపం ఎలా వుందో గమనించండి.

సీ॥ అభ్రం లిహదభ్ర విభ్రమాభ్ర భ్రమ కృన్నీల దీర్ఘ శరీరమమర
బ్రజ్వల జ్వలన దీప్త, జ్వాలికాజాల, జాజ్వల్యమాన కేశములు మెరియ,
జండ దిగ్విదండ ఉండాభద్రోర్దండ, సాహస్రధృత, హేతి సంఘమొప్పు,
వీక్షణత్రయ లోకవీక్షణద్యుతి లోక వీక్షణతతి దుర్నిరీక్షముగను!

తే॥ గ్రకచకరిన కరాశదంష్ట్రలు, వెలుంగ,
ఘన కపాలాస్థి వనమాలికలు సుదనర
నఖిలలోక భయంకరుడగుచు, వీర
భద్రుడుదయించె, మాణిగ రుద్రుడగుచు.

అలా పోతన మహాకవి అక్షరమాలలో ఉద్భవించిన వీరభద్రుని రూపం నాటికీ, నేటికీ, మరేనాటికీ తైపుల, వీరతైపుల హృదయపీఠం మీద చిరముద్ర వేసుకు పోయింది. ఆ వీరభద్రుడు తండ్రి అయిన రుద్రునికి నమస్కరించి ‘తండ్రి ఆజ్ఞ ఇవ్వు!’ అన్నాడు ఈశ్వరుడు దక్షుని సంహరించి దక్షాధ్వర ధ్వంసం చేసి రుద్రగణాలకు నాయకుడవై సాగమనీ దక్షాధ్వరంలో

ఈశ్వరుని పరిహసించిన బ్రాహ్మణులకుబుద్ధి చెప్పమని అజ్ఞాపించాడు. ఆ అజ్ఞ శిరసావహించి బయల్పెరాడు వీరభద్రుడు దక్షాధ్వర ధ్వంసానికి రుద్రగణ పమేతుడై! పెనుచీకట్లు క్రమ్ముతున్నట్లు మిండికెగసిన ధూళితో, వీరభద్రుడు విజయంచేశాడు. ఇక ఆ అవతారానికి అడ్డమిటి? దక్షుని శిరస్సు ఎన్ని మార్లు ఖండించినా, మంత్రపూతరిమైన ఆశరీరానికి మరణం లేకపోవటం గమనించి ఆ శిరస్సును హోమగుండంలోవేసి పేర్చివేశాడు వీరభద్రుడు. వీరభద్రుని చేతిలో భయంకర మరణం పొందిన దక్షునిచూచి, అందాకా దక్షుని పమర్దించిన కొందరు దేవతా గణాలు, ఋషులు బ్రాహ్మణులు చెల్లాచెదురుగా పరుగెత్తారు. కానీ ఎవరైతే ఈశ్వరుని నిందించారో? సతీ ఆత్మాహుతికి వరోక్ష కారకులైనారో వారందరినీ రుద్రగణాలు చిత్రహింసలుపెట్టి మరి చంపారు. భృగువు కళ్ళు పెరికారు. 'పుమని' పళ్ళూడ కొట్టారు. ఇలా యజ్ఞవాదీక అంతా నిర్జీవ కళేబరాలతోనూ ధ్వంసం చేయబడిన పదార్థాలతోనూ నిండిపోయింది. అట్లా దక్షాధ్వర ధ్వంసం నీచులకు ఒక గుణపాఠంగా భాసించింది.

అ దక్షాధ్వర సందర్భంగా |వశయకాల రుద్రునిలా మారిన వీరభద్రుడు,

సీ॥ సుమహిత నిశిత తిగ్రహలాగ

సంపౌత్ర నీఖిల, దిక్కరి రాజనివహుడగుచు

జటులోగ్గ నిష్ఠుర స్తనిత గంభీ

రాట్టహాస నిర్భిన్నా ఖీలాశుడగుచు

భూరి కరాళ విస్ఫురి, దంష్ట్రాహతి,

వతిత తారాగణ ప్రచయిండుడగుచు

వివిధ హేతివ్రాత పిపుల ప్రభాషంజ

మండిత, చండ దోర్దండుడగుచు.

తే॥ గీ॥ వికటరోష భయంకర భుక్కుటి దుర్ని

దీక్ష దుస్పహ తేజోమహిమ దనర్చి,

మనకీర్త జటాబంధకలితుడగుచు

నఖిల సంహార కారణుడె నటించు.

తే॥ అట్టి దేవుని ద్రిపుర సంహారకరుని

జండ్రతేజురు, సద్గుణసాంధ్రు నభవు
మనము రోషింప జేసిన మంగళముల
బొందవచ్చునె పద్మగర్భునకునై న?.

(అని పోతన మహాకవి-దివ్యాక్షర వద్యమాలధరుడై నేటికీ-మధుర మీనాక్షి ఆలయంలో ఎవరో-కాల గర్భంలో కలసిపోయిన అజ్ఞాత, మహాశిల్పి చేతి వులితో ఒక స్థంభంమీద-నిల్చి వున్నాడు సజీవ భంగిమలో!)

దక్షాధ్వర విధ్వంసంలో దెబ్బలుతిని పారిపోయిన దేవతలు బ్రహ్మకి విషయమంతా తెలువగా ఇది ఇలాగే కొనసాగితే ఇంకా రుద్రగణాలు వీర భద్రుడు ముల్లోకాలుకూడా ధ్వంసం చేస్తారని, బ్రహ్మది దేవతలు కైలాసం వెళ్ళి ఆసరికి దక్షిణాభిముఖునిగా ధ్యానసమాధిలోనిమగ్నుమై “దక్షిణామూర్తి” గా మారిన వరమశివుని స్తోత్రం చేశారు ప్రసన్నుడికమ్మని “వీరభద్ర విజయాన్ని” ఇక ఆపమనీ! ఇక పోతన వరకాయ ప్రవేశం చేశాడు. మరల బ్రహ్మ దేవగణాలలోకి! ఈశ్వర స్తోత్రం ప్రారంభమైంది.

తే॥ గీ॥ జగములకు నెల్లయోని బీజంబులై న

‘శక్తిశివ’ కారణుండవై జగతినిర్మి

కారబ్రహ్మంబ వగునిన్ను, గడగి విశ్వ

నాథుగా నెరిగెద నామనమున నవభ!

అంటూ భోళాశంకరుడు మరలా ప్రసన్నుడై ధక్షాధ్వర ధ్వంసమైన యజ్ఞవాటికకు వేంచేస్తాడు. వీరభద్రుని అవతారాన్ని బ్రహ్మది దేవతలంతా సుతించి శాంతింప జేస్తారు.

అక్కడికి శ్రీమన్నారాయణుడు వస్తాడు. దేవతల ప్రార్థన ఆలకించి ఆయననూ స్తోత్రం చేస్తారు దేవతలు. ఈశ్వరుని మరల యజ్ఞాలన్నిటిలోనూ

“యజ్ఞభాగం” ఉండెట్లుగా ఒడంబడిచి శాంతింప జేస్తారు. దేవతలు విగత జీవుడైన దక్షుని హంకార రూపమైన శిలస్సుపై నశించింది గనుక “మేకతల” అమర్చి ‘మేషములుడు’ ఈశ్వరుని మహిమ తెలుసుకొని స్తోత్రంచేసి పాపానికి పాపాయశ్చిత్తం చేసుకోగా భృగుడికి కళ్ళు, పూషునికి పళ్ళు, ఇట్లా ఆయా దేవతలకు ఆయా అవయవాలు (కృత్రిమంగా) కల్పింప బడ్డాయి.

సతీదేవి హిమవత్పర్వత రాజుకూ, మేనకాదేవికీ కుమార్తెగా ‘పార్వతి’గా జన్మించి, మరల ఆయన ఆర్ధాంగి అయి, జగజ్జనని అయ్యింది.

దక్షాధ్వర సందర్భంగా, విచ్చేసిన నారాయణుని భృగుమహర్షి కీర్తించి నట్లుగా,

మ॥ “అలవి దోడర తాచకిన ఘన మాయా, మోహితస్వాంతులై
పరమంబైన భవన్మహా మమహిముం బాదించి కానంగ నో
పరు బ్రహ్మది శరీరులజ్జలై, యోషద్బాక్ష భక్తార్తి సం
హరణాలోకన నన్నుగావదగు నిత్యానందా సంధాయివై”

అంటాడు పోతనమహాకవి బక్తావేశంతో.

అలాగే వివిధ దేవతల రూపంలో కీర్తించాడాయన భక్త్యావేశం శాంతించే వరకూ !

భాగవతంలోని పతికథా ఒక భక్తునికి బగవంతునికీ బగవద్భక్తికి ప్రపత్తులకూ సంబంధించినది. ఆయా కథలలో పతి పద్యంలోనూ పోతన మహాకవి యావదాంధ్రులకు భక్తిరసామృతాన్ని పంచిపెట్టాడు. తన అక్షర కుసుమాలతో కూర్చిన తేటతెనుగు పద్యాలతో ఏ ఒక్క పద్యమూ తీసిపేయ దగినదికాదు, ఏ ఒక్క పద్యమూ వదలిపేయ వలసినదిలేదు.

అయితే ఆ అక్షరాలలో నిబిడికృతమైవున్న భక్త్యావేశాన్ని అర్థంచేసుకొని ఆస్వాదించి అనుభూతి చెందే హృదయ సంస్కారం ఒక్కటే మనం సాధించుకో గలిగితే చాలు ఆ భగవంతుడు మన హృదయపీఠం మీద నిలిచి పోతాడు స్థిరంగా.

“శ్రీ నృసింహావతారం”

శ్రీ నృసింహస్వామి అవతారమే ఒక ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వము, మహత్వము, భక్తి ప్రవర్తనకు నిలయమైనది. ఆంధ్రదేశంలో నవనారసింహ క్షేత్రాలు ప్రసిద్ధమైనవి వున్నాయి. యావద్భారతదేశంలో నృసింహస్వామి కొండలు ఆలయాలు లెక్కలేనన్ని వున్నాయి. భాగవతంలోని పంచమ స్కంధంలో భూగోళ ఖగోళవర్ణన సందర్భంలో, స్వామిభవమనవు కుమారుడైన ప్రియ వ్రతుడు భూమిమీద సూర్యునితోబాటు ప్రదక్షణచేసి, ఏర్పరచిన భూభాగాలు ఆ భూభాగాలు ఎల్లలు, జంబూద్వీపం, భరతఖండం వగైరాలు, శుకయోగీం ద్రుడు తెలిపిన సందర్భంలో భారతవర్షం ఆయా వర్షాల కధిదేవతలను పేర్కొంటు ‘హరి వర్షవతియైన’ ‘నరహరి’ని అందున్న జనులు, మహాసం ప్రీతితో, భక్తితో పహ్లాదాది దానవ వృద్ధులతో వారివారి సంతతివారితో శ్రీ నృసింహుని పూజిస్తుంటారని తెలుపబడింది.

ప్రకాశంజిల్లాలోనే మాల్యాద్రి అనే పుణ్యక్షేత్రం ఆ కొండమీద జ్వాలా నరసింహస్వామిగా అగస్త్యమునిచేత ప్రాణ ప్రతిష్ఠ చేయబడిన నృసింహ స్వామి నాటికీ నేటికీ ప్రసిద్ధుడు. ప్రకాశంజిల్లా “శింగరాయకొండలో” “యోగా నంద నృసింహస్వామి” పేరుతో నాంద ప్రతిష్ఠతో శ్రీ నృసింహస్వామి పూజింప బడుతూ ఆదోక దివ్యక్షేత్రంగా భాసిస్తోంది. గుంటూరుజిల్లా ‘మంగళగిరి’లో “పానకాల నృసింహస్వామి” పేరుతో శ్రీ నృసింహుడు భక్త జనులకు కొంగు బంగారమై వెలసి అది నేటికీ పుణ్యయాత్రా స్థలంగా శోభిల్లు తున్నది. విశాఖ పట్నం దగ్గరవున్న “సింహాచలం” ప్రశిద్ధ నృసింహక్షేత్రంగా ‘ఆవల నర సింహస్వామిగా’ చందన కవచంలో స్వామి సాక్షాత్కరిస్తూ నేటికీ అది దివ్య క్షేత్రంగా వెలుగొందు తున్నది ‘అహోబిల నృసింహస్వామి’ యావద్భారత దేశంలోనే ప్రసిద్ధుడు. అనంతపురంజిల్లా ‘కదిరి’ నృసింహస్వామి సుప్రసిద్ధు డే గాక అన్నమాచార్య కీర్తనలోనూ ‘కదిరి నృసింహుడు’, స్థంభమున వెడలె

అంటూ కీర్తింపబడి స్తోత్రం చేయబడుతున్నాడు ఈనాడూ. హైదరాబాదు దగ్గర వున్న “యాదగిరి” నృసింహస్వామి ఆ ప్రాంతపు ప్రజలకు ఇలవేల్పు. చిత్తూరుజిల్లా “చోళంగి” నృసింహస్వామి ప్రశిద్ధుడు. నెల్లూరుజిల్లాలో నెల్లూరు దగ్గరవున్న ‘వేదాద్రి నృసింహస్వామి’ ఆ ప్రాంత ప్రజలెందరికో ఇష్టదైవం.

ఆంధ్రదేశంలో సగటుగా పతి కుటుంబంలోనూ, ప్రతితరంలోనూ, నరసింహం, నరసింహారావు, లక్ష్మీనరసింహం, అప్పలనరసింహం, అప్పారావు, సింహాలు, సింహాచలం, మాలకొండ, కొండయ్య, కొండమ్మ, నరసమ్మ, నరసయ్య, యాదగిరి, వేదగిరి, యాదయ్య, యాదాద్రి వేదపతి, యోగనరసింహ, యోగయ్య, పానకాలు లాటిపేర్లు తప్పనిసరిగా వున్నాయి. ఎందరో దేశ, విదేశాల్లో వున్న మన భారతీయులు పేర్లు గమనిస్తే ఎల్ ఎస్ రావు, ఎల్ యస్ మూర్తి వగైరాలు వడికోధిస్తే, లక్ష్మీనరసింహారావుగా, లక్ష్మీనరసింహమూర్తిగా, ఎల్. ఎస్. సిస్టా, లక్ష్మీనరసింహులు. ‘సిస్టా’గా మారుచుకున్న పేర్లుగా సింహళంలోని పేర్లలోనూ ‘రణసింఘ, వీరసింఘ’ లాటి ఉచ్చరణలోనూ నృసింహస్వామి పేరు అంతర్గతమైవుంది. ఆంధ్రదేశంలోనే ఎన్నో నృసింహక్షేత్రాలు వుండగా ఇక అన్ని రాష్ట్రాలలోనూ, యావద్భారతంలోనూ లెక్కలేనన్ని వున్నాయి. ఆయా క్షేత్రాలనుబట్టి ఆ నృసింహస్వామి దేవేరి అయిన లక్ష్మీ అమ్మవారి పేర్లుకూడా శ్రీలక్ష్మి, రాజ్యలక్ష్మి, లక్ష్మక్క, లక్ష్మీదేవి, చెంచులక్ష్మిలాటి పేర్లతో ప్రశిద్ధి చెందింది చాలా కుటుంబాలలో స్త్రీలపేర్లలో పై పేర్లు కలిశివుంటాయి మృగరాజైన సి హం కొండగుహల్లో నివసించినట్లే, నృసింహస్వామి ఆలయాలన్నీ కొండగుహలలో, సహజ ప్రకృతి నిర్మిత గుహాలయాలగానే వుంటాయి. తర్వాత భక్తులైన రాజులు, బౌద్ధులు వగైరాలు ఆ గుహలకు రాతికట్టడాయి, ద్వారాలు, శిల్పాలు వగైరా ఏర్పరచి వాటిని ‘ఆలయ’ అకారాలలోనికి మలచినారే తప్ప, సహజంగా నృసింహస్వామి ఆలయం కొండగుహే!

ఇక నృసింహస్వామి కొండ ఎక్కడ వుంటే అక్కడ, ఆ గిరిజనులు ఆ స్వామి ఆ క్షేత్రం ఆధారంగా జీవిస్తూ, తమ తన తరాల పేర్లు, ఆస్వామిని దేవేరిగా పెట్టుకుంటారు. అంతేగాక తమ ఆడవడుగు అయిన “చెంచులక్ష్మి”

ఆ స్వామి దేవేరి అని సగర్వంగా చెప్పుకుంటుంటారు భద్రాద్రి దగ్గరవుండే గిరిజనులు (కోయ దొరలు) తాము శ్రీరాముని బంటుగా చెప్పుకుంటుంటారు. శ్రీశైలం వద్దగల గిరిజనులు, శ్రీశైల భమరాంభ తమ ఆడబడుచు అంటూ భక్తిశ్రద్ధలతో భమరాంభ, మల్లిఖార్జున స్వాములను కొలుచుకుంటూ, తర తరాల ఆ పేర్లే తమ పామరభాష కనుగుణంగా పెట్టుకుంటుంటారు. (మల్లన్న, మల్లయ్య, మల్లక్క వగైరా) ఇక “చెంచులక్ష్మి” కథ ప్రసిద్ధ వీధినాట కంగా, వీధిభాగవతంగా, తోలుబొమ్మలాటగా, స్థితి నాటకాలుగా, సినిమాలగా వచ్చిందీ గిరిజనుల కథల ఆధారంగానే. ప్రహ్లాదుని రక్షించడానికి ఉగ్ర నృసింహమూర్తిగా అవతరించిన శ్రీనృసింహుడు, బ్రహ్మది దేవగణ స్తోత్రాల తో గానీ, ప్రహ్లాదుని స్తోత్రంతోగానీ ప్రసన్నుడుకాక ఆ ఉగ్రరూపంతోనే ఆయన వనాలు, దుర్గాలు దాటుతూ, గర్జిస్తూ వెళ్తుండగా, అస్వామి మెడలోని పుష్పమాలికలు తెగివడిన ప్రదేశంలోనల్లా, నృసింహస్వామి అంశంగా శ్రీ నృసింహ దివ్యక్షేత్రాలు వెలికాయని ఆయా క్షేత్రపురాణాలు తెలుపుతున్నాయి ఆ ఉగ్రస్వరూపం-లక్ష్మి అంశ సంభూతురాలైన “చెంచులక్ష్మి” (గిరిజనుల ఆడబడుచు) దర్శనంతో, స్పర్శతో, ఉపసంహరించబడి, ప్రసన్నలక్ష్మి నృ సింహునిగా మారాడనీ ఆమె ఆయన దేవేరి అయిందనీ క్షేత్ర పురాణాలు తెలుపుతున్నాయి. స్వామితో సమంగా చెంచులక్ష్మికూడా పూజింపబడుతోంది నాటికి, నేటికీ, ఎనాటికి

అగస్త్య, నారద, వరాహ, కపిల, మార్కండేయ వగైరా మహర్షులెం దరో ఆయా క్షేత్రపాలకులైన లక్ష్మినృసింహస్వామిని. జ్వాలారూపురగా, మాలా రూపునిగా. క్రోడరూపునిగా, పరిపరి రూపాలలో వారివారి సాక్షాత్కార ప్రభావాన్నిబట్టి ప్రతిష్ఠించారనీ తెలుపుతున్నాయి ఆయా క్షేత్ర పురాణాలు. బ్రహ్మ మొదలు పై మహర్షులు, దేవగణాలు చేసిన సహస్రనామ స్తోత్రాలు, వున్నాయి ఆ స్వామికి.

నృసింహస్వామి దీపాశన ఆనవ్య సామాన్యమైనదిగానూ, అతి నిష్ఠా గరిష్ఠ మైనదిగానూ, అత్యంత శుభప్రదమైనదిగానూ, నిజమైన నిష్కామ

భక్తులకది భక్తి, ముక్తి ప్రదాయకమైనదిగానూ వర్ణిస్తున్నాయి. నృసింహ పురాణాలు బ్రహ్మ, మార్కెండేయ, నారదాది మహర్షుల సహస్రనామస్తోత్రాలు ప్రసేదాలై ఉపాసకులకూ, పండితులకూ బీజాక్షరాలై అలయ పూజలలో విని పిస్తున్నాయి. అది శంకరాచార్యులు “శ్రీలక్ష్మీనృసింహ మమ దేహి కరావ లంబం” అనే మకుటంతో రచించిన ఇరవై ఐదు శ్లోకాలు, పండిత పామరు లందరికీ సులభగ్రాహ్యమూ, సులభంగా పఠనీయమూ అయి, బహుశ ప్రచారాన్ని పొందాయి.

“ఏకేనచక్ర మపరేణ కరేణ శంఖః,

మన్యేన సిన్ధుతనయా మవలబ్ధతిష్ఠన్

వామేతరేణ వరదాభయ వద్మ చిహ్నం

లక్ష్మీనృసింహ మమదేహి కరావలంబమ్”

అని శ్రీ శంకరాచార్యుని శ్లోకంలో లక్ష్మీసమేతుడై, శంఖచక్రాయుధ, అభయహస్తాలతో చతుర్భుజుడై, ఆశేష భక్తులను ఆపార కరుణతో రక్షించి వారందరికీ అపత్నసమయంలో “కరావలంబ” మిచ్చి అభయమిచ్చే నృసింహ స్వామి సాక్షాత్కరిస్తాడుకదా?

నృసింహస్వామి ఉపాసనాపరులు, నృసింహస్వామిని సాక్షాత్కరించు కుని, నృసింహ స్వరూపులుగా (ఆస్వామి స్వరూపులుగా) మారిపోతారని వ్యతీతి. (అయితే అన్ని రంగాలలోనూ ఈనాడూ ‘కల్తీ’ ఏర్పడి దొంగ నన్యాసులు, దొంగభక్తులు’ దొంగ ఉపాసకులు, దొంగ దీక్షలు లాటివి ఏర్పడి ఏస్వామి పూజ అయినా ఎట్లా ‘క్యాష్’ చేసుకోవటమన్న ఆలోచనవున్న వారూ వున్నారు. అలాటి వారికి ఏ ఉపాసన అయినా ఒకటే)

శ్రీ విశ్వనాథ సత్యవారాయణ కవిగారి “వేయి పదగలు”లో కూచిపూడి భాగవతులు “నృసింహావతారం” ప్రదర్శించే ముట్టం అత్యంత అద్భుతంగా వర్ణించారు. ఆ భాగం సుమారు ఇరవై సంవత్సరాల క్రితం వరకూ హయ్యర్స్ సుల తెలుగు పాఠ్యపుస్తకాలలో పాఠ్యభాగంగా వుండేది కూడానూ.

నృసింహస్వామి వేషంకట్టి కూచిపూడి భాగవతుడు, కేవలం నటనగా, వేషంగాగాక భాగవత ప్రదర్శనకుముందు ఒక రోజంతా కఠిన ఉపవాసంతో నృసింహస్వామి బీజాక్షర సహిత మూలమంత్ర జపంచేస్తూ, ఆస్వామిని తనలో ఆవహింప జేసుకొనివుంటాడనీ, రంగస్థలంలోనికి ఆ స్వామి ప్రత్యక్షమయ్యే సమయంలో ఆ ఉపాసకుడు నిజంగా నృసింహస్వామి అవతారంగానే ఆవిర్భవిస్తాడనీ జనం నిజమైన నృసింహుని చూచిన అనుభూతినే పొందుతారనీ విశ్వనాథవారు వర్ణిస్తూ, ఒక మారలాటి ఉపాసనా పూరితుడైన భాగవతుడు రంగస్థలంమీద హిరణ్యకశిపు పాత్రధారిని నిజంగానే చీల్చి చంపటంతో, ఆ తర్వాత నృసింహావతార ఘట్టం వర్ణదర్శన సమయంలో ఆ భాగవతునికి తెర వెనుకాలనుంచి వెనక్కిలాగే విధంగా బంధించి హిరణ్యకశిపుని దరిదాపుల వరకూ వెళ్ళనిచ్చి, వెనక్కిలాగి అఖండజ్యోతి వెలిగించి హరితిచ్చి శాంతింప జేసి తెరదింపటంలాటి మార్పు చేశారనీ వ్రాశారు. మనోహరమైన వర్ణన అది.

శ్రీ నృసింహుని పూజించేవారికి ఏకారతా, వ్యాధిభయమూ, గ్రహ భయమూ, వృశ్చిక వన్నగ విషబాధలూ, శత్రుభయము వుండవని ప్రగాఢ విశ్వాసం పొదుకొని వుంది. ఆయా నృసింహస్వామి భక్తులలో. ఆభక్త కుటుంబాలలో! ఇక భోళాశంకరునిలానే నృసింహస్వామి కూడా భక్తుని ఆర్థిక, మానసిక శక్తితెలిసి ఆ భక్తుడు భక్తితో సమర్పించే “వ్రతం, పుష్పం, ఫలం, తోయం” ఏదైనా అమృతంగా భావించి స్వీకరిస్తాడనీ, హరిజనులైనా, గిరి జనులైనా, కోటిశ్వరులైనా, కూడికిలేని పేదలైనా, లక్షాధికారులైనా, భిక్షులైనా చేసేవారైనా, ఆస్వామికి ఒకటేవనీ, వారివారి భక్తిపరిపూర్ణతనిబట్టి వారివారి మానసిక పరిపక్వతనుబట్టి స్వామి కరుణ జాలు వారుతుందే తప్ప ఇహ సంబంధమైన తేడాలను బట్టి కాదనీ ఋజువు చేస్తుంటారు నృసింహభక్తులు.

ఆ స్వామి కొండమీదగానీ, నమ్ముకున్న వారి వల్లగానీ, ఏ నేరం ఎవరు చేసినా, కఠినశిక్ష తప్పదనీ చెబుతుంటారు భక్తులు. ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే అర్థిగా భక్తిగా “కో” అని పిలిస్తే “ఓ” అని వలికే స్వామి నృసింహస్వామి ఇక నృసింహ అవతార రూపమూ ప్రత్యేకమైనది. హిరణ్యకశిపునికి బ్రహ్మ

వరాలమూలంగా ఏదో, ముక్ష, గంధర్వ, సిద్ధ, చాళి, విద్యాధర, మానవ, పితృ, రాక్షస, మృగ, పక్షిగణాల వల్లగానీ మరణం వాడికి లేదన్నది నిర్వివాదాంశం! అలాగే వగలు, రాత్రిల్లావీ కలమానంలోగానీ, నీడు, నిప్పు, నింగి, నేల, ఆకాశంలాంటి పంచభూతాల స్పర్శలోగానీ, ఏకయుధం, అస్త్రం శస్త్రం వలనగానీ, ప్రాణంపున్న వాడివలనగానీ, ప్రాణంలేని వాడివలనగానీ వాడికి మరణ భయంలేదు.

అంచేత వాడిలాటి సాధుహింసా వరాయణుడు, విష్ణుద్వేషి, ఆ ద్వేషంతో తన కన్న కొడుకునైనా సరే అమానుష హింసలకూ, హత్యకూ గురిచేయటానికి వెనదీయని కర్మోటకుడు, నియంత అయినవాణ్ణి చంపటానికి, సాధారణ సాధు అవతారం చాలదు. నడుము వరకూ మృగరాజైన సింహం రూపమూ, నడుము క్రింది భాగంనుంచీ మానవ రూపమూ కలిగి చతుర్భుజాలతో శంఖచక్రాది ఆయుధాలతోబాటు. కొండలనైనా చీల్చివేయగల తీక్షణభాగాలు (గోళ్యతో) ఆవిర్భవించాడు నృసింహస్వామి (నలములు) గోళ్య, కేశములు (జుట్టు) దంతములు (వళ్ళు) వగైరాలు శరీరానికి సహజంగా అమరిపున్న వరకూ ప్రాణనహితాలు. శరీరంనుంచి విడివడిన తర్వాత (గోళ్య కత్తిరించాక జుట్టు కత్తిరించాక, వళ్ళు పూడిపోయాక) అవి ప్రాణరహితాలు. అంచేత హిరణ్యకశిపుని అత్యాశ వరాలకు అగినట్లుగా ఆ అవతార అవిర్భావం జరిగింది. భావితరాల నియంతలందరికీ, విష్ణుద్వేషులందరికీ, భక్తులను బాధించే కర్మోటకులందరికీ, సాధుపేదా వరాయణులందరికీ గుణపాఠం అన్నట్లు సభాభవన స్థంభంలోనుంచి ఆవిర్భవించిన నృసింహస్వామి హిరణ్యకశిపుని సభాభవన ద్వారంలో నేల నింగికాని తన తొడలమీద (ఒడిలో) కి లాగి, వగలు, రాత్రి కానీ పండ్లూ సమయంలో తన వాడియైన గోళ్యతో చీల్చి ఆ ప్రేవులు పూలమాలికలా ధరించి, యావత్ రాక్షస లోకానికి నియంతృత్వ పరిపాలకులకూ విష్ణుద్వేషులకూ, “భయం” అన్నదేమిటో తెలిసే రీతిలో వధించాడు.

ఈ మట్టాన్ని నృసింహస్వామి అవిర్భావ స్వరూపాన్ని పోతన మహాకవి తన సహజ పాండిత్య ఝరిలో, భక్తావేశంలో నఖశిఖ వర్యంతం అక్షరాల

చిత్రలేఖనంతో, తరతరాల భక్తకోటి హృదయ తెరమీద మహద్భుతంగా చిత్రించి చూపాడు ప్రహ్లాద చరిత్రలో ఈ మహద్భుత రూపాన్ని దర్శిస్తాం మనం అందరం.

వరుని భార్యను అధర్మంగా చెరబట్టిన రావణుడు, సప్తత్ర. మిత్ర, బాంధవ, సపరివార సమేతంగా మరణించాడు శ్రీరామునిచేతిలో, వానరుల చేతుల్లో వాడి వరాణ, శివపూజ అడ్డురాలేదు ఆ అధర్మపు వనికీ.

హిరణ్యకశిపుడు భక్తుడైన బిడ్డను కూడా సహించలేక విష్ణుద్వేషాన్ని, నియంతృత్వాన్ని ప్రదర్శించి, నృసింహవతారం చేతిలో లోకభీకరంగా మరణించాడు.

కీచకుడు మరణించాడు భీమునిచేతిలో, మాంసపుముద్దలామారి, భయంకర రీతిలో, ఒక ధర్మబంధానికి కట్టుబడిన మహావతివ్రత ద్రౌపదిని అవమానించి—కులస్త్రీని వమానిస్తే జరిగే వధకు తార్కాణంగా. కురువంశమూ అకాణంగానే నాశనం అయింది.

ప్రతి పురాణ సన్నివేశంలోనూ అంతర్గత బోధవుంది. మానవాళికి ఇచ్చే మహత్తర సందేశంవుంది. మానవ మనుగడను తీర్చిదిద్దే సంస్కారంవుంది.

ఆ పురాణాలనీ, ఆ సన్నివేశాలనీ మనం అకళింపు చేసుకొనే మన సంస్కార పరిణామం, పరిణీతినిబట్టి మన భాష్యం పురిటుంది ఆయా సన్నివేశాలకు అవునా?

“భక్తి వెల్లువతో ప్రారంభమౌతున్న భాగవతుల కథలు”

పోతన భాగవతంలో షష్టమస్కంధంవరకూ, శుకయోగింద్రుడు పరీక్షిత నరేంద్రుడికి చెప్పిన కథలలో ఎక్కువ భాగం బ్రహ్మచేసిన సృష్టికమం మనువులు, ప్రజాపతులు వారివారి వంశాలలో శిష్యులైన మహాజ్ఞానులు విష్ణ్వంశ సంభూతులై శ్రీమహావిష్ణువు అవతారంగా భావించబడిన మహర్షులు, మహారాజులూ వారివారి వంశావళులూ, వారివారి జ్ఞానబోధలూ ఇమిడి వున్నాయి. అలాగే అతిగుహ్యమూ, గహనమూ అయిన వేదాంత రహస్యాలు సాంఖ్యయోగమూ, భక్తియోగముల్లాటి వివరణ వున్నది. మొత్తం మీద ఎక్కువ శ్రీహరి అవతారాలు. ఆ అవతారాలద్వారా (కపిలుడు, వృధు చక్ర వర్తి, ఋషభుడు వగైరాఅద్వారా) తెలుప బడిన సాంఖ్య, రాజ, భక్తియోగాల వివరణ వుంది. వాటి మధ్యలో శ్రీమన్నారాయణుని కీర్తించే అవకాశాలు శ్రీహరి గుణగణాలను స్తోత్రంచేసే మట్టాలూ, పరిమితంగానే వున్నాయి, ఆ అవకాశాలువున్న సంఘటనలలో పోతన మహాకవి ఘంటం భక్త్యావేశంతో పరుగులు తీసినా వేదాంత వివరణలు తప్పనిసరిగా పద్యాల పరిశి మారిపోతూనే వుంది. కారణం ఆ కరిన, గుహ్య రహస్యాలను, తేటతెలుగులో తేటతెల్లం చేయాలంటే అది పాఠకులకు అర్థం అయ్యే రీతిలో మలచాలి అన్నధ్యేయమే కనిపిస్తున్నది. అదీగాక అక్కడక్కడా భాగవతం మూలం (పోతనదే) నారయ్య, గంగయ్య మొదలైనవారు పూరించారనీ (భాగవత మూలతాళ పాత్రలు శిధిలమైపోగా) తెలుస్తోంది. అంచేతకూడా పోతన పద్యాలకు, అ పూరించబడిన భాగాలకూ తేడా తెలుస్తూనే వుంటుంది.

షష్టమ స్కంధంనుంచి పోతన మహాకవి ఘంటానికి అడ్డు అడుపూ లేవు. ఆయన భక్త్యావేశానికి ఏమరికగానీ, ఏల్లంగానీలేవు కారణం ఇక్కణ్ణుంచి ప్రతిస్కంధంలోనూ భగవంతుడికి భక్తునికి భాగవతునికిగల సంబంధం అత్యుచిత, అనురాగం. వాత్సల్యం కథకథలో తొణికిసలాడుతోంది. తన శానికిని తెలుపడానికి తనునమ్మిన భగవంతుడున్నాడని ఋజువుచేయడానికి తననే నమ్ముకున్న ప్రహ్లాదునికాపాడటానికి భగవంతుడు పరుగున నృసింహావతారంతో

ప్రత్యక్షమైన “ప్రహ్లాద చరిత్ర”తో, ప్రారంభమైన ఈ భక్త్యావేశం, “గజేంద్ర మోక్షం” ద్వారా పరిపక్వతచెంది. దశమస్కంధంలోని శ్రీకృష్ణావతారంతో పరాకాష్ఠనందుకున్నది ఒక్కోభక్తుని హృదయంతో పోటీపడింది పోతన మహాకవి హృదయం, ఒక్కోభక్తుని స్తోత్రంలో ఆభక్తుని తనలోనికి పరకామ ప్రవేశం చేయించుకున్నాడు ఆమహాకవి ఆభక్త్యావేశంలో భక్తుడూ, భగవంతుడూ తానే అయిపోయాడు పోతన! అంతగా తాద్యాత్మ్యంచెంది పోయాడు. నిజమైన భక్తి యోగపు పరిపూర్ణదశలో దృశ్యం, దృష్టి, ద్రష్ట మూడు పేరు పేరు కానట్లు. వాటికి బేధంలేనట్లు. భగవంతుడు, భక్తుడు పోతన పేరుపేరు కాదనిపించే స్థాయికి చేరుకుందామనే హృదయం. అంచేత రాక్షసపాత్రలో భగవంతుణ్ణి నిందించినా అది భగవంతుని స్తోత్రమే అయింది! సాత్వికపాత్రలో భగవంతుణ్ణి స్తోత్రం చేసినా అది ప్రతి ఒక్కరూ తామే ఆస్తోత్రం చేస్తున్నట్లు అనుభూతి చెందేట్లు జాలువారాయి. ఆ పద్యాలు భగవంతుడు భక్తుల నుద్దేశించి వించెప్పినా, వించేసినా అది భాగవత కథలోని పాత్రలకుగాక, ఈనాడూ మన ఎదురుగా నిల్చుని మనకే చెబుతున్నట్లు అనుభూతి కలుగుతోంది. అందుకే మూలం (వేదవ్యాస మహర్షి వ్రాసిన సంస్కృత భాగవతం) లో “కస్తంత” క్లోకాన్ని పోతన మహాకవి తనదైన భక్త్యావేశంలో కొండంతగా పెంచుకు పోయాడు పద్యం తర్వాత పద్యం గంగారురిలా సాగి, ఎ పద్యమూ అనవసరమనిగానీ విసుగనీగానీ అనిపించకుండా ప్రతిపద్యం ప్రతి గద్యం కంఠస్థం చేసేట్లు కంఠస్థం హృదయగతం అయ్యేట్లు మారింది కొన్ని ఘట్టాలకు ఘట్టాలే పెంచుకుంటూ పోయాడా మహాకవి.

ఈదాహరణకు నవవిధ భక్తులను గురించి మూలభాగవతంలో,

శ్లో॥ “శ్రవణం కీర్తనం విష్ణో స్మరణం పాదసేవనం
అర్చనం వందనం దాస్యం సంఖ్యం ఆత్మనివేదనమ్.”

అనేదానికి ప్రహ్లాదుని నోటివెంట

మ॥ “తమ హృద్భావల సఖ్యమునీ, శ్రవణమునీ, దాసత్వమునీ, పంచనా
ర్యపనములీ, సేవయు, నాత్మలో నెఱుకయునీ, సంకీర్తనలోచింతనం
బను నీ తొమ్మిది భక్తిమార్గముల సర్వాశ్శునీ, హరిన్నమ్మి, స
జ్జన డైయుండుట భద్రమంచు దలతునీ సత్యంబు దైత్యోత్తమా”

అని పలికించి తొమ్మిది విధాత్రైవ భక్తి మార్గాలనూ పండిత పామరుల నోట కలవనంగా అప్పజెప్పించాడు ఆ మహాశవి!

3 శ్లో॥ “జహ్నుః క్షీరం తామరం మురరిపుం చేతోభజ శ్రీధరం
పాణిద్వంద సమర్పయామ్యతాకథా శ్రోతద్యయంత్యంశృణుః
కృష్ణతోకాయ లోచనం హరేర్గచ్ఛాం ఘ్రియుగ్మాలయం
జిఘ్రిహూణ ముకుందపాద తులసిం! మూర్ధాన్న మాభోక్షజం”

అనే శ్లోకానికి ఇటు వామన చరిత్రలోనూ అటు ప్రహ్లాద చరిత్రలోనూ ఎన్నో అత్యద్భుత వధ్యాలు అర్థం చెబుతాయి. హృదయాన్ని ఖక్తిభావరసం లో ముంచెత్తుతూ ఉదాహరణకి పద్యం చూడండి.

సే॥ కమలాక్షుకనర్పించు కరములు కరములు
శ్రీనాధువర్ణించు జిహ్వజిహ్వా!
సురరక్షకునిజూచు చూడ్కులు చూడ్కులు
శేషకాయీకి మ్రొక్కు శిరముశిరము
విష్ణునాకర్ణించు వీనులు వీనులు
మధువైరి దవిలిన మనము మనము
భగవంతువలగోను పదములు పదములు
పురుషోత్తమునిమీది బుద్ధిబుద్ధి!

తే॥గీ॥ దేవదేవుని జింతించు దినము దినము
చక్కహస్తుని బ్రక్కజించు చదువు చదువు
కుంభినీధవు జెప్పెడి గురుడు గురుడు
తండ్రి! హరిజేరుమనియెడి తండ్రి తండ్రి!

అంటూ ఆ బాలగోపాలము ఈనాడూ మరేనాడూ అతి సులభంగా పాడుకొనే సీసవద్యాల వరుస ప్రారంభించాడు! ఆ వరుసలో ఏ ఒక్కటి మరుపురాదు. ప్రహ్లాదుడు అనగానే ఆ వద్యాలు గుర్తుకు వస్తాయి. ప్రహ్లాద చరిత్రలోని ప్రతి పద్యం పామరులువేసే 'నృసింహావతారం' 'చెంచులక్ష్మి' 'ప్రహ్లాద చరిత్రల్లాటి వీధి నాటకాలు మొదలు స్థితి నాటకాల, సినిమాలవరకూ ఆయా సందర్భంలో ఎందరో గాయకులు తమ తమ సుసర్వ కంఠస్వరంతో గానంచేసి తరించినవే; తరిస్తున్నవే!

ఇలా సప్తమ స్కంధం మొదలు కృష్ణావతార పరిసరాల్ని వరకూ, పోతన మహాకవి భక్త్యావేశంలో తన ఒళ్లు, తన హృదయం తనకు తెలియ లేదు అని ఆయన స్వాధీనంలోనూ లేవు భగవంతుని శ్రీచరణాలమీద లగ్నం అయిపోయాయి ఏకాగ్రతతో!

ఇక కవితార్పురి కూడా అలాగే సాగింది. కాళిదాసు మహాకవి కవిత్వ పోకడలతో.

“చేటి భవన్నిఖిలభాటి కదంబ వనవాటిమ నాకవటరి

కోటిర చారుతర కోటిమణీకిరణ కోటికరంజితవదా!

పాటిరగంధి, కుచశాతీ కవిత్వ పరిభాటి మగాదిపసుతా

ఘోటికులాదధికధాటి ముదార ముఱి వీటి రసేన తనుతామ్”

అలా సాగిన కాళిదాసు కవిత్వంలో మకుటాయమానంగా చెప్పబడే కాళీస్తోత్రం ('మాణిక్యబీజాం మువలాలయంతీం') దండకం ('సుధాసము ద్రాంత రుద్యన్నుటి ద్విప సందూఢ బిల్వాటవిమధ్య కల్పద్రుమా కల్పకాదంబ కాంతార వాసప్రియే! కృత్తి వాసప్రియే; సాదరార్బు సంగీత సంభావనా సంభ్రమాలోల నీవప్రసాబద్ధ చూళీ సనాధాత్రిక! సానుమత్పుత్రికే') ఎల్లలు లేని భక్త్యావేశపు గగనగంగ ప్రవాహంలా.

పోతన మహాకవి పద్యాలు, గద్యం సాగాయి ఆయా సందర్భాలలో, అక్షరాల చమత్కారాలు, అంత్యప్రాసల అద్భుతాలు, పదవి విరుపుల సొగసులు

పద్యాలలోనూ, గద్యాలలోనూ సమానంగా సాగిపోయాయి. ఆయనకు తెలియకుండానే, తెలియనిస్థితిలోనే నృసింహావతార ఆవిర్భావ వర్ణన దాని కదేసాటి అక్షరాలలోనే నృసింహస్వామి రూపం చిత్రించి చూపాడా మహాకవి.

శా! రక్షోబాలురనెల్ల నీ కొడుకు చేరంజీరి లోలోన నా
శిక్షామార్గములెల్ల గల్లని యాక్షేపించి తానందఱన్
మోక్షాయత్తుల జేసినాడు; మనకున్ మోసంబు వాటిల్లే; నీ
దక్షత్వంబున జక్కజేయవలయున్ దైతేయ వంశాగ్రణీ!

అంటూ అసుర గురువుతుగ్గిలూ, ప్రహ్లాదుని గురువులూ అయిన చందా మార్కులు హిరణ్యకశిపునికి విన్నవించుకోవటంలో 'జ్ఞ' అనే అక్షర విన్యాసంతో బాటు అర్థంలోని ఆగురువుల ఆవేదన ప్రభువు శిక్షకు గురి అవుతామేమో ననే భయం, ఇక తామేమీ చేయలేమనే నిస్పృహయికా 'నీ కొడుకు చదువుకూ, నీకూ, మాయీపారహిత్యానికి ఒక్క నమస్కారం దేవుడో' అనే విరక్తిభావం అక్షరం అక్షరంలో పలికి, మనకి నవ్వు, హాయి, ప్రహ్లాదుని గడుసుదనంపట్ల ఆశ్చర్యం, ఆ గురువులపట్ల ఆశ్చర్యం, ఆ గురువులపట్ల జాలీ అన్నీ కలుగుతాయి కాదా?

ఇట్లా వాగాతీతమూ, వాక్యాతీతమూ అయిన కవిత అక్షరం, అక్షరంలో పెల్లుబికిన భక్తిభావ పూరితమైన కథలు ఎన్నో ఎన్నో!

అవి మనం తెడుసుకుందాం.

ముందస్తుగా 'ప్రహ్లాద చరిత్ర' లోకి వెళదాం! దితి పుత్రులైన హిరణ్యాక్ష, హిరణ్యకశిపులలో, హిరణ్యాక్షుని యజ్ఞవరాహమూర్తిగా వధించి లోకాల కా రాక్షసుని వలన "యుద్ధపీడ" ను తొలగించాడు శ్రీమన్నారాయణుడు.

ఇక వారిలో రెండవవాడూ హిరణ్యాక్షుని అన అయిన హిరణ్యకశిపుడు తన సోదరుడైన హిరణ్యాక్షుడు శ్రీహరి చేతిలో మరణించాడని తెలుసుకొని అగ్రహోదగ్రుడయ్యాడు. అసలే జన్మతః వైష్ణవ ద్వేషం ఏర్పడివున్న ఆ రాక్షసునికి ఈ సంఘటనతో అ విష్ణువును సంహరించిగానీ కండినిండుగా నిద్ర పోకూడదనుకున్నాడు, విష్ణువు శక్తి వాడికి తెలుసు. అంచేత విష్ణువును జయించటానికి విష్ణువు తనని ఏవిధంగానూ చంవలేని విధంగానూ అగ్ర తపస్సు బ్రహ్మను గురించిచేసి, ఏయుగంలోనూ, ఏరాక్షస, మానవ, దేవ గంధర్వ గణాలెవరూ కోరని, కోరలేని, కోరబోని వరాలన్నీ ఓ జాబితాగా ఏర్పరచి మరీ వరం పొందాడు.

శ్రీహరి పార్శ్వచరులుగా వైకుంఠంలో వుండి సనకసనందన మహర్షు లిచ్చిన శాపం కారణంగా, మహాతపస్సంపన్నుడు, మహా పతివ్రత అయిన కాశ్యప మహర్షి, దితి దంపతులకు జన్మించిన హిరణ్యకశిపుడు జన్మతః బ్రహ్మజ్ఞాని, భక్తికి కొదువలేదు. తపోదీక్షకు కొదువలేదు కఠిన నియమాలకు కొదువలేదు. స్త్రీలోలత్వం లాటి నీచగుణం లేదు! ఏదొచ్చి వున్నదల్లా ఒక్కటే వైష్ణవ ద్వేషం (ఆ ఒక్కటివాయి సర్వసద్గుణాలూ హరించటానికి) ఆ ఒక్కటే వాడిని రాక్షసునిలా, నియుతగా, సాధుద్వేషిగా, చివరకు కన్నబిడ్డనై వా చేతులారా చంవగలిగే కర్మోటకునిగా మార్చివేసింది.

అంతటి తపోబల సంపన్నుని, జ్ఞానిని, భక్తాగ్రేసరుని, పూర్వజన్మ వైకుంఠ వాసుని బ్రహ్మ వరప్రసాదుని, కేవలం గుణం అధారంగా రాక్షసు డైన వాడిని వరిమార్చటానికి ఏ దేవతలూ చాలరు! సాక్షాత్తు విష్ణువే కావాలి రావాలి అందుకు ఆయన ప్రత్యేక అవతారాన్ని ఎన్నుకున్నాడు.

వర గర్వితుడైన హిరణ్యకశిపుడు వైకుంఠం మీదకూ వెళ్ళాడు విష్ణు వును జయించటానికి. వాడి వరాలననుసరించి వాడితో ఆ సమయంలో ఎదురు నిల్చి పోరాడే శక్తి విష్ణువుకూ లేదు. అంచేత ఆయన ప్రత్యక్ష చర్యకు (యుద్ధానికి) దిగక, వరోక్షంగా వాడిని దెబ్బకొట్టే ఉపాయంగా,

మ॥ ఎదురై పోర జయింపరాదితని గాకెందేనియుంబోవ, భీ
 ప్రదుడై ప్రాణులందోలు మృత్యువు క్రియంబై వచ్చు నంచున్ క్రియా
 విడు డబ్బాక్షుడు, సూక్ష్మరూపమున నావేశించె నిశ్వాస రం
 ధదిశన్, దైత్య హృదంతరాళమున బ్రత్యక్ష క్రియాభీరుడై

అలా ప్రవేశించి వాడికి లీలావతికి “ప్రహ్లాదుడు” గా వైష్ణవాళ పెరి
 గింది వాడి కుమారుని రూపంలో.

హిరణ్యకశిపుడు రాక్షస కృత్యాలకు తట్టుకొని నిలబడగలిగిన వైష్ణవ
 తేజం వైష్ణవ శక్తి అలా ప్రహ్లాదునిలో నిక్షిప్తమై వుంది కన్నతండ్రి మర
 ణానికి కన్నకొడుకే కారణభూతుడైనాడు.

ఏ యుగంలోనయినా, ఏ నియంత పతనానికైనా, మరణానికైనా,
 ఇతరులంతాచేసే ఉద్యమం ఒక ఏత్తు! ఆ కుటుంబంలోనే ఆ ప్రభుత్వంలోనే
 ఏర్పడే ప్రతిఫలన ఒక్కటి ఒక ఏత్తు! రావణాసురునికి విభీషణుడు (తమ్ము
 డు) “మరణ సాధనం” అయితే హిరణ్యకశిపునికి ప్రహ్లాదుడు మరణాయు
 థం! ఇది సృష్టి ధర్మం! ఆ ధర్మాన్ని తెలుపుతుంది ప్రహ్లాద చరిత్ర మనం
 దరికి నాదికీ, నేదికీ మరేనాదికీ గుర్తుండేలా.

ప్రహ్లాద చరిత్ర — హిరణ్యకశిపుడు

ధర్మరాజు యాగంచేసే సమయంలో నారదమహర్షి ధర్మరాజుకు వివరంగా
 చెబుతాడు ఈ “ప్రహ్లాద చరిత్ర”.

హిరణ్యాక్షుని మరణానికి అతని భార్యలు, కొడుకులూ, అతని తల్లి
 అయిన దితి చాలా దుఃఖపడుతుంటారు. ఆ సమయంలో హిరణ్యకశిపుడు తన
 తల్లి అయిన దితిని, హిరణ్యాక్షుని భార్యలనూ, బిడ్డలనూ, ఓదార్చుతూ మహా
 ద్యుతంగా వేదాంతం చెబుతాడు సకలజీవులకూ అశ్మేష్యుడైన భగవంతుని

మహాద్భుతంగా వేదాశాం చెబుతాడు. సకలజీవులకూ ఆత్మేశ్వరుడైన భగవంతుని మహాద్భుతలీలలో ఈవాపుపుట్టుకలన్నవి కేవలంస్వల్పమాద్భుతేతప్ప భగవంతునికి సర్వచరాచర ప్రపంచమూ ఒకటేనని చెబుతూ పూర్వం ఆశీనరదేశాధిపడైన 'శుముజ్ఞాడనే' రాజు యుద్ధంలో మరణించగా ఆయన భార్యబంధువులు కూడా ఇట్లాగే దుఃఖిస్తూ ఆయన కశేబరానికి దహన సంస్కారం చేయక ఆంశ్యం చేయటంతో 'యముడు' బాలుని రూపంధరించి వచ్చి వాళ్ళందరికీ తత్వబోధ చేసిన విషయమూ ఆతత్వబోధ సారాంశమూ తెలిపి సోదరుడైన హిరణ్యాక్షునికి దహనసంస్కారాది కర్మక్రతువులు పూర్తిచేయిస్తాడు హిరణ్యకశిపుడు ఇంత వేదాంతం చెప్పి 'నా సోదరుని చంపిన హరిని చంపి, ఆంక్ష తర్పణంతో నా సోదరుని ఆత్మకు శాంతి చేకూర్చునానని' శపథంచేసి శ్రీహరిని ఎదుర్కొనేందుకు అవసరమైన 'శక్తి' కోసం "మందరగిరి"కి వెళ్ళి ఉగ్రతపస్సు ప్రారంభిస్తాడు బ్రహ్మను గురించి హిరణ్యకశిపుడు. ఆతని ఉగ్రతపస్సులో భాగంగా ఆతని శరీరం చుట్టూరా పుట్టలు పెరిగాయి. గండు చీమలాతని శరీరాన్ని తినటం ప్రారంభించాయి, తపస్సమాధినుంచి చలించలేదాదానవరాజు. వాయునిరోధంచేసి ఊర్వబాహుడై కేవలం అస్తి వంజరంగామరిన ఆతని మహాగ్ర తపస్సుతో పర్యతాలతో నిండివున్న భూమి కంపించి పోయింది, వస్త్ర సముద్రాలూ అల్లకల్లోలమై పోయాయి. ముల్లోకాలూ ఆతపో మహిమాగ్నికి మంటలు ఎగసాయి. తారక గ్రహాలు గతులు తప్పాయి. ఇంద్రాది కేవలతలు భయపడి, బ్రహ్మవద్దకు వెళ్ళి ఆదానవరాజుకు ఏదో ఒక వరం ఇచ్చి వాడినా ఘోర తపస్సునుండి మరలిస్తే తప్ప తమకీక మనుగడ లేదని మొరపెట్టుకున్నారు. బ్రహ్మ హిరణ్యకశిపుని ఎదుట ప్రత్యక్షమై తన కమండలంలోని దివ్యజలాలు ఆతని మీద ప్రోక్షించి, మేల్కొలిపి ఇక ఆ ఉగ్రతపస్సు చాలించమనీ, ఇంతటి మహాగ్ర తపస్సులోగా చేసినవారుగానీ ఇక ముందు చేయగలవారుగానీ లేరనీ, తాను మెచ్చాననీ, ఏ వరం కోరుకున్నా సంతోషంగా ఇస్తాననీ చెప్పాడు. (బ్రహ్మశా బ్రహ్మకూడా వాడి వరాల జాబితా వూహించి వుండడా సమయంలో!)

వెంటనే హిరణ్యకశిపుడు బ్రహ్మను స్తుతించి బ్రహ్మ కమండల దివ్యజలం వలన తన వెనుకటి రూప, యవ్వన, తేజో, శక్తులన్నీ పొంది, తన మనస్సులో పదిలంగావున్న వరరూపకోర్కెల జాబితా చదివాడు.

శా॥ గాలిం, గుంభిని, నగ్ని, నంబువుల, నాకాశస్థలిన్, దిక్కులన్
రేలన్. ఘనగ్రములన్, దమఃప్రబల, భూరిగ్రాహ రక్షో మృగ
వ్యాధిత్వ నరాది జంతుకలహవ్యాప్తిన్, సమస్తాస్త్ర శ
స్త్రాశిన్, మృత్యువులేని, జీవనము, లోకాధీశ! యిష్టించవే.

మరియు “రంజంబులందు తన కెదురులేని శౌర్యంబును లోకపాలకులను
నతికరిమించు మహిమయును, భువనత్రయ జయంబును” కోరాడు ఏక
కాలంలో ఇంత జ్ఞాపక శుద్ధితో ఇన్ని వరాలను కోరిన దానవుడుగానీ, గండు
చీమలు శరీరమంతా తినివేస్తున్నా లెక్కచేయని అగ్రతపస్సా చరించిన
దానవుడుగానీ చరిత్రలో మరొకడు కనపించడు. అంచేత ‘హిరణ్యాక్ష వరాలు’
గా పరిగణింపబడతాయి. కోరికల జాబితా చదివేవారి కోరికలు.

బ్రహ్మకూడా విప్రబాంధి పొందాడీ వర పరంపర తాలూకు కోరికలకు!
అయినా సంతోషించి ఇవ్వక తప్పదు. గనుక ఆ వరాన్ని యిచ్చి చివరగా
తన మనుమడైన హిరణ్యకశిపునిమీద కరుణతో హితవుకూడా చెప్పాడు.

శా॥ “అన్నా; కశ్య పుత్ర! దుర్లభము లీయర్థంబు లెవ్వారికిన్;
మున్నెహ్వరలు గోరరీ పరములన్!; మోదించితిన్ నీయెడన్;
నన్నున్ గోరినవెల్ల నిచ్చితి; బ్రవీణత్వంబుతో, బుద్ధి సం
పన్నత్వంబున నుండుమీ! సుమతివై భద్రైక శీలండవై”

అన్నాడు బ్రహ్మ! ఆ హెచ్చరికతో “అబ్బాయి ఈదుర్లభ వరాల అపరి
మిత శక్తితో లోక పీడకుడిలా కాకుండా బుద్ధి సంపన్నత సుమతితో శుభ
ప్రభుడవై జీవించు!” అనే సందేశాన్ని తెలిపాడు.

కానీ విష్ణు ద్వేషంతో కళ్ళు, మనసు మూసుకుపోయిన హిరణ్యకశిపుడి
కి బ్రహ్మ వరగర్వం తోడైంది. తనకు ఏ జాతి ప్రాణుల వలనగానీ, రాత్రి
గానీ, వగలుగానీ, ఏ అస్త్ర శస్త్రాలతోగానీ, నేలమీదగానీ, అంతరిక్షంలోగానీ,

అగ్ని, జలాలవలనగానీ, మృత్యువులేదనీ రాదనీ, మిడిసిపాటు వృద్ధి పొందింది యివి చాలక ఆతని ఎదురుగా నిలచి యుద్ధంచేయగల శక్తి మరెవరికీ లేదు. హి. ణ్యకశిపుడు ఇక విష్ణువుమీద విద్యేషంతో వగతో రగిలిపోతూ బయల్దేరాడు.

హిరణ్యకశిపుడు ఉగ్రతపన్నులో వుండగా ఆతని శరీరం చీమలకు ఆహారం అయిందనీ తెలుసుకున్న ఇంద్రుడు ఎప్పటిలానే వూరుకోలేక పోయాడు. తనవెంట కొందరు దేశవిరులను పేసుకొని హిరణ్యకశిపుని రాజ్యం మీద దాడిచేశాడు. ఆ సమయంలో తమ నాయకుడు లేకపోవటంతో రాక్షసులు ఇంద్రుని ధాటికి ఆగలేక, భార్యాబిడ్డలను వదిలి తలకో దిక్కుగా పారిపోయారు, ఇంద్రుడు రెట్టింపు ఉత్సాహంతో హిరణ్యకశిపుని అంతఃపురం ప్రవేశించాడు దేవగణాలతో. దేవగణాలు దానవరాజు అంతఃపుర సంపదలను కొల్లగొట్టారు. ఇంద్రుడు మాత్రం తనకు వదినగానూ, మాతృసమానురాలూ పెద్దమ్మ అయిన దితి కోడలూ, హరణ్యకశిపుని భార్య అయిన లీలావతిని, గర్భవతిని బలాత్కారంగా తన స్వర్గలోకానికి ఈడ్చుకు పోవటం మొదలెట్టాడు. మహా వతివ్రత అయిన లీలావతి నిస్సహాయంగా విలపించటం ప్రారంభించింది. మరడిచేత బలాత్కారంగా లాక్కుపోబడుతూ,

ఈ ఘటం జరుగుతుండగా నారదమహర్షి ఎదురై నాడు వాళ్ళకి నారద మహర్షి దేవేంద్రుని ఈ చర్యకు నిర్ధాంతపోయాడు.

ఉ॥ “సర్భువనాధినాథ! సురసత్తమ! వేల్పులలోన మిక్కిలిన్
నిర్భర పుణ్యమూర్తివి! సునీతివి! మానినిబట్టనేల? యీ
గర్భిణి, నాతురన్, విడువు కల్మషమానసురాలుగాదు నీ
దుర్భర రోషమున్నిటాపు దుర్జయుడైన నిలింపవై రిపై!”

అని వారించాడు ఇంద్రుణ్ణి “ఈమె గర్భస్థ శిశువు రెండో హరణ్యకశిపునిగా తయారౌతాడేమో అంచేత ప్రసవ పర్యంతం ఈమెను బంధించి వుంచి ఆ పుట్టబోయే శిశువును నా వజ్రాయుధంతో చంపి ఆతర్వాత ఈమెను క్షేమంగా వదిలి పెళతాను మహర్షీ! నన్నునమ్ము! అంటూ తన శౌర్యాన్ని తన

కరుణాన్ని, తన బంధువేరునూ, ఎదిరిగారిపట్ల గౌరవాభీమానాలనూ, చాటుకున్నాడు. అందుకు నారదుడు నవ్వి,

శా॥ “నిర్భీకుండు, ప్రళస్తభాగవతుడు, స్మిరైరి! జన్మాంతరా
పిర్బుతామృత పాదభక్తి మహిమావిష్టుండు దైత్యాంగనా
గచ్ఛస్థుండ గుణాలకుండు బహుసంగ్రామాద్యుపాయంబులన్
దుర్భావంబున, బొందిచావడు భవద్దోర్ధ్వవిభాంతుడై”

అని ఆగర్భస్త శీతువు మహిమ చెప్పి ఆమెను వదలమని హితవుచెప్పతాడు ఇంద్రుడుకూడా నారదమహర్షి మాటలు మన్నించి తానూ విష్ణుభక్తుడై గనుక గర్భస్తశీతువు విష్ణుభక్తుడని తెలిసి లీలావతిని వదిలి తన దారిని తాను వెళ్ళాడు దిక్కులేని గర్భవతిగా నిలిచివున్న లీలావతిని నారదమహర్షి సగౌరవంగా తన ఆశ్రమానికి ఆహ్వానించి పిల్చుకుపోయి ‘స్థిత్ర తవస్సుతో కోరికలు సిద్ధింప జేసుకొని వచ్చేవరకూ నీవు నా బిడ్డలా నిశ్చితంగా నా ఆశ్రమంలో వుండు!’ అని చెబుతాడు మహా వతివ్రత అయిన లీలావతి. నారదమహర్షి వెంట ఆయన ఆశ్రమానికి వెళ్ళి, మహర్షికి భక్తిశ్రద్ధలతో సేవలుచేస్తూ గర్భవతి అయిన తనకు నిశ్చింత అయిన ఆశ్రమం లభించటంతో భర్తరాకకోసం నిరీక్షిస్తూ కాలం గడిపింది. నారదమహర్షి ఇక నిద్రపోలేదు. భూత భవిష్యత్ వర్తమాన కాలాలు తెలిసిన జ్ఞాని హిరణ్యకశిపుని వరబలం ఎలాంటిదో తెలుసు గనుక లీలావతికి విష్ణుభక్తి యోగం బోధించసాగాడు. ౩ నీ ఆమె యిటురాజ్యానికి అటుభర్త కూ అయినవారికి దూకమై వ్రచ్చున్న జీవితం సాగిస్తున్న దశలో అలవాటులేని ఆశ్రమవాసం చేస్తున్న సమయంలో ఆమె మనస్సు ఆయన చెబుతున్న ‘విష్ణుభక్తి యోగం’ మీదా వేదాంతమీదా లగ్నంకాలేదు భర్తరాక తప్ప ఆ వతివ్రత కోరికేమీ లేదు గనుక నారదమహర్షి బోధను అమె ఆట్టి పట్టించు కోనూ లేదు, గుర్తుంచుకోనూలేదు. కానీ నారదమహరికూడా కేవలం తన బోధ ఆమెకు వరిమితం చేయలేదు. జీవి పుట్టుక మొదలు మరణంవరకూ గల యాతనామయ జీవితంలోగల మాయాపాశాలూ; విష్ణుభక్తి తో ఆ మోహా పాశాలను ఎట్లా పదిలించుకోవలసింది, అందుకు “అష్టాక్షరీ” మంత్ర జపమనే

మహా ఆయుధాన్ని ఎలా భక్తిగా వశపరచుకోవలసింది కాలంకషంగా గర్భస్థ శిశువుకు బోధించటం సాగించాడు. జన్మ జన్మాంతరాల భక్తి సంస్కార షేషే షాలు! ముఖ్యంగా ఒక నియంత అంతానికి సాధనరూపుడూ, అన్నిటికీమించి శ్రీహరి కృపాకటాక్ష వీక్షణ రక్షితుడూఅయిన ఆ శిశువుకూడా నారదమహర్షి, బోధను తు. చ. తప్పకుండా హృదయస్థం చేసుకున్నాడు. ఆ శిశువు సర్వా వయవాలు మెదడు, మేధ, శ్రీమన్నారాయణనివల్ల ప్రథగా భక్తి విశ్వా సాలతో, శ్రీమన్నారాయణ శ్రీచరణధ్యానంతో. శ్రీమన్నారాయణి భక్తియో గంతో పరిపూర్ణమైపోయింది. ధృవునికి ఐదేండ్ల బాలుడుగా వున్నప్పుడు కేవల ఉన్నతస్థాన కాంక్షతో ప్రారంభమైన భక్తి నారదమహర్షి బోధ ఈ శిశువుకు తల్లి గర్భంలో వుండగానే అందింది! అదీ ప్రహ్లాదుని ప్రత్యేకత! ఆ బోధను అందుకుని తనకితాను శ్రీమన్నారాయణ స్వరూపునిగా రూపొందించుకున్నాడా. మాతృ గర్భస్థ శిశురూప భాగవతుడు.

అనలే పరగర్వితుడు, విష్ణుద్వేషి అయిన హిరణ్యకశిపుడు లీలావతిని నిర్బందించిన ఇంద్రుని పూరకే వదులుతాడా? సహజంగానే కాస్తంత పౌరుషం వున్న ఏ భర్తా తన భార్యనలా పరాభవించిన పరపురుషుణ్ణి క్షమించడు. **సహించడు. దానవభర్త** ఈ తపోబల సంపన్నుడు, అజేయుడు అయిన హిరణ్యకశిపుడు వహిస్తాడా? వెంటనే సురలోకం మీదికి వెళ్ళి ఇంద్రునితోసహా దేవగణాలను తరిమి తరిమి కొట్టాడు దిక్పాలకులందరినీ చావచితకొట్టి వాళ్ళ లోకాలని ధ్వంసం చేశాడు, ఇంద్రుడు రాజైన కారణంగా, దిక్పాలకులూ, దేవ, యక్ష, గంధర్వ, కిన్నెర, కింపురుష, వన్నగ, సిద్ధ, సాధ్య చారణులంతా ముల్లోకాలూ జయించిన హిరణ్యకశిపునికి మ్రొక్కవలసి వచ్చింది. బ్రహ్మ విష్ణు మహేశ్వరులు తప్ప, మిగతా దేవతానీకమంతా హిరణ్యకశిపుని నియంతృత్వానికి దాసోహమంది.

క॥ కృశతై! సంప్రాపితదుర్దశతై, సర్వంక షోగ్రదై తేయాజ్ఞా

వశతై, నిశలును, దివములు-దిశలెల్లను గట్లువడియె దీనతననఘా!

ఒక్కమాటలో చెప్పాలంటే సర్వప్రకృతి స్థంభించి పోయిందా అగ్ర దానవ భర్త ఆజ్ఞలముందు! ఋతువులు, దిక్పాలకులు ఒకటిమిటి? సర్వం అతని ఆజ్ఞానుసారం వర్తిస్తున్నాయి.

శా॥ “ఏ దిక్పాలురం జూచినేడలుగునో? యే దేవు బంధించునో?

యే దిగ్భాగము మీద దాడి చనునో? యే ప్రాణులం జంపునో?

యీ దై తేశ్వరుడంచు నొడొడలు దారింద్రాదు లాస్థానభూ

వేదిక్ మెల్లన నిక్కిచూతురు భయావిద్యూత రోమాంచులై!”

అట్లా వుంది దేవతల, మహర్షుల, మహనీయుల సాధువుల భయం! (మరి ఈనాడూ ఒక్కొక్కనియంత పాలనలో ప్రభుత్వంలోని వారూ, ఉద్యోగులూ, ప్రజలూ-అనియంత తెల్లరితే తమ నెత్తి మీద ఏ “ఆర్డినెన్సు” ఉద్భుతాడో, ఎవర్ని బదిలీ చేస్తాడో, ఎవరి ఉద్యోగాలు, మంత్రి పదవులు వూడ గొడుతాడో అనే భయంతో బాధపడటంలేదా? ఆ నియంత పాలనలో కరువులు తుఫాన్లు, భూకంపాలు లాంటి వాటితో ప్రకృతి నిరసన తెలుపటంలేదు)

ఇక కన్నూ మిన్నూ గానని గర్వాంధుడు, విష్ణుద్వేషి సాధుహింసా పరాయణుడు తనకంటే పేరుదై వం లేనీ, తానేదై వాన్ననీ, తనకే మొక్కలనీ శాసిస్తున్న హిరణ్యకశిపుని గర్వం మిన్నంటింది, నారద మహర్షి మాటలలో చెప్పాలంటే.

శా॥ లీలో ద్యానలతా నివాసములలో లీలావతీ యుక్తుడై,

హాలాపాన వివర్ధమాన మదలోలావృత్త తామ్రాక్షుడై,

కేశిందేవగ నేను, దుంబురుడు సంగీత ప్రసంగంబులన్

వాలాయంబు గరంగ జేయుదుము దేవద్వేషి నుర్వీశ్వరా.”

నారద మహర్షి లాంటి లోకగురువుకూ, శ్రీమన్నారాయణ సంకీర్తనా గాన, సుధానిధికి, గంధర్వగాయకుడు తుంబురునికి పట్టిన దుర్గతి అదీ?

ఇక సాధారణ జనుల పాట్లమీదో పూహకూడా అందవు.

అట్లా హిరణ్యకశిపుడు నియంతృత్వ పరిపాలనను అవధులులేకుండా సాగిస్తుండగా, ఎన్నో సంవత్సరాలు గడిచి పోతున్నాయి వాడిహింసాకాండలో

ఉ॥ “ఎన్నడు మాకు దిక్కుగల? దెన్నడు దైత్యుని బాధమాను? మే మెన్నడు వృద్ధిబొందగల?” మెవ్వరు రక్షకు? లంచు దేవతా కిన్నెర, సిద్ధ, సాధ్య, ముని, భేచరనాయకు లాశ్రయించి రా పన్నగ తల్పు, భూ రిభవజంధ విమోచను; బద్ధులోచనున్!

అంటూ ఆశలుడిగిన దేవతాగణమంతా అహంకార మమకారాలకు ఆతీ తులై ఇక శ్రీమన్నారాయణుడు తప్ప తమకు దిక్కులేదనీ, ఏకాగ్రచిత్తులూ నిరాపోరులూ అయి “దాసోహ” అంటూ శరణాగతి చెందారు!

ఒక దానవ పితృహృదయం - ఒక భాగవత పసిహృదయం

శరణాగతి చెందిన దేవతా గణాలకు శ్రీమహావిష్ణువు అద్భుత్యరూపుడుగా తన దివ్యవాణి వినిపించాడు.

మ॥ “భయముం జెందకుడయ్య! నిర్జరవరుల్! భద్రంబు మీకయ్యెడున్; జయమున్, లాభము, భూతిసంతతికి మత్సందర్శన ప్రాప్తి న వ్యయమైచేరు; నెఱుంగుదున్ దితిసుత వ్యాపార భాషా విప ర్యయముల్ కాలము గూడ జంపెడ; జనుం డందాక మీత్రోపయన్.

ఆ॥ శుద్ధసాధులందు, సురలందు, శ్రీశులందు, గోవులందు, విప్రకోటియందు, ధర్మపదవియందు, దగిలి నాయందు వా-డెన్నడలుగు నాడె హింసనొందు.

కా॥ వేధోదత్త వరప్రసాద గరిమన్ వీడింతవాడై ! మిమున్
బాధంబెట్టుచు నున్నవాడని మదిన్ భావించు; భావించి నే
సాధింపం దఱిగాదు గావున గడున్ సైరించితిన్; మీదటన్
సాధింతున్; సురలార! నేడు చనుడా! శంకింప మీకేడికిన్?”

అంటూ ఆభయమిచ్చాడా శ్రీహరి.

అయితే ఇక్కడ సకల మానవాళీ గ్రహించవలసిన నగ్నసత్యాన్ని బోధించారు భగవానుడు. దేవుడికి దుష్టశిక్షణకుడా ఒక అనువైన సమయం, సందర్భం అంటూ రావాలి. అవతల నియంతగా పరిపాలన చేస్తున్న దుష్టునికి “యోగబలం” అంటూ ఒకటుంటుంది. వాటి పూర్వపుణ్య బలంవల్లనో వాడి ఈ జన్మ తపోబలం వల్లనో వాడి తల్లిదండ్రుల పుణ్యంద్వారా, సంక్రమించిన ఆశీర్వాద బలంవల్లనో వాడికి ఒకానొక దివ్యశక్తి ప్రక్షణంగా ఉంటుంది. ఆ ఆశీర్వాద బలం, ఆ తపోబలం, ఆ పుణ్యబలం, ఈ దుర్మార్గుని దుర్మార్గాలద్వారా కొంతకాలానికి క్షీణిస్తాయి. యోగబలం క్షీణించాకగానీ, దేవుడైనా వాడిని శిక్షించటానికి వీలౌతుంది? అందాకా ఆ దేవుడే అయినా ఏమీచేయలేదు. అలాగా ఏందరో మూగజీవులు, నిస్పృహయులు, అబలలు, సాధువులు ఆ నియంత నియంతృత్వ చర్యలకు బలికావలసిందే! కానైతే ఆ బలిజీవుల మూగవేదన తాలూకు ఒక్కో నిట్టూర్పు ఒక్కో ఆయుధమై; అస్త్రమై, వాడి చివరి క్షణాలకు తలోవేపునుంచి తరుముకు వస్తాయి. ఏ దేశచరిత్ర అయినా, ఏయుగపు చరిత్ర అయినా ఇందుకు బిన్న మేమీ కాదు. ఏ దానవ నియంత అయినా ఏ దేవేంద్రవదవి చేపట్టినవాడైనా, ఏ మానవ నియంత అయినా అసృష్టి నియమాన్ని తప్పించుకోలేరు.

హిరణ్యకశిపునికి నలుగురు కుమారులు పుట్టారు. వారిలో ప్రహ్లాదుడు వ్యసిద్ధుడు. లీలావతి గర్భస్థ శిశువుగావుండి నారదమహర్షి మంత్రోపదేశంతో అష్టాక్షరీ మంత్రరహస్యాన్ని కంఠస్థం, హృదయస్థం, అస్తిగతం చేసుకున్న ముక్తసంగుడైన బాలభక్తాగ్రేసరు డితడే! ఇక ప్రహ్లాద చరిత్ర మొదలైంది,

మొదలు పోతన మహాకవి మంటానికి అడ్డూ అదుపూలేదు. ఆ భక్త్యాపేశానికి హద్దూ, పద్దూ లేదు. పద్యం పద్యం, గద్యం గద్యం శ్రీమన్నారాయణ మంత్ర మయమై పోయాయి.

ఇక పుట్టిపెరుగుతున్న ప్రహ్లాదుడు తన సత్వవర్తన. సచ్చిలము, సద్భక్తితో ఇటు వండిత పామరులను, అటు స్త్రీ, బాల, వయోవృద్ధులను ఆశ్చర్యపోయేట్లు చేస్తున్నాడు. హిరణ్యకశిపునికి వగవారైన ఇంద్రాది దేవ గణాలు కూడా ప్రహ్లాదుని సచ్చరిత్రను మనసారా స్తుతించేవిధంగా వుండా బాలుని ప్రవర్తన. ఐదు సంవత్సరాల బాలుడు (“వంచాద్భుంబుల వాడు అని పద్యం వుంది) చెవప్పబడుతున్న ప్రహ్లాదుని వయోనిర్ణయం ఆ కాలమానం ప్రకారం చేయవలసిందే తప్ప, మన కాలప్రమాణం ప్రకారం చేసే కుదరదు.

సీ॥ ఆకార జన్మవిద్యార్థ వరిఘటై, గర్వసంస్త స్తంభనంగతుఁడు;
వివిధ మహానేక విషయసంవన్నుడై వంచేంద్రియములచే బట్టువడడు
భవ్యవయోజల ప్రాభవోపేతుడై, కామరోషాదుల గ్రంధుకొనడు;
కామిని ప్రముఖ భోగములెన్ని గలిగిన వ్యభసనంసకి నావంకబోడు;

అ॥ విశ్వమందు గన్న విన్న యర్థములందు
వస్తు దృష్టి జేసి వాంఛయిడడు,
ధరణీనాథ! దైత్యతనయుండు హరివర
తంతుడై, హతాన్య తంతుడగుచు.

(అని నారదుడు ధర్మరాజుకు ప్రహ్లాదుని గుణగణాలు వర్ణిస్తూ చెప్పిన పై పద్యంలోని అర్థం ప్రకారం అయితే ప్రహ్లాదుని వయసు యవ్వనంలోని యువకుల వయసుగా రూఢి అవుతుంది. అయితే తండ్రివలన హింసలు అన్నీ పడటం పూర్తయేసరికే తనకి యవ్వన వయసు వచ్చివుండవచ్చు.

ఇక బాలుడైన ప్రహ్లాదుడు సర్వప్రపంచం శ్రీహరి మయంగా భావించాడు, విశ్వసించాడు. సర్వప్రపంచంలో, సర్వ చరాచరాలలో శ్రీహరినే దర్శించాడు. అంటే ఆ బాలుడు,

శా॥ పానీయంబులు ద్రావుచున్, గుడుచుచున్, భాషించుచున్, హాసలీ
లా నిద్రాదులు సేయుచున్, దిరుగుచున్, లక్షించుచున్ సంతత,
శ్రీనారాయణ పాదపద్మ యుగళీ చింతామృతాస్వాద సం
ధానుండై మఱచెన్ నురారిసుతుడే తద్విశ్వమున్ భూవరా!

నిరంతరం హరిధ్యానంలోనే నిమగ్నుడై పోయాడు. ఏ పనిచేస్తున్నా
తనలోతాను నవ్వుకుంటాడు శ్రీహరి కనిపించినట్లయి! అనలోతాను దుఃఖిస్తా
డు శ్రీహరి తనకు సరిగా దర్శనమీయలేదనీ! తనలోతానే ఆనందాశ్రవులు
కరిపోతుండగా హరినామ సంకీర్తనచేస్తూ పెద్దగా పాటలు పాడుతాడు.
సమాధిస్థితిలో వున్న యోగిపుంగవునిలా, ఒక్కోమారు మౌనంగా, జడునిలా
ఉన్నట్టునిలా వుండిపోతాడు గంటలతరబడి,

కుమారుని ఈవాలకం గమనించిన కన్నతండ్రి హిరణ్యకశిపుని గుండె
చెరువై పోయింది. మరెవరి బిడ్డో అయితే వారికి తను సానుభూతి, జాలి.
సాంత్యన ఈయవచ్చు కానీ తనలాటి వీరునికి తనలాటి దానవ సామ్రాట్టుకు
తనలాంటి త్రిలోక విజేతకు ఇలాంటి జడుడు, ఉన్నట్టుడు అయిన కొడుకు
పుట్టడం అవమానంగావుంది, బాధగావుంది. పితృహృదయం కోతగావుంది.
తన శౌర్యం, బలపరాక్రమాలు, తన రాచరికం, రాజనం ఏదీ అర్థంగాని ఈ
కుమారునికి కనీసం విద్యయుందు కూడా ఆసక్తి లేకపోతే ఎలా అని బాధపడి

క॥ “చదువనివాడజ్ఞాండగు జదివిన సదసద్వివేకచతురతగలుగున్;

జదువగవలయును జనులకు జదివించెద నాద్యుల్లొద్ద జదువుము తండ్రి!”

అని పిల్లవాడికి నచ్చచెప్పి శక్రాచార్యుని కుమారులైన “చండా
మర్కులు” ప్రచండ వితర్కులు అనే ఇద్దరు గురువులను రప్పించి, పిల్లవాడిని

అప్పగించాడు రాక్షసరాజు. ప్రహ్లాదుడు కూడా వాళ్ళు చెప్పినట్లే చదివాడు శదువులు. ఒక నాడు హిరణ్యకశిపుడు కుమారుని విద్యాప్రాప్తికై పరీక్షిస్తామని గురువులను, ప్రహ్లాదుని పిలిపించాడు “రాచరికానికి కావలసిన ఉత్సాహం, ప్రభుత్వం మంత్రాలలోచనలాంటి శాస్త్రాలతో బాటు, వేదశాస్త్రాలు చదివావా? అంటూ మురిపెంగా ప్రశ్నించాడు. అందుకు ప్రహ్లాదుడు ఎల్ల శరీర ధారులు నాశిల్లు, నావారు’ అనే భ్రాంతికిలోనూ గాఢండా, ఆ శ్రీమన్నారాయణుని చరణార విందములు ఆశ్రయించి నిశ్చింతగా వుండటం మేలని’ జవాబిచ్చాడు.

హిరణ్యకశిపుడు నవ్వాడు కుర్రావాడికి ఈ బుద్ధి ఎలా వచ్చింది? ఎవరు నేర్పారు? వైరులు బోధించారా! గురువులే పొరబాటుగా అవదేశించారా? వాడికే పుట్టిందా? ఇలా పరి పరి విధాలుగా ప్రశ్నించి ఇక తన రాక్షస ధర్మాలు మహద్భుతంగా వర్ణించాడా దైత్యశిఖామణి!

మ! సురలందోలుటయో, సురాధిపతులం సుక్రించుటో? సిద్ధులం బరివేధించుటయో, మునిప్రవరులన్ బాధించుటో, యక్షకీ
న్నర గంధర్వ విహంగ నాగవతులన్ న్నాశంబు నొందించుటో!
హరియంచున్ గిరియంచునేల చెడ? మోహంధుండవై పుత్రకా!

అన్నాడు. మరి-తనాచరిస్తున్న పై పనులే శ్రేష్టమైనవని నమ్మిన ఆ రాక్షసరాజు ఆ ధర్మాలుగాక మరేం బోధిస్తాడు బిడ్డకు?

ఈనాటి ఆధునిక కథానికలలో నవలల్లో కొందరు హీరోలకు ఏ మూడో రావాలన్నా, లేక కథ చెప్పాలన్నా, కథ వ్రాయాలన్నా, హీరోయిన్ ని ఆదుకోవాలన్నా ఇలా ఏవని చేయాలన్నా స్నేహితులతో కలిసి, పిస్కి, సోడా కలిపి తీసుకుంటూ గొప్ప కార్యక్రమం చేస్తున్నట్లు అది వర్ణిస్తూ, కబుర్లు చెప్పే పాత్రలను సృష్టిస్తున్నారు చాలామంది రచయితలు. డీన్ విజ్ పాఠకులలో అదోగొప్ప “థ్రిల్” అనే భావాన్ని కలిగించి పెడదారి పట్టించటం కాదా ఇది?

నరిగ్గా ఇలాగే రాక్షసరాజు సాధుహింస, దేవతాహింసలాటివి గొప్ప కార్యక్రమాలుగా వర్ణించాడు కన్నకొడిక్కి! వాడికి ఈ ఆధునిక, డిగ్రీ హోల్డర్లు అయిన హీరోలకీ, వారిని సృష్టిస్తున్న వారికీ తేడా వుందేమో ఆలోచించండి,

అయితే వహోదుడు ఈమారు తండ్రివేపు చూడక తన గురువులవేపు తిరిగి వారికి జవాబిస్తున్నట్లుగా

తే॥ ఇనుమయస్కాంత సన్నిధినెట్లు శ్రాంత మగు
హృషీకేతు సన్నిధి నావిధమున
గరగుచున్నది దైవయోగమువజేసి
బ్రాహ్మణోత్తమ చిత్తంబు శ్రాంతమగుచు!

అని తన ప్రయత్నం లేకుండానే తన హృదయం శ్రీమన్నారాయణుని శ్రీచరణాలకు అంకితమైపోయిందని సవినయంగా తెలిపాడు. అంతేకాదు యావదాంధ్రుల హృదయాలలో చిరస్థాయిగా మళ్ళి మళ్ళీ వినిపించే వద్యం.

సీ॥ మందార మకరంద మాధుర్యమునదేలు
మధుపంబువోపునే మదనములకు?
నిర్మల మందాకినీ వీచికలదూగు
రాయంచజనునె? తరంగిణులకు?
అలిత రసాలవల్లవ ఖాదియైచొక్క-
కోయిల చేరునే? కుటజములకు?
బూర్జేందు చంద్రికా స్ఫురిత
చకోరకంబరుగునే సాంద్రవీహారములకు?

తే॥ నంబుజోధర దివ్యపాదారవింద-చింతనామృత పానవిశేషమత్త
చిత్తమేరితి నితరంబు జెరనేర్పు:-వినుత గుణశీల! మాటలు పేయునేల!

అంటూ స్పష్టంగా చెప్పాడా బాలభక్తుడు తన హృదయగత భక్తికాత్వ ర్యాలను. పాపం? దానవభర్త మాటెలావున్నా గురువులకు అది అగ్నిపరీక్ష అయ్యింది. 'బదేళ్ళు వయసుందో లేదో, ఇట్లా అతి పేదాంతం మాట్లాడి మేము చెప్పిన చదువులు అప్పగించక మీ తండ్రిగారిముందు మాకు అవమానం కలిగిస్తావా?" అంటూ ఆ బాలజ్ఞానీవాట్లు వేసి, ఈసారి భయపెట్టి క్రమశిక్షణ తో చదివిస్తామని ఆ రాజుగారికి మాటయిచ్చి మరి ప్రహ్లాదుని పిల్చికెళ్ళారు వాళ్ళు. మరలా కొంతకాలానికి, రాజుగారి దగ్గరికి తీసుకొస్తూ, ఈమారే నా మా పరువు కాపాడమనీ, రాక్షసజాలానికి వైరిఅయిన వై కుంతుని స్తోత్రం చేయవద్దనీ ప్రాధేయపడ్డారా గురువులు. ప్రహ్లాదుడూ సరే నన్నాడు. హిరణ్య కశిపునితో "యిక ఈమారు నీకుమారుని విద్యాబలాన్ని పరీక్షించు" అన్నారా గురువులు అమాయకంగా!

తండ్రి పొంగిపోయాడు. కుమారుని ప్రశ్నించాడు. "నీ విద్యా వివేకాలు ఏపాటివో ఉదాహరణకు చూపించునాయనా;" అని

మరలా బాలభాగవతుడు పాతదారే పట్టాడు!

సీ॥ కంజాక్షునకుగాని కాయంబుకాయమే?

పవన గుంఫిత చర్మభస్మి గాక!

వై కుంతు బొగడని వక్త్రంబు వక్త్రమే?

ధమడమ ధ్వనితోడి ధక్కగాక;

హరిపూజనము లేని హస్తంబు హస్తమే?

తరుశాల నిర్మిత దర్శిగాక?

కమలేశజూడని కన్నులు కన్నులే?

తనుకుడ్యజాల రంధ్రములుగాక!

అ॥ చక్రిచింతలేని జన్మంబు జన్మమే? తరళ సలిల బుద్బుదంబుగాక!

విష్ణుభక్తి లేని విబుధుండు విబుధుడే? పాదయుగముతోడి పశువుగాక;

అన్నాడు నిర్భయంగా!

దానవభర్తకు మతిపోయిందా కుమారుని వారణాసికి! తన విరోధి అయిన వైకుంఠుని తనముందే యింత నిర్భయంగా స్తోత్రం చేస్తున్నది మరెవరోకాదు! సాక్షాత్తు తన కుమారుడు! మరెవరైనా అయితే ఈసరికి నరికి పోగులు పెట్టివాడు! కానీ వీడు తన కన్న కుమారుడు ఆకారంలోగానీ గుణాలలో గానీ, తేజస్సులోగానీ ఏ మచ్చా, ఏ కల్మషమూ లేనివాడు. ఈ వై పరీత్యం ఏమిటి?

అదే ఆ సనుయగలో ఆనియంతకు అర్థంగాని రహస్యం! తన నియంతృత్వానికి లక్షలాది సాధువులు, నిస్సహాయులు, దేవగణాలు బలిఅవుతుంటే తన కడుపున, తన యింట తన బిడ్డగా పుట్టిన ఈ బాలుడే తనపాలిటి మృత్యువు అయితీరాలని!

ఆ కోపం ఆ గురువుల మీదకు మరలింది. “నాబిడ్డనిలా మార్చి, నన్ను బాధించి, మీరు నాకు శత్రురూపంలో, పురోహితరూపంలో వున్న బ్రాహ్మణులు” అంటూ మండిపడ్డాడు. చండమార్కులు నెత్తినోరు బాదుకొని “నీబిడ్డకది సహజ గుణం! మేమెందు కాతనిని పెడత్రోవ వట్టిస్తామని” వాపోయారు.

ఇక హిరణ్యకశిపుడు పితృహృదయాన్ని, పితృహృదయ వాత్సల్యాన్ని పక్కకు నెట్టివేశాడు తాను చెప్పిందీ వేదమన్న తన రాజ్యంలో తన మాట జవదాటితే మరణం తప్ప మరో శిక్షలేని తన శాసనంలో తన బిడ్డను తాను అపేక్షిస్తే అది తన సార్వభౌమత్వానికి మచ్చ. తన రాక్షస సిద్ధాంతాలకి మచ్చ.

అనాటి ఆ సార్వభౌముడు. తన బిడ్డను శిక్షలకు గురిచేయటానికి సిద్ధ పడ్డాడు ఈనాటి చాలామంది వదలిలో వున్నవారు తమ బిడ్డలుచేసే ఘోర నేరాలను కప్పి పుచ్చుకోవటానికి వారికి శిక్షవడకుండా తప్పించటానికి చట్టాలని వాడు కుంటున్నారు, ఏవరు దానవులు? అనాటి రాక్షసరాజా? ఈనాటి మన ప్రభువులా? ఆలోచిద్దామా.

పసి భాగవతునిభక్తి - భగవంతుని శక్తి!

ప్రహ్లాదునిమీద పితృవాత్సల్యం వదులుకున్న హిరణ్యకశిపుడు తన దానవ ప్రముఖులనూ, మంత్రులనూ, సమావేశవరచి తన కడుపున “పుత్రాకారశన్ వ్యాధి జన్మించె” అంటూ, వైద్యుడు వ్యాధి గ్రస్తమైన శరీరవయావాన్ని ఖండించిమిగతా శరీరాంగాలనూ, శరీరాన్ని రక్షించిన తీరులో తానూ తన కన్న కొడుకుని చంపి ఆ ‘విష్టుభక్తి’ అనే వ్యాధికి పరైన చికిత్స చేసి తననీ, తన దానవ కులాన్నీ ‘నిర్దోషంబు’ గా చేస్తాననీ శ ధం చేస్తాడు నిర్వంధంగా, నిర్మోహమాటంగా. నిర్వికారంగా మమకారాల కఠీతంగా బంధుప్రీతికి ఆస్కారం లేనివిధంగా.

శక్కుడ మనందరం ఒక్కక్షణం ఆనాటి “హిరణ్యకశిపుడనే” రాక్షస రాజు గురించి ఆలోచించవలసివుంది. ఒక దానవ సామ్రాజ్యానికి తన తపస్సుతో, పరాక్రమంతో మచ్చలేని సచ్చిలంతో సార్వభౌముడైన ఆ రాజు తన సిద్ధాంతానికి (విష్టు ద్వేషానకి) దానవులందరినీ కట్టుబడివుండేలా చేసిన ఆ రాజు తన బిడ్డఅయినా అసిద్ధాంతాన్ని తృణీకరించిన పందర్బంలో తనమీద తన ప్రజలు పెట్టుకున్న ఆశలు, విశ్వాసం వమ్ముచేయకుండా కన్న మమకారానికి అతీతంగా కన్నబిడ్డను ఆమానుష హింసలకు, మరణానికి గురిచేశాడు. వాడు ‘రాక్షసుడు’ అంటున్నాం ఈనాడూ.

మరి ఈనాడు ఎందరో పదవిలోవున్న వివిధ రాజకీయ నాయకులు తమ పుత్రగర్భాల స్కగ్లింగ్, రేప్, మర్డర్ మరెన్నో మానవత్వంలేని ఘోర నేరాల తాలూకు కేసులు బయటకు రాకుండా, అటు పృథుశ్వ యంత్రాగాన్ని యిటు పృజల్చి మభ్యపెట్టి ‘తమవారిని’ కాపాడుకొని దాచుకుంటున్నారా కాదా? మరి వీరి నేమనాలి? వీరందరికీ నిష్పక్షపాతం అంటే ఏమిటో, నిర్మోహత్వం అంటే ఏమిటో ఆశ్రిత పక్షపాతానికి అతీతమైనదేమిటో అదే రాజలక్షణం అని చాచిచెప్పిన ఆరాక్షసుడు వీరికంటే ఉన్నాడు.

శేరివంతుడు, ప్రజాస్వామ్య పరిరక్షకుడు కాడా? కాస్తే తే వాడి నిష్కారణ ద్వేషం సాధుహింస వాడి వతనానికి, మరణానికి హేతువులై నాయి. మరీనాటి ప్రజాస్వామ్య పలుకుల నకిలీ రాక్షసులకు ప్రజల్ని పరిపాలించే హక్కువున్నదా? ఆలోచిస్తే జవాబు దొరుకుతుందా మనకి?

ఇక ప్రహ్లాదునికి కఠిన శిక్షలు ప్రారంభమైనాయి. ఆ బాణభక్తుడు తన శరీరమూ, మనసూ, ఆత్మ, ఆ శ్రీమన్నారాయణునికి అంకితం చేశాడు.

౪౧ తన్ను నిశావరుల్ పొడువ దైత్యకుమారుడు మాటి మాటి “కో పన్నగకాయి! యోదనుజభంజన!” యోజగదీశ! యోమహా పన్నశంధ్య! యోనిఖలపావన!” యంచు నుతించుగాని, తా గన్నుల నీరుదేడు; భయకంప సమేతుడుగాడు భూవరా!

అనే మానకస్థితిలో వున్నాడు. అదీ విష్ణు భక్తుల ఆత్మార్పణభావం. అదీ విష్ణు భక్తుల శరణాగతి.

అస్థితిలో ఆ బాలుని చూచిన హిరణ్యకశిపుడు కూడా విస్మయం చెందాడు. శిక్షలలో మరింత క్రూరమైన మార్పులు చేయించాడు. మండుబెండలో గంటల తరబడి నిల్చోపెట్టడం, అతి శీతలమైన మంచులో నిలవేయించటం చుట్టారా మంటలు పెట్టటం, సముద్రపు అలలలోనికి విసరి వేయించటం తుఫానులాటి పెనుగాలులకు అభిముఖంగా నిలవటం, విషంపెట్టించటం, వినుగులచేత తొక్కించటం, కొండచరియలమీదనుండి క్రిందికి దొర్లించటం లాటి క్రూర శిక్షలు అమలు చేయించాడు. అయినా ఆ బాలునిలో మార్పులేదు. ఆ బాలుని తపస్సు చెదరలేదు. హరినామస్మరణ మానలేదు.

విసిగి వేసారిన ఆ తండ్రి విస్మయము భయము కూడా చెందాడు.

౪౨ “ముంచితీ వార్ధులం; గదలమై త్తితి; కైలతటంబులందు ద్రోబ్బించితి; శస్త్రరాజి బొడిపించితి; మీదనిభేంద్రవంక్తి త్రోప్పించితి; ధిక్కరించితి; శపించితి; ఘోర దవాగ్నులందు ద్రోయించితి; బెక్కుపొట్లనలయించితి; జావడిదేమి చిత్రమో.

క॥ ఆగ్రహమున నేజేసిన నిగ్రహములు

వరులతోడనెడి నొకడున్

విగ్రహములనుచు బలుకడ

నుగ్రహములుగా దలంచునొవ్వడు మదిలోన్.

కొబ్బి వీడు మహా తహశ్రణావ సంపన్నుడు వీడికి మరణమన్నది లేదు భయమన్నది లేదు. వీడే నాకు మృత్యువురూప పుత్రుడు. అని నిర్ణయించు కొని ఖిన్నుడై పోయాడు. తన రాచరికపు రీతి, తన త్రిలోక విజయం తాలూకు అహం, తన దానవ సామ్రాజ్యాధిపత్యం తాలూకు అహం, తన దానవ సామ్రాజ్యాధిపత్యం తాలూకు దర్పం, సర్వం అనుమానాస్పదంగా తోచాయి. అప్పుడు మరల చండామార్కులు ఆ రాక్షస రాజును పూరడించి, మరలా ప్రహ్లాదుని తమ వద్దకు పిల్చికెళ్ళారు. ఈమారు రాజులకు ముత్యంగా గృహస్థులకు అవసరమయ్యే ధర్మార్థ కామ సంబంధమైన శాస్త్రాలు బోధించు మని రాజాజ్ఞ ప్రకారం. అవే బోధించటం ప్రారంభించారు. (దీనిని బట్టి ప్రహ్లాదుని వలన ఈనడికి యవ్వనదశ అని నిర్ధారించవచ్చు).

కానీ ప్రహ్లాదుని కాధర్మాలు, చదువులు అవసరం లేదనిపించింది. తన స్నేహితులైన రాక్షస బాలురందరినీ చేరదీసి స్నేహిత ధర్మం సహజ రాజరి కపు వారసత్వపు రీతి జన్మతః వచ్చిన సంస్కార ప్రభావంతో వారి హృదయాలను ఆకర్షించి తనకు నారదమహర్షి తాను గర్భస్థశిశువుగా వున్న సమయంలో ఉపదేశించిన మహత్వ తత్వాన్ని అచంచల వైరాగ్యాన్ని శ్రీమన్నారాయణ తత్వాన్ని అద్భుతంగా వివరించటం సాగించాడు.

క॥ చిక్కడు ప్రతముల; గ్రతువుల

జక్కడు దానముల శౌచ శీలతపములన్

జిక్కడు; యుక్తిని భక్తిని-జిక్కిన

క్రియ నచ్యుతుండు; సిద్ధమునుండీ!

అంటూ తన మాటలు విశ్వసించే వారు తనను అనుసరించమనీ విశ్వసించనివారు కర్మపుంజముపాలై పొమ్మనీ చెప్పాడా భక్త శిఖామణి.

ఈ వరుస చూచిన చండామార్కులు హడలిపోయి ఇక ఈ బాలుని బాధ్యత తాము వహించటం ప్రమాదకరమనీ భావించి హిరణ్యకశిపునికి ఆ బాలుని అప్పగించి ఒక్క నమస్కారం పెట్టారు.

ఇక హిరణ్యకశిపుని కోపానికి అంతులేదు. ఇక తానే స్వయంగా ఆ బాలుని సంహరించి తన వ్యక్తిత్వానికి రాచరికానికి అంటిన మచ్చ తొలగించు కోదలవాడు.

ఎవడురా నీకు బలం? ఇట్లా నన్నెదిరించటానికి? అన్నాడా తండ్రి!

క॥ బలయుతులకు దుర్బులులకు
బలమెవ్వడు? నీకు నాకు బ్రహ్మదులకున్
బలమెవ్వడు? ప్రాణులకును!
బలమెవ్వండట్టి విభుడు బలమనురేంద్ర.

అనేకాడు నిర్వృద్ధంగా.

మరి ఆ హరి ఏక్కడ, ఏ ప్రదేశంలో వున్నాడురా? అన్నాడు తండ్రి
మితిమించిన రోషంతో!

క॥ ఇందుగలడందులేడని సందేహము వలదు చక్రి సర్వోపగతుం;
డెండెందు వెదకిచూచిన నందందీకలడు దానవాగ్గణి! వింటే!

అని శ్రీహరి సర్వతాళివున్నాడని చెబుతూనే తండ్రి బ్రహ్మవరం గుర్తు
చేస్తున్నట్టుగా.

మ॥ “కలడంభోధి! గలండు గాలిగల డాకాశంబునం, గుంభినిన్
గల డగ్నిన్, దిశలం, బగళ్ళ, నిశలన్, ఖడ్గోత చంద్రాత్మలన్
గల డోంకారమునం ద్విమూర్తుల ద్విలింగ వ్యక్తులందంతటన్,
గల డీశుండు గలండు తండ్రి వెదకంగానేల నీ యా యెడన్?

సర్వవ్యాపకుడైన శ్రీమన్నారాయణుడున్నాడని నిస్సందేహంగా ఎలుగెత్తి చాటి చెప్పాడా విష్ణు భక్తుడు.

ఇక ఈ మట్టం ఇలా సాగుతుండగా అటు శ్రీమన్నారాయణుడు కూడా ఇక ఆలశ్యం చేయదలచలేదు. హిరణ్యకశిపుని తపోబలం వాడి హింసాకాండలతో క్షీణించింది. వాడి వైష్ణవ ద్వేషం పరిపాకానవడింది. ప్రహ్లాదునిలాటి అచంచలభక్తి, ప్రహ్లాదునిలాటి అచంచల భక్తిప్రపూరుడిని వాగాతీత హింసలకు గురిచేయుటంలోనే వాడి సర్వ పుణ్యఫలాలు నశించి, సర్వ సరకయాతన అరంభమైంది. ఇక చివరగా “ఏడి నీదైవం? ఎక్కడుంటాడు” అని ఆభక్తుని చంపడానికి ఉద్యుక్తుడౌతున్న సమయంలో ఆ భక్తుడు ఆక్రిష్ట పరిస్థితిలో కూడా మొక్కువోని దైర్ఘ్యంతో నడలని ఆత్మవిశ్వాసంతో, చెక్కుచెదరని దైవభక్తితో “సర్వత్రా నిండివున్నాడు నా దైవం” అని చాటిచెబుతున్న దైంలో ఇక దైవం ఆ భక్తుని మాట నిలపకపోతే భక్తుని విస్వాసానికి ఋజువు చూపకపోతే భక్తుని హింసిస్తున్న వాడిని నిర్జించకపోతే ఆ దైవం దైవమూకాదు. అసలు దేవుడేకాదు. యుగాల భక్తికీ, భగవంతునికీ, భాగవతునికీ విలువా, ఈనికీ, కీర్తికూడలేవు, పుండబోవు, అంచేత బ్రహ్మవరాలు, హిరణ్యకశిపుని దురాశ, దుర్బుద్ధికీ అనుగుణంగా.

మః హరి సర్వాకృతులం గలండనుచు ప్రహ్లాదుండు భాషింప, నత్వరుడై, యెందునులేడు లేడని సుతున్ దైత్యుండు తర్జింప శ్రీ సరసింహాకృతి నుండె నచ్యుతుడు నానాజంగమస్థావరోత్కర గర్భంబుల, నన్నిదేశముల, నుద్దండ ప్రభావంబునన్.

అదీ దైవలీల! అదీ దైవ మహత్వ్యం, అదీ భాగవతుని భగవంతుడు రక్షించి తీరుతాడన్న ధృఢ విస్వాసానికి పునాది.

ఆ రాక్షసుడు ఏ ప్రదేశంలో దైవం వునికి చూపమని భక్తుణ్ణి నిలదీస్తాడో నని శ్రీ సరసింహాకృతి చాల్చి సర్వస్థావర జంగమాలన్నిటిలోనిండి దైత్యుని నిర్జించడానికి సిద్ధంగా వున్నాడు, భగవంతుడు అనుకున్నంత అయింది

మూర్ఖుడైన వానవరాజు అడగనే అడిగాడు. “సర్వ ప్రదేశాలలో హరి వుంటాడని వాగుతున్న ఓ మూర్ఖుడా! ఈ స్థలంలో చూపుతావా నీ హరిని? చూపకపోతే, నీ తలత్రుంచి వేస్తాను ఆ సమయంలో నీ హరి అడ్డు వస్తాడేమో చూస్తాను” అన్నాడు.

అందుకూ ప్రహ్లాదుడు అచంచల భక్తి విశ్వాసాలతో చెప్పాడు.

శా|| “అంభోజాసనుడాదిగాగ దృఢ వర్యంతంబు విశ్వాత్ముడై
సంభావంబుననుండు ప్రోడ విపులస్తంభంబు నందుండడే?
స్తంభాంతర్గతుడయ్యు నుండుటకు నే సందేహమున్లేదు; ని
ర్దంభత్వంబున నేడుగానబడు బ్రహ్మక్ష స్వరూపంబునన్”.

అన్నాడు అష్టమస్కంధంలోని గజేంద్రమోక్షం కథలో గజేంద్రుడు “కలడు కలదనెడి వాడు కలడో లేడో?” అని శంకిస్తాడు క్షణకాలం కానీ ప్రహ్లాదు డలాగాడు మృత్యువు తండ్రీదూపంలో చివరి క్షణాలలో ప్రశ్నించినా దైవం సర్వవ్యాపకుడై వున్నాడనే చెప్పాడు నిర్భయద్వంగా.

పట్టరానికోపావేశాలతో సభాభవనంలోని స్థంభాన్ని తన అరచేతితో చరిచాడు హిరణ్యకశిపుడు (నేటి కరాటే శిక్షణను పోలిన ఆ అరచేతి ప్రేటుకా స్థంభం నిలుపునా రెండుగా చీలింది. అందులోనుంచి ప్రళయ భీకర రూపంతో అవిర్భవించాడు శ్రీ నరసింహస్వామి ఓంస్ఫులింగాలు వెదజల్లుతున్న నేత్రాలు, విదిలిస్తున్న జాలు, అగ్ని జ్వాలలు వెదజల్లుతున్నట్లున్న నాలుక సింహపు ముఖం, నర శరీరం, శంఖచక్ర గదా పాశధరములై వాడియైన గోళ్యతో ఎంతటి కఠిన శిలనైనా చీల్చివేయగల ప్రేళ్ళు గలిగిన నాలుగు చేతులతో విచిత్రాకారముతో నరసింహమూర్తి అవిర్భావం సకల భువనాలకు అటు భయకంపితాలనూ ఇటు ఆనందోత్సాహాలనూ కలిగించింది. ఆ ప్రళయ భీకరమూర్తిని చూడగానే హిరణ్యకశిపుడు నిశ్చేష్టుడయ్యాడు.

ఉ॥ తెంపున బాలుడాడిన సుధీరత, సర్వగతత్వముం బ్రతి

ష్ఠింపదలంచి యిందు నరసింహ శరీరముదాల్చి చక్రి, శి

క్షింపగ వచ్చినాడు; హరిచే మృత్యుంచుదలంతు నై ననా

సొంపును; బెంపునందలునుజూడ జరింతు; హరింతుశత్రువున్,”

అని నిశ్చయించుకున్నాడు ఆ నరసింహమూర్తిని చూడగానే తనకు మృత్యువని గ్రహించాడు హిరణ్యకశిపుడు ప్రహ్లాదుని భక్తి విశ్వాసాలు బోధ పడ్డాయి ఆరాక్షస హృదయానికి. దైవం వునికి భక్తుని ఆయన రక్షించే విధానం సర్వం తేటతెల్లమై పోయాయి. కానీ బొత్తిగా తనంత తానుగా లొంగి పోయినట్లు కాటండా తన వారైన రాక్షసులముందు కేవలం (ఆత్మ విశ్వాసం కోల్పోయిన దశలో) యుద్ధ విద్యా కౌశలం ప్రదర్శించబోయాడా జీవన న్నతుడు.

నరసింహస్వామి ఎక్కువసేపు జాగుసేయక ఆ రాక్షసుణ్ణి, గరుత్మం శుడు పామును ఒడిసిపట్టుకున్నట్లు పట్టుకొని వాడి వరాలకు అనుగుణంగా సభాద్వారంలోని గడవమీద ఆయుధాలు అనదగని వాడి గోళ్ళతో సంధ్యా పమయంలో నింగి, నేలాగాని తన ఒడిలో రాక్షసులందరూ గుండె లవిసి పరుగెత్తెలా లోకభీకరంగా చీల్చి వాడి ప్రేపులు కంఠమాలికలుగా ధరించి మరీ చంపాడు. అట్లా భక్తుడైన ప్రహ్లాదుని కాపాడి శత్రువైన హిరణ్యకశిపుని సంహరించి ఆ భీకరరూపంతో సభాసంహాసనా రూపుడై కూర్చునివున్న నృసింహమూర్తిని బ్రహ్మమొదలు దేవగణాలంతా స్తోత్రం చేశారు విడివిడిగా. శ్రీమహాలక్ష్మీ కూడా ఆయన దగ్గరికి పోవటానికి సాహసించలేక పోయింది. బ్రహ్మాది దేవతల కోరికపై ప్రహ్లాదుడా స్వామిని స్తుతించి ప్రసన్నుణ్ణిచేశాడు.

ప్రహ్లాదుని భక్తికిమెచ్చి నృసింహస్వామి తన కరుణాభయ హస్తాన్ని ఆ బాలుని శిరసుమీద వాత్సల్యంతో వుంచి వరం వేడుకో మన్నాడు. తన కంటూ ఏ వరాలు అవసరం లేదనీ తన తండ్రిని క్షమించి మోక్షం ప్రసాదించ మనీ వేడుకున్నాడా నిర్వికార భక్తుడు. నృసింహస్వామి నవ్వి తనచేతి

స్వర్ణతోనే ఆ దానపునికి మోక్షం లభించిందని అతని ఇరవై ఒక్క తరాలు పునీతమై పోయాయనీ చెప్పి ప్రహ్లాదుని దానవ రాజ్యాధినేతగా అభిషిక్తునిచేసి పాములకు పాలుపొసినట్లు ఇలాంటి దానవులకు అడిగిన వరా లన్నీ ఆలోచనారహితంగా ఇవ్వవద్దని కుమారి దైన బ్రహ్మకు హితవుచెప్పి అంతర్ధానమైనాడు.

భాగవతా గ్రంథానికి మణిపూస అయిన ప్రహ్లాద చరిత్ర భాగవతులకే అగ్రగామి మార్గదర్శకుడు అయిన ప్రహ్లాదుడు నృసింహావతారం వర్ణన నృసింహావతార అవిర్భావ వర్ణన (స్తోత్రం- దండకంలా గద్యం) పోతన మహాకవి ఘంటంలో అమృతాక్షరాల రూపం సంతరించుకొని ఆ చరిత్రలోని విష్ణు వర్ణనకు సంబంధించిన ప్రతి వద్యం ఆచంద్రావర్కం అంధులకు కరత స్థం హృదయ గతం అయి చిరంజీవత్వం సాదించుకున్నాయి ఏ వద్యమూ వదలి వేయవలసినదికాదు మరి ఒక ఆచంచల భక్తుని ఆనవసరంగా సాధించిన వాడికి ఎలాటి భయంకర మరణం ఆమరణానికి స్వయంగా భగవంతుని అవిర్భావం ఋజువుచేస్తుందీ ప్రహ్లాద చరిత్ర. శ్రీవైష్ణవులెందరో విష్ణుసహస్ర నామ స్తోత్ర పారాయణంలానే ప్రహ్లాద చరిత్ర అక్షరం అక్షరం పారాయణం చేస్తున్నవారు ఈనాడూ వున్నారు. సగటున వ్యతి విష్ణుభక్తుల ఇంటా నాటికీ నేటికీ, ఏనాటికీ నృసింహావతారం ఒక ప్రత్యేకమైన భక్తి ప్రవర్తనతో పూజింప బడుతోంది నృసింహస్వామి కొండలకూ పేర్లకూ యావద్భారతంలో కొడువలేదు. నృసింహమూర్తిని చిత్తశుద్ధితో ద్యానించే వారికి ఏలోటులేదు. రాదు. ఇది తెలుసు కోవటానికైనా పోతన భాగవతాన్ని ఒక్కమారు చదవ గలిగితే ప్రహ్లాద చరిత్రలోని రీతి, నీతి బోధపడతాయి ఎవరికయినా.

“నాటి ఇంద్రుడు! - నేటి ఇంద్రులు”

పురాణాలలో ప్రఖ్యాతులైన మహర్షులు దేవతలు మహాత్ములలానే “ఇంద్రుడు” ప్రత్యేకమైన వ్యక్తిత్వము, పదవి, లోకము, పనులు లెలపాడు ఇంద్రుడు, దేవేంద్రుడు, మహేంద్రుడు ఇలాటి గౌరవ నామధేయాలతో

అప్పర గణాలకూ, దేవగణాలకూ అధిపతి ఇంద్రుడు. దిక్పాలకులకులైన యమ, కుశేర, వాయు, అగ్ని, వరుణాది అష్టదిక్పాలుకులలో ఇంద్రుడు అగ్రేసరుడు అష్టదిగ్గణాలలో తలమానికం అనదగిన “ఐరావతం” అనే ఎనుగు ఆయన వాహనం “వజ్రాయుధం” అనే ఒక వ్రత్యేక ఆయుధం ఆయనది “వజ్రాయుధుడు” అనే పేరుకూడా వుంది ఇంద్రునికి ఇంద్రలోకం ఇంద్ర పదవి అన్నవి చాలా గొప్పవి. స్వర్గలోకమనే వ్రత్యేకలోకం ఆయనది. అక్కడలేని భోగాలుగానీ, సౌఖ్యాలుగానీ, అందాల గానీ, నృత్యం, భోగం, నందనవనమనే అసమాన ఉద్యానవనం “దేవపారిజాత” మనే వ్రత్యేక పుష్పవాదీకలూ ఇంద్రలోక వ్రత్యేకతలు అవి ఎంతటి మహద్గుణనూ వ్రలోభ పెడు తుంటాయి ఎంతోకాలం నియమనియమాది నిష్ఠలతో తపస్సుచేసిన మహద్గుణ, స్వర్గలోకవాసము. రంభ, ఉర్వశి, మేనక, తిలోత్తమల్లాది కంద్రలోక అవ్వంసలతో భోగాలు తోరుకుంటారు. భూలోకంలోనూ మానవులు చాలా పూజలు, జపాలుచేసి మరణించినపుడు స్వర్గంలో ఆపుణ్యం తాలూకు ఐశ్వర్య భోగాలు ఆనుభవించి పుణ్యం క్షీణించిన తర్వాత తిరగి భూ లోకంలో జన్మిస్తారని “భగవద్గీత” లో శ్రీకృష్ణుడు చెబుతాడు

ఒక యజ్ఞం పరిసమాప్తి కావాలంటే అందుకు యజ్ఞకర్త చాలా శ్రమ పడాలి. సంవత్సరాల తరబడి దీక్షబద్ధుడై, నియతాహార విహారుడై వుండాలి. యజ్ఞసమయంలో యజ్ఞకర్త వలవగానీ, యజ్ఞం చేయించే ఋత్విజులవలన గానీ, యజ్ఞంలో జరిగే దానధర్మాది క్రియలలోగానీ కించిత్తు లోపం జరిగినా యజ్ఞం విప్పుమై తీవ్ర దుష్ఫలితాల నిస్తుంది. అంచేత యజ్ఞం చేయడమంటే చిన్న పనికాదు. అలాటి వంద యజ్ఞాల నిష్కలంకంగా, లోకరహితంగాచేసి తన భక్తి పూర్వతులతో, తన తపశ్శక్తితో దేవతలను దైవాన్ని మెప్పించ గలిగిన వ్యక్తి ఇంద్ర పదవికి అర్హుడౌతాడు. ఈనాటి శంకరాచార్య పీఠం, కంచికామకోటి పీఠం. వగైరాలలానే ఇంద్ర పదవికూడా ఒక పీఠం లాంటిది. అర్హుడైన వ్యక్తి ఇంద్ర పదవికి రాగానే “కందుగడని” పిలువబడతాడు.

అయితే పురాణాలలో వ్రముఖంగా కనిపించే ఈ ఇంద్రపాత్రలో అటు పదవికి తగిన ఔన్నత్యంతోపాటు, పదవికి తగని నీచత్వమూ సమంగా

గోచరిస్తుంటుంది. ఎక్కడ ఏ మహర్షి, ఏ రాక్షసుడు తపస్సు చేస్తున్నాడని తెలిసినా ముందస్తుగా ఇంద్రుడా తపో విఘ్నానికి బయల్దేరుతాడు. కరణం ఆ ఋషి, లేదా ఆ రాక్షసుడు తన పదవి కావాలంటాడేమోనని హడలు! అసూయ! వెంటనే తనవద్దవున్న సౌందర్యమూర్తులు, నాట్యమయూరిలు అయిన రంభ, మేనక, శూర్యశి తిలోత్తమల్లాడి అప్పరసరిను ఆ మహర్షి లేక రాక్షసుని తపస్సుకు విఘ్నం కలిగించమని పురమాయిస్తాడు. వారివలలో పడిన మహర్షు లెందరో పతనమైనారు. ఆ అప్పరస భామినుల వల్లకాకపోతే తానే స్వయంగా బయల్దేరి ఆ మహర్షి తల నరకటమో (వజ్రాయుధంతో) చేసి బ్రహ్మహత్యా పాతకాన్ని చేతులారా తలకుచుట్టుకొని తనకుతానేపదవీచ్యుతుడై యిక ఆ పాపపరిహారార్థం ఏదేవుణ్ణి ఆశ్రయించి వేలాది పవతృరాలు తపస్సు చేస్తాడు. ఈలోగా భాశీ అయిన ఇంద్ర పదవిని మరో అర్హుడైన వ్యక్తి అధిష్టిస్తాడు. వాడూ ఏ తపోచేసి సింహాసనం దిగిపోయే వరకూ మొదటి ఇంద్రుడు ఆజ్ఞాతంగానూ “మాజీ” గానూ మిగిలిపోవలసినదే. యిలా ఇంద్రులు చాలామంది మారుతుంటారు. ఇంద్రుని భార్య పేరుకూడా ‘శనీదేవి’ ఈ పేరు ఆ పీటంలానే శాశ్వతమైనది.

ఒక్కో సందర్భంలో అతి పరాక్రమం చూపి దానవులను జయించే ఇంద్రుడు ఒక్కొక్కమారు ఆ దానవులచేతే దారుణంగా పరాభవింపబడి పిరికి పందలా పారిపోతుంటాడు త్రిమూర్తులనూ శరణువేడుతాడు. యిక కొన్ని పనులుచేసి ఇంద్రుడు అంతటి వరమ నీచుడు లేడనిపించుకొన్న సందర్భాలూ వున్నాయి.

రామాయణ కాలంలోని ఒక ఇంద్రుడు గౌతమమహర్షి ధర్మపత్ని అయిన అహల్యను ప్రలోభపెట్టి పరధార గురుపత్ని అని గౌరవభావం అయినా లేకుండా ఆమె శీలం దోచుకొని గౌతమమునికి వట్టుబడి, శాపగ్రస్తుడౌతాడు అహల్యను శీలా పద్యశంకగా చైతన్య రహితంగా మారిపోయేలా గౌతమ మహర్షి శపించే వరిస్థితి కల్పిస్తాడు.

“నహుమదు” అనే ఇంద్రుడు, ఈలోగా వదవీచ్యుతుడైన ఇంద్రుని
 వార్య “శచీదేవి” సొండ్యానికి మోహితుడై; ఉచితానుచితాలు మరచి,
 మొను కోరుతాడు ఈ వై పరిత్యాగికి బెదిరిపోయిన ఆశచీదేవి దేవగురు వై న
 యహస్సతి మహాముని సలహాతో ఈ నహుమడిని నరవాహనం ముఖ్యంగా
 సప్తములచేత మోయబడే; నరవాహనంమీద ముందే ఇంద్రుడూ అనుభ
 వించని గౌరవాన్ని అనుభవిస్తూ రమ్మని కబురు పంపుతుంది. మోహవశమై
 ఉచితానుచితాలు మరచిన నహుమడా ప్రకారమే చేసి శచీదేవి మందిరానికి
 సగ్గరగా రాగానే తన పల్లకి మోస్తున్న మహర్షులలో ఒకరైన దుర్వాస
 మహామునిని ‘సర్ప సర్ప’ (త్వరగా త్వరగా) అంటూ కాలితో తంతాడు.
 అసలే ముక్కుపి అయిన ఆ మహాముని ఇంద్రుని ఈ అనుచిత చర్యకూ
 అహంకారానికి మండిపడి ‘వేయ్యి సంవత్సరాలు అజగరం (కొండచిలువ)
 వై పడివుండు అజ్ఞానంతో’ అనిశపిస్తాడు. నహుమడికి అప్పుడుగానీ తన
 పదవి యిచ్చిన అహంకారం. తాను తొక్కిన తప్పుతోవ అర్థంకావు మహర్షుల
 పాదాలమీద పడి క్షమాపణ వేడుకోగా భారతకాలంలో ధర్మరాజుచేత తత్వోప
 దేశం చెంది తిరిగి సాధారణ మానవరూపు ధరించేట్లుగా అనుగ్రహిస్తారు
 వాళ్ళు. అలా నహుమడి ఇంద్రపదవి ఈనాటికీ, మంత్రి పదవులు, ముఖ్య
 మంత్రి పదవులు అధికారులు కొందరి ప్రవర్తనలకు అద్దం పడుతూనే ఉంది.

ఇక తన గురువు తనపై అగ్రహించి గురు పీఠం త్యజించిపోగా
 మరో గురువు కోసం అతృతచెంది, ఈలోగా రాక్షసులచేత చావు దెబ్బతిని
 గురువుగా ‘విశ్వరూపుడు’ అనే తపోనిధిని—రాక్షసుల బంధువును దైవాను
 దేశంగా తెచ్చుకొని ఆ గురువు కటాక్షంతో రాక్షసులను జయించి మరలా ఆ
 గురువే బంధువులైన రాక్షసులకు కొందరికి, రహశ్యంగా హవిర్బాగాలలో
 కొంత యిస్తున్నాడని తెలుసుకొని ఆ గురువుని ద్యాననిష్ఠలోవున్న వ్యక్తిని
 తల నరికి చంపిన ఘనత ఇంద్రునికి దక్కుతుంది చరిత్రలో.

హిరణ్యకశిపుడు ఘోర తపస్సు చేస్తున్న సమయంలో ఆ తపస్సుకు
 విఘ్నం కలిగించి విజయం సాధించిలేక పోయిన ఒకానొక ఇంద్రుడు హిరణ్య
 కశిపుని భార్య ఆయిన “లీలావతి” ని నిండు గర్భవతిని మహా పతివ్రతను

బలాత్కారంగా తన లోకానికి ఈడ్చుకు పోతుంటాడు. ఎదురై న నారదుడు ఈ అనుచిత ప్రవర్తనేమిటని ప్రశ్నిస్తే “హిరణ్యకశిపునికి ఈమె ద్వారా కలగ బోయే బిడ్డ ఇంతెంత ప్రమాదకారి అవుతాడో దేవతలకు, కాబట్టి ఈమెను వ్రసవంపరకూ నాలోకంలో నిర్బంధించి ఆ బిడ్డను నా వజ్రాయుధంతో చంపి ఆ తర్వాత ఆ పతివ్రతను విడిచిపెడతాను” అంటాడు ముచ్చటగా. నారదుడు ఎలాగో నచ్చచెప్పి ఆ ఘోరం వారించి ఆమెను విడుదలచేయించి తన వెంట తన అశ్రమానికి పిల్చుకొని వెళతాడు. ఆమె గర్భవాసంలో వుండగానే నారద మహర్షి గుడుబోధతో జన్మతః శ్రీమన్నారాయణ భక్తాగ్రేసరునిగా మారిన ప్రహ్లాదుడు ఇంద్రుని వజ్రాయుధ ధారను తృటిలో తప్పించుకున్న ధన్యుడు.

ఇక వృతాసురుడనే విష్ణు భక్తుడై న రాక్షసపథ కోసం “ధధీచి” అనే మహర్షి మహా తపస్సంపన్నుడు అయిన వ్యక్తి యొక్క మంత్రపూతమైన “వెన్నెముక” మాత్రమే ఆయుధంగా మారాలి అని తెలుసుకున్న ఒకానొక ఇంద్రుడు ఆ “ధధీచి” మహర్షిని వెన్నెముక ప్రసాదించమని వేడుకోవటానికి వెనుదీయడు. తన ఇంద్రపదవి భద్రతకోసం, ‘ధధీచి’ అది దేవతలందరికీ శ్రేయస్సు గనుక నిస్సంకోచంగా ప్రాణత్యాగం చేసి తన వెన్నెముక ఇస్తాడు. ఆ వెన్నెముక వజ్రాయుధం ఒక మహోన్నత తపస్వి వెన్నెముక అది. ఆ వెన్నెముకలోని ప్రతి అణువులోనూ ఆమహాత్ముని వైష్ణవభక్తి అంత ర్లీనమై. అస్థిగతమై వుంది. ఆ వైష్ణవ తేజస్సే ఎందరో దానవులను నిర్మించింది. ఇంద్రుని చేతి ఆయుధంగా, ఇంద్రునిలోలేని మహాత్యం ఇంద్రుని ఆయుధమైన “వజ్రాయుధం”గా మారిన ఆమహర్షి వెన్నెముకలోవుంది మరి.

తన పినతల్లి అయిన “దితి” ఇంద్రుని జయించే పుత్రుని ప్రసాదించ మని భర్తను వేడుకొని గర్భం ధరించి, భర్త అజ్ఞమేరకు కఠిననియమాలతో కాలం వెళ్ళి బుచ్చుతుండగా ఇంద్రుడొకమె నియమోల్లంఘన సమయంకోసం దొంగలా పొంచివున్నాడు. ఒకానొక సాయంసమయంలో నిండు గర్భిణి అయిన ఆమె అలసటతో అటచిగా తలవేపు కాళ్ళు, కాళ్ళవేపు తల వుండేలా మంచంమీద పడుకొని వుండగా ఇంద్రుడు దొంగలా ఆమె గర్భంలో వ్రగ్వే. శించి ఆ గర్భస్థ శిశువును తన పజ్జాయుధంతో ఏడు ఖండాలుగా చేస్తాడు

గొప్ప శౌర్యతో, తన కామరూప విద్యా ప్రదర్శనతో ఆ ఖండాలు బాధతో రోధిస్తుండగా “మారుద మారుద” అంటాడు (ఏడవొద్దు ఏడవొద్దు) ఆ దితికి మెలుకువచ్చి జరిగిన ఘోరం తెలుసుకుంటుంది. ఇంకై ఒక్క ఖండాలుగా ఆ బిడ్డను నరికి పేనతల్లి గర్భంనుంచి బయటపడి, మరలా ఆమె పాదాలు పట్టుకుంటాడు ఇంద్రుడు క్షమించమంటూ “దితి” తనచిన్న పొరబాటు ఇంద్రుని కిలాటి అవకాశం ఇచ్చిందని తెలుసుకొని ఇంద్రుని క్షమించి, ఆ తన బిడ్డలందరూ “మరుద్గణాల” పేరుతో ఇంద్రుని వక్షం వుండక తప్పదని తెల్పుకుని పూరణ చెందుతుంది చేసేది లేక.

అయితే అక్కడక్కడా ఇంద్రుడు మంచినలులు చేసిన దాఖలాలు వున్నాయి రామాయణంలో అశోకవనంలో నిరాహారంగా వుండి సీతాదేవికి అమృత పాయసం (దివ్యపాయసం) అందించి రావణవధ వర్యంతం ఆమె ప్రాణాలు నిలిపింది ఇంద్రుడే రామరావణ సంగ్రామ సమయంలో రావణుడు రథంమీదా, రాముడు నేలమీదా వుండి యుద్ధం చేయటం సహించలేక తన దివ్యరథాన్ని, సారదీని రామునికి పంపినదీ ఇంద్రుడే. దేవగణాలందరికీ రాజై, మేఘాలనూ, వర్షతాలనూ, వాయువునూ, అగ్నిని ఇలా చరాచరాల ప్రాణం కాపాడే పంచభూతాలను అదుపులో పెట్టివాడు ఇంద్రుడే లోక కంట కులైన రాక్షసులను నిర్మించడానికి, శ్రీమన్నారాయణుని పురికొల్పుటలోనూ, ఆయనకు వరోక్ష సాయం తనవంతు చేయటంలోనూ ఇంద్రునిదే పై చేయి.

ఇంద్ర పదవి మహాన్నతమైనది. దానిని సక్రమంగా, ధర్మ బద్ధంగా కొనసాగించి ధన్యులైన ఇంద్రుడూ వున్నారు (వీరు కొద్దిమంది) ఆ పదవి ఇచ్చిన అహంతో, ఆపదవీ వ్యామోహంతో, ఆ భోగభాగ్యాల అహంకారంతో పదవీచ్యుతుడై కాపాలిపాలైన ఇంద్రులూ (నహుమడు ప్రముఖుడు) రాక్షసులచేత అస్తమానూ చావుదెబ్బలుతింటూ ఇంద్రరాజధాని అయిన “అమరావతి” నుండి ఇంద్రలోకం అయిన “స్వర్గం” నుండి, మహేంద్ర సింహాసనం నుండి పారిపోయి దిక్పాలకులతో కూడా ఆరాక్షసులకూ పూడిగంచేస్తూ, శ్రీమన్నారాయణుని అవతారం అవిర్యవించేవరకూ దిక్కు మొక్కు లేకుండా పడివున్న

ఇంద్రులూ వున్నారు. (బ్రూణ హత్యలు మొదలు. బలాత్కరాలు, చౌర్యాలు, హత్యలు మానభంగాలు, తమహక్కుగా భావించిన పదవీ వ్యామోహపరులైన ఇంద్రులూ వున్నారు.

ఈ నాడు మనం చూస్తున్నాం అధికార దుర్వినియోగులైన కొందరు అధికార ఇంద్రులను. నరరూపరాక్షసులైన మరికొందరు పదవీవ్యామోహ పరులైన ఇంద్రులను పదవులలో కొనసాగుతూ, బ్రూణహత్యలు మొదలు స్మగ్లింగ్ వ్యభిచార గృహాలు నడవటం వరకూ సర్వసంచాలకూ ఒడిగడుతున్న కొందరు ఇంద్రులను, వీరింతా ఇంద్రపదవిని ఆయాచితంగా చేపట్టిన నహుషుడికి వారసులు. ఎందరో ఇంద్రుల ఆకతాయి తనాలకు, సతనాలకూ ప్రతిబింబ స్వరూపాలు! అవునా!

అజామిళుడు

భగవంతునికి, భక్తునికి మధ్య వుండే అత్యంత సన్నిహితత్వం, భగవంతుడు భాగవతోత్తములకు దాసుడనే తత్వం, ప్రతి కథలోనూ, ప్రతి సన్నివేశంలోనూ బోధిస్తుంది భాగవతం. కొందరు ఘోర తపస్సుచేసి విష్ణు సాన్నిధ్యం సాధించిన భాగవతోత్తములు కాగా, మరి కొందరు గృహస్తులుగా కొనసాగుతూనే నిత్య నైమితిక కర్మలు, వృత్తులు యథావిధిగా చేసుకుంటూ, విష్ణునామ సంకీర్తనంవల్ల మనస్సు లగ్నంచేసి, సంసారంలో వుంటూనే గృహస్తులయినవారుకూడా మోక్షం సాధించవచ్చునని ఋషిపుచ్చేసిన భాగవతోత్తములు ఇక “అజామిళుడు” లాంటి అధమ పురుషులు యాద్యుచ్ఛికంగా విష్ణుపాద సన్నిధిని పొందటంలాంటి విచిత్రమైన సంఘటనలూ వున్నాయి.

కన్యాకుబ్జ నగరంలో నివసిస్తుండిన “అజామిళు”డనే బాహ్మణునికి లేని దుర్వ్యవసాలు అంటూలేవు చక్కని ఇల్లాలిని వదలి వాడు ఒకదాసీదాన్ని చేరదీసి దానివలన పదిమంది బిడ్డలను కన్నాడు. ఆ పుత్రులలో చివరివాడైన “నారాయణ” అనే వాడిమీద అజామిళునికి అంతులేని ప్రేమ. అస్తమానూ

జూపం, వంచనా. దొంగతనాల్లాటి దుర్వ్యాసనాతో అతగాడు బ్రాహ్మణత్వాన్ని కోల్పోయి, అస్తమాను ఆ దాసీదాని కుటుంబాన్ని పోషించటంలోనే తన జీవితమంతా వ్యర్థం చేసుకున్నాడు భక్తి, భగవంతుడిమీద ఏలాంటి విశ్వాసమూలేని అజామికునికి జీవితం దుర్వియసనా బాటలో నడిచి, నడిచి వృద్ధాప్యం ముంచుకు వచ్చింది. అతగాడి ఆయుః ప్రమాణం పూర్తి కాగానే, యమభటులు అతని జీవుని తమ లోకానికి లాక్కుని పోదామని వచ్చారు. భయంకరా కారులైన యమభటులను చూడగానే మంచంలో చివరిదశలో వున్న అజామికునికి భయమూ, దడ కలిగాయి ఆ సమయంలోనూ అతడికి దైవం గుర్తుకు రాకపోగా దూరాన ఆడుకుంటున్న దాసీపుత్రులలో చివరి వాడైన తనకు అత్యంత ఇష్టమైన కుమారుడు “నారాయణ” అనేవాడు తలపుకు వచ్చాడు. వెంటనే అజామికుడు తనశక్తి అంతా కూడగట్టుకొని “నారాయణా! నారాయణా! నారాయణా!” అంటూ మూడుసార్లు పిలుస్తూ పోషం పదిలాడు.

యమభటులు అజామికుని ప్రాణం యమలోకానికి తీసుకు పోదామను కుంటున్నంతలో, విష్ణు భటులు అక్కడ ప్రత్యక్షమై అజామికుని ఆత్మను విష్ణు లోకానికి తీసుకెళ్ళటానికి వచ్చామని యమభటులను నిరోధిస్తారు. ఇద్దరికీ కొంతసేపు వాదం, యుద్ధంజరిగి యమభటులీ వై పరీత్యాన్ని యమ ధర్మరాజుకు తెలుపటానికి వెళతారు, యముడికి జరిగినదంతా తెలియజేస్తారు.

నిష్పక్షపాతంగా లోకంలోని జీవుల మరణాలను నీవు అమలుపరుస్తుండగా నీకింకరులమైన మమ్మల్ని ఆ విష్ణు దూతలు ఇలా అవమానించారు పాపిష్టి వాడైన అజామికుని ఆత్మ విష్ణులోకాలకు వెళ్ళటానికి ఏ అర్హతవుంది అని చాచోతారు.

మహాత్మాని అయిన యమధర్మరాజు తన భటులను పూరడించి భగవంతుడైన విష్ణువు మహాత్మాన్ని, వైష్ణవుల మహాత్మాన్ని చాలా చక్కగా వర్ణిస్తాడు.

అంతక్రితం యమదూతలతో విష్ణు దూతలు చెబుతారు.

ఆ॥ “బిడ్డపేరు వెట్టి పిలుచుట విశ్రామ కేలినైన, మిగుల గేలినయిన
బవ్య, గద్యగీత భావార్థములనైన గమలనయనుదలప గలుషహరము.

ఉ॥ కూలినచోట గొట్టుపడి కుందినచోట, మహాజ్వరాదులం
చోలినచోట సర్పముఖ పీడలనందిన చోట, నార్తులై
తూలినచోట విష్ణు, భవదూరుని బేర్కొనిరేని మీద న
క్కాలుని యాతనావితతి గానరు; పూనరు దుఃఖభారముల్.

అంటూ సరిగ్గా గుమధర్మరాజుకూడా విష్ణుమహిమలు విష్ణుభక్తుల మహిమలు
తెలియజెబుతాడు తన భటులకు.

చ॥ అభవు, నమేయు, నవ్యయు, ననంత, ననారతు, బూనిమేనిలో
నుభయమునై వెలుంగు పురుషోత్తముగానరు చిత్తకర్మ వా
గ్విభవ గరిష్ఠులై, వెదకి వీటిడి ప్రాణులు సర్వవస్తువుల్
శుభగతి జూడనేర్చి తనుజూడగనేరని కండి పోలికన్.

అంటూ విష్ణువు అదేశంతో విష్ణుదూతలు ముల్లోకాలలోనూ సంచరిస్తుంటారు
శ్రీవైష్ణవ భక్తులను కాపాడుతూ! విష్ణుభక్తులకు యముడినైన నా వలనగానీ
మృత్యువువలనగానీ యమభటులైన మీవలనగానీ ఏలాంటి భయమూకలగదు

మహా వైష్ణవమాయను గురించి శ్రీమహావిష్ణు మహిమలను గురించి
తెలియజెప్పగల వారెవరున్నారు? త్రిపుర సంహారకుడైన బ్రహ్మ, కార్తికే
యుడు, కపిలుడు. నారదుడు, భీష్ముడు, మనువు, బలివక్రవర్తి, జనక
మహారాజు, ప్రహ్లాదుడు, శుకయోగీంద్రుడు, వ్యాసమహర్షి వగైరా వన్నెండు
మంది మహాభక్తులు అతి గుహ్యమైన విష్ణు మహాత్యాలు, విష్ణుభక్తిని గురిం
చిన రహస్యాలు చెప్పగలరేమో.

సీ॥ శ్రుత్యంతవిశ్రాంత మత్యను క్రమణీయ
భగవత్ప్రసంగతుల్ భాగవతులు;
సనకాదిమునియోగిజన సదానందైక
పరమభాగ్యోదయుల్ భాగవతులు;
కృష్ణ వదధ్యాన కేవలామ్మతసాన
వరిదామయుతులు శ్రీభాగవతులు;
బహుపాతకానీక వరిభవ ప్రక్రియా
పురుషోగ మూర్తులు భాగవతులు.

తే॥ భావతత్త్వార్థ పేదులు భాగవతులు
బ్రహ్మవాదాను వాదులు భాగవతులు!
సెరులు దనరంగ నెన్నడు జేటులేని
పదవి నొప్పారు వారు వో భాగవతులు.

క॥ అదిగాన విష్ణుభక్తుల గదియగజనవలదు మీడు; కరివరదు లన
త్పది వద్దు వినతి విముఖులదుదినంటగగట్టితెండు; ధూర్తులు వారల్!

అలాగే ఎగతాళికై నా ఇందిరారమణుని గురించి పలుకలేని దుర్బాషితు
లను కలలోనైనా శ్రీకాంతుని చరణకమలాలు దర్శింపనోవని పరమనీచులను
పరిహాసంతోనైనా కృష్ణుని ప్రశంస వినని దమ్మ-ధాత్రవణులను కనీసం
ఉత్పవ సమయాలలోనైనా విష్ణువు ఆలయమార్గం పట్టని వారిని.

వె॥ బరమ భాగవతుల పాదదూళి సమస్త
తీర్థసార మనుచు దెలియలేని
వారి, వారి వారి వారి జేరినవారి
దొలుతగట్టి తెండు దూతలార!

అలాగే,

అ॥ వె॥ వద్దనయను మీది భక్తియోగంబెల్ల
ముక్తియోగమనుచు మొదలెఱుంగు
వారి, వారి వారి, వారిజేరినవారి
త్రోవ దలవవలదు దూతలారా!

తే॥ గీ॥ విది ఒపియింప నమ్మతమై యెసగుచుండు
నేదిసర్దర్మ వధమని యెఱుగదగిన;
దదియె సద్భక్తియోగంబు నలవరించు
మూర్తి మంతంబు దాహరికిర్తనంబు.

కాబట్టి,

తే॥ కంటిరే మీరునుతులారా! కమలనేత్రు
భాగ్యమగు నామకీర్తన ఫలమునేడు
దవిలి మృత్యువు పాశబంధములవలన
“జాణతనమున నూడె నజామిళుండు.”

అని తనదూతలను పూరడించి భగవద్భక్తి భాగవతుల తత్వం తెలియజెప్పి పంపిస్తాడు యమధర్మరాజు.

అజామిళోపాఖ్యానంద్వారా అందరూ అలా జీవితమంతా తప్పులుచేసి చివరి క్షణాలలో “నారాయణా” అని శ్రీమన్నారాయణుని ఒకసారి పిలిస్తే ముక్తి లభిస్తుందనే వెర్రి అర్థం తీసుకొనేవారి అజ్ఞానానికి మనమేమీ చేయలేము, చెప్పలేము. భాగవత కర్త అయిన వేదవ్యాస మహర్షిగానీ అది కమలీయమైన పద్యగద్య రూపంలో తేట తెనుగులో అందించిన పోతనకవిగానీ సాక్షాత్తూ శ్రీమన్నారాయణుడేగానీ వారి అతి తెలివినీ అజ్ఞానాన్ని పోగొట్టలేదు

జీవితమంతా చెడుదారిలో వ్యర్థమయి పోయినా చివరిక్షణాలలోనూ తన కొడుకైన నారాయణుడినే పిలిచినా అ “నారాయణ” అష్టాక్షరి మహిమంతంలోని అక్షరాల ఉచ్చారణతో అజామిళునిలాటి పాపిష్టి వాడు

విష్ణునిధి లోకి వెళ్ళగలిగాడు. అలాగాక జీవితమంతా సత్యవర్తన, సద్భక్తితో శ్రీమన్నారాయణుడిని శరణుకేడితే ఇక ఆ భక్తునికి జరామరణ సంబంధ యాతనామయి వరంపరంమండి శాశ్వతముక్తి లభించి మహా యోగీశ్వరులు కోరుకొనే సుఖత్వం మోక్షం సద్ధిచి తీరుదని తెలియజెప్పటమే ఈ అబ్బాసం యొక్క సదుద్దేశ్యం. అలాగే మృత్యువు అధిష్టా దేవతయైన యమధర్మరాజు చేత చెప్పించటంలో విష్ణు భక్తునికి, మృత్యువైనా వెరుస్తుందని, సాధారణమైన ఈతిబాధలు, సాంసారిక బాధలు, ఒక లెక్కలానివి కావనీ, కావనినంది చిత్తశుద్ధితో కూడిన భక్తి అనే ఈ కథలోని అంతర్యం. అర్థాన్ని తీసుకోవటమైనా, పెద్దార్థాన్ని గటమైనా మనచేతులం, మనచేతి లలో, మన హృదయ గత సంస్కారంలో వుంది అవునా?

చిత్రకేతుడు - వృత్రాసురుడు

కూరసేన దేశాధిపతుడైన “చిత్రకేతు” డనే మహారాజుకు పేలాదిమంది అందగత్తెలు, యవ్వనవతులు అయిన భార్యలున్నారు. కానీ ఆయనకు

శా|| “రూపము, సత్ప్రకాశము, మరుత్పతి భోగము, యావ్వనంబు, సం దీపిత చారువర్తనము, దిగ్విజయంబును, సత్యముం జగ ద్వాఙ్మత కీర్తియున్, సతులు, వైభవ ముఖ్యములెల్ల మాన్యగా నోపకయుండె నాన్యవతినొందిన సంతతిలేని దుఃఖమున్.”

అవరిమితమైన సంతానహీనత దుఃఖంతో తపించిపోయేవాడు. ఒక నాడు అంగీరస మహర్షిరాగా ఆయనకు భక్తి పురస్కరంగా పూజించి రాజు తనకు సంతానం ప్రసాదించమని కోరాడు, అంగీరస మహర్షి పుత్రకామేష్ఠి యజ్ఞంచేసి, ఆ దివ్య ప్రసాదాన్ని చిత్రకేతు మహారాజు పెద్దభార్య అయిన “కృతద్యుతి” అనే ఆమెకు ఇచ్చాడు ఆమె అది ఆరగించింది. ఆమె చక్కని మగపిల్లవాణ్ణి ప్రసవించింది. చిత్రకేతు మహారాజు మహదానందం పొందాడు

తనకు వంశాంకురాన్ని ప్రసాదించిన కృతద్యుతిమీదా, కొడుకుమీదా ఆయనకు ఎంతేని ప్రేమాభిమానాలు ఏర్పడ్డాయి. ఇది సహించలేకపోయారు మిగిలిన రాణులు. వారంతా కుట్రచేసి ఆ పిల్లవాడికి విషప్రయోగం చేయించి చంపించారు. లేక లేక కలిగిన ఒక్కగా నొక్క పుత్రుడు మరణించటంతో చిత్రకేతుడు పిచ్చివాడిలామారి, రోదించసాగాడు ఆ సమయంలో ఆక్కడికి ఆంగిరస మహర్షి, నారద మహర్షిని వెంటబెట్టుకువచ్చి ఆ మహారాజుకు ఎంతగానో వేదాంతబోధ చేస్తాడు కానీ రాజు ఊరట చెందడు. అప్పుడు నారద మహర్షి, ఆ మృతబాహునికి క్షణ లం జీవం ప్రసాదించి “నాయనా” నీతండ్రితో ఏమిచెబుతావో చెప్పు, నీవు బతికి, నీతండ్రి రాజ్యానికి వారసునిగా రాజ్యమేలి శేషజీవితం గడుపు” అంటారు. అందుకా బాలుని జీవుడు “ఈ లోకంలో నా తల్లెవ? ఇండ్లెవరు? ఈ జన్మ పరం పరలో జీవుడు తీసుకొనే తిర్మజ్ఞానులొ ఎవరుతల్లి? ఎవరు తండ్రి? వావెవరున లేమిది? సర్వసృష్టి స్థితి లయాలకూ కారణభూతుడైన మున్నారాయిటుని మించిన బంధువెవ్వరీ సృష్టిలో.

క॥ “సతులెవ్వరు? సుతులెవ్వరు?

సతులెవ్వరు? మిత్రతత్రు సుజనప్రియ

సంగతులెవ్వరు? సర్వాత్మకగతుడై!”

గుణసాక్షయైన ఘనుడొక్కనికిన్!”

కాబట్టి ఆ వరమాతృ స్వరూపుడనైన నాకు, మీకు ఏలాటి సంబంధం, బంధుత్వం లేదు” అని చెబుతాడు. ఇది విన్న చిత్రకేతునికి ఆత్మజ్ఞానం కలుగుతుంది. మోహపాశం తెగిపోతుంది. ఆ మృత శిశువుకు దహనసంస్కారంచేసి భవబంధాలను త్రేంచి వేసుకొని నారద మహర్షిని ప్రార్థిస్తాడు మౌనంగా.

ఎంతరో మహద్గుణ మంతోపదేశం చేసిన నారద మహర్షి అపారమైన దయతో చిత్రకేతునిక్కడా ‘భగవన్మంత్రం’ విధిపూర్వకంగా ఉపదేశిస్తాడు

ఇక్కడ ఒక విషయం గమనించాలి. గురువులకు గురువు నారదమహర్షి అయితే ఆయన శిష్యుని హృదయ సంస్కార పరిణతిని చక్కగా అంచనా వేసుకోగల మహానుభావుడు. అంచేత ఏ నాగరికమాటా ఉచ్చారణ దోషం లేకుండా పరికల్పించి కరకుబోయకు “రామ” అనే రెండక్షరాల తారకం బోధించాడు. అదీ పరికల్పిత “మర” అనే మర్రివృక్షపు రూపమైన శబ్దోచ్చారణను పునశ్చరణ చేయించి “రామ”గా వలికించాడా బోధ గురువు! అట్లా ఈ సర్వ ప్రపంచానికి “వాల్మీకి” అనే మహర్షిని ఆయన రచించిన అదికావ్యమైన రామాయణ మహాకావ్యాన్ని తద్వారా మానవ జీవిత ధ్యేయాల వివరణనూ అందింపజేశాడు. ఆ బోయ తనపై వాల్మీకం పెరిగే పర్యంతం తనస్సుచేయ వలసి వచ్చింది మంత్రసిద్ధికోసం. శిష్యుని హృదయ పరివర్తత తెలిసిన గురువు నారదుడు ఇక బాలుడు అత్యున్నత పదవిమీద అత్యంత కోరిక వున్నవాడు అయిన ధృవునికి ద్వాదశాక్షర సమ కలితమైన ‘వాసుదేవ’ మహిమంత్రాన్ని ఉపదేశించాడా పరమగురువు. ధృవుని ధృఢ చిత్తం ఆరు నెలల వ్యవధిలో ఆ మంత్ర సిద్ధిని, మంత్రాధిష్ఠాన దేవతా ప్రత్యక్ష సిద్ధిని, పొందింది. ఆ బాలుని హృదయగత కాంక్షకు తగినట్లు ఏ యుగంలోనూ; ఏ ప్రాణులూ అష్టి చలేని అత్యున్నత స్థానాన్ని పొందేట్లు చేశాడు.

ఇక చిత్రకేతునికి మోహవిచ్ఛేదం చేయించాడు మృతబాలుని వాక్కుల ద్వారా. తర్వాత తానే గురువుగా ‘భగవద్గీతం’ అనబడే శ్రీమన్నారాయణుని అనంతకోటి మంత్రాలలో ఒకటైన ‘సంకర్షణ’ బీజమంత్రం ఉపదేశించాడు. అట్లా భక్తుల యొక్క హృదయ పరివర్తత ఉపదేశింపబడే మంత్ర ప్రభావం ఆ శిష్యుని హృదయ గతమయ్యే కాలవ్రమాణం అంచనా వేసుకోగలిగిన నిజమైన బోధగురువు లభించినప్పుడే శిష్యునికి భగవంతుని సాక్షాత్కారమూ, మనోరథసిద్ధి మోక్షము కలుగుతాయి. ప్రహ్లాదునిలాటి ముక్తసంగునికి గర్భస్థ శిశువుగా వుండగానే ‘అష్టాక్షరీ’ మంత్రోపదేశం చేశాడీ నారదమహర్షి

చిత్రకేతుడు నారదమహర్షి ఉపదేశించిన ప్రకారం నిరాహారుడై సమాధి నియతుడై శ్రీమన్నారాయణ రూపంబైన విద్యను ఆరాధించి సరిగ్గా

ఏడురోజులు గడిచేసరికి అప్రతిహతంబైన 'విద్యాధరాధిపత్యము, గగనంలో ఎక్కడికయినా మనోవేగంతోనూ, మనోభిప్రాయానికి అనుగుణంగానూ పయ్యోగించే దివ్య విమానమూ పొందాడు. ఆ దివ్య విమానంలో విహరిస్తూ నిరంతరం శ్రీమన్నారాయణ ధ్యానం చేస్తున్న చిత్రకేతు డొకనాడు,

సీ: తారహార వదీరధవళ దేహమువాని

రమణీయ నీలాంబరంబువాని

మణికిరీట స్ఫురన్నస్త కలలులవాని

గంకణ కేయూర కరమువాని,

గద్భురమయదీప్త కటి సూత్రములవాని,

దరళ యజ్ఞోపవీతములవాని,

నతి సువ్రపన్న వక్త్రాంబుజంబులవాని,

దరుణవిష్ణుత్త నేత్రములవాని.

అ॥ వె॥ సిద్ధమండలంబు సేవించ బుద్ధ్యవ్రసిద్ధివెలసినట్టి యిద్దచరితు

బమ్మలోచనునకు బాదపీఠంబై వమసుని బన్నగేంద్రుగాంచెనతడు.

అట్లా అనంతుని సాక్షాత్కారం పొంది మనసారా స్తోత్రం చేశాడు. అదిశేషుడు కూడా అనందించి స్థిరమైన విష్ణుభక్తి ఆ మహారాజులో నెలకొని వుండేట్లు దీవించి సకలచరాచరాలలోనూ విష్ణువు తప్ప మరోరూపమూ, గుణ మే లేదని తెలుసుకొనే మహద్భుత జ్ఞానం ప్రసాదించి ఆంగీరస, నారదుల దయవలన ఇలాటి సాక్షాత్కారం నీకు లభించిందని తెలిపి మరి అంతర్ధానమై పోయాడా భగవంతుడు.

చిత్రకేతుడుకూడా అలాగే దేహభిమానం విడచి జికేంద్రియుడై ఆ దివ్య విమానంలో సంచరిస్తూ ఒకరోజు కైలాసంలో దిగాడు. ఆ సమయంలో బ్రహ్మది దేవతలు అందరూ, ప్రమథగణాలు మహర్షులు అందరూ ఈశ్వరుని

చూట్టారా పరివేష్టించి వున్నారు. ఈశ్వరుడు తన అంకపీఠంమీద కూర్చొని వున్న పార్వతిని కొగలించుకుని కూర్చునివున్నాడు. ఆ దృశ్యంచూచిన చిత్ర కేతునికీ వట్టరాని నవ్వుముంచుకు వచ్చింది. ఆ నవ్వు వెనుక “నేను జితేంద్రి యుజ్ఞే, అనన్య సామాన్య హరి భక్తుజ్ఞే” అనే అహంకారమూ వుంది.

“భార్యభర్తల మధ్య ఎంతటి అనురాగం వున్నప్పటికీ. వాడు ఎంత నిర్గుణ, పరబ్రహ్మ స్వరూపులైన లోకగురుకుల్యులైన నప్పటికీ, విశాంతంలో వున్నట్లుగా, ధర్మసభలలో బ్రహ్మది దేవర్షిగణమంతా పరివేష్టించి వున్న సభ లో ఇట్లా మిథునరూపంలో వుండటం తప్పుకాదా? ఇది ప్రభాంతికాదా? అన్నా డు పరిహాసస్తూ

ఈశ్వరుడు సర్వికాడు తన మామగారైన క్షుని దుర్భాషలనే స్తోత్ర రూపంగా స్వీకరించిన శాంతిస్వరూపుడు. మరి చిత్రకేతుని పరిహా సానికి శ్రీకీవడతాడా, మౌనంగా చిరునవ్వు నవ్వి పూరుకున్నాడా భోళా శంకరుడు. ప్రమధగణాలు గానీ, బ్రహ్మది దేవతా గణంగానీ, మహర్షులుగానీ మారువలకలేమి కారణం చిత్రకేతుడు, అనితర సాధ్యంగా సప్తరాత్రులలో భగవన్నంత్రాన్ని సిద్ధిపొందించుకున్న అసాధారణ విష్ణు భక్తుడు. విద్యాధ రాది పత్యం సప్తరాత్రులలో పొందటమేగాక దివ్యవిమాన రూఢుడై, మానవ శరీరంతోనే ముల్లోకాలూ పర్యటించగలిగిన విష్ణు వర ప్రసాదుడు.

కానీ జగన్నాథ అయిన పార్వతి ఈ పరిహాసం తేలికగా తీసుకోలేక పోయింది. స్త్రీ సహజ స్వభావమైన కించిత్తులజ్ఞ, క్రోధావేశాలు ముప్పిరి గొన్నాయి ఆమెలో,

క॥ మముబోధి లజ్జలుడిగిన కుమతులకుంగర్తయగుచు గోపింపంగా
నమితా జ్ఞానిపుణుండగు శమనుండా నేడు వీడు జగములకెల్లన్.

క॥ భృగువారద కపిలాదులు నిగమాంతజ్ఞులును యోగనిర్ణయ నిపుణుల్
త్రిగుణాతీతు మహేశ్వరు నగరెన్నడు వారు ధర్మనయమెఱుగరోకో.

అంటూ కోపించి మహేశ్వరుని అంతటి విరాగిని సామాన్య పంసారిగా పరిగణించి జగన్నాథయైన తనను ఆ అంకపీఠంమీద మాతృభావంతో చూడక ఇట్లా పరిహసించినవాడు అనుకుంటే జన్మించుగాక! అంటూ శాపం ఇచ్చింది పార్వతి.

చిత్రకేతుడు మందహాసం చేశాడు. తల్లీ! అవశ్యం నీ శాపాన్ని శిరసావహిస్తాను. శరీరం ఏదైతేనే? హృదయం శ్రీమన్నారాయణుని పాదపద్మాలకు అంకితంచేసిన వైష్ణవ భక్తులకు? సర్వశరీరాలలో పరమాత్మ స్వరూపంగా వెలిగేది ఆ వైష్ణవమాయేకాదా? అని నమస్కరించాడు. “శాపభయం నాకులేదు తల్లీ! కానీ జగజ్జననివైన నిన్ను నా వాక్కులతో భాధించాను గనుక ఆ తప్పుమాత్రం క్షమించు.” అని ఈశ్వరునికి మ్రొక్కి బ్రహ్మది దేవతా గణాలకు మ్రొక్కి వెనుదిరిగి వచ్చాడు చిత్రకేతుడు.

చిత్రకేతుడు వెళ్ళిపోయాకా ఈశ్వరుడు పార్వతీదేవితో అన్నాడు “చూశావా దేవి విష్ణుభక్తుల నిర్మోహత్వం, నిజమైన విష్ణు భక్తుని చలించజేయలేవే శాపాలూ. ఏ దేవతలూ అందుకే ఆతని వాక్కులు కేవలం బిడ్డలు ముద్దుమాటలుగా భావించాను నేను, నువ్వు ఆగ్రహించావు” పార్వతీదేవి విస్మయించింది, పశ్చాత్తాపపడింది. చిత్రకేతునికి ప్రతిశాపం ఇవ్వగల సామర్థ్యం వుంది. అతడు శాంతచిత్తుడై వెళ్ళిపోయాడని కూడా గ్రహించుకుంది జగన్నాథ.

ఆ చిత్రకేతుడే జగదాంబ ఇచ్చిన శాపం కారణంగా త్వష్ట్ర ఇంద్రుని సంహరించడానికి చేసిన అభిచారహోమంలో ‘వృత్తాసుర’ రూపంతో ఉద్భవించాడు. వైష్ణవ భక్తి పూరిత హృదయమూ, అసుర శరీరమూ అమరిన ఆ వృత్తాసురుడు ఏ అస్థ్రాలకూ, ఆయుధాలకూ మరణించలేదు. అందుకోసం ఓధీది వెన్నెముక కావలసి వచ్చింది అదే విశ్వకర్మ చేతిలో వజ్రాయుధ రూపం సంతరించుకొని, వృత్తాసుర మరణానికి సాధనమైంది,

దధీచి వెన్నుముక

ఈ పుణ్యభూమి అయిన భారతావనిలో ఎందరో వీరులు, త్యాగులూ మహాత్ములూ మహర్షులూ, పరమభాగవతోత్తములూ జన్మించారు. జన్మిస్తూనే వున్నారు ఇకముందూ జన్మిస్తారు. అయితే వారిలో యుగాల పర్యంతం చిరంజీవులై, చిరయశస్సు పొంది వుండేవారు కొందరుంటారు. అట్లా త్యాగ నిధులుగా పేరుపొందిన వారిలో శిబిచక్రవర్తి, దధీచి. బలిచక్రవర్తి వగైరాలు కొందరున్నారు. తన శరీరాన్ని ఖండఖండాలుగా కోసి తాను అభయం యిచ్చిన పాపురాయి ప్రాణం కాపాడటం కోసం, తులాభారంపేసి. అది దేవతల వరీక్ష కాబట్టి చివరగా తాను మొత్తంగా డేగకు ఆహారం కావడానికి సిద్ధపడినవాడు శిబిచక్రవర్తి. తన రాజ్యమూ, సంపదా; ఐశ్వర్యమూ సర్వం హరించడానికి యాచకునిగా వచ్చిన వామనమూర్తి “శ్రీహరి” అని తెలిసిన తర్వాత కూడా తానిచ్చిన మాటతప్పననీ, సర్వాంతర్యామి అయిన శ్రీమన్నారాయణుడే యాచకునిగా తన దగ్గరకు రాగా, తాను ఇవ్వగలిగే అదృష్టం ఎందుకు వదలు కోవాలనీ అంటూ ఆ భక్తాగ్రేసరుడు, వామనరాజు, త్యాగ మూర్తి తననితాను అధఃపాతాళానికి పతనమై బోవడానికి కూడా వెనుకాడడు బలిచక్రవర్తి.

ఇక దధీచి మహర్షి యుగయుగాల త్యాగమూర్తులకూ, భక్తాగ్రేసరులకు తలమానికం లాంటివాడు, “శ్రీమన్నారాయణ కవచ మంత్రాన్ని” ధ్యానించటంలో, జపించటంలో, ఆ మంత్రసిద్ధి పొందటంలో మనస్సు శరీరం పునీతం చేసుకోవడమే గాక, ఆ మంత్ర ప్రభావాన్ని “అస్తిగతం” చేయగలిగిన మహా భక్తుడు మహా తపస్వి అయిన. ఆ నారాయణ మంత్రం అయిన అస్తికలుకూడా జపించాయి. ఆయనే ఆ మంత్రాన్ని త్వష్టకు బోధించాడు. త్వష్ట తన కుమారుడైన విశ్వరూపునికి బోధించాడు.

విష్ణు భక్తుడైన చిత్రకేతుడు, జగదాంబ అయిన పార్వతీదేవి శాపంతో త్వష్ట చేసిన అభిచారం హోమంలోనుంచి ‘పృత్రాసురునిగా’ ఉద్భవించాడు.

వృతాసు బయట పరాక్రమమును చూపడానికి తన సర్వీయలై పోయి శ్రమన్నారాసుని కరణవేడిగా ఆయన 'దధీచి' మహర్షి వెన్నెముక ఆముఠంగా మలచి వృతాసుని సంహరించేయమని ఇంద్రునికి మర్గం వుపదేశిస్తాడు.

తన ఇంద్రసదవి కాపాడుకోవటం కోసం మహర్షుల తపోవిఘ్నంచేసే ఇంద్రుడు, తన ఐశ్వర్య మదంతో, ఏ అకృత్యాలకైనా పాల్పడే ఇంద్రుడు సహజంగా ఏ దానపుల చేతనైనా సరే మొదటిగా చావు తన్నులుతని స్వర్గం వదిలి పారిపోవటం ఆనవాయితీగా ఉండే ఇంద్రుడు. తన స్వార్థం కోసం గురువునైనా హత్యచేయటానికి వెనుకాడని ఇంద్రుడు, జీవితంలో అన్ని తప్పులే చేస్తూ ఎప్పుడో ఒక్కసారి మాత్రం మంచిచనులు చేసే ఇంద్రుడు, ఈమారూ లోకాలమాట ఎలావున్నా తనలోకం మీదికి విరుచుకు పడుతున్న వృతాసుని సహారం చేతనైన రాజ్యం; తనదైన సంపద, తనదైన అధికారం కాపాడుకోవటానికి దధీచి మహర్షి పాదాలు పరోక్షంగా తీయటానికి సమకట్టాడు. ఇంద్రుడు యాచకునిగా దధీచి వద్దకు వచ్చాడు. ఇంద్రుని లాంటి నీచునికి యాచించ కూడని వస్తువేమున్నదీ ప్రపంచంలో? ముల్లోకాలలో 'దధీచి'ని మొసలి కన్నీళ్ళతో పూడిస్తున్నట్లుగానే ఇలా యాచిస్తాడు.

అ॥ వె॥ దేహిసుఖము గో దేహ బు ఘటియించు

దేహి; డువలేడు నీ మొడు;

దేహి; నీ సృష్టి హ బు కొఱకునై

దేహ మీగదయ్య దేవతలకు.

క॥ అడుగంగరాని వస్తువులడుగరు బతిమాలి యెట్టియర్థులు; నిను నే
మడిగితిమి దేహమెల్లను గడునడిగెడువారికిడ? కరుణ మహాత్మా!,

అంటూ. అయితే దధీచి లాటి మహోత్కృష్ట విష్ణుభక్తులకు తెలియని దేమున్నది. ఇంద్రుని నీచత్వంకంటే ఆయన కోరేది మిగతా దేవతాగణాల

శ్రేయిస్తు వృతానురుని ద్వారా పీడింపబడుతున్న దేవతా గణాలు సకల బాధలు పొందుతున్నారు. ఇంద్రునికేం వర్వాలేదు. చేతకాకపోతే పారిపోగలదు కానీ ముల్లోకాల వారెక్కడికి వెళ్ళగలరు. తన శరీరమూ వృద్ధాప్యంతో శిథిలావస్థకు చేరుకుంటోంది. ఎన్నడైనా ప్రాణాలు “శ్రీహరి” లో బిక్కుకావాలిందే. నిర్జీవ కళేబరం అటు దహనం కావటమో ఖననం చేయబడి భూమిలోని చెదపురుగులకు ఆహారం కావటమో. లేక భూమిమీదే వదలివేయబడిన కళేబరాన్ని కాకులు, గద్దలు, కుక్కలు, నక్కలు తినటమో జరుగుతుంది. తనలోని అస్తికలు అంతే.

తన ఆ నిర్జీవ కళేబరంద్వారా, తన వెన్నుపూసలద్వారా లోక కళ్యాణ కారకమైన ఒక మహత్తర పుణ్యకార్యం నెరవేరు తుందనుకుంటే అంతకు మించిన ఆనంద మేమున్నది నిస్సంగుడైన విష్ణు భక్తునికి ఆశ్వనీ దేవతలకు “అశ్వశిరోనామం” అనే బ్రహ్మ విద్యను ఉపదేశించినవాడూ, “త్వష్టకు” “శ్రీమన్నారాయణ కవచ మంత్రం” ఉపదేశించినవాడూ, తనని తాను ఆ మంత్రం విష్ణురూపునిగా మలచుకున్న వాడూ అయిన దధీబి ఇంద్రుని వాక్పాతుర్యానికి చిరునవ్వు నవ్వాడు.

|| వె. ఎలమి బ్రదుక నిచ్చయించినవారికి

దేహమెల్ల భంగి దీపుగాడె;

యచ్చుతుండు వచ్చి, యర్థించెనేనియు;

దన్ను నిచ్చునట్టి దాతగలడె

అంటూనే ఇంద్రునికి చక్కని వాతవేశాదా మాటలలో.

సీ|| అర్థంబు పేడెడు వర్ణలు గలడుగా; కంగంబుపేడెడి యర్థిగలడె?

తగు కోరికలన్నిచ్చు దానశీలుడు గల్గు; దన దేహమీ నేర్చుదాతగలడె?

యీనేర్చువాడు తన్నిచ్చిన రోయక పంపెరునట్టి యాచకుడుగలడె?

చంపియుబోవక, శల్యంబులన్నియు నేటి పంచుకపోవు వారుగలరే?

౪౧ రమణలోకమెల్ల రక్షించు వారికిహింస సేయుబుద్ధి యెట్లు వొడమె?

బ్రాంతియైనయట్టి ప్రాణంబుపై దీపు తమకు బోలె నెదిరి దలపవలదె

అని ఇంద్రుని స్వార్థాన్ని తన ప్రాణాల కోసం ఎదుటివారి పొగడలు బలిగానే తత్వాన్నీ బహిర్గతం చేశాడు. అయితే ఇందుగ్గిడు మరలిపోతాడా? పోడుగాక పోడు. దేవతలందరి చేత పొగ్గింపజేస్తాడు దధీచిని.

దధీచినవ్వి తనకు దేహభిమానం లేదని తెలిసి ఒక మహాత్వష్ట కార్యానికి తన నిర్జీవ శరీరాన్ని నంతోషంగా తీసుకొమ్మని చెప్పి అప్పటి కప్పుడే శ్రీ మన్నారాయణుని ధ్యాన సమాధిలో లీనమై తన ప్రాణనాయువును ఆ శ్రీ చరణాలకు అంకితం చేసి, శరీరధారి ఒక జీర్ణ వస్త్రాన్ని వదిలి, మరో కుంచి వస్త్రం ధరించినట్లుగా, నిర్జీవ కళెబరాన్ని భూమిమీద వదలి దివ్యజ్యోతి రూపం ధరించి శ్రీ మహావిష్ణువులో ఐక్యం అయిపోయి ముల్లోకాలలోనూ చిరంజీవి అయ్యాడు త్యాగమూర్తిగా ఆయన వెన్ను పూసలోని వ్రతించిన్న అస్త్రా, ఒక పిడుగు, ఒక అస్త్రంగా మారింది శ్రీమన్నారాయణ మంత్ర పూరితమైనందువల్ల ఇందుగ్గిడు తాను కోరినది సాధించి, ఆ వెన్నెముకతో వజ్రాయుధం విశ్వకర్మచేత తయారుచేయించి వృత్రాసురుని మీదకు యుద్ధా నకి వెళ్ళాడు. విష్ణు భక్తుడైన వృత్రాసురుడు అన్ని అస్థ్రాలలాగే ఈ వజ్రాయుధాన్ని ఇంద్రునికూడా తన భయంకరమైన నోటితో మింగివేశాడు. వృత్రాసురుని కడుపులో ఇంద్రుడు కేవలం శ్రీమన్నారాయణ కవచ మంత్ర వ్రభావంతో హరి రక్షితుడై వృత్రాసురుని ప్రేవులు వజ్రాయుధంతో ఖండించి బయటపడ్డాడు. వృత్రాసురుడుకూడా విష్ణు సాయుజ్యం చెందాడు.

ఈనాడూ దధీచికి వారసులెందరో వున్నారు. మనమధ్య మనం గమనిస్తే తమ జీవిత చరమాంకంలో తమ కళ్ళు 'బ్యాంక్' లకు దానంచేసే మహనీయులూ, తమ మరణానంతరం తమ నిర్జీవ కళెబరాలను ఎందరో వైద్య విద్యార్థుల పరీక్షోధనా నిమిత్తం (అస్త్రపంజరాలుగా) పెద్దపెద్ద హాస్పిటల్సుకు దానం ఇవ్వమని బంధువులకు చెప్పి మరణించే మహాన్నతులూ తమసాటి మనిషి మూత్రవిండాళ వ్యాధితో బాధపడుంటే తమకుగల రెండు

మూత్రపిండాలలో ఒకటి దానం ఇచ్చి అవతలి వ్యక్తి ప్రాణం కాపాడే మహా త్యాగులూ, “బ్లడ్ బ్యాంకి” లకు తమ రక్తం దానమిచ్చి ఎందరో రోగుల, బిడ్డ, బాలింతల ప్రాణాలకు పరోక్షంగా ప్రాణం ప్రసాదించే మహామహులు వున్నారు. వారే లేకపోతే ఈనాటి ఏన్నో పర్యాయాలు, ఏన్నో ప్రాణాలు నిలుపుగా నిలిచిపోతాయి వీరంతా దధీచికి ఏకలవ్య శిష్యులు. దధీచి ఆదర్శపు కొనలను వట్టుక ప్రపంచానికి “త్యాగం” విలువచాటివారే.

ఇలా వెన్నెపూసల దానం “భారతంలో” నూ జరిగింది. భారత కావ్యం లోని శకునినీ, అతగాడి నూరుగురు సోదరులనూ, తండ్రినీ, దుర్యోధనుడు వరమ కిరాతకంగా భూగృహంలో బంధించి అంతమందికి రోజుకొక్క ‘కబళం’ అన్నం మాత్రం భూగృహంలో విసరి వేయిస్తుంటాడు. ఆ అన్నం మెతుకు లన్నీ ఏరి ఒక్క శకునిని మాత్రం తినమనీ ఆ కొద్ది ఆహారంతో జీవించి దుర్యోధనుని మాయోపాయంతో సాధించి అతడి వంశనాశనంచేసి మరి మర డించ మనీ కోరుతాడు శకుని తండ్రి. ఆ భూగృహంలో తన నూరుగురు సోదరులూ అకలితో పైశాచికంగా మరడించడాన్ని చూస్తూ కనులముందు ఆ దృశ్యాన్ని చూస్తూ ఆ ‘కబళం’ తింటూ మెతుకు మెతుకులో ‘వగ’ జీర్ణించు కుంటాడు శకుని ‘మంత్రంలా, మంత్రజపంలా’ అలాగే తన బిడ్డలందరూ చనిపోవడాన్ని కళ్ళారా చూస్తున్న శకుని తండ్రికూడ ఆ వగ మంత్ర జపం తోనే మరణిస్తాడు. మరణించే ముందు, శకునితో తన నిర్జీవ కళేబరంలోని మాంసాన్ని ఆరగించమనీ, అలా తనలో రగిలేవగను జీర్ణించు కోమనీ, ఆ నికృష్ట భోజనంతో ఇక బంధుత్వాలు, మమకారాలు, మానవత్వమూ మరచి “వగ” ఒక్కటి ధ్యేయంగా జీవించమనీ, తన వెన్నెముకతో ‘పాచికలు’ తయారు చేయించి ఆ పాచికలతో కురువంశాన్ని సర్వనాశనం చేయమనీ ఆ పాచికలే అతడి ఆస్థ్రాలనీ బోధించి ప్రాణాలు విడుస్తాడు. వగనే తపస్సు గా సాధించిన ఆ మహారాజు శకుని తండ్రి ఆజ్ఞ తు.చ. తప్పకుండా అమలు జరుపుతాడు. ఒంటరిగా, ఒక్కడుగా మిగిలిపోయిన శకుని తనతండ్రి వెన్నె ముక పాచికలుగా మార్చి, ఆ అస్థ్రాలతో కౌరవులచేత సర్వ ఆధర్మాలూ చేయించి వారందరినీ సప్తత్ర, మిత్ర బాంధవంగా ఘోర కురుక్షేత్రంలో బలియిచ్చి తానూ మరణిస్తాడు. అవీ ఆ వెన్నెపూస పాచికల మహాత్మ్యం.

ఈనాడు ఆ శకునీకీ, శకున తల్లి వెన్నుమీది పాచికలు ఆస్ట్రోలుగా గలవారూ వున్నారు.

డబ్బుకోసం పేదల రక్తాన్ని 'రక్తం దానం' పేరిటలాగి, వారికి డబ్బు చెల్లించక ఆ డబ్బు తాము మింగే నీచులూ, బతికివున్న ఖైదీల, నిప్పహోయాల కళ్ళను పెరికి, ఆ కళ్ళని అమ్ముకొనే రాక్షసులూ, బతికివున్న అనాథలను అమాయక బిడ్డలను హత్యచేసి ఆ అస్తివంజులను దేశ విదేశ ప్రయోగ శాలలకు సంపుకున్న వారూ, అమ్ము కుంటున్నవారూ, కిడ్నీకి ఎవై పేల రూపాయలు ఖరీదు కట్టి, ఇండ్రుడు దగ్గిచిని కోరినట్లు కిడ్నీలు సేకరించే పరమ స్వార్థపూరితులూ మన కళ్ళముందే ఎందరో వున్నారు. వీరింతా ఆ దేవేందుగినికి శకుని పాచికల వెన్నుపూసలకూ వారసులు. కాదంటారా?

“బుష్పదుడు”

స్వాయంభువమనువు కుమారులైన ప్రియవ్రతుడు, శత్రుసేనుడులతో శత్రుసేనుని కుమారుడైన ధృవుని చరిత్ర లోక ప్రసిద్ధమయింది.

ప్రియవ్రతుడు ధృవుని పెద్ద తండ్రి—శత్రుసేనుని అన్న స్వాయంభువ మనువు కుమారుడు) సత్రయాగ సందర్భంగా నారదమహర్షి. ౯ క్షుని కుమారులందరికీ అత్యద్భుతమైన భక్తివై రాగ్య యోగాలు ఉపదేశిస్తుండగా విని తనుకూడా ఆ మార్గంలోనే కొనసాగాలని తండ్రి ఆజ్ఞించిన రాజ్యభాగాన్ని స్వీకరించక వివాహం చేసుకోక వుండిపోతాడు. అందుకు బ్రహ్మతానే స్వయంగా ప్రియ వ్రతుని గృహస్తునిగా మారి, రాజ్యపాలన చేయమనీ సంతానాభివృద్ధి చేయమనీ కోరటానికి బయల్దేరుతాడు నారద సమేతంగా వస్తున్న ప్రియవ్రతుడు శాత ఆయన బ్రహ్మదేవునికి నమస్కరిస్తాడు, భక్తిగా బ్రహ్మ అతనిని ఆశీర్వదించి గృహస్తుధర్మాన్ని ఆచరిస్తూ కూడా శ్రీమన్నారాయణుని పై మనసు లగ్నంచేసి మోక్షం పొందవచ్చునని ఈ తన మాటలు శ్రీమన్నారాయణుని వాక్కులుగా తలచి ఆ ప్రకారం నడచుకోమనీ బోధిస్తాడు.

ఈ త్రాన పొదుడిక కాదనలేక పోతాడు, విశ్వకర్మ ప్రజాపతి కుమార్తె అయిన “బర్హిష్పతి” అనే ఆమెను పెండ్లాడి, ఆమెవలన ‘యాగ్నిధ్రు, ఇద్మజిహ్వ, యజ్ఞబాహు, మహావీరా, హిరణ్యరేతో, మృతపృష్ఠ, సవన, మేధాశిథి, వీతి హోత్ర, కవి’ అనే నామాలుగల వదిమంది పుత్రులను ‘ఉర్జస్వతి’ అనే కుమార్తెను కంటాడు. ఆ పుత్రులలో ‘కవి, మహావీర, సదను’ అనే ముగ్గురూ బాల్య పాయలనే శ్రీమన్నారాయణుని భక్తులై, విరక్తులై, భక్తియోగంలో ఆరణ్యాలకు వెళ్ళిపోతారు. పీయవృతుడు మహావిష్ణు భక్తుడు గనుక ఆయనకు కొన్ని అతీతశక్తులూ వచ్చాయి ఒకనాడు మేరు వర్షతానికి ప్రదక్షిణగా సాగిపోయే సూర్యునికి రాత్రివేళ అంధకారం లేకుండా తాను చేస్తానని ప్రతిజ్ఞబూసి; సూర్యరథ వేగమూ, తేజస్సు గలిగిన రథం అధి రోహించి సూర్యగమనంతో సరిపమానంగా, వాయు వేగ మనోవేగాలతో ప్రయాణిస్తూ తన వైష్ణవ తేజస్సుతో రెండవ సూర్యునిగా వెలుగుతూ ఏడురోజులు ఆ రథాన్ని మేరు వర్షతం చూట్టారా పృథక్షిణగా తిప్పతాడు. ఆ రథ చక్రాల రాపిడితో ఏర్పడిన అగడ్తలే సప్త సాగరాలుగా రూపొందాయి. ఆ సాగరాల మధ్య భూవ్రదేశమే సప్త ద్వీపాలుగా మారాయి. ఆ ద్వీపాల పేర్లు వరుసగా “జంబూ, ప్లక్ష, శాల్మిలి, కుశ, క్రౌంచ, శాక, పుష్కరము” లుగా ఏర్పడ్డాయి. ఇలా భూమి, ఆరణ్యాలు, వర్షతాలు ఒకదానితో ఒకటి కలసిపోకుండా, భూమి ని ఏడు ద్వీపాలుగా సముద్రాలు ఎల్లలుగా విభజించాడా ప్రియవ్రతుడు. ఆ ద్వీపాలను తన కుమారులైన యాగ్నిధ్రుని జంబుద్వీపానికి, వరుసగా మిగతా ఆరుగురునీ ఆరు ద్వీపాలకు రాజులుగా వేశాడు ఆ తర్వాత శ్రీమన్నారాయణుని గురించి తపస్సు చేసుకొనే కోర్కెతో తపోవనాలకు వెళ్ళిపోయాడు ప్రియవ్రతుడు. ఆయన కుమార్తె “ఉర్జస్వతి” ని భార్గవుడు (శుక్రాచార్యుడు) వివాహమాడాడు. (వాళ్ళిద్దరి కుమార్తె ‘దేవయాని’ మృతసంజీవిని విద్యకు శిష్యుడైన ‘కమని’ కథ ‘కచ దేవయాని’ కథలో కథానాయికి అయ్యిందీమె) యాగ్నిధ్రుడు జంబూద్వీపమూ పరిపాలిస్తూ పుత్రునికోసం తీవ్ర తపమాచరించాడు. బ్రహ్మదేవుడు పంపగా వచ్చిన ‘పూర్వచిత్తి’ అనే అప్పరస కాంతను చూచి మోహించి వివాహమాడాడు. యాగ్నిధ్రుడికి, పూర్వచిత్తికి నాభి, కింపురుష, హరివర్ష, ఇలావృతా, రమ్యక, హిరణ్యయ, కురు, భద్రాశ్వ, కేతుమాలులనే తొమ్మిది మంది పుత్రులు కలిగారు. వారంతా వరుసగా

మేరుదేవి, ప్రతిరూప, ఉగ్రదంష్ట్ర, లత, రమ్య, శ్యామ, నారి, భద్ర, దేవ
వతి అనే పేర్లుగల తొమ్మిదిమంది కన్యలను వివాహమాడి తమతమ పేర్లతో
బంధు ద్వీపాన్ని తొమ్మిది భాగాలుగా విభజించుకుని పాలించారు,

యగ్నిధ్ర పుత్రులలో పెద్దవాడైన “నాభి” అనేవాడు తన భార్య
అయిన మేరుదేవితోకూడా శ్రీమన్నారాయణుని విష్ణు స్వరూపుడైన పుత్రుడు
కవాలనే కోర్కెలో తీవ్ర తపస్సు చేశాడు. ఆ దంపతుల తపస్సుకు మెచ్చి
శ్రీమన్నారాయణుడు సాక్షాత్కరించి, “నాతో సమానుడైనవాడు, నేను తప్ప
మరెవ్వరున్నారు, నాభీ మీరు కోరారు గనుక, నా ఆంశంతో కుమారుడు మీకు
జన్మిస్తాడు.” అని వరం ఇచ్చాడు. కర్ణమ ప్రజావతి, దేవహాతులకు కపిలుడు
శ్రీమహావిష్ణువు అవతారం జన్మించినట్లే అత్తి, అనసూయ పుణ్యదంపతులకు
బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వర అంశాలతో త్రిమూర్తి స్వరూపుడైన “దత్తాత్రేయ
స్వామి” జన్మించాడు. బ్రహ్మకు మూడుతరాల తర్వాత మనవడు అయిన
“నాభి” కి శ్రీమహావిష్ణువు ‘ఋషభుడు’ అనే బాలునిగా జన్మించారు. అబాలుని
‘రూప, తేజశ్శర్య, విలాసాలన్నీ విష్ణువును మరపింప జేసేవిగా వున్నాయి.
ఋషభావ తారం’గా కీర్తింప పడ్డాడే, ఋషభుడు జంబూద్వీపంలోని తన
పితృ పితామహ భాగమైన రాజ్యాన్ని ప్రజారంజకంగా పరిపాలిస్తుండగా,
ఇంద్రుడు అసూయచెంది ఆ భాగమంతా అనావృష్టికి గురిచేసి దుర్భర
క్షామం కల్పించాడు. ఇంద్రుని కుత్సితం తెల్సుకున్న ‘ఋషభుడు’ సాక్షాత్తు
శ్రీమన్నారాయణ దివ్యాంశ సంభూతుడు గనుక తనదైన యోగవిద్యతో
తపోశక్తితో వర్షాలు కురిపించి, భూమిని సస్యశ్యామలంచేసి క్షామం నివారించి
పరిజల్పి రక్షించాడు. ఋషభుడు పరిపాలించే భూభాగంపేరు ‘అజనాభం’

సీ॥ భూవరుందడగు ఋషభుడు దన రాజ్యంబు

‘గర్భ భూమి’ గ నాత్మగాంచి, జనుల

కందఱకును బ్రయంబగునట్లు

కర్మతంత్రంతలెల్ల, దెలుపంగదలచి, కర్మ

ములు సేయుటకు, గురువులయొద్ద
 వేదంబునదివి వారలయనుజ్ఞ వహించి
 శతమన్యుడిచ్చిన సతి జయంతీ కన్య
 బరిణయంబై యట్టి వదతి వలన

తే॥ గీ॥ 'భరతు' డాదిగా సుతుల నూర్వరనుగాంచె
 నట్టి భరతుని పేరను నవనితలము
 పురవరా శ్రమగిరి తరుహార్థమగుచు
 నమరి భారతవర్ష నామమునమించె!

అదీ కథ జంబూద్వీపాన్ని ప్రేయవ్రతుని పుత్రులు (స్వాయంభువ
 మనువు మనుమలు బ్రహ్మ మునిమనుమలు) ఏడు ద్వీపాలుగా విభజింప
 బడగా పరిపాలించారు. వారి వారసుడు నాభి, నాభి పుత్రుడైన ఋషభుడు
 పరిపాలించిన జంబూద్వీప భూభాగం 'అజనాభం' ఋషభునిపుత్రుడైన భర
 తుడు పరిపాలించగా ఇది భారత వర్షంగా ప్రసిద్ధి పొందింది ఋషభుడుగా
 జన్మించిన శ్రీమన్నారాయణుడే ఈ జంబూద్వీపాన్ని 'కర్మభూమి' గా
 పేర్కొన్నాడు గుర్తించాడు. బ్రహ్మ సంతతివారు పరిపాలించిన ఈ జంబూ
 ద్వీపం 'భరతవర్షం' 'భరత అండంగా' పేరుగాంచినది. నాభి మనుమడైన
 భరతుని వలన.

ఆ తర్వాత చరిత్రలో చాలా పేరి సంవత్సరాల తర్వాత దుష్యంతుడనే
 రాజు, ఆ రాజు కన్యమహర్షి ధత్తకుమార్తె (విశ్వామిత్ర మహర్షి, మేనకలకు
 జన్మించిన బిడ్డ) అయిన "శకుంతల" ను ప్రేమించి గాంధర్వ విహవాం
 చేసుకొని ఆ తర్వాత ఆమె ఎవరో తనకు తెలియదని బుకాయించటం ఆశకుం
 తల దుష్యంతుల కుమారుడైన భరతుడు అడవులలో పెరిగి శౌర్యనిదీయై
 భారతదేశాన్ని పాలించటం వగైరా కథల జరిగాయి. ఈ భరతుని ద్వారా
 జంబూద్వీప భూభాగం "భరతవర్షం" అనే పేరు వచ్చిందనే వాదనకంటే—

ఋషభ కుమారుడైన భరతునివలన భరతఖండం కర్మభూమిగా, వేద భూమిగా, తపోభూమిగా, జ్ఞానభూమిగా అనాదిగా గుర్తింపబడి, గౌరవింపబడి పూజింపబడింది, అని తెలుపుతోంది. భాగవతంలోని ఋషభుని కథ ఋషభుని అవతార వ్రత్యేకత!

ఇక కపిల మహాముని తల్లి కిష్కినోపదేశం చేసినట్లే ఋషభుడు తన కుమారులైన భరతాది నూరుగురికీ, అత్యద్భుత రీతిలో పరమహంస మార్గమైన సకల మునిజన గుహ్యమైన భక్తియోగాన్ని బోధిస్తాడు. అట్లా కుమారులకు బోధించి భరతుని రాజ్యాభిషిక్తుని తాను నిరంతరం వాసుదేవ నామ స్మరణ, ధ్యానం యోగంతో దేహభిమానానికి మానావ మానాలకు, శీతోష్ణ స్థితి గతులకూ అతీతుడై, దిగంబరుడై, అణిమాద్యష్ట సిద్ధులలాటి మహిమలు మోక్ష మార్గానికి నిరోధాలు గనుక అవి సిద్ధించినా గ్రహింపక, అపధూతయై 'గోంకవంక, పటకంబు' అని పిలువబడే దక్షిణ కర్ణాటక దేశములకు పోయి 'కుటకావలో పవనము' అనే దుర్గమారణ్యంలో దావానలంలో దేహ త్యాగం చేశాడు. అయితే అపధూతగా సంచరించిన ఆ మహాత్ముని అత్తబ్బి (స్నానం ఆచరించక పోవటం, సర్వ భక్షకత్వం) లాంటి పనులు కొన్ని కొందరు యోగక్రియలుగా మార్చి, కొత్తరకం అనాచార మతాన్ని ప్రోత్సహించి పాపాండులై పొయారు. ఆ కాలం ఆ రాష్ట్రాధిపతి అయిన 'అర్జు' డనే రాజు 'ఋషభుని' మతానికి ప్రాధాన్యత ఇచ్చి తానూ అలా ప్రవర్తించాడు.

అయితే ఆ సేతుహిమాచలం 'ఋషభుడు' చెప్పిన అత్యజ్ఞానం బోధించిన భక్తి మార్గం శాశ్వతంగా నిలచిపోయాయి. ఇక భరత ఖండానికి ఆ పేరు కల్పించిన ఋషభ కుమారుడైన భరతుని కథ తెలుసుతుందాం.

భరతుడు - భరతవర్షం

మనిషి మనసులోని సంకల్పబలం చాలా గొప్పది. చాలా బలీయమైనది భగవంతుని సంకల్ప ప్రభావం. చలన ఈ కనిపిస్తున్న సకల చరాచర సృష్టి జరిగినట్లే దాని వునికి, అంతమూ జరుగుతున్నట్లే మానవుని తీవ్ర సంకల్ప బలం వల్లనే అతని నాగరికతా, పరిశోధనా, చరిత్ర, మనో వికాసమూ అత్యద్భుత రీతితో మలచబడు తున్నాయి. అణువు మొదలు ఆటం బాంబు వరకూ మనిషి సంకల్ప బలంలో, “తపస్సులో” తపస్సులాదీ పరిశోధనలో రూపుదిద్దు కున్నవే. భార్యా భర్తలలో అంతర్గతంగా ఏయే సంకల్పాల ప్రభావం, ఏ యే ఆకృతుల ఆలోచనా వుంటుందో గర్భధారణ సమయంలో ఆ స్త్రీ పురుషు లిద్దరి హృదయాలలో ఏయే భావాలు ఆక్షణంలో కదలాడుతాయో, ఆ భావా లకూ, ఆ రూపాలకూ, అనుగుణమైన బిడ్డలు జన్మిస్తారంటారు పెద్దలు. గర్భిణి స్త్రీ వున్న ఇంట్లో ఎటుచూచినా చక్కటి బిడ్డల బొమ్మలు వుంచే పద్ధతి అనాది గా ఆలోచనకు అనుగుణంగా ఏర్పడినదే. అసుర సభ్య వేళలో తప్పుచేస్తు న్నానవే భావనతో, బాధతో కళ్యాణ మహర్షి కామం కళ్ళు కప్పి పేయగా మొదడు మొద్దుబారి పోగా అనురీ ప్రవృత్తితో దితి. ప్రవర్తించిన తీరులో హిరణ్యాక్ష, హిరణ్య కశిపుల జననం జరిగింది. ఇలా ఎందరో మంచి దంప తులకు రాక్షస బిడ్డలు పుట్టడం వారివారి హృదయాంతర్గత ఆందోళన, భావాలు భయాలు ఆధారంగా నేనని అధునిక పరిశోధకులూ అంగీకరిస్తున్నారు, ఈ భావాలే భాగవత, భారత, రామాయణాలలో మహర్షులు చెబితే మనలోని కొందరు అధునికులకు హేళనగా నిరసనగా వుంటుంది,

అలాగే మరణ సమయంలో మనిషి చివరి భావాలు ఆ వ్యక్తి జీవిత మంతా ఏర్పరచుకున్న సంస్కారం ప్రభావం, ఆ వ్యక్తి ప్రవర్తన ప్రభావం ఆ వ్యక్తి సంకల్ప బలం ఆధారంగా, ఆ వ్యక్తి తర్వాత జన్మవుంటుందని

చెబుతున్నారు మహర్షులు! అదే తమ కావ్యాలలో, పురాణాలలో ఋషువు చేశారు కూడా అంచేత మన జీవితమంతా పక్కర్నంతోనూ, సత్ ప్రవర్తన తోనూ, భగవద్భక్తి తోనూ తనదైన కర్తవ్యపాలనతోనూ, సన్మార్గాన, సదాశయాలతో వయనిస్తే చివరి క్షణాలలో ఆ ప్రభావం హృదయంమీద వుండి ఉత్తమ మానవజన్మ మరల లభిస్తుందని భగవద్గీతలో శ్రీకృష్ణ భగవానుడు బోధించాడు హృదయంలోని సంకల్ప బలాల తీవ్రతనుబట్టి ఆ వ్యక్తి యొక్క సంస్కారం రూపుదిద్దుకొని చివరిక్షణాలలో ఆ సంస్కార ప్రభావమే ఆ జీవి వెంట వస్తుందని దీని సారాంశం! భగవద్బింతన, నామోచ్చారణ, మంత్ర జపం, తపస్సు, స్వధర్మాచరణంలోనే రోజూ నియమంగా ఏర్పాటు చేసుకున్న మానవుడు చివరి క్షణాలలో మృత్యువును వ్యశాంతంగానూ స్వీకరించగలరని ఆ మృత్యు మడియలలో భగవన్నామం స్మరించి ఆ శ్రీమన్నారాయణుడి శ్రీచలనాలు చేరవచ్చుననీ వివిధ మహర్షుల గురువుల, విద్యాధరుల, పన్నగుల, క్రిమికీటకాల, మృగపక్షుల, రాక్షసుల కథల ద్వారా బోధిస్తుంది భాగవతం. అదీ భాగవత ప్రత్యేకత అందులో భరతుని గాథ మరణ సమయపు సంకల్పాల ఫలితాలను ప్రతిబింబిస్తుంది.

ఋషభ కుమారుడైన భరతుడు బ్రహ్మరంజకంగా రాజ్యం పరిపాలించాడు కొంతకాలం ఇంద్రుని గురువుగా వుండి ఆ ఇంద్రుని చేతిలోనే హత్య చేయబడిన “విశ్వరూపుని” కుమార్తె ‘పంచజని’ అనే ఆమె షరతుని ఇల్లాలు. తండ్రి అయిన ఋషభుని బోధ గురుబోధలా భరతుని హృదయంలో నాటుకొని పోయింది ధర్మమార్గంలో ఎన్నో క్రతువులు చేస్తూ చాతుర్మస్య వ్రతములు చేస్తూ వేదోక్త విధులను తాను ఆచరించి ప్రజల చేత ఆచరింపజేస్తూ “అజనాభం” అనే తన వరపాలిత భూమండలాన్ని బ్రహ్మరంజకంగా పాలించి “భరత వర్షం” అనేపేరు కావ్యతం చేశాడు భరతుడు ఆయనకు, ఆయన భార్య అయిన పంచజని వలన ‘సుమతి, రాష్ట్రభుక్, సుదర్శన, అచరణ, దూమ్రకేతువునే ఐదుగురు పుత్రులు కలిగారు. చాలాకాలం రాజ్యంచేసి, సుమతికి రాజ్యాభిషేకం చేసి భరతుడు వృద్ధాప్యం రాగానే పవిత్ర సాలగ్రామ స్వరూపాలకు పుట్టినిల్లు అని ‘కీర్తింపబడే’ గండకీనదీ తీరాన వుండే ఫలహారమానికి చేరి గండకీనదీ తీరాన నిరంతరం శ్రీమన్నారాయణామ స్మరణ

ధ్యాన, యోగాలలో మహర్షిలా మారిపోయాడు. ఒకరోజు ఆయన శ్రీమన్నారాయణుని ధ్యానం చేసుకుంటుండగా, గండకీ నది తీరానికి నిండు గర్భిణి అయిన అడజింక ఒకటివచ్చి నీళ్ళుతాగుతోంది. ఆ సమయంలోనే దగ్గరలో సింహ గర్జన వినిపించటంతో ఆ 'హరిణం' బెదిరిపోయి. హఠాత్తుగా కలిగిన ప్రాణభయానికి ప్రసవించి ఆ నదిలోపడి అవలి కొండ గుహలకేసి పరిగెత్తి అక్కడ అలసటతో చనిపోయింది. నది ఒడ్డున తల్లిని కోల్పోయి పడివున్న జింకపిల్లను చూచిన భరతుడు జాలితో, బాధతో అర్దుగడై, ఆ జింకపిల్ల పెంపకం బాధ్యత వహించాడు. ఇక దాని ఆలన పాలనలో రోజురోజుకూ మమకారం మోహం ఎక్కువై, రాత్రిం బసలు ఆ జింక మీదే ధ్యానం పడిపోయింది. భరతునికి ఋషభునిలాటి అవతార పురుషునికి జన్మించి, ఋషభునిచేత ఆత్మజ్ఞానం బోధింపబడి వకల ప్రజారంజకంగా కొన్ని లక్షల సంవత్సరాలు తనివి తీరా రాజ్యపాలనచేసి తృప్తుడై కుమారడైన 'సుమతి'కి రాజ్యబారాన్ని అప్పగించి మోక్షగామియై పవిత్ర గండకీ నదీ పుణ్యాశ్రమ పర్యదేశంలో తాపసియై కాలం గడుపుతున్న ఆ మహారాజు ఒక జింకపిల్ల మీద మమకార పాశంతో బంధింప బడ్డాడంటే ఇక సామాన్య మానవులు మోక్షగాములు కావడానికి ఎన్నిరకాల ప్రలోభాలు, అకర్షణలు మమకారాలు అడ్డు తగలగలవో పూహించుకోవలసిందే. చివరకారాజుకు భగవన్నామం కూడా మరుపుకు వచ్చి ముతంబం. ముంచుకు పచ్చిన క్షణాల్లోనూ తను లేకుండా ఆ జింకపిల్ల ఎలా ఇగ్గుకుతున్నదన్న అలోచనా, అవేదనలతోనే దాని రూపే మనోవక్తవుల ముందు నిలువగా ప్రాణాలు విడిచాడు భరతుడు.

ఫలితంగా ఆయనకు హరిణ జన్మవచ్చింది. ఉత్తమోత్తమయన మానవ శరీరం నుండి మరల చతుష్పాదులు, వాక్కు, మెదడు లేని మృగ జన్మకు పతనమైనప్పుడుగానీ భరతునికి తన తప్పిదమేమిటో తెలిసిరాలేదు. గత జన్మ సంస్కారం, తపస్సు సుకృతం ఫలితంగా, పూర్వజన్మ జ్ఞానం కలిగిన ఆ హరిణ రూపంలో వున్న భరతుడు మిగతా హరిణాలతో కలవక పక్ష వృత్తి అవలంబించక నిరంతర శ్రీహరి ధ్యానంతో ఆ నదీ ప్రాంతంలోనే ఆ ఆశ్రమ ప్రాంతంలోనే నివసించి చివరగా ఆ నదీప్రాంతంలోనే దేహత్యాగం

చేశాడు. మూడవజన్మలో సద్బ్రాహ్మణుడైన అంగీరస గోత్రీకుడైన ఒక బ్రాహ్మణునికి రెండవ భార్యకి కుమార్తె జన్మించాడు పెద్ద భార్య కుమారులు తొమ్మిది మంది ఈ రెండవ భార్యకు మరొక కుమార్తె కూడా కలిగింది.

భరతుడు పూర్వజన్మ స్మృతి కలిగి వున్నందువల్ల ఇదే తన చివరి జన్మగా మోక్షసాధనచేసి తీరాంనీ పట్టుబట్టి ప్రాపంచిక విషయాలు వట్టిండు కోకుండా, జడునిలా, ఉన్నత్తునిలా, మౌనంగా ఉండి పోయాడు హరినామ స్మరణతో. అతని తండ్రి అతనికి వేదవిద్య ప్రకారం ఉపనయనాది క్రియలూ వేదపారాయణం. గాముత్రీ మంత్రోపదేశం చేయించాడు. కానీ భరతునికి నిరంతర భక్తి యోగంలో ఇవి కేవలం కర్తవ్యాలే తప్ప మోక్ష మార్గాలుగా అనిపించటం లేదు తండ్రి చిగ్గిపోవడంతో ఇక సవతి సోదరులంతా జడుడిలా వున్న భరతునిచేత ఇంటిపని అంతా చేయించ సాగాడు. పనిలో పనిగా తమ పంట చేసుకు రా తివేళ కావలా కాసేపని కూడా పురమాయించాడు. అవధూత మనస్తత్వం కలిగివున్న భరతుడు, ఏదీ పెట్టినా తింటాడు. ఏమి అనినా సహిస్తాడు. ఏమి చెప్పినా చేస్తాడు.

చెన్నైలో వున్న భరతుని “పుషలవతి” ఒకడు తనకు పంకానం కావాలని శని అర్పించి నరపతువులను బలి ఇవ్వడంది రాత్రికి రాత్రి మంచి మనిషిని బలిపశువుగా బంధించి తెమ్మని భటుల నాజ్ఞాపించాడు. వాళ్ళు చేసు కావలికాస్తున్న భరతుని “చక్కగా వున్నాడని” బంధించి పట్టుకు పోయారు ఆ రాత్రి కి రాత్రి వారంతా భరతుని బలిపశువుగా అరికరించి కాళీమాతకు బలివ్వటానికి ఆలయం వచ్చేసేవారు. ఆసమయంలోనూ భరతుడు చలించ లేదు, ఆయన మనసు శీమన్నారాయణుని శ్రీచరణారవింద ధ్యానంనేలొ నమగ్నమై వుతది నశ్చలతా.

కానీ జగజ్జనని ఆయిన కాళీమాత ఈ దురాగతాన్ని సహించలేక పోయితిది. ఒక బక్తాగ్రేసరుడు ఒకానొక మూడ విశ్వాసానికి తనపాదాల చెతత బలి ఇవ్వటాన్ని అతల్లి చూస్తు పూరకుడేడలేక పోయితిది. నిజ రూపుతో

ప్రత్యక్షమై రాజుని, వాడి వరివారాన్ని చీల్చి చెండాడి భరతుని క్షేమంగా నదిలింది. భంతుడు మరలా నిర్వికారంగా చేను కావలా కాస్తున్నాడు. మరో రోజు రాత్రి సింధు దేశాధిపతుడైన రాజు “ఇప్తుమతి” నదీ తీరాన వున్న కపి మహాముని వద్దకు తత్వబోధ కొరకు వల్లకిలో బయల్దేరాడు. ఆ వల్లకి మోస్తూన్న బోయిలలో కొందరు చేను కావలావున్న భరతునిచూచి “ఆరోగ్యంగా వున్న వీడిచేత కొంతసేపు వల్లకి కొమ్ము పెట్టారు. అందుకూ అభిమాన పడక మౌనంగా మోస్తున్న భరతుడు అలవాటు లేని ఆ నడక వల్లకి మోతలో తడబడసాగాడు. అతడు తడబడటంతో మిగతా బోయిల నడక శిబిర కూడా గతి తప్ప సాగాయి. వల్లకిలోని రాజుకు కోపం వచ్చింది. బోయిలను కసురు కున్నాడు. సరిగా మోయండంటూ వాళ్ళంతా కొత్తగావచ్చి చేరిన భరతుడే అందుకు కారణమని నేరం అతనిమీద మోపాడు. రాజు ఈ కొత్తబోయిని హేళనగా, నిరసనగా మాట్లాడటమేగాక, తన మాటలకు జవాబివ్వక మౌనంగా సాగుతున్న ఆ కొత్తవాడిని దండించగోరి, వరుష వాళ్ళాలతో తిట్టటం ప్రారంభిస్తాడు. “నీ వంశర దింకర నడక మాన్పించి, ప్రక్రమంగా నడిపిస్తాను దుర్మతి” అంటాడు రాజు.

అందుకు జవాబుగా భరతుడు వేదాంత ఆర్థ సంబంధంగా జీవునికి శరీరానికి గల సంబంధ బాంధవ్యాలు వివరించి, రాజుశిక్ష తన శరీరానికేగాని తనకు కాదనీ తాను పరమాత్మ స్వరూపమైన అత్మననీ, దానికి చావుపుట్టుకలు నేరములు, శిక్షలూ, హెచ్చుతగ్గులు లేవనీ చెప్పి మరలా వల్లకి ఖజానికి ఎత్తు కుంటాడు. సింధు దేశాధిపతికి జ్ఞానోదయం కలిగి, వల్లకి దిగివచ్చి అప ధూత స్వరూపుడైన భరతునికి మ్రొక్కి తత్వోపదేశం ప్రసాదించమని వేడు కుంటాడు, అందాక తన జడత్య ప్రవర్తనతో “జడ భరతునిగా” వున్న ఆ మహాజ్ఞాని, ఆ మహారాజుకు అద్భుత భక్తియోగ తత్వోపదేశం చేస్తాడు.

సింధు దేశాధిపతి కూడా తృప్తుడై, గురుబోధ లభించి శ్రీమన్నారాయణుని నామ స్మరణ ఒక్కటి మోక్ష మార్గంగా గుర్తించి తన రాజధానికి తిరిగివెళ్ళి సన్మార్గంలో వయనిస్తాడు.

భరతుడుకూడా తన ఆఖరు జన్మలో శ్రీమన్నారాయణ దివ్యవదనన్నిధికి చేరుకుంటాడు. ఈ భరతుని పేర వెలసిన ఈ పుణ్య భారతంలో ఈనాటికీ ఎందరో అవదూతలు ప్రచ్ఛన్నంగా వున్నారు. ఎటొచ్చి ఋషభుని అవదూత తత్వాన్ని “అనాచార మతంగా” స్వీకరించిన కొందరు దూర్తులలానే, సన్యాసి వేషాలతో, అవదూత మోసాలతో తత్వమార్గాన్ని తప్పుదోవ వట్టించే వారిని వేరుచేయగలిగితే నిజమైన అవదూతలను గమనించగలం.

ఎందరో భాగవతోత్తములు కన్న పుణ్యభూమిగా, శ్రీరాముడు, సీతల్లాది మానవోత్తములు తిరుగాడిన నేలగా, ధన్యభూమిగా, కర్మభూమిగా వున్న ఈ జంబూద్వీప భరతఖండంలో క్రిమిగానో, కీటకంగానో, వక్షిగానో మృగంగానో, వానరంగానో, జన్మించటమే గొప్ప తపస్సు అనుకోవలసి వుండగా మానవులుగా జన్మించిన వారందరూ గర్వపడాలి. మానవులలో చదువు, జ్ఞానం, నిత్యజీవితావసరాలు తీరే వనరువున్న వారంతా తమ పూర్వ జన్మ సుకృతానికి వంతుషించాలి. ఈ పుణ్యభూమిలో పుట్టినా, మెట్టినా, గిట్టినా మహత్తర అదృష్టంగా భావించాలి. అవునా?

“గజేంద్రమోక్షణ కథ”

భాగవతంలో ప్రహ్లాద చరిత్రకు సరి సమానంగా తూగగల భక్తిరస పరదానగాథ “గజేంద్రమోక్షణం” దీనినే “గజేంద్రమోక్షం” అంటూ ఈనాటికీ రామాయణ, భారత, భాగవతాలు (కేవలం అవి మాత్రమే వరించి లేక విని) కంఠస్థం, హృదయగతం అయిన బామ్మలు, మామ్మలు, తాతయ్యలు, హరిదాసులు పారాయణం చేస్తుంటారు. వరుసగా కష్టాలు ఒకదానివెంట ఒకటిగా వస్తున్నప్పుడు, ఆకష్టాలకూ, నష్టాలకూ అంతం లేదేమోనని భీతిల్లి నప్పుడు. గజేంద్రమోక్ష కథ రోజూ పారాయణం చేస్తే మండలిం (నలదై రోజులు) రోజులలో ఆ కష్టాలనుంచి విముక్తి పొంది శ్రీహరి కృపకు పాత్రులౌతారనే ప్రగాఢ విశ్వాసమూ చాలామందికి వుంది. కాస్తంత పూజా

పునస్సార్థాలు పున్న కుటుంబాలలో నేటికి రామాయణంలోని సుందరకాండ పారాయణంలానే భాగవతంలోని గజేంద్రమోక్షం పారాయణం చేస్తుంటారు. నిత్యం చాలామంది ఆస్తికులు కేవలం “కరి-మకరి” కీ మధ్య జరిగిన పోరుగా గాక మోహపాశ బద్ధుడై అరిష్టద్యర్థాల ఊబిలో దిగబడి సంసార బంధమనే మొసలిచేత జిక్కి పోరిపోరి దరిగానక చివరకు నిత్యము సత్యము అయిన వరబ్రహ్మస్వరూపం గురించిన జ్ఞాన జ్యోతి వెలుగగా ఆ దివ్యశక్తిని శరణు వేడి భవ బంధాలనుండి బయటపడిన, బయటపడవలసిన జీవుని కథగా కూడా ఇది ప్రసిద్ధమైంది.

మనువులు, మన్వంతరాలు. ఇంద్రపదవుల పీఠాలు, సప్తఋషుల పీఠాలు, మయపీఠాలు, బృహస్పతి పీఠాలు, విష్ణువదవి ఇలా ఆయా పదవులు ఆయా పీఠాలు ఆయా సమయాలలో అత్యంత సమర్థవంతంగానూ, దైవీ శక్తులతోనూ నిర్వర్తించి, నిర్వహించిన మహర్షుల వివరాలు భాగవతం మెల్లిగా మనసువంచి వదిలితే చాలా చక్కగా బోధపడుతుంది,

గజేంద్రమోక్షణ కథాకాలం నాటికి నాలుగవ మనువుకాలం జరుగుతోంది త్రిశిఖుడనే వాడు ఇంద్రుడు. హరి మేధుడు హరిణి అనే దంపతులకు జన్మించాడు శ్రీహరి.

క్షీరసాగరంలో “త్రికూటము” అనే పర్వతం ప్రకృతి రమణీయకతకు దివ్యశక్తులకు, అడవులు, పర్వతాలు, జలాశయాలు, సిద్ధ, చారణ, కిన్నెర, కింపురుష. యక్ష, నాగ, విహగ, మృగ గణాలకూ శ్రీహరి అనంతకోటి శక్తులకూ నిలయం ఆ పర్వతపు శిఖరం మీదే శ్రీహరి వైకుంఠధామం. శ్రీమహా లక్ష్మితో శ్రీహరి వైకుంఠంలో సల్లాపాలలో సరదాగా కాలక్షేపం చేస్తూనే ముల్లోకాలలోనూ తన భక్తులకు ఏ క్షణంలోనూ ఏ ఆపదా రాకుండా వచ్చిన ఆపదకు తాను అడ్డుపడుతూ, భక్తులను కాపాడుతున్నాడు మరోవైపు

ఆ పర్వతం మీద అత్యంత గహనమైన అడవులలో, లక్షలకొద్దీ ఏనుగులు పున్నాయి. అవి అన్నీ ఒకనాడు కడుపారా నీళ్ళు త్రాగడానికి జలక్రీడ

లాడతానికి బయల్దేరాయి, అవన్నీ మందలు మందలుగా కదలివస్తున్న కొండల్లావున్నాయి.

క॥ తలగవు గొండలకై నను, మలగవు సింగములకై న మార్కొను కడిమిం
గలగవు పిడుగులకై నను, నిలబల సంవన్నవృత్తి నేనుగుగున్నుల్.

ఆ కొండల్లాటి ఏనుగు గుంపులు కదలి వస్తుంటే పులులు, ఎలుగుబంటు నక్కలు, లేళ్ళు, ఎనుములు, కోతులు, పాములు, నెమళ్ళు ఒకటేమిటి? మిగిలిన మృగవక్షి గజాలన్నీ ప్రాణభయంతో పరుగులుతీశాయి.

వాటిలో ఒక-గజేంద్రుడు తనను సేవిస్తున్న కరేణు (ఆడవి ఏనుగులు) కోటితో మందనుండి విడివడి ఒకానొక జలాశయం వేపు సాగిపోయాడు విధి ప్రేరితుడై.

మ॥ అటగాంచెన్ గరిజీకైభుండు నవపుల్లాంభోజ కవాహరమున్
నటదించిందిర వారమున్ గమతమీన గ్రాహ దుర్వారమున్
వటహింతాళ రసాలసాల సుమనోవల్లీ కుటీతీరమున్
చటులోద్ధూత మరాళ, చక్ర, బక, సంచారంబు గాసారమున్.

ఇక ఆ గజేంద్రునికి ఒళ్ళు తెలియలేదు. బలగర్వం, మదగర్వం, యవ్వనగర్వం, గజేంద్రత్వం ముఖ్యంగా ఆడ ఏనుగులు తనని సేవిస్తున్న గర్వం వుక్కిరి బిక్కిరి చేయగా ఆ జలాశయాన్ని తన పదమట్టనలతో తొండంతో నీరు ఎగజల్లటంతో అతలాకుతలం చేసేస్తున్నాడు. ఆ కొలనులోని మీననక గ్రాహపాతీనము లన్నీ ఎగసిపడుతున్నాయి గజేంద్రుని కోలాహలానికి.

అప్పుడు వట్టుకుంది ఒక పెను మొసలి గజేంద్రునికాలు. సాధారణ మైన మకరిగా తలచి గజేంద్రుడా మకరిని విసిరికొట్టాడు. కానీ అది అసాధారణమైన మకరి. మరలా గజేంద్రుని కాలు వట్టుకుంది తన తీవ్రదండ్యంతో.

క॥ కరిఁదిగుచు మకరి సరసికి గరిదరికిని మకరి దిగుచు గరరిబెరయన్
కరికి మకరి మకరికిగరి, భరమన నిట్లతలకుతల భటులదరిపడన్.

ఒకరినిమించిన బల ప్రదర్శనతో మరొకరు పోరాటం ప్రారంభించారు
అట్లా రోజులు గడుస్తున్నాయి.

అ॥ మకరితోడ బోదు మాతంగవిభుని నొక్కరునిడించి పోవగాళ్ళురాక
కోరి చూచుచుండె గుంజరీయూధంబు మగలు తగలు గారె మగువలకును .

ఇక చేయగలిగిందేమిలేక మిగతా ఏనుగులన్నీ గజేంద్రుణ్ణి అతని
కర్మకు వదిలి వెళ్ళిపోయాయి దిగులుతో.

అ॥ జీవనంబు దనకు జీవవంబై! యుంట నలపుచలము నంతకంతకెక్కి
మకరమొప్పె! డస్సి మత్తైభమల్లంభు బహుశపక్ష శీత ఖానుపగిది!

నిళ్ళలోపున్న మొసలి బలం తెలుసుకున్న గజేంద్రుడు మ్రాన్నడి
పోయాడు అ మకరిని జయించగల మకరిపట్టు విడిపించు కొనగల శక్తి తనకు
లేదని తెలిసి పోయింది.

ఉ॥ ఊహకలింగి జీవనపుటోలమునంబడి పోరుచున్ మహా
మోహలతా నిబద్ధవదమున్ విడిపించు కొనంగలేక సం
దేహము బొందు దేహిక్రియ దీనదశన్ గజముండె భీషణ
గ్రాహ దురంత దంత పరిఘట్టిత పాద ఖరాగ్ర శల్యమై

క॥ అలయక సొలయక వేసట నొలయక కరి మకరితోడ నుద్దండత రా
త్రులు సంధ్యలు దివసంబులు సలిపెన్ బోరొక్కవేయి సంవత్సరముల్!

ఇక అప్పడుగానీ గజేంద్రునికి అత్తజ్ఞానం మేల్కొనలేదు.

మ. పృథుశక్తిన్ గజమా జల గ్రహముతో బెక్కిండ్లు పోరాడి సంత
శిథిలంబై తన లావు వైరిబలమున్ జింతించి మధ్యామనో
రథ మింకేటికిః దీని గెల్వసరిపోరం జాలరాదంచు ప
వ్యథమై యిట్లను బూర్వపుణ్యఫల దివ్య జ్ఞాన సంపత్తితోన్!

పూర్వజ్ఞాన సంపత్తి వలననే ఆ క్షణంలోనైనా తన శక్తి మీద ఆశ వదలు
కొని భగవంతుని శరణాగతి చెందాడు గజేంద్రుడు. ఇండాక్ష గజేంద్రమోక్షం
కథ చదివేటప్పుడు ఆ కథలోని గజేంద్రుడు ఎవరోకాదు ఎవరికి వారం “మన
మే సుమా” అనిపించేట్లు చేస్తుంది. పోతన మహాకవి కవిశారురి! ప్రతి
వద్యం ఒక తేనె సోనలా గంగా ప్రవాహం అయితే, ప్రతిక్షరం ఒక రస
గుళిక. క్రమాలంకారాలు, కవితా చమత్కృతులు శబ్ద పదవిన్యాసాలు, అర్థ
చాతుర్యాలు, వెల్లివిరిసి పోయాయి. అక్షరం అక్షరంలో ఇక గజేంద్రునిలో
ఆత్మజ్ఞానజ్యోతి వెలిగింది. భక్తి వెల్లువైంది పోతన మహాకవి ఆత్మ ఆ గజేం
దుగిని లోనికి పరతాయ ప్రవేశం చేసింది.

మనమందరం గుర్తించాల్సిందొకటుంది. ఇక్కడివరకూ జరిగిన గజేం
దుగిని కథలో ఆ గజేంద్రుని పాత్రలో మనల్ని మనం పరిపొల్చుకుంటే ఈ
నాడు మానవ జీవితం సాధించని సుఖంలేదు. సాధించని సైన్సు (విజ్ఞానం)
లేదు. సాధించని సెక్స్ పరిజ్ఞానం లేదు, సర్వం మానవుని అరచేతికి అందిన
స్వర్గమైంది. ఆమైకంలో, ఆప్రలోభంలో. ఆపరుగులో ఎవరికివారు మైమరచి
పోతున్న యుగమిది. అలాగే మనిషి చుట్టూరా ఆపదలు అనుక్షణం మోహ
రించివున్న యుగంకూడా ఇదే ధ్వని, వాతావరణ కాలుష్యాలు మొదలు
రోడ్డు, బస్సు, రైలు, విమాన, అణశక్తి ప్రమాదాలవరకూ అనుక్షణం పసి
బిడ్డల మొదలు వృద్ధుల వరకూ వలయంలా ఎర్పడి వున్నాయి. ఎవరు ఏ
యాక్సిడెంటు పాలవుతారో, ఎవరు ఏ ఆపదలో చిక్కుకుంటారో, ఎవరు
ఏదుర్వత్తి వలయపు ఊబిలో కూరుకుపోతారో, ఎవరో వక్రభంధంలోకి లాగ
బడతారో, ఎవరు దుర్వ్యవస వలయంలో ఇరికించబడతారో ఎవరికి వారికి
తెలియనిస్థితి ఇది. పూహించలేని స్థితి ఇది వీటన్నిటికీ మించి ఏరోజు కరోజు

గ్యాస్ స్ట్రాపు ప్రమాదాలు వరకట్టు పు ప్రమాదాలు, లాకప్ మరణాలు, వుండనే వున్నాయి, ఆవదల వలయాలు దాటి క్షేమంగా ఇల్లు చేరుకోవటం అన్నది స్త్రీ పురుష బాల వృద్ధులందరికీ ఒక గొప్పసరం ఈనాడు. ఆ తర్వాత ఈనాటి సగటు కాంట్రాక్టు పద్ధతులలో కట్టబడుతున్న ఆ అంతస్తుల భవనాలలో ఏదీ కూలి దుర్మరణం పాలుగాకుండా ఏరోజు కరోజు దిన దిన గండం, నూరేళ్ళ ఆయుషు సాధించుకోవటం రెండోవరం. ఇక కుటుంబ సభ్యులందరూ ఏదుర్వ్య సనాలకు లోనుకాకుండా చదువు సంస్కారాలతో కాస్తంత సుఖవ్రదమైన స్థిమితమైన అన్న వస్త్రాళికు లోటులేని ప్రశాంత జీవనం సాగించగలగటం మూడోవరం ఈజామని అతి విలాసాల ఊబివైపు ఆకర్షితులు కాకుండా తమని తాము అదుపులో పెట్టుకొనగలగటం అన్నదే ఈనాటి అత్యుజ్జాసానికి మొదటి సోపానం, మన చుట్టూరవున్న ప్రలోభాల ఊబిలో దిగబడి పోకుండా ప్రతి క్షణం మనల్ని మనం కాపాడు కోవడానికి అవసరమైన రక్షణ కవచం ఏదీ ఈనాటి వ్యవస్థలో లేదుగాక లేదు. అన్నదీ-యుగవాణిగా మహర్షులు బోధించినదే. కాల్యాల రూపంలో, ఇతిహాసాల రూపంలో మన చెవినిల్లు కట్టుకొని తెలిపినదీ. ఒక్కటి. అది భగవంతునికి మన శరణాగతి ప్రతి మతం తెలిపేది ఇదే. అలాగని అస్తమానూ తవస్సుచేస్తూ డ్యూటీ ఎగవేయమని కాదు. ఒక రోజులో ఇరవై నాలుగు గంటలలో ఒకే ఒక పది నిమిషాలు ఏస్త్రోత్రమో, ఏ మంత్రమో, ఏ ప్రార్థనో, మనసారా చేసి తన ఇష్టదైవం మీద సర్వభారమూ పడవేయగలిగితేచాలు ఆ పది నిమిషాలపూజే వజ్రాయుధంగా విష్ణుచక్రంలా మనల్ని కాపాడుతుంది. మనల్ని మనం ఏల్లవేశలా రక్షించుకొనలేని జీవన సమరంలో, భగవంతుని తోడ్పాటు, రక్షణ, మనకుండాలి వేయి సంవత్సరాల భీకర పోరాటం మకరితో సలిపిన గజేంద్రునికి "పూర్వ పుణ్యఫల దివ్యజ్ఞాన సంపత్తితో" తనను రక్షించగల ఏకైక దివ్యశక్తివై పు మనసు మరలింది.

ఆ సంస్కారబీజం ఆ సంస్కార దీపం మనంకూడా మనలో వెలిగించుకోవడానికి ఇంతటనైనా కృషి సల్పుదామా? అయితే ముందుకు పదండి. గజేంద్రుడి మొర సాకుగా తీసుకొని పోతన భక్తి పారవశ్యపుటంచులకువెళ్తూ కురిపించిన అమృత పద్యాలవైపు. అపద్యాలలోని ఆత్మార్పణ శరణాగతివైపు.

కరి, మకరి శాపవిమోచనం

గజేంద్రునిలో జ్ఞాన నేత్రం తెరుచుకుంది. హృదయంలో భక్తి వెల్లువైంది.

క॥ ఎవ్వనిచేజనించు జగమెవ్వని లోపలనుండు లీనమై
యెవ్వనియందు డిందు బరమేశ్వరు డెవ్వడు మూలకారణి
బెవ్వడనాది మధ్యలయు డెవ్వడు సర్వము దానయైన వా
డెవ్వండు వాని నాత్మభవు నీశ్వరునే శరణంబు పేడెవన్,

క॥ ఒకపరి జగములు వెలివిడి
యొక పరిలోపలికి గొనుచు నుభయముదానై
సకలార్థ సాక్షియగు న
య్యకలంకుని నాత్మమూలు నర్థిదలంతున్.

క॥ లోకంబులు లోకేశులు లోకస్థులు దెగిన తుడి నీలోకంబగు పెం
జీకటి కవ్వల నెవ్వడు నేకకృత వెలుగు నతనినే సేవింతున్.

క॥ నర్తకుని భంగి బెక్కగు మూర్తులతో నెవ్వడాడు మునులున్ దివిజుల్
కిర్తింపనేర రెవ్వని వర్తన మొరులెఱుగ రట్టివాని నుతింతున్.

క॥ యోగాగ్ని దగ్ధకర్మలు యోగీశ్వరులే మహాత్మునొండెఱుగక ప
ద్యోగ విభాసిత మనముల బాగుగా నీక్షింతు రట్టివరము భజింతున్.

క॥ కలడందురు దీనులయెడ గలడందురు పరమయోగి గణముల పాలం
గలడందు రన్నిదిశలను గలడు గలండ నెడువాడు గలడో లేడో.

అంటూ ఎలుగెత్తి మొరపెట్టాడు గజేంద్రుడు. అయితే కుంతీ స్తుతి “భీష్మస్తుతి” “వ్రహ్మదస్తుతి” లానే గజేంద్రస్తుతి కూడా అత్యద్భుత రీతిలో సాగుతుంది అధ్యంతం. ఎన్నో వద్యాలలో (మూడు 19) స్తోత్రం చేసిన అస్తోత్రంలో మచ్చుకి కొన్ని వద్యాలు మాత్రమే పైవి ఆరు ఒకవైపు లీ హరిని స్తోత్రం చేస్తూనే తనువున్న కష్టదశలో శంకాకులిత చిత్తుడై “కలదు కలండనెడువాడు కలడోలేడో?” అనే సందేహాన్ని కూడా వ్యక్తం చేశాడు గజేంద్రుడు. ఇంకా పరిపూర్ణశరణాగతి చెందలేదన్నమాట. అంచేత ఆ సందేహ పూరిత హృదయంగల భక్తుని చెంతకు భగవంతుడు పరుగెత్తుకురా లేదు. వ్రహ్మదుడు నిర్వ్యంద్యంగా చెప్పాడు. ‘కలడంబోధి కలండుగాలి కలడాకా శంబునన్ కుంభినిన్’ అంటూ “ఇందు గలడందులేడని సందేహమువలదు ఛక్రి పర్వోపగంతుం డెందెందు వెదకిచూచిన అందందేగలడు.” అంటూ మృత్యువుకు తన శిరస్సు అప్పగించేశాడు. అందుకే స్థంభం స్థంభంలో నుంచి ఉగ్రనరసింహవతారంతో శ్రీహరి ఉరికి వచ్చాడు. భక్తుని రక్షించడానికి మరల గజేంద్రునిలో ఆంతర్మథనం ప్రారంభమైంది, కలడో లేడో అనే సందేహాన్ని వదిలించుకుని ‘కలదు కలదు’ అనే అకుంఠిత విశ్వాసం చేకూర్చుకొని ఇక ఆ భగవంతుడు తప్ప తనకు మరోదిక్కు లేదుగాక లేదని నిర్ధారించుకొని అశ్రీచరణాలు తన హృదయంలో ప్రతిష్ఠించుకుని అత్మను లీనంచేసి.

శా॥ లావోక్కింతయులేదు ధైర్యము విలోలంబయ్యె బ్రాహ్మణులున్
తావుల్ దప్పెను మూర్ఖువచ్చే దనువున్ డస్సెన్ శ్రమంబయ్యెడిన్
నీవే తప్ప నితః పరంబెరుగ మన్నింపన్ దగున్ దీనునిన్
రావే యీశ్వర కావవే పరద సంరక్షింపు భద్రాత్మకా॥

క॥ వివిధుడట జీవుల మాటలు జనుడటచనిరాని చోట శరణార్థులకో
యనుడట పిలిచిన శర్యము గనుడట సందేహమయ్యె గుణావార్ధి

❖ ఓకమలాప్త యోవరద యోవ్రతి పక్షవిపక్ష దూర కు
య్యో కవి యోగివంద్య సుగుణోత్తమ యోశరణాగతామరా
నో కహః యోమునీశ్వర మనోహర యోవిపుల ప్రభావ రా
వే కరుణింపవే తలపవే శరణార్థిని నన్నుగావవే॥

అంటూ ఆర్తిగా కేకవేశాడు. అయితే గజేంద్రుని హృదయ కుహరంలో
మాత్రమే ప్రతిధ్వనించిన ఆకేక ఏ ఇతర జీవజాలానికి వినిపించేది కాదు.
వినిపించదు అర్థమై. అహంకార మమకార రహితమై. మోహవేశాలకు అతీత
మై భగవంతుని శ్రీచరణాలపై మానసికంగా వాలిపోయి నిస్సహాయంగా
నిశ్చింతగా నిర్భవంద్యంగా పెట్టిన ఆకేక ఒక్క భగవంతుని హృదయంలోనే
ప్రతిధ్వనించింది, అది కొండలను గుండెలనూ చీల్చివేసే కేక, అది రాళ్ళనూ
రాతి విగ్రహాలను కదిలించేకేక అది భూనభోంతరాశను ప్రతిధ్వనింపజేసి
క్షణకాలం సకల చరాచర ప్రపంచాన్ని స్థంభింపచేసే కేక. అది నిశ్చలధ్యా
నంలో నుంచి పుట్టిన కేక. అది నిస్సహాయ దీనస్థితినుండి ఉద్భవించిన కేక
అది భగవంతునికి భక్తునికీగల అనుబంధాన్ని ఒరుపువేసి ఋజువుచేసే కేక
అంచేత ఆకేకవిని కూడా ఏ దేవతలూ దేవుళ్ళూ విననట్టారుకున్న తరుణంలో,

మ॥ అలవై కుంఠ పురంబులో నగరిలో నామూలసౌధంబులో దా
వల మందార వనాంతరామృత సరః ప్రాంతేందు కాంతోపలో
త్పం పర్యంక రమావినోదియగు నాపన్న ప్రసన్నుండు వి
హ్వల నాగేంద్రము 'పాహి' 'పాహి' యన గుయ్యాల్పిచి సంరంభియె॥

మ॥ సిరికిం జెప్పడు శంఖచక్ర యుగముం జేదోయి సంధింపఁడే
పరివారంబును జేరఁడ భ్రగవతిం బన్నింప డాకర్ణి కాం
తర ధమ్మిల్లము జక్క నొత్తడు వివాదప్రోక్షత శ్రీ కుచో
పరిచేలాంచలమైన వీడడు గజ ప్రాణావ నోత్సాహియై॥

ఒక్క చదుటన ఆ కొలనువైపు పరుగు దీశాడు అర్హతాణ పరాయణుడైన శ్రీమహావిష్ణువు భక్త్యావేశంలో పోతన మహాకవి అక్షరశిల్పంలో ఈ వద్యాలు నిత్యనూతనమై ఎందరో చిత్రకావల ఈహలకు ప్రాణమై శ్రీ మహావిష్ణువు ఆ రూపాన్ని యుగాల పర్యంతం భక్త జనుల మనోనేత్రాల ముందు సత్యంగా నిలిపాయి కదా? అంత

ము॥ తన వెంటనాసిరి లచ్చివెంట నవరోధవ్రాతమున్ దాని వె
నక్కను బక్షిందుగ్గుడు వానిపొంతను ధనుః కౌమోదకీ శంఖ చ
క్రదికాయంబును నారదుండు ధ్వజినీ కాంతుండు దాపచ్చిరొ
య్యన వైకుంఠ పురంబునం గలుగు వారాబాల గోపాలమున్॥

సాక్షాత్తు భగవంతుడే అట్లాదిక్కు దెలియని విధంగా సర్వం పరచి భక్తుని మొరొక్కటి లక్షించి వరుగెడుతుండగా ఇక వైకుంఠ దామంలోని ఆయన సన్నిహితులు, హితులు, భక్తులు ఆశ్చర్యంగా ఆయన వెనుకాల వరుగెత్తుకు రావటంలో ఆశ్చర్యం ఎముంది.

ఇక క్షణం ఆలశ్యం చేయలేదా దీనులపాలిటి కల్పతరువు. సుదర్శన చక్రం చేతబట్టి మకరిని రక్షించి అభిమంత్రించి పంపాడు.

శా॥ భీమంబై తలద్రుంచి ప్రాణముల బాసెన్ జక్ర మాసుక్రియన్
హేమక్షౌధర దేహముం జకిత వన్యభేంద్ర సందోహమున్
గామక్రోధన గేహమున్ గరటి రక్తస్రావ గాహంబు ని
స్పిమోత్సాహము వీతదాహము జయశ్రీ మోహమున్ గ్రాహమున్॥

మకరి వట్టునుంచి విడివడిన గజేంద్రుని శిరస్సుమీస తన అపార కృపాకటాక్ష షిక్షణలు ఒరపి తన వరదాభయ హస్తంతో అతని శరీరాన్ని స్పృశించాడు శ్రీహరి భగవంతుని కరుణ కరస్పర్శ లభించిన వ్యక్తికి లోటి ముంటుంది. తిరిగి జవసత్వాలు ఒక్కక్షణంలో సమకూరగా గజేంద్రుడు

భగవంతుని శ్రీవరణాలకు మ్రొక్కి మరలా స్తోత్రం చేశాడు. ఇక శ్రీహరి చక్రంతో చంపబడిన మకరికూడా తన జన్మ జన్మాంతరాల పాపపక్షానమై పోగా “హూ హూ” నామ గంధర్వుడుగా నిజరూపం ధరించి శ్రీహరికి మ్రొక్కిాడు. పూర్వం ధేవలుడనే ముని ఇచ్చిన శాపంవలన మొసలిగామారిన “హూ హూ” అనే గంధర్వుడు గజేంద్రుణ్ణి బద్ధుణ్ణిచేసి తద్వారా శ్రీహరి సుదర్శన చక్రంతో మకరి శరీరవిముక్తుడై తన లోకానికి వెళ్ళిపోయాడు. గజేంద్రుడుకూడా “ఇంద్రద్యుమ్నుడు” అనే ద్రివిశాధిమడు విష్ణుభక్తుడు మౌనవ్రతంపట్టి విష్ణుధ్యానంలో కొండశిఖరంపై కూర్చుని వుండగా దుర్వాస మహాముని వచ్చాడు. ఆరాజు మౌనాన్ని ధ్యానాన్ని అహంకారంగా భావించి తనకా రాజు పరిచర్యలు చేయలేదన్న కోపంతో ‘మదమత్త గజంగా జన్మించమని’ శపించాడు. దాని ఫలితమే గజేంద్రుని ఈ జన్మ. చిత్రకేతుడనే విష్ణుభక్తుడు వృత్తాసురునిగా దేహధారణ చేసిన (పార్వతీదేవి శాపంతో) దుర్వాస మహాముని శాపంతో గజేంద్రునిగా జన్మించిన ఇంద్రద్యుమ్నుడనే విష్ణుభక్తుడైన రాజు తన ఆపదలో పూర్వజన్మ సంస్కారంతో చెడని విష్ణు భక్తితో విష్ణువును స్తుతించి మకరి వట్టునుండి సంసారబంధంనుండి శాపం నుండి విముక్తిచెంది నిజరూపం దాల్చి వెళ్ళిపోయాడు.

అ కర్మతంతుడగుచు కమలాక్షు గొల్పుచును భయ నియతవృత్తి నుండెనేని జెడునుగర్మ మెల్ల శిథిలమై మెల్లన ప్రబలమైన విష్ణుభక్తి చెడదు॥

అని విష్ణుభక్తి ప్రాశస్త్యం నీతిగా అందించాడు వ్యాసమహర్షి. తేట తెనుగులో తియ్యగా చెప్పాడు పోతన మహాకవి.

చివరగా కనీసం భాగవతంలోని ఏమట్టమైనా భక్తి ప్రవక్తులతో నిత్యం పారాయణం చేస్తే విష్ణుభక్తి (దైవభక్తి) ఆ మూలంగానైనా అలవాటు పడుతుందనే ఆశతో ప్రతి కాల్యంలోనూ మహర్షులు ఒక్కోమట్టం పారాయణం చేస్తే జరిగే ఫలాం జాబితా ఇచ్చారు. స్వార్థంతో ప్రలోభంతో ప్రయాగ కుతూహలంతోనైనా ప్రయత్నించి చూస్తారేమో ఈనాటి మానవులనే ఆశతో

అలా ప్రయత్నిస్తే దానంతటదే అలవాటుగా మారుతుందని తద్వారా మోహ పాశ విచ్ఛేదం జరిగి కొన్ని జన్మలకైనా కై వల్యం ప్రాప్తిస్తుందనే దూర దృష్టితో ఇంత శ్రమపడి వ్రాసిన కావ్యాలు పురాణాలు మానవ సకల జీవ రాసుల శ్రేయః కామన తప్ప మరొకటి కోరని లేని మహర్షులు వాళ్ళు! అందుకే.

క॥ గజరాజమోక్షంబును నిజముగ బడియించునట్టి నియతాత్ములకున్
గజరాజవరదు డిచ్చును గజతురగ స్పందనములు గై వల్యంబున్॥

అంటూ ఫలశ్రుతి వివరించాడు.

ఈనాటి విలువల ప్రకారం గజతురగ స్పందనములనే కారు, బంగళా, ఫిరజ్, కలర్ టి. వి. లాంటివి అమరి నిజమైన స్థిమితమైన జీవితం ప్రసాదించేలా పైవాటికోసం అడ్డదారులు స్పగ్లింగ్, దొంగనోట్లు, దొంగ బంగారం, మాదక ద్రవ్యాలు అమ్మకం లాంటివి కాకుండా, త్రొక్కకుండా. నియమంగా భక్తిపాటిస్తే భగవంతుడు అన్ని ఇస్తాడనీ చివరగా మోక్షంకూడా వస్తుందని స్వార్థంతోనే మొదలెడుదాం. స్వార్థంలేని పదార్థం అహంకారములేని నిరహంకారం వుండవు ఎక్కడా, ఎప్పుడూ అవునా.

మోహిని అవతారం - ఈశ్వరుని అవహాయకత్వం

ఈశ్వరుడు హాలహలపానం చేసి నీలకంఠునిగా కీర్తింపబడి పరమేశ్వరితో మరల కైలాసం చేరుకొని తన సహజయోగ సమాధిలో మునిగిపోయి ఇక అతర్వాత క్షీరసాగరమధన కథ ఎలా మలుపు తిరిగినదీ పట్టించుకోలేదు. కానైతే మరీచాది మహామునులద్వారా శ్రీమహావిష్ణువు మోహిని అవతారం దాల్చి దానవుల పంపించి దేవతలకు అమృతం పంపించిన మహాద్భుత ఘటన విన్నాడు ఈశ్వరుడు అంతమంది దానవులను ఇట్టి పరవశింపజేసిన

ఆ మోహినీ అవతారం ఎలా వుంటుందో చూడాలనే కుతూహలంతో ఒక రోజు పార్వతితో ప్రమధగణం ఆశీష శివభక్తులైన దేవ గంధర్వులంతా వెంటరాగా వైకుంఠధామం చేరుకున్నాడు. శ్రీమహావిష్ణువుకూడా పార్వతి పరమేశ్వరులను అచితరీతిని గౌరవించి పూజించాడు. విష్ణువును కీర్తించాక ఈశ్వరుడు తన మనసులోని మాట బయటపెట్టాడు.

మ॥ మనతన్నీమగ పొదుముల్ పలుమటుంగన్నారమున్ వీనులన్
నినువిన్నారము చూడమెన్నడును మున్నీయాడు చందంబు మో
హిని వైదైత్యులగన్ను బ్రామి యమృతం బింద్రాది దేవాళి కి
చ్చిన నీ రూపము జూపుమా కుతుక వలన్ జిత్రంబునన్ బుట్టెడిన్॥

అంటూ అందుకు విష్ణుమూర్తికూడా భావగంభీరంగా నవ్వి.

శా॥ శ్రీకంఠా నిను నీవ యేమటకుమీ చిత్రంబు రంజించెదన్
నాకద్యేషుల దాగురించుటకునై నాడేనుగైకొన్న కాం
తాకారంబు జగన్నిమజ్జనము నీవై చూచెదే జూపెదన్
గైకొనర్హము లండ్రుకాముకులు సంకల్ప ప్రభూకార్యముల్॥

అని చెప్పి అంతర్ధానమైపోయాడు.

ఇక్కడ మనమందరం ఒక్క విషయం గమనించాలి. మన్నద్బుట్టి జయించిన ఈశ్వరుడు నిర్వికారమూర్తి. సంకల్ప వికల్ప రహితుడు అయిన మహాయోగేశ్వరునికి కూడా ఒక్కోసారి చిన్నచిన్న విషయాలమీద కుతూహలము చూడాలనీ అనుభూతి పొందాలనీ ప్రలోభమూ కలుగుతుంటుందనటానికి ఈమట్టం ఒక మచ్చుతునక. మాయలేడి ప్రలోభంలో రామాయణ కావ్యంలో సీతాదేవి రావణ వధకు నాంది వలికింది. రాక్షస సంహారానికి బాట వేసింది. తనకి తాను తెలియకుండానే ఈశ్వరుడు కూడా ఈమట్టంతో ఎంతటి యోగివుంగవులు కూడా కొన్ని ప్రలోభాలను ఒక్కొక్క సమయంలో దాటి పోలేదన్న నగ్నసత్యాన్ని చిరస్థాయిగా ఋజువుచేశాడు. విష్ణువు అంతర్ధానమై

పోయాడేమిటాని అని నలుదిసలా వరికిస్తున్న ఈశ్వరునికి అల్లంతదూరాన ఒకనొక వనంలో తనదైన మహద్భుత రూప సౌందర్య విశేషాలతో బంతిఆట ఆడుకుంటున్న ఒక దివ్యసుందరి దృశ్యా దృశ్యంగా దగ్గోచరమైంది. ఆ సుందరి లావణ్యం బంతి ఆటలో మునిగిపోయి ఆమె పయ్యెద తొలిగి పొద మంజీరాలు ఘల్లు ఘల్లు మని మ్రోగుతుండగా తననితాను మరచి ఆటాటా వరుగెడుతున్న తీరు. మున్నెన్నడూ తాను చూచి వీరుగని మహద్భుత సౌందర్యం చూచిన ఈశ్వరుడు తన నిర్వికారిత మరచి తన ఆర్థాంగి అయిన పార్వతి భర్త ఈ చిత్త వికారానికి సిగ్గుపడుతుండగా ఆమెను మరచి తనను గమనిస్తున్న ప్రమథగణ భక్తబృందం దిగ్రాబంతిని మరచి ఆ మోహినీరూప లావణ్యవంశుడై పరుగుతీశాడు.

అ॥ వాలుగంటి వాడి వారుజాపుల కూలిధైర్యమెల్ల గోలుపోయి

తఱలి యెఱుకలేక మఱచె గుణంబుల నాలిమఱచే నిజగణాలిమరచె॥

అదీ ఈశ్వరుని మనస్థితి. ఇక ఆ స్త్రీమూర్తి చెట్టుచాటున దాగుతూ ఈశ్వరుని శానికి గమనించనట్లే తన విలాస భ్రమచతుర్యం ప్రదర్శిస్తూ ముందుకు మున్నుందుకు కొనసాగిపోతుంది. వెంటపడి ఈశ్వరుడూ వెత్తు న్నాడు. ఆమె ఎగురవేసిన బంతిని పట్టుకోబోతున్నప్పుడు ఆమె పలువవీడి పడంగా మన్నదుట్టి జయించిన ఈశ్వరుడు స్వయంగా మన్నథ పరవతు డయ్యాడు.

అ॥ పదము సేరవచ్చు ఫాలాక్షుబ్ధగని చీరవీడిపడిన సిగ్గుతోడ

మగువనగచు దరులమాటున దాగెను వేల్పులేడు నబల వెంటబడియె॥

అట్లా వెత్తుండగా ఆమె ఆయన చేతికి చిక్కినట్లే చిక్కింది. పర్వత కానన నదీ నదాలు దాటి వచ్చాక

తే॥ నిర్మలామోమ పీఠ్యంబు నేలమీద బడినచోటెల్ల వెండియు బై డియయ్యె
ధరణి పీఠ్యంబు వడ దన్నుదాలెటిగి దేవమాయ జడత్వంబు దెలిసెహరుడు॥

క॥ జగతాత్ముడుగు శంభుడు మగిడెను హరినెటిగి తనదు మహాత్మ్యమునన్
విగతత్రపుడై నిలచెను మగువ తనంబుడిగి హరియు మగవాడయ్యెన్॥

(ఇది భాగవతంలోని కథ. మోహినీ ఈశ్వరులకు సంబంధించినది. వ్రస్తుతం అయ్యప్పస్వామి జననం, మోహినీ ఈశ్వరులకు జన్మించిన శివ కేశవరూపంగా అభివర్ణించబడుతోంది.)

కామం ఆన్నది ఎంతటి అజేయమైనదో అది మహాయోగీశ్వరులను నిర్వికారులనూకూడా తృటిలో ఎలా లొంగదీసుకుంటుందో పరమేశ్వరుడైన ఈశ్వరుడే ఆ కామభావానికి క్షణకాలం ఎలా లొంగిపోయాడో తెలియజెప్పే కథ ఇది. అంచేత నిరంతరం సాధకులు స్త్రీ-కాంతా కనకాలకు దూరంగా వుండాలని ప్రబోధిస్తుంటారు పెద్దలు.

అ॥ కాముగెలువవచ్చు గాలారికావచ్చు మృత్యుజయము గలిగిమెలయవచ్చు
నాడువారి చూపు టంపఱగెలువంగ వశముగాదు త్రిపురవై రికైన॥

అని నీతి చెప్పాడు భాగవతకర్త చివరగా.

మ॥ ఎలమిన్ దైత్యుల నాడురూపమున మోహింపించి పీయూషముం
జలితావన్నులకున్ సురోత్తముల కుంజక్కన్ విభాగించి ని
ర్మలరేఖన్ విలసిల్లు శ్రీవిభుని దన్యాపాపధూ రూపముం
దలకున్ మ్రొక్కుచు నాత్మలోన దురితధ్వాంతోగ్ర దీపంబుగన్-

అని మోహినీ అవతార శ్రీహరిని స్తుతించే భక్తులూ వున్నారు.

ఈ జరుగుతున్న తంతుకు మ్రాన్నడి పోయివున్న పార్వతిని ఊర
డించి విష్ణు మాయను కీర్తించి ఈశ్వరుడు మరలా సతీ సమేతుడై వ్యమధ
గణం వెంటరాగా కైలాసం చేరుకున్నాడు. ఇక “ఉషాపరిణయ” గాథలో
బాదాసుడుని భక్తికి బానిసై బాదాసుడుని నగరానికి కాపలా దారుగా తరలి
పెళ్ళిన భోళాశంకరుని భక్తి వశంకరత మరోమారు చర్చించుకుందాం!

o-o

క్షీరసాగర మథనానికి ప్రోద్బలం

నాల్గవ మనువు కాలంలో ‘గజేంద్రమోక్షం’ కథజరిగిందని తెలుసు
కున్నాము కదా. ఐదవమనువు ‘తామసు’ని తమ్ముడైన ‘రైవతుడు’ ఈ
రైవతమనువు కాలంలో ‘శుభ్రుడు’ అనే తపోనిధికి “వికుంఠ” అని ప్రసిద్ధి
పొందాడు. ‘వికుంఠ’ అనే అతనిభార్యకూ శ్రీహరి జన్మించి ‘వైకుంఠుడు’
అని ప్రసిద్ధిపొందాడు. ‘వైకుంఠ’ మనే లోకాన్ని కల్పించారు. నాటికీ నేటికీ
మరేనాటికీ శ్రీమహావిష్ణువు సహస్రకోటి నామాలలో ప్రసిద్ధమైనది వైకుంఠుడు.
‘వైకుంఠం’ శ్రీవైష్ణవులకు ముక్తి ధామం. శ్రీవైకుంఠ లోకంలోకి ప్రవేశించే
అర్హత పొందగలగటమన్నది మహాభక్తుల, మహర్షుల ఏకైక ధ్యేయం. ప్రతి
విష్ణ్వాలయమూ విష్ణుభక్తుల పాలిటి వైకుంఠ మే అయినా కలియుగ వైకుం
ఠంగా ఈనాడు ‘తిరువతి’ పుణ్యక్షేత్రం ప్రసిద్ధికెక్కింది. శ్రీ వెంకటేశ్వరుడు
కలియుగ వైకుంఠుడుగా పూజలందు కుంటున్నాడు అనేకు హిమాచలం.
‘వైకుంఠ ఏకాదశి’ హిందువులందరికీ వర్వధినం. ఆరోజు కులమతాల కఠి
తంగా వైష్ణవాలయాలన్నీ వైకుంఠ నామాలగా వెలిగిపోతాయి. వైకుంఠ
ఏకాదశిరోజు విష్ణ్వాలయ ద్వారదర్శనం చేసినచాలు వైకుంఠానికి పోతామనే

అచంచల విశ్వానంపురిది భక్తకోటిలో పరిసరాలలో విష్ణులయం లేకపోతే శివాలయమైనా, అమ్మవారి ఆలయమైనాసరే ద్వారదర్శనం చేసుకుని వైకుంఠ ద్వార దర్శనం చేసుకున్న అనుభూతి పొందుతుంటారు భక్తులు “వైకుంఠ వాపా” అని ఎలుగెత్తి పిలిచే అర్హుడైన భక్తునికి, భక్తురాలికి ఆ స్వామి తక్షణం ప్రత్యక్షమై ఆదుకుంటాడు. గజేంద్రమోక్షంలోని ‘అలవైకుంఠ పురంబులో నగరిలో అమూలసౌదంబు’ అంటూ వద్యం ప్రఖ్యాతిమైంది ఏమైనా శుభ్రుడనే ఆ మహాత్తమ తపస్వి ‘వికుంఠ’ అనే అమె అదంపతుల పేర్లు చరిత్రలో ప్రసిద్ధిపొందలేదు. కానీ వారిబిడ్డగా జన్మించిన శ్రీహరి వైకుంఠుడుగా ఆయన లోకం వైకుంఠంగా శాశ్వతమైంది. అంతకంటే ఆ తల్లివండ్రుల తవ్వఫలానికి ఋజువేమిటి? ఇంతకుమించిన వరం ఏముంది ఏ తల్లిదండ్రులకయినా రామాయణకాలంలో దశరథుని కొడుకైన శ్రీరాముడు దశరథ రాముడుగా దైవంగామరి ఆయనవల్ల రఘువంశము కాకుత్సా వంశం ఇలా ఆ వంశకర్తలందరూ చిరస్థాయిగా చిరంజీవులై పోయారుకదా? వైకుంటుని శ్రీమతి రమ. వైకుంఠ నామం, వైకుంటధామం సర్వలోకప్రసిద్ధి పొందాయి.

ఇక ఆరవ మనువు ‘వక్షువు’ అనే తపస్వి కుమారుడు ‘చాక్షుషుడు’ అనే వ్యక్తి ఆ మనువు కాలంలో ‘సంభూతి’ అనే ఋషిపుంగవుని పుత్రునిగా జన్మించాడు శ్రీహరి, ‘అజిశుడు’ అనే వ్యవహారనామంతో జన్మించిన శ్రీహరి క్షీర సాగర మథనానికి సూత్రధారుడూ, పాత్రధారి అయి ‘శ్రీకూర్మంగా’ (కూర్మావతారం) మందరగిరిని తన వీపుపై మోస్తూ శ్రీమహావిష్ణువు అతిముఖ్యమైన దశావతారాలలో రెండవ అవతారంగా వెలిశాడు. ఈనాటికీ ‘శ్రీకూర్మం’ అనే ప్రసిద్ధ పుణ్యక్షేత్రం వుంది.

“నమ్మినవాడికి సొమ్ము నమ్మనివాడికి దుమ్ము” అని పెద్దలు నీతి చెబుతుంటారు. దైవం విషయంలో మనువులు మన్వంతరాలూ ఎమిటని

కొట్టిపారేసేవారికి, ఫలానా దంపతులకు జన్మించిన వ్యక్తి ఒక మానవుడు దేవుడు కావటం ఏమిటని విమర్శించేవారికి భాగవతం చదవటం. వినటం కూడా అనవసరమే. తిర్యగ్యోనులలో మానవ శరీరం ఒక్కటి పరిపూర్ణమైనది. ఈనాటి కంప్యూటర్స్ ను మించిన యంత్రాంగమూ మేధవుండదానికి వీలైనది మానవ శరీరం ఒక్కటి మనిషి దేవుడిగా మారినా, దానవునిగా మారినా పశుత్వంలోకి దిగజారినా మనిషి శరీరమే ఆలంబన. అంచేత మానవునిగా పుట్టిన మహానుభావునిగామారి దైవంగా విశేష మహత్యాలు పొంది దైవస్వరూపుడౌతాడు మానవుడు. ఆ ఒక్క సూక్ష్మమూ అర్థంచేసుకోగలిగే మానసిక పరిణతి సాధించుకున్నవారికే భాగవతం అయినా, రామాయణం అయినా బోధపడతాయి.

బలిచక్రవర్తి దానవరాజుగా వున్నాడా సమయంలో భక్తాగ్రేసరుడైన ప్రహ్లాదుని కుమారుడు వైరోచనుడి కుమారుడే బలి. అంటే ప్రహ్లాదుని మనవడు బలిచక్రవర్తి. తాతగారిలోని వైష్ణవభక్తి, వైష్ణవభక్తి వలన ఏర్పడిన నిష్పంగత్వం, నిర్మోహత్వం, అత్యద్భుత సత్పసంధత, దానగుణం బలిచక్రవర్తికి వున్న నైతిక ఆభరణాలు, ఆస్త్రాలు అయితే హిరణ్యకశిపుని లాంటి నియంత వైష్ణవ ద్వేషి దైవద్వేషికి ఈబలి మునిమనవడుకూడా. అంచేత ఆధునిక “సైన్సు” ప్రకారం హిరణ్యకశిపుని తాలూకు రక్తకణాలు (‘జీన్స్’)కొన్ని బలికి సంక్రమించాయి వారసత్వంగా. అంచేత ఆ కాలంలో ఇంద్రపదవిలో వున్న “మంత్రద్యుముడు” అనే ఇంద్రుణ్ణి అతని తాలూకు దేవతా గణాలనూ తన సైన్యంతో తరిమి తరిమికొట్టి ఇంద్రునికొన్ని తన హస్తగతం చేసుకున్నాడు బలిచక్రవర్తి. అతనికి అండగా ప్రచండ బలశాలులైన శంబుడు, అర్జునేయ, జంభుడు, హయగ్రీవుడు, నముచి, తారకుడు బాణుడు, విప్రచిత్తశకుని, విరోచనుడు, హేతి, ప్రహేళులు, మయుడు, మాల్వి, సుమాలి, కుంభుడు, నికుంభుడు, పేలోముడు, కాలకేయుడు, నివాత కవచాదులు

వజ్రలంఘి వగైరా రాక్షస వ్రముఖులు, రాక్షసవ్రవృత్తి కలిగిన ఆజేయు వరాక్రమవంతులున్నారు. స్వభావసిద్ధంగా బలి మంచివాడే. అయినా, అతనిలో అంతర్గతంగా ధాగివున్న కించిత్తు ఆసురవ్రవృత్తి, తనవారైన, తన బంధువులైన ఆసురగణం కోరికమేరకు బలిచక్రవర్తికి దేవతలతో శతృత్వరాతప్పనిసరి అయింది.

బలిచక్రవర్తిలో వున్నది ఓకేఓక బలహీనత, దానగుణం. అది ఆయనను అటు చిరంజీవిగానూ చేసింది, ఇటు వద్రబ్రహ్మణ్ణి చేసింది. అధఃపాతాలానికి పంపింది. అది వేరేకథ.

బలి శౌర్యవరాక్రమాలకు అనుచరుల చావుదెబ్బలకు తాళలేక దిక్కు కొకరుగా పరిగెత్తిన దేవతలు ఎప్పటిలానే తమకు దిక్కు శ్రీమన్నారాయణు డొక్కడేనని తెలుసుకున్నారు. తేల్చుకున్నారు. ఇంద్రుడు మొరపెట్టు కున్నాడు. దిక్పాలక దేవతాగణ సమేతంగా, మత్తకోకిల॥

మ॥ వట్టలేక-బహువకార వివన్న చిత్తుల మైతి, మే
మెట్టకేలకు నిన్నుగంటి మభిష్పిలార్థము వచ్చె, బెన్
వెట్టయైనదవా నలంబుల వేగు నేనుగు మొత్త మొల్
నిట్టలేచిన గంగలోపల నీరుగాంచిన చాడువన్!

మ॥ నీకునేమని విన్నవింతుము! నీకు సర్వమయుండవై
లోకమెల్లను నిండియుండగ, లోక లోచన! నీవదా
లోకనంబు శుభంబు మాకును, లోక పాలకు, లేను, నీ
నాకవాసులు నీవవహ్నిదనర్చు కేతు తత్రిక్రియన్!

అప్పుడు, సరిగ్గా, ప్రహ్లాద చరిత్రలో ఇంద్రాదిదేవ, యక్ష, గంధర్వ, వన్నగ

విహగ సిద్ధా, చారణ, కిన్నెర, కింపురుష, మానవ గణాంతా శ్రీమన్నా నారాయణుడిని ఎలుగెత్తి వేడుకున్న సమయంలో, హిరణ్యకశిపుని పీడ వదిలిస్తానంటూ, మేమ గంభీర నాదంతో, శ్రీహరి ఆద్యశ్యరూపుడై ఆభయ మిచ్చినట్లే, ఇప్పుడూ, శ్రీమహావిష్ణువు ఆద్యశ్యరూపునిగా, ఒక మహద్భుత దివ్యతేజఃపుంజంగా ద్రుగ్గోచరుడైనాడు.

మ॥ ఒక వేయర్కులు గూడి కట్టి కదుపై. యుద్యత్రభా భూతితో
నొకరూపై చనుదెంచుమాడ్కి, హరిదా నొప్పారె నావేలుపుల్
వికలాలోకనులై, విషణ్ణమతులై, విభ్రాంతులై, మ్రోలగా
నక శంకించిరి కొంతప్రొద్దు, విభుగానం బోలునేవారికిన్!”

అదీదైవ తేజస్సు ఆదివ్యతేజస్సును బ్రహ్మాదిదేవతలే దృష్టించి చూడ లేక పోయారంటే “ఫలానా రూపంగా” గుర్తించలేక పోయారంటే ఇక సాధారణ మానవునిలా దివ్యతేజస్సును ఎలా గుర్తించాలి? అందుకే ఆపార కరుణతో దైవం తనకంటూ, తనదంటూ ఒక రూపాన్ని ఏర్పరచుకొని (అదే అవతారం అంటారు) తన భక్తులకు దృగ్గోచరుడౌతాడు చర్మ చక్షువులకు ఆరూపానికి ప్రతిబింబాలే ఆ అవతారాలూ, ఈ ఆలయాలూ, ఆ ఆలయాల లోని విగ్రహాలూ; పుణ్యక్షేత్రాలు! “రాతివిగ్రహం” దేవుడా! అని హేళన చేసేవారికి, పారే నీరు పవిత్రమైనదా? దానిలో పాపాలను జ్ఞాతం చేసే గుణం వున్నదా?” అని తర్కించే వారి కోసమే, పై పద్యంలో “ఒక వేయర్కులు (వేయి సూర్యుళ్ళ కంటి!)” కాంతిగా వర్ణించే-ఆ కాంతిని ఈ చర్మ చక్షువులు చూడ లేవు గనుక, ఆ మహద్భులు వ్యాసిన పరాణాలలో, ఆ కాంతి పుంజంలోని కొద్ది బాగాలూ ఒక అకారంగా ఏర్పడి, శ్రీరాముడు, శ్రీకృష్ణుడు ఈశ్వరుడు, దీవీ, ఇలా ఎవరి మానసిక పరిణీతిని బట్టి వారు ఆ రూపాన్ని

కొలుచుకొని తరించే, విధానంలో వర్ణించి మరీ మరీ చెప్పారు యుగవాణిగా అప్పుడా తేజఃపుంజం పలికింది.

క॥ ఓనలువః యోసురేశ్వర! యోనిటల తటాక్ష!

యోసురోత్త ములారా!

దానవులతోడనిప్పుడు, మానుగబోరామి గళిగి

మనుజీయొప్పున్!

క॥ ఎప్పుడు దనకును సత్యము చొప్పుడు నందాక,

రిపులజూచియు, దన, మై,

గప్పికొని యుండవలయున్నొప్పుగ, నహి,

మూషకమున కొడిగిన భంగిన్!”

అంటూ బ్రతుకుతెరువు ఉపాయం సహనం బోధించి, అమృతం సాదించి, అద్వితాగి, అజరామరత్వము సాదించి ఆ తర్వాత రాక్షసుల పీచ మడవమని సలహా ఇచ్చాడు. అమృతం పుట్టిండుకు ఉపాయము తానే చెప్పాడు ఆ అర్హతావివరాలు.

“పాలమున్నీటిలోపల (క్షీరసాగరం) సర్వభైషధి వృక్షాలను మూలికలను వేసిన మందరగిరి కావ్యంగా, “వాసుకి” అనే నాగరాజు కవ్వపుతాడుగా చేసి, మీరు క్షీర సాగర మధనం చేయండి. మీవెనుక అదృశ్యరూపునిగా నేనుండి, కాపాడుతాను అమృతం సాదించే పర్యంతం” అని శలవెచ్చాడు శ్రీమన్నారాయణుడు. వెంటనే ఇంద్రాది దేవతలు శ్రీహరికి మొక్కితమ కర్తవ్యపాలనలో మునిగిపోయారు. అగర్భ శత్రువైన ఇంద్రుడు ఒలిచక్రవర్తిని, అతని సచివులైన రాక్షసులనూ మంచెచేసుకున్నాడు. క్షీర సాగర మధనానికి వాంఛించినీ ఒప్పించాడు. ఇంద్రుని కుట్ర తెలియని

బలిచక్రవర్తి తన వారందరినీ ఆపనికి అంగీకరింపజేశాడు. మందరగిరిని మోసుకువచ్చారు దేవదానవులు, ఆ తేవటంలో కొందరు దాని కిందపడి దెబ్బ తిన్నారు.

క॥ “ ఏలా హరికడకేగితి? మేలా దొరకొంటి
మధికహేలన, తైలో
స్థూలన ము చేసి తెచ్చితి మేలా పెక్కండు మడిసి
రేలా నడుమన్

క॥ ఏటికి మము బనిపించేన్నేటికి మనబోటి వారి
కింతలు పను లిం
కేటికిరాడు రమేశ్వరు డేటికుపేక్షించె మఱవ నేటికి
మనలన్?”

అంటూ వాపోయారు. అప్పుడు శ్రీహరి

మ॥ “గరుడారోహకుడై, గవాదిధరుడై, కొరుణ్యసంయుక్తుడై
హరికోటిప్రభతో “నోహో విజయమే” యంచుంబ్రదిపించి,
తగ్గరి గేలన్నొవకుండ, గందుకము మాడ్కిన్ బెట్టె,
బక్షిండుపె
గరుణాలోకసుధన్ సురాసురుల ప్రాణంబుల్
సమర్పింపుచున్!”

ఆ గిరిని ఒ బంతిలా బట్టుకుని, వక్షిండుడైన గరుత్మంతుని మూపు మీద పెట్టగా, ఆయనా గిరిని పాలనముద్రం వరకూ అవలీలగా మోసుకుని

వచ్చి, దానిలో పడవేశాడు. ఇక్కడ శ్రీమన్నారాయణుని వాహనం అయిన గరుత్మంతుని కాశక్తి ప్రసాదించి, తన వాహనశక్తిని కూడా ఋజువు చేశాడు దైవం. అందుకే “గరుడాల్వారు”గా పూజింపబడతాడు గరుత్మంతుడు.

ఇక వాసుకి తాడుగా చేశాడు. తోక రాక్షసులు వట్టుకొనటానికి ఇష్ట పడలేదు. నీచంగా భావించి తిరస్కరించారు! అది కేవలం విధి ప్రేరితం దేవతలు తోకను పట్టుకున్నారు. దానవులు వాసుకి వడగలవేపు పట్టుకున్నారు క్షీరసాగరమథనం ప్రారంభమయింది. పాలకడలి చుక్కలు వియన్నండలానికి ఎగసాయి. ఆ మహద్భుత దృశ్యం చూడటానికి బ్రహ్మాదిదేవతలు గుమి కూడారు. కాని మందరగిరి బుడుంగునృమునిగింది క్షీరసాగరంలో. అది చూచి దేవతలు హాహాకారాలు చేశారు. అప్పుడు ప్రత్యక్షమైనాడు శ్రీమహా విష్ణువు కూర్మావతారంతో.

**“కూర్మావతారం - మహాలక్ష్మి ఆవిర్భావం
లక్ష్మి నారాయణుల కళ్యాణం”**

“సీ॥ సవరనై లక్షయోజనముల వెడలుపై,
కడుగరోరం బైన కర్పరమున,
నదనై న బ్రహ్మాండమైన నాహరించు,
ఘనతరంబగు, ముఱ గహ్వరంబు
సకలచరాచర, జఃతురాసులనెల్ల,
మ్రుంగి, లోగామనద్దీ, మేదికడుపు
విశ్వంబుపై వేణు విశ్వంబుపై బడ్డ,
నాగిన గదలనియట్టి కాళ్ళు,

తే॥ వెలికి లోనికి, ఆమదెంచు విపులతుండ,
మంచు జంబుల, బోలేడి, యక్షియుగము
సుందరంబుగ విష్ణుండు సురలతోడి,
కూర్మిచెలువొంద నొక మహా కూర్మమయ్యె!”

అట్లా ఆవిర్భవించాడు శ్రీమహావిష్ణువు “శ్రీమహాకూర్మం” రూపంలో! క్షీరసాగరంలో ఓషధీరాసులు వడవేసి, మందరగిరి కవ్వముగా వాసుకి మహాసర్పం చిలుకుత్రాడుగా చేసి దేవదానవులు అమృత మధన కాంక్షితులై చిలుకుతుండగా, సముద్రగర్భంలోకి మునిగిపోతున్న మందరగిరిని శ్రీమహాకూర్మమై, తన వీపుమీద నిలుపుకుని, ఇక క్షీరసాగర మధనం కొనసాగించమని ఆనతిచ్చాడా అర్చిత్రాణ పరాయణుడు. నిజానికి ఆ మహాద్భుత శక్తి చూచిన బ్రహ్మది సురలు, సకలచరచరాలు శ్రీహరి విచిత్రలీలకు అచ్చెరువు పొందాయి.

క॥ తరిగాండ్రలోననొకడట, తరికడవకు
గురురు నాకత్రాడును జేరుల్
దరిగవ్వంబును దానఁట, హరిహరి చిత్ర
లీల, హరియే యెఱుగున్:

ఆ॥ గొల్లవారి బ్రతుకు గొఱతనవచ్చునే:
గొల్లరీతిఁబాఱకుప్పదచ్చి,
గొల్లలైరి సురలు, గొల్లయ్యెవిష్టుండు
చేటులేని మందు, సిరియుగనిరి:"

అంటూ దశమస్కంధంలో ప్రారంభంకాబోయే శ్రీకృష్ణావతారంలో గోపాలనిగా శ్రీకృష్ణుడూ, ఆయనకు అత్తార్పణ చేసుకొన్న మూఢ భక్తులైన గొల్లలు (గోపాలకులు, గోపికలు) అయిన దేవతాగణాన్ని వర్ణించాడు తేటతెలుగులో, పోతన మహాకవి.

ఇక క్షీరసాగరంలో నుండి ముందస్తుగా వాసుకి ఫణిలనుంచి కక్కిన విషం దావానలమై, హరిహరింగా మారి ఉద్యమించింది దానిని దేవతలందరి కోరికపై ఈశ్వరుడు మ్రొగి తన కంఠంలో ఓ వ్రక్కగాదిలిపి, నీలకంఠునిగా, గరళ కంఠునిగా ప్రసిద్ధిచెందినాడు సురాసుర పూజలందు తున్నాడు. లోక కళ్యాణం కోసం, భర్తమ విషంమ్రొంగమని చెప్పిన పార్వతి, "సర్వ మంగళ" గా ఈశ్వత కీర్తి పొందింది మహా పతివ్రతగా: జగజ్జననిగా, ఆ తర్వాత "సుంభి" అనే మహాచ్ఛత రూపంగల "కామధేనువు" పుట్టింది. "అగ్నిహోత్రీ" అనే పేరు పెట్టుకుని ఆ కామధేనువును మహర్షులు తీసుకున్నారు అపురూపంగా, వారి స్వార్థం కొరకుకాదు. తమ వద్దకు వచ్చే అశేష సాధువులకు, సత్పురుషులకు మహారాజులకు, వారి స్థాయికి తగిన ఆతిథ్యం ఇచ్చి, విందు భోజనం ఏర్పాట్లు చేసేందుకు కామధేనువును కోరారా ఋషులు, ఈ కామధేనువునే చిత్రకారులు, శిల్పులు,

స్త్రీ మొఖము, రెండు కొమ్మలు. పెద్ద జడతో పొడుగునుంచి సర్వవదార్థాలు జల్లిస్తూ చిత్రిస్తుంటారు. అలయ శిల్పాలలో కూడా అదే రూపంతో వుంటుంది. ఈ కామధేనువు సంతతి, వశిష్ట మహర్షి, విశ్వామిత్రునికి (గాదిరాజుగా వున్నపుడు) షడ్రసోపేతమైన విందు సమకూర్చేందుకు సాయపడగా, విశ్వామిత్రుడా ధేనువును తనకిమ్మని కోరటంతో, వశిష్టుడు తిరస్కరించటంతో, విశ్వామిత్రుని అకరణవైరానికి, తపోదీక్షకూ, కరణభూత మైంది రామాయణంలో అలాగే భరద్వాజ మహర్షి తన తపోశక్తితో, కామధేనువు సాయంతో భతతునికి, భరతుని వెంటవచ్చిన వేలాది ఆయోధ్యా నగర వాసులకూ, లక్షలాది సైన్యాలకూ విందు భోజనం, షడ్రుచుల పానీయాలు వగైరాలన్నీ సమకూర్చి తనదైన తపఃప్రభావాన్ని అటు భరతునికి, ఇటు వర్వప్రపంచానికి చాటుతాడు రామాయణంలో జమదగ్ని మహర్షి, కర్తవీర్పార్జునికి, అతని పరివారానికి ఈ కామధేనువు సాయంతోనే మహద్భుత విందు భోజనం సమర్పించగా, కర్తవీర్పార్జునుడా కామధేనువును బలత్కారంగా లాక్కుపోవటమూ! అది వెనుదిరిగిరావటమూ! జమదగ్నిని కర్తవీర్పార్జునుడు, శిరసును ఖండించగా, జమదగ్ని భార్య అయిన రేణుక “రామా! రామా!” అంటూ ఇరవై ఒక్కమార్లు అర్చిగా అరుస్తుంది. కుమారుని కోసం! ఆ రాముడే పరశురాముడై, ప్రళయకాల రుద్రుడై, ఇరవై ఒక్కమార్లు రాజులందరినీ హతమార్చి, తండ్రికి క్షత్రియ రాజ రక్తతర్పణంలో ఊర్ధ్వలోకాలు కల్పించి పరశురామావతారంగా కీర్తింపజేస్తాడు. ఈ కామధేనువు సంతతి! ఇందుగని స్వర్గంలోనూ మరెందరో మహర్షుల ఆశ్రమాలలోను వుండి, నిస్వార్థంగా ఇతరులకు సర్వ కోరికలు తీర్చే “కామధేనువుగా” చిరిస్తూయిఅయింది ఈనాడూ తన్నుకుండా, పొడవకుండా, చక్కగా పాలివేపు ఆవులు, గేదెలు వున్న ఇల్లును “కామధేనువు వున్న ఇల్లు” అంటుంటారు పెద్దలు ఆ పాడి, పంటలకు సంతోషించి. “సురభి” అగ్నిహోత్రీ” “కామధేనువు” గా నిలిచిపోయింది ఆ గోమాత.

“ఈ చైత్రశృవము” అనే మహద్భుతమైన “అశ్వం” ఉద్భవించింది

పాలకడలిలో నుంచి, ఆ గుఱ్ఱం రూపం, తోక అన్నీ నుందరంగా వున్నాయి. ఈ గుఱ్ఱం తోక రంగు గురించే పన్నగుల తల్లి అయిన కద్రువ. గరుత్మంతుని తల్లి అయిన వినత వందెం వేసుకొని, గరుత్మంతుడు అమృత కలశం స్వర్గం నుంచి తెచ్చి, తన పిన తల్లికిచ్చి, తన తల్లిని చిరదాస్యం నుంచి విడిపించిన కథ ఉత్పన్నమైంది. ఆ గుఱ్ఱాన్ని చూచి, -వి అందమైన వస్తువై నా సరే తనదేకావాలని సహజంగా ప్రలోభపడే ఇంద్రుడు స్వంతం చేసుకోవాలని తలచగా, శ్రీహరి వారింపటంతో, బలిచక్రవర్తి కాను తీసుకున్నాడు ముచ్చటపడి : అత్యద్భుతమైన కైలేంద్రంలా, “ఐరావత” మనే ఏనుగు ఉద్భవించింది పాలకడలిలో! ఇది దిగ్గజాలలో ఒకటిగా పేరు గాంచింది. అష్ట దిగ్గజాలలో “ఐరావతం” ఒకటి!

తే॥ ఎల్ల ఋతువులయందు నెలరారి పరువమై
యింద్రు విరులతోట కేపు దెచ్చి,
కోరి వచ్చు వారి కోర్కెల నీనెడు
“వేల్పుమాను”, పాలవెల్లి బుట్టె!

కల్పవృక్షం, కామధేనువు అన్నవి జంట పదాలేగాక తోబుట్టువులు. ఈ కల్పవృక్షాలు ఇంద్రుని తోటలోనేగాక ఇతరలోకాలలోనూ ప్రస్తావించబడతాయి. రామాయణ భాగవతాది గ్రంథాలలో ఎక్కడ నిస్వార్థదాతృత్వం వుంటుందో అక్కడ కల్పవృక్షము, ఎక్కడ నిష్కలట అతిథిసేవ వుంటుందో అక్కడ కామధేనువు వున్నట్లే ఈనాడయినా మరేనాడయినా!

మరల మహద్భుత సౌందర్యరాసులైన “అప్పర స్త్రీలు” జన్మించారో పాలజలధిలో వారందరిని వివిధ దేవతాగణాలూ తమ తమ లోకాలకు ఆహ్వానించారు వారేదైవసేవలో తమ కళను అంకితంచేసే కళాకారిణులు “దేవ దాసీలు” అపురూప శిల్ప కళకు మూలమైన సౌందర్య నిధులు. కాంక్షమేకా వచిత్రమైన “దేవదాసీ” పేరు అపవిత్రత సంతరించుకోవడమే

దురదృష్టం! ఆ అద్భుత సౌందర్యాన్ని దైవవరంగాగాక భోగవరంగా మార్చుటలోనే ఆ యుగాలలోనూ ఈనాడూ పురుష జాతి మహా తప్పిదం జేసింది.

పాలకడలిలో మంచి చల్లని చంద్రుడు ఉద్భవించాడు. బ్రహ్మ అసుమతి మీద తన యధాస్థానమైన “చంద్రలోకం” లో నిలిచిపోయాడు.

ఇట్లా క్షీరసాగరమధనంకో మహాద్భుతాలెన్నో ఉద్భవించాయి. ఆ అద్భుతాలలో ఒకటిగా “శ్రీమహాలక్ష్మి” ఆవిర్భావము జరిగింది.

క్షీరసాగరమధనం అంతా ఒక ఎత్తు అయితే శ్రీమహాలక్ష్మి ఆవిర్భావ ఘట్టం ఒక్కటి ఒక ఎత్తు. యుగాల వర్తంతం లక్షలాది చిత్రకారుల కుంచలలో కోట్లాది శిల్పుల చాలులలో జీవంబోసుకున్న “గజలక్ష్మి” రూపం పోతన మహాకవి అక్షర శిల్పంలో అమ్మ వారి భక్తులందరి హృదయాలలో చిరస్థాయిగా నిలిచిపోతుంది

పాలకడలిలోని మీగడ, శరత్కాల మేఘాలచాటు మెరుపుతీగెల సమూహమూ, చిగురాకులతోవిండిన తమలపాకు తీగెలు, ఆరటి బోదెలు, బంగారు చంపకములు ఇలా ఎ అవయవానికా అవయం తీర్చిదిద్దినట్లు బ్రహ్మ సృష్టించినట్లుగావున్న ఆ భువన మోహనరూపం శ్రీ మహాలక్ష్మిది. ఆమెకు మంగళ స్నానానికిగానూ అనర్హరత్న మణిమయ పీఠం ఇంద్రుడు ఇచ్చాడు. దేవతా స్త్రీలు పుణ్యజల కలకాలు తెచ్చారు. భూమి చిగురుటాకులు పరిచింది, పంచగ వ్యాదులిచ్చాయి గోవులు. వసంతుడు మధువు తెచ్చాడు. మహర్షులు ఆశీర్వాదనాలు పలుకుతుండగా మంగళతూర్యా నివాదాలు మిన్నముట్టగా, గంధర్వ స్త్రీ పురుషులు నృత్యగీత వాద్యాది స్వాగతాలు పలుకగా, క్షీర సాగర తనయ” ముల్లోకాలనూ తన చల్లని చూపులతో కలయజూస్తూ కూర్చుంది అప్పుడే.

శ్రీ గజలక్ష్మీదేవి స్థూక్తులతోడుత, దుండంబులు సాచి
 శ్రీర్థోయము లెల్లన్
 గుండముల ముంచి దిగ్విదండంబులు
 జలకమార్పె దరుణీమణికిన్

అది “గజలక్ష్మీదేవి” సాక్షాత్కారం : ఇరువేపులా రెండు పెద్ద పెద్ద
 విసుగులు తొండాలతో జలకలశాలలోని నీరు గుమ్మరిస్తుండగా, పెద్ద వద్దా
 కారపు పీఠంలో (వద్మంలో) భాసించు పేనుకుని కుదురుగా కూర్చుని, తన
 చల్లని చిరునవ్వులతో ముల్లోకాలనూ చల్లగాచూస్తూ, ఒక చేతిలో ధనము,
 మరోచేతిలో సద్భూతా ధరించివుండే “గ జ ల క్ష్మి” అమ్మవారి ఘోదోలు,
 శిల్పాలు, చిత్ర పటాలులేని ఇళ్ళు, ఆలయాలు అరుదు మన ఈ భారత
 దేశంలోని హిందూ కుటుంబాలలో!

ఇక ఆ తల్లి రూపలావణ్య విశేషాలు ఇలావుండగా, ఆమెను చూచిన
 దేవ పురుషులంతా ఈమె ఎవరి ఇల్లాలు అవుతుందోవని కుతూహలంతో
 చూస్తున్నారు. ఆమె చూపు, ఆలోచన మరో విధంగావుంది ఆమె తన
 పాశ్చాత్యుల అదృష్టంకోసం అగ్రుణచూస్తున్న దేవయక్ష గంధర్వ సిద్ధ
 చారణ గణాదులలోని పురుషులని కలయజూచింది ఇలా ఆలోచించుకుంది

సీ॥ ఐదువనైయుండ, నలవడదొకచోట
 నొకచోట సవతితో నోర్వరాదు
 తగనొకచోట సంతత వైభవంగా,
 దొకచోట వేడిమిమండబోల
 దొకచోట గరుడలేదొక్కొంత వెదకిన,
 నొకచోట దగ్గతీ యుంటబెట్టి,
 నెలయంగ నొకచోట నిలుకడ చాలదు,
 చర్చింపనొకచోట ఐడత గలదు!

అ॥ కొన్నిచోట్లు కామగుణ గరిష్ఠంబులు
 క్రోధసంయుతములు కొన్ని యెడలు
 కొన్ని మోహలోభ కుంతితంబులు కొన్ని
 ప్రమద మత్సరాను భావకములు”

అంటూ లక్ష్మి వుండతగిలి, వుండటానికి ఇచ్చగించని ప్రదేశాలు విత
 ర్కించింది ఆమెచూపు శ్రీ మహావిష్ణువుమీద పడింది ఆమె విభ్రాంతి
 పొందింది-వితర్కించుకుంది.

సీ॥ అమరముత్తైదువనై యుండవచ్చును
 వరుసకు నవతులెవ్వరునులేరు!
 వెలయంగ నశ్రాంత విభవమీతని యిల్లు,
 శృంగార చందన శీతలుండు!
 గలగడెన్నడు శుద్ధకారుణ్యమయమూర్తి,
 విమలుండు! గదిసి సేవించవచ్చు!
 నెఱినాడి తిరుగడు; నిలుకడ గలవాడు,
 సకల కార్యములందు జడతలేదు,

అ॥ సాధురక్షకుండు, షడ్వర్గ రహితుండు
 నాథుడయ్యెనేని నడవనోపు
 నితడె భర్త! యనుచు నింతి సరోజాక్ష
 బుష్పదామకమున, బూజసేసె!

ఈత్రమ వంశ, శీల సంజాత అయిన ఏ స్త్రీ అయినా తన కాబోయే
 భర్తకు పైలక్షణాలు ఉండాలనే కోరుకుంటుంది. అలాటి భర్త లభ్య
 మయితే ఇక ఎన్ని కష్టాలయినా చిరునవ్వుతోభరిస్తుంది ఆమె తనజీవితాన్ని
 తమ దాంపత్య జీవితాన్ని సార్థకం చేసుకుంటుంది. దురదృష్టవశాత్తూ

అలాటి భర్త లభ్యంకాని స్త్రీలో ఎన్ని కళలున్నా వ్యర్థమే! ఆమె ఎన్ని కష్టాలు సహించినా లోకం గుర్తించదు. ఆమె జీవితం ముళ్ళకంచెకు అల్లుకున్న పూలతీగెలాగా నిష్ప్రయోజనమూ నిస్సారమూ అవుతుంది. యుగాల పర్యంతం ఇది నగ్నసత్యం. నడుస్తున్న సత్యం.

క॥ హరిసూచిన, సిరిసూడదు,

సిరిసూచిన హరియుజూడ, సిగ్గును బొందున్!

హరియును సిరియునుఁదమలో,

సరిసూపులఁజూడ, మరుడు సందడి వెట్టిన్!

ఎందరో ఈనాటి సినిమా పాటల కవుల పాటలలోని శబ్దప్రయోగాలకు మూల పురుషుడైన పోతన మహాకవి అక్షర శిల్పాలు వెదజల్లిన ఘట్టాలెన్నిటిలోనో, ఈ ఘట్టమూ, ఈ పద్యమూ ఒకటి! ఒకటి మాత్రమే!

జనాలకు తండ్రియైన శ్రీ మహా విష్ణువు, జగముల సంపదలకు తల్లియైన ఆ మహాలక్ష్మిని చేపట్టి, తన హృదయపీఠంమీద నిలుపుకున్నాడు. సర్వ దేవతాగణం, మానవులు, మహర్షులు, సర్వలోకాలు పుష్పవర్షం కురిపించారు. లక్ష్మి నాలాయణుల వివాహ సందర్భంగా!

క॥ ఆ పాలవెల్లి కూతురు, తీపుల జూపులను దోగి,

తిరికించి బ్రజలో

చేపట్టిరి సంపదలను, బ్రాపించెను మేలు,

జగము బ్రతికె వరేంద్రా!

అంటూ క్షీరసాగరమథన కథనూ, క్షీరసాగరంలో ఉద్భవించిన మహద్భుత వస్తు సముదాయాన్ని, శ్రీ మహాలక్ష్మి ఆవిర్భావాన్ని లక్ష్మి నారాయణుల కళ్యాణాన్ని వర్ణించాడు శుకయోగింద్రుడు, పరీక్షిన్నహరాజుకు.

“అమ్మవార్ల అగచాట్లు ఒక అక్షర శిల్పం”

సాధారణ మానవుల ఇల్లాళ్ళకే గాక, సాక్షాత్తు దేవుళ్ళ ఇల్లాళ్ళకు కూడా ఒక్కొక్క మాట ఎలాంటి సంకట పరిస్థితులు, సంశయాలు, భయాలు ఎదురౌతాయనేది భాగవతా, రామాయణ, కావ్యాలలో ఎంతో హృద్యంగానూ, అపరోక్షంగానూ చెప్పారు మహర్షులు.

ఉదాహరణకు పుట్టింటి మీది మమకారంతో, భర్త అనునయించినా వినకుండా, మొండిగా పుట్టింటికి వెళ్ళిన దాక్షయణి, అక్కడ జరిగిన అవమానానికి, ఇక తిరిగి “దక్షరాజతనయ” గానూ, “దాక్షయణి” గానూ భర్త దగ్గరకు రాకూడదనే కఠోర నిర్ణయంతో తనని తాను ఆత్మాహుతి చేసుకొని సతీదేవిగా మారింది. మరు జన్మలో పర్వతరాజ పుత్రి పార్వతిగా జన్మించి, ఈశ్వరుని భర్తగా హిందడానికి కఠోర తపస్సొనపించి, కోరివరించినా వరమేవ్వరుని. ఆమె తపస్సుకు, ప్రేమకు ముగ్ధుడైన ఈశ్వరుడు, తానూ ఆమెకు అంతగానూ అంకితం చేసుకొని “అర్థనారీశ్వరునిగా” అపురూప, అసాధారణ గౌరవం ఇచ్చాడమెకు!

అయితే అంతగా కోరి చేసుకున్న ఆ భర్తతో కాపురం. ఆమెకు అనుక్షణం ఎంతటి ఆనందాన్ని, ఆత్మసంతృప్తి, ఆత్మవిశ్వాసాన్ని, ఆత్మగౌరవాన్ని, పూజనీయ స్థానాన్ని, సర్వలోకైక జనని స్థానాన్ని ఇచ్చాయో, అంతటి కష్ట సమైక్యతనూ చవిచూపాయి ఒకే వాణికి గల బొమ్మ బొరుసులా, అత్యంత భర్తృవాత్సల్యాన్ని పొందినస్త్రీ ఆభర్తతో బాటు అనేక బాధలూభరించక తప్పదు. ఇది ప్రకృతి నియమం. సీతారాముల విషయంలోనూ రామాయణం ఈ నగ్నసత్యాన్ని ఋజువు చేస్తుంది.

భోళాశంకరుడు, భక్తులు కోరికోరగానే, వరాలు ఇచ్చేస్తాడు. అదాయన అమాయకత్వానికి, నిష్కావహ్యానికి, నిర్మోహత్వానికి, భక్తవరాధీనతకూ నిదర్శనం అయితే, ఇక శర్వాది కష్టాలు అప్పట్నుంచే ప్రారంభమౌతాయి. ఆయన అర్థాంగిగా! భస్మాసురునికి వరం ఇచ్చిన ఈశ్వరుడు, బాబాసురుని కోటకు “కావలాదారు” గా తననితాను

అంకితం చేసుకున్న ఈశ్వరుడు, రావణాసురుని పూజలకు మైమరచే ఈశ్వరుడు, మరెందరో రాక్షసులకు భక్తసులభుడై వాలిచ్చి, పీకల మీదకో లోకం పీఃలమీదకో సమస్య వస్తుందన్న ఆలోచనకూడా చేయని ఆ విర్వికల్ప ఈశ్వరుడు, తానెక్కడున్నా, ఏ స్థాయిలోకి వెళ్ళినా, ఏ పని చేస్తున్నా, ఉచ్చునీచాలు, అనుకోడు! సమాధిస్థితిలో నిశ్చలంగా వుండ గలగడ! కానీ ఆభర్త భార్యగా, ఆయనను తిరిగి తనకు దక్కించుకోవటానికి కైలాసానికి తెచ్చుకోవటానికి అమ్మవారు పడేపాట్లు ఎవరికి అర్థం కానివి! తన సోదరుడైన శ్రీమన్నారాయణుని, మోహిని రూపంతో భస్మాసురుని పీడ: బాణాసురుని పీడ వదిలించుకోగలిగిందా ఇల్లాలు.

ఇక లక్ష్మీదేవి, శ్రీమహావిష్ణువు భార్యగా కొందే కష్టాలు అన్నీ ఇన్నీ కావు! ఆర్తశ్రాణిపారాయణుడైన శ్రీహరి, భక్తులకు ఏ ఆపద, ఏ సమయంలో వచ్చినా వరుగెత్తుకు వెళతాడు. ఆ సమయంలో తనకో ఇల్లుందని కూడా గుర్తించలేదాయన! ఒక నియంతను అంతం చేయడానికి శ్రీమహావిష్ణువు వివిధ అవతారాలూ ధరిస్తాడు. ఆ రాక్షసుని వరప్రభావం గుర్తించి ఒక్కోసారి రాక్షసుని వరప్రభావం, యోగబలం, తపోబలం దుర్మిరీక్షణంగా రూపొందిన సమయంలో, ఆ రాక్షసుని కంటపడకుండా, సమయం వచ్చే వరకూ అదృశ్యరూపుడుగా వుంటాడు. భర్తవియోగాన్ని భరించటమేగాక, ఆ సమయంలో ఆ రాక్షసునికి సకల సంపదలు సమకూర్చి, అతని కొలుపులో పరోక్షబానిసత్వం చేస్తూ, డేద స్థితి కూడా మహాలక్ష్మీదే! శ్రీమహావిష్ణువు ఏదో ఒక అవతారం వాళ్ళి ఆ నియంతను అంతం చేసే పర్యంతం, ఆమె ప్రవృత్తుంగా, పరరాని కష్టాలు పడవలసిందే!

ప్రక్షోద చరిత్రలో హిరణ్య కశిపుడు నియంతగా మారాక, శ్రీహరి అదృశ్య రూపుడై పోయాడు! వాడి యోగబలం, వరబలం అంతంపెమ్మ! బ్రహ్మ, మహేశ్వరుడు తప్ప మిగతా దేవతాగణాలంతా వాడికి ప్రణామము విధిలేక! ఆ దేవతాగణాలలో లక్ష్మీదేవి కూడా వుంది! అంతేకే ఆ రాక్షసుని విజయలక్ష్మి, సంపద లక్ష్మి. సర్వమునున్నలో వున్నించి, ఫలించే సన్ను,

వనలక్ష్మి, సార్వభౌమాధికారలక్ష్మి, అత్యంత భోగలక్ష్మి, సర్వం ఒనగూడాయి! ఆమె తన అష్టశ్రవ్య కళలు, వాడికి ధారాదత్తం చేయక తప్పలేదు. నృసింహవతార ఆవిర్భావంతో హిరణ్య కశిపునికి మరణం సంపాదించింది సర్వ దేవతాగణాలతో బాటు లక్ష్మీదేవిక్కుడా బానిసత్వ చెరవీడింది బ్రహ్మది సర్వదేవతలూ ఆ ఉగ్ర నరసింహమూర్తిని స్తుతించారు అయినా నరసింహస్వామి “ఉగ్రం” తగ్గలేదు. అప్పుడు దేవతలందరూ కలిసి శ్రీమహాలక్ష్మీదేవికి విన్నవించుకున్నారు.

క॥ హరికింబట్టపుదేవివి! హరిసేవాని

పుణమతివి! హరిగతివి! సదా

హరి రతివి! నీవు సని, నరహరి

రోషము డింపవమ్మ! హరివీర మధ్యా!

అంటూ. ఆమెకూడా ఎంతో ఆశతో ఆ ఉగ్రమూర్తి వేపు నడిచింది. తనాయన ఉగ్ర స్వరూపం ఉపనంహరించ గలననే ఆత్మ విశ్వాసంతో! కానీ, ఆ క్షణంలో ఆ నరసింహ స్వరూపాన్ని చూచిన ఆమె చేష్టలుడిగి పోయింది! తీవ్రమైన ఆలోచనలో పడిందా రూపాన్ని చూస్తూ: మనసులో ఇలా అనుకుంది.

“సీ! ప్రళయార్క బింబంబు పగిదినున్నది గాని,

నెమ్మొము పూర్ణేందు నిభమ్ముగాదు!

శిఖశిఖా సంఘంబు చెలువుచూపెడుగాని,

చుడ్కి, ప్రసాద భాసురముగాని

వీరరాద్రాద్భుత వేశమొప్పుడుగాని

భూరి కృపారస స్ఫూర్తిగాదు!

భయద దంష్ట్రాంకుర ప్రభలు గప్పెడు

గాని, దరహసి కాంబుజాతంబుగాదు!

తే॥ కఠిన నఖర నృసింహ విగ్రహముగాని,
కామినీజన సులభ, విగ్రహముగాదు;
విన్నదియుగాదు, తొల్లినే విష్ణువలన!
గన్నదియుగాదు! భీషణాకార" మనుచు;

నిజమే! ముగ్ధ అయిన ఏ గృహిణి అయినా తన భర్త అలాంటి
భీకర రూపంలో వున్నప్పుడు కోపంలో వున్నప్పుడు అలాగే నిశ్చేష్టిత అయి
పోతుంది.

క॥ పలికెదనని గమకముగొను, బలికిన
గడునలిగి విభుడు ప్రతివచనములం
బలుకడని నిలుచు శశిముఖ, బలువిడి
హృదయమున జనవు, భయమును గదురన్!

ఆమె ఆయనను సమీపింపలేక పోయింది భయంతో! అప్పుడు
ప్రహ్లాద స్తుతితో శాంతించిన నృసింహుడు లక్ష్మీసమేతుడై ప్రసన్నుడై
వైకుంఠానికి వెళ్ళాడు అప్పుడే ఆ ఇల్లానికి స్థిమితం చిక్కింది.

ఇక "గజేంద్రమోక్షణం" కథలో వైకుంఠునికి ఒళ్లే తెలియలేదు గజేం
దుని దీనమైన పెనుకేకతో! ఆయుధాల మాట ఆలావుంచి, సరస సల్లా
పాలలో వున్నప్పుడు, ఆమె పైటచెరగు పట్టుకోని వున్నవాడల్లా, ఆ చెంగు
తన చేతిలోనే చిక్కివున్న స్పృహ అయినా లేకుండా పరుగెడుతున్నాడు,
గజేంద్ర రక్షణకు! ఆ సమయంలో ఆమె ఆయనవెంట పరుగుతీస్తోంది:

ఎలా! ఏమిటి సరిగాలేని తన వక్షస్థలం తాను దాచుకుంటూ, భర్త
ఇంతటి వేగంతో ఆందోళనతో ఎందుకు ఎక్కడికి పరుగెడుతున్నాడో తెలియని
ఆందోళనతో, ముల్లోకవాసులూ ఈ దృశ్యాన్ని వింతగానూ, విద్వారం
గానూ చూస్తున్నారన్న సిగ్గుతో-తాను జగజ్జననియే అయినా ఆ సమ
యంలో ఒక స్త్రీని కదా అనే కించిత్తు లజ్జతో-మనసులోని దోలాందోళనతో.

మ॥ “తన పింఛేయి వదంబు బేర్కొన, డనాధ స్త్రీ జనాలాపముల్
 పినెనో! ప్రుచ్చులు ప్రుచ్చిలించిరో
 ఖలుల్ వేద ప్రపంచంబులన్;
 దనుజానీకము దేవతానగరి పైదండెత్తిన్, భక్తులం
 గని, “చక్రాయుధుడెడి? చూపు” డని
 ధిక్కరించిరో దుర్జనుల్!”

అంటూ తన భర్త అవతార అవసరాలు, వ్రాపది, మత్స్యావతారం, నృసింహావతారం, వృత్రాసుర రథలాటి విరోచిత, అర్చితాణ వరాయణత్వపు గాథలన్నీ మననం చేసుకుంటూ.

కా॥ తాటంకాచలనంబుతో, భుజవటద్దమ్మిల్ల బంధంబుతో
 కాటీ ముక్తకుచంబుతో, నధృత చంచత్కాంతితో, శీర్షలా
 లాటా లేవముతో, “మనోహర” కరాల గ్నోత్తరీయంబుతో,
 గోదీందు ప్రభతో. సురోజ భర సంకోచద్వలగ్నంబుతోన్!”

అలా పరుగెడుతోందా ఇల్లాలు! ఎంతటి అద్భుత దృశ్యమో, పోతన మహాకవి అక్షర శిల్పంలోని ఆ మనోహర రూపం ఏ జగజ్జనని భక్తుల హృదయాలలో చిరముద్ర వేసుకోదు మరి;

ఇక ఆ భర్తగారి పరుగు కారణం తెలుసుకుందామని అమె పడే బాధ అంతా ఇంతా కాదు!

క॥ అడిగెదని నికడువడిజను! నడిగిన దను
 మగుడనుడుగడని, నడయుడుగున్;
 వెడవెడ సిడిముడి దడబడ, నడుగిడు;
 నడుగిడు, జడియనడుగిడు నెడలన్!”

అహో! ఏం అక్షర విన్యాసమో! ఎంతటి శబ్దశిల్పమో! (ఈనాటి నీని మూలలో ఒక్క పాట అంత్యప్రాసలతో వ్రాసిన కవిగారిని (వారు మిగతా వన్నీ పరమబూతు, పాటలు వ్రాసినా!) అందలం ఎక్కిస్తున్న మనం, ఆనాటి పోతనకవి ఈ అక్షర శిల్పానికీ, శిల్పాకృతులకూ, ఆయన హృదయపు భక్తి భావతరంగాలకూ సాగిలబడి మ్రొక్కవలసిన అవశ్యకత, బాధ్యత లేదా? ఆలోచించండి క్షణకాలం!

శ్రీమన్నారాయణుడు మకరివట్టు నుండి కరిని విడిపించి. రెంటికీ శాసవిమోచనం అయ్యాక దేవతాగణ పూజలందుకుని, అప్పుడుగానీ, తన పరుగు గురించి, తన వెనకాల అలాపరుగెత్తి వచ్చిన ఇల్లాలిని గురించి ఆలోచించలేదు; ఆలోచిస్తే ఆయనసలు భగవంతుడూ కాడు!

తిరిగివెళ్తూ, ఏకాంతంలో తన ఇల్లాలిని అనునయిస్తూ అంటాడు. శ్రీ మహావిష్ణువు వెన్నెలలాటి నవ్వులు తురిపిస్తూ భార్యవల్ల జాలి, ఆముగ్ధవల్ల ప్రేమ, తన మతిమరుపువల్ల బాధ ముప్పిరిగోనగా,

క॥ బాలా! నావెను వెంటను, హేఅన్
వినువీధినుండి యే తెంచుచు నీ

నేలాంచలంబు బట్టుట, కాలో, నేమంటినన్ను! సంజభోము!భీ

క॥ ఎఱుగుదుతెఱవా! యెప్పుడు మఱవను,
సకలంబు నన్ను మఱచిన యెడలన్
హఱతునని యెఱిగి మొఱగక, మఱవక
మొఱయిడిరయేని, మరి యస్వములన్!

అన్నాడు ఆ భక్త జనులపాలిటి కల్పతరువు!

అయితే జగజ్జనని, జగన్నాత్రస్థానంలో వున్న ఆ వల్లకి తెలియదా భక్తవరాధీనక: భక్తుడైన విడ్డ ఆర్థి శీర్షవలనన బాధ్యక గల

తలితండ్రులుగా తామిద్దరూ ఆ మాత్రం కష్టనష్టాలు భరించాలి అని అందుకే ఆమె జవాబిస్తుంది విషయంగా మృదువుగా, భర్తవట్ల అతిశయించిన ప్రేమాభిమాన గౌరవాంతో అలాంటి భర్తను హిందగలిగిన తన అదృష్టానికి గర్వంతో, సంతోషంతో.

క॥ దేవా! దేవర యడుగులు భావంబున

నిలిపి కొలుచువని నా వనిగా

కో, వల్లభ: యేమనియెద: నీ వెంటనే,

వచ్చుచుండి నిఖిలాధిపతి:

క॥ దీనుల కుయ్యాలింపను, దేనులరక్షింప,

మేలు దీవెనబొందన్

దీనావన: నీ కొప్పును: దీన పరాదీన:

దేవదేవమహేశా!"

అని భర్త హృదయంలో తన స్థానాన్ని మరింత సుస్థిరంచేసుకుంటూ ఇల్లాలు! దాంపత్య జీవితంలో తామిద్దరూ ఒకరికొకరుగా ప్రాణంగా వుండటమన్నది. గొప్ప అదృష్టం వరం. తామిద్దరూ అలా శాంతిగా వున్నాక, ఇతరులను గురించి, వారి కష్టాలు, సమస్యలు కొంత కొంత తీర్చ గలిగి అవకాశం వచ్చినప్పుడు, ఆ సాయంచేయగలగటమన్నది మరో అదృష్టం. వరం! అలాగాక, భర్త వాత్సల్యం పొంది, ఇంకా ఏదో అతగాడు తమకు అందివ్వలేదని (ఆలస్యంగా వచ్చి సినిమాకు తీసికెళ్ళలేదనో, ఈ జామనీ సాధించుకురాలేదనో ఎక్కువ నగలు, చీరలు అమర్చలేదనో) అనవసరమైన సమస్య సృష్టించుకొనే కొందరు గృహిణులు నిజంగా అన్ని అదృష్టాలు పొంది, తమ అదృష్టం ఏమిటో తెలుసుకోలేని వెర్రివారు!

తన సీత కారణంగా, సకల రాక్షసులను విర్జించిన శ్రీరాముడు దేవుడైనాడు. అలా మహద్గుణుడు రాక్షసపీడ తొలగిన కారణంగా సీత దేవత అయ్యింది భర్తను గరళం మ్రొంగమన్న సర్వ మంగళ-అది దేవతగా అనేక రూపాలతో కొలవబడుతోంది (ఇది లోక కళ్యాణం కోసం గనుక!)

అలాగే ఒక్క రాక్షసుని, బియంత అంతానికి వివిధ అవతారాలు ధరించే శ్రీ మహావిష్ణువు ఇల్లాలు జగజ్జనని అయ్యింది

కబట్టి అమ్మవార్ల కష్టాలు అమ్మవార్లకున్నాయి!

సాధారణ గృహిణుల కష్టాలు సాధారణ గృహిణులకు వున్నాయి! ఏయుగంలో నయినా.

అమృతకలశం మోహిని అవతారం

క్షీరసాగరమథనకథనంలో భాగంగా శ్రీలక్ష్మీవారాయణుల కళ్యాణం కూడా జరిగిపోయింది లోక కళ్యాణకారకంగా! చివరగా అమృతకలశం చేతులతో పట్టుకుని విష్ణుస్వరూపునిలా “ధన్వంతరి” అవతరించాడు. ఆయనే సకల అయుర్వేదశాస్త్రానికి ఆదిదేవుడు, ఆదిపురుషుడు! ఆయన వైద్యశాస్త్ర నిర్మాత, నిర్దేత! అండాకా క్షీరసాగరమథనంలో వున్న దేవాసురులంతా చూశారా మహానుభావుణ్ణి అసురుల గబుక్కునవుచ్చుకున్నారు ఆ అమృత కలశం బలం ప్రదర్శిస్తూ దేవతలు దిగ్రాభంతిపొందారు. ఇంతటి కష్టమూ మట్టిపాలైందన్నట్లుగా, మరల శ్రీమన్నారాయణునికి మొరపెట్టుకున్నారు దేవతలు “అమృతం అసురసాలైంది స్వామి” అంటూ! అప్పుడు శ్రీమహా విష్ణువు వాళ్ళకు మరల అభయం ఇస్తూ, ఇక “కలి” ప్రవేశించబోతోందిగనుక స్వాతి ప్రవృత్తితో దేవతలు నర్తించి గమకా, అసురులు అడిచి పేయబడాలి కనుకా, అమృతం దేవతలకు వంచివ్వాలి అనంత తపనకు తెలుసునంటూ దేవతలను ఓహో అద్భుతమై పోయాడు అదే సమయంలో దానవులు ఆ అమృతభాండాన్ని ఒకరిచేతిలోనుండి మరొకరు లాక్కుంటూ నానా రథప చేస్తున్నారు.

ఆ సమయంలో ఆపర్యవించాడు శ్రీ మహావిష్ణువు “జగన్నాథానీ” రూపంలో! ఆ మహామృత రూప లావణ్యరాశియైన శ్రీనాథుని, అనంత శామ

ప్రవృత్తి కలిగిన రాక్షసులు! మోహపాశబద్ధులై! ఆమె వద్దకే అమృతభాండం
తెచ్చి! ఆమె చేతికిచ్చి!

క॥ వనిత! కశ్యపు సంతతివారమేము
బ్రాతలము సురలకే మిద్ధపౌరుషులము
జ్ఞాతులకు, మాకు, నేకార్థ సంగతులకు,
బాలుడిరని యర్థంబుపంచియుమ్ము!”

అన్నారు ఓరకంగా ఆలోచిస్తే, ఈ ఘట్టంలో రాక్షసులు చాలా
అమాయకులు మోహినీరూప పరవశులు! శారీరక బలమేతప్ప బుర్రలో
దురాలోచన లేనివారు. ఆ అవకాశం కోసమే చూస్తున్న మోహిని వారిని
తన రూపలావణ్యాంతో కప్పిస్తూ.

క॥ పలుకలు మధురసధారలు, దలపులు
నానా ప్రకార దావానలమున్
సెలుములు, సొలా వృకములు! చెలువల
నమ్మంగ వేదసిద్ధాంతములే!”

అని హెచ్చరిస్తూనే, “నా చేతనైనంత వరకూ మీకు జాగ్రత్తగా
అమృతం పంచుతాను సురాసురులకు” అంది

క॥ ఆశాంశాలోకనములు, నాశీతల
భాషణములు నాలాలితముల్
రాశిపరంపర లగుచును పాశములై
వారి నోళ్ళు బంధించెన్నపా!”

అదీ అతికాముకత్వ ఫలితం! ఏ యుగంలోనయినా, ఈనాడయినా
ఏ పురుషుడు తన కర్తవ్యధ్యేయం మరచి, కామ, మోహములకు మాత్రం
ప్రాధాన్యం ఇస్తాడో, వాడి కష్టం అంతా వృధాఅవుతోంది వాణికి శారీరక
మానసిక శక్తియుక్తులన్నీ నశిస్తాయి, వ్యర్థమైన శ్రమమాత్రం పొంది,

అమృత భాండంలాటి అభివృద్ధిని జారవిడుచుకుంటారు! ఆ ఒక్క నీతి యుగ పర్యంతం ఋజువుచేస్తుందా చిన్నవద్యం ఒక్కటి! మహద్దల తపోవిఘ్నాని కై నా, మహాత్ముల కర్తవ్య పాలనా నిరోధానికి అయినా, ప్రైరకం మోహ పాశమే కారణమౌతుంటుంది తరచూ!

రెండు వరుసలలో కూర్చున్న సురాసురులలో, మోహిని అమృతాన్ని గజగజ సురులకు పంచేసింది. తాము త్వరపడితే అవడతిక్కి కోపం వస్తుందేమో తమకా సౌందర్యాలో లోకానికి అవకాశం పోతుందేమోననే కామ మోహిత మనస్సులు, కిమూఢ చిత్తులు అయిన రాక్షసులు అలా చూస్తూ కూర్చుండి పోయారు జరుగుతున్న మోసం గ్రహించిన రాహువు, తాను దేవతలతోవచ్చి కూర్చుని అమృతం త్రాగాడు కొద్దిగా. అది గమనించిన సూర్యచంద్రులు మోహిని రూపంలోవున్న శ్రీ మహావీరువుకు సైగచేయగా సుదర్శన చక్రంవచ్చి వాడి తల త్రుంచేసింది. కానీ అమృత పావంవల్ల ఆ శిరస్సు మాత్రం అమరత్వం పొందింది. బ్రహ్మ ఆ రాహువు శిరస్సును గ్రహంగా రూపొందించి గౌరవించాడు ఒక్కబొట్టు అమృతంకూడా రాక్షసులకు చిక్కకుండా దేవతలకు పంచిన శ్రీహరి అదృశ్యుడై మోహిని అవతారాన్ని యుగాల పర్యంతం శాశ్వతంచేసి తన నిజరూపం దాల్చాడు. ఇక్కడ మరల ఓ మహద్భుత నీతి, సూక్తి కథలో భాగం, తేటతెనుగులో చెబుతాడు పోతన మహాకవి.

క॥ దానవులమృతము ద్రావంబూని,

పయోరాసిఁద్రచ్చి, పొగిలిన మాడ్కిన్

శ్రీనాథ పరాజ్ఞులగు, హినులు

నొందంగజాల రిష్టార్థంబుల్!”

దైవం కరుణ, దైవమీద విశ్వాసం, దైవంవల్ల శరణాగతి వున్న వారికి ఏర్పరచుకున్నవారికి లభ్యంకానిదంటూ ఏమిలేదు అవి తపఃవారికి. కుతర్కాలతో కాలం వృధా వుచ్చుకొనేవారికి, దానవులలో శ్రమ తప్ప, మిగిలేదేమీలేదు. అది క్షీరసాగరమథనంలోనూ, మోహినీ అవతారమట్టంలోనూ చెప్పదలచిన, చెప్పిన రహస్యం.

ఇక అమృతం తమకు చుక్కయినా దక్కలేదనీ, తాము దేవతలచేత వారికి రక్షకుడైన శ్రీమన్నారాయణునిచేతా మోసగింపబడ్డామనీ తెలుసుకున్న రాక్షసులు మండిపడ్డారు. బలిచక్రవర్తిక్కుడా కోపం వచ్చింది. సకలాయుధ సన్నద్ధులైన తన రాక్షస సేనవెంట బలిచక్రవర్తి యుద్ధానికి వచ్చాడు,

మ! అరుదై, కామగమై, మయాసుర
కృతంబై, లోకితాలోక్యమై
వర శస్త్రాస్త్ర సమేతమై, తరళమై
వై హయసంబై మహా
సుర యోధావ్యితమైన, యానమున,
సంశోభిల్లె, బుల్లెందు, సు
స్థిర కాంతిన్, బలి, చామరధ్వజ
చమూ దీప్తస్థితిన్ ముందటన్

అనాటి మయాసురకృత విమానాన్ని కామగమనంగలిగి, శస్త్రాస్త్ర సమేతమైన విమానాన్ని వైవద్యం వివరిస్తోంది. రామాయణ కాలంలో “పుష్పకం” విమానం కూడా వైరకందే! మరి అనాడూ ఈనాటిని మించిన శాస్త్రవిజ్ఞానం; పరికరాలు, ‘ఇంజనీరింగ్ స్కిల్’ వుందనీ, అదే ఈనాటి శాస్త్ర విజ్ఞానానికి మూలమని గుర్తించాలి. అలాగాక “అనాడూ పున్నాయిష!” అని వెక్కిరింపు ధోరణిలో మాట్లాడేవారికి భాస్కరగణితం, లీలావతి గణితం, వాత్సయన కామ సూత్రాలు, వాస్తుశిల్ప శాస్త్రాలు, అరవై కళల మీదా, వేదవేదాంతాలమీదా వ్రాసిన వ్యాఖ్యానాలు వీవీ పరిగణనలోకిరావు.)

దేవాసుర యుద్ధం పొరంగాసాగుతోంది, బలిచక్రవర్తి పరాక్రమం ముందు, దేవేంద్రుని పరాక్రమం ఆగటం లేదు, సాగటం లేదు. అలాగే, ప్రాచాలకు తెగించి, కోపం కొద్ది పోరాడుతున్న రాక్షససైన్యం ధాటికి దేవతా సైన్యం ఆగలేకపోతుంది. మరలా శ్రీమన్నారాయణుని వేడుకున్నారుతారు.

మ॥ విహగేంద్రాసనదుడై, మఱిరమా

విభ్రాతితోరనుక్కుడై !

బహుశస్రాస్త్ర రథాంగ సంకలితుడై

భాస్కర్కీరీబాది, దు

స్సహుడై : నవ్య పిశంగజేలధరుడై,

సంపుల్ల పద్మాక్షుడై,

విహితాలంకృతితోడ మాధవుడు,

దాంపేంచేసె నచ్చోదికిన్ :

(పోతన మహాకవి అక్షరశిల్పంలో) శ్రీనాథుడు ప్రత్యక్షమైవాడు. గజేంద్రాదుడై : స్వాతిక తపోశేజోనిధికి పుట్టినిల్లయిన శ్రీహరిరాకతో, అసురమాయలన్నీ పటావంచలయిపోయాయి శ్రీహరి తన భక్తిపున్నచోట, అవదులు కూడా ఇలాగే పటావంచలయిపోయాయి. శ్రీహరి తన చండవిక్రమంతో, కాలనేమి, మాలి, సుమాలి, మాల్యవంతుడు వగైరా రాక్షసులను వరుసగా హతమార్చాడు తన సుదర్శన చక్రంతో ఇక అప్పుడు ఇంద్రునికి ధైర్యం వచ్చింది వెనకాల తనకు అండదండగా శ్రీమన్నారాయణుడున్నాడన్న గర్వంతో బలిచక్రవర్తిని హేళనచేస్తాడు “మాయల్ సేయుటగాదు, దాయాః చిక్కితివి!” అంటూ దంభోక్తులు పలుకుతాడు.

అందుకు బలిచక్రవర్తి స్థితప్రజ్ఞుడు, విష్ణుభక్తుడు కాబట్టి, ఇంద్రుని అహంకార పూరిత మాటలకు జవాబుగా.

కా॥ నీవే పోయివే మురేంద్ర! తెగడన్నీకేల :

గేలోటముల్

లేవే! యెవ్వరిపాలు బోయినవి!

మేల్కొడుల్, విరించ్యాదులున్

ద్రోవంజాబుడు, రెవ్విధానమున :

సంతోషింప, కోకింప, నా

దైవంజేమి కరస్థలామలకమే :

దుర్భోకులుంబాడియె :

అ॥ జయము లవజయములు, సంపదలాపద

లనిల చలిత దీపికాంచలములు!

చంద్రకళలు మేఘచయము, తరంగలు

మెఱుగు రమరవర్య! మిట్టిపడకు!”

అంటూ బలిచక్రవర్తి యుగవాదిగా పలికాడు ప్రతి ఒక్క మనిషికి కనువిప్పు కలిగేట్లుగా.

ఆ యుద్ధంలో ఇంద్రుడు బలిసలిపుడైన జంభుని హతమార్చాడు. నారదమహర్షి పనిగట్టుకునిపోయి అతని సోదరులకు ఈ వార్త చేరజేస్తాడు. జంభుని సోదరులైన “పాక బల, నముచి” అనేవారలు దేవేంద్రుని మీదకు యుద్ధానికివస్తారు కోపోద్రిక్తులై. పాక, బలలనేవారిని హతమారుస్తారు ఇంద్రుడు కానీ “నముచి” కి ఇంద్రుని వజ్రాయుధానికి మరణించడు. అప్పుడు ఆ శరీరవాణి “వీడు అర్థ, శుష్కములతో చావకుండా వరం పొంది వున్నాడని పలుకుతుంది ఇంద్రుడు క్షణకాలం ఆలోచిస్తాడు. “అర్థము, శుష్కమూకానిదేమటా అని “ఫేనము” (మరుగు) కనిపిస్తుంది! క్షీర సముద్ర తీరాన జరుగుతున్న ఈ దేవాసుర యుద్ధంలో “ఫేనము” (మరుగు) కూడా ఒక ఆయుధంగామారి ధర్మరక్షణకు, దుష్ట శిక్షణకు తోడ్పడుతుంది ఆ ఫేనము నముచిమీద మీద కుప్పకెప్పులుగా వడజేస్తాడు ఇంద్రుడు నముచి మరణిస్తాడు. శ్రీహరిని స్తోత్రం చేస్తారు దేవతలందరూ. ఆయన వెళ్ళిపోతాడు పూజలందుకుని. ఇంకా ఇంకా రాక్షసుల మీదకు వెళ్తున్న ఇంద్రుణ్ణి నారదుడే వారిస్తాడు.

కా॥ సిద్ధించెన్ సురలార! మీ కమృతమున్, శ్రీనాథ సంప్రాప్తులై
వృద్ధింబొందితి రెల్లవారలను, విద్వేషుల్ మృతిబొంది, రీ
యుద్ధం బేటికినింక? జాలి బనిలేదోహో పురే!” యంచుసం
బధ్ధావములాడి, మానె, సురలం, జాండవ్య వంశా

శత్రువులై నా పరాజితులై పున్నప్పుడు తరిమి తరిమి కొట్టడం భావ్యం కాదని ఇంద్రునికి సూచన ప్రాయంగా తెలియజేస్తాడు.

దేవతలందరూ తమ తమ నిజస్థానాలకు “త్రివిష్టపమున”కు వెళ్ళిపోగా ఓటమి పొంది విచారమగుచుండే, తన సచివులలోని బలశాలులు కొందరు యుద్ధంలో మరణించటంతో మరింత బాధ పడిన బలిచక్రవర్తి, మిగిలివున్న తన రాక్షస సైన్యంతో తనదైన వశ్చిమశిఖరి శిఖరంబునకు చేరుకుంటారు. గురువైన శుక్రాచార్యుని అనుగ్రహంతో తన శరీర గాయాలన్నీ మాన్పుకొని ఆయన “మృతసంజీవిని” విద్య ఆధారంగా చనిపోయిన రాక్షసవీరులందరినీ తిరిగి పునరుజ్జీవితులను జేసుకొని, ఓష్ఠభక్తుడు, యుక్తాయుక్త విచక్షణజ్ఞానం తెలిసినవాడు అయిన బలిచక్రవర్తి జరిగిన కథకు శోకింపక, నిశ్చలంగా వుండిపోతాడు,

ఈ క్షీరసాగరకథను గురించి ఆలోచిస్తే మనసులో మధిస్తే ఎన్నో నగ్న సత్యాలు బోధపడతాయి. మహర్షులు ధర్మాధరాలు ధర్మసూక్ష్మాలు, వేదవేదాంత శాసనాలు. సృష్టిలోని సర్వచరాచర నియమితధర్మాలు అన్నీ తమ తమ తపస్సు, అనుభవాలు. మహత్తర విజ్ఞానంతో మధించి రామాయణం, భాగవతం, భగవద్గీతలాదివి ఎన్నో అమృతభాండాలు తయారుచేసి వుంచారు. యుగాల పర్యంతం మనందరి కోసం శంకరాచార్యుడు మున్నె రెండేళ్ళ వయసులోగా, సర్వతీర్థాలు, సర్వశక్తి పీఠాలు, సర్వక్షేత్రాలు దర్శించు స్తోత్రాలెన్నిటివో అమృతభాండంగా పొందుపరచాడు ఆ భాండా లన్నీ శ్రీవిష్ణు, శ్రీశివ, శ్రీదేవి ప్రాత్యరక్షాకరాలుగా మన కళ్ళ ముందే వున్నాయి ఎవరి నమ్మకాన్ని, ఎవరి పరిణితినిబట్టి వారు ఆయా భక్తి మార్గాలను అనుసరించడానికి వీలుగా వాగ్ని కష్టసంక్షోభం, ఎన్ని ఆపదలకు కఠోరతపస్సుకు గురై నారో ఆ అమృతం సాధించడానికి మనందరికోసం. ఆ అమృత భాండాలను అందుకుని త్రాగగల అర్హతై నా సాధించు కోలేమా; అమృతభాండంలోని అమృతం అంతా త్రాగలేకపోయినా కొంతయినా

కనీసం ఒక్కచుక్క అయినా త్రాగలేని అర్భకత్వమూ, అశమర్థతా మనతో
వుందా? తయారుచేసి సిద్ధంగావుంచిన “సిద్ధామృతాన్ని” కూడా మనం
త్రాగి భక్తిధర్మం, దైవం అనే మానవత్వపు మహోన్నత ధ్యేయాలను
జెలుసుకొనే కొద్దిపాటి శ్రమకూడా చేయలేమా? క్షీరసాగర మధనకథ ఈ
ప్రశ్నలన్నిటినీ మన ముందుంచుతోంది. ఆలోచించండి! మనకు మనమే
వరికి వారంగా జవాబు చెప్పకోవలసిన ప్రశ్నలివి!

“మ ర ల దా న ప రా జ్యం”

ఏడవ మనువువై వస్వతుడు! ఈయనే “శుద్ధదేవుడు” అనే పేరుతోకూడా
వ్యవహరింప బడుతుంటాడు. సరీక్షిత్తు మహారాజుకు తుక యోగీంద్రుడు భాగ
వతం బోధించేనాటికి, ఏడవ మనువైన వైవస్వతుడున్నాడు. ఈ నాడూ
మనం దేవాలయాలలో, ఇంట్లో దేవతార్చన సమయంలోనూ, “వై రస్వత
మన్వంతరే, కలియుగే, ప్రథమపాదే, జంబుద్వీపే, భరతవర్షే, భరతఖండే,
మేరూ దక్షిణ దిగ్భాగే-తంటూ పూజా సంకల్పవిధి వింటూంటాం. శుద్ధ దేవు
డనబడే వై వస్వత” మనువుకు పదిమంది కుమారులు వాడు “ఇశ్వాకుడు,
నభంగుడు, దృష్టుడు, శర్యాశి, నరిష్ఠంతుడు, నాభాగుడు, దిష్టుడు,
కరూశత్రుడు, కృష్ణద్రుడు, వసుమంతుడు, అనే రాజులు, వై వస్వత మనువు
కాలంలో “పురందరుడు” అనే వ్యక్తి ఇంద్రుడు, ఇంద్రపదవి, ఇంద్రపీఠం
స్వర్గాధిపత్యం అతనిది ఇక “ఆదిత్యుడు, మరువు, ఆశ్వీ, వసువు,
రుద్రుడు” సంజ్ఞ అనేవారు దేవతలు, సప్తఋషులుగా గౌతముడు, కశ్య
పుడు, అత్రి, ఋషామిత్రుడు, జమదగ్ని భరద్వాజ, వశిష్ఠులను పేర్లుగల
మహర్షులు!

క్షీరసాగరమధనం, అమృతపానం వగైరా ఘట్టాలలో పరాభవంబొందింప
దావపులలో, బలిపక్షవర్తి పశ్చిమ గిరిశిఖరానికి వెళ్ళాడు తన బలగంతో

అని విన్నాం కదా! బలిచక్రవర్తి తీవ్ర తపమాచరించాడు భార్గవులకు (శుక్రాచార్యుల పీఠం-శుక్రాచార్యులై గురుత్వం, వంశ పారంపర్య గురు పీఠం) సేవ శుభ్రాక్ష చేశాడు! భార్గవులు బలిచేత “విశ్వశిష్యాగంబు” అనే యాగాన్ని భక్తిశ్రద్ధలతో వేయించారు. ఆయాగాన్ని కుందంలోనుండి, అద్భుత వాయువేగమనోవేగం గల దేవగురులు బుద్ధిని రథమూ, రథానికి సింహధ్వజమూ, మహామహామన్వితమైన దివ్య ధనస్సు, అక్షయకూడిరము, అశేధ్య కవచము, ఉద్యువించి, అగ్నిదేవుడని న్యయంగా బలి చక్రవర్తికి ఇచ్చాడు బలి తార అయిన ప్రహ్లాదుడు ప్రత్యక్షమై వాడని పద్మమాల ప్రసాదించాడు. శుక్రాచార్యుడు శిష్యుని దీపకు మెచ్చి చంద్రుని బోలిన శంఖం ఇచ్చాడు. అట్లా బలి

“క॥ పాదీయ, రథీయ, గృపాదీయ, దూదీయ, ధన్వీయును
 స్రగ్వీ, తురగీయ, దేహ
 త్రాణీయ, ధిక్వత విమతప్రాణీయ,
 మణికనకవలయపాణీయనగుచున్,

మ॥ పలుదానంబుల విప్రులదనిపి, తద్భద్రోక్తులంబొంది, పె
 ద్దలకున్ మొగ్గికి, విశిష్ట దేవతల సంతర్భక్తి బూచించి, ని
 ర్మలు బ్రహ్మనుని జేరి, నమ్మిశిరుడై, రాజద్రోహరూడుడై
 వెలిగిన్ దానవభర్త! శైల శిఖరోద్వేలదనాన్ని పృథాన్ ”

(బోతన మహాకవి అశర శిల్పకవితా విన్యాసాన్ని గమనించండి! ఈనాటి ఎందరు సినీ కవుల అక్షరాల చమక్కుల, గారడీల, పారడీల పాటల కదిమూలమో గమనించండి! పది చరణాలపాట కాస్తంత అక్షర విన్యాసాలతో వ్రాయుగానే, ఆ సినిమా కవిగారికి పూరూరా, సన్మానాలు వేసేస్తూ, మనల్ని మనం ఆలీనందించు కుంటున్న కాలంలో, ఆ అక్షర నాట్యానికి పద్యంపద్యం గద్యం గద్యం ఒక ఉదాహరణగా మలచిన బోతన మహాకవికి పృథిరోహ, పృథిక్షణం ఆంధ్రులందరందరి నీరాజనం వట్టవలసిన జాధ్యత లేదా;

ఆ నీరాజనం సభలూ, సంస్మరణలూ, సన్మానాలుగాక, ఆయన విరచిత భాగవత గ్రంథాన్ని ఆమూలాగ్రం ఒక్కసారి, ఒక్కమారు, ఈ జీవితం ముగిసేలోగా, చదివి ఆ కవితార్పులో మనం పునీతులం కావటం ఒక్కటి నిజమైన నీరాజనం!)

బలిచక్రవర్తికి అటు స్వతఃసిద్ధమైగే తపస్సు వుంది. ప్రహ్లాదుని వంటి భక్తానందరునికి మనవుడు కావటం కలన, హిరణ్య కశిపునిలాటి జితేంద్రియుడు త్రిలోక షిశేతకు మునిమనవడు కావటంవల్ల శౌర్యపరాక్రమాలూ, దేవతా ద్వేషమూ సమపాశ్వులో వచ్చాయి. ముఖ్యంగా, ఇంద్రుడు క్షీరసాగరమథనానికి ముందు తన దానపులతో నటించిన కవటమైత్రి, క్షీరసాగరమథనాంతరం అమృత విభజనలో తనవారు అమాయకంగా మోసపోయిన తీరూ, ఆ తరువాత అమృతపాన బలాధ్యులైన ఇంద్రుడి దేవతలవలన తన దానపులెందరో మరణించటం, ఎలాగో శుక్రచార్యుని మృతసంజీవిని : ద్యతో వారిలో కొందరిని మాత్రం తాను బ్రతికించుకోగలగటం, తామంతా కళత్ర, పుత్ర, మిత్ర, పరివార సమేతంగా పశ్చిమ గిరి శిఖరానికి పారి పోవటంలాటి అవమానాన్ని దహిస్తూనే వుండాయనను! ఈ రథంతో, తన దానగుణంతో, విప్రుల ఆశీర్వాచన ప్రభావంతోతిరిగి అజేయుడైన బలిచక్రవర్తి, ముందస్తుగా స్వర్గం మీదికి దండయాత్రకుపోయి, ఇంద్రుని ఆయన దేవగణాలను చావ చితక గొట్టితాడు తన అవమానానికి ప్రతీకారంగా! ఇందుగ్గు తన గురువైన బృహస్పతి రాజనీతిని, యుద్ధనీతిని, వర్తమానాన్ని సమన్వయ పరుస్తూ ఇటు తపోవిధిగానూ, అటు రాజకీయ గురువుగానూ చక్కటి సలహా ఇస్తాడు.

సీ॥ వినవయ్య దేవేంద్ర! వీనికి సంపద,

బ్రహ్మవాదులు భృగువ్రవరులర్థి

నిచ్చిరి, రాక్షసు నెదిరింప, వారింప,

హరిఈశ్వరుడు దక్క, నన్యజనులు

నీవును, నీసముల్, నీకంటె నధికులు

జాలరు! రాజ్యంబుసాలు నీకు,

విడిచిపోవుట నీతి విబుధ నివాసంబు!

విమతులునలిగెడు వేళనూచి,

రే! మరలి మఱువాడు వచ్చుట మా మతంబు!

వివ్ర బలమున వీనికి వృద్ధివచ్చె!

వారిగై కొన కిరుమీద వాడి చెడును!

దలగు మందాక; రిపుపేరు తడవవలదు!

క॥ పరుగెలువ వలయు నొండెను!

సరి పోరగవలయునొండె! జావలెనొండెన్,

సరి గెలుపు, మృత్యుయు, దొరకమ్మి పరసంబుగ

మున్నెత్తొలగిచనవలె నొండెన్!”

అని ఘంటావధంగా చెబుతాడా దేవగురువు. అదీ గురుస్థానం! సమ యోచితమైన రాజనీతి, ధర్మనీతి, శాస్త్రనీతి నిర్దేశించిన తపోనిధులైన అనాటి గురు పీఠాలు అందువలననే శాశ్వతం అయ్యాయి; ఆ గురు పరంపర గురునామంతో చిరంజీవత్వం సాధించుకుంది మంత్రమనీ, తంత్రమనీ, రాజనీతి అనీ, సాంఘిక నీతి అనీ, తెలిసీ తెలియని గురు బోధలు, సలహాలు, తాము ఆచరించకుంటా వాచా వేదాంతం బోధించే గురువులూ, గురు పీఠాలు అనుక్షణం మనం చూస్తున్నాం ఈ రోజు! అలాగే శిష్య పరమాణువులు కూడా ఆ గురువులకు, నిజమైన సలహాలకు, అహంకారంతో తల ఎగర వేయటమూ చూస్తున్నాం ఈనాడు! శిష్యుని అపద, అర్తి, శక్తి, పరిణితి, దూరదృష్టి తెలిసి సమయంలో చక్కటి సలహా ఇచ్చేవాడు బోధగురువు అది నిష్కపటంగా, నిర్బింఠగా, నిర్ద్వంద్వంగా ఆచరించేవాడే నిజమైన శిష్యుడు. లేనపుడు బోధగురువులు, అహంకారపు శిష్యులు మాత్రమే మిగులుతారు చరిత్రలో!

బృహస్పతి సలహా పొందించి ఇంద్రుడు, తన దేవతాగణంతో “త్రివిష్టపము” (స్వర్గం) విడిచి వెళ్ళిపోయాడు. కామరూపులైన దేవ సైన్యం అంతా తలో దిక్కుకూ వెళ్ళిపోయారు.

బలిచక్రవర్తి దానిని ఆక్రమించుకొని, శిష్యునిమీద అపరిమితమైన ప్రేమవున్న భృగువులాతనిచేత నూరు “అశ్వమేధయాగములు” చేయించారు.

శా! అర్థుల్ పేడరు, దాతలుం బెడరు:

సర్వారంభముల్ పండు, బ్ర

త్యర్థుల్ లేరు! మహాత్పవంబులను,

దేవాగారంబులన్ వొల్పు; బూ

ర్హుల్ విప్రులు; వర్షముల్ గురియఁ,

గాలార్దంబులై, ధాత్రికిన్

సార్థంబయ్యె వసుంధరాత్వ, మను

రేంద్రాదీశ రాజ్యంబునన్!”

అదీ ప్రజారంజకమైన, ధర్మ సమ్మతమైన రాజ్యపాలన అంటే! దానికి బహుమానంగా ప్రకృతి ఇచ్చే బహుమతే, సస్యశామలమైన పైర్లు, పంటలు, ఏ క్షణమూ వట్టిపోని పాడి, కరువు కాటకాలు, తుఫాన్లు, వరదలు లాటి ప్రకృతి భీభత్సాలులేని ఋతువులు, నుఖశాంతులతో కూడి, అహంకారులుగాక సంతృప్తులైన ప్రజలు, పశువులు, ప్రకృతి వగైరా!

అలాటి సాత్వికుడు, శౌర్యవిధి, తపోవిధి, ముఖ్యంగా దానగుణం అన్నది తన శరీరంగాలలో ఒకటిగా జీర్ణింప జేసుకున్నవాడూ, దాన గుణాన్ని ఒకానొక వ్యసనంగా మార్చుకున్న వాడూ, ఆ దానాలవల్ల, పుచ్చుకున్నవారి మనః పూర్వక దీవెన, ఆశీస్సుల అజేయబలం పొందిన వాడూ అయిన బలిచక్రవర్తిని నిర్జించడానికి ఏ శక్తులూ, ఏ అస్త్రశస్త్రాలు, ఏ తపోబలమూ చాలదు. ఏ దేవుడికీ ఆ శక్తి లేదు! ఒక్క వైకుంఠుడే చేయగలడావని! ఎలా? యుద్ధక్రియతో కాదు. కారణం బలిచక్రవర్తి ధర్మ వర్తనుడు, దైవమాగ్నానుసారిః శస్త్రాస్త్రాలతో కాదు. కారణం బలికివున్న, శస్త్రాస్త్రాలు తపస్సుకూ, ధర్మాచరణకూ, దా నానినే, విప్రదేవలకూ సంబంధించి వాటిన్నిటితో పునీతమైన దివ్యాస్త్రాలవి. వాటిని మించిన అస్త్రాలు లేవు.

ఏ ప్రపంచంలో ఏ యుగంతోనయినా: బలిని నిగ్రహించేందుకు సాక్షాత్తు నారాయణుడు, ఓ ప్రత్యేక అవతారం తీసుకోవలసి వచ్చింది. అదే వామనావతారం.

అడుగడుగునా, అక్షరం అక్షరంలో తేనెసోనలూరె తెలుగు పద్యంలో, తన భక్తి ప్రపత్తులను రంగరించి భాగవతం తెలిగించిన పోతన కవి “అక్షర” అక్షర శిల్పానికి ప్రతిక్షణం మ్రొక్కువలసి వుండగా, ఆ పోతన మహాకవి, ఆ కాళిదాసు, ఆ ఆది శంకరాచార్యుడు వగైరా మహాత్ములే, వారి వారి కవితారీతులే మా ఈనాటి కవితలకు, నీనిమా పాటలకూ పారడీలకూ గారడీలకూ మూలం అని సగర్వంగా చెప్పుకోలేని కొందరు కవులను ఏమను కోవాలి: ఈనాటి ఈ గారడీ అక్షర వివ్యాసం తమ సొంతం అని ప్రగల్భాలు పలికి వారినేమనుకోవాలి: ఆ మేరకు అహంకరించే వారిని గురించి ఏమను కోవాలి: ఆ అహంకారానికి “మూడ్” రావటానికి “మేంతాగుతాం:” అని గర్వంగా చెప్పుకొనే వారినేమనాలి:

భక్తిత్రాగిన పోతన కవి, శరణాగతి అనే భావనను త్రాగిన వ్యాస వాల్మీకి, కాళిదాసు, శంకరాచార్య, పోతనలాటి మహామహులైన ఎందరో మహా కవుల మహద్గుల ఘంటాలలో ప్రాణం పోసుకుని, సజీవమై, చిరంజీ వత్సం సాధించుకున్న కావ్యాలు- “ఈ దేశం మనకిచ్చింది!” అవునా:

“వా మ నా వ తా రం”

బలివక్రవర్తి స్వర్గాన్ని అక్రమించుకొనే నాటికి, కశ్యప మహర్షి తపో భూమి నుండి తిరిగివచ్చాడు ఆయన భార్యలైన దితి, అదితిలలో దితి కుందలూ హిరణ్యాక్ష హిరణ్యకశిపులు. ఆమె సంతానముచో ఎక్కువ మంది దైత్యులుగా మారారు తమ ప్రవర్తనతో. “రవీలుడు” జన్మించి విష్ణ్వంశతో ఆమెకు మోక్షం సాధించాడు చివరగా. ఇక అదితి సంతానమైన దేవతలలో,

ఇందులో ఒకడు. తన బిడ్డలకు జరిగిన పరాభవానికి, సహజ మాతృ మమతతో అదితి తల్లిడిల్లిపోసాగింది ఆ సమయంలోనే కశ్యప మహర్షి, ఆమె దగ్గరకు వచ్చాడు ఆఖరికి బలిదైత్యుని నెమ్మదిగా పదవీఋతునివేసి, తిరిగి ఇంద్రునికి ఇంద్రాంశం, దేవతలకు శాంతి ప్రసాదించవలసిన బాధ్యత శ్రీమన్నారాయణునికి అప్పగించబడింది ఎప్పుడిలానే! బలిచక్రవర్తి ఓక్కణ్ణి అయితే భరించవచ్చు కాని ఆయన వెనకాల వున్న రాక్షసగణం, దేవతలను పీడించడమే పనిగా పెట్టుకున్నారు కదా! బలిచక్రవర్తిని అధఃపాతాళానికి పంపితే తప్ప, రాక్షస పీడ దేవలోక వాసులకు, భూలోక వాసులకు తప్పేలా లేదు. కశ్యప అదితిల రంగస్థలం తన జన్మభూమిగా రూపొందించుకున్నాడు శ్రీహరి! కశ్యప మహర్షి రాగానే, తన బార్య అయిన అదితిని కుశల ప్రశ్నలడిగాడు.

మ॥ తెఱవా! విప్రులుపూర్ణులే! జరుగునే

దేవార్చనాదారముల్;

తటితో వెలుతురే గృహస్థులు;

సుతుల్ ధర్మాను సంధానులే;

నెఱి నభ్యాగత శోచికన్నమిడుదే;

నీరంబుమం బోయుదే;

మఱితే కర్థుల రాసులన్,

సుజనులన్ మన్నింపుదే పైదలి;

ఆ॥ అన్నమైనదోయమైన ద్రవ్యంబైన

శాకమైన దనకు జరుగుకొంది,

నతిథి జనుల కడ్డమాడక యిడరేని,

లేమ! వారు కలగినేని వారు!”

అంటూ! అదీ ఆనాటి కుశల ప్రశ్నలతీరు! గృహిణి గృహస్థ ధర్మాల తీరు యుగపర్వంతం గుర్తుంచుకోవలసిన ధర్మాచరణ నిబంధనలతీరు,

ఈనాటి సగటు గృహస్థు ఏ క్యాంప్ నుండి అయినా తిరిగివచ్చి, భార్యను ప్రశ్నించే తీరు ఎలా వుంటోంది. “కోఝాలో మూడు రోజుల తర్వాతయినా నీళ్లొచ్చాయా? పిల్లలు నువ్వు వారానికో మరైవా స్నానం చేయగలిగారా? పక్కంటి వాడు మనకివ్వాలన్న బాకీ తీర్చడా? కొత్త బాకీ ఇవ్వలేదుగదా నువ్వు! ఈ రాజకీయ చదరంగంలో వా ఉద్యోగం ఈనాటికి భద్రంగా, ఇక్కడే వున్నందుకు సంతోషిస్తున్నాను ... “అలా సాగుతాయి. ఇక గృహిణి “గ్యాస్ సేలిండ్లను రాలేదు. స్టాకులేదట, కిరోసిన్ ఇవ్వలేదు అదీ డిటో! నీళ్లా! అవి బంగారు చుక్కలు. ఎలాగో మీకు ఓ బకెట్టు వుంచాను అతిథులంటూ వచ్చి వడి ఈ ఇరుకు ఇంట్లో వాళ్లతో ఈ పది రోజులూ చచ్చాననుకోండి! పదిమూర్లు మొక్కుకున్నాను దేవుడికి వాళ్ళు వెళితే చాలని!” అంటుంది. ఇవి సగటు జీవితాలు కానీ, అన్నీ అమరీవ అదృష్టవంతులూ వున్నారినాడు. “వారు కలిగిలేని వారు!” ఏ కొరతా లేదు వారికి. బుద్ధి సంపన్నత లేకపోవుట మొక్కటి లోపం! ఆ గృహస్థుకూ, గృహిణికి అన్ని సౌకర్యాలు సంపద దేవుడిచ్చాడు కోట్లాది రూపాయల ధనం, బంగారాలు, కార్లు, బంగారు నగలు, ఇంటినిండా ఆధునిక యంత్రసామగ్రితోకూడిన వస్తు సముదాయం బస్తాం కొద్దీ ధాన్యం పప్పులూ, పిండి వంటలు అన్నీ వున్నా, ఇంట్లోకి ఒక్క అతిథి వస్తే విసుక్కొనే ఆధునిక ఇల్లాళ్ల సెందరివో చూస్తున్నాం ఇల్లాళికి మూడు పూటలూ షడ్రోతో పీతమైన భోజనం, విశ్రమించడానికి డస్ బెడ్స్, కాలక్షేపానికి కలర్ టీ. వి షికారుకు కారు అమర్చి, ఆమెకిక ఏ బాధ్యతా, అతిథికి అన్నం పెట్టాల్సిన అవసరమూ, ఆకాస్తంత శ్రమకూడా లేకుండా చేయటమే తన భర్త ప్రేమకు నిదర్శనంగా భావించే గృహస్థులూ వున్నారు. వారు అతిథులకు హోటళ్లలో తినిపిస్తారు! హోటళ్లలో టీ పార్టీలు డిన్నర్లు ఇస్తారు. ఇంటి వద్ద అన్ని వసతులూ; అవశ్యమైన ప్రదేశమూ వున్నప్పటికీ, అయితే కలియుగ ధర్మాన్నిబట్టి, ఆ మాత్రం దాతృత్వం, అతిథి సేవకూడా చేయని వారెందరో వుండగాఁ వీరే పుణ్యాత్ములు కొంత వరకూ!

స్వయంగా అతిథికి వండి పెట్టడం, అతిథి తృప్తి పడేలా కన్నతల్లిలా ఆప్యాయతతో వడ్డించటం, తమకు లేని సౌకర్యాలుగాక, అదే పనిగా వచ్చే “పనిలేని అతిథులకుగాక, వితరణతో తమకున్నదానిలో అతిదీని, ఇంటి బాధ్యతలనూ, పనివారినీ తృప్తి పొందించటమన్నదే గృహస్థ బాధ్యతలలో ఒకటిగా మనం ఈనాడు అన్వయించుకోవాలి! తాము పదిమార్లు టిఫిన్లు, పండ్లు, వివిధ రకాల పదార్థాలు తింటూ, ఆ పాత్రలు శుభ్రం చేసే పనిపిల్లకూ మనం తింటున్నప్పుడు చూస్తూ, తినాలనే కోర్కె అణచుకుంటూ తన పని తానుచేసుకు పోతుండే పని పిల్ల, పనిపిల్ల, వృద్ధురాలు-అయిన సేవకుల విషయంలో అతి హింస పాటించే లక్షాధికార్లయిన గృహస్థులు, గృహిణులు వున్నారు! పది లక్షలాలు మనం ఒక్కళ్లం తినగల అవకాశం, అదృష్టం భగవంతుడు మనకు ప్రసాదించినపుడు, ఒక లక్షా పనివారికి మనస్ఫూర్తిగా పెట్టిగలగటమన్నదే కలియుగంలో దాత్రత్య లక్షణం. ముక్తికి సోపానం ఆనాటి కశ్యపని కుశల ప్రశ్నలలో తొంగి చూచిన వేలవేల “ఈవ ప్రశ్నలు” ఆ చిన్న పద్యాలలో వ్యాసుడు హింసగా ప్రశ్నిస్తే, పోతన మహాకవి మహా వివరణ ఇచ్చాడు ఒక్కో అక్షరంతో:

చివరగా

ఆ! నెలత! విష్ణునకును నిఖిలదేవాత్మున
కాననంబుఁ శిఖియు, నవనిసురుడు
వారుదనియ, దనియు, వనజాతలోచను,
డతడుదనియ జగములదనియు ॥

అని సద్రాహ్మణులు తృప్తి చెందితే, జగన్నాధుడు తృప్తి చెందినట్లని చెబుతాడు. కశ్యప ప్రజాపతి, మహర్షి! (సద్రాహ్మణులు అంటే సత్సంకల్పం, సదాచరణ, సద్బీలము, వగైరా అద్భుత తపస్సు ఎవరిలో వుంటుందో వారెవరై నా బ్రాహ్మణులే, అదిలేవీవారు బ్రాహ్మణులు కాదుగాకాదు!)

అదితి తనబిడ్డలైన ఇంద్రాదిదేవతలు, బలిచక్రవర్తి, అయిన రాక్షస గణంచేత చావుదెబ్బతిని, ఎలా దిక్కుకొకరుగా పారిపోయిందీ, బలి ఎట్లా

త్రిలోక విజేత అయి దుర్నిరీక్షుడైంది గోడుగోడునవిడుస్తూ భర్తకు విన్న
వించుకుంటుంది! కశ్యప మహర్షి దివ్యదృష్టితో, దూరదృష్టితో విలోకించి
అలోచించి, అతిదికిలా చెబుతాడు.

భగవంతుం బరమున్, జనార్దను గృహ పారీణు సర్వాత్మకున్
జగదీశున్, హరిసేవసేయు, మతడున్ సంతుష్టినింబొంది, నీ
కగు నిష్ఠార్థము లెల్లనిచ్చు, విఖిలార్థావాప్తి చేకూరెడిన్,
భగవత్సేవల బొందరాదే! బహు సౌఖ్యగ్యంబులన్ బ్రేయసీ!

అమెకు “వయోభక్షణం” అనే వ్రతం ఉపదేశిస్తాడు కశ్యపమహర్షి.
ఫాల్గుణమాస, శుక్లపక్ష ప్రథమదివసం (పాడ్యమి) మొదలు వచ్చేందు
దినములు (ఏకాదశి వరకూ) ఆమె అతి నియమంతో భర్త బోధ గురుబోధగా
ఆ వ్రతం ఆచరించింది. ఆమె మంత్ర సిద్ధి, వ్రతసిద్ధి పొందింది. శ్రీమహా
విష్ణువు స్వయంగా వ్రత్యక్షమై, తాను ఆమె గర్భవాసాన కుమారునిగా
జన్మించి, ఆమెకు దుఃఖనివారణ, దీపతలకు శాంతి ప్రసాదిస్తానని అభయం
ఇచ్చాడు. చిత్రకేతుడు ఏడు అహారాత్రాలలో “భగవన్మంత్రాన్ని” సిద్ధి
పొందించుకున్నట్లు, ధృవుడు ఆరుమాసాలలో వాసుదేవ ద్వాదశాక్షర సమా
కలిత మహామంత్రాన్ని సాధించినట్లు, అదితి వచ్చేందురోజులలో వయోభక్షణ
వ్రతాన్ని పూర్తిచేసి, శ్రీమహావిష్ణువును వ్రత్యక్షం చేసుకుంది. భాగవతంలో
ఈనాటి కొలమానంతో అయితే పది డిగ్రీలు ఏ చదువులూ లేని స్త్రీ ఆమె!
ధర్మాచరణ; భర్తను దైవంగా గుడువుగా కొలుచుకొనే పాతివ్రత్యం, మూఢ
భక్తి తప్ప మరేమీ ఎరుగని పిచ్చి ఇల్లాలు మరి! తర్కాలు తెలియని వెర్రి
ఇల్లాలు తర్కాతీతమైన ధ్యాన్ని ఆచరించే మహా ఇల్లాలు! ఆమె ఆనందిం
చింది. గర్భం ధరించింది.

మ॥ రవి మధ్యాహ్నమునంజరింప గృహతారావంద్య బద్రస్థితిన్,
శ్రవణ ద్వాదశినాడు, శోణ సఖికి త్సంష్ఠితంగ్గుంబునన్,
భువనాదీశుడుపుట్టి, వామనగతిం, బుద్ధ్యవ్రతోపేతకున్,
దివిజాధీశ్వరు మాతకుల, బరమ పాతివ్రత్య విశ్వాతమన్!”

అట్లా శ్రీమహావిష్ణువు వామనాకారుడుగా అవతరించాడు. దేవతాగణా లన్నీ సంతోషించాయి తల్లిదండ్రులు పరమానందం పొందారు. ఆ అవతార వామనమూర్తికి, మహర్షులు, కశ్యప ప్రజాపతిచేత ఉపనయనాది కర్మలు చేయించి, ద్విజత్వం ప్రసాదించజేశారు. సఖిత (సూర్యుడు) “సావిత్రి” మంత్రాన్ని ఉపదేశించాడు. బృహస్పతి యజ్ఞోపవీతాన్ని ప్రసా దించాడు కశ్యప మహర్షి ముంజిని, తల్లి అయిన అదితి కొపీనాన్ని భూదేవి కృష్ణాజనాన్ని శింక చర్మం, చంద్రుడు దండంబు, గగనాధిష్ఠానదేవత గొడుగును, బ్రహ్మదేవుడు కమండలాన్ని సరస్వతీదేవి అక్షరమాలి (జపమాల) ను నవ్వులు కుశలు (దర్పణ) తమతమ తపో శక్తులతో బాటుగా ఇచ్చారు. అవిధంగా శ్రీమన్నారాయణుని అవతారమూర్తికి తమ విధేయత బాటు కున్నారు. ఇక ఉపనయన కర్మలోని ప్రధానాంశమయిన భిక్షపాత్రము కుజేరుడు ఇచ్చాడు అంతటి బాలవటువునకు తొలిభిక్ష. పర్వతరాజపుత్రి. పరమేశ్వర అర్ధాంగి. సాక్షాత్తు అన్నపూర్ణ అయిన భవాని పెట్టింది ఆ వటువు బలిపక్రవర్తిని అణచే కార్యక్రమానికినాందిగా అమాయకంగా బ్రాహ్మణులను అడిగాడు. “మీరు ఎక్కడికి వెళ్తున్నారు? ఏయే సంపదలను ఏయే దానవ రాజులమంచి దానమడిగి తేగలరు? అంటూ అందుకా బ్రాహ్మణులు “ఎందరో దాతలు, మహారాజులున్నారుగానీ బలిని మించినదాత ముల్లోకాల లోనులేదు ఆయన్ని అడిగి నీక్కావలసిన సంపదలు పొందవచ్చు. ప్రస్తుతం ఏకాచార్యుడు గురువుగా యజ్ఞంచేస్తున్నాడాయన, అక్కడికి వెళ్ళు!” అని ఏలహిఇచ్చారు పాపం! వామనమూర్తి బయల్దేరాడు వారి మాటమన్నీస్తూ!

క॥ హరి హరి: సిరియురమునగల హరి:

హరియొకొకకు దనుజునడుగన్ జనియెన్

బరహిత రతమతియుతులగు, దొరలకు

నడుగుటలు, నొడలి తొడవులు పుడమిన్

(మనమూ వాన నుని వెంట బలియజ్ఞశాలకు వెడదామా మనస్సుతో)

బలిచక్రవర్తి దానగుణ వ్యవసం

వామన మూర్తి అవతరించిన శ్రీమహావిష్ణువు, ఆ అవతారానికి అనువైన రూప, విన్యాస నడకలతో బయల్దేరాడు. ఉపనయన కర్మకాండ అంత క్రితమే జరిగింది గమక మన్నగా గీచిన బోడి గుండు, ఆ బోడి తలమీద సాంప్రదాయం ప్రకారం వుంచిన పంచశిఖలతో కూడిన చిన్న పిలక, చిన్ని చేతిలో చిన్నదండం, మరో చేతిలో కమండలం, చంకలో మడిచి పెట్టిన జింక చర్మం, మెడలో, సర్వ విద్యలకు, కళలకు మూలపుతల్లి అయిన సరస్వతి ఇచ్చిన దివ్యాక్షమాల, సర్వలోకాలకూ, సర్వయోగ యోగీశ్వరులకూ, బ్రహ్మ మహేశ్వరులకూ, సకలచరాచర జీవకోటికీ శరణ్యాలయిన బుల్లి చరణాలకు పావుకోళ్లుతో ముఖవర్చస్సు వెలిగిపోతుండగా, బలిచక్రవర్తి యజ్ఞశాల ప్రవేశించాడు. బుల్లివటువైచి వామనమూర్తి!

శా. “శంభుండో! హరియో! పయోజభవుడో, చందాంశుడో! వహ్నియో దంభాకారత వచ్చెగాక! ధరణీన్ధ్రాత్రి సురుండెవ్వడి శుంభద్యోతనుడి మనోజ్ఞతను” డంచున్, విష్ణుయటాంతలై నంభాషించిరి, బ్రహ్మచారిగని, తత్సభ్యుల్ రహస్యంబువన్!”

కొందరు పసిబిడ్డలను చూచినా, స్త్రీ, పురుష, వృద్ధులను చూచినా, వారి వారి అంతర్గత దైవశక్తి వలన అలాటి విభ్రాంతి కలుగుతుంటుంది ఈనాడూ మనకు! యాగశాలలో సాగుతున్న సామగానాన్ని వింటూ, మంత్రోతం త్రాధాలు వింటూ, హోమగుండంలోని త్రేతాగ్నిని పరీకిస్తూ, తడబడే అడుగులతో, బాల్యచాపల్యంతో చంపలిస్తున్న చూపులతో, అవటుడలా నడిస్తుంటే తమని తాము మైమరచారు బలి యజ్ఞశాలలోని సర్వలూ, సర్వజ్ఞలూ కూడా! నేటుగా దానకరాజైన బలిచక్రవర్తి వద్దకు వెళ్లాడు వామనుడు. తన శుశ్రవణిత్వాక్షర సంయుతంబైన కుడిచేయిసాచి, బలిని, సామప్రదాయానుసారం దీవించాడు! అప్పుడు రూపానికి, ఆతని శర్యస్తుకు, ఆ దీవెన దీవించే తీరుకు అబ్బురపడిపోయాడు బలిచక్రవర్తి. ముచ్చటపడిపోయాడు.

శ్రీమహావిష్ణువు ఆ సమ్మోహన రూపసందర్శన మోహజాలంలో, తనకతాను తెలియకుండానే మునిగి, తననితాను మరచాడు దానవభర్త. ఆ వటునికి పాదాలు కడిగి, బ్రహ్మమహేశ్వర దేవతాగణాలకు కూడా ఎప్పుడో, ఎన్నడో, అపురూపంగా తప్ప దొరకని, ఆ పాదక్షిప్తాన్ని తన శిరసు మీదకు చల్లు కున్నాడు. వెంటనే “నాయనా! ఎవ్వరి వాడవు? నీ నివాసస్థలంబేడి? నీపేరేడి? అంటూ తుశం ప్రశ్నల వేసి,

మ॥ వరచేలంబులో, మాడలో, ఫలములో, వన్యంబులో, గోవులో
హరులో, రత్నములో, రథంబులో,

విమృష్టాన్నంబులో. కన్యలో

కరులో, కాంచనమో, నికేతనములో, గ్రామంబులో, భూములో
దరణీఖండమో, కాక యేమడిగెదో, ధాత్రీ సురేంద్రోత్తమా!”

అంటూ తాను దానం ఇవ్వగలననుకున్న వస్తు సముదాయాన్ని, ఆవడుగు కోరదగిన కోరికల్నికూడా ఏ కరువు పెట్టాడు బలిచక్రవర్తి! ఆ వచ్చిన యాచకుడు సాక్షాత్తు శ్రీమహావిష్ణువని ఎరుగని బలిచక్రవర్తి, తన లోని అహంకూడా కొంత అలా ప్రదర్శించుకున్నాడు. ఇక ఇక్కణ్ణించి పోతన మహాకవి తనదైన భక్త్యావేశంతో దృష్టి, దృశ్యం, ద్రష్టగా తానే మారి పోయాడు తన కవిత్య రీతులలో. “సర్వాంతర్యామినైన నాకు జన్మస్థలం ఏదని చెప్పగలను? ఎవరికీ నేను చెందను. అందరూ నావారే! నాకు తెలియనిది లేదు. ఒంటరివాణ్ణి! నీరి ఇంతక్రితం వుండేది. సహృదయుల హృదయమేనా నివాస స్థలం!” అంటూ తన పరిచయం ఒక సీన పద్యంలో చెబుతాడు వేదాంత వరంగా. ఆ తర్వాత “నీ తాత ప్రహ్లాదుడు మహావిష్ణు భక్తుడు. నీ ముత్తాత హిరణ్యకశిపుణ్ణి ఏ విధంగానూ అంతం చేయలేనని తెలుసుకున్న శ్రీమహావిష్ణువు, నూళ్ళ రూపమున ఆత్మ విశ్వాసంతో ప్రవేశించి, ప్రహ్లాదునిలో ప్రవేశించి, నృసింహవతారంలో సంహరించాడు! ఆ వంశజుడవు నీవు!

అ|| “ఒంటిపాద వాకు, నొకటిరెండడుగుల
 మేరయిమ్మ, సొమ్ముమేర, యెల్ల
 గోర్కెదీర బ్రహ్మ కూకటిముద్దెద!
 దానకుతుక సొందరి! దానవేంద్ర!”

అన్నాడు. బలిచక్రవర్తికి నవ్వు ముంచుకువచ్చింది: వడుగు
 అమాయకత్వం మీద జాలిముంచుకు వచ్చింది. తన ఐశ్వర్య, దాతృత్వ
 గుణాలమీద అహం ముంచుకువచ్చింది అందుకే

అ|| ఉన్న మాటలెల్ల నోవ్వును విప్రుండ
 సత్యగతులు వృద్ధసమ్మతంబు
 లడుగదలచి, శౌచెమడిగితివో చెల్ల!
 దాతపెంపు సొంపుదలప వలదె?

మ|| వసుధాఖండము జేడితో, గజములన్ వాంఛించితో, వాజులన్
 వెననుహించితో, కోరితో, యువకులన్, వీక్షించి శక్షించితో,
 పసిబాలుండవు నేరవీవడుగ! నీవాగ్యంబులీపాటిగా.
 కసురేంద్రుండు పవిత్రయంబడుగ, నీయల్పంబునీ నీర్పునే,”

అంటూ తన త్రిజగద్రాజ్య ఐశ్వర్య అహ్వన్ని, తన దానగుణ అతి
 కయాన్ని- ఆ సర్వాంతర్యామి ముందు చెప్పాడు:

ఆ మాయావటువు నవ్వాడు. సర్వపరావర సృష్టిస్థితి సంహారకారకుడైన
 అలీలామానుష విగ్రహానికి ఈ దానాలు ఒక లెక్క! ఈ దర్పం ఒక లెక్క!
 ఈ సాత్విక అహం క్షమార్హమైంది అందుకే:

మ|| గొడుగో, జన్నిదమే, కమండులువో,
 నాకున్ ముంటియో, దండమో,
 వదుగేదెక్కడ? భూములెక్కడ,
 కరుల్ వామాక్షులశ్వంబు, లె

క్కడ: నిత్యోచిత కర్మమెక్కడ;
మదాకాంక్షమితంబై న మూ
డడుగుల్ మేరయి త్రోవకిచ్చుటయె,
బ్రహ్మాండంబునా సాలికిన్!”

క॥ వ్యాప్తిం బొందక వగవక, ప్రాప్తం
బగు తేజమైన బరివేలనుచున్,
దృప్తింజెందని మనుజుడు, నవ
ద్వీపములనైన జక్కంబునె:

కా॥ ఆకాపాశము దాగదున్నిడుపు, లేదంతంబు రాజేంద్ర! వా
రాశి పావృత మేదిని వలయ సామ్రాజ్యంబు, చేతుడియుం,
గా నింబొందిరి గాక, వై న్య, గయ, భూకాంతాదులు, స్పర్థకా
మాశన్ బాయగ నేర్చిరే! మును నిజాకాంతంబులన్ జూచిరే!”

అన్నాడు ఇచ్చిదాత ఐశ్వర్యాన్ని జటి కడు. ఇస్తానన్న వస్తు
సముదాయాలన్నిటి మీద ఆశపడకూడదు, తనక్కావలసినదీ, అవసరమైనదీ
మాత్రమే పుచ్చుకొనగల వాడే నిజమైన యాచకుడు-విప్రుడు! అలా గాక
ఎదుటి వారివే ప్రలోభాలకు లొంగిపోయే మానవుడి ఆశకు అంతం ఎప్పుడు?
వాడి యాచకవృత్తి హీనమైనది. నిజమైన యాచకుని విలువ-దాతకంటే
గొప్పది!

ఆ సరికి, ఆ వచ్చినవారు సాధారణ, సామన్య వటువు యాచకుడు
కాదనీ, దేవకార్యం తీర్చటం కోసం శ్రీమహావిష్ణువే ఈ రూపంలో వచ్చాడనీ,
దానవ రాజు గురువైన శుక్రాచార్యుడు గ్రహించాడు! అందుకే తన శిష్యు
డైన బలికి మేలుగోరి, “ఈతడు సాక్షాత్తు శ్రీమహావిష్ణువేగానీ, మరొకడుకాదు.
మూడడుగులతో భూమి ఆకాశం ఆక్రమించచేస్తాడు. ఆ తరువాత నీవు ఎట్లా;
ఎక్కడ బ్రతకగలవు? ఏదానంవల్ల సర్వం నాశనమైతుందనపిస్తుందో, అది

దానముకాదు. ఆ దాత అడి తప్పినా, అది పావకారమూకాదు. తననుమాలిన ధర్మంవద్దు" అని చెబుతాడు.

కొందరికినాడు సిగిరెట్లు వ్యవసం, కొందరికి త్రాగుడు వ్యవసం. మరి కొందరు బండబూతులు మాట్లాడే వ్యవసం. ఇంకా కొందరికి స్త్రీవ్యవసం. అలాగే బలిచక్రవర్తికి దానగుణం అన్నది గుణంగాక వ్యవసం.

అంచేత శుక్రాచార్యుడు ఎంతగానో చెప్పి చెప్పి.

అ|| వారిజాక్షులందు వై వాహికములందు
బ్రాణినిత్తమాన భంగమందు,
జకితగోకులాగ్ర జన్మరక్షణమందు
బొంకవచ్చు ననుముహింద డిధివ!"

అని మొత్తుకున్నా వినలేదు బలిచక్రవర్తి.

శా|| కారేరాజులు రాజ్యముల్ గలుగవే. గర్వోన్నతిన్ బొందరే!
వారేరి: సినినూటగట్టుకుని పోవంజాలరే ధూమిపై;
పేరై నన్గలదే: శిబిప్రముఖులం, బ్రీతన్ యశశాములై
యిరేకోర్కెలు! వారలన్ మఱచిరే: యిక్కాలమున్ భార్గవా!

అన్నాడు అంతదీతో అగక.

శా|| ఆదిన్ శ్రీవతికొప్పుపై, దనువుపై, నంసోత్తరీయంబుపై
బాదాబ్బంబులపై, గపొలతటిపై, బాలిండ్లపై, నూత్నమ
ర్యాదం జెందు కరంబు గ్రిండగుట మీదై నా కరంబుంబు, మే
ల్గదే: రాజ్యము గీజ్యమున్ సతతమే!

కాయంబు నాపాయమే!

అంటూ కొట్టిపారేశాడు. తనకు రాబోయే ఆపదను గురించిన వూహ మాత్రపు ఆలోచనకూడా రలగలేదు బలికి, సొజ్జత్తు శ్రీమహావిష్ణునే చూచ

కునిగా లభించిన తన దాతృత్వ అతిశయానికి, ఈ అవకాశానికి, అదృష్టానికి
మేరకలేవని భావించాడు? ఆ వ్యసనం అలాటిది మరి! అంతేగాక

మ: నిరంతరం నిబంధమైన, ధరణీ నిర్మూలనంపై, దు
ర్మరణంపై, గులాంతమైన, నిజమున్ రానిమ్ము, కానిమ్ము, పో;
హరుడైనన్, హరియైన, నీరజభవుండ భాగ్యవంతుడైన నే;
దిరుగన్నేరదు నాదుజిహ్వ! విమమా, దీవర్య వేయేటికిన్!”

ఆ: బ్రతుకవచ్చుగాక బహుబంధములైన
వచ్చుగాక, లేమి వచ్చుగాక,
జీవధనములైన జెడుగాక, పడుగాక
మాటదిరుగ లేరు మానధనులు!”

అని నిర్ద్వంద్వంగా చెప్పేశాడు. అక్కడ గురుధిక్కారం అనిపించ
లేదాయనకు తన దాతృత్వం తాలూకు వత్ససంధతకి కట్టుబడి పోయాడు
బలిచక్రవర్తి. అంచేత సాక్షాత్తు విష్ణువే ఈ యాచతుడైతే, తానడిగినదే
నేనిచ్చినప్పుడు నన్నెందుకు బధనలోకి త్రోస్తాడు? ఒకవేళ బంధించినా తానే
విడిచి పుచ్చుతాడు పొమ్మంటాడు. సహజ భక్తునికి గరిష్ఠితి ప్రజ్ఞత్వం
ప్రకటితమౌతుంది: శుక్రాచార్యునికి కోపంవచ్చింది. త్వరలోనే నీవు పద
బ్రహ్మండవై పోతావు” అని బలిచక్రవర్తిని శపిస్తాడు. గురువు వలన శాపం
పొందికూడా! బలి

క: మేరువు తలక్రిందైనను, బారావారంబులింకబాటిన, లోలో
ధారుణి రజమైపోయిన, దారాధ్యము
ఖండమైన దప్పకయిత్తున్!”

అని నిశ్చయించుకుని, తన భార్య అయిన మహా వతివ్రత “వింధ్యావళి”
జలకలశంతో నీరు తీసుకురాగా, ఆ చిన్ని వటుని పాదాలు కడిగి, శిరసున
జల్లుకొని,

“విప్రాయ! వ్రకటవ్రతాయ! భవతే! విష్ణురూపాయ, వే
దప్రమాణ్యవిధే! త్రిపాదధరణీందా స్వామి!”

అంటూ ఆత్మార్పణభావంతో, నిశ్శుంకిత హృదయంతో, ధారవోశాడు.
శుక్రాచార్యుడు ఇంకా ఆ ప్రయత్నం అపువామనే ఆశావేశంతో వింధ్యాపరి
చేతిలోని కలశధారకు, సూక్ష్మరూపంతో అడ్డుపడతాడు. అది గమనించిన
వామనమూర్తి తన చేతిలోని కుళాగ్రం (దర్పపుల్ల)తో కమండలరంధ్రం
పొడవగా, శుక్రుని ఒక కన్ను పోయింది. జలాధార నిరాటంకంగా విష్ణుమూర్తి
చేతిలో పడింది. దానం ఇచ్చిన చేయి (బలిది) మీదై, సర్వ ప్రపంచాంశు
అభయ హస్తం అయిన విష్ణుహస్తం ఆ క్షణం క్రిందైంది లోకకళ్యాణార్థం!

అ॥ కమలనాభునెఱిగి, కాలంబుదేశంబు
నెఱిగి, శుక్రమాటలెఱిగి, నాశ
మెఱిగి, పాత్రమనుచునిచ్చె దానము బలి
మహి వధాన్యుడొకడు, మఱియుగలడె!

అంచేత దానగుణంలో శచి, దధీచివంటి మహాత్ముల సరసన తామూ
చిరంజీవి అయ్యాడు బలిచక్రవర్తి!

ఈ వామన చరిత్రలో పోతన మహాకవి మూలంలోలేని కొన్ని భావా
లను తన కవితాకాశంలో భక్తవేశంతో చొప్పించి, వాటికి చిరస్థాయి అయిన
కీర్తి చిరంజీవిత్యం తెచ్చాడు.

వాటిలో ఒకటిగా

క॥ బలిచేసిన దానమునకు నశినాక్షుడు
నిఖిలభూత నాయకుడగుటన్
గలరలమదె దశదిక్కులు, భశిభశియుని
దొగడె భూతపంచక మనము!”

అనే పద్యం ఒక చూడరాదు మాత్రమే బలిదాన వ్రవృత్తికి, వటువు పుచ్చుకొన్న “బుల్లి దా నానికి” పిద్దగంధర్వకిన్నర యక్ష దేవతాగణాలన్నీ పుష్పవృష్టి కుడిపాదాయి. మూడడుగులు మేరనీ ఇచ్చవచ్చినచోట కొలుచుకో మన్నాడు బలి.

ఇక వామనావతారం పరిసమాప్తమైంది. ఎందరో చిత్రకరుల, శీల్పుల హృదయాలలో చిరంజీవమైందా వామనావతారం!

త్రివిక్రమావతారం ప్రారంభమైంది!

త్రి వి క్ర మా వ తా రం

బలిచక్రవర్తి ఇచ్చిన మూడడుగుల మేర కొలిచేందుకు వామనమూర్తి అయిన శ్రీమహావిష్ణువు, త్రివిక్రమమూర్తిగా పెరగటం ప్రారంభించాడు.

పోతన కవి అష్టాక్షర శీల్పంలో ఆ మూర్తి స్వరూపం ఇలావుంది.

మ॥ ఇంతింతై, నటుడింతయై, మఱియుఁదానింతై నభోవీధిపై
నంతై, తోయదమండలాభ్రమున కల్లంతై, ప్రభాఠాశిపై
నంతై, చంద్రునికంతయై, ద్రవునిపై నంతై, హహర్వాణిపై
నంతై, సత్యవదోన్నతుండగుచు, బ్రహ్మాండంత సంవర్ధియై!

మ॥ రవిబింబం బునమింపఁబాత్తమగు ఛత్రంబై, శిరోరత్నమై
శ్రవణాలంకృతమై, గళాభరణమై, సేవర్ణనేయూరమై,
ఛవిమత్కంకణమై, కటిసలి సుదంశద్వత్తమై, నూపుర
వ్రవరంబై వదపీఠమై, వటుడుదాబ్రహ్మాండమున్నిఁడుచోన్!”

శ్రీమహావిష్ణువు త్రివిక్రమావతార చిత్రాలు శిల్పాలు ఎక్కడెక్కడ వున్నాయో, అవన్నీ పై వర్ణనకు ప్రతిబింబాలే!

ముందుగా మాయాపటువు త్రివిక్రమమునిగా పెరగటం ప్రారంభిస్తాడు. ఆ పెరగటంలో భూమ్యాకాశాలు దాటిపోయిందాయన కాయం, రూపం! మొదట గొడుగులా అమరింది సూర్యబింబం! ఆ తర్వాత అదే శిరోరత్నంగా మారింది: మరల అదే చెవివీగుగా కుంచించుకుపోయింది! ఆయన మెడలోని కంటెగా, మారింది! ఆ తర్వాత దండకడియంగా మారింది, తర్వాత ముంజేతి కంకణంగా రూపుదిద్దుకుంది. ఇంకా క్రిందకు దిగి నడుముకుచుట్టే చిన్న ఉత్తరీయంలా మారింది. ఆ తర్వాత మొలతాగిడుగా మారి, చివరగా పొదపీఠంగా మారిపోయింది! సూర్యబింబమే అట్లా ఆకృతి చెందినపుడు, ఇక ఆయన త్రివిక్రమమూర్తి మొదలు, తుది ఏర్పరచగలిగిన యోగీశ్వరులెవ్వరున్నారు!

ఆ॥ ఒక పదంబుక్కింద నుర్విపద్మమునంటి
కోనిన బంకనము, కోమరుదాల్చె;
నొకటిమీదదమ్మి, కోదది న తేటినా
వెలసెమిన్ను! నృప! త్రివిక్రమమున!”

రెండడుగులకే భూమ్యాకాశాలు సరిపోయాయి.

బలిచక్రవర్తి సచివులలో ముఖ్యులైన దానవవీరులు, విప్రచిత్తి, రాహుహేతి, ప్రహేతి మొదలైనవారంతా, జరిగిన మోసానికి ప్రతీకారం తీర్చుకుందామని కోరడానేకులై వివిధాయుధధారులై వచ్చారు శ్రీహరి త్రివిక్రమావతారంమీదకు! అది చూచి దేవతలుకూడా యుద్ధసన్నద్ధులైనారు శ్రీహరి అండవుందనే ధైర్యంతో కానీ బలిచక్రవర్తి అడ్డుకున్నాడు దానవ వీరులను. శుక్రాచార్యుని శాపం ప్రకారం తాను పదభిష్టుడయి తీరాలి! పైగా దైవం స్వయంగా అండగా వున్న దేవతలను ఈ తరుణంలో ఓడించటం అసాధ్యమనీ ఆయన గ్రహించాడు. అనవసరమైన జీవహింసకు తావివ్వకుండా వారందరినీ అనునయించాడు చేసేది లేక, దానవులంకారసౌతలానికి పారిపోయారు. ఇక మిగిలివున్న బలిచక్రవర్తిని వాడదాస్త్రంతో

బంధించాడు ఇంచుమించు. ఆ బంధనాన్ని కూడా ఈశ్వరాజ్ఞగా శిరసావహించాడు బలి. అప్పుడు త్రివిక్రముడు “మూడవ అడుగు భూమి ఎక్కడ ఇస్తానని” అడిగాడు:

అ॥ సూన్నతంబకాని, సుడియదునా జిహ్వా
బొంకజాల, నాకు బొంకులేదు!
నీతృతీయ వదము, నా శిరమున
నెలపుసేసి పెట్టు నిర్మలాత్మ!

అ॥ నిరయమునకుంబావ్తనని గ్రహంబుకును,
బదవిహీనతకును, బంధంమునకు,
నర్థభంగమునకు, నర్థిల దుఃఖమునకు
వెఱవ. దేవ! బొంకవెఱచినట్లు!”

అని చెప్పాడు బలిచక్రవర్తి. అంతటితో ఆగలేదు. ఆ త్రివిక్రమ పదం తన శిరసుమీద నిజంగా వుంచితే, తానేమైపోతాడో ఆయనకు తెలుసు: అపారమైన వైరాగ్యం, నిర్మల భక్తితత్వమూ, శ్రీమన్నారాయణుని కీర్తించే అవకాశము కలుగగా,

మ॥ చెలియే మృత్యువు: చుట్టమే యముడు: సంసేవాద్ధలే కింకరుల్:
శిలలంబెసెనెబ్రహ్మదన్ను: ధృఢమే జీవంబువోచెల్లరే:
చలితంచేట యెఱుంగరీ, కవటసంసారంబు నిక్కంబుగా,
దలచున్ మూఢుడు, సత్యదాన కరుణా
ధర్మాది నిర్ముక్తుడై!” అంటాడు

ఈ లోగా బలిచక్రవర్తి భార్య వింధ్యావళి పరుగుపరుగున వచ్చి, శ్రీమన్నారాయణుని దీనంగా వేడుకుంటుంది. తనభర్త శిరసు కాపాడమనీ, ఆయనకు మరణం కలుగనియవద్దనీ, ప్రహ్లాదుడూ వస్తాడు. వరుణదాస బద్ధుడైన బలి, తాతగారికి నమస్కరించలేక, శిరసు వంచుతాడు భక్తిపూర్వకంగా, ప్రహ్లాదుడు కూడా, వామనమూర్తియై, త్రివిక్రమావతారుడైన

శ్రీహరికి మ్రొక్కి, తన మనవని వదాన్యత తాలూకు అహంకారం, రాజ్యాధికారం తాలూకు దర్పం వదిలి పోయాయనీ, ఇకతని కాపాడమనీ వేడుకుంటాడు.

శ్రీమహావిష్ణువు ప్రసన్నుడౌతాడు. విష్ణుతత్వంలోని రహస్యం ఇలా వివరిస్తాడు ప్రహ్లాద, బలి ప్రముఖులందరికీ:

సీ॥ “ఎవ్వని గరుడింప నిచ్చయించితి;
వాని యఖిలవిత్తంబునే నపహరింతు!
సంసార గురుమదస్తబ్బుడై యెవ్వడు,
దెగడిలోకము, నన్ను ధిక్కరించు,
నతడెల్లకాలంటు నఖిలయోనులయందు,
బుట్టుచు దుర్గతిబొందు, బీదవ,
విత్తవయోరూప విద్యాబులై శ్వరకర్మ
జన్మంబుల, గర్వముడిగి,

తే॥ యేక విధముర విములుడై యెవ్వడుండు,
వాడు నాకూర్చి రక్షింప వలయువాడు
స్తంభంలోకాభిమాన సంసారవిభవ
మత్తుడై చెడనొల్లడు, మత్వరుండు!”

అదీ విష్ణుభక్తులకు శ్రీమహావిష్ణువు ఇచ్చే కానుక! వారిని పన్నార్థానికి తెచ్చే వద్దతి; బలివక్రవర్తిని కరుణించి, నీవు సావర్ణి అనే మనుషు కాలంలో ఇంద్రపదవికి ఇంద్రునిగా రాగలవు అందాకా రసాతలంలో నిరంతరం, శ్రీ హరినై నా నాధ్యానంలో కాలం గడుపుతూ ఉండు. నీకు మాత్రం ప్రత్యక్షం అవుతూ, నిన్ను నిరంతరం కాపాడుతుంటాను నిన్ను ధిక్కరించే వారెంత వారై నా వారిని నాచక్రా యుద్ధంతో నిర్జిస్తుంటాను నా ధ్యానంతో నీ శరీర కారణమైన రాక్షస భావాలు అంతరించి, నీ అత్మ స్వరూపం నా స్వ రూపంగా మారుతుంది. సుతల లోకంలోవుండు నిశ్చింతగా!” అని

అనతిచ్చాడు. ప్రహ్లాదునిలానే బలిచక్రవర్తి కూడా శ్రీహరిని వేనోళ్ళస్తుతించి, ఆయన అనతిచ్చిన ప్రకారం సుతల లోకం (భూమికింద) వేరుకుంటాడు. ప్రహ్లాదునికూడా అక్కడే వుండమంటాడు శ్రీహరి. తాను స్వయంగాగదా, పాణియై రక్షింస్తుంటానని అభయం ఇస్తాడు ప్రహ్లాదుకూడా వెళ్ళి పోతాడు, శుక్రాచార్యుని చూచి, వామనమూర్తి. మిగిలివున్న యజ్ఞం పూర్తి చేయమని ఆజ్ఞాపిస్తాడు! శుక్రాచార్యుడుకూడా శ్రీహరిని కీర్తించి, ఆ యజ్ఞం వరసమాప్తి చేస్తాడు. చివరగా వామనమూర్తి అయిన త్రివిక్రమావతారాన్ని వేనోళ్ళపొగడి, పోతన మహాకవి

అ! కడుపు బరువుగాగ గొడుకుల గమకంటె,
తల్లికొకడే చాలు బల్లిదుండు!
త్రిదశగణముగన్న యదితి కాసుపుదీర్చి,
చిన్నియేటి వడుగు గన్నయట్లు!”

అంటాడు: నిజమే మరి! సత్పురుషులను, మహా వీరులనూ, మహా త్యాగులనూ కన్న తల్లులు ధన్యజీవులు కదా! అలాంటి లక్షలాది తల్లులను గన్న ఈ భారతావని మరింత పుణ్యభూమి కాదా!

శ్రీ కృష్ణా వ తా రం

యదువంశరాజు శూరసేనుని కొడుకు వసుదేవుడు “భోజ” వంశరాజు ఉగ్రసేనుని కొడుకు కంసుడు. ఆ భోజవంశ ఉగ్రసేనుని తమ్ముడయిన “దేవకుని” కూతురు దేవకిదేవి:

మధురానగరంలో దేవకి వసుదేవుల వివాహం వైభవంగా జరిగింది. దేవకుడు తన కుమార్తె అయిన దేవకిదేవికి ‘అరణ్యంగా’ వద్దెనిమిది వందల రథాలను, నాలుగువందల ఏనుగులను, పదివేల గుఱ్ఱాలను, అతి సౌందర్య చతురులైన దాసీ యువతులను రెండువందల మందిని, అన్నిటికీ, అందరికీ తగిన ధనకనక వస్తు సముదాయాన్నిచ్చి, వైభవంగా ఆ వధూవరులకు సమర్పించాడు. దేవకిదేవి పెదనాన్న (ఉగ్రసేనుడు) కొడుకు: దేవకికి అన్న వరస అయ్యేవాడు. బలమూ, దర్పమూ, సౌందర్యమూ, జ్ఞాత్రమూ సమ పాళ్ళలో వున్నవాడు అయిన కంసుడు, తన చెల్లెలు దేవకినీ, బావగారైన వసుదేవునీ, అతిఉల్లాసంగా రథంలో కూర్చోబెట్టుకుని, తానే స్వయంగా బావమరది హోదాలో రథంనడుపుతూ, నూతన వధూవరులను తమదేశం పిల్చుకువెత్తున్నాడు. త్రోవలో హఠాత్తుగా ఆకరిరవాణి దిక్కులు పిక్కటిల్లేలా ఇలా వలికింది.

క॥ చుష్టయగు భగినిమెచ్చగ, నిష్టుడవై
రథముగడపె, దెలుగవు, మీద
శిష్టయగు నీ తలోదది, యష్టమగర్భంబు
దిన్ను హరియించుజమీ!”

అంటూ ఆ అశరీరవాణి వాక్కులు వింటూనే కంసుడు క్రుశ్నిపడ్డాడు నిశ్చేష్టుడయ్యాడు అంతే: అందాకా వాడిలోవున్న జ్ఞాత్రం రాక్షసత్వంగా మారిపోయింది క్షణకాలంలో లోలోపల అదిగి మదిగివున్న రాక్షసత్వం పెల్లు ఓకింది ఒక్కసారిగా: ఆ క్షణంలోనే వాడు రాక్షసునిగా మారిపోయాడు

స్వభావరీత్యా; రథం అపాడు. కిందకిదూకి కత్తి ఝుళిపించాడు కొత్త కూతురైన దేవకిదేవిని చెల్లెలనే వాత్సల్యంకూడా లేకుండా జుట్టుపట్టి రథం నుంచి కిందకి ఛూడాడు అమెను చంపడానికి కత్తి ఎత్తాడు. అదేసమయంలో అసరికే సన్నెండుమంది భార్యలకు భర్త పుమారు అరవై మంది పిల్లల తండ్రి (ఆ కాలం వయః ప్రమాణం ప్రకారం అప్పటికీ నిత్యయవ్వనుడూ, కొత్త పెళ్ళి కొడుకు అయిన వసుదేవుడు జరగబోయే ఘోరం ఆ వటం కోసం తానూ రథంలో నుంచి క్రిందికి దూకి

❖ అన్నపునీవు! చెల్లెలికినక్కట, మాడలు చీరెలిచ్చుబో
మన్నన సేయుబో, మధుర మంజుల భాషలనాదరించుబో,
మిన్నుల మ్రోతలే మేలని, చంపకుమన్న! మానిరా
వన్న! సహింపుమన్న! దగదన్న! వధింపకుమన్న! వేడెదన్!”

అంటూ పరివరివిధాలుగా శాంతింపజేస్తాడు. అంతేగాదు “ఈమె అష్టమ గర్భంవలనకదా నీకు ప్రమాదమని నీవు భయపడుతున్నావు ఈమెకు కలిగి బిడ్డలందరినీ నీకు సమర్పిస్తాను. వాళ్ళని చంపు నీకికభయంవుండదు అని తాత్కాలికంగా ఉపాయం చెబుతాడు. లోలోపల ఆ వృట్టబోయే బిడ్డలను “బలి” ఇస్తాననిచెప్పి, ప్రస్తుతం ఈ నా భార్యను రక్షించుకోవటం నీతి, ఆ అల్పాయుష్ఫలయితే ఎలాగై నా మరణిస్తారు లేదా “నాటి కొక్కడై వములేదే!” అని అలోచిస్తాడు వసుదేవుడు కంసుడు శాంతిస్తాడు చెల్లెలిని చంపక వదిలి, వెనుదిరిగి వెళ్ళిపోతాడు వసుదేవుడు “బ్రతుకుజీవుడా” అని భార్య దేవకితో నగరానికి చేరుకుంటాడు వసుదేవుడు తనకు దేవకికి పుట్టిన మొదటి కొడుకును తీసుకుని కంసుని వద్దకు వచ్చి అబద్ధము చంపమని ఇస్తాడు వసుదేవుని పత్యసంభవకు భార్య దేవకివల్ల అతనికిగల ప్రేమకు చలిచిపోయిన కంసుడు “దేవకి అష్టమ గర్భం గురించిగదా నేను భయపడాల్సింది! ఈ బిడ్డను చంపమని తీసుకవెళ్ళ” మని చెబుతాడు. వాడిలో తాత్కాలికంగా మానవత్వం చోటుచేసుకుంది.

కానీ నారదమహర్షి ఊరుకోడు. లోకకళ్యాణార్థం, రాక్షస సంహారార్థం, ఆయన ఏదో ఒక వివరీతాన్ని సృష్టిస్తూనేవుంటాడు. నారదుడు వనిమాలీ ఒక రోజు కంసునివద్దకునెళ్ళి నీవు పూర్వం శ్రీహరి చేత మరణించిన “కాలనేమి” అనే రాక్షసుడివి. ఈమారు కంసునిగా జన్మించావు వసుదేవుడు, నంద గోకులంలోని “నందుడు” వగయిరా యాదవులు, వారి భార్యలు, బిడ్డలు, అంతా దేవతల అంశాలనీ, శ్రీకృష్ణుడు తప్పక దేవకిదేవి గర్భవాసాన జన్మించి నిన్ను సంహరిస్తాడని” చెబుతాడు, ఓపికగా చెప్పి కంసునిలో వగ, విష్ణుద్వైషంరగిల్చి ఆ ద్వేషాగ్నికి ఆజ్యంపోసి మరిచెళతాడు.

ఇక కంసుడు క్షణం ఆలస్యంచేయడు. తన తండ్రిఅయిన ఉగ్రసేనుని బంధించి: రాజ్యాధికారం తాను తీసుకుంటాడు. అలాగే దేవకి వసుదేవులను బంధించి చెరసాలలో వేయిస్తాడు. దేవకి వసుదేవులకు పుట్టిన ఆరుగురు కొడుకులను క్రూరంగా చంపేస్తాడు. ఏడవమారు “సంకర్షణుడు” దేవకికడుపులో వుండగా శ్రీహరి ఆ బిడ్డను కాపాడదలచి “యోగమాయ”ను ఆహ్వానించి ఆ దేవకి సప్తమగర్భాన్ని నందగోకులంలోని వసుదేవుని భార్య అయిన రోహిణి గర్భంలోనికి మార్చమని ఆజ్ఞనిస్తాడు. “యోగమాయ” అట్లాగే చేస్తుంది. ఇక్కడ దేవకికి సప్తమ గర్భప్రావం అయిందని భావిస్తారు కంసుడు వగయిరాలు. కానీ నందగోకులంలో రోహిణి “సంకర్షణుడు” బల రామునిగా బలభద్రునిగా జన్మించి పెరుగుతున్నాడు. యోగమాయ చేసిన దైవ కార్యానికి సంతోషించి, శ్రీమహావిష్ణువామెకు “గీపు డర్గ, భద్రకాళి, విజయ వైష్ణవి, కుమద, చండికి కృష్ణ మాధవి, కన్యక, వారాయణ, ఈశాని, శారద, అంబిక” అనే పద్నాలుగు నామాంతో మానవులచేత కీర్తింపబడుతూ పూజలందుకుంటావు ఆయాస్థానాలలో అని వరం ఇస్తాడు.

బాబుడు, భౌముడు, మహాశన, కేశ, ధేనుక, బల, ప్రేలంబ, తృదాశర్త, చాణూర ముష్టిక, అరిష్ట, ద్వివిద, పూతన వగైరా రాక్షసులందరినీ తన అనుచరులుగా వేసుకొని కంసుడు ఇటు మధుర పూరసేన రాజ్యాలను లోబరచుకుని నియంతగా రూపొందుతాడు. ఇక ఆయా దేశాదీకులంతా కంసుని

రాక్షస బలానికి తట్టుకోలేక యాదవులతో చాలా మంది తమ తమ దేశాలూ, రాజ్యాల్నూ వదిలి, నిషధ, కురు, కోసల, విదేశా విదర్భ, కేకయ, పాంచాల సాత్వదేశాలకు వలసవెళ్ళిపోయారు ప్రపన్నంగా కొందరూ గోపాలక వృత్తితో వెళ్ళిపోయారు గోసంపదలతో, మరి కొందరు మధురలోనే తలవంచి బ్రతుకులు వెళ్ళబుచ్చుకుంటున్నారు. అలాటి క్లిష్ట పరిస్థితిలో, ఒకనాక నియంత రాజ్యాధికారంలో, వసుదేవుడు: దేవకి చెరసాలలో బంధింపబడి వున్నారు దేవకి అష్టమ దర్శం ధరించి వున్నందువలన ఏ క్షణాన ఆ విడ్డ పుడితే, ఆ క్షణాన ఆవార్త తనకు తెలిపితే, ఆ పురిటి కందును “సంహరిస్తానని” భటులకు ఆజ్ఞ ఇచ్చి సిద్ధంగా వున్నాడు వీరకంసుడు! వాడు పుట్టబోయే ఆ శ్రీహరి రూపాన్ని రాత్రింబగళ్ళు ఎలా ధ్యానిస్తున్నాడండే-వగతో

క॥ తిరుగుచు! గుడ్డుచుచు, ద్రావుచు
నధగుచు, గూర్చుండి, లేచు చనవరతంబున్
హరి దలచి, తలచి జగమూ హరిమయమని
తలచి గంసు, దారనియలుకన్!

సీ॥ శ్రవణ రంధ్రములనే శబ్దంబు విన
బడు, నది “హరివలు” కని, యాలకించు!
వక్షిమార్గమున నెయ్యది చూడబడు
నది “హరిమూర్తి” గానో పువంచు, భూచు!
దిరుగుచో దేహంబు దృఢమైనసోకిన,
“హరి కరాఘాతమో!” యనుచు, గలుగు!
గంధంబులేమైన, ప్రమాణంబు సోకిన,
“హరిమూర్తిగంధ” మనుచు, నదరు!

అ॥ బలుకు శిబ్దియైన బలుకుచో హరి పేరు
వఖుకబడియె ననుచు, భ్రమసి పలుకు!
దలపు తెట్టివై న దలచి, యాతలపులు
హరితలంపులమచు తలుగదలదు!”

కంసునికి సర్వం హరిమయంగా కనిపిస్తోంది! జగత్తంతా హరిరూప
గానే కనిపిస్తోంది అదీవైర భక్తి! స్వాంతర్యామిని స్థంభంలో చూడమన్న
హిరణ్యకశిపునికి, ఈ కంసునికి తేడావుందా? లేదు శ్రీహరి తీసుకున్న
అవతారాల్లోని కస్తంత తేడా అంతే.

ఇక బ్రహ్మాది దేవతలందరూ చెరసాలలోని దేవకీ గర్భస్థ శిశువుగావున్న
శ్రీహరిని స్తోత్రంచేశారు ఇక జన్మించి తమందరి. భూభారపు కష్టాలను
తీర్చమని! పోతనమహాకవి అక్షరశిల్పంలో ఒక్కో వద్యం ఒక్కో రవగుళిక.
చివరగా.

మ॥ గురుపాతీనమవై, జలగ్రహమవై, కోవంబవై, శ్రీన్యకే
సరివై రిక్షుడవై! హయాననుడవై, క్షౌదేవతా భర్తవై,
ధరణీ నాథుడవై, దయాగుణ, గణో దారుండవై. లోకముల్
పరిరక్షించిన నీకు మ్రొక్కిద, మిలా భారంబు వారింపవే!

అంటూ దశావతారస్తోత్రం చేశారు (ఒక్క వద్యంలో) ఆ రాత్రి
దేవకీదేవి ప్రసవించింది! భూభారం అడచడానికి శ్రీ కృష్ణుడు జన్మించాడు
కృష్ణవక్ష అష్టమి అర్ధరాత్రి అటు లాక్షనులందరికి అష్ట కష్టాలు తేవడానికి.
శ్రీకృష్ణుడు చెఱసాలలో జన్మించాడు! వసుదేవునికా శిశువు శంఖచక్రగదా
ధరుడైన శ్రీ మహావిష్ణువుగా సాక్షాత్కరించాడు, వసుదేవుడు చేతులు మోడ్చి
స్తోత్రం చేశాడు దేవకీదేవిస్తోత్రం చేసింది. భక్తి పారవశ్యతకో! అప్పుడా
స్వామి చారి ననుగ్రహించి, పూర్వజన్మలో దేవకీదేవి “వృక్కి” అనే మహావతి
వ్రతాని, వసుదేవుడు స్వాయంభువ మన్వంతరమున “సుతపుడు” అనే
వ్రజావతి అనీ వారిద్దరూ శ్రీహరిని గూర్చి ఘోరతపస్సుచేసి, శ్రీహరిని
కొడుకుగా పుట్టమని కోరగా, “వృక్కిగర్భుడుగా” మొదటి జన్మ రెండవ జన్మ
కవ్వవ, అధితిలకు వామనుడుగా, ఇక ఇప్పుడు మూడవ జన్మలో దేవకీ
వసుదేవులుగా జన్మించి, ఇకవారి జన్మరాహిత్యం ప్రపాదించాననీ - ఇప్పుడు
చేయవలసిన పని ఇది “అంటూ వసుదేవునకు తెలిసి మరల చిన్న శిశువుగా

మారిపోతాడు శ్రీకృష్ణుడు; వసుదేవుడు శ్రీహరి ఆజ్ఞ ప్రకారం ఆ శిశువును ఒక చిన్న గంపలో పెట్టుకుని, కావలివారికి యోగనిద్ర ఆవహించగా, చెరసాల తలపులు అవే తెరచుకొనగా అదిశిశుడు ఆ పావకు ఛత్రం వట్టగా, ఉప్పొంగుతున్న యమునానది త్రోవే ఇవ్వగా నందగోకులం చేరాడు. వసుదేవుని ప్రాణమిత్తుడైన నందుని భార్య యశోద. ఆమె రాత్రే ఒక ఆడ శిశువుని ప్రసవించింది ఆ శిశువు ఎవరోకాదు శ్రీహరి ఆజ్ఞ ప్రకారం శిశురూపం ధరించిన యోగమాయ ఆ యోగమాయా ప్రభావంతో నందగోకులం కూడా మాయలాటి నిద్రలో మునిగిపోయింది వసుదేవుడు నిరాటంకంగా నందుని ఇంట్లోకి, యశోధపురిటింటిలోకి ప్రవేశించి, తన బిడ్డ అయిన శ్రీకృష్ణుని యశోదప్రక్కజోపుంచి యశోద కన్న ఆడ శిశువును తానుతీసుకుని యథాప్రకారం మధురానగర చెరసాలలోకి ప్రవేశించి శృంఖలాబద్ధుడైనాడు! అందాకా నర్మలనూ ఆవహించి వున్న యోగ మాయాప్రభావ నిద్రతెర అప్పుడు తొలగిగి శిశువు ఏడుపునిని, దేవకిదేవి ప్రసవించిందని తెలుసుకొని కావలి భటులు వెళ్ళి కంసునికి చెప్పారు ఆ కబురు, ఆ అర్థరాత్రితత్తరవడుతూ. కంసుడు కత్తి శీసుకొని చెరసాలకు వచ్చాడు దేవకిదేవి,

అ! అన్న శమింపుమన్న! దగ దల్లుడుగా అది మేనకోడలే
మన్ననసేయుమన్న! ఓను! మానిని జంపుట రావపాడిగా
దన్న! సుకీర్తివై మనగదన్న! మహాత్ములు పోవుత్రోవ బో
వన్న! భవత్పక్షోదరింగదన్న. నినున్ శరణంబువేడెదన్!”

అంటూ దీనంగా ఏడుస్తున్నా లెక్కచేయకుండా, ఆ శిశువును లాక్కుని, పైకి ఎగురవేస్తాడు చంపటానికి కానీ ఎగురవేసిన శిశువు-అందరిలా నేంమీద బడక, నింగి కెగసి “అష్టభుజ” యోగమాయాదేవి”గా సాక్షాత్కరించి, “ఓరీ! కనికరం లేకుండా పోయిన నీకు-నాతోబుట్టు వొకడు, నాతోబాటు జన్మించి,

పెరుగుతున్నాడు! వేరొకచోట వాడి చేతిలో నీమరణం తధ్యం” అని పలికి “భద్రాత్మి” కగా వివిధ రూపాలతో శక్తి పీఠాలలో పూజలందుతుంది శాశ్వతంగా!

ఇక కంసునికి అప్పుడు వశ్పాతాపం కలిగింది సోదరిమీద, బావగారి మీద! హిరణ్యకశిపుడు చెప్పినట్లే అద్భుతంగా వేదాంతం చెబుతాడా అర్థ రాత్రి! వాళ్ళిద్దరినీ బంధవిముక్తులను చేసి, మధురానగరంలోనే వారి ప్రత్యేకాంతఃపురంలోకి వంపిస్తాడు కానీ ఆరాత్రి తెల్లారేసరికి. వాడివేదాంతం మాయమైంది. సూర్యోదయంతో బాటు వాడి వగకూడా పదునెక్కింది! తన సహచరులు, విశ్వాసపాత్రులూ అయిన రాక్షసులను పిలిపించి అర్థరాత్రి యోగమాయ పలికిన పలుకులు తెలిపి, కర్తవ్యం ఆలోచించమంటాడు వాళ్ళు కూడా, రాజుకు తగిన సచివులుగా! పట్టణాలలో, నల్లెలలో. అలమందలుండే పొగ్గితాలలో ఇప్పటికి పుట్టిన శిశువులందరినీ విచక్షణారహితంగా వివిధోపాయంతో హత్య చేసేటట్లు సాధుహింస, గోబ్రాహ్మణ హింస కృష్ణువు వంటాడని శృతులుచెప్పి యజ్ఞ యాగ బ్రాహ్మణ గోసాధు, తపో శ్రద్ధా, శాంతుల ధ్వంసం చేస్తామని చెబుతారు. కంసుడు సంతోషించి ఆయా రాక్షసులను వంపిస్తాడా వనులమీద! అక్కడ నందగోకులంలో నందుడు యశోదకు మగపిల్ల వాడుపుట్టాడని తెలిపి ఆనందించి, అత్యంతానందంతో పిల్లవాడి జాత కర్మలు చేయిస్తాడు.

“జో! జో! కమలదళేక్షణ” జోజో మృగరాజసుధ్య! జో! జో! కృష్ణ! జో! జో! పల్లవ కరవద! జో! జో! పూర్ణేందువదవ! జో! జో! యనుచున్!” వంద గోకులంలోని గోపికలంతా జోలపాడారు ఆ శ్రీమన్నారాయణుకు!

శ్రీ కృష్ణుడు అవతరించాడు అలా ఆగొల్ల వారి ఇంట!

“కాశీయ మర్దనం గోవర్ధనోద్ధరణం”

ఒకనాడు యశోద చల్లచితుకుతున్నది చిన్ని కృష్ణుడు తనకు అకలిగా వుంది పాలిమ్మన్నాడు. చల్లచితుకటం అపి పాలిస్తున్న ఆతల్లి పొయ్యిమీద పాలు పొంగి పొతాయనితోచి, పిల్లాడిని కిందకూర్చోబెట్టి పాల కుండ దించి వచ్చింది, ఈలోగా అలిగిన కృష్ణుడు ఆ మజ్జిగ కుండను తన్నీ ముక్కలుచేశాడు యశోదవచ్చేసరికి ఇల్లంతా మజ్జిగ, వెన్న ఏరులై పారు తున్నాయి పిల్లాడి అఘాయిత్యానికి నిజంగానే కోపం వచ్చింది యశోదకు. ఈలోగా తల్లి కోపం తెలుసుకున్న శ్రీ కృష్ణుడు పరుగు లంకించుకున్నాడు వెంటబడింది. యశోద: జన, తప ధ్యాన యోగ సమాధులతో నిష్ఠులైన మహా యోగింద్రులకు పట్టుబడని ఆ శ్రీమన్నారాయణుడా వెక్రితల్లికి చిక్క కుండా పరుగులు తీస్తున్నాడు. పరుగెత్తి పరుగెత్తి అనిసిపోయిందాతల్లి! ఒళ్ళంతా చమటలుపట్టి రొప్పవచ్చిందా తల్లికి! ఇక బాల కృష్ణుడు ఆమెపై జాలివడి, తల్లి పట్టుకు చిక్కాడు. వెర్రి యశోద తాను పిల్లాటిపట్టుకోగలిగా వనుకొని! గర్వంగా ఇలా అన్నది

క॥ పట్టిన పట్టుబడని నీమ బట్టెదమని, చలముకొనిని

బుట్టుటబెట్టి పట్టు వడ

పండువట్టి! పట్టు కొనన్ నాకుగాక, పరులకు వశమే!”

ఆమె తన ఇంటి ఆవరణలో ఓమూలగావున్న పెద్ద రోటికి కట్టివేసింది తాడుతో శ్రీ కృష్ణుని:

క॥ చిక్కడు సీకెగిలో! జిక్కడు సనకాది యోగి చిత్రాబ్జములన్,

జిక్కడు శ్రుతిలలికావళి; జిక్కినతడు లీల దల్లి చేతన్రోలన్!

అయితే ఇక్కడా ఒక మహద్భుత లీల చూపాడు శ్రీ కృష్ణుడు ఆమె ఎంత పెద్ద తాళ్లు తెచ్చినా ఆయన బొజ్జ తిరిగిరావటంలేదు. అదా అనిసిపో చున్న తల్లికి జాలితో తాడు సరి పెట్టుకున్నాడు శ్రీ కృష్ణుడు.

తాముతినీ! తమ ఎంగిలి శ్రీకృష్ణనికి పెట్టి, మూఢభక్తితో తరించి పోయారు అట్లా! బాసురుని తమ్ముడు అఘాసురుడనేవాడు, కొండచిలువ రూపంతో వచ్చి గోవదాలకులను మ్రింగుతుండగా వాడిని సంహరించి గోపాలకులను కాపాడాడు శ్రీ కృష్ణుడు.

బ్రహ్మదేవునికి హరాత్తుగా అహంకారం వచ్చింది తానే సృష్టికర్తవని, గోపాలురను గోవులనూ, గోవత్పాలనూ తన మాయతో దాచేశాడు శ్రీకృష్ణుడు తన గోవులు, తోటి నేస్త్రాలు కనిపించకపోవటంతో ఇది బ్రహ్మదేవునివని అని తెలుసుకొని ఆయనకు కనుఁపప్పు అయ్యేట్లుగా తానే గోపాలకుల గోవుల గోవత్పాల రూపాలతో తమతమ ఇళ్ళకు వచ్చేట్లుచేశాడు

క॥ రూపంబులెల్ల, బహురూపకుడిట, బాంవత్సరూపంబులతో
నేపారుటేమిచోద్యము! రూపింపనతనికి తర రూపముకలరే?"

అట్లా ఒక సంవత్సరం శ్రీకృష్ణుడు లీలచేసి, మరల గోవర్ధనగిరి ప్రాంతంలో తన అసలు గోవులు గోపాలకులనుచూచి నవ్వు కున్నాడు.

ఈలోగా బ్రహ్మ ఆ బాలకులు గోవత్పాలన్నిటితో శ్రీమన్నారాయణుని దర్శించి తన అహంకారానికి పశ్చాత్తాపపడి, శ్రీకృష్ణుని కిర్తించి వెళతాడు.

యమునానదీ ప్రవాహ ప్రాంతంలో అరణ్యంలో "కాళిందీ" మడుగు అనే తటాకం ఒకటి వున్నది ఆ తటాకంలో "కాళీ యుడు" అనే మహా సర్పం తన సంసారంతో నివసిస్తున్నది. ఆ కాళీయుని విషానల జ్వాలల వలన కాళిందీ ప్రాదం విషపూరితమై ఆ జలం పానయోగ్యం కాకుండా పోయాయి తెలియని వారెవరయినా ఆ ప్రాదంలోకి దిగితే కాళీయుని విషానల జ్వాలలకు బలికావలసిందే.

శ్రీకృష్ణుడా జలాశయాన్ని సర్వజనులకు సర్వపశువక్షి గణాంకు పాన యోగ్యం చేయదలచాడు. ఒకరోజు మధ్యాహ్నం వేళ గోపాలకులందరూ

మాస్తుండగా శ్రీకృష్ణుడా జలాశంలోకిదూకాడు కాశీయ సర్పం బుసలు కొడుతూ పైకిలేచిందా కృష్ణునిపాటుకు అదిరివడి మహాకోపంతో గోపాలకులు భీతావహులై ఇళ్ళకు వరుగెత్తి ఈ వార్త నంద యశోదాది గోపాలక బృందాలకు చెప్పారు. వారంతా శ్రీకృష్ణుడు కాశీయునివేత మరణించి పుంబా డని రోధిస్తువచ్చారు. ఈలోగా కాశీయుని విషజ్వాలలకు తట్టుకొని కాశీయుని శిరస్సులమీదనిలచి శ్రీకృష్ణుడు నాట్యం చేయసాగాడు ఆయన పదఘట్టానికి కాశీయుని బలం అంతరించటమేగాక ప్రాణాలు కడగట్టాయి. కాశీయుని భార్యలువచ్చి శ్రీకృష్ణుని శరణువేడారు. తమ భర్తను రక్షించమంటూ:

పూర్వం గరుత్మంతునివలన ప్రాణభయంతో కాశీయుడీమడుగులో తలదాచుకున్నాడు “ఇక ఇప్పుట్నుంచి శ్రీకృష్ణపాద చిహ్నాలు ఆ పాము పడిమీదనూచి గరుత్మంతుడు నిన్నీమీచేయను నీవు ఈ హ్రదంవదలి వెళ్ళ” మని అజ్ఞాపించాడు శ్రీకృష్ణుడు కాశీయునికి, కాశీయుడు తన భార్యలతో హ్రదంవదలి వెళ్ళిపోయాడు.

కా: కుక్షీన్ లోకములున్న గౌరవముతో, గోపాకృతిన్నున్న, యా
రక్షోహంతవడిన్! మహాఫటి ఘటారంగ ప్రదేశంబుపై
నక్షిబోద్ధతి నాడు బాడు జెలగున్! హసంబుతోడన్, బ
ప్రక్షివంబులుసేయు, గేళిగతులన్! బ్రాజై నశేషంబుగన్!”

పోతనకవి అక్షర శిల్పాలతో కాశీయమర్థన చిత్రాలు మనకళ్ళముందు మెదులుతాయి. ఎందరో కవుల శ్రీకృష్ణ భక్తి పాటలలో, కృష్ణలీలంలో, కృష్ణ నాట్యభంగిమలో ప్రముఖంగా వినిపించేది కనిపించేది ఈ కాశీయ మర్థన ఘట్టం!

ప్రలంబానురుడనే వాడు! గోపాలక వేషంతో వచ్చి
అటల వరుగు పోటీలు కల్పించి, బలరాముని ఎత్తుకొని పరుగెత్తు
తాడు. బలరాముడారాక్షసుని పీకనొక్కి చంపి తిరిగివస్తాడు

హఠాత్తుగా ఒకరోజు కార్పిచ్చు అవ
రింపగా అవావాగ్నిని శ్రీకృష్ణుడు
మింగి గోవులకు, గోపాలురను కాపాడుతాడు.

క॥ అభ్రంశకషధామాయిత, విభ్రాంత మహాస్ఫులింగవిసర్గశిఖా
విభ్రష్ట, దగ్ధలోకా దభ్రంతై వచ్చెచూడు దవశిఖ కృష్ణా!”

అనే పద్యంలో పోత నమహాకవి అక్షరవిన్యాసం, పదప్రయోగ
సౌందర్యం వీరభద్రావతో ఘట్టంలోలా ఎంత మహాన్నతంగా ఉందో
గమనించండి

యవ్యనంలోకి అడుగిడుతున్న శ్రీకృష్ణుడు: గోపికాకాంతల మానస
చోరుడై గోపికావస్త్రావహరణం “రాసలీలలు” లాడి ప్రేమలీలలుచేసి మధుర
భక్తినిొంది పలికాడు. రాసలీలలులోని “గోపికాగీతాలు” భ్రమరగీతాలు,
గోపికా విరహాలు అన్నీ మధురభక్తికి పరాకాష్టలు భక్తమీరా, జయదేవుడు
పగయిరాలు మధురభక్తిని అనుసరించిన భక్తశిఖామడులుకాగా, కొందరు
కవలయోగులు శ్రీకృష్ణుని మధుర భక్తిని తమ స్వార్థానికి అనువుగా మలచు
కొని మధురభక్తిని కళంకితంచేశారు చేస్తున్నారు.

ఒకనాడు ఇంద్రుడు గర్వించి వారం రోజులు ఎడతెరిపిలేకుండా కుంభ
వృష్టి, రాశువాన ఒడిపించాడు హదలిపోతున్న గోగణాన్ని, గోపాలకులను
శ్రీకృష్ణుడు గోవర్ధనగిరిని తనవేతిపేలిమీద చక్రంలా నిలిపి వారికి రక్షణ
కల్పించి ఇంద్రుని గర్వభంగంచేశాడు.

కా॥ బాలుండీతడు, కొండదొడ్డది మహాభారంబు సైరింపగా
జాలందోయని, దీనిక్రింద నిలువన్ శంకింపగా బోల, నీ
తైలంబోనిధి జంతునంయుత ధరాచక్రంబుపై, నా
కేండ్లాడదు: బంధులార! నిలుడీ! క్రిందన్! బ్రహ్మాదంబుతోన్!

అన్న శ్రీకృష్ణుని భరోసాతోబాటు “గోవర్ధనగిరిధారి” గా సాక్షాత్కరించాడు శ్రీకృష్ణుడు:

ఇట్లా బాల్య. యవ్వనారంభదశలలో ఎన్నో మహద్భుతలీలలుచేసి నందగోకులాన్ని తన వాత్సల్యమహిమలతో కాపాడి, ఎందరో రాక్షసులను సంహరించిన శ్రీకృష్ణుని చానికి వైనం కంసునికి తెలిశాయి : ఎలా? నారద మహర్షిద్వారా:

+ ○ +

మౌనభక్తుడు అక్రూరుడు

మధురానగరంలో శ్రీకృష్ణుడు

బృందావనంలో శ్రీకృష్ణ బలరాముల వంశ వారి బాల్యలీలా క్రిడలలోనే ఎందరో అజేయులైన రాక్షసులు మరణించారు. ఎప్పటికప్పుడు కంసునికి వృత్తాంతాలు తెలుస్తూనే వున్నాయి కానీ నారదుడు పనిమాలీ వచ్చి శ్రీకృష్ణ బలరాముల జన్మ గురించి వివరాలన్నీ చెప్పివేశాడు కంసునితో

చ: ఘనుడొకవాడు నారదుడు కంసుని తోడ, యశోదకుమారా
గనుటయు, జక్రి దేవకికి గర్భజు డౌటయును, మున్నురోహిణీ
తనయుడు “రాము” డౌటయును,

దద్విభులిద్దరు, మఁద, నున్నవా

రని యెఱుగంగ జెప్పిన, “మహద్భుత”

మఱుచు, జలించె, గిన్నతోన్!”

అంతే: దేవకి వసుదేవులు తననిలా మోసగించారని తెలుసుకున్న కంసుడు మరల వసుదేవుని చంపుతానని కత్తిపట్టుక బయల్దేరాడు అనారదుడే వారించి, కాంతింపజేశాడు, దేవకి వసుదేవులను మరల లోహశృంఖలా బద్ధులను చేయించాడు కంసుడు. ఇక ఆలస్యం చేయకుండా, ముందుగా, “కేశి”, వ్యోమాసురులనిద్దరిని బలరామకృష్ణులను చంపి రమ్మని పంపాడు.

తర్వాత సభవేసి, తన వద్ద కలచాటులరక. ముష్టికులనే ఇద్దరు మల్లయుద్ధ మహా యోధులను, “కువలయాపీడనమన్, మత్త గజ చోదకుడీ, మిగతా సాశ్వ కోసల వగైరా ప్రముఖులందరినీ పిలిపించి, బలరామ కృష్ణులను చంపటానికి, చతుర్దశి నాడు “ధనుర్వాగం” జేయించి, మల్లయుద్ధంలో పోటీలు పెడుతున్నట్లు రాజ్యమంతటా ప్రకటించి, శ్రీకృష్ణబలరాములను ఆ పోటీలలో పాల్గొనేటట్లు పిలిపించేటట్లుగా ఒక అద్భుత ఉపాయం వేశాడు. “అక్రూరుడు” అనే యాదవ ముఖ్యుడీ పిలిచి శ్రీకృష్ణ బలరాముల జన్మ వృత్తాంతాలు చెప్పి, వారిసెల్లాగై నా ధనుర్వాగానికి పిలుచుకువచ్చేటట్లుగా బృందావనం వెళ్ళిరావలసిందిగా ఆజ్ఞాపించాడు. కంసుని లాటి నియంత రాజ్యంలోనే, తమ సాధుత్వాన్ని తమలో ఇముడ్చుకోని జీపిస్తున్న ఎందరో శ్రీకృష్ణ భక్తులలో అక్రూరుడు ఒకడు. అక్రూరుడు శ్రీకృష్ణుని దైవంగా భావించే కష్ట భక్తుడు

అంతేకాదు కంసుడు తన ప్రణాళిక అంతా తేటకెల్లంగా చెప్పాడు

సీ॥ “ఆ రామ కేశవులంతరించిన, వసుదేవ
ముఖ్యులజంపి, తెగువ, మెరసి,
వృష్ణి, భోజ దశార్థ వీరుల దెగబార్చి,
ముదుకడు, రాజ్యకాముకుడు, ఖలుడు,
నగు “సుగ్రసేను, మాయయ్య గీటణ
గించి, పిన తండ్రీ “దేవకు” బిలుకు మార్చి,
మరియు వైరుల సెల్ల మద్దించి, నే,
జరావంధ, నరక, బాణ, శంఖరాది

ల॥ సఖులతోడ భూమిచక్ర మేతెద! టామ్ము;
తెమ్ము వేగమ; వసుదేవసుకుల;
మఖము పేరు సెప్పి, మంత్రజేధము సేయ
వలయు! బెంప జనదు వై రిజనుల!”

అంటూ తన భవిష్యత్తు ఆలోచన, నియంతృత్వ ధోరణి, రాజ్యకాంక్ష సర్వం వెల్లడించాడు కంసుడు అక్రూరుడితో! ఆ సమయంలో అక్రూరుడు కేవలం ఒక "అసమర్థ పెద్ద" గానూ, తన రాజ్యంలో తనకు భయపడుతూ బ్రతికే ఒకానొక "బలహీన పేరునిగానూ" మాత్రమే కనిపించాడు కంసుని కళ్ళకు మనసుకు.

అక్రూరుడు కూడా కాదనలేదు. "నీవు పొమ్మంటే పోక తప్పకుండా: మానవులు తమకు రాబోయే పరిణామాలు పూహించకుండా ఏవో ఆలోచనలు చేస్తారు. ఈశ్వరేచ్ఛా జరిగితిరాలి, తప్పక వెళ్ళి వారిని పిల్చుకువస్తాను!" అని పైకి చెప్పి, లోలోపల ఈ అవకాశంతో తాను శ్రీకృష్ణుని కళ్యాణాచూచి, నోరారా స్తోత్రంచేసే అవకాశం లభించిందని అహ్లాదితంగా పోతాడా నీస్వహాయ భక్తుడు. కంసుని క్రూర ఆలోచన తెలిసే తనని మరణానికి అభిముఖంగా పిలవటానికి వచ్చాడీ అక్రూరుడని శ్రీకృష్ణుడు తనని నిరాదరిస్తాడో లేక-ఎందరో రాక్షసులను సంహరించిన ఆ మహానుభావుడు కంసవధకు రంగంసిద్ధమైందని ఆనందించి, తన వెంట వస్తాడోనని డోలాండోళిత మానసుడౌతూనే బయల్దేరుతాడు అక్రూరుడు శ్రీమన్నారాయణ ధ్యానంచేస్తూ రథంలో.

ఇక్కడ బృందావనంలో గుఱ్ఱం రూపం ధరించి "కేశి"ని సంహరిస్తాడు శ్రీకృష్ణుడు. వ్యోమాసురుని సంహరిస్తాడు బలరాముడు ఆ సమయంలో దేవతలు పుష్పవృష్టికురిపిస్తారు. వారదుడు స్వయంగా అక్కడికివచ్చి శ్రీకృష్ణుని స్తోత్రంచేసి-ఇక ముందు ముందు భూభారం తగ్గించే పాత్ర వహించవలసిందిగా హెచ్చరిక చేసి వెళతాడు ఆ సరికి యావద్రాజ్యానికి, శ్రీకృష్ణ బలరాముల జన్మపుత్రాంతాలు తీటతెల్లంగా తెలిసిపోయాయి! అక్రూరుడు బృందావనంవచ్చి, నందగోపాలురచేత స్వాగత సత్కారాలు అంది తాను వచ్చిన వని చెబుతాడు! శ్రీకృష్ణునితో! శ్రీకృష్ణుడు వచ్చి నందగోపాలురందరితో, ధనుర్వాగతి చూడటానికి "వన్ను" కట్టడానికి అందరూ తమ తమ వాహన-యానాలతో సిద్ధం కమ్మని ఆజ్ఞ ఇచ్చి, తాను, బలరాముడు అక్రూరుని వెంట మధురా నగరానికి ప్రయాణం అవుతారు. అమాయకులు, మూఢ భక్తులు అయిన గోపికా స్త్రీ లందరూ,

మ! హరినవ్వుల్, హరిమాటలున్, హరి
 మనోజ్ఞాలావముల్ లీలలున్,
 హరివేడ్కలే, హరి మన్ననల్, హరి
 కరాజ్జాలంబనాహ్వనములు!
 హరిణిలోచన లందఱున్, దలచు
 పాయం, బెట్లోకో యంచు
 నెరియన్ ముచ్చటలాడి రంతగములై!
 యేకాంత గేహంబులన్

అంటూ విలపిస్తారు. శ్రీకృష్ణుడు వారందరినీ వూరడించి. తన జన్మ
 కర్తవ్యానికి తొలి అవనికగా భాసించిన బృందావన సౌందర్య సీమలనూ,
 విష్ణులంక భక్త హృదయాలను తరింపజేసి, మధురావనగరంవేపు, కంప
 వధకు, ఒక నియంత అంతానికి అభిముఖంగా, ఒకానొక రాజకీయ సుస్థిర
 రాజ్య స్థాపనకు నాందిగా, యవ్వన దశలోని తన అజేయ వరాక్రమాన్ని
 ఋజువుపరచే రంగస్థలిగా ధనుర్మాస మండపానికి వేరువ అవుతూ, ప్రేవల్తై
 గొల్లవాని, గొల్లకావరి స్థాయినుండి మధురానగర అతి నాగర యువకునిగా
 రాజ్యవారసునిగా బయల్దేరాడు రెండవ ఘట్టంలోనికి!

అక్రూరుడు బలరామ కృష్ణులను కూర్చోబెట్టుకుని యమునానది దాటించాడు
 రథం అక్కడ సంధ్యవార్షి వస్తాననిచెప్పి, యమునలో దిగి ముఖం
 కాళ్ళు చేతులు కడుక్కుంటూ ఆ యమునానదీ జలాల్లో ముందుగా సర్వ భూ
 భారాన్ని మోస్తూ, అనంతకోడి మడిమయ పదగలతో అలరారుతున్న అది
 శేమని దర్శించాడు ఆ అదిశేమని తల్పంమీద శంఖచక్ర గదాధరుడై, లక్ష్మీ
 సమేతుడై, తన దరహాసంతో సర్వజగాలను రక్షిస్తున్న శ్రీమన్నారాయణ
 మూర్తినిచూశాడు ఆ మూర్తి ఎవరోకాదు సాక్షాత్తు శ్రీకృష్ణుడే! శక్తరసాబుతో
 దూరంగా నిలిచివున్న రథంచేపు చూశాడు అక్రూరుడు. రథంలో శ్రీకృష్ణ
 బలరామములు కూర్చునివుండటం స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది

అక్రూరుడు భక్తితో తలమునకలై బోయాడు! బోతన మహాకవి
 ఇక్కడ అక్రూరుని పాత్రలోనికి వరకాయ ప్రవేశం చేశాడు గద్యంలో మహా
 ద్భుత “శ్రీమన్నారాయణ దండకం” చేశాడు చివరగా.

మ॥ కలలంబోలేశి పుత్రమిత్ర వనితాగా రాది సంయోగమున్,
జలవాంఛారతి నెండమావులకు, నాసక సేయు చందంబునన్,
దలతున్, రుచనాములంచుమూడుడః వృథాతత్వజ్ఞుడన్; నాకు, నీ
విలసత్పాద యుగంబుజాపిః కరుణన్ వీక్షింపు లక్ష్మీపతి”

అంటూ, ఏ ఆడ, మగ, బాలవృద్ధులయినాసరే మనసారా తేలికగా
వలికి కొలవగల వద్యంచెప్పి, తన మనోవాంఛ తెలిపాడు అక్రూరుడు. తర్వాత
యమునాజలంలోని శ్రీకృష్ణుని మూర్తికి నమస్కరించి మరల రథం అధిరో
హించాడు అక్రూరుడు.

ఈనాడూ మనంచూస్తున్న ఎందరో నియంతల కొలువుల్లో, హృదయం
నిండా భక్తి, పైకి కనబరచలేని నిస్సహాయత, కాలం కలిసేవచ్చేవరకు
సహనంహోంచే క్షమ, భగవంతునిపై అచంచల భక్తివిశ్వాసాలు కలిగివున్న
“అక్రూరు” లెందరో ఉన్నారు. వారు పైకి కనిపించరు అట్టహాసంగా
మౌనమునిపుంగవుల్లా కాలవ్రవాహం ముందు గడ్డిపోచల్లా విస్త్రమంగా తల
వంచి ఉంటారు! కంసునిలాటి ఈనాటి వదవీ వ్యామోహ వియంతలూ, ఆ
అక్రూరులను ఓ మునుషులుగాకూడా గుర్తించరు లెక్క పెట్టరు. కానీ
నియంతలు అంతరిస్తారు. అక్రూరులు నిలిచిపోతారు చిరంజీవులుగా యుగాల
వర్యంతం భక్తుల భగవంతుని హృదయాలలో!

మధురానగరం చేరగానే, తన ఇంటికి అతిథిగా రావలసిందిగా శ్రీకృష్ణ
బలరాములను ఆహ్వానిస్తాడు అక్రూరుడు. కంసవధ తర్వాత వస్తానని మాట
ఇస్తాడు శ్రీకృష్ణుడు

శ్రీకృష్ణ బలరాములు మధురానగర వీధులలో విలాసంగా విహరి
స్తున్నారు శ్రీకృష్ణుని చూచిన మధురాపుర సుందరీమణులు తమ తమ మేడల
మీదనుంచి ఇలా, అమటుకులున్నారు తన్నయ్యలై పోతన మహాకవి
హృదయాక్షరాల శిల్పంతో.

సీ॥ వీడటే! రక్కసి విగతజీవగ, జన్ము
 బాలు ద్రావిన, మేటి బొంకుండు,
 వీడటే! నందునివెలదికి, జగమెల్ల
 ముఖముందుజూపిన, ముద్దులాడు,
 వీడటే! మందలో వెన్నలు దొంగిలి
 దర్పించి మెక్కిన, దావరీడు!
 వీడటే! యెలయించి వ్రేతల మానంబు
 చూజలాడిన, లోకసుందరుండు!

తే॥ వీడు లేకున్న పురమటవీస్థలంబు
 వీని బొందని జన్మంబు విగతఫలము
 వీని బలుకని వచనంబు విహగరుతము
 వీని జూడని చూడ్కులు, వృథలు వృథలు

అట్లా మధురానగరి ఆకర్షితమౌతోంది భగవంతుడైన శ్రీకృష్ణనిపట్ల!

+ ○ +

“ఉ ప శ్లో కు డు”

రామాయణంలో ఆదికవి వాల్మీకి, “ఊర్మిళ” లాటి మహాపాథ్వి! ంక్ష్యుని ఇల్లాలు అయిన మహా వత్సిత, భర్త, ఆయన అన్నగారైన శ్రీరామునితో వనవాసంచేస్తూ వధ్నాలుగు సంవత్సరాలు పాధారణ సేవకుల సేవలు చేస్తుంటే, అంతఃపురంలో భర్తరాకను నిరీక్షిస్తూ యోగవిద్రలోకి జారిపోయి, చైతన్యరాహిత్యస్థితిలో జీవించిన ఒకానొక మహాఇల్లాలిని గురించి విషులంగా వ్రాయటం విస్మరించాడో, లేక పాతకుల ఊహకు ఆసాధ్యమ తల్లి చరిత్రను మనసుల్లో చిరంజీవత్వం ఆపాదించదలచాడే మనబోటి సామాన్యుల ఊహకు అందని విషయం.

అలాగే భాగవతంలో శ్రీకృష్ణ బలరాములు, కంసవధ నిమిత్తం, మధురా నగరంలో ప్రవేశించినది మొదలు, ఎన్నో విచిత్ర సంఘటనలు జరిగాయి తమకు మంచి వస్త్రాలు ఇమ్మని కోరగా, ఇవ్వక, గేలిచేసిన రజశుని, ముష్టి ఘాతంతో చంపుతాడు కృష్ణుడు. ఒక నాయకుడు శ్రీకృష్ణ బలరాములను చక్కని వస్త్రాభరణాలు భక్తితో నమర్చిస్తాడు అతడి పేరేమిటో భాగవతంలో లేదు. అతనికి శ్రీకృష్ణుడు తక్షణమే అనంతమైన సంపద ప్రసాదిస్తాడు. ఇక “త్రివక్ర” అనే కుబ్జ అనే స్త్రీ పాత్ర భాగవతంలో కనిపిస్తుంది. కంసునికి పరిమళ చందనాది లేపనాలు తీసుకొని అంతఃపురానికి వెళ్ళేఆగూని వికృత రూప అయిన “త్రివక్ర” అనే పేరు గల కుబ్జ (మరగుజ్జు, గూని, శరీరంతో వికృతరూపం ఆమెది) అంతఃపుర స్త్రీలకు చందనాది లేపనాలు పూయటంలో ప్రావీణ్యంగలది. ఆమెను చూచి శ్రీకృష్ణుడు.

క॥ ఎవ్వరిదానవు? లేపము లెవ్వరికిం గోరి కొనుచునేగెదు?

రెవ్వతె? మాకిమ్మిన్నియు! నివ్వటి లెదు చక్కనగుచు నీరజనేత్రి!

అంటాడు అందుకు కుబ్జ శ్రీకృష్ణుడు తన వికృతరూపాన్ని పరిహసిస్తున్నాడని లోలోపల బాధపడుతుంది అయినా ఆమె శ్రీకృష్ణునిపై అపారమైన భక్తి వుంది ప్రేమల్లేలో, బృందావనంలో గోపికలతో ఆతడు సలిపిన రాసకేళి వగైరాలన్ని మధురానగర స్త్రీలందరికీ తెలిసినట్లే ఆమెకు తెలుసు. శ్రీకృష్ణుని మనోహర రూపాన్ని ఆమె ఈక్షణంలో తనకళ్లెదుట చూస్తోంది

అందుకే కాస్త నిమగ్నత - వినయము కలగలుపుగా

ఉ॥ చక్కని వాడ వాడు! సరసంబునొంపకు, మెల్లవారికిన్
జక్కందనంబు లెక్కడివి? చారుశరీర! “త్రివక్ర” యండ్రు. నే
నిక్కము! కంసుదాసినీ! వినిర్మలలేపన విద్యదాన, నన్
మిక్కిలి రాజుమెచ్చు! దగ మీరు విలేపనముల్ ధరింపరే!

క॥ గొల్లలకున్నగంబళ్లును, జెల్లునుగట్టంగ, గజకు చీరలు నింటే,
మెల్లనే లాడెదొయుల్లంబున! నడుగనిట్లు నుచితమే మీటన్?”

అంటుంది. అందుకు కృష్ణుని చిరు నవ్వు సమ్మోహనాస్త్రంగా జవాబివ్వగా, ఆమె అచందన పరిమళ లేపనములు శ్రీకృష్ణునికి మనస్ఫూర్తిగా సమర్పిస్తుంది అని గ్రహించి, కృష్ణుడామెను తన పాదం ఆమె పాదం త్రొక్కివట్టి గడ్డం క్రింద చెయ్యివేసి ఆమెను లేవనెత్తడంతో, ఆమె మనోహరాకార అయిన శ్రీమూర్తిగా మారిపోతుంది! తనకు మనోహరమైన రూపలావణ్యాలనూ, యవ్వనాన్ని ప్రసాదించిన శ్రీకృష్ణుని ఆమె హృదయంలో తన భర్తగా, దైవంగా భావిస్తుంది అందుకే శ్రీకృష్ణుడామెను ఏదైనా వరం కోరుకోమని అడిగినప్పుడు

కృ. వేం చేయమునా యింటికి! పంపశరాకార! “అని కాంక్ష కోరుకుంటుంది. ఆమె కోరిన కోరికలోని అంతరార్థం శ్రీకృష్ణునికి అవగతమై కంసవధ తర్వాత నీ ఇంటికి వస్తానని మాట ఇస్తాడు. ఆమె శ్రీకృష్ణునిరాక కోసం క్షణమొక యుగంగా నిరీక్షిస్తుంటుంది శ్రీకృష్ణుడు కంసవధ, దేవకి వసుదేవులను చెరసాలనుండి విడిపించటం, తన తాత ఉగ్రసేనునికి రాజ్యం ఇవ్వటం, తన గురువు “సాందీపని” వారి మరణించిన కొడుకును వెదకి తేవటం, బృందావనంలోని గోపికలకు తాను వారిని మరచలేదనీ, మరువనని-సందేశం పంపటంలాటి రావకార్యాలన్నీ పూర్తిచేసిన తర్వాత, తాను మాటఇచ్చిన కృష్ణ ఇంటికి, ఉద్దవుని వెంటబెట్టుకుని వెళతాడు శ్రీకృష్ణుడు. ఆ సమయ కృష్ణ శ్రీకృష్ణుని రూపం, నామం ఎన్ని కోట్లు జనం, ధ్యానంచేసి వుంటుందో, ఆమె హృదయానికి. ఆ దైవానికి తెలుస్తుంది. సామాన్య మానవులకు అంతుపట్టనిదా తపస్సు! అంచేత చాలామంది వెక్కిరింతగా,

మృ. సనకాదుల్ తలపోసి కావని విభున్, సర్వప్రభున్, దుర్గభున్,
మనుచానిచ్చిన, యంగరాగ, సుకృతామోదంబునన్! గూడియున్
“ఘనవిర్వాణ విభూతియిమ్మనక యాకంజాక్షి, యే బాయఁ బా
ల ననుం, గొన్నిదినంబులంగభవ లీలందేల్పువే!”నాపుడున్!

కృ. ఏ వేదంబులుగానని, దేవోత్తముఁగాంచి,

ముక్తి తెరువదుగక, రా

జీవేక్షణ రతి యడిగెను, భావింపఁదదీయ

కర్మ వలమెట్లదియో!”

అనుకుంటారు హేళనగా! భౌతికంగా ఆలోచిస్తే, ఆమె కోరిన కోర్కె హేళనగానే వుంటుంది కానీ, ఆధ్యాత్మికంగా ఆలోచిస్తే, కృష్ణునితో ఆమె సలిపిన “రతి” శ్రీకృష్ణుడామెకు ఇచ్చిన రతి ఆధ్యాత్మికానందంలోని తురీయావస్థనకు దాదాపు “బ్రహ్మరతి” అని అర్థంవేసుకోవచ్చును. అలాగే శ్రీకృష్ణుడు కూడా ఆమెకు ప్రసాదించిన సౌఖ్యంలోని సర్వ కళలూ

❖ జాతియుఁగాలముం, గళయు, సత్యము, దేశము, భావవేష్టలున్,
ధాతువుఁబ్రాయమున్, గుణముఁ దద్దశయున్, హృదయంబు,
జుడ్డియున్,
బ్రీతి, విశేషముందెలిసి; పెక్కు విధంబుల దొయ్యలిన్, మనో
జాత, సుఖంబులన్దనిపె, శౌరి! వధూహృదయాప హరియ్యె!”

కామకేశిలోని సర్వరసాల పమ్మేళనమేగాక, మూలాధారం నుండి సహస్రారం వరకూ గల ధ్యానయోగ ప్రక్రియలోని “కామకేశితరంగితాః” అనే లలితా సహస్రనామ స్తోత్రంలోని నామాన్ని, అనుసరించిన వైఖరి అది! అది మహా యోగులు తెలుసుకొని అనుభవించి, ఆనందించే రతి!

తాను కురూపిననీ, తాను ఏ పురుషునీ ఆకర్షించలేననీ, తనలోపురుషుని ఆకర్షించే ఏ అందచందాలూ లేవనీ కుమిలి పోతున్న కుబ్జ, శ్రీకృష్ణుని కర స్పర్శతో సుమనోహర కోమలాంగియై, ఆ విశ్వవృష్టిస్థితిలయ కర్త అయిన ప్రభువులో ఐక్యం అయి తనని తాను ఆత్మార్పణ చేసుకున్న మట్టం అది! తర్వాత శ్రీకృష్ణుడు వెళ్ళిపోయాడు. ఇక కుబ్జ పాత్రతో ఆయనకూ, భాగవతానికి కూడా అవసరం తీరిపోయింది కానీ ఆ కుబ్జకు కలిగిన కుమారుడు “ఉపశ్లోకుడు” ఇతడి పేరూ భాగవతంలో ప్రముఖంగా కవిపించడు శ్రీకృష్ణుని మనపా, వాచా, కర్మణా ఐక్యం అయిన కుబ్జకు, శ్రీకృష్ణుడు ఆమెకు ప్రసాదించిన “బ్రహ్మరతి” ద్వారా కల్గిన ఈ ఉపశ్లోకుడు- భాగవతంలో ప్రముఖపాత్రధారి, మాత్రధారి, కనిసం వదే వదే కవిపించే పాత్ర కాక పోయినా, మహా యోగుల పరపన స్థానం సంపాదించగలిగిన మహాయోగి

అయ్యాదు శ్రీకృష్ణుని వంశ వర్ణన చేస్తూ, భాగవతంలో ఆయన పదహారు వేలమంది భార్యల ద్వారా (నరకాసురవధానంతరం, నరకుడు చెరబట్టిన స్త్రీ లందరినీ అనాథలను చేయక, తాను చేబట్టి, తన భార్యలుగా సంఘంలో గౌరవం, ఉనికి, రక్షణ కల్పించిన మహనీయుడు దైవం- శ్రీకృష్ణుడు) కన్న బిడ్డలు - ఒక్కొక్క భార్యకు వది మంది చొప్పున పదహారువేలు X వది మంది పదహారు లక్షల మంది కొడుకులు. వీరు గాక రుక్మిణి, సత్యభామ జాంబవతి, లక్ష్మణి, మొదలైన అష్టభార్యలకూ! ఒక్కొక్కరికి వది మంది పుత్రులు పుట్టగా ఇంత మందిలోనూ పద్దెనిమిది మంది (18) మంది పుత్రులు మాత్రం కాస్తంత పేరులోకివచ్చారు. వారు, “ప్రద్యుమ్నుడు, అనిరుద్ధుడు, దీప్తి మతుడు, భానుడు, సాంబుడు, మిత్రుడు, బృహద్వానుడు, మిత్రవిందుడు వృసుడు, అరుణుడు, పుష్కరుడు, దేవలాహుడు, శృతదేవుడు, సునందనుడు, చిత్రభానుడు, వహుధుడు, కవి, న్యగోధుడు,” అనేపేర్లు గలివారు. వీరిలోను ఉపావరిణయం వలన “అనిరుద్ధుడు” ప్రభావతీ ప్రదునిమ్మ అనే చిరు చరిత్రతో “ప్రద్యుమ్నుడు” శ్రీకృష్ణునిలానే ఒక కన్యను అపహరించబోయి, దుర్యోధనాధులచేత చెరబట్టబడి - శ్రీకృష్ణుని చేత విడిపింపబడిన “సాంబుడు” లాటివారి కొంత చరిత్ర సృష్టించారు తర్వాత యాదవ వంశం తనని తాను ముసలంతో నాశనం చేసుకున్న సమయంలో ఈ శ్రీకృష్ణుని కొడుకులూ, తామరతంవరగా పెరిగిన వారి వారి కొడుకులు మనుమలూ- పేర్ల లోనెకి కూడా రాలేదు.

అయితే కష్ట కొడుకైన ఉపశ్లోకుడు, తల్లి భక్తి రక్తి, తండ్రి శ్రీకృష్ణుని అధ్యాత్మిక శక్తి ముక్తి - పుణికిపచ్చుకున్న వాడు! తల్లి శ్రీకృష్ణ తత్వాన్ని జీర్ణింప జేసుకున్నదై - ఆమె గర్భంలో పెరిగిన ఉపశ్లోకుడు- శ్రీవైష్ణవ తత్వాన్నే తనలో జీర్ణింప జేసుకున్నాడు తన తండ్రి అయిన శ్రీకృష్ణుని రాజకీయ, సామాజిక గౌరవాలలో అతడేనాదూపాలు పంచుకోవాలను కోలేడు. ఆ వైదికగురగౌరవాలనూ, అంతఃపురాలనూ కోరనూలేదు అతడు తండ్రి అయిన శ్రీ కృష్ణుని పరచారపెందాలే తన సర్వస్వంగా భావించాడు. ఎందుకో మహానియులకు గురు బోధ చేసిన మహద్గురువు - వారదమహర్షికి

శిష్యుడైనాడు అఖండ దివ్యజ్ఞాన బోధాత్ముడైనాడు. ఆ కాలంలో నేదాలు ఉపనిషత్తులు, నేదాంతమూ స్త్రీలకూ, సామాన్య జనులకూ అందుబాటులో లేదు. అర్థమయ్యేది కాదు అంచేత స్త్రీలకూ శూద్రులకూ, సామాన్య మానవులందరికీ అర్థమయ్యేరీతితో, ఒక్కసారి స్మరణ చేసినంత మాత్రాన ముక్తి లభించే విధంగా, స్త్రీ, శూద్ర, దాస, దాసీ జనాలకు సైతం మోక్షం ప్రసాదించే తీరులో “సాత్వత తంత్రము” అనే పేరుతో “పైష్ఠవ స్మృతి, రచించాడు! అంటే ఏమీ తెలియని విద్యరాని స్త్రీలు, శరీరకష్టంతో జీవితాలు జీవితాంతం వెళ్ళ బుచ్చి, మోక్షమార్గ ఆసక్తి వున్నా, సాధనకు, ధ్యానానికి, పూజకూ, జప తపాలకూ వీలుకాని కష్ట జీవులు, అక్షరాస్యులుగాని పురుషులూ, సామాన్యులూ, అందరూ ఆ “సాత్వత తంత్రము” ను స్మరించిన మాత్రాన” విన్న మాత్రాన ముక్తికి మోక్షానికి అర్హులయ్యే విధంగా ఆ “పైష్ఠవస్మృతిని” రూపొందించాడు ఉపశ్లోకుడు! ఒక కురూపి అయిన దాసీ పుత్రుడు!

ఇప్పుడోలోచించండి! కుబ్జ కోరిన కోరిక తుచ్చమైనదా?

కుబ్జ పుత్రుడైన ఉపశ్లోకుడు - శ్రీకృష్ణుని చట్టవరమైన భార్య అందరి కొడుకులకంటే - వివిషయంలో తక్కువవాడు? నిజానికి వాళ్ళందరి కంటే మహోత్తముడు! మహోత్తుడు! చిరంజీవి! మహాయోగి. అయితే ఈ ఉపశ్లోకుని చరిత్రగానీ-ఉపశ్లోకుని గొప్పదనంగానీ భాగవతంలో మరెక్కడా వర్ణించబడలేదు రామాయణంలోని ఉర్భిశ పాత్రలానే మహనీయులెవ్వడూ విపురుగపి్పిన నివృల్లా, ఆశాశంలో దూధాన ప్రకాశించే నక్షత్రాల్లా వుంటారు అలాటి మహనీయుడు కుబ్జ - శ్రీకృష్ణుని కుమారుడు ఉపశ్లోకుడు.

కంస, కాలయవనులవధ

ద్వారకానగర నిర్మాణం

శ్రీకృష్ణ బలరాములిద్దరూ ధనుశ్శాలకువెళ్ళి, అక్కడ వీరులు మాత్రమే ఎత్తవచ్చునని చెప్పబడే ఒక బ్రహ్మాండమైన విల్లును శ్రీకృష్ణుడు అవలీలగా ఎత్తి విరచివేస్తాడు ధనుశ్శాల కావలివారు అడ్డగించగా వారందరినీ తన ముష్టిపూతాలతో చంపుతాడు. మధురానగరంలోకి శ్రీకృష్ణుడు ప్రవేశించింది మొదలు ఈ విల్లు విరచటంవరకూ జరిగిన విశేషాలన్ని వింటూనే వున్నాడు కంసుడు. ఈలోగా రాత్రి అయ్యింది

అ! “కళలుగలుగుగాక, కమలతోడగుగాక,
శివుని మోశిమీద జేరుగాక,
నన్య నౌల్లఁదపనుడైన మత్పతి” యని
సాధ్విభంగి, కమలజాతి మొగిడె:

ఇక రాత్రి కంసునికి భయంతో నిద్రవట్టలేదు. మృత్యువు రాబోయే ముందు కలుగుతాయని పెద్దలు చెప్పే అవశకునాలు, అవభంకాలు అన్నీ అతనికి కనబడటం మొదలయినాయి తెల్లవారింది. మల్లయుద్ధ రంగస్థలం సిద్ధమయింది కంసుని కొలువులో, శ్రీకృష్ణ బలరాములు తమతోటి గోపాలకులు వెంటరాగా రంగస్థలంవైపు వచ్చారు. రంగస్థల బహిర్ ద్వారం వద్ద “కువలయా పీఠన” మనే కొండలాటి మత్తగజాన్ని, కంసుని అజ్ఞ ప్రకారం శ్రీకృష్ణుని మీదకు ఉసిగొల్పాడు మావటివాడు అవధ గమనించిన శ్రీకృష్ణుడు క్షణకాలంలో కొదమసింగంలామారి, ఆ ఏనుగును మర్దించినపి పెద్ద పెద్ద దూలాలలాటి ఆ ఏనుగు తెల్లని దంతాలను పెరకి వేశాడు ఆరెండు దంతాలను ఇద్దరూ భుజంమీద పెట్టుకుని రంగస్థలం వద్దకు వచ్చారు. సింహ సవం మీదవున్న కంసుడా ఇద్దరినీ ఆ రూపంలోచూచి నిర్విర్యునిలా నిర్హింక బోయాడు లోలోపల.

చామారక ముష్టికులనే ఆ మల్లులిద్దరూ పోతపోసిన ఉక్కు విగ్రహాల్లా వున్నారు. శ్రీకృష్ణ బలరాములు అటు బాంబంవదలి, ఇటు యవ్యసారంభ

దశలోపున్న యువకుల్లా వున్నారు. మధురానగర ప్రజలకు, మల్లయుద్ధం చూడవచ్చిన దేశదేశాల ప్రజలకు, కంసుని ఈ దురాగతం చాలా అన్యాయంగా తోచింది. లోలోపల కంసుని శాపనారాలు పెట్టారు.

ఈలోగా చాణూరకుని శ్రీకృష్ణుడు, ముష్టికుని బలరాముడు మల్లయుద్ధంలో ఓడించి చంపేశారు! ఆ విచిత్రంచూచిన సభాసదులయిన ఇతర రాజులు, ప్రజలు శ్రీకృష్ణ బలరాములను స్తోత్రంచేశాడు కంసుడు తప్ప అందరూ మ్రొక్కారు ఇక తమకుకాలం సమీపించిందని తెలుసుకున్న కంసుడు

ఉ! వల్లవబాలురన్, నగరివాడికిన్ వెడలంగ ద్రొబ్బుడి:
గొల్లలముట్టి కోల్గొనుడు! క్రూరుని నందునిగట్టు దుర్వికిన్
దెల్లముగా గనేడు వసుదేవుని జంపుడు! తండ్రిగాడు, వీ
డెల్ల విధంబులన్ బరులకిప్పుడు! కావకు డుగ్రసేనునిన్!”

అంటూ తన క్రూరత్వం, చివరి అజ్ఞులు జారీ చేస్తున్నాడు శ్రీకృష్ణుడు గరుత్మంతుడు పామును వద్దినంత లాఘవంగా సింహాసనం మీద వున్న కంసుని మీదకు లంఘించాడు! చావుతెలివిలా కంసుడు కత్తి యుళిపెస్తూ యుద్ధంచేయబోయాడు కానీ శ్రీకృష్ణుని రూపం, ఆలోచన, శౌర్యం మరణ భయంతో ఆసరికే జీవన్మృతుడయివున్న కంసుడు, క్షణంలో విగతజీవుడై నేలమీద పడ్డాడు వాడి కళేబరాన్ని శ్రీకృష్ణుడు నేలమీద ఈడ్చుకుంటూతెచ్చి రంగస్థలం మధ్య పడేశాడు. వాడి అనుచరులయిన, నృగ్రోధుడు గహ్వరుడు మొదలైనవారంతా నానాయుధాలతో రాగా వారందరినీ బలరాముడు చంపాడు.

ఇట్లా కంసవధ జరగగానే దేవతలు పుష్పవృష్టి కురిపించగా నారదుడు తనవని పూర్తిఅయినట్లు సంతోషంతో

క! చేతుల దాశములొత్తుచు, జేతో మోదం
బుతోడసిగముడి వీడన్,

దాతరలాడుచు మింటను, గీతము

నారదుడువాడె “గృష్టా” యనుచున్!

ఇక శ్రీకృష్ణ బలరాములు దేవకి వసుదేవుల చెరవదిలించి వారిని మంచి మాటలతో సంతోషపెట్టారు. యయాతి, యధువు, (తన ముసలితనం స్వీకరించని కారణంగా) కిచ్చిన శాపం కారణంగా యదువంశస్థులు రాజ్యార్థత లేనివారనిచెప్పి శ్రీకృష్ణుడు తన తాతవరసఅయ్యే శాగ్రసేనునే మధుర సింహాసనంమీద అధిష్టించజేశాడు పెద్దరికంగా మిగతా బంధువులందరినీ వారి వారి స్థాయికి తగినట్లు తన మాటలతో సంతోషపెట్టాడు. అక్రూరుడు కోరిన విధంగా, అతని ఇంటికివెళ్ళి, ఆయన ఆతిథ్యం స్వీకరించి సంతోషపెట్టాడు. ఉద్దవునిద్వారా గోపికలకు మనసు స్థిమితం కలిగేలా మంచి మాటలచెప్పి పంపాడు. ఇలా కంసవద్ద తర్వాత శ్రీకృష్ణుడు దేవకి వసుదేవుల బిడ్డగా, రాజుగావిరాజుగా సిద్ధిపడి వారి వంశాచారం ప్రకారం కాశీకి వెళ్ళి “సాందీపని” అనే గురువువద్ద లోకరీతిగా విద్యాభ్యాసంచేసి తిరిగివచ్చారు శ్రీకృష్ణ బలరాములు. గురువుగారు కోరగా గురుదక్షిణగా ఆయన మృత కుమారుని మరల తెచ్చిఇచ్చి తన భగవంతుని మహిమ చూపాడు శ్రీకృష్ణుడు ఆ విప్రకుమారుడు సముద్రంలో స్నానంచేస్తుండగా మహామీనం ఒకటి ఆ కుర్రవాడిని వట్టుకుంది “పంచజనుడనే” రాక్షసుడా బాలుణ్ణిమింగాడు పంచ జనున్ని చంపాడు శ్రీకృష్ణుడు వాడి ఉదరంలో గొప్ప “శంఖం” వున్నది అదే “పాంచజన్యం”గా పేరుపొంది, శ్రీమహావిష్ణువుచేతి శంఖంగా మారింది కాలక్రమేణా!

విప్రబాలకుడు పంచజనున కడుపులో లేకపోవటంతో “పంయమనీ” పురమనే యమపురానికి వెళ్ళి, పాంచజన్య శంఖారావం చేరాడు శ్రీకృష్ణుడు. ఆ శంఖారావానికి ప్రశ్నిపడి యుముడు స్వయంగావచ్చి శ్రీకృష్ణ బలరాములను శ్రీమన్నారాయణుడు అదిశేషపుగా గుర్తించి, వాడుకోరిన విప్రబాలుని మరల ఇచ్చాడు. “సాందీపని”కి ఆ బాలుని గురుదక్షిణగా సమర్పించి, ఆయన దీవెనలొంది, మధురకు వచ్చారు బలరామకృష్ణులు.

ఈలోగా కంసుని భార్యలయిన “అస్తి” “ప్రాప్తి” అనే వారిద్దరూ తమకు శ్రీకృష్ణుని వలన వైధవ్యం ప్రాప్తించిందని. తమ తండ్రి అయిన “జనానంధుని” వద్దకువెళ్ళి విలపించారు. “మగధ” ఏలుతున్న జరాసంధుడు

అవరిమిత బలపరాక్రమాలుగల మల్లయోధుడు. గిరివజ్రపురం అతని రాజధాని. జరాసంధుని పుట్టుక విచిత్రంగా జరిగింది. బృహద్రథుడనేవాడు అజమీదుని వంశంవాడు. అతనికి బిడ్డలులేకపోగా మరో భార్యకు రెండు ఖండాలుగా ఒక శిశువు జన్మించాడు. అతల్లి ఆ శిశువును పొరవేయించింది కోట వెలుపల. “జర” అనే రాక్షసి అతని ఖండాంశు సందించగా శిశువు మామూలు శిశువులా మారాడు. జరచేత సంధింపబడిన ఆ బిడ్డ “జరాసంధుని” గా పేరుబడ్డాడు.

ఆ జరాసంధునికి, కాలయవనుడు వగైరా రాక్షసరాజులెందరో స్నేహితులు వారివద్ద కొన్ని వేల అక్షాహిణీల సేన వున్నది. జరాసంధుడు శ్రీకృష్ణునిమీదకు దండెత్తివచ్చాడు మొదటిమారుగా ఇరవై మూడు అక్షాహిణీల సేనతో! శ్రీకృష్ణుడు బలరామునితో, రాజకీయనీతిగా “వీణ్ణి ఇప్పుడే చంపితే, ఈ రాక్షససేనతో ముందుముందయినా బాధే! వీడిసేనను మాత్రం చంపుదాం!” అని చెబుతాడు. అలాగే సైన్యాన్నంతటినీ చంపేస్తారు. జరాసంధుడు తనను తరచుగా పారిపోయినట్లు నటిస్తాడు శ్రీకృష్ణుడు. జరాసంధుడు శ్రీకృష్ణుడు ఓడిపోయి పారిపోయాడని హేళనచేసి వెళ్ళిపోతాడు. అట్లా పదిహేడుమార్లు, కొన్ని వందల అక్షాహిణీ సేనలతో జరాసంధుడు రావటం, వాడిసేనను చంపి శ్రీకృష్ణుడు పారిపోవటంలాటి రాజకీయ చతురతతో, వాడి రాక్షసబలగాన్ని అంతవీ అంత మొందించాడు శ్రీకృష్ణుడు పదిహేడవసారి ఒక వేపు జరాసంధుడు, మరోవేపునుంచి కాలయవనుడు తమ తమ సైన్యాలతో మధురను చుట్టుముట్టగా, శ్రీకృష్ణుడు బలరామునితో ఆలోచించి-విశ్వకర్మను పిలిపించి, సముద్రమధ్యలో వన్నెండు యోజనాల పొడుగు వన్నెండు యోజనాల వెడల్పు గల దుర్గము ప్రదేశం సంపాదించి, దానిపై “ద్వారకా నగర” నిర్మాణంచేయ మని చెబుతాడు విశ్వకర్మ అత్యద్భుతంగా ఆనాటి ఇంజనీరింగ్ ఫీల్డ్ తో

ఆ: “వరుణ పురముకంటె, వానపుపురికంటె
ధనదువీకికంటె, దండధరుని
నగరికంటె, బ్రహ్మనగరంబుకంటె, బ్ర
హ్మము గాగ నొక్క పురముజేసె!”

ఏడెనిమిది అంతస్తుల ఆకాశహర్షాలతో, వికాలమైన వీధులతో, సుందరవన, జలాశయ, వాపీ, కూప తటాకాలతో, అత్యద్భుతంగా నిర్మించాడు విశ్వకర్మ ద్వారకానగరాన్ని (రామాయణంలో ఒకేరుడు నిర్మింపజేసిన లంకా నగరంలానే!) మరో మూడు రాత్రులలో మధురాపురి జనాలను, అంతఃపుర జనాలను బలరాముని వెంట యోగమాయ ప్రభావంతో ద్వారకా నగరానికి తరలించాడు శ్రీకృష్ణుడు. ఈ వారం రోజులుగా కోట వెలువలికి రాలేదు శ్రీకృష్ణుడు కాలయవనుడు శ్రీకృష్ణునికోసం ఎదురు చూస్తున్నాడు ఏడవ రోజు కోట ద్వారాలు తెరచుకొని శ్రీకృష్ణ బలరాములు వచ్చారు బలరాముడు సైన్యాన్నంతటినీ సహరించసాగాడు శ్రీకృష్ణుడు, కాలయవసునికి కసిపిస్తూ మాయమౌతు, అతనిని గిరి కాననల దారులు పట్టించాడు చివరగా ఒక గుహలో యోగసిద్ధిలో శ్రీకృష్ణధ్యాన సమాధిలో యుగాల పర్యంతం పడు కుని వున్న “ముచికుంద” మహాముని వద్దకు వెళ్ళి గుహలో ఓ మూలగా నిల్చున్నాడు శ్రీకృష్ణుడు కాలయవనుడు శ్రీకృష్ణుని తరుముతూ ఆ గుహ లోనికి వచ్చి నిద్రిస్తున్న వ్యక్తి శ్రీకృష్ణుడే అనుకొని, కాలితో తన్నాడు.

ఆ ముచికుంద మహాముని, ఇశ్వాకు వంశస్తుడైన “మాంధాత” కుమారుడు ఒకసారి దేవానుర యుద్ధంలో, దేవతలకు సాయపడిన ముచికుండునికి, దేవతలు వరం ఇస్తామనగా, తనకు మోక్షం కావాలంటాడు ముచికుండుడు. అయితే మరోవరం కోరుకోమనీ, మోక్షం తామివ్వలేమనీ అంటారు దేవతలు అందుకు ముచికుండుడు యోగసిద్ధి ప్రసాదించమని వేడుకుంటాడు దేవతలు ప్రసాదిస్తారు. శ్రీహరి ద్వాపరయుగంలో శ్రీకృష్ణుడుగా వచ్చి మోక్షమిస్తాడని చెబుతారు.

ఆ ముచికుండుడు, విద్రాభంగమై, కాలయవనుని వేపు చూడటంతో వాడు అగ్గడిరక్కడే నీరై పోయాడు! అతర్వాత శ్రీకృష్ణదాయనకు దర్శనం ఉచ్చాడు ముచికుండుడు శ్రీకృష్ణుని స్తోత్రంపేసి, ఆయన ఆజ్ఞతో, నరనారాయణ నివాసంపై న ఒడరించనం వేరుకొని తపోనిష్ఠలోకి వెళతాడు కాలయవనుని పీఠాదిలించిన శ్రీకృష్ణుడు, మరల జరాసంధునికి కూడా అలాగే పడిరిస్తూ మధురదాపురంగం “ప్రవర్షణ గిరి” అనే పర్యంతం వద్దకు వెచ్చి,

తాను పర్వతం ఎక్కుతున్నట్లు నటిస్తాడు. జరాసంధుడా పర్వతం చుట్టూరా మంటలు వేయించి, శ్రీకృష్ణ బలరామాలు మరణించి వుంటారని, మరలి పోతాడు శ్రీకృష్ణ బలరాములు క్షేమముగా ద్వారకానగరం చేరుకుంటారు. అసరికి, ధృతరాష్ట్రుని కొలువులో, కుంతి, పాండవుల కష్టాలు పరాకాష్ఠ చేరుకుని వుంటాయి. పాండవుల యోగక్షేమాలు తెలుసుకుని, ధృతరాష్ట్రునికి హితవు చెప్పిరమ్మని ఉద్దవుని, అక్రూరుని పంపిస్తాడు శ్రీకృష్ణుడు హస్తినాపురానికి అక్రూరుని హితవు వినకుండా “దైవం ఎలా చేస్తే అలా జరుగుతుందని” దాటవేస్తాడు ధృతరాష్ట్రుడు కుంతీదేవి, తన, పాండవుల కష్టాలు కృష్ణునికి విన్నవించమని అక్రూరుని కోరుతుంది.

రాజకీయంగా శ్రీకృష్ణుడిలా ద్వారకా నగరంలో స్థిరపడి, దుష్టశిక్షణ, శిష్టరక్షణభారం వహించాడు.

రు క్కి శీ క ల్యాణం

విదర్భదేశానికి రాజధాని అయిన కుండిన నగరాధీశుడు “భీష్మకుడు” అనే రాజు ఆయనకు రుక్మి, రుక్మిరథ, రుక్మబాహు, రుక్మకేశ, రుక్మమాలి అనే ఐదుగురు కుమారులు, అఖరుగా ఒక కుమార్తె “రుక్మిణి” అనే బిడ్డలున్నారు. భీష్మకుడు, అతని భార్య విష్ణుభక్తులు కాని ఆయన బిడ్డల పెద్దవాడైన “రుక్మి”కి శ్రీకృష్ణ ద్వేషం! ఆకారణ వైరం. వేది వంశజుడైన “శిశుపాలునికి” తన చెల్లెలు రుక్మిణినిచ్చి వివాహం చెయ్యాలని రుక్మి సంకల్పం చేడి, సాశ్వ, మాగధ రాజులందరూ స్నేహితులు. శిశుపాల, దంతవక్త్ర, జరాసంధుడు మొదలైన వారంతా రుక్మికి సన్నిహితులు. భీష్మకునికి ఆయన భార్యకు పెద్దకొడుకు ఈ ఊహ నచ్చకపోయినా, అతనికి అడ్డుచెప్పగల ధైర్యం లేక చూస్తూ పూరుకున్నారు

భాగవతంలో రుక్మిణీ కల్యాణ ఘట్టం అత్యంత ప్రశస్త మైనది ఈ ఘట్టం నిత్యపాఠాయణం చేస్తారు. శ్రీవైష్ణవుల తుటుంబాలలోని చాలా మంది స్త్రీలు వివాహాలు కానికన్యలకు వివాహాలకు ఆటంకాలు వస్తున్న కన్యలకు ఈ రుక్మిణీ కల్యాణ ఘట్టం వలనై రోజులు (మండలం రోజులు) పారాయణం చేయిస్తుంటారు. తప్పక, త్వరలో చక్కటి సంబంధం కుదురుతుందనే దైవపదమైన ప్రగాఢ విశ్వాసంతో, అలాగే శ్రీకృష్ణుని కోరి, వరించి, తన ప్రేమ సందేశం ఆయనకు పంపి, తనను వివాహం అడే ఉపాయం తెలిపిన పౌరాణిక ప్రథమ మహిళ రుక్మిణీ అత్యంత సౌందర్యవతి, శ్రీకృష్ణ భక్తురాలు అయిన రుక్మిణీ తన ఆత్మార్పణతో శ్రీకృష్ణుని వట్టమహిషి అయి, శ్రీలక్ష్మిగా కీర్తి, పూజలు అందుకుంది అయితే ఆమె శ్రీకృష్ణుని కోరి వరించి. ఆ స్వామి సాన్నిధ్యంలో “సుగుణ భక్తురాలిగా (రామాయణంలోని లక్ష్మణునిలా) నిలిచిపోయి, ఆయన హృదయంలో కర్పూరంలా కరిగి పోయింది తన భక్తితో, ప్రేమతో; ఆమెను పెళ్లాడిన తర్వాత, వరుసగా శ్రీకృష్ణుడు మరో ఏడుగురు కన్యలను వివాహమాడాడు సాంప్రదాయానుసారం వారందరూ “అష్టభార్యలు” గా ప్రసిద్ధిపొందారు. నరకాసురచధ తర్వాత పదహారు వేల మంది రాజ కన్యలను నరకాసురుని చెరనుండి వదిలించి, వారందరినీ తానే వివాహం చేసుకొని “దక్షిణ నాయకుడి” గా ప్రసిద్ధిపొంది, అందరికి అన్ని రూపాలతో ప్రణయలీలలు సాగించిన మాయామామజ్జ విగ్రహుడాయన.

కానీ రుక్మిణీదేవి ఆయన ఈ వివాహాలకు గానీ, ప్రణయాలకుగానీ, ఏ క్షణంలోనూ అడ్డు చెప్పలేదు తన వ్యక్తిత్వాన్ని, తన భక్తిని తన ప్రణయాన్ని ఆయన పాదాల క్రింద ఆత్మార్పణగా వరచిన అనన్య భక్తురాలామె తన సర్వ జీవితాన్ని శ్రీకృష్ణ భక్తికి “పణంగా” ఒడ్డిన మహాసాధ్వి రుక్మిణీ.

రుక్మిణీ పుట్టినది మొదలు భీష్మకుని ఇల్లు లక్ష్మి నిలయంలా వెలిగి పోసాగింది: రుక్మిణీ తండ్రీ ఇంటికి వచ్చిపెళ్లై కొందరు బంధువులు అత్తీ యులు, అతిథులు అయిన పెద్దలవ్వారా శ్రీకృష్ణుని బాల్యలీలలు, చరాక్రమం దైవత్వం, కంసవధ, ద్వారకానగర విరూపాక్ష, అజేయ యాదవసామ్రాజ్య

స్థాపనలాటి కథలెన్నో వింటున్నది బాల్యంనుంచి. ఆమె హృదయం శ్రీకృష్ణ రూపం, శ్రీకృష్ణనామం, శ్రీకృష్ణ పాదారవిందములమీద ఆత్మార్పణ భావాలతో నిండిపోయింది. శ్రీకృష్ణడుకూడా ఆమె రూపలావణ్య, భక్తి విశేషాలు, తెలుసుకొని ఆమెను తాను ఇల్లాలుగా హిందాలని భావిస్తున్నాడు. ఈ సమయంలో రుక్మి, రుక్మిణిని శిశుపాలునికిచ్చి వివాహం చేయతల పెట్టి, వివాహ సన్నాహాలు కూడా పూర్తి చేయించాడు తన స్నేహితులైన, జరాసంధి, సాశ్వ, వేది, దంతవక్త్ర వగైరా వ్రముఖులందరినీ సగౌరవంతో ఆహ్వానించి వారందరికీ ఘనంగా విడిది ఏర్పాటుచేయించాడు. భీష్మకడు కొడుకు మాట కాదనలేక పెళ్ళి ఏర్పాటు చేయించాడు. రుక్మిణి, “అగ్ని న్యోతనుడు” అనే తమ పురోహిత వంశంలోని ఒక వృద్ధబ్రాహ్మణుని రహస్యంగా పిలిపించి, ఆయనచేత తన ప్రేమ సందేశాన్ని శ్రీకృష్ణునికి చెప్పమని రహస్యంగా పంపింది ద్వారకకు. అగ్నిద్యోతనుని, శ్రీకృష్ణడు ఘనంగా సత్కరించి, వచ్చిన వని ఏమిటని అడిగాడు రుక్మిణీదేవీ గుణశీల, వయోరూప భక్తి విశేషాలు వర్ణించి.

ఉ॥ ఆ ఎలనాగనీకు తగు, నంగనకున్ దగుదీవు. మాయుపా
ధ్యాయుల. యాన! పెండ్లి యగు! దప్పదు! జాడ్యములేల! నీవు నీ
తోయమువారి గూడుకొని, తోయరు హసన దెత్తుగాని, వి
చ్చేయము, శత్రులన్ మఱుము సేయుము! సేయుము శోభనంబిలన్!”
అని చెప్పేకాడు. రుక్మిణి సందేశం అమోఘమైనది

సీ॥ ప్రాజేశః నీమంజుభాషలు వినజేని,
కర్ణ రంధ్రజుల కలిమియేల;
పురుషరత్నమ! నీవు భోగింపగాలేని,
తనులతవలని సౌందర్యమేల;
భుషనమోహన! నినుబొడగానగాలేని,
చక్షురింద్రయముల సత్త్వమేల;
దయిత! నీయధరామృతం బానగాలేని,
జిహ్వకు ఫలరస సిద్ధియేల;

అ॥ నీర జాతనయనః నీవవమాలికా
 గంధమబ్బలేని, ప్రహణమేలః
 ధన్యచరితః నీకు దాస్యంబు సేయని
 జన్మమేలః యెన్ని జన్మములకుః

అంటూ శ్రీకృష్ణునికి అత్మార్పణ చేసుకుని, తనని వివాహసమయంలో తమ పాంప్రదాయానుసారం అంతఃపురం నుండి రాచనగరు వెలువలగల గారిదేవి అలయానికి పూజకోసం తెస్తారనీ ఆ సమయం, అను వైనదని సూచిస్తూ

ఉ॥ అంకిలి సెప్పలేదు! చతురంగ బలంబుల దోడినెల్లి, యో
 వంకజనాభ! నీవు శిశుపాల జరాసుతులన్ జయించి, నా
 వంకకువచ్చి, రాక్షస వివాహమునన్, భవదీయ శౌర్య, మే,
 యుకువజేసి, కృష్ణ! పురుషోత్తమ, చేకొని హిమ్ము వచ్చెదన్!”

అని ఉపాయం చెప్పింది రుక్మిణీదేవి! ఆ సమయంలో అయితే ఆమె చుట్టూరా అంతఃపుర స్త్రీలు, పెద్ద ముత్తై యిదువలు, చరి చారికలు మాత్రమే వుంటారు ఒక వేళ ఆ వేడుక చూడవచ్చిన ఇతర రాకుమారులైనా సరదాగా వియ్యాలవారిగా వస్తారేగానీ శస్త్రాస్త్రధరులై యుద్ధసన్నద్ధులైరారు.

శ్రీకృష్ణుడు సంకోషించి, అగ్నిద్యోతనునికి తప్పక తాను వస్తానని మాట ఇచ్చి, సాదరంగా వీడ్కోలిచ్చి పంపుతాడు. ఆ రాత్రికి రాత్రే తాను, మరి కొద్దిమంది సన్నిహితులతో పిదర్పకు వయనమైన వెళ్ళాడు ఇది తెలుసుకున్న బలరాముడు, శ్రీకృష్ణుని అవదవస్తే తాను అంచగా వుండాలని ససైన్య సమేతంగావచ్చి, శ్రీకృష్ణుని కలుసుకుంటాడు “కుండిన” లో, బిడ్డకుడు శ్రీకృష్ణ బలరాములను సాదరంగా స్వాగత పత్కారాలుచేసి విడిది చేయిస్తాడు అయితే యక్కడొక విచిత్రమైన సన్నివేశముంది. రేపు రుక్మిణికి శిశుపాలునికి వివాహమని అందరు ప్రజలకు తెలుసు. కానీ శ్రీకృష్ణునిచూచిన క్షణంలో వారందరి హృదయాలలో ఒకేఒక భావం కలిగింది! ఆ భావాన్ని మహద్గుప్తంగా చిత్రించాడు రోతన మహాకవి,

మ॥ తగు నీ చక్రి విదర్పరాజసుతకున్ దధ్యంబు; వై దర్పియం
దగునీ చక్రికి నింతమంచిదగునే దాంపత్య మీ యిద్దఱిం
దగులంగట్టిన్ బ్రహ్మ నేర్పరిగదా; దర్పాహతారాతియై
మగడొగావుత జక్రి యీ రమణికిన్, మా పుణ్యమూలంబున్;

“అనుకుంటుంటారు పరస్పర కుండిన ప్రజలు వారందరి హృదయా
లలో ఒక్కటి శ్రీకృష్ణులు భార్యా భర్తలుగా రూపుదాల్చి పోయారేతప్ప శిశు
పాలుడు, రుక్మిణికాదు! ఏదో మహాద్భుతం జరగాలని శ్రీకృష్ణుడు రుక్మిణి
దంపతులు కావాలని వారందరి ఆశాంక్ష ఆరిశ్శు! అదీ దైవం ఏర్పరచే అను
కూల, అనురూప అనుశీల దాంపత్యాన్ని కూడా అయోధ్య! మిథిల ప్రజలు
ఇలాగే ఆమోదించారు. ఆనందించారు. సీతాదేవిని అశోకవనంలో వుండగా,
అంజనేయుడు శ్రీరామ వత్నిగా ఆమెను గుర్తుపట్టివది కూడా పై పిధమైన
అనురూప, అనుకూల దాంపత్య లక్షణమైన ఆ దంపతులిద్దరిలోని రూప,
శీల, లక్షణ విశేషాలనుబట్టి;

ఈలోగా రుక్మిణి చాలా కలవరపడిపోతుంది అంతఃపురంలో. పోతన
మహాకవి. ప్రఖ్యాత పద్యాలలో ఒకటైన (మత్తే భంలో) పద్యంలో

మ॥ మనుడా, భూసురుడెగెనో? వడుమ

మార్గశాంతుడై చిక్కెనో?

వివి, కృష్ణుండిది తప్పుగా దలచెనో?

విచ్చేసెనో? యీశ్వరుం.

డనుకూలింపదలించునో? తలచడో?

యార్యా మహాదేవియున్

వసు రక్షింప నెఱుంగునో? యెఱు

గదో? నా భాగ్యమెట్లున్నదో?

కలత చెందుతుంది! అన్యమనస్కుంగా! పరిచారికలు, పెద్ద ముత్తైదు
వలవెంట గొరీ దేవీ ఆలయానికి వెళ్ళింది;

ఉ॥ నమ్మితి నామనంబున! సనాతనులైన యుమామహేశ్వరన్,
మిమ్ముఁబురాణ దంపతుల! మేలు భజింతుగదమ్మ! మేటిపె
ద్దమ్మ! దయాంబురాశివి గదమ్మ! హరిం ఓతి సేయుమమ్మనిన్
నమ్మినవారి కెన్నటికి నాశము లేదు గదమ్మ యీశ్వరీ!”

అంటూ ఆ జగజ్జననికి శరణాగతి చెందింది నిస్సహాయురాలైన
అనూర్యం వశ్య అయిన అంతఃపుర రాజకన్యక అంతకంటే చేయగలిగిందే
ముంది మరి! ఆ జగజ్జననికూడా సామాన్యురాలు కాదు: పరమశివుని కోసం
సర్వ భోగాలను త్యజించి- తపస్సుతో మెప్పించి అర్ధాంగిఅయి: భర్త పేదరి
కాన్ని దిగంబరత్వాన్ని, భోహతనాన్ని, సర్వాన్ని, తన భక్తి, పాతివ్రత్యా
లతో సహించి, సరిపెట్టుకున్న సాధ్వి!

ఆమె గౌరీపూజ చేసి, ఆలయం నుండి బయటకువచ్చి, దూరంగా
బారులుతీరి నిలుచుని వేదక చూస్తున్న వివిధ దేశరాజులనూ ఓరకంట చూస్తూ
శ్రీకృష్ణుడు వారిలో వున్నాడా లేదా అని దోలాందోశనతో వుండి అప్పడే ఆమె

మ॥ కనియెన్ రుక్మిణి, చంద్రమండల ముఖం, గంధీరవేంద్రావల
గ్ను, నవాంభోజ దళాక్ష! జారుతర వక్షున్: మేఘసంకాశ, దే
హునగరాతి గజేంద్ర హస్తనిభ బాహున్: జక్రి! సీతాంబరన్
ఘన భూషాన్వితు, గంబుకంఠ, విజయో

త్యంతున్, జగన్నోహమన్:

చూచింది ఆనందంతో, అంగీకార సూచకంగా ఆమె కళ్ళు మెరికాయి
క్షణకాలం: ఆనంకేతం అందుకున్న శ్రీకృష్ణుడామెను నమిపించి, చేతులతో
చుట్టి అందరూ నిశ్చేష్టులై చూస్తున్నంతలో, తన రథంలో కూర్చోబెట్టుకుని
వాయువేగంగా రథం వెళ్ళేలా రథసారథికి సూచన ఇచ్చాడు. ఆ పుణ్యదంప
తులను రథంలో తీసికెళ్ళి ధన్యుడైన సారథి “చారుతుడు!” ఆ రథానికికట్టి
జన్న తరించిన గుఱ్ఱాలు, వాయువేగ, మనోవేగం కలిపి, తైల్య, సుగ్రీవ,
మేఘపుష్ప వలాహకము”లనే నాలుగు గుఱ్ఱాలు: చరిత్రలో ఆ రథ సారథి

చారుకుడు ఆ గుఱ్ఱాలు నాలుగు ఎవరికీ తెలియక పోవచ్చు గానీ, శ్రీకృష్ణుని భక్తులలో అవీ వాటి మహద్భుత పాత్ర నిర్వహించాయి!

అందరూ తేరుకుని, జరాసంధ, శిశుపాల రుక్మి వగైరాలంతా ఆయుధాలు ధరించి కృష్ణుని వెన్నంటారు. బలరాముడు ఆయన సైన్యాలు వారందరినీ చావచితక కొట్టారు. రుక్మి తప్ప, మిగతా వారంతా పారిపోయారు. పారిపోయినప్పటి, బాధపడున్న శిశుపాలునితో జరాసంధుడు వేదాంతం, భగవల్లీల కాలమహిమ అద్భుతంగా చెబుతాడు తాను (జరాసంధుడు) స్వయంగా పదిహేడుమార్లు ఎట్లా శ్రీకృష్ణుని ససైన్యంగా ఎదిరించి, సైన్యం చచ్చి ఉరుకున్నదీ, పద్దెనిమిదవమార్లు కలయవనునోబాటు వచ్చి, శ్రీకృష్ణుని మధుర నుంచి (ద్వారకా నిర్మాణానికి) తరిమినదీ చెప్పి, “కలంకలినవచ్చినప్పుడు మనం జయిద్దాం!” అని పూరడిస్తాడు అంతేకాదు.

అ॥ బ్రతకవచ్చు, నొడల బ్రాణంబులుండిన,
బ్రతుకు గలిగినేని భార్యగలదు;
బ్రతికితీవు! భార్య వట్టుదయ్య మెఱుంగు!
వగవలదు చైద్య! వలదు! వలదు!

అని రుక్మిణిలాటి దయ్యపుభార్య - మీద మోహన్నికూడా వదిలిస్తాడు! రుక్మి వెన్నంటి వస్తుంటే శ్రీకృష్ణుడతనిని ఒడించి చంపబోగా, రుక్మిణి అడ్డు పడుతుంది! ఒక మీసం ఒక చెంపగడ్డం, ఒక వైపు తలమీద జుట్టుతీసి కురూపినిచేసి వదిలిపెడతాడు శ్రీకృష్ణుడు రుక్మిణి. అతడు అవమానంతో కుండిన నగరంలోకి వెళ్ళక, నగరం బయట అడవిలో వుండిపోతాడు. చాలా కాలం! బలరాముడు రుక్మిణికి ధైర్యంచెప్పి, పూరడిస్తాడు అందరూ ద్వారకానగరం చేరుకుని, ఒక శుభముహూర్తంలో, సకలయోధవ వంశీయులు, ఇతర స్నేహిత ల్పజులు, పెద్దలు అందరూ సమక్షంలో సాంప్రదాయానుసారం శ్రీకృష్ణుడు, రుక్మిణిని వివాహం చేసుకుంటాడు!

మ॥ ద్రువకిర్తిన్ హరి పెండ్లియాడే! నిజ చేతోహరిణి, మానవై
భవగాంభీర్య విహరిణి! నిఖిల సంవత్సారిణి! సాధుబాం
ధవ సత్కారిణి, బుద్ధ్యుచారిణి, మహాదారిద్ర్య సంహారిణి
సువిభూషాంబర ధారిణి! గుణవశీ చూడామణి! రుక్మిణి!

అ॥ అవఘ! ఆదిలక్ష్మియైన రుక్మిణితోడ
గ్రీడ సలుపుచున్న కృష్ణజూచి,
వట్టణంబులోన ప్రజలుల్ల సీల్చిరి;
ప్రీతులగుచు ముక్తభీతులగుచు!

అంటూ రుక్మిణీ కల్యాణ ఘట్టంతో దశమస్కంధం మొదటిభాగంపూర్తి చేశాడు పోతన మహాకవి! శ్రీకృష్ణావతారంతో ప్రారంభమయ్యే ఈ దశమస్కంధం ఒక్కటి పారాయణం చేసినావాలు, పోతన మహాకవితోబాటు మనమూ, భక్తి భావలహరిలో తేలిపోతాము! అక్షరం అక్షరం శబ్ద చమత్కారంతో ఆద్యంత ప్రాసంతో భక్తి భావావేశ కవితృ యురితో ఇది ఒక సురగంగ! ఆ గంగలోని ఏ ఘట్టంలో మునకవేసినా క్షణ కాలం, మనందరం జన్మ జన్మాంతరాల భవబంధాలను తొలగించుకోగలం-ప్రయత్నిద్దామా!

“ మ త్స్యో వ తా రం

భగవంతుడు భక్తవశంకరుడు, అలాగే ఏయే సమయాలలో ధర్మానికి ఏయే రాక్షసుల వలన, రాక్షస కృత్యాలవలన హానికలుగుతుందో, సాత్విక భక్తులు ఏయే సమయాలలో అవద హిందుకారో, సాత్విక భక్తితో కూడిన అహంకారం సాత్విక భక్తినిరో హిడనూపుతుందో ఆయా సమయాలలో భగవంతుడు తనసత్తానై వివిధ రూపాలు (అవతారాలు) స్వప్తించుకుని, ఆ రాక్షసులనూ, రాక్షస కృత్యాలనూ నిగ్రహించటం. అవదలో చిక్కుకున్న తన

భక్తకోటిని రక్షించటం, సాత్విక భక్తునిలో ప్రవేశించిన మోక్షనిరోధకమైన అహంకారాన్ని నిర్మూలించటంలాటి అసాధరణ లీలలుచేసి, యుగయుగాలు భగవంతుని ఉపేక్షిస్తే, భగవన్నామ మహిమనూ, చాటిచెబుతూ ఋజువు చేస్తుంటాడు ఆ దైవస్వరూపిలూ అన్నీ ఒకటే అయినా, ఎవరికివచ్చిన ఆకృతిని, నామాన్ని; అవతారాన్ని వారు తమ తమ హృదయ సంస్కారానికి, భక్తి పరిణీతికి అనుగుణంగా పూజించి, జపించి తరిస్తారు. అది కేవలం భగవంతునికి నిజమైన భక్తునికి మాత్రం తెలిసే అనుబంధము రహస్యమూతప్ప తార్కికులకూ, శంకాకూలిత చిత్తులకు, తమకుఅన్నీ తెలుసు వని ఇతరులను కించపరచే అహంకారులకూ బోధపడే విషయంకాదు భాగవతం అంతా ఇలాటి నగ్నసత్యాలను వివిధ కథలరూపాలలో వివిధ అవతారాలు, ఆ అవతార ఆవశ్యకతల వర్ణనలో తెలుపుతుంది. ఎవొచ్చీ మనం ఆ సందేశాలను అందుకోవడానికి కాస్తంత కృషిచెయ్యాలి మహత్తులు పొద్దు పోక కాంక్షిపావితో, ప్రతిఫలాపేక్షతోనో, లాభదృష్టితోనో, అంతలేసి మహాకావ్యాలు వ్రాయలేదని తమ సంకల్ప మాత్రాన సర్వ ఐశ్వర్యభోగాలనూ సమకూర్చుకొనగల తవశ్శక్తి సంపన్నులయిన మహద్గురులు, ఏవో ఆభూత కల్పనలువ్రాసి నాలుగు డబ్బులు చేసుకొందామనో అబద్ధాల, అతిశయోక్తుల, ఆడంబర సంఘటనలు పాత్రలు సృష్టించి భావితరాలను పెడత్రోవ వండ్లిచాలనో అనుకోలేదు. వారికా అవసరమూలేదు అంచేతే వారి ఘంటాలనుంచి జాలువారిన ఆ గ్రంథాలు యుగాల వర్వంతం చిరంజీవత్వం సాధించు కున్నాయి ఆయా పాత్రలూ, సన్నివేశాలూ ఈనాడు మనం చోల్చిచూచు కోవటానికి వీలుగా వున్నాయి.

ద్రవిడదేశపురాజు అయిన సత్యవ్రతుడు మహావిష్ణు భక్తుడు. రాజ్య పాలన పూర్తిచేసి శ్రీహరిమీద మనసు లగ్నంచేసి “కృతమాలిక” అనే విడి ఒడ్డున సత్యవ్రతుడు “సలిలాహరుడు” నీరుమాత్రం ఆహారంగా తీసుకుంటూ; శ్రీమన్నారాయణనిగూర్చి తవన్ను చేశాడు ఒక రోజాయన ఆ ఏటిలోని నీటిని దోసిదిలోనికి తీసుకుని, శ్రీమహావిష్ణువును ధ్యానిస్తూ జలతర్పణం చేస్తున్న సమయంలో ఆ దోసిదిలోనికి ఒక చిన్న చేపపిల్ల వచ్చింది నీటితో

బాటగా రాజు శ్రుశ్శివడి ఆ చేపపిల్లను నీటిలో విడిచిపెట్టాడు, తానయితే ఆ చిన్న చేపపిల్ల విచిత్రంగా మనుష్యబాషతో “తాను ఈ ఏటిలోనే వుంటే జల చరజాతి ధర్మాననుసరించి పెద్దచేపలో, తిమింగలాలో తనని మ్రింగివేస్తాయనీ, ఒకచేళ వాటిబారినుండి బతికి బయటపడ్డా, జాలరులువచ్చి చేపల వేటకు వలలు విసిరినప్పుడయినా ఆ పలలోఁకి మరడిస్తానని, అంచేత శరణుజొచ్చి నీచేతిలోనికి వచ్చానని, ఇలా మరల నీటిలో దిగపడవటం న్యాయం కాదనీ” చెబుతుంది. ఆశ్చర్యపోయిన ఆ రాజు ఆ చేపపిల్లను తన కమండలంలో వేసు కొని తన వర్ణశాలకు తెచ్చాడు. ఆ రాత్రి తెల్లవారేలోగా కమండలం నిండి పోయిన ఆచేప, తనకక్కడ చోటుచాలటంలేదని రాజుతో మొరపెట్టుకుంది. రాజు చేపను మరోపెద్ద మట్టికుండలో వేశాడు. అదీ నిండిపోయింది. మరల చేప కోర్కెమీద రాజు ఆ చేపను ఒకచిన్న నీటిమడుగులో వేశాడు. మరో వాటికి నీటిమడుగు అంతా ఆవరించుకుందా మీనాకృతి. దానిని మరల మరొపెద్ద జలాశయంలో వేశాడు. ఆ జలాశయము చేప శరీరానికి చిన్న దయి కూర్చుంది చివరగా నముద్రంలో వేశాడు రాజు ఆ మహా మీనాన్ని! అది మరల నన్ను సముద్రంలోని పెను మొసళ్లు తినివేస్తాయేమో ఇందాకా కాపాడి ఇప్పుడు నన్నలా వదలివేయకు!” అంటుంది అప్పటికది సాధారణ మీనం కాదని నిర్ధారించుకున్న సత్యవ్రత మహారాజు

సీ! ఒక దినంబున శతయోజన మాత్రము
 విస్తరించెడు నీవు, వినము, చూడ
 మిటువంటి యుషములనెన్నడు వెలుగము
 మీనజాతునికిట్టి మేనుగందె!
 యేమిటి, తెవ్వడ, వీలీలద్రి పెద్ద
 కరుణాపన్నుల గావవేడి
 యంభశ్చరంతై న హరిః! నేనెటిగితి
 నవ్యయః నారాయణాభిధాతః!

కీ॥ జననసంస్థితి సంహర చతురచిత్త

దీనులగు భక్తులకు, మాకు దిక్కునీవ!

నీదు మీనావతారంబు నిఖిలభూత

భూతిహేతువు! మ్రొక్కెద బురుషవర్య

అంటూ స్తుతిస్తాడు. మీనావతారుడయిన శ్రీమన్నారాయణుడు ఆ భక్తుని స్తోత్రానికి సంతోషించి, “నేను శ్రీహరిని, నీదికి ఏడుదినములకు రాత్రి బ్రహ్మదేవునికి ఒక్కవగలు పూరితయి రాత్రి వస్తుంది ఆయన నిద్రకు వక్రమిస్తాడు, ఆ సమయంలో అంధకార పూరితమయిన జల ప్రళయంవచ్చి సర్వలోకాలనూ ముంచివేస్తుంది ఆ ప్రళయవేళ. ఆ మహాజల నిధిలో ఒక నావమాత్రం వస్తుంది ఒక పెనుబాము నావత్రాడుగా వుంటుంది. ఆ నావకు నా తలమీద విచిత్రంగావుండే కొమ్ముకు ఆత్రాడుకట్టి నేను ఓషధ బీజములను, సప్తములను, నిన్ను నావలో ఎక్కించుకుని కాపాడుతాను, తిరిగి ప్రళయం పూర్తయ్యాక పునఃసృష్టి ప్రారంభం కావడానికి నేను, నా నావ దోహదం చేస్తాము. మరో ప్రయోజనంకూడా వుంది. ఇది నా మత్స్యవతారం” అని చెప్పి అంతర్ధానమౌతాడు. సత్యవ్రతుడు కూడా శ్రీహరినే ద్యానిస్తూ ఏడురోజులు గడుపుతాడు. ఏడవనాటి రాత్రి సృష్టి చేసిన విను గెత్తిన బ్రహ్మ అవులించి నిద్రలోనికి జారిపోతాడు. జల ప్రళయం ప్రారంభ మౌతుంది! అప్పుడే నావ వస్తుంది. సత్యవ్రతుడు నావలోకి ఎక్కుతాడు. సప్తర్షులు, ఓషధి బీజాలతోపాటు సత్యవ్రతునితోవున్న నావను శ్రీహరి ఆజ్ఞ ప్రకారం ఆ పెనుబాము త్రాటితో మహా మత్స్యవతారం కొమ్ముకుకట్టి స్థిమితంగా హరినామ స్మరణచేస్తూ కూర్చుంటాడు సత్యవ్రతుడు మీనావతారం నావను సంవరింపజేస్తోంది. ఆ సమయంలోనే నిదురలోవున్న బ్రహ్మదేవుని అత్యవ్యరూపాలయిన వేదాలను హయగ్రీవుడనే రాక్షసుడు దొంగిలించి ఆ జలరాశిలో దాక్కుంటాడు. ఇది కనిపెట్టిన శ్రీహరి. తన మత్స్యవతార జలము, మహిమ ప్రదర్శిస్తూ, ఆ రాక్షసునితో యుద్ధంవేసి వాడిని సంహరించి, తిరిగి విద్యులనన్నిటినీ, (వేద విద్యులనన్నిటినీ) బ్రహ్మదేవునికి తెచ్చి ఇస్తాడు. ఆసరికాయన నిద్రమేల్కొంటాడు.

ఈ మహద్భుత లీలకు మహాపురుషుడైన ఆ మహా మీనారమూర్తిని సత్యవ్రతుడిలా స్తోత్రం చేస్తాడు.

క॥ ఇంగలముతోడి సంగతి, బంగారము

వన్నెగలుగు భంగిని, నీసే

వాంగీకృతుల యుఖంబులు,

భంగంబులబొందు ముక్తిప్రాపించుహరి!

మ॥ చెలివై చుట్టమవై మనస్థితుడవై చిన్నూర్తివై యాత్మవై
వలనై కోర్కెల వంటవై విభుడవై వర్తిల్లు నిన్నొల్ల శి
వలు వెంటంబడి లోకమక్కట! వృథా బద్ధాశమై పోయెడిన్
నిలువన్నేర్పునె హేమరాశిగనియు నిర్భాగ్యుడం భశ్యయా!

క॥ ఆలింపుము విన్నవమిదె, వేలపుగమి తేని నిన్ను వేడికొనియెడన్
నాలోని చిక్కునూచిచి, నీలోనికి గొంచుబొమ్ము నిఖిలాభిళా!

అంటూ ఆ స్తోత్రం వెనక పోతన మహాకవి విచిత్రాక్షర చంద్రమాలలో మార్చిన భక్త్యావేశం తొంగిచూస్తోంది గమనించండి. ఈ పద్యాలు హృదయంతో పఠించిన ప్రతివారి హృదయాలూ ఆ శ్రీశరదాలకు తమ విన్నపాలు విన్నవించుకుంటున్నవే కాదా:

శ్రీహరి అందరికీ ఆభయమిచ్చి, అందరినీ ఆశీర్వదించి తన మత్స్యవతారం చాలించి అవృత్యుకయినాడు. ఆ సత్యవ్రతుడికి శ్రీహరి కరుణకు పొత్తుపడటంవల్ల మత్స్యవతారుడు “సాంఖ్యయోగ క్రియాసహితమైన పురాణసంహిత”ను సావదేశిస్తాడు సత్యవ్రతుడు కృతార్థుడౌతాడు ఆ సత్యవ్రతుడే వివస్వతుడననడే సూర్యునికి, నక్షత్రకు “కార్తవీర్యదనై” పేరుతో జన్మించి వైవస్వతమనుష్యుగామారి ఏడవమ నుపు అయ్యాడు.

ర॥ హరిజల చరావతారము, బరవడి

బ్రహ్మదినసముంజడువలె, రమ సదంబునె

నరుడందు, నానిలోకెల్ల ధరదీశ్వర,

సిద్ధిసొందు దళము సుమ్మి

అంటూ మత్స్యావతార కథకు ఫలశ్రుతి చెప్పిన వ్యాసమహర్షి అది ఇంత చక్కని చిన్ని వద్యంలో ఇమిడిన పోతన మహాకవి శ్రీమహావిష్ణువు మీద భక్తి ప్రవత్తులు కలిగి వుండటానికి ఏయే అవతార రూపాన్నయినా ఎన్నుకోండి చాలు మిగతా మీ శ్రేయస్సు! వరోక్షంగా ఎన్నిక మన మనసుదే. ఎప్పుడన్నదే మనం త్వరత్వరగా ఆలోచించుకోవాలి, వార్ధక్యమూ, మృత్యువూ మీదపడేలోగా అవునా!

భ క్త అంబరీషుని కథ

శర్యాతిరాజుకు మరల "ఉత్తానబర్హి" "అనర్తుడు" భూరిషేషబుడు" అనే ముగ్గురు కుమారులు కలిగారు.

వారిలో అనర్తునికి "రైవతుడనే" కొడుకు వుట్టాడు. అతడు సముద్ర మధ్యంలో "కుశస్థలిపురం" అనే మహానగరం నిర్మింపజేసి, జనరంజకంగా రాజ్యంవేశాడు రామాయణ కాలంలో అంకానగర నిర్మాణం (ఒకానొక విశ్వ కర్మ అయిన మయునిచేత) ఒక మహాద్భుత ఇంజనీరింగ్ ఫీట్ కి నిదర్శనం. అయితే భాగవతంలోని ఈ రైవతుడు నిర్మించిన కుశస్థలిపురం ఆ తర్వాత శ్రీకృష్ణుడు సముద్ర మధ్యంలో నిర్మింపజేసిన "ద్వారకా నగరం" ఆ నాటి ఇంజనీరింగ్ అద్భుతాలకు శాస్త్ర పరిజ్ఞానానికి ఉదాహరణలు, ఆ నాటి వైజ్ఞానిక విజ్ఞానానికి వారసత్వంకాదా! ఈనాటి మన ఆకాశహర్యాలు. సముద్ర గర్భ వగరాలు, ప్లాట్ ఫారమ్లు అది చెప్పకోవడానికి గర్వపడాలిగాని, సిగ్గుపడటమెందుకూ: "మన పురాణాల్లో వున్నాయిట" అని వెటకారంచేసే వారికి వై ఉదాహరణలు సవివరంగా హేతుబద్ధంగా ఋజువు చేస్తున్నాయి కాదా!

ఆ రైవతునికి "కకుద్బి" అదిగాగల మారుగురు పుత్రులు "రైవతి" అనే మహాద్భుత సౌందర్య, బల, రూప యవ్వనశాలి అయిన పుత్రిక

జన్మించారు. తన కుమార్తె రేవతికి తగిన వరుడెవరో స్వయంగా తెలుసు కుండాను, రైవతుడు. రేవతిని వెంటబెట్టుకుని ఏకంగా బ్రహ్మలోకం వెళ్ళాడు. ఆ సమయంలో గంధర్వులు, కిన్నెరులు బ్రహ్మదేవుని స్తోత్రం చేస్తూ నృత్యగానాలు చేస్తున్నారు. అవి చూస్తూ మైమరచిన ఒక్క క్షణం, కేవలం ఒక్కక్షణం తను వచ్చినవని మర్చిపోయాడు రైవతుడు. ఆ నృత్య గానాలు పూర్తయ్యాక బ్రహ్మదేవునికి తన కుమార్తెనుమాచి మ్రొక్కి, తను వచ్చినవని చెప్పాడు రైవతుడు. అప్పుడు బ్రహ్మ తన లోక కాలమానం ప్రకారం రైవతుడు గడిపిన కాలంలోగా భూమిమీద ఇరవై ఏడూర్లు వెంట వెంట నాలుగు యుగాలు ఆరేడుమార్లు గడిచిపోయాయని, ప్రస్తుతం ఆనాడు రేవతి కోసం వూహించిన వరుళ్ళు కారుగదా! వారి వారి గోత్రీకులకుదా భూమిమీద జీవించలేరనీ, మరల ద్వాపరయుగం జరుగుతోందని శ్రీ మహా విష్ణువు అంతలుగా బలరామకృష్ణులు అవతరించివున్నారని వారిలో ఒకరాముడు ఈ రేవతి రూపం యన్వన, బలాలకు వరుడు అని ప్రస్తుతానికి అతనుతోప్ప మరెవరు సరిజోడు కలేరికన్యకు, అని చెబుతాడు

రైవతుడు రేవతితోసహా భూలోకానికి వచ్చి శ్రీకృష్ణ బలరాములలో బలరామునికి రేవతినిచ్చి బ్రహ్మ అజ్ఞప్రకారం వివాహము జరిపిస్తాడు. ఈరథ మరల దశమస్కంధంలోని శ్రీకృష్ణ అవతారంలో గుర్తవ్చేడు. మహర్షి-రేవతి బలరాములను పరిచయం చేస్తూ రుక్మిణీకల్యాణ ముట్టానికి వాచిగా.

వైవస్వత మనువు కుమారులలో వాలుగవదయున “దిష్టుడు” (శర్మార్థి తమ్ముడు) దిష్టుని కుమారుడు అంబరీషుడు ఈ అంబరీషుడు అశ్రమేయ విష్ణు భక్తితత్పరుడు! “బ్రహ్మద-నారద, పరాశర, పుండరీక, వ్యాసాం, బరీష, శుక, శౌనకప్రాన్నివాన” పృసిద్ధులయిన భాగవతులలో అచందల విష్ణు భక్తులలో చిరస్థాయి అయినవాడు మరల అంబరీషోపాఖ్యానంలో పోతన మహాకవి బ్రహ్మద పరిత్యలాగే గణేంద్ర మోక్షణలానే వామన చరిత్రలానే తన భక్త్యావేశపు అంచులను, హద్దులను దాటిపోయాడు రవిత్వ గంగా ఝరిలో! బ్రహ్మపద్యం, పద్యం, గద్యం గద్యం అమృతపు భక్తి రసపూరిత ప్రవాహం.

అ॥ విష్ణుభక్తులందు, విష్ణువునందు, గ
లంక యెడల, మనసు లంకపెట్టి,
విహిత రాజ్యవృత్తి విడువని వాడునై
యతడు “రాచతపసి” యనగనొప్పె!”

అదీ అంబరీషుని “రాజర్షి”తత్వం! ఈ నాడు “రాజర్షుల”మంటూ
అరిషడ్వర్గాలలో ఏదీ జయించని ధూర్తరాజర్షులను రోజూ చూస్తున్నాం
ఎందరినో.

ఇక అంబరీషుని భక్తి గురించి.

“సీ॥ చిత్తంబు మధురిపు శ్రీపాదముల
యందు, పలుకులు హరిగుణ పఠనమంద!
కరములు విష్ణుమందిర మార్జనములంద!
శ్రవములు హరికథా శ్రవణమంద,
చూపులు గోవింద రూపవీక్షమంద,
శిరముకేశవ నమస్కృతులయంద,
పదములీశ్వరగేహ పరిసర్పణమునంద,
కామంబు చక్ర కైంకర్యమంద!

తే॥ సంగ మచ్యుతజనగుణ సంగమంద,
ప్రూణమసురారి భక్తాంఘ్రికమలమంద.
రసనతులసీదశములంద రత్నలు పుణ్య
సంగతులయంద, యారాజ చంద్రమునకు

క॥ హరియని సంఖాపించును, హరియని
దర్శించు, నంటు, నాప్రమాణించున్.
హరియని రుచిగొన దలచును; హరి
హరి! ఘను నంబరీషు, నలవియె పొగడన్!

అహరి భక్తితో తలమునకలుగా మునిగిన భక్తునికి ఇక ఏ ఐహిక సంపదలమీదా వాంచ వుండదుగాక వుండదు. అంబరీషునిక్కుడా భౌతికంగా, కర్తవ్య పాలనగా రాజ్యపాలన చేస్తున్నారే తప్ప ఆతనికి ఐహిక వరమైన బంధు, మిత్ర, కళత్ర, పుర, అతఃపుర! ధన కేళీవన వగైరాలన్నిటిమీదా చిక్కుడైన ఆతని భక్తికిమెచ్చి, శ్రీమహావిష్ణువు తన ఆయుధ శ్రేష్ఠమూ, అర్తత్రాణ వరాయణమూ, దుష్టశిక్షణా సాధనమూ శిష్టరక్షణా వరాయణమూ అయిన సుదర్శన చక్రాన్ని ప్రసాదించాడు, అవసరమైనపుడు అది ఆ భక్తుని రక్షణ కారం వహిస్తుంది! నిస్సంగత్వం, నిర్మోహత్వం ఏర్పడింది. నిరంతరం శ్రీహరి నామస్మరణలోనే ఏకాగ్రతతో అంబరీషుడు. తన వహధర్మచారిణితో, కార్తీకమాసంలో మూడు రాత్రులు ఉపవాసం చేసి, కాళిందీనదిలో స్నానంచేసి, శ్రీహరిని అభిషేకించి, పాత్రోచిత దానాలతో దక్షిణలతో అతిథులను సంతృప్తిపరచి, “ద్వాదశీవ్రతం” చేశాడు ఏకాదశి అంతా ఉపవాసంవుండి, ద్వాదశీనాడు పారణచేయటానికి సంకల్పించాడు. ఆ సమయంలో కోవమే ఆయుధంగానూ, ఆభరణంగానూ వున్న దుర్వాస మహాముని అతిథిగా వచ్చాడు అంబరీషుని వద్దకు. దుర్వాస మహామునికి ఆయన కోవమూ, కావమూ ఆయన తపస్సును హరించవు. అంచేత ఆయనకెప్పుడూ ముక్కుమీదే వుంటుంది కోవం దానికి వరగర్వమూ, తవశ్శక్తి తోడైనప్పుడు ఆ మహర్షికి అవగించంతే కారణమైతా చాలు కోవపడటానికి, ఎదుటివారిని శపించటానికి!

అంబరీషుడు దుర్వాస మహామునిని భక్తి శ్రద్ధలతో పూజించి, ద్వాదశ పారణ వందర్శనగా, సాక్షాత్తుడైనవే అతిథిగా వచ్చినట్లు హింగిదోయాడు. భోజనానికి రమ్మని అహ్వానించాడు ఆహ్వాయంగా మహామునికూడా, కాళిందిలో స్నానంచేసి వస్త్రాననిచెప్పి వెళ్ళాడు అంబరీషుడు ఈ అతిథి రాకకోసం కనిపెట్టుకుని కూర్చునివున్నాడు కానీ స్నానానికి వెళ్ళిన ముని ఎంతకీరాదు! వస్తున్న జాడలేదు! ద్వాదశి గడియలు దాటిపోయాక, కాను మునికంటే ముందుగా ఆహ్వానించివున్న బ్రాహ్మణులకు భోజనం పెట్టకపోవటం, కాను పారణ చేయటంలాటివి జరగకూడదు అంచేత రాజు విద్వాంసులను పిలిపించి

కర్తవ్యం నిర్ణయించమని కోరాడు. వారందరూ శాస్త్రసమ్మతంగా, రాజును హరి సమర్పణంబుగా, జలం అహరంగ తీసుకుని ద్వాదశి వారణచేసి, వ్రతం కొనసాగించమని సలిహా ఇచ్చారు. ఆ వ్రతకారమే చేశాడు రాజు.

అప్పుడు వచ్చాడు దుర్వాసుడు. రాజిలా చేశాడని తెలుసుకున్నాడు.

కోపంతో అగ్నిబుగ్గయిపోయాడు తన తపశ్శక్తి మీద వల్లమాలిన “అహం” ముంచుక వచ్చింది, తన కోపంమీద తగిన గొప్ప ప్రదర్శించుకోవాలని పించింది! తన తపశ్శక్తిని ప్రదర్శించి, కేవలం ఒక్క అంబరీషునికే గాక ముల్లోకాలకూ తన తపోమహిమ, తన కోపమహిమ, తన శాపమహిమ, తన శక్తి మహిమ తెలియజేయాలనిపించిందా మహా మునికి! అంచేత.

సీ! యమునలో కృతకృత్యుడై వచ్చి,
రాజుచేసే వితుండై, రాజచేష్టితంబు
బుద్ధిలోనూ హించి, బొమముడి మొగ
ముతో, నదరెడిమేనితో, నాగ్రహించి,
రెట్టించి యాకలి, కొట్టుమిట్టాడంగ,
“నీ సంపదన్నత్తు, నీ నృశంసు,
నీ దురహంకారు, నిందఱుగంటిరే!
విష్ణుభక్తుడుగాడు! వీడు! నన్ను

తే! గురువ రమ్మని, మునుముట్ట గుడిచినాడు!
ధర్మభంగంబుసేసి, దుష్కర్మకడయ్యె!
నైన నిప్పుడు నూనెద! నన్నిదిశల
నేను గోపించ, మాన్యువాడెవ్వ “డనుచు”

అట్లా అహంకరించి ఆ అహంకారం ముప్పరిగొన్న వేళ, ఎదుటి సొత్తి కుడు అహంకారిగా కన్పించి, ఆ ముని తన శిగలోని జట ఒకటి పీకి, దానిని “కృత్య” అనే భూతాకృతిగా, ఆయుధపాటిగా మలిచి అంబరీషుని మీదకు వ్రయోగించాడు.

ఈనాడు, కొన్ని మంత్రసిద్ధులు, జపసిద్ధులు సాధించి, వాటిని మోక్షం కోసం కాకుండా, పరోపకారం కోసం కాకుండా, సాధువులను హింసించడానికి ఉపయోగించే క్షుద్ర విద్యాయోగులు, దొంగ సన్యాసులు, దొంగ బాబులు, దొంగ అమ్మవార్లు ఎందరో, అనాటి ఆ దుర్వాసమునికి వారసులు, అనుచరులు! ఆ క్షుద్రత్వం చివరకు వారినే బలితీసుకోవటం చరిత్ర చెప్పినత్యం! అతి అహంకారం, అత్యున్నత అధికారం, మితిమించిన కోపం వీటిలో ఏ ఒక్కటి అయినా, మూడూ అయినా పరోపకారానికి, నిస్వార్థానికి, ప్రపంచ శ్రేయస్సుకూ ఉపయోగించినంత వరకూ వాధలేదు. అవి స్వార్థానికి, సాధు హింసకూ ఉపయోగించిన నాడు, అవే యమపాశాలై తీరజాయి. ఆయా వ్యక్తులకు.

అ॥ ఆ ప్రకారమెఱిగి హరి విశ్వరూపుడు:

వెఱ్ఱితపశీసేయు వేడ బంబు,

జక్కబెట్టు మనుచు. చక్రంబు బ్రంచిన

వచ్చెనదియు, బ్రళయవహ్నివగిది!”

అదీ భగవంతునికి భగవంతునిపై గల ప్రేమకు, వాత్సల్యానికి కారణం: సాత్విక భక్తుడైన అంబరీషుడు, తన వద్ద శ్రీ మహావిష్ణువు ఇచ్చిన చక్రాయుధం వుందన్న స్పృహగానీ, అది మరల తన శత్రువుమీదికి ప్రయోగించవచ్చని గానీ పూహానాదా లేనివాడు! దిర్ఘం భక్తుడు తనకు వాధ కలిగినా భయం కలిగినా శ్రీహరిదే వాధ్యత అని నమ్మిన విష్ణులంక భక్తుడు సుదర్శన చక్రాన్ని సమంత్రతంగా విష్ణువు ఆయుధంగా పూజించటం వరకీ ఆయన చేయగలిగిన, చేస్తున్నవని! అంతేక అలాటి భాగవతుని రక్షించటం భాగవతుని విధి! స్థంభంలోనుంచి ఆవిర్భవించినా, మరల చక్రాయుధాన్ని ఆజ్ఞాపించినా, ఏం చేసినా భక్తుడి కాపాడి తీరవలసిన వాధ్యత ఆయనదే!

దుర్వాస గర్వభంగం

భక్తుని హృదయం - భగవంతుని - నిలయం

ప్రళయకాల మహాగ్నిలా వచ్చిన సుదర్శన చక్రం. ముందస్తుగా, దుర్వాస మహాముని ప్రయోగించిన “కృత్య”ను దహించింది ఇక ముని వెంట వడింది ప్రళయ భీకరంగా! అప్పుడు గానీ దుర్వాస మహామునికి తన తవశ్శక్తి విలువా, భక్తుని భక్తి విలువా, భగవంతునికి భక్తుని పట్లగల వాత్సల్య విలువా తెలిసిరాలేదు మరి: పరుగు తీశాడు మౌని! వెంట వడింది చక్రాయుధం.

“మ॥ భువిదూఱన్ భువిదూఱు, నబ్ధిజౌర,

నబ్ధింజౌచ్చు, నుద్వేగియై:

దివిబ్రాకన్ దివిబ్రాకు, దిక్కులకు

బోదిగ్విధులంబోవు, జి

క్కి వెనన్ గ్రుంగిన గ్రుంగు,

నిల్యనిలుచున్, గేడింపగేడించు, నో

క్కవడిన్ దాపసు వెంటనంటి,

హరిచక్రం బన్యదుర్యక్రమై!”

ఇక దిక్కుతోచలేదు దుర్వాసునికి! బ్రహ్మలోకం పరుగెత్తి బ్రహ్మను శరణువేడాడు విష్ణు చక్రాన్ని వారింపమంటూ: కానీ బ్రహ్మదేవుడు స్పష్టంగా చెప్పాడు. “సర్వంతర్యామి సర్వస్పృష్టి స్థితిలయలకా కారణ భూతుడైన శ్రీ మహావిష్ణువుకా, ఆయన ఆయుధ శ్రేష్ఠమైన సుదర్శన చక్రానికి ఈముల్లో కాలలో అడ్డమున్నది: ఆయన ఆజ్ఞ మాకు శిరోధార్యం. ఆయన పాదాలు మాకు శరణ్యం నీవు ఆయననే శరణువేడుకో!” అని! ఇక వైకుంఠానికి పరుగెత్తాడు దుర్వాసుడు. వైకుంఠంలోని శ్రీమన్నారాయణుని అంతఃపురంలో, లక్ష్మీనారాయణ సరస సల్లాపంలో వున్నారాసమయంలో. దుర్వాసుడు “పాపిమాం” అంటూ శ్రీహరి పాదాలమీద పడ్డాడు.

ఉ॥ నీ మహిమార్థవంబు తుది నిక్కముగా నెఱుగంగలేక, నీ
ప్రేమకు వచ్చు దాసుతకు, గ్రుంచుదనంబున నెగ్గుసేసితి,
న్నామఱపున్ సహింపు మట నరకుడై న మనంబులో, భవ
న్నామము చింతచేసిన ననంతసుఖస్థితి చెందకుండునే?"

అంటూ శరణాగతి నెందాడు: "వాకోపాగ్ని జ్వాలలకు ముల్లోకాలలో
ఎవడడ్డమొస్తాడో చూస్తాను!" అన్న దుర్వాసునికి, ఈదుర్వాసునికి పోలికేలేదు!
అది అహంకారం, ఇది నిరహంకార స్థితి! అది తన వ్యశక్తి ప్రదర్శన! ఇది
శరణాగతి! అది భక్తుని హృదయం భగవంతుని మందిరం అని తెలియని
అజ్ఞానస్థితి! ఇది భగవంతుని హృదయంలోనే భక్తుడు నిశ్చింతగా నిద్రిస్తుం
టాడని తెలుసుకున్న ఆత్మ సాక్షాత్కారం! ఈ స్థితినే దైవం కోరేది! అహం
కారికి ఈ స్థితినే భగవంతుడు కల్పించేది, ప్రస్తుతానికి చక్రాన్ని దుర్వాసుని
తాకకుండా అపెచా, ఇంకా అతనిలో అహంకారావేశం రూడా పుంచకుండా
భగవంతుడు పూసుకున్నాడు

ఆ॥ వాకుమేలుగోరు నా భక్తుడగువాడు,
భక్తజనులకేన పరమగతియు!
భక్తుడెందు జనిన, బలతెంచు, వెనువెంట!
గోవువెంటదగులు, కోడెభంగి!

క॥ సాధుల హృదయము నాయది
సాధుల హృదయంబునేను; జగములెల్లన్,
సాధులనేనే యెఱుగుదు! సాధులెఱుంగుదురు

నాదుచరితము : ప్రసా

క॥ అదెదో! బ్రాహ్మణ! నీకును వదయండు!

నా భాగవతుడు జనవినుల గుణా
నృదు డిచ్చు వభయ మాతని మదిసంతస
పఱిచి, వేదుమా, శరణంబున్;

అంటూ అంబరీషుని వద్దకి పంపించాడు దుర్వాస మహామునిని! దుర్వాస
సుడు అంబరీషుని పాదాలమీద పడ్డాడు తన తపోశక్తి, ఋషిత్వం సర్వం
మరచి!

అంబరీషుడు సుదర్శన చక్రాన్ని స్తోత్రం చేశాడు.

ఆ! ఏ నమస్కరింతు, నిద్రశాత్రవ ధూమ
కేతువునకు, ధర్మసేతువునకు,
విమల రూపమునకు, విశ్వ గోపమునకు,
జక్రమునకు, గుప్త శక్రమునకు,

ఆ! ఔహిత ధర్మమందు విహరింతు నేనియు!
నిష్ఠమైన ద్రవ్యమిత్తునేని
ధరణి సుతుడు మాకు దైవతంబగునేని!
విపులకు శుభంబు వెలయుగాక!”

అంటూ సుదర్శన చక్రాన్ని శ్రీహరిని కీర్తించాడు అంబరీషుడు!
శ్రీహరి సంప్రీతుడైనాడు. సుదర్శన చక్రం తిరిగి వెళ్ళిపోయింది; దుర్వాస
మహామునికి స్వస్థత చేకూరింది! అంబరీషుని, నిండైన మనసుతో అభినం
దించాడు. ఆయన భక్తిని మెచ్చుకున్నాడు.

ఇక దుర్వాసునిలోనికి పోతన మహాకవి వరకాయ ప్రవేశం చేశాడు.

“ఒక్క మారైనా విష్ణువుపేరు అనుకోకుండా చెప్పాలో సోకినాచాలు.
సర్వపాపాలూ పటావంచలయి పోతాయి అలాటి మహానుభావుని నిరంతరం
ఏకాగ్ర చిత్తంతో ధ్యానంచేసే నిష్కల్మష మూఢభక్తులకు ప్రపంచంలో అడ్డు
ఏమున్నది! ఆసాధ్య మేమున్నది!

నీ మహాభక్తిని కళ్ళారా చూశాను! నీ విష్ణు స్తోత్రాలు కర్ణపేయంగా
ఔన్నాను నీ వేదివంటి-మహావ్రసాదంగా తీసుకున్నాను! సర్వ పుణ్యఫలాలు
సంప్రపాప్తించాయి నాకు! విష్ణు సుదర్శన చక్ర జ్ఞాతలనుండి, నా అహం

కార, అజ్ఞాన తిమిరాంధకారం నుండి, నీ సచ్చరీత్రత కారణంగా జయట వడ్డాను. ఇక వెళ్ళొస్తాను. అంబరీషా! ముల్లోక వాసులూ నీ ఈ మహద్భుత చరిత్ర, సూర్య చంద్రులున్నంత కాలం కీర్తింపగలరు!” అని దీవించి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ తాపసి తిన్న తర్వాత, మి[ఁ]లిన శేషాన్నాన్ని నిరహంకారియైన అంబరీషుడు అమృతప్రాయంగా తిన్నాడు, అప్పుడుకూడా మునిగి చక్రాయుధ బాధ మాన్పిందీ శ్రీమహాకృష్ణవేగానీ, తాను కాననే భావించాడా అమోఘ విష్ణు భక్తుడు.

క॥ ఈ యంబరీష చరితము,

తీయంబునవిన్న, జడువ, ధీనంవన్ను

డైయుండును “భోగవదుండై యుండును,

నరుడు పుట్టడై యుండు నృపా!”

అని అంబరీషోపాఖ్యానం అనే మహాభక్తుని కథ ముగించాడు, ఈ యోగీంద్రుడు పరీక్షిత్తుతో: ఇలా కొన్ని వందల వేల భక్తుల గాథలు, భగవంతుని లీలలు చదవగా చదవగా, పినగా వినగానయినా, భగవంతుని మీద మనసు నిలువగలరేమో మానవులనే ఆశతో వ్రాశారా మహర్షులు ఇంతలేపి కావ్యాలు, కావ్యాలలో కథలూ! అది కట్టుకథలనో, హేతువాదానికి విలక్షణ భక్తి అనేది ఒకనొక “మేనియా” లేదా “సోబియా” అనో భక్తులనే వారు ఒకనొక మానసిక రోగం తాలూకు రోగులనో నిర్ధారించి, ఆ మీరకు తర్కించే వారిని ఆ మహర్షులూ, వారి కార్యాలికాదు, సాక్షాత్తు భగవంతుడైనా చేయగలిగిందీ వారికి చెప్పగలిగింది ఏమీలేదు!

పూంమాలలో దారంలా, గాలిలో, మనసుకు మాత్రం అనుభూతి కలిగించే సుగంధంలా, చంద్రునిలో వెన్నెంలా, పసిపాప బోసి నవ్వులోని అమృతమాస సౌందర్యంలా, స్వచ్ఛతలా, అతి చిన్న క్షణంలో దాగివున్న

మహావృక్షంలా, సకల ప్రాణి కళ్ళలో వెలిగి జీవకళలా, సర్వత్రావ్యాపించి వున్న భగవంతుని వివిధ రూపాలలో తెలుసుకోవటమన్నది కష్టం కాదు. కానీ ఎప్పటికప్పుడు మానవుని తర్కం, అజ్ఞానం, ఇబ్బిడినీ చూస్తూ “మరుపు” కు లోను కావటంలే వుంది అజ్ఞానం. అది తొలగించుకోవటానికి ప్రయత్నిస్తే చాలు-భగవంతుని వునికి, భాగవతుల వునికి, విలువా ఎవరి హృదయానికి వారికీ తెలుస్తాయి! ఆ ప్రయత్నానికి తొలిమెట్టే కావ్యాలు, పురాణాలు!

శ్రీకృష్ణ, జాంబవతి, సత్యభామల పరిణయం

రుక్మిణీ కల్యాణం తర్వాత శ్రీకృష్ణునికి, రుక్మిణికి కలిగిన కుమారుడు “ప్రద్యుమ్నుడు” ఈ ప్రద్యుమ్నుడే పూర్వజన్మలో ఈశ్వరునివేత దగ్గుడైన మన్నధుడు. శంబరుడనే రాక్షసుడు శ్రీకృష్ణ రుక్మిణీదేవులకు జన్మించేబిడ్డ తనకు మృత్యువని తెలుసుకొని ఆ పురిటికందును తన మాయాబలంతో పార వేయిస్తాడు. అయితే అబిడ్డనొక పెద్ద చేప మింగుతుంది, అచేపను జాలడలు వట్టి శంబరునికి కానుకగా ఇస్తారు. శంబరుని అంతఃపుర వంటవాళ్ళా చేప కడుపులో బిడ్డనుచూచి అశ్చర్యపడతారు. శంబరుని ఇంటనే మన్నధుడు ఇట్లా జన్మించివస్తాడని ఎదురుచూస్తున్న రత్నీదేవి “మాయావతి” పేరుతో తటానివ్వలో వుంటూ ఈ బిడ్డను చూచి గుర్తించి రహస్యంగా పెంచి పెద్ద చేపింది. నిత్య యువ్వనంగం ఆమె ప్రద్యుమ్నుడు పెరిగి యువ్వనుడయ్యాక తానతని భార్యగా చెబుతుంది. ప్రద్యుమ్నుడు మొదట అంగీకరించక తర్వాత రత్నీదేవి ద్వారా పూర్వజన్మ వృత్తాంతం తెలుసుకుంటాడు శంబరుడుచేసిన కిరాతకము తెలుసుకుంటాడు మాయావతి ప్రద్యుమ్నుడికి “సర్వ శత్రుమాయావినాశిని!” అనే మహా విద్యను ఉపదేశిస్తుంది. ఆ విద్యాసాయంతో ప్రద్యుమ్నుడు శంబరుని వధించి, రతిసమేతుడై గగనగమనంతో ద్వారకకు వస్తాడు. వాళ్ళిద్దరినీ చూచి ద్వారక ప్రజలు.

క॥ హరియని వెనుచని పిదపను, హరి
బోలెడువాడుకాని, హరికాడమనున్,
హరిమధ్యలల్లన నల్లన, హరినందనుడాయ
వచ్చి రాశ్చర్యమువన్

ఇక రుక్మిణీదేవి

క॥ పొదలెడిముదమున జిత్తము, గదలెడి
నా ఎడమమూపు, గన్నుల వెంటన్
బొదలెడి నానందాశ్రులు, మెదలెడి
బాలిండ్లబాలు మేలయ్యెడినో!”

అని విశర్మించుకుంటుంది. అనాడు పొత్తిళ్ళలో మాయమై మరణించాడనుకున్న బిడ్డడు ఇంతవాడయి, ఏకంగా కోడలిని వెంటబెట్టుకవచ్చాడని తెలుసుకుని ఆ తల్లి అనందానికి అవధులేకుండా పోతాయి,

ఆతర్వాత శ్రీకృష్ణుడొకనాడు కొలుపుతీరి వుండగా “సత్రాజిత్తు” అనే వ్యక్తి సూర్యునితో (సూర్యపీఠాలు ఎందరో సూర్యులు మరియు, విశ్వకర్మలు, ఇంద్రవదనులు ఇంద్రులు, సప్తబుమలు వగయిరాల్లానే) స్నేహం చేస్తాడుగాథంగా. సూర్యుడొకసారి మహామహిమావ్యవస్థ మైన “సృమంతకమణి” అనేపేరుగల మహద్భుతమణిని ప్రసాదిస్తాడు కానుకగా ఆ మణి ఎవరి వద్ద వుంటుందో వారికి రోజూ ఎనిమిది బారువుల బంగారం సృష్టించి ఇచ్చే మహిమ కల దైవమణి! దానిని ధరించి సత్రాజిత్తు ద్వారకకు వస్తుండగా చూచిన ప్రజల ఆయన సాక్షాత్తు సూర్యదేవుడేనని శ్రీకృష్ణునికి తెలుతాడు. శ్రీకృష్ణునికి అనలు విషయం తెలుసుగనుక అతడు సూర్యుడుకాదనీ, సత్రాజిత్తుఅనీ జమలకు తెలియజెప్పి వంపిస్తాడు. ఆ సమంతకమణి ఏరాజు వద్ద వుంటే అది మరింత ప్రకాశిస్తుంది ఆ మణి ప్రభావం గురించి శుకయోగీంద్రుడు ఇలా చెబుతాడు.

“ఏరాజేలెడు వసుమతి! నా రత్నము పూజ్యమానమగు, నక్కడ, రోగారిష్ట సర్వమాయిక, మారీ దుర్భిక్ష భయము మాను నరేంద్రా!”

శ్రీకృష్ణుడు సత్రాజితును మణి ప్రస్తుతం యాదవ ప్రభువైన వాడివద్ద పుంటి బాపుండుననినూచిస్తూ తనకిమ్మంటాడది సత్రాజిత్తు వినిపించుకోకపోగా

క॥ అమ్మణియాదవ విభునకు నిమ్మని

హరియడుగ, నాత, డీక, ధనేచ్చన్

“బొమ్మ” ని పలికెను జాక్రిని, “నిమ్మణి

యీకున్న మీదనేమో?” ననుచున్;

అని తలపోగడుగా జవాబిచ్చి వెళతాడు సత్రాజిత్తు. శ్రీకృష్ణుడా అవ మానాన్ని మౌనంగా భరిస్తాడు. అయితే సత్రాజిత్తు తమ్ముడు “ప్రసేనుడు” అనేవాడొకనాడా మణిని పేడుకగా మెడలో ధరించి పేటకు వెళతాడు అడవిలోకి సింహం ఒకటి అతనిపై బడి చంపి, ఆ మణినిచూచి ఏదో మాంస ఖండంగా భ్రమసి, నోటకరచుక వెళుతుండగా “జాంబవంతుడనే” రామాయణ కాలం (త్రేతాయుగం) నాటి వృద్ధభల్లూకరాజు ఆ సింహాన్ని చంపి, స్యమంతక మణిని అక్కడే దాపులలో గుహనలో వున్న తనకుమార్తె అయిన జాంబవతికి అబంబతిగా ఇస్తాడు. ఈలోగా ద్వారకలో సత్రాజిత్తు తన తమ్ముని మరణ వార్త విని శ్రీకృష్ణుడే మణిమీద ప్రతాపంకొద్దీ తన తమ్ముని చంపి మణి అవహరించాడని నిందాప్రచారం చేస్తాడు. ఆ నిందను నిలదగినే ఋజువు చేయవలసిన బాధ్యత వహించి శ్రీకృష్ణుడు అడివికివెళ్ళి ప్రసేనుని అడుగు జాడలు సింహపు అడుగుజాడలు, భల్లూకపు అడుగుజాడలు ఆధారంగా జాంబవంతుని గుహకువేరి జాంబవంతుని కుమార్తె అయిన జాంబవతి వద్ద ఆ మణినిచూచి, అది తీసుకుపోదామనుకుంటుండగా, జాంబవతి దాని కేకలు వేస్తుంది. “ఎవరో వరాయి మగవాడు వచ్చా” డంటూ జాంబ వంతుడు వస్తాడా కేకలువిని. శ్రీకృష్ణ జాంబవంతుల మధ్య ఇరవై ఎనిమిది అహోరాత్రులు ఘోరమైన యుద్ధం జరుగుతుంది. ఆ పోరాటంలో తన బలం క్షీణించిన జాంబవంతుడు, ఆపచ్చినవాడు సాక్షాత్తు శ్రీమన్నారాయణుడే అనే స్పృహ తెలుసుకొని, యుద్ధం చాలించి, సాగిలబడి మొక్కుతాడు శ్రీకృష్ణనికి. శ్రీరాముని యుద్ధకౌశలం చూచిన జాంబవంతునికి ఆనాడు శ్రీరామునితో ద్వంద్వయుద్ధం చేయాలని కోరిక కలుగుతుంది శ్రేతాయుగంలో రామదావణ యుద్ధానంతరం. శ్రీరాముడు ఆ కోర్కెను ద్వాపర యుగంలో శ్రీకృష్ణావ

తారంలో తీరుస్తానని మాటచిస్తాడు. పూర్వజన్మ వరస్మృతి కలిగిన జాంబవంతుడు శ్రీకృష్ణునికి మణినిచ్చి తన కుమార్తె జాంబవతినిచ్చి వివాహంచేసి వంపి శ్రీమన్నారాయణుడయిన శ్రీకృష్ణుని స్తుతించి శశివు తీసుకుంటాడు ఇక్కడ ద్వారకలో శ్రీకృష్ణుడగుహనుంచి బయటకు రాక వచ్చెందు రోజులు గడిచిపోవటంతో ఆయన వెంటవెళ్ళిన ఆయన సైనికులు, మిత్రులు అపిషయం దేవకి, వసుదేవులకు, రుక్మిణీ వగయిరాలకు తెలుపుతారు. వాళ్ళంతా ఆందోళనచెంది దుర్గాదేవిని పూజించారు భక్తిశ్రద్ధలతో.

క॥ దుర్గమమగు బిలమున, హానినిగ్గతుడయి,
చేరవలయునేడని పౌరుల్
వర్గములై సేవించిరి, 'దుర్గన్' గృత
కుశలమార్గఁదోషిత భర్గన్!

క॥ డోలయితమానసులై, జాలింబడి
జనులు గొలువ 'జండిక' బలిరెన్
బాలామణికో, మణితో హేలాగతివచ్చు
నంబుజేక్షణుడనుచున్!

వారంతా స్థిమిత వడ్డారు "చండిక" మాటలు విని. ఈ లోగా శ్రీకృష్ణుడు జాంబవతి సమేతుడై రానేవచ్చాడు అందరూ సంతోషించారు. సత్రాజిత్తుకు మణిని ఇచ్చేశాడు. సత్రాజిత్తు అట్లు కృష్ణునిపై అకారణ నిందమోపినందుకు ఆయనరో అకారణ వైరం ప్రాప్తించినందుకు చాలా బాధపడి హృత్తాపంతో

ఆ॥ మణియు గ్రూహునిచ్చి మాధవు పదముల
బట్టుకొంటినేని బ్రతుకగలదు!
సంతసించునతడు నదుసాయసుగుడి,
సత్య మితరవృత్తి జక్కలగుడు

అని ఆలోచిస్తాడు చక్కగా బహుభార్యాత్వం సర్వసాధారణమైన ఆ కాలంలో శ్రీకృష్ణునికి తన అసరాధానికి శిక్షగా కుమార్తెఅయిన "వత్సభామ"

నిచ్చి వివాహం చేశాడు సత్రాజిత్తు అటు రాజకీయంగా శ్రీకృష్ణునిలాంటి బలవంతునితో వైరం లేకుండా ఇటు తన కుమార్తెకు తగిన భర్తగా ఆయనను అల్లునిగా చేసుకోవటంలోని గొప్పదనం ఆలోచించుకున్న సత్రాజిత్తు శ్రీకృష్ణునికి మరల స్వమంతకమణిని కూడా ఇవ్వగా, గంభీరంగా తిరస్కరించాడు శ్రీకృష్ణుడు

క! 'మణి ఇచ్చినాడు. వాసరమణినికను,
మాకు గలవు మణులు; కుమారి
మణి బాలునంచు, కృష్ణుడు మణి సత్రా
జిత్తువకు, మరలగనిచ్చెన్!

కానీ స్వమంతకమణి, తర్వాత మరల శ్రీకృష్ణునివద్దకి వచ్చింది. మరో భయంకర సంఘటన చూద్దా:

కుంతీదేవి, పాండవులు లక్క ఇంట దగ్గులైనారనే వార్త తెలుస్తుంది. శ్రీకృష్ణునికి వారు దగ్గంకాలేదనీ, ఉపాయంతరంతో, కుశలంగా హిడింబ వనం చేరుకుని ప్రవృత్తంగా జీవిస్తున్నారని తెలిసివుండి కూడా! సర్వజ్ఞుడైన శ్రీకృష్ణుడు బలరామ సహితుడై హస్తినాపురికివెళ్ళి, అక్కడ పాండవమిత్రులు శ్రీహరి భక్తులుఅయిన విధుర, ద్రోణ, భీష్మ, కృప, గాంధారి ద్రోహదులను ఊరడించి, కొద్దికాలం అక్కడ వుంటాడు

ద్వారకలో శతధన్యుడనే రాజకుటుంబీకుడున్నాడు లోగా సత్రాజిత్తు పత్యభామను అతనికిచ్చి వివాహంచేద్దామనుకుని మాటచెప్పి వున్నాడు. కానీ తర్వాత సత్రాజిత్తు, శ్రీకృష్ణునితో వైరానికి వెరచి, శ్రీకృష్ణునికి పత్యభామ నిచ్చి వివాహం చేశాడు. అక్రూరుడు శ్రీకృష్ణభక్తుడే అయినప్పటికీ ఒక్కోసారి భక్తులలో కూడా ఎలాంటి క్రూరత్వం ప్రలోభవస్తాయో తాత్కాలికంగా అవి వారి నెలా లొంగతీసుకుంటాయో, క్రూరకార్యాలకు ప్రోత్సహిస్తాయో, తెలుపుతుంది స్వమంతకమణి కథ అక్రూరుడు, కృతవర్మ ఇద్దరూ, శతధన్యుని రెవ్వగొడతాడు మాటలతో, "సత్రాజిత్తు పత్యభామను నీకిస్తానని మాట తప్పడమేగాక, శ్రీకృష్ణునికిచ్చి వివాహంచేసి, అనుచుని కూడా ఆయనకి

ఇవ్వబోతున్నాడు! కనీసం ఆ మహద్భుత మణినై నా, సత్రాజిత్తు నుండి సంపాదించు, సామదాన భేదాలతో" అని బ్రోత్సహిస్తారు. శతధన్యుడు అమణి వ్రలోభం, సత్యభామ తనకు దక్కలేదన్న క్రోధంతో నిద్రిస్తున్న సత్రాజిత్తును క్రూరంగా చంపి, మణిలాక్కుని పారిపోతాడు!

తండ్రి దారుణంగా హత్యచేయబడటంతో సత్యభామ విలపించి తండ్రి కళేబరాన్ని "తైలద్రోణి" (అనాడు శవాలు చెడిపోకుండా వుంచే ప్రక్రియ!) లో పెట్టించి, హస్తినాపురికి బయల్దేరి వెళ్ళి, శ్రీకృష్ణునికి తండ్రి మరణవార్త మణి అనహరణవార్త తెలిపి విలపిస్తుంది శ్రీకృష్ణ బలరామురిద్దరూ ఆమెను పూరడించి, ద్వారకకు వస్తారామెను వెంటబెట్టుకుని శతధన్యుడు తనని చంపు తాడని భయపడి, కృతవర్మ ఇంటికి వెళతాడు. తనకు సాయంరమ్మని కానీ కృతవర్మ "శ్రీకృష్ణశౌర్య పరాక్రమాలకు ఎదురునిల్వగల వాడెవ్వడు?" అంటూ తాను సాయంరానని చెబుతాడు. ఆ క్షూరినింటికి వెళతాడు శతధన్యుడు. అక్షూరుడు కూడా శ్రీకృష్ణుని స్తోత్రం చేసి, ఆయన "విశ్వ విభుడు ఆయనతో వైరంనాకొద్దు!" అంటాడు శతధన్యుడు చేసేదిలేక, మడిని అక్షూరివద్ద దాచిపెట్టి, మిథిలానగరం వేపు పారిపోతాడు నిజానికి కూడా కృతవర్మ, అక్షూరులు శతధన్యునికి మడిని లాక్కురమ్మని బ్రోత్సహించారే తప్ప, సత్రాజిత్తువాతడు చంపి, వీకలమీదకు తెచ్చుకుంటాడని ఘోషించ లేదు. సరిహ ఇవ్వలేదు తీరా పథకం ఎదురు తిరిగేసరికి, ఇద్దరూ రంగం లోనుంచి తప్పుకున్నారు. ఈనాడు అన్ని రంగాలలో వున్నారు ఇలాంటి సరిహదారులు ఆ కర్వాత తమది కాదని తప్పుకుపోయే వారూను!

పారిపోతున్న శతధన్యుని రథాలమీద వెండించి రథుండిగి వాడు ప్రాణభయంతో వరుగెడుతున్నా! వెన్నుండి, శ్రీకృష్ణదాతనిని క్రూరంగా చంపి వేస్తాడు. అతని వస్త్రాలలో "మడి" కనిపించదు. ఎలాగూ మిథిలానగర దాపులకు వచ్చాంగనుక ఆనెడి మిథిలాధిపతి జనక వీరాధిపతి అయిన జనకుని కలుసుకుని వస్తావని బలరాముడు వెళ్ళగా శ్రీకృష్ణుడు ద్వారకకు చేరుతాడు.

(మిథిలలో జనకుని వద్ద బలరాముడు అతిథిగా వున్నప్పుడే-దుర్యోధనుడు అక్కడికివచ్చి బలరామునివద్ద గదాయుద్ధం" అభ్యసించి, అందులో వైపుణ్యం సాధిస్తాడు).

శ్రీకృష్ణుడు సత్కథామకు శతధన్యుని మరణం, మణి లేకపోవటం చెప్పి పూలడిస్తాడు సత్యహామచేత ఆమె అక్క చెల్లెళ్ళు కలసి (సత్రాజిత్తుకు కొడుకులు లేరు) సత్రాజిత్తు కర్మ క్షతువులు పూర్తిచేయిస్తాడు శ్రీకృష్ణుడు ఈలోగా శతధన్యుని మరణవార్త విని అక్రూరుడు, కృతవర్మలు, తమనీ శ్రీకృష్ణుడు చంపుతాడని భయపడి దూరదేశాలకు పారిపోతారు. అక్రూరునిలాంటి మౌనభక్తుడు తపస్వి, వెళ్ళిపోవడంతో, ద్వారకలో వర్షాలు కురవవు. నంద వృద్ధులు అక్రూరుని మరల ద్వారకకు సగౌరవంగా ఆహ్వానించమని శ్రీకృష్ణునితో చెబుతారు. శ్రీకృష్ణుడు అక్రూరుని పిలిపించి సాదరంగా గౌరవించి (శతధన్యుడు మణి ఈతని వద్ద దాచివుంటాడని వూహించి) "శతధన్యుడు పారిపోయేముందు నీ వద్ద మణి దాచాడని నాకు తెలుసు. సత్రాజిత్తుకు కుమార్తెలు తప్ప, కొడుకులులేరు. సత్రాజిత్తు మరణించాడు గనుక ఆతని సంవద ఋషాలు అన్నీ ఆయన కుమార్తెలు విభజించుకోవాలి ధర్మంగా, కాబట్టి ఆ మణినీ నీవుకస్తే నాకు వాటాం ప్రకారం తండ్రి సంవద విభజించుకుంటాడు. అని చాలా లోక్యంగానూ అక్రూరుడు బాధపడకుండానూ, బయపడకుండానూ, మణి బయటపడే విధంగానూ మృదు వచనాలతో చెబుతాడు అదీ రాజకీయచతురత, సమర్థత భక్తజన వక్షపాతం. భక్తుని ఒకానొక తాత్కాలిక బలహీనతను భగవంతుడు కన్న తల్లిలా కప్పిపుచ్చి కాపాడేతీరు!

అక్రూరుడు శ్రీకృష్ణునికి మ్రొక్కి, తన వస్త్రాంతోనే దాచివుంచిన మణిని సమర్పించాడు. అంతటితో తాత్కాలికంగా చోటుచేసుకున్న ప్రలోభం శ్రీకృష్ణుని మీద తాత్కాలిక కోపం మటుమాయమైపోయాయి. ఆ తర్వాత అక్రూరుడు శ్రీకృష్ణభక్తి విషయంలో మరి చలించలేదు! శేషజీవితమంతా శ్రీకృష్ణ భక్తిలో, ధ్యానంలో ఆయన ఆజ్ఞాపాలనలో ఆయన బోధలు వివటంలోగడిపి పునీతుడై పోయాడు భక్తునిగా. శ్రీకృష్ణుడు సత్రాజిత్తు బంధువు

లందరూ మడిని చూచేరి అమర్చి, ఆ తర్వాత అక్రూరునే శీసుకోమని కోరాడు ఆ మడిని!

కానీ అక్రూరుడి తనలోని మోహం వటావంచలైపోగా, సత్యభామ కిచ్చి, తనలోని పరోభాన్ని వదిలించుకున్నాడు ఆ విధంగా.

ఈ స్యమంతకమణి, జాంబవతీ పరిణయం సత్యభామ పరిణయ కథలను, విఘ్నేశ్వర పూజ సందర్భంగా వినాయక చవితివాడు, భక్తిగా పాఠాయణం చేస్తారు. భక్తులందరూ! అలాచేస్తే తమకు చవితి చంద్రుని చూడటం వలన (పార్వతీదేవి శావం వలన) కలిగే అవనిందలు తప్పి పోతాయనే ప్రగాఢ విశ్వాసం వుంది. అలాగే “స్యమంతకమణి” ఇందరి హత్యలకూ, సత్యభామ పరిణయానికి దారితీయటమేగాక, అక్రూరునిలాటి అకలంక భక్తునిలో సైతం ప్రలోభాన్ని రేకెత్తించింది. ఆ స్యమంతకమణి ఇచ్చే ఐంగారం, ఐశ్వర్య గర్వంతోనే సత్యభామ, శ్రీకృష్ణుని తులాభారానికి అంగీకరించినదనే ఒకానొక ఊహజనిత కథ అందంగా రూపుదిద్దుకుని, “శ్రీకృష్ణ తులాభారం” నాటకాలుగా, వీధిభాగవతాలుగా, హరి కథలుగా, యక్షగానాలుగా, సినిమాలుగా అనన్య సామాన్య ప్రచారంలోకి వచ్చింది. సత్యభామ జడ సత్యభామ అతిశయనం, సత్యభామ ప్రేమ విరహం వగైరాలన్నీ “భామ కలాపం”గా కూచిపూడి నృత్య ప్రాణంగా రూపు సంతరించు కోగా ముక్కు తిమ్మన్న “పారిజాతావహరణం”తో సత్యభామ శ్రీకృష్ణుని కాలికో తన్నటం అన్నది ఒకానొక అపురూప ఖండకావ్యం గౌరవం సంతరించుకున్నది.

చాలా హిందూ కుటుంబాలలో “స్యమంతకమణి” అనే పేరుగల స్త్రీ లెందరో వున్నారు. ఈనాడూ! ఈనాడి “కోహిమూర్ పక్షం” కవ్యానుమరి ముక్కెరలోని వక్షంలానే— అనాడు ఆ “స్యమంతకమణి” ముల్లోకాలలోమా ప్రసిద్ధి చెందినది ప్రణయాలకూ, ప్రలోభాలకూ, హత్యలకూ కూడా దారి తీయించినదామణి! సత్యభామ కొక ప్రత్యేక స్థానం కల్పించినది కూడా ఈ స్యమంతకమణి! అవునా!

శ్రీకృష్ణుని అష్టభార్యలు

నరకాసురవధ

ఒకమారు శ్రీకృష్ణుడు పాండవులుంటున్న ఇంద్రప్రస్థ పురానికి, సాత్యకివగైరా తన స్నేహితులతో వెళతాడు. కుంతీదేవి ప్రార్థనతో శ్రీకృష్ణుడు ధర్మాచరణ సంపన్నులైన పాండవుల పక్షం వహించాడు. అసరికి అటు భగవంతునిగానూ, ఇటు రాజకీయ గురువు, శ్రీయోధిలాషిగానూవారి సర్వస్వం శ్రీకృష్ణుడే అయ్యాడు. శ్రీకృష్ణుడూ అర్జునుడు నరనారాయణాంశలుగా బావమరదులు, ప్రాణమిత్రులుకూడా అయ్యారు. అసరికి పాంచాలి (ద్రౌపది) కొత్త పెళ్ళికూతురు. ఆమె తన అన్నగారి వరసయిన శ్రీకృష్ణుని పాదాభివందనం చేసింది. అంతేకాదు అపరిమితమైన ఆరణ్య అజ్ఞాతవాసాల్లాడి కష్టాలలో, కురుక్షేత్ర సంగ్రామంలోనూ ద్రౌపది శ్రీకృష్ణుని తన అన్నగానూ, భగవంతునిగానూ భావించి మ్రొక్కింది. ద్రౌపది వస్త్రావహరణ నన్ని వేళంలో ఆమెకు శ్రీకృష్ణుడు తప్ప మరో భగవంతుని శరణాగతి అంటూ స్ఫురించలేదు మరి!

కుంతీదేవి మేనల్లుని స్తోత్రవేసింది అర్జునుడు, శ్రీకృష్ణుడు నరదాగా యమునానదీ తీరానికి వెళ్ళారు రథంమీద. అక్కడ యమునానదిలో జల క్రీడలాడుతున్న మహద్భుత సౌందర్య రాశియైన “కాళింది”ని చూచి ఆమె ఎవరో తెలుసుకునిరమ్మని అర్జునుని పంపిస్తాడు. ఆ జలకన్యను వివరాలడుగుతాడు అర్జునుడు. అందుకామె

మ|| నరవీరోక్తమ యేను సూర్యభీసుతన్ వాపేరు కాళింది! భా
స్కర సంకల్పిత గేహమందు, నదిలో గంజాక్షు విష్ణుం! బ్రభున్
వరుగాగోరి, తనంబుసేయుదు! నొరున్ వాంఛింప! గృష్ణుడు, వ
న్యరతిన్ వచ్చి వరించు నలచుఁబలికెన్ నాతండ్రీ, నాతోడుతన్!

అని చెబుతుంది. శ్రీకృష్ణుడామెను తన రథంలో కూర్చోబెట్టుక అర్జునునితోబాటు మరల ఇంద్రప్రస్థ పురానికి వస్తాడు. అక్కడామెనుపుంచి దేవేంద్రుని “భాండవ వనం” అనే వనంలోని వక్షమూలికలతోగానీ తన ఉదరభాధ

తగ్గదని మొరపెట్టుకున్న అగ్నిదేవుని కోర్కె తీర్చేందుకు శ్రీ కృష్ణార్జునులు
 ఖండవనన దహనం చేయిస్తారు అగ్నితో. దేవేంద్రుని వర్షంనుంచి కాపాడ
 తాడు తన శరవరంపర విద్యతో అర్జునుడు అగ్నిని, అలాగే ఆ అగ్నిశిఖలో
 దగ్గంకాకుండా “మయుని” రక్షిస్తారు శ్రీకృష్ణార్జునులు అగ్నిదేవుడు సంతో
 షించి అర్జునునికి అక్షయతూటిరాలుగల “గాండివం” అనే ధనస్సు, దివ్య
 రథం తెల్లని అశ్వాలు అభేద్యాకవచం వ్రసాదిస్తాడు. పొర్రాపాయం తప్పించు
 కున్న మయునిచేత అత్యద్భుతమైన “మయసభ” నిర్మింపజేస్తాడు పాండ
 వుల కోసం శ్రీకృష్ణుడు. ఈ మయసభలోనే దుర్యోధనుడు జలస్థం నిర్ణయం
 చేయలేక పరిహాస పాత్రుడై ద్రౌపది పరిహాసానికి గురయి
 ప్రతీకారంతో ద్రౌపది వస్త్రావహరణం, మాయాద్భుతం, పాండ
 వుల అరణ్య అజ్ఞాత వాసాలకు గురివేస్తాడు. ఆ రంగం అంకా కురుక్షేత్ర
 యుద్ధానికి చారిత్రమైంది. కాలిందితో వివాహం జరుగుతుందాయనకు అయితే
 అర్జునుడు సాధించిన ప్రతి మహాత్కార్యంలోనూ శ్రీకృష్ణుని అండ, ఆదేశము
 అజ్ఞ, ఆశీర్వాదాన్ని అనుసరించునా! పాండవుల వజ్రససాక్షాత్తు శ్రీమన్నా
 రాయణుడే శ్రీకృష్ణునిగా నిలిచి ప్రత్యక్షులలోను వారిలోనుండి, వారిచేత అసా
 ధార్యులు సుసాధ్యులుగా చేయించాడు. ఆ రహస్యం భీష్మ, ద్రోణ, కృప
 వగయిరా కురువృద్ధులందరికీ తెలుసు. కుంతికి తెలుసు ద్రౌపదికి తెలుసు.
 ధర్మరాజుకు తెలుసు స్నేహం, బంధుత్వ చనువులో గుర్తించనిది అర్జునుడు.
 భీముడు మాత్రమే! ఎప్పుడోతప్ప చారిద్దరికీ శ్రీకృష్ణుడు దైవం అనిపించలేదు
 గానీ. బావమరదివనువుతోనే ధన్యులు, పునీతులు అయిపోయారు.

శ్రీ కృష్ణుడు మరో మేనత్త రాజాధిదేవి ఆ రాజాధిదేవి కొడుకులు
 “వించాసు విందులు” అనే వాళ్ళిద్దరూ (అవంతి దేశాధీశులు) తమ చెల్లెలయిన
 ‘మిత్రవింద’ను దుర్యోధన వశమై స్వయంవరం చాటించాడు. శ్రీకృష్ణుడు
 స్వయంవరంలో మిత్రవిందను దుక్కిడిదేవిలానే స్వయంవరంలోనుంచి వీర
 త్వంతో చేకొనివచ్చి అద్భుతమైన రాజులందరినీ ఓడించి తన బల హిరణ్య ప్రద
 ర్భన మరో మారు ప్రదర్శించాడు. కోసందేశరాజయన “నాగ్నజిత్తు” అనే
 రాజకుమార్తె “నాగ్నజితి” అమె వీర్యశుల్క. వెండికొండల్లాటి ఏడు మంది

చిన ఆబోతులను ఒక్కమారు వట్టి బంధించినవాడికే నాగ్గుజిత్తినిచ్చి వివాహం చేస్తానని నాగ్గుజిత్తు ప్రకటించాడు. గోవులను కాయటంలో గోవుల వృషభాలను మచ్చికచేసుకోవటంలో, వృషభాసురుని వధించటంలో బాల్యంలోనే చక్కనా తెలిసివున్న శ్రీకృష్ణుడు సకలరాజులు నిశ్చేష్టులై చూస్తుండగా, ఏడు వృషభాలను తన బల పరాక్రమాలతో లొంగదీసి, కట్టివేసి, నాగ్గుజిత్తిని వివాహమాడాడు, బాధపడి అనూయచెందిన రాజులు శ్రీకృష్ణుని మీదకు యుద్ధానికిరాగా వారందరినీ యుద్ధంలో నిర్ణీతచాడు.

శ్రుతకీర్తి అనేరాజు కూతురు తనకు మరదలి వరసఅయ్యే “శ్రుతకీర్తి” అనే కన్యను వివాహమాడాడు శ్రీకృష్ణుడు. మరల కైకేయరాజు పుత్రి అయిన “భద్ర” అనే కన్యను వివాహమాడాడు. మద్రరాజతనయ అయిన “లక్ష్మణ” అనే కన్యకను మిత్ర విందను తెచ్చినట్లే స్వయంవరంలో రాజు లందరినీ ఓడించి తెచ్చి వివాహమాడాడు శ్రీకృష్ణుడు.

ఇట్లా ఆయన సాంప్రదాయానుసారం శౌర్య ప్రదర్శనతోను పెళ్లాడిన భార్యలు రుక్మిణి, జాంబవతి, సత్యభామ, కాళింది, మిత్రవింద, నాగ్గుజిత్తి, భద్ర, లక్ష్మణ అనే వారు ముఖ్యులు. వీరే శ్రీకృష్ణుని అష్ట భార్యలుగా ప్రఖ్యాతిచెందారు.

ఇక వీరుగాక నరకాసురుని సంహరించి “రోహిణి” మొదలయిన వదహారు వేల మంది కన్యలను వివాహమాడాడు శ్రీకృష్ణుడు.

యజ్ఞవరాహరూపంలో భూదేవిని ఉద్ధరిస్తున్న సమయంలో శ్రీమహా విష్ణువు (యజ్ఞవరాహం) స్వేదబిందువు ధరమీద చిందిపడి ఉద్భవించిన వాడే నరకుడు! భూదేవి అతని (తల్లి) - తండ్రి యజ్ఞ వరాహుడయిన శ్రీమహావిష్ణువు అయితే రాక్షసవధ (హిరణ్యాక్షవధ) సమయంలో జన్మించి నరకుడు జన్మ రీత్యా విష్ణు అంశసంభూతుడే అయినా ప్రవృత్తి రీత్యా రాక్షసుడు కంసునికి స్నేహితుడు.

దేవేంద్రుని ఓడించి నరకుడు అదితియొక్క మహా మహిమాన్వితము

లైన కర్ణ కుండలాలను వరుణుని చక్రమును, “మడి పర్వతం” అనే అమరాద్రి స్థానమును లాక్కుంటాడు. ఇంద్రుడు చేసేదిలేక శ్రీకృష్ణుని వద్దకు వచ్చి మొరపెట్టు కుంటాడు.

ఇక శ్రీకృష్ణుడు వరకాసురుని మీదకు గరుడారూఢుడై యుద్ధానికి బయల్దేరుతాడు. ఆ సమయంలో శ్రీకృష్ణుని అష్టభార్యలలో శ్రీకృష్ణునికి ఎక్కువగా ఇష్టురాలూ, వేరువగా వచ్చినదీ అయిన పత్మభామ తానూ యుద్ధానికివస్తానని వట్టుబడుతుంది. శ్రీకృష్ణుడొకమెకు నచ్చచెబుతాడు. రణభూమి, అంతఃపురంకాదనీ, అక్కడ వీడానాదాలు, చిలక పలుకులుగాక శస్త్రాస్త్రాని పిడుగులు వర్షిస్తుంటాయని. కానీ ఆమె తప్పక వస్తానని వట్టు బట్టడంతోనే ఆయన చూపిన అనేకానేక లీలలలానే ఇదీ ఓలీలగా పత్మభామకు కాస్తంత అతిశయం, గర్వం కలిగేలా పరదాగా పిల్చుక వెళతాడు.

ప్రాగ్జోతిష పురం వరకుని రాజధాని, దుర్గమ దుర్గాప్రాకారాలు, సముద్ర జల ప్రాకారాలు దానికి రక్షా కవచాలు:

మురాసురుడనే (“ముర అనే రాక్షసి కొడుకు”) వంచ శిరస్సుని రాక్షసుడొక జల దుర్గంలో శ్రీకృష్ణుని ఎరుర్కొంటాడు. శ్రీకృష్ణుడు అనక్ర పరాక్రమంతో మురాసురుని వంశరించి “మురారి”గా బిరుదు పొందాడు. మురాసురుని కుమారులు తామ్రుడు, అంతరిక్షుడు, శ్రీరఘుడు, విభావసుడు, వసుడు, సభస్వంతుడు, నరుడు అనే ఏడుగురు శ్రీకృష్ణుని మీదకు యుద్ధానికి వచ్చి, ఆయన చేతిలో మరణిస్తారు.

ఈ విషయం తెలుసుకున్న వరకాసురుడు వరకుండలాలు ధరించి, యుద్ధానికి బయల్దేరి వస్తాడు: ఖగేంద్రానవారూఢులైన పత్మభామ కృష్ణుల తనకి అకాశ్యలోని మెరుపుకీగి, మేఘులూ కనిపిస్తాయి. పత్మభామ తాను యుద్ధం చేస్తానంటుంది. వరకునితో! పత్మభామ వరకాసునితో యుద్ధం చేయటమనే ఘట్టం ప్రఖ్యాతమైనది. వీరిన మహాకవి కృమాంకారాలు, శబ్ద, పద, ప్రాప్రయోగాలు చేస్తూ, అక్షర వాక్యాలు సృష్టించిన ఘట్టం ఇది భాగవతంలో.

శా॥ వేడిం జొల్లెమువెట్టి, సంఘటిత నీవే బంధయై! భూషణ
శ్రేణిందాల్చి, ముఖేందుమండల మరీచీజాలముల్ వర్షగా
బాడిం వయ్యెద జక్కగాడుటిమి, శుంభదీర్ సంరంభయై,
యేడిలోచన తెచి, నిల్చె, తన ప్రాణేశాగ్రభాగంబునన్!”

శ్రీకృష్ణుడు నవ్వి, తన వేతి విల్లమెకు అందించాడు. ఆ విల్లందుకొని,
ఆ విండితోబాటు భర్తృతేజో శౌర్య ప్రకాశాల ప్రోత్సాహాన్ని అందుకని,
దైత్యుండనలు మూర్ఛిల్లెట్లుగా నారి సారించింది సత్యభామ.

మ॥ “అలిసీలాలక చూడనొప్పెసగె! బ్రత్యాల్లిథ పాదంబుతో,
నలిక స్వేదవికీర్ణకాలకలతో, నాకర్ణిణీత స
ల్లలిత, జ్యా, నఖపుంఖ దీధికులతో, లక్ష్మ్యవలోకంబుతో
వలయాకార ధనుర్విముక్త విశిఖ ప్రాతాహతారాతియై!”

ఆ రూపంలోవుండే సత్యభామ రూపం యుగాలపర్యంతం వీరవనితల
చిత్రీకరణకు చిరంజీవినిగా చేశాడు పోతన మహాకవి. భర్తృ పరిపూర్ణప్రేమ,
భర్తృ వాత్సల్యం, భర్తృ ప్రోత్సాహం, భర్తృ సాన్నిధ్యం, భర్తృ సామర్థ్యం
పున్న-హిందినస్త్రీ వేయలేని సాహసంగానీ, కళగానీ ఏముందీ ప్రపంచంలో?
అదే ఋజువు చేస్తుందీ సత్యభామ పాత్ర, సత్యభామ యుద్ధం, సత్యభామ
శౌర్యసాహసాలు! ఇక భర్త అయిన శ్రీకృష్ణునికి, శత్రువైన శరకునికి ఆమె
ఆ రూపం క్రమాలంకార పద్ధతిలో మహద్భుతంగాను. మహా రోద్రంగానూ
కనిపిస్తోంది ఒకే నానానికిగల బొమ్మ బొరుసులా!

సీ॥ రాకేందు బింబమై, రవిబింబమై యొవ్వ,

నీరజాతీక్షణ నెమ్మొగంబు

కందర్ప కేతువై, సున ధూమకేతువై

యలర పూబోడి చేలాంచలంబు!

భావజు పరిధియై, ప్రళయార్కు

పరిధియై, మెఱయు నాకృష్టమై మెలతచాప

మమ్మత ప్రవాహమై, యవలసందోహమై,

తనరారు నింతి సందర్శనంబు.

అ॥ హర్షదాయయై, మహా రోషదాయయై
 పరగు ముద్దరాలి బాణవృష్టి,
 హరికి, నరికి (ఆరికి) జూడనందంద శృంగార
 వీరరసము లోలివి స్తరిల్ల!

చివరగా శ్రీకృష్ణుడు ఆమెను సంతోషపరచి, వన్నానించి, తన సుద
 ర్శన చక్రంతో నరకుని తల తెగవేస్తాడు భూదేవి ప్రత్యక్షమై, శాంబూనది
 లోని రత్నాలతో పొదిగిన కుండలాలు, “వై జయంతి” అనే వనమాల పరుణ
 దత్తమైన తెల్లని ఛత్రం! మరో మహారత్నం శ్రీకృష్ణునికి సమర్పించి.
 ఆయనను స్తోత్రం చేస్తుంది. అయితే భూదేవి స్వయంగా తన మనవడి
 వరసైన (నరకుడు భూదేవి బిడ్డ కాబట్టి) అయిన (నరకుని కొడుకైన
 “భగదత్తుడు” అనేవాణ్ణి, తెచ్చి- వీడు నరకుని కొడుకు. నీవల్ల భయభక్తులు
 కలిగివున్న వాడు ఆర్తుడై, ఆశ్రయపొతుడై పితృహినుడై ఉన్నాడు.
 దయతో వీడిని కాపాడు” అని, వేడుకొంటుంది. శ్రీకృష్ణుడామె మాట మన్నించి
 ప్రాగ్జోతిషపురానికి భగదత్తుని రాజుగా చేసి, నరకుడు ఆ నరికి చెఱుట్టివున్న
 పదహారు వేల మంది రాచకన్యలను చెఱవిడిపించి, వారంకా తనని కోరగా
 అందరినీ వివాహమాడి, ద్వారకకు చేరుస్తాడు. అందరితో అన్ని రూపాలతో
 విహరించి, ఆనందింపజేస్తాడు తర్వాత.

ఇక్కడ నరకునివేపునుంచి చూస్తే నరకుడు భూదేవి బిడ్డ! వాడంత
 మంది కన్యలను కేవలం వివాహేచ్ఛతో చెరపట్టి వుండడు. వాడు దేవి
 కాపాడుకుడు-వామాచార తంత్రం ఆపరించే రాక్షసుడు. వారందరినీ డిడికి
 బలికి ఇవ్వటానికి తద్వారా తాను భ్రమవడే క్షుద్రశక్తోపావన త్రిభువన
 సామ్రాజ్యాధిపత్యం కోరుతాడు. శ్రీకృష్ణుడు వాడిని చంపి ఆ కన్యల చెరవిడి
 పించాడు. ఇదొక రథ ప్రచారంలో వుంది

ఇక శ్రీకృష్ణుడు-వారిసలా వదిలివేస్తే, అటువారి పట్టినిండి వేపురానివ్వరు
 సంఘంలో గౌరవం వుండదు వారికి! వారి జీవితాలు వేళ్ళల స్థాయికి దిగ
 జారిపోయేది. అంచేత శ్రీకృష్ణుడు వారి జీవితాలు అట్లా గాలికి

వదిలివేయబడకుండా, అపారమైన కరుణతో తానే “జారుడు” అనే అపవిత్రుడకు తనని తాను గురిచేసుకొని, ఆ స్త్రీలందరినీ వివాహమాడి, శ్రీకృష్ణ భార్యలుగా వారికి సంఘపరమైన గౌరవం, గుర్తింపు, రక్షణ కలుగజేశాడు. ఇక శ్రీకృష్ణుడు వారందరి పాలిడి భగవంతుడు కూడా మరి:

అలాగే భాగవతంలో జరాసంధుడు కూడా కొన్ని వేల మంది రాజులను బంధించి వుంచుతాడు తన కోటలో: వాడూ శక్తి వామాచార తాంత్రిక పూజా నియమాలు కలవాడే: శ్రీకృష్ణుడు. భీముడు జరాసంధుని చంపాక, ఆ రాజులను చెర విడిపించే ఘట్టం ఒకటుంది భాగవతంలోనే:

అంచేతే నరకుని తల విష్ణుచక్రంతో తెగివడే సందర్భంలో

శా: “ఇల్లాలం గిటియైన శాలమున, మున్నేనంచు ఘోషింతువో!”

తల్లీ: నిన్నుదలించియైన, నివటం దన్నుం గృవన్ వడే:

చెల్లంబో: తలద్రెంచెనంచు, “నిల”వాక్షిపించు చందంబునమున్,

ద్రెళ్ళెం జవ్వుడుగాక, భూమిసుతు, డుద్దిష్టాహవక్షోజివై!”

అనే రసవత్తరమైన వద్యంతో నరకుని మాతృ సంస్కరణ. భూదేవి వచ్చి శ్రీకృష్ణుని స్తోత్రం చేయటంలాటి సందర్భాలు సృష్టించాడేమో వ్యాస మహర్షి: వాటిని తేట తెనుగులో అందించాడు పోతన మహాకవి.

ద్యారకలో, పదహారు వేల మందికి గృహవసతి - గృహోపకరణాల వసతి, సర్వ సౌకర్యాలు కల్పించాడు శ్రీకృష్ణుడు.

పేరుకు “పట్టమహిషి” అయిన రుక్మిణికి ఏదో “అహంకారం” ఇంకా మిగిలివుండేమోనని ఒక రోజు పనిమాలీ ఆమెను మాటలతో నొప్పించి, ఆమె వినమ్రంగా, మౌనంగా కన్నీళ్ళు పెట్టుకుంటే, మరల నవ్వి ఓదార్చి, ఆమె స్తోత్రం అందుకుంటాడు శ్రీకృష్ణుడు. తనంత తాను వలచి వచ్చిన రుక్మిణి మిగతా ఏడుగురు ప్రముఖ భార్యలతో, పదహారువేల మంది మిగతా

శ్రీ కృష్ణ భార్యలతో - పద్మకు పోయిందే తప్ప, ఏవాడూ సత్య భామలా ఏదీ కోరలేదు. రామాయణంలోని మానవజన్మని సుమిత్రలాదీ పాత్ర రుక్మిణీదైతే, అతిశయానికి మారు రూపం సత్యభామ పాత్రగానించి పోయాయి చరిత్రలో శాశ్వతంగా! పెళ్ళికిముందు శ్రీకృష్ణుని ప్రేమించినస్త్రీ, రుక్మిణీ అయితే, పెళ్ళితర్వాత శ్రీకృష్ణుని ప్రేమించి, ఆయనవేత ప్రేమించబడి, తనదైన ఒకనొక ప్రత్యేక వ్యక్తిత్వాన్ని అజరామరంగా విజృంభిస్తూ సత్యభామ! ఆ ఇద్దరూ శ్రీకృష్ణుని సగుణ భక్తులే!

ఉపాపరిణయం

శ్రీకృష్ణునికి రుక్మిణీవలన ప్రద్యుమ్నుడు, చారుదేవుడు, చారుదేవుడు సుచారువు, చారుగుప్తుడు, భద్రచారువు, చారుభద్రుడు, విచారువు, చారుపు అనే పేర్లుగల పదిమంది పుత్రులు జన్మించారు. ప్రద్యుమ్నుని తుమారుడు అనిరుద్దుడు. ఈ ప్రద్యుమ్నుడే “శంఖరాసుడుని” వలన సముద్రగింజో పార వేయించబడి, ఆ అసురునికే జాలరులవలన వేవకడుపులో దొరికి ‘మాయావతి’ చేత పెంచబడి ఆమెను పెండ్లాడినవాడు. ఈ ప్రద్యుమ్నుడే తన మేనమామ అయిన “రుక్మి” కూతురు “రుక్మవతి”కి స్వయంవరం ఏర్పాటుచేయగా, తండ్రి (శ్రీకృష్ణుడు)లానే ఆ స్వయంవరంవరానికి పిలవని పేరంటంగా పెళ్ళి మిగిలిన రాజకుమారులందరినీ ఓడించి “రుక్మవతి”ని రథంలో కూర్చోబెట్టుక వ్యారకతువచ్చి అక్కడామెను వివాహమాడబాదు. అయితే ఎంతకాలం శ్రీకృష్ణ మీద పగతో రగిలిపోయిన రుక్మి ఈలోగా శ్రీకృష్ణ బలశంకలు చిదిమిచి పున్నవాడవటం వలన తన కూతురు రుక్మవతి వివాహవందర్భంగా పిడికి తలవంచి, చెల్లెలయిన రుక్మిణీతో, దాన అయిన శ్రీకృష్ణునితో రాణిపడి, బంధుత్వం పునరుద్ధరించు కుంటాడు. అయితే తన మనుమరాలయిన “రుక్మలోచన”ను మరల “అనిరుద్దుని”కి (ప్రద్యుమ్నుని తుమారుడు - రుక్మిణీ శ్రీకృష్ణుల మనుమడు) ఇచ్చి వివాహం చేయిస్తాడు కాస్తా తే ఆ వివాహసంతరం రుక్మి స్నేహితులయిన కొందరు రాజులు “ఈ పనుయంతో

నీవు లోగా అనుభవించిన అవమానంతాలూకు పగదీర్చుకో. బలరాముడు జూదప్రియుడు. అయితే జూదం ఆడటంలో ఆయనకు ఎక్కువ ప్రావీణ్యత లేదు నీవు ఆయనను జూదానికి పిలిచి, ఓడించి నీవగతీర్చుకో!” అని సలహా ఇస్తాడు. విధివంచితుడైన రుక్మి బలరాముని జూదానికి ఆహ్వానిస్తాడు. అటలో బలరాముడు ప్రతి పదిదెం ఓడిపోతుంటాడు. రుక్మి వళ్ళు ఇకిలించి నవ్వుతూ బలరాముని వెక్కిరిస్తుంటాడు చివరగా బలరాముడు ఒక “లక్ష” పణంగా ఒడ్డి ఆ ఆట తాను గెలుస్తాడు కానీ రుక్మి అన్యాయంగా ఆ గెలుపుకూడా తనదేనని బుకాయస్తాడు. బలరాముడు అగ్రహోదగ్రుడయి మిగిలిన రాజులందరినీ నిజంగా గెలుపెవరిదో నిర్ణయించమని కోరుతాడు కాని రుక్మి పక్షపాతులయిన ఆ రాజులు మొహమాటంకొద్దీ బలరాముడు గెలిచాడని నిజం చెప్పక మౌనం వహిస్తారు. బలరాముడు పంచభూతాలను వేడుతాడు న్యాయం చెప్పమని. అకాశవానీ బలరాముడే ఆట గెలిచాడని పలుకుతుంది. అప్పుడయినా రుక్మి అంగీకరించదు. ఇక ఓర్చుకోలేని బలరాముడు తన హలాయుధం చేతబూని రుక్మి స్నేహితులయిన రాజులందరినీ చంపితనను వెక్కిరించిన రుక్మి వళ్ళు రాలగొట్టి భయంకరమైన తీరులో రుక్మిని చంపివేస్తాడు. బావమరిది మరణానికి వరోక్ష విధాత అయిన శ్రీకృష్ణుడు మౌనంవహిస్తాడు. రుక్మిడికూడా ఏమీ అనదు. అట్లా ఒక శ్రీకృష్ణదేవ్‌షి, అధర్మ వర్తనుడు, అహంకారి అయిన గర్వాంధుడు అవివేకి అయిన రాజు (రుక్మి) తన మరణంతానే కోరితెచ్చు తుంటాడు. అదీ భగవల్లీల అంటే!

ఇక రుక్మతోచనను పెళ్ళాడిన శ్రీకృష్ణుని మనవడు అనిరుద్ధుడు అపమాన సౌందర్యవంతుడు

ప్రహ్లాదుని మనుమడు బలిచక్రవర్తి. బలిచక్రవర్తికి నూరుగురు కుమారులు. వారిలో పెద్దవాడు “బాబుడు” అవరిమిత శైవభక్తుడు. బాబుడు తన సహస్రకరములు (వెయ్యి చేతులు) తో “ఆరణం” అనే వాయిద్యాన్ని శ్రుతిమధురంగా వాయించి, ఈశ్వరుని మెప్పిస్తాడు ఆయన తాండవనృత్య సందర్భంలో సంతోషించిన ఈశ్వరుని తనదయిన అనన్యభక్త్యావేశాలతో

అద్భుతంగా స్తోత్రంచేస్తాడు. మరల ఇక్కడ పోతనమహావి భక్త్యాచేశ గంగారూరి ఉరకలు వేసింది అక్షరరూపంలో బాబుని పాత్రలో.

ఉ॥ “శంకర! భక్తమానసవశంకర! దుష్టమదాసురేంద్రనా
శంకర! పొందునీలరుచి సంకరవర్ణ నిజాంగ! భోగిరా
ట్కంకణ! పార్వతీ హృదయ కైరవ! కైరవమిత్ర! యోగిహృ
త్సంకజ, వంకజావ! నిజతాండవ శీలన! భక్తపాలనా!”

అంటూ వరం కోరుకుంటాడు భోళాశంకరుడు తన నైజం అయిన భక్తవ శంకరతతో! బాబుడు, పార్వతీ వరమేర్పరులను తన నివాసస్థానమైన “కోణపురం” కోట తలవాకిట కావలాదారులుగావుండి తనను రక్షిస్తుండమని అనుచితము, అహంకారపూరితము అయిన వరంకోరి “బాదానురుని” అను రత్నం ఋజువుచేసుకుంటాడు తననితాను! ఇదే తామస, అహంకారపూరిత, అమర లక్షణాలుగల భక్తునికి, సాత్విక భక్తునికిగల తేడా! సాత్వికభక్తుడు, భగవంతునికి తాను దాసునిగావుండి, ఆయన కరుణతో పునీతుడై తరించాలని కోరుకుంటాడు రాజసభక్తుడు, భగవంతుడు తనకు ఎప్పుడూ అంధుబాటలో వుండి, తన విహికవాంఛలన్నీ తీరుస్తుండాలనుకుంటాడు. శాని తామస భక్తుడు, సర్వాంతర్యామి, సర్వాధికారి అయిన భగవంతుడివై తానే అధికారం చెలాయించాలని కోరుకుంటాడు. అక్కడే వాడి పతనం ప్రారంభమౌతుంది ఎంత భక్తివున్నా! బాబుని విషయంలో అదే జరిగింది. భోళాశంకరుడు పార్వతీ నమేతుడై కోణపురం కోట గుమ్మంవద్ద కావలాదారుగా నిలిచిపోయాడు మరి ఈశ్వరుని ఈ భక్త సరాధీనత అనే బలహీనతనుండి ఆయనని కాపాడి తిరిగి ఈశ్వర భక్తులందరికీ ఆనందం కలిగేలా ఆయనను కైలాసం చేర్చవలసిన బాధ్యత శ్రీమహావిష్ణువుదే. ఆ సహాయం కోసం నిరీక్షిస్తున్నాడు. బాబుడికి అహంకారం పెరిగి ఒకరోజు కోటగుమ్మంవద్ద కావలావున్న ఈశ్వరునివద్దకు వచ్చి తన సహస్రబాహువులు ‘యుద్ధకాండ’తో దురద పెడుతున్నాయనీ, తనతో యుద్ధంచేయగల వీరు దెవరూ ముల్లోకాలలోలేరు గనుక ఈశ్వరుడే తనతో యుద్ధంచేసి తన కోర్కె

తీర్చాని చెబుతాడు. వాడి అహంకారం విధి ప్రేరితుడై పతనానికి అభిముఖంగా వున్న వాడి పుణ్యం గమనించిన ఈశ్వరుడు తన మనసులో రేగిన కోపాన్ని అణచుకొంటు ”

క: “వీను, మ-ధహృదయ: నీకే తన

మెప్పు డకారణంబ, ధారుణీపై, గూ
లును, నపుడ నీ భుజావళి తునియగ:

నీయంతవానితో “నని” గల్గున్!”

అని శావంలాటి వాక్కు పలుకుతాడు మూర్ఖుడైన బాణుడు తనకేతన పతనంకోసం నిరీక్షిస్తున్నాడు!

బాణుని కుమార్తె “ఉష” అసమాన సౌందర్యవతి. ఆమె ఒకరోజు స్వప్నంలో అసమాన సౌందర్యవంతుడయిన “అనిరుద్ధుని” చూచి మోహ పరవశ అవుతుంది! అయితే ఆ పురుషుడెవరో, ఆమెకు తెలియదు.

బాణుని మంత్రి అయిన “కుంభాంధుని” కుమార్తె చిత్రరేఖ! ఉషకు ఈమె ఇష్టపఖి! చిత్రరేఖ అడిమాద్యష్టసిద్ధులు సాధించిన దేవీ ఉపాసకురాలు అద్భుత చిత్రలేఖన కళ గల యువతి, పురాణ స్త్రీలలో చిత్రలేఖలో ఒక ప్రత్యేకత, గగన గమనంలాటి యోగ విద్యాపాటవం గల స్త్రీలలో చిత్రలేఖ ఎన్నదగిన పాత్ర. ఈ పాత్ర వరిధి, ప్రయోజనమూ చిన్నదిగానే మలచబడింది భాగవతంలో. కానీ ఈమె అనన్య సామాన్య ప్రతిభ మాత్రం తరతరాల చిత్రకారులకూ, చిత్రకారిణులకూ, యోగసాధనకులకూ మార్గదర్శకం, చిరంజీవత్వం కలిగించేది!

ఆమె తన స్నేహితురాలైన “ఉష” మనోవాంఛ గ్రహిస్తుంది. “నీ స్వప్నంలో కనిపించిన పురుషుడెవరో, నేను నర, సుర, కిన్నెర, యక్ష, కింపురుష, నాగ, వభిషృర, సిద్ధ సామ్యులలోగల అసమాన సుందరులందరి చిత్రపటాలు లిఖించి చూపుతాను-వారిలో గుర్తుపట్టు ఆ తర్వాత ఆ వ్యక్తిని నేను నీ వద్దకు నా యోగ విద్యామహిమతో తీసుకవస్తాను.” అని చెబుతుంది.

అలాగే ఆ కాలంలో చిత్రలేఖనానికి ఉపయోగించే పంచవన్నెలు వేరు వేరు బంగారు, వెండి పాత్రలలో వుంచుకొని, వజ్రపు పొడితో మెరుగులు దిద్దిన అద్భుతమైన ధవళ పటము (వస్త్రము) మీద “తూలిక” (కుంచె) తో ముల్లో కాలలోని అందమైన పురుషుల రూపాలు, వారివారి వయో, జాతు, గోత్రాలు చిత్రించి ఉష ముందుంచుతుందా చిత్రలేఖ! ఆమె చిత్రించిన పురుషులలో సర్వదేశాధీశులు, లోకాధీశులుతోపాటు, కాళిండుడు, నరకాసురుని కుమారుడైన భగదత్తుడు, కాశీరాజు స్నేహితుడైన పౌండ్రక వాసుదేవుడు, పాండవులు, దుర్యోధనుడు, శ్రీకృష్ణుడు, బలరాముడు, చివరగా శ్రీకృష్ణుని మనుసుడైన “అనిరుద్ధుడు” వున్నారు. ఉష - అనిరుద్ధుని చిత్రం చూసి, ఇతడే తనకు స్వప్నంలో కనిపించిన వాడూ, తాను వర్ణించినవాడూ, తన మానసబోరుడూ అని చెబుతుంది! వెంటనే చిత్రలేఖ తన యోగ విద్యా మహిమతో ప్రవృత్తుంగా ద్వారకకువెళ్ళి, రుక్మలోచనతో శయ్యాగృహంలో నిద్రిస్తున్న “అనిరుద్ధుని” అతని నిద్రకుభంగం వాటిల్లని అద్భుత రీతిలో, శోణపురంలోని ఉషా కన్యక అంతఃపురాలోని ౨౯నాక రహస్య గొధం లోనికి చేర్చింది! ఉష, తన చెలి అద్భుత విద్యకు, సాహసానికి, కళకు ఆశ్చర్యపడి.

తే: “గలల దోచిన రూపు గ్రక్కన లిఖించు

వారు నొనన్న పోడైచ్చు వారుగలరె:

నీటిలో జాడ బుట్టించు వేర్పు, నీక

కాక, గల్లనే! మూడు లోకములయందు!”

అనిమెచ్చుకుంటుంది! కృత్తిజ్ఞతలు చెప్పుకుంటుంది ఆ తర్వాత ఉషా; అనిరుద్ధుల ప్రణయ పర్యవసానంగా, ఉష గర్భిణి అవుతుంది. ఆ విషయం తెలిసిన బాబుడు ఉష అంతఃపురానికి వచ్చి, అనిరుద్ధుని చూచి, శోపాద్రిక్తుడై యుద్ధకళలో ఆసక్తిరిన అనిరుద్ధుని అక్ష విద్యా ప్రదర్శన గ్రహించి, అతనిని నాగపాశుద్ధుని చేయిస్తాడు. ఆ సమయంలోనే బాబుని శేతనం దానంతటదే కిందపడుతుంది. ద్వారకలో అనిరుద్ధుని జాడ తెలియక తల్లిదిల్లిపోతున్న

శ్రీ కృష్ణుడు రుక్మిణి, ప్రద్యుమ్నుడు, రుక్మవతి వగైరాలకు, 'నారదుడే స్వయంగా వచ్చి, అనిరుద్ధుడు బాణుని అంతఃపురంలో బంధిగావున్న విషయం. ఉషా అనిరుద్ధుల గాంధర్వ వివాహం వగైరా వివరాలన్నీ చెబుతాడు.

శ్రీకృష్ణుడు బాణునితో యుద్ధానికి, శైబ్య, సుగ్రీవ, మేఘవన్శక, వలాహకములనే నాలుగు గుర్రాలు (రుక్మిణి కల్యాణ ఘట్టంలో కూడా ఇవే గుర్రాలు!) పూన్చిన రథంలో - చాచుకుడు రథసారథిగా బయల్దేరుతాడు. ప్రద్యుమ్నుడు, బలరాముడు సాత్యకి వగైరాలంతా పెద్ద సైన్యంతో అనుసరిస్తారాయనను!

బాణుని రక్షించే ప్రయత్నంలో ఈశ్వరుడు - శ్రీకృష్ణునితో యుద్ధానికి తలపడతాడు బాణుడు కూడా శ్రీకృష్ణునిపైకి యుద్ధానికి వస్తాడు శ్రీకృష్ణుని శస్త్రాస్త్రాగ్ర దాటికి నిర్వీర్యుడై పోతాడు. ఆ సమయంలో బాణుని తల్లిఅయిన "కోరట" తన బిడ్డను కాపాడుకొనే ఉపాయమేదీ తోచక, వివస్త్తగా, రణభూమికి వస్తుంది! అస్థితిలో ఆమెను చూచిన శ్రీ కృష్ణుడు యుద్ధం ఆపుతాడు బాణుడు లజ్జ! అవమానం, భీతిహిందీ కోటలోనికి పారి పోతాడు. ఈశ్వరుడు కోపించి, శైవజ్వరాన్ని వంపిస్తాడు శ్రీకృష్ణుని పైకి. శ్రీకృష్ణుడు వైష్ణవ" రూప వైష్ణవ జ్వరాన్ని వంపిస్తాడు. వైష్ణవజ్వరదాటికి, శైవజ్వరం నిలువలేక, శ్రీకృష్ణుని శరణాగతి చెంది స్తుతిస్తుంది శ్రీకృష్ణుడు శైవజ్వరానికి అభయం ఇచ్చి, వైష్ణవిని ఉపసంహరిస్తాడు. మరల బాణుడు యుద్ధానికి వస్తాడు శ్రీకృష్ణుడతని వెయ్యి బాహువులు ఖండించి, "ప్రహ్లాద వంశజులను చంపనని"లోగా తాను ఇచ్చిన వాగ్దానం మేరకు, వాడి అహంకారం హరిస్తాడు. యుద్ధతీట తీరిపోయిన బాణునికి జ్ఞానోదయం అయి, శ్రీకృష్ణుని స్తుతించి, ఈశ్వరునికి క్షమాపణలు చెప్పుకుని, ఉషా, అనిరుద్ధుల వివాహం శాస్త్రోక్తంగా జరిపి, వారిద్దరినీ సగౌరవంగా ద్వారకకు వంపిస్తాడు.

ఈ ఉషా పరిణయగథ భాగవతంలో చిన్నదిగానే వున్నా, ఇది బహుశ ప్రచారం పొంది, కూచిపూడి, యక్షగాన, వీధి భాగవత, స్థానికాటకాలు,

పినిమాలగా అనన్య సామాన్య ప్రచారంపొందిన పౌరాణిక గాథలలో ఒకటిగా నిలిచిపోయింది ఈనాటికీ:

తన వివాహ సమయంలో, శ్రీ కృష్ణుని కి సాయంగా నిలిచిన బలరాముడు, స్వయంగా తన అన్నను (రుక్మిణి) చంపిన సమయంలో అనాటి బలరాముని పాయం తలచి, తన అన్న అహంకారం గుర్తించి, మౌనంగా వుండిపోయిన మహాసాధ్వీ రుక్మిణి! అలాగే తనంతానుగా వలచి ఆత్మార్పణ చేసుకున్న భర్త. అష్ట భార్యలతో, వదహరు వేలమంది భార్యలతో తన ప్రేమను చంచుకోవాలని వరోక్షంగా సూచించినా, పెదవి పిప్పక, మౌనంగా సర్దుకుపోయిన మహా ప్రతివ్రత, భక్తురాలు రుక్మిణి:

కలలో కనిపించిన శ్రీకృష్ణ మనుమడైన అనిరుద్ధుని, అతడు వివాహితుడని తెలిసి, ఆరాధించి- ఆత్మార్పణ చేసుకొని తామన భక్తుడైన తండ్రి అహంకారాన్ని వరోక్షంగా హరించి, వైకుంఠ దామం అయిన ద్వారకకు, భర్తతో తరలి వెళ్ళిన “ఉషాదేవి” మరో ప్రతివ్రత! భక్తురాలు ఒక సత్కారానికి తన యోగవిద్యను చిత్రకళను ఉపయోగించిన భక్తురాలు చిత్రరేఖ! ఇవి భాగవతంలోని కొన్ని మహాన్నత పాత్రలు మాత్రమే! ఈ వివిధ భక్తుల చరిత్ర చిత్రణమే భాగవతం!

దుష్ట శిక్షణ! శిష్ట రక్షణ!

నిర్మోహ భక్తుడు - కుచేలుడు

“ద్వారక”లో శ్రీకృష్ణుని వంతతి తామరతంవరగా పెరిగిపోయింది! రుక్మిణి కి వదిలించి పుత్రులు! అట్లాగే మిగతా సత్యభామ, జాంబవతి, వాగ్మతీ, మిత్రవింద, భద్ర, లక్ష్మణ (మాద్యి) కాశింది, లకు కూడా వదేసి మంది చొచ్చున పుత్రులు లలిగ. రు: ఆ తెక్కన శ్రీకృష్ణ సంతానమే (లిక్కకు

వచ్చిన భార్యలకు కలిగిన సంతానం మాత్రమే సుమా! పదహారు వేలా ఎనభై మంది అయితే ఇక లెక్కలోకి రాని స్త్రీల వ్యారా కలిగిన సంతానం ఎంతో! కుబ్జు పుట్టిన "ఉవశ్లోకుడు" లాంటివారు) ఎందరో ఎవరికీ తెలీదు! అలాగే బలరామ, సాత్వికి వగైరా యదు ముఖ్యులు, శ్రీకృష్ణుని స్నేహితులు, శ్రీకృష్ణుని మంత్రులు, సేనా నాయకులు, రాజబంధువులు, సైన్యాధికారులు, సేనలు వగైరాల సంతానం లెక్కించబానికే వీలుకాదు. శ్రీకృష్ణుని పుత్రులు, పాత్రులు వారి వారి బిడ్డలు ఇలా కేవలం ఆ రాజకుటుంబంలోని బిడ్డలలెక్కే తేలదు అందుకే పోతన ఒక చిన్న వద్యంలో చక్కగా చెప్పాడు హాస్యమూ, అద్భుతమూ కలిగించేలా:

తే॥ అటు యదువృష్టి భోజాంధకాది వివిధ
నామధేయాంతరముల నెన్నంగ, నూట
యొక్కటై, చాలవర్ణిలై నక్కులంబు
నృపకుమారుల జదివించు, నేర్పుగలుగు,

తే॥ గురు జనంబులు, విను మూడుకోట్ల మీద
నెనుబదివేలపై, నెవగ నూర్గు
రన్న, దద్బాలకావళి నెన్నదరమే!
శూలికై నను, దామర చూలికై న!

అదీ శ్రీకృష్ణుని రాజ్యస్థాపన ఆనంతరం యదువృష్టి భోజ అంధక వగైరా వంశాల వారంతా, కంసుని భయంతో వివిధ దేశాలలో తలదాచు కుంటున్న వారినంతా, పిలిపించి, వారివారి స్థానాలు. అంతస్తు, అస్తులు-సక్రమంగా కాపాడాడు. వారందరితో వియ్యాలు, నెయ్యాలు, జరిపాడు. రాజ వంశస్తుల పిల్లలకు విద్యనేర్పే గురవుల సంఖ్య మూడుకోట్ల, ఎనభై వేల మారు (మూడుకోట్లు, 80 వేలు, 100!) అయితే, ఇక విద్యార్థుల సంఖ్య, పిల్లలయాల సంఖ్య ఎంత వుండేదో, ఎవరికెరుక? భూభారం అంటే విడిగాక మరేమిటి? అలాగే అనాది బహు భార్యాత్వపు సమాజంలో, భూమి అంతా ఇలాగే మనుష్యులతో కిటకిటలాడిపోయి వుండాలి! శ్రీమహావిష్ణువు గాక

అభారాన్ని అణచగలవారెవరు? ఆ భూభారాన్ని అడివే కార్యక్రమంలో భాగం గానే శ్రీకృష్ణుడు ఒక్కో అనురుని, వాడి బలగాలనీ సంహరించాడు. ఒక్కో దుష్టుడినీ, వాడి అనుచరులనూ సంహరించాడు. జరాసంధుడికివున్న కొన్ని వందల అక్షాహిణీల సైన్యాన్ని సంహరించటానికి తాను పరాజితుడౌతున్నట్లు నడిస్తూ, ప్రతిసారి అక్షాహిణీల సైన్యాన్ని సంహరించాడు; శ్రీకృష్ణుడు అట్లా వదిలేడుమార్లు సంహరించి, భూభారం తగ్గించటమూ అటుజరాసంధుని బలం తగ్గించటం చేశాడు. జరాసంధునితో తన ధాటికి శ్రీకృష్ణుడు నిలవలేక పోతున్నాడన్న అహంకారాన్ని తెచ్చాడు శ్రీకృష్ణుడనరికి:

ఒక్కో మహారాజు ఒక మహాన్నత ధీయంతో వరించారు. చిరంజీవులై వారు. వారిలో హరిర్చంద్రుడు, శిఖితక్రవర్తి, జలిచక్రవర్తి వగైరాలున్నారు. ఒక్కొక్క రాక్షసునిలోనూ ఒక్కో బలహీనత వుంది తామన ప్రవృత్తితోబాటు బలిచక్రవర్తికి దానగుణ వ్యసనంలానే జరాసంధునికి కూడా విప్రులు (బ్రాహ్మణులు) ఏడికోరినా కాదనక ఇచ్చే బెదార్యం వుంది అదే బలహీనతగానూ మారింది.

పాండవులు, కౌరవులచేత హింసించబడటం, కుంభిరేవి శ్రీకృష్ణుని తన మేనల్లునిగానే గాక, భగవంతునిగా భావించి అత్యార్పణ చేసుకోవటం ద్రౌపది కూడా శ్రీకృష్ణుని తన అన్నగారిగానే గాక, తనను రక్షించే దైవంగా భావించి భక్తి గౌరవాలతో పూజించటం, శ్రీకృష్ణుడు పాండవులను ప్రతి కష్ట సమయంలోనూ పరోక్షంగానూ, ప్రత్యక్షంగానూ ఆడుకొని, కాపాడటం, పలహాలివ్వటం లాటి ఘట్టాలన్నీ జరిగిపోతున్నాయి. పాండవులు కురుక్షేత్ర పంగ్రామానికి సారధి శ్రీకృష్ణుడే! ధర్మరాజు చేయిస్తున్న “రాజసూయ యాగానికి” రక్షకునిగా శ్రీకృష్ణుని ఆహ్వానించారు పాండవులు ఈలోగా శ్రీకృష్ణుని వద్దకు ఒక విప్రుడు దూతగా వచ్చాడు. జరాసంధుడు నేలకొట్టి రాజులను కారాగృహంలో బంధించి వుంచాడనీ, జరాసంధుని నిర్బించి, తమని బంధలియుక్తులను చేయమని ఆ రాజులు శ్రీకృష్ణుని వద్దకు తనను దూతగా పంపారనీ చెబుతాడాయన! శ్రీకృష్ణుడు “ఉద్దరికి” పెద్దకంఠిని పలహా అడుగుతాడు! ఆ పమయంలో “ఉద్దవుడు” కివలం శ్రీకృష్ణుడు, చెలికాడుగానే కాకుండా,

రాజకీయ చతురత గలిగిన మంత్రిలా సలహా చెబుతాడు. జరాసంధునికి విప్రుల కోర్కె తీర్చి బలహీనత వుందిగనుక, వెయ్యి ఏనుగుల బలం మల్లయుద్ధ ప్రావీణ్యత ఇంకా నూరు అక్షాహిణీల సైన్యం గలిగివున్న జరాసంధుని, యుద్ధరీతితోగాక, ఆతని బలహీనత ద్వారానే ఎదుర్కోవటం మేలనీ ధర్మరాజు రాజసూయాగ సందర్భంగా, విప్రుల వేషంలో భీమార్జునులతో కలిసి, శ్రీకృష్ణుడు జరాసంధుని వద్దకు వెళ్ళి, “యుద్ధభిక్ష” వేడి ఆతనికి సమ వుజ్జీ అయిన భీమునిచేత ఆతనిని సంహరించటం రాజనీతి అని చెబుతాడు ఉద్ధవుడు. ఉద్ధవుని ఈ సలహా శ్రీకృష్ణునికి చాలా నచ్చింది. భీమార్జునులతో విప్రవేషంలో జరాసంధుని పద్దకు వెళతాడు శ్రీకృష్ణుడు. దివ్య తేజస్సుతో క్షాత్రంతో వెలిగిపోతున్న ఆ ముగ్గురునీ చూచిన జరాసంధుడు వారు విప్రులుకారని తలుస్తూనే, సహజ బలహీనతతో వారిని వరం కోరుకొన్నట్టాడు. “యుద్ధభిక్ష” కోరుతారు వాళ్ళు. విధిపేరిటడైన జరాసంధుడు, వాళ్ళు ముగ్గురూ భీమార్జున శ్రీకృష్ణులుగా తెలుసుకొనకూడా తన వదాన్యత, తన బలంమీద తనకువున్న అతి ఆత్మవిశ్వాసం, అహంకారంతో, భీమునితో మల్లయుద్ధానికి అంగీకరిస్తాడు. శ్రీకృష్ణుడు భీమునికి సలహాలిస్తూ, ఎన్ని విధాలుగానూ చావని జరాసంధుని చంపటానికి ఉపాయంగా, ఒక ఆకును నడుమకుచీల్చి, రెండు ముక్కలు వ్యతిరేక దిశలలో వేయవలసిందిగా సౌంజు చేస్తాడు భీమునికి! భీముడు ఆ ప్రకారమే జరాసంధుని నిలుపుగా రెండు ఖండాలుగా చీల్చి ఆ ఖండాలు చెరో దిశగా పారవేస్తాడు. జరాసంధుని కొడుకైన సహదేవుడు” అనేవాడిని, జాలితలచి, మగధరాజుగా అభిషిక్తుని చేసి, జరాసంధుడు బంధించిన రాజులందరినీ చెర విడిపించి, వారి స్తోత్రం అందుకుని, వారికి ధర్మోపదేశం చేసి, సహదేవుని స్తోత్రం అందుకుని, ఇంద్ర ప్రస్థ పురానికి వస్తాడు శ్రీకృష్ణుడు అక్కడ రాజసూయాగ పరిపూర్తి చేయించి, అగ్రహుజుల అర్చితవరన్న వివాదంలో, శ్రీకృష్ణుడే పూజార్హుడని సహదేవుడు (పాండవులలోని ఆఖరువాడు) నీర్ణయించగా శిశుపాలుడు తన సహజ విష్టుద్యేషాన్ని వెళ్ళగ్రక్కతాడు సభలో!

శ్రీకృష్ణుడాతనిని తన సుదర్శనచక్రంతో శిరసు ఖండించి, సంహరిస్తాడు

అతని మరణంతో రోషించి యుద్ధానికి వచ్చిన దంత వక్త్రునికూడా సంహరిస్తాడు, వారిద్దరికీ సాయం వచ్చి వ దుష్టరాజులను సంహరిస్తాడు.

“శ్రీకృష్ణుడు దేవుడుకాడు” అంటూ నిరంతరం ద్వేషంతో శ్రీకృష్ణ వామ జపం, మూర్తిధ్యానం, గుణవర్ణన, మనసా. వాచా, కర్మణాచేసి కంసుడు, జరాసంధుడు, శిఖపాల దంతవక్త్రులు, హిరణ్యకశిపుడు, వగయిరా వైర భక్తులు వారివారి అనుపక్షాలు అంతా శ్రీకృష్ణుని చేతిలో భయంకర మరణం పొంది తుదిశ్వాస విడిచే సమయంలో శ్రీకృష్ణుని దైవంగా గుర్తించి భగవంతునిలో లీనమై పోయారు.

ఇక సాత్విక భక్తులలో కుచేలుడు: ఎన్నడగినవాడు శ్రీకృష్ణుని కాల్య స్నేహితుడు. “సాందీపని” గురువువద్ద విద్యాభ్యాసం సమయంలో శ్రీకృష్ణ బలరాములు. కుచేలుడుసహ విద్యార్థులు. ఆ తర్వాత ఎవరి జీవన మార్గాలలోవారు నయనించారు. శ్రీకృష్ణుడు ముల్లోకాలకు రాజు, దైవంగా మారాడు. కుచేలుడు పేద బ్రాహ్మణునిగా మిగిలిపోయాడు. అతి సంతానం, అతి దారిద్ర్యం, కుచేలుని, అతని భార్యని వణిపిడిస్తోంది. ఏనాడో చిన్నతనంలో కలిసి చదువుకున్న కొద్దిసేపటి సరిచయంతో కుచేలుడు శ్రీకృష్ణుని తన హృదయంలో భగవంతునిగా ప్రతిష్ఠించుకున్నాడు. ఏనాడూ ఆయనవద్దకు వెళ్ళలేదు. ఏడీ అడగలేదు. మౌనతపస్విలా తనదయిన దారిద్ర్యాన్ని, దైన్యాన్ని భరిస్తున్నాడు కుచేలుడు. ఇక దారిద్ర్యానికి అంతం వని తెలుసుకొన్న అతని భార్య “ఎవరివరం కోరితే ఆ వరం ఇవ్వగల దైవం అట! ఆ శ్రీకృష్ణుడు మీకాల్య స్నేహితుడు ఆయన్ని అడిగి మన ఈ దారిద్ర్యం తీరేమార్గం ఏదయినా చూడండి!” అని భర్తను ప్రోత్సహించి సంభుతుంది. శ్రీకృష్ణునిలాటి భగవంతుడు మహాత్ముని వద్దకు వెళ్తూ రిక్తహస్తాలతో పోలేక ఇంటిపున్న కొద్దిసేపటి “అటుకులు” భార్యచేత చిత్తరీయపు కొంగున మూట కట్టించుకుని ద్వారక చేరాడు కుచేలుడు. అయితే ద్వారకాంజను తనని ఎనిస్తారో రానివ్వరోనని అర్థమవుతున్న సహజంగా అత్యవిశ్వాస లాభిత్యంతోచేసే ఆలోచనతోనే ఆలోచిస్తూ శ్రీకృష్ణుని అంతఃపుర ద్వారం కడకు వస్తాడు కుచేలుడు. కాని ఆ మడిమయ సాధంలో మడిమయ హంప తూలికాతల్పం

మీద రుక్మిణీదేవి పరిచర్యలు చేస్తుండగా విశ్రమించివున్న శ్రీకృష్ణుడు తన బాల్య స్నేహితుడయిన కుచేలుని ఆగమనంమనసుతోనే గుర్తించాడు. దిగ్గున శయ్యదిగి, ఎదురువచ్చి కుచేలుని ఆలింగనంచేసుకొని ఆర్ఘ్యపాద్యాదులిచ్చి కుచేలుని తన శయ్యమీద కూర్చుండబెట్టి కుచేలుని పాదతీర్థాన్ని తన తల మీద చల్లుకొని రుక్మిణీదేవితో ఆతనికి పంజామరవీయిస్తూ మధుర భాషణలతో సేదదీర్చాడు. ఘన యోగింద్రులకు కూడా లభ్యంకాని ఈ పరిచర్య కుచేలునికి లభ్యంకావటంచూచిన ద్వారకపుర అంతఃపుర పరిచారకులు కుచేలుని భాగ్యానికి అద్భుతపడ్డారు. అదీ భగవంతుని కరుణ! ఒక మౌన భక్తుని, ఒక దీనభక్తుని, ఒక నిస్పృహయ, నిర్మోహ, నిర్దన, నిరాదంబర స్వాతికభక్తుని ఆయన మన్నించేతీరు ఆయన ఆ భక్తునికి కల్పించే గౌరవసత్కారాలు! అదీ భాగవతునికి, భగవంతునికి మధ్యగల అవినాభాసంబంధం, హృదయ సంస్కారం చిన్ననాటి కబుర్లుచెప్పి కుచేలునిలోగల ఆత్మన్యూనతాభావాన్ని తొలగించి తనసాటినేస్తంగా గౌరవించాడు శ్రీకృష్ణుడు. అంతటితో ఆగక “నాకోసం ఏంతెచ్చావు మిత్రమా!” అని చనువుగా ఉత్తరీయపు కొంగున వున్న అటుకులు వరుసగా రెండు విడికెళ్ళు నోట్లోవేసుకొన్నాడు. మూడవ మారు తినబోతుండగా రుక్మిణీ వారించింది “భక్తుడు భక్తిగా ఇచ్చిన నైవేద్యం భగవంతుడు స్వయంగా స్వీకరించగానే ఆ భక్తునికి అష్టయశ్వరాలు” సమకూరినట్లే! ఇక వద్దు” అంటూ శ్రీకృష్ణుడు వప్పుతూ.

క॥ దళమైన పుష్పమైనను, ఫలమైనను,

సలిలమైన బాంబునిభక్తిన్

గొలిచిన జనులర్పించిన, నెలమిన్

రుచిరాన్నముగనె యేను భుజింతున్!

అని కుచేలుని సంతృప్తిపరచాడు. అయితే ఆ శ్రీకృష్ణుని పరిచర్యలకు, శ్రీకృష్ణసాన్నిధ్యానికి పరవశించిపోయిన కుచేలుడు. తన దారిద్ర్యం దాని నివారణోపాయం ఏమీ అడగలేదు పరికరా మరునాడు ఉదయాన్నే శ్రీకృష్ణుని వద్ద శలవుతీసుకొని ఇంటిమార్గంపట్టాడు అయితే భక్తుని శ్రేయస్సు, ఆతని అవసరాలు భగవంతుడికి తెలియవా?

త్రోవలో కుచేలుడు ఆలోచిస్తాడు.

ఉ॥ త్రీనిధి యిట్లునన్ను బవరించినునంబుగ విత్తమేమియు
స్మిని తెలుగుగానబడెఁ నెన్న దరిద్రుడు సంపదంధుడై
కానక తన్నుజేరడని కాక, శ్రీతార్తి హరుండు సత్కృపాం
భోనిధి సర్వవస్తు పరిపూర్ణునిగా నను జేయకుండునే!

అంటూ తనకేది శ్రీయస్కరమో అదా భగవంతునికి తెలుసన్న ఆత్మార్పణతో నిశ్చింతగా ఇల్లుచేరాడాభక్త శిఖామణి అయితే శ్రీకృష్ణునిదయకు, గౌరవానికి నోచుకున్న ఆభక్తుని దారిద్ర్యం ఇంకా ఎక్కడుంది? మరీరత్న విచిత్ర మహద్భుతభవనం అష్టయిశ్వరాలు, దాసదాసీలు ఆపరికే సమకూరి పుష్పాయి ఆభక్తుని ఇల్లాలికి, పిల్లలకూ:

అయితే అంతటి సంపదవచ్చినా కుచేలుడు చలించలేదు. “మలిన దేహుడనీ, జీర్ణాంబరుడనీ నన్ను గేలిచేయక సాక్షాత్తు నా కొంగున కట్టివున్న అటుకులు ఆరగించి, ఈ సర్వసంపదలు ప్రసాదించాడు. భగవంతునికి భక్తుని హృదయంలోని పవిత్రత ఆభక్తుడిచ్చిన ప్రసాదం కోటిరెట్లుగా తిరిగి ఇద్దామన్న సదుద్దేశ్యంతప్ప వేరేముంటాయి అని మనసారా మ్రొక్కి నిరంతరం శ్రీహరి ధ్యానంలోనే లీనమై తరించాడా నిర్మోహ భక్తుడు.

భక్తులలో కుచేలుడు చిరంజీవి అయినట్లే “ఓచేం పంచావం” ఓచేం దారిద్ర్యం” కూడా యుగాలవర్యంతం సామెతల్లా నిలిచిపోయాయి. అయితే గజేంద్రుని రక్షించిన తీరులో, ప్రహ్లాదుని రక్షించినతీరులో వారి వారి భక్తిలో భగవంతునికి, భక్తునికి అంతరాలున్నాయి అతివిశ్వాసమూ భక్తి, ఆర్తత్రాణ పరాయణత్వమూ అక్కడవుంది. కుచేలుని విషయంలో దీమదయిన దరిద్రుడయిన, నిర్మోహి, నిరాదంబరుడూ అయిన భక్తుని భగవంతుడు కాపాడేతీరు ప్రస్తుతమౌతుంది. అంచేత కుచేలుని భక్తి, కుచేలుని సవర్యలు చేసిన భగవంతునికి ఉనికి అజరామరంగా నిలిచిపోయాయి.

ఈ దేశం మనకేమిచ్చింది?

భగవంతుడనేవాడున్నాడా? లేదా?

ఈ మత గ్రంథాలన్నీ కట్టుకథల పుట్టులు కాదా?

ఈ మత గ్రంథాలలో వ్రాసివున్న దేవుళ్ళందరూ వున్నారా? వాళ్ళ నెవరు చూశారనలు? వుంటే, గింటి. ఆ దేవుళ్ళకు అంతమంది పెళ్ళాలేమిటి? పిల్లలేమిటి?

ఆ దేవుళ్ళ మహాత్మ్యాలని చెప్పబడే పనులన్నీ గారడీలో, కనికట్టు విద్యతో కావా?

అసలుదేవుడు లేడుగాక లేడు!

ఏదో బలహీనతతో, భయానికో లొంగిపోయడవాళ్ళే దేవుడు. దేవుడు అని దేవుళ్ళాడుతారు. కానీ ఆత్మ విశ్వాసం వున్న మనిషి దేవుడిని నమ్మడు గాక నమ్మడు”

ఇలా తర్కించేవారికీ, జీవితమంతా ఆతర్కం కొనసాగించుకోవాలని ఆరాటపడే వారికీ, భాగవతం రామాయణం భారతం, ఉపనిషత్తులు, వేదాలు భగవద్గీత ఇలాటి ఏ గ్రంథంగానీ, ఏ మత గ్రంథంగానీ, ఏ మహాముషి బ్రోక్తమయిన కావ్యంగానీ జవాబు చెప్పలేదు వినాడూ!

కానీ, ఈ దేశంలో. ప్రపంచంలో ఎక్కడాలేని ఆధ్యాత్మిక భావబీజం నిక్షిప్తమయిందనీ, ఈ ఒక్కదేశంలోనే మానవుని ఆత్మ బెన్నత్యం తాలూకు మార్గదర్శనానికి ఎందరో మహద్దులు మహనీయులు తమ కావ్యాల ద్వారా, గ్రంథాలద్వారా, తమ బోధలద్వారా కృషిచేశారనీ సర్వ ప్రపంచానికి ఈ మనదేశమే జ్ఞాన సేత్రమనీ. అది అబద్ధం కాదనీ, ఏ కొద్దిగానైనా నమ్మే వారికి మాత్రమే ఈ దేశం మనకేమిచ్చిందో, ఈ దేశంలో జన్మించిన మనం ఈ మట్టికీ, ఈ గాలికీ, ఈ నేలకీ, ఈ నిప్పుకీ, ఈ ఆకాశానికి ఎంత ఋణపడి వున్నామో బోధపడుతుంది. అలాటి కొద్ది మందికీ ఈ దేశంలో ఎల్లలు లేని

విజ్ఞానాన్ని, ఆధ్యాత్మికతనూ, మానవజీవిత ధ్యేయాన్ని పెదజల్లిన మహర్షులు గ్రంథాంతలోని సారం కొంతయినా అర్థమవుతుంది. జీవితంలో ఎంత ఆంశ్యంగా మొదలెట్టినా రామాయణం, భారతం, భాగవతంలాటి మహాగ్రంథాలలోని మహద్భుత అర్థాలు వివిధ కోణాలలో ఆ మహర్షులు మానవజీవిత ధ్యేయాన్ని సాధికారంగా వివరించిన తీరు అర్థమవుతుంది.

క్రిమి కీటకాల మొదలు, జంతువులు వక్షులు మొదలు. సకల చరాచర కోటికీ భగవంతుణ్ణి ఆరాధించే అర్హత, హక్కు, మార్గం వున్నాయని ఘంటా పథంగా తెలిపే గ్రంథమే భాగవతం! అలాగే భక్తి ప్రధానం తప్ప, భక్తుని శరీరం (క్రిమికీటకమైన, జలచరమైనా వక్షియినా, మృగమయినా, మానవ శరీరమైనా) ఆ భక్తుని స్థితిగతులు (ఐశ్వర్యం దారిద్ర్యంలాంటివి), తనకు ప్రధానంకాదని భగవంతుడు పలుమార్లు ఋజువుచేసిన గ్రంథం భాగవతం!

భక్తునికి, భగవంతునికి మధ్యగల సంబంధం లేదా భగవంతునికి భాగవంతునికి మధ్యగల అనుబంధం, ఏ లెక్కలకూ, ఏ విలువలకూ అందనిది! ఏ కొలమానాలకూ అందనిది! ఎవరిస్తోత్రంరీతి వారిది! ఎవరి మూఢభక్తి వారిది. ఎవరి శక్త్యానుసారం వారు దైవానికి సమర్పించే కానుక, నైవేధ్యం వుంటుంది. సముద్రానికి అందులోని ప్రతి నీటి బింధువునకు వున్న సంబంధమే భగవంతునికి భక్తునికి మధ్యవుంది అనంతమైన భూమికి, ధూళిరేణువుకూ వున్న సంబంధమే భగవంతునిదీ భక్తునిదీ! అనంతమైన ఆకాశానికి, భూవానికివున్న అవిసాభావ సంబంధమే భగవంతునికి భక్తునికి నడుమవున్నది. అందమైన పువ్వుకూ, ఆ పువ్వులోని పరిమళానికి గల సంబంధమే భగవంతునికి భక్తునికి వున్నది! పూలమాలలో - పువ్వుపువ్వుకూ మధ్యగల చారానికి, పువ్వుగల అత్యద్భుత సంబంధమే భగవంతునికి భక్తునికి మధ్య వున్నది నిరాకార భక్తి అందరికీ సాధ్యంకాదు గనుక, ఎవరెవరి హృదయ సంస్కారం భక్తి పరిణామి, జన్మ జన్మాంతరాల సంస్కార ప్రభావం అనుసరించి వారి దైన దైవస్వరూపాన్ని ఒకనొక మూర్తిలోనో, ఒకనొక భావంలోనో, ఒకనొక ప్రకృతి సౌందర్యంలోనో, ఒకనొక మహోన్నత వీరత్వంలోనో, క్యాగంలోనో, పాతివ్రత్యంలోనో, పసిబిడ్డలలో చూచుకొంటారు! కొలుచుకొంటారు. తరిస్తారు.

సాధారణేని నిరాకారం సాధ్యంకాదు. అందుకే ఈ గ్రంథాలు, ఆ త్రోవలోనడిపించి, చివరగా నిరాకార ధ్యానం అలవరచడానికే ఈ సాధన తాలూకు బోధలు కథలతో కూడిన గ్రంథాలు. ఆ గ్రంథాల అనుబంధాలే సర్వకళలు, కళలన్నిటి ధ్యేయం ఒక్కటే! భగవద్దర్శనం!

భాగవతంలోని దశమస్కంధం రెండు భాగాల తర్వాత, మరల శ్రీకృష్ణుని వంశవర్ణన మరెన్నో విషయాలు పోతన మహాకవి తేటతెనుగుతో విశదీకరించాడు. అయితే దశమస్కంధం వరకూ పూనికతో, భక్తితో, ఆసక్తితో, చదవగలిగిన వారికి, ఆతర్వాత స్కంధాలు చదవగలకత్తి, ఆసక్తి దానంతటదే వస్తుంది. ఏ గ్రంథమయినా అంతే ఒక్కొక్క పద్యం, ఒక్కొక్క గద్యం అక్షరం అక్షరంలో, వ్యాస భాగవతానికి స్వేచ్ఛానువాదం చేస్తూ తన దైన భక్త్యావేశంతో తేనెనోనలు తెలుగువారికి అందించిన పోతన మహాకవికి ఆంధ్రులుగా మనందరం ఋణపడివున్నాము నిస్సందేహంగా పోతనభాగవత పద్యగద్యకైలిని తమ కవిత్యాలుకూ, పాటలకూ, గేయాలకూ, రచనలకూ “స్ఫూర్తి” గా స్వీకరించిన ప్రతి శ్రవి, రచయిత, రచయిత్రి, గేయకవులూ ఆయన కవితా భక్త్యావేశాలకు నిరంతరం ఋణపడివున్నాడు. వుంటాడు.

పోతే భాగవతమంతా వివిధ స్థాయి (మానసిక పరిణామ) వివిధ రకాల భక్తుల గాఢలతో నిండివుంది. నవవిధ భక్తి మార్గాలను వివిధ పాత్రలద్వారా బోధిస్తోంది భాగవతం. అలాగే వైరభక్తి, తామసభక్తి, రాజసభక్తి, సాత్విక భక్తి, మధురభక్తి, నిరహంకారభక్తి, దాసభక్తి, సుగుణ, నిర్గుణభక్తి వగయిరా తత్వాలు అత్యద్భుతంగా విడమరచి అయా భక్తి మార్గాలలోగల మంచి, చెడుకూడా వితర్కించి ప్రతి అక్షరాస్యునికి అర్థమయ్యేరీతితో బోధించిన గ్రంథం భాగవతం.

వైరభక్తి ఆశ్రయించినవారంతా రాక్షసులే అయ్యారు. ఉదాహరణకు హిరణ్యకశిపుడు, కంసుడు, రావణాసురుడు, జరాసంధుడు, శిశుపాలదంత వక్త్రులు, వగైరాల దైవద్యేషం. ఆ ద్యేషంతోనేవారు నిరంతరం భగవన్నామంఽపిస్తూ, ఆమూర్తిని ధ్యానిస్తూ చివరకాయన వేతిలో భయంకర మరణం పొందటం గమనించండి. వైరభక్తిలోని మితిమించిన దైవద్యేషంవల్ల ఆవైరభక్తుడు తనమార్గాన్ని అనుసరించిన తనవారివందరినీ దుర్మరణంపాలు చేయటము గమనించదగిన విషయం. అంచేత వైరభక్తి భక్తికాదు - అది ప్రమాదకరమైనది.

మధురభక్తికూడా అంతే ప్రమాదకరమైనది, కామక్రోధాది అరిషడ్వర్గాలను జయించిన ఏకొద్దిమంది (రామకృష్ణవరమహాన, వివేకానందస్వామి వగయిరాలు) యోగులకోతప్ప మధురభక్తిని నిష్కలంకంగా ఆచరించలేరు. దొంగయోగులు, దొంగబాబాలు, దొంగ అమ్మవార్లు కొందరు మధురభక్తి పేరుతో విశ్వంఖల వ్యభిచారాలను ప్రోత్సహించటం ఆ శిష్యులు అలాగే ఆచరించటం చాలా రాష్ట్రాలలో, చాలా దేశాలలో, చాలా సంవత్సరాలుగా జరగటంవల్ల మధురభక్తిజోలికి పోవటం ప్రమాదకరం. ఇక అంబరీషునిలాటి నిరంహకారభక్తి, కుచేలునిలాటి నిర్మోహదానభక్తి, రుక్మిణీదేవిలాటి సగుణ, సాత్విక ఆత్మార్పణభక్తి భగవంతుని విషయంలో నిరపాయమైనభక్తి మార్గాలు. ప్రహ్లాదునిలాటి అచంచల భక్తి విశ్వాసాలు ప్రతివ్యక్తి హృదయంలో భగవంతునివల్ల పుండాలన్నదీ భాగవతాధ్యేయం

ఇక గజేంద్రుడు, సత్యభామ, అర్జునుడు వగయిరాలిది రాజనభక్తి. ఆభక్తి సాధారణ మానవుల పూజలలో ప్రతినిత్యం మనందరికీ అనుభవైక యోగ్యమే.

వీటన్నిటికంటే ఆఖరుది భాగవతం చెప్పనిది మరొక్కటుంది భక్తి తత్వం! అదే అధమమైనది దాన్నుంచే మనల్ని మనం ఉద్ధరించుకోవలసి నది! అదే ఈనాటి సగటు అవసరభక్తి, వ్యాపారభక్తి.

“ఫలానా పదవి నువ్విస్తే నేను నీకు నా తలనీలాలు ఇస్తా!”

“ఫలానా ఈజీమనీ నాకు నువ్విస్తే నీకు హుండిలో ఓ లక్షవేస్తా!”

“ఫలానా వాళ్ళని నువ్వు త్వరగా నాశనం అయ్యేలాచూస్తే నేను నీకు నా భార్య బిడ్డల బంగారు నగల నిలుపుదోపిడి ఇస్తా!” అనే స్థాయికి దేవుణ్ణి దింపటమే అధమభక్తి.

“ఈ దేశం మనకీమిచ్చింది!” అని తర్కించేవారందరికీ మనోనేత్రాలు తెరుచుకొనే కొద్దిపాటి విశ్వాసం భగవంతుడి మీద కలిగితే రామాయణం, భారతం, భాగవతంలాటి మహోన్నత గ్రంథాలు వమస్త మానవాళికి ఇచ్చిన ఈదేశపు ఔన్నత్యం అర్థమౌతుంది. ఆ వ్రశ్నకు జవాబూ లభిస్తుంది. ఈ దేశంలో క్రిమి క్రిటకంగా, చెట్టు పుట్టగా, రాయి రవ్వగానయినా జన్మించ గలగటం అన్నది మహా అదృష్టం. మనుషులుగా జన్మించిన వరంహొంది. ఈ దేశం మనకిచ్చిన అమూల్య గ్రంథాల సారాంశం మన ఈ చిన్న జీవిత పరిధిలో కొద్దిగానయినా గ్రహించ గలగటమన్నది మరో మహద్భుత వరం.

ఇందాళ రోతన భాగవతంలోని కొన్ని భాగవతుల భగవంతుని కథలు కొన్ని అద్భుత సంఘటనలు నా పరిమిత జ్ఞానం మేరకు పాఠకులతో వంచుకొనే ప్రయత్నం చేశాను. ఇది సమగ్రమని, లేక భాగవత సారాన్ని

సంపూర్ణంగా గ్రహించి వ్రాయగలిగానని అహంకారంతో నేను ఈ ప్రయత్నం చేయలేదు. వేదాలు, ఉపనిషత్తు, రామాయణ, భాగవత, భగవద్గీతల్లాది ఉర్ధ్వంధాల కెందరో మహాత్ములు, మహనీయులు తమ తమ దృక్కోణంలో వ్యాఖ్యలు వ్రాశారు వ్రాస్తూనే ఉన్నారు. దోతవ మహాకవి భక్త్యావేశానికి, అక్షర శిల్పానికి ఆయన అవన్య భక్తిలో ఉప్పొంగిన సురగంగలాది కవితా చమత్కారానికి శిరసా నమస్కరిస్తూ ఆ సురగంగలోని కొన్ని నీటి బిందువులను నా దోసిలిలోనికి తీసుకొనే ఈ చిన్న ప్రయత్నంలో ఈ వ్యాసాలు వ్రాశాను. “ఎందరో మహానుభావులు అందరికీ వందనాలు” అని త్యాగరాజు విసమంగా గానంచేసినట్లే నా ఈ “భాగవతామృత కలశం” చదివిన పాఠకులకు, ప్రచురించిన జాగృతికి నా మనః పూర్వక ప్రణామాలు.

ప్రథమ ముద్రణ : 1893

ప్రతులు - 1000

ప్రకాశకులు :

శ్రీమతి పవని నిర్మల ప్రభావతి

మొగళిఫర్స్ (p. o.)

(via) లింగసముద్రం (s. o.)

ప్రకాశం జిల్లా - 523 114

ముద్రణము :

శ్రీ లక్ష్మి ప్రింటింగ్ ప్రెస్, కందుకూరు.